VASÁRNAPI KÖNYVÜNK

A év

VASÁRNAPI KÖNYVÜNK

VASÁRNAPI KÖNYVÜNK

Homiliák, elmélkedések és olvasmányok
a vasár- és ünnepnapi evangéliumszakaszok alapján.

A év

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST, 1985

NIHIL OBSTAT DR. JÓZSEF GIANITS, CANONICUS-CENSOR

NR. 704-16/1985. IMPRIMI POTEST.
STRIGONII, DIE FESTO EPIPHANIAE A. 1985.
LÁSZLÓ CARD. LÉKAI, PRIMAS HUNGARIAE, ARCHIEPISCOPUS ESZTERGOM

SZERKESZTETTÉK:

KORONCZ LÁSZLÓ és ZSÉDELY GYULA

ÍRTÁK:

GYÜRÜ GÉZA — PÁSZTOR GYŐZŐ
KORONCZ LÁSZLÓ — TAJDINA JÓZSEF
NAGY JÓZSEF — TAKÁCS LÁSZLÓ
ZSÉDELY GYULA

ELSŐ KÖTETET ÍRTÁK:

Zsédely Gyula (Ádvent 1. vasárnaptól—évközi 9. vasárnapig)
Koroncz László (Évközi 10. vasárnaptól—34. vasárnapig)

MÁSODIK KÖTETET ÍRTÁK:

Pásztor Győző (Ádvent 1. vasárnaptól—évközi 7. vasárnapig)
Gyürü Géza (Évközi 8. vasárnaptól—34. vasárnapig)

HARMADIK KÖTETET ÍRTÁK:

Nagy József (Ádvent 1. vasárnaptól—évközi 7. vasárnapig)
Tajdina József (Évközi 8. vasárnaptól—34. vasárnapig).

Az irodalmi szemelvényeket Takács László válogatta.

A többi beszédek szerzőit a tartalomjegyzékben jelöljük.

Minden jog fenntartva
beleértve a bárminemű eljárással
való sokszorosítás jogát is.

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó 11
Ádvent 1. vasárnapja 15
Közöny vagy célratörekvés? 16
Ádvent 2. vasárnapja 19
„Hogy élj!" 20
Ádvent 3. vasárnapja 25
II. János Pál: „Csak neki van!" 26
Ádvent 4. vasárnapja 30
Az idők jele: „A Szűz és Gyermeke" 31
Karácsony 35
Mentsük meg a karácsonyt! 36
Szent Család vasárnapja 45
A Szent Család és a mai családok 46
Szilveszteri elmélkedés 50
Az emlékezés búvárharangjában 50
Újév — Szűz Mária Isten anyaságának ünnepe 55
Jézus nevében, Mária oltalma alatt 56
Vízkereszt 60
„Láttuk csillagát napkeleten..." 61
Évközi 1. vasárnap: Urunk megkeresztelkedése 66
„Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözül" 67
Nagyböjt 1. vasárnapja 72
A háromfejű Sárkány 73
Nagyböjt 2. vasárnapja 77
Élet a Táboron 78
Nagyböjt 3. vasárnapja 82
„Mint szarvasgím az élő víz után..." 83
Nagyböjt 4. vasárnapja 87
„Azt mondjátok: Látunk..." 88
Nagyböjt 5. vasárnapja 93
A nagy Tolvaj látogatása után 94

Virágvasárnap 100
Diadalmenetek és az én győzelmem 101
Nagypéntek 106
A kereszt a Bibliában, a történelemben, az életben 106
Húsvétvasárnap 112
Diadalmas sebek 113
Húsvét 2. vasárnapja 120
Találkozás az élő Jézussal 121
Húsvét 3. vasárnapja 127
„...de a ti szomorúságtok örömre fordul" 128
Húsvét 4. vasárnapja 134
Útban az Ajtó felé 135
Húsvét 5. vasárnapja 139
Az Egyházban tovább élő Jézus 140
Húsvét 6. vasárnapja 144
A mi reménységünk 145
Húsvét 7. vasárnapja: Urunk mennybemenetele 149
Így jutunk a csillagokig 150
Pünkösdvasárnap 155
Hűsítő Lehelet és szétoszló Láng 156
Évközi 2. vasárnap 162
„A nemzetek világosságává tettelek" 163
Évközi 3. vasárnap 167
„Mert közel van a mennyek országa" 168
Évközi 4. vasárnap 173
„Még sohasem beszélt úgy ember..." 174
Évközi 5. vasárnap 178
„Ha annyi férfi és nő, akkor én miért ne" 179
Évközi 6. vasárnap 184
A hűség szentsége 185
Évközi 7. vasárnap 190
„Úgy bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen..." 191
Évközi 8. vasárnap 195
A válaszút elé állított szeretet 196
Évközi 9. vasárnap 200
A sziklára építő ember okossága 201
Évközi 10. vasárnap 206
Ki a beteg és ki az orvos? 206

Évközi 11. vasárnap 213
Aratnivaló és aratók 214
Évközi 12. vasárnap 219
Ne féljetek az emberektől! 220
Évközi 13. vasárnap 226
A Jézushoz méltó szeretet 226
Évközi 14. vasárnap 233
A kicsinyek tudománya 233
Évközi 15. vasárnap 239
A hiba a talajban van 239
Évközi 16. vasárnap 243
Létezik-e a Sátán? 246
Évközi 17. vasárnap 250
Milyen az Isten Országa? 250
Évközi 18. vasárnap 256
Lelki és testi éhség 257
Évközi 19. vasárnap 262
Érdemes-e hinni? 263
Évközi 20. vasárnap 269
Kiválasztottság és küldetés 271
Évközi 21. vasárnap 276
Ki nekünk Jézus? 277
Évközi 22. vasárnap 282
„Vegye fel a keresztjét" 283
Évközi 23. vasárnap 288
Testvéri gondjaink 288
Évközi 24. vasárnap 295
Légy türelemmel! 296
Évközi 25. vasárnap 301
A megszentelt munka 302
Évközi 26. vasárnap 308
Mondd és tedd! 308
Évközi 27. vasárnap 310
Tulajdonosok vagy bérlők? 317
Évközi 28. vasárnap 323
Az igazi élet 324
Évközi 29. vasárnap 329
Mi az Istené, mi a császáré? 329

Évközi 30. vasárnap 335
A szeretet születése 335
Évközi 31. vasárnap 343
Az írástudók hitelessége 344
Évközi 32. vasárnap 350
A Fény ki ne aludjék 351
Évközi 33. vasárnap 359
Istentől kapott talentumaink 366
Évközi 34. vasárnap, Krisztus Király ünnepe 367
Ítélet – szeretettel 372
Szentháromság vasárnapja 372
„Szentháromságnak életem halálom" (Zs. Gy.) 380
Úrnapja: Krisztus Testének és Vérének ünnepe 380
Az Élet Kenyere (K. L.) 381
Jézus Szent Szívének ünnepe 387
Térjünk vissza a Szívhez (K. L.) 388
Szűz Mária Szeplőtelen Fogantatása (dec. 8) 393
A Napba öltözött Asszony (Zs. Gy.) 394
Szent István első vértanú (dec. 26) 397
A szeretet erős, mint a halál (Zs. Gy.) 398
Gyertyaszentelő : Urunk bemutatása (febr. 2.) 402
Gyertyaszentelő Boldogasszony példáját követve (Zs. Gy.) .. 403
Gyümölcsoltó: Az angyali üdvözlet (márc. 25) 408
Üdvözlégy Mária (Zs. Gy.) 408
Szent Péter és Pál apostolok ünnepe (jún. 29) 415
Ki nekem a pápa? (K. L.) 416
Nagyboldogasszony (aug. 15) 422
„Felvitetett magas mennyországba" (K. L.) 423
Szent István király ünnepe (aug. 20) 429
Krisztus atlétája (K. L.) 431
Kisboldogasszony (szept. 8) 435
Mária, jó Anyánk! (K. L.) 435
Magyarok Nagyasszonya (szept. 12) 441
Küzdelmeink Égi Társa (K. L.) 441
Mindenszentek ünnepe (nov. 1) 448
A szeretet hősei (K. L.) 449

Halottak napja (nov. 2) 453
Legyetek irántuk irgalommal (K. L.) 454
Papi hivatások vasárnapja 463
Alter Christus (Zs. Gy.) 463
Anyák napja (máj. 1. vas.) 468
„Ékes termő ág" (Zs. Gy.) 468

ELŐSZÓ

Lelkipásztori gondjaimba szeretettel foglalom bele azokat a híveinket, akik vasárnaponként szívesen vennének részt a szentmisén, örömmel hallgatnák meg Isten igéjét, de ebben megakadályozzák őket életkörülményeik: betegség, kor, távolság, elfoglaltság és más egyebek. Bizonyosan segítséget jelentene a számukra olyan írás, amely a vasárnapi evangélium-szakaszok alapján elsősorban hit- és erkölcstani ismereteket nyújt, de közben segíti a híveket az éppen időszerű liturgikus időszak átélésében, végül pedig eligazítást ad a lelki életben és a Szentírás helyes megértésében. Ilyen igények kielégítésére nyújtjuk híveinknek ezt a könyvet, amelynek első célja a vasárnapi ige-liturgia elmélyítése, esetleg pótlása.

Ezenfelül azonban az otthonhoz kötött ember is szeret tájékozódni az élő keresztény közösség eseményeiről: az eleven hit megnyilatkozásairól, a keresztény kultúra értékéről, a hitnek és a világnak kapcsolatáról. Ezért az egyes szentírási témák kifejtéséhez függelékképpen szemelvényeket idézünk a nagy emberek vallásos megnyilatkozásaiból: továbbá statisztikát mellékelünk az Egyház életéről, és idézetekkel feleleventjük a vallásos népi hagyományokat; végül ismertetjük katolikus intézményeinket és búcsújáró helyeinket. Bízunk benne, hogy ezek nemcsak színezik, de mélyítik is az olvasó vallásos élményét.

Hitünk tanítását elsősorban a vasárnapi és ünnepi evangélium-szakaszokra alapozzuk rá, de egy-egy odaillő gondolatot felvillantunk az olvasmányból és leckéből vett idézetekben is.

A Szentírási szövegeket a teljes Szentírás legújabb magyar fordításából idézzük (Szent István Társulat, 1976), ezért e szövegek helyenként némi eltérést mutatnak a liturgiában még jelenleg használatban levő kissé szabadabb fordítású szövegektől. Ezt azok kedvéért jegyezzük meg, akik a vasárnapi szentmise élménye után annak mintegy kiegészítéseképpen veszik kezükbe e könyvet. Bízvást reméljük, hogy ilyen olvasók is lesznek.

A kötet végén egy hittani tárgymutatót találunk. Ennek segítségével akkor is hasznosan forgathatjuk a könyvet, ha hitünk egy-egy felvetődő kérdésére szeretnénk áttekintő választ kapni.

Adja meg Krisztus, az Emberré lett Ige, hogy ezek az igék Őhozzá vezessék közelebb a kedves olvasót. Ezt kívánom főpásztori szívem mélyéből szeretettel

Esztergom, 1983. Nagyboldogasszony ünnepén

Dr. Lékai László
bíboros, prímás, érsek

A SZENT KÖNYVEK SORRENDJE ÉS RÖVIDÍTÉSE

Ószövetség

Teremtés könyve	(Ter)	Zsoltárok könyve	(Zsolt)
Kivonulás könyve	(Kiv)	Példabeszédek könyve	(Péld)
Leviták könyve	(Lev)	Prédikátor könyve	(Préd)
Számok könyve	(Szám)	Énekek éneke	(Én)
Második Törvénykönyv	(MTörv)	Bölcsesség könyve	(Bölcs)
		Sirák fiának könyve	(Sir)
Józsue könyve	(Józs)	Izajás könyve	(Iz)
Bírák könyve	(Bír)	Jeremiás könyve	(Jer)
Rut könyve	(Rut)	Siralmak könyve	(Siral)
Sámuel 1. könyve	(1 Sám)	Báruk könyve	(Bár)
Sámuel 2. könyve	(2 Sám)	Ezekiel könyve	(Ez)
Királyok 1. könyve	(1 Kir)	Dániel könyve	(Dán)
Királyok 2. könyve	(2 Kir)	Ozeás könyve	(Oz)
Krónikák 1. könyve	(1 Krón)	Joel könyve	(Jo)
Krónikák 2. könyve	(2 Krón)	Ámosz könyve	(Ám)
Ezdrás könyve	(Ezd)	Abdiás könyve	(Abd)
Nehemiás könyve	(Neh)	Jónás könyve	(Jon)
Tóbiás könyve	(Tób)	Mikeás könyve	(Mik)
Judit könyve	(Jud)	Náhum könyve	(Náh)
Eszter könyve	(Esz)	Habakuk könyve	(Hab)
Makkabeusok 1. könyve	(1 Mak)	Szofoniás könyve	(Szof)
		Aggeus könyve	(Ag)
Makkabeusok 2. könyve	(2 Mak)	Zakariás könyve	(Zak)
		Malakiás könyve	(Mal)
Jób könyve	(Jób)		

Máté evangéliuma (Mt)
Márk evangéliuma (Mk)
Lukács evangéliuma (Lk)
János evangéliuma (Jn)
Apostolok Cselekedetei (Ap-Csel)
Rómaiaknak írt levél (Róm)
Korintusiaknak I. levél (1 Kor)
Korintusiaknak II. levél (2 Kor)
Galatáknak írt levél (Gal)
Efezusiaknak írt levél (Ef)
Filippieknek írt levél (Fil)
Kolosszeieknek írt levél (Kol)
Tesszalonikiaknak írt I. levél (1 Tesz)
Tesszalonikiaknak írt II. levél (2 Tesz)
Timóteusnak írt I. levél (1 Tim)
Timóteusnak írt II. levél (2 Tim)
Titusznak írt levél (Tit)
Filemonnak írt levél (Filem)
Zsidóknak írt levél (Zsid)
Szent Jakab levele (Jak)
Szent Péter I. levele (1 Pt)
Szent Péter II. levele (2 Pt)
Szent János I. levele (1 Jn)
Szent János II. levele (2 Jn)
Szent János III. levele (3 Jn)
Szent Júdás levele (Júd)
Jelenések könyve (Jel)

ÁDVENT 1. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (Iz 2, 1—5).
Az utolsó időkben az Úr házának hegye szilárdan áll majd a hegyek tetején...
Oda özönlenek mind a nemzetek, felé tart számos nép...
Mert a Sionról jön a törvény és Jeruzsálemből az Úr tanítása.
Ő tart majd ítéletet a nemzetek között...
Ők meg ekevassá kovácsolják kardjukat, és lándzsájukat szőlőmetsző késsé.

SZENTLECKE (Róm 13. 11—14).
Itt az óra, hogy fölébredjünk az álomból: üdvösségünk közelebb van mint amikor hívők lettünk. Múlóban az éjszaka, a nappal pedig közel. Vessük hát le a sötétség tetteit és öltsük magunkra a világosság fegyvereit. Éljünk tisztességesen, mint nappal, ne evés-ivásban és részegeskedésben, ne kicsapongásban és tobzódásban, ne civakodásban és versengésben. Inkább öltsétek magatokra Urunkat, Jézus Krisztust és ne dédelgessétek testeteket, nehogy bűnös kívánságokra gerjedjen.

EVANGÉLIUM (Mt 24, 32—44).
Jézus így tanította övéit: „Vegyetek példát a fügefáról. Amikor hajtása már zsendül és a levelei kibontakoznak, tudjátok, hogy közel van a nyár. Így amikor ezeket látjátok, magatok is megállapíthatjátok, hogy már közel van, az ajtóban. Bizony mondom nektek: Nem múlik el ez a nemzedék, míg ezek mind be nem következnek. Ég és föld elmúlik, de az én szavaim nem múlnak el soha.
Azt a napot és órát azonban nem tudja senki, még az ég angyalai sem, csak az Atya. Az Emberfiának eljövetelekor úgy lesz, ahogy Noé idejében történt. A vízözön előtti napokban ettek-ittak, nősültek, férjhez mentek egészen addig, míg Noé bárkába nem szállt, s nem kaptak észbe, míg rájuk nem tört a vízözön és el nem sodorta mindnyájukat. Ugyanígy lesz az Emberfiának megjelenésekor is. Ha ketten lesz-

nek a mezőn, az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják. Ha két asszony őröl a malomban, az egyiket fölveszik, a másikat otthagyják. Legyetek hát éberek, mert nem tudjátok, melyik órában jön el Uratok. Gondoljatok erre: Ha a ház ura tudná, hogy mikor jön a tolvaj, bizonyára virrasztana és nem engedné, hogy házába betörjön. Legyetek hát készen, mert az Emberfia abban az órában jön el, amelyikben nem is gondoljátok.

Közöny vagy célratörekvés?

Örkény István INFORMÁCIÓ c. novellájának hőse 14 éve ül a kapubejáratban, egy kis tolóablak előtt. Mindössze kétfélét kérdeznek tőle.

— Merre vannak a Montex irodái?

Erre így válaszol:

— Az első emeleten balra.

A második kérdés így szól:

— Hol található a Ruggyanta Hulladék Feldolgozó?

Amire ő így felel:

— Második emelet, jobbra a második ajtó

Tizennégy év óta még sohasem tévedett, mindenki megkapta a kellő útbaigazítást. Egyszer történt csak, hogy ablakához odaállt egy hölgy, és felvetette a szokásos kérdések egyikét:

— Kérem szépen merre van a Montex?

Erre ő kivételesen elnézett a messzeségbe, azután így szólt:

— Mindnyájan a semmiből jövünk, és visszamegyünk a nagy semmibe.

A kötelességét egykedvűséggel teljesítő és megfáradt portás *kiborulása* — ismerjük el — néhanapján közös emberi sorsunkból fakadó sajátos gyöngeségünk.

Vannak viszont — ahogyan a mai evangéliumban is olvashattuk — olyan emberek, — sőt tömegek! — akik nemcsak ideig-óráig tartó menedéknek, hanem végleges *megoldásnak tekintik a közönyt.* Esznek, isznak, nősülnek, és férjhez mennek v. ö. (Mt 24, 37) *anélkül, hogy* valami magasabb rendű feladatra vállalkoznának, vagy hogy tudatosan *törekednének valami értelmes cél felé.*

A keresztény ember feladatát viszont úgy fogalmazta meg a mai Szentlecke szerint az Apostol, hogy ne tobzódásban és részegeskedésben, cívódásban, vagy tisztátalanságban éljük és élvezzük ki az életet, *hanem öltsük magunkra Urunkat, Jézus Krisztust* (vö. Róm 13—14).

De nem vállalkozik-e vajon veszélyes feladatra az, aki arra akarja rávenni embertársát, hogy az Úr|világosságában járjon? (vö. Iz 2, 5). Nem jár-e úgy, mint *Albert Camus* lelkésze, aki már negyedszer megy be a gyilkosság miatt halálra ítélt férfiúnak cellájába, — ott az algíri börtönben — hogy rábírja őt lelki ügyeinek a rendezésére. A rab viszont, akinek életelve a KÖZÖNY — ez egyébként a regény címe is — megragadja őt a reverendája gallérjánál fogva és azt ordítja, hogy hagyjon neki békét. Hiszen azzal, hogy a felelősségére figyelmezteti, a legnagyobb kincsét, a közönybe-merültséget veszi el tőle. Hadd igazolja majd őt a halál és az, hogy mindnyájan, a pap is, pusztulásra vagyunk ítélve.

Amint az emberi létet nem lehet megfejteni önmagából, csak eredetéből, a teremtő Istenből, *úgy annak értelmét is csak Isten adhatja meg. Mindeneket önmagáért teremtett az Úr.*

A Nobel-díjas Camus negatív formában ezt így fogalmazta meg: „*Ha az ember rájönne arra, hogy a mindenségben van szeretet, ki tudna békülni az élettel*". — Hogy a fiatalon, alig 47 éves korában autóbaleset következtében elhunyt író mennyire jutott el a személyes Szeretet felfedezésében, ez az ő titka maradt. Nekünk viszont az egész karácsonyi ünnepkör nagy lehetőséget ad az Ő megközelítésére.

Ha van kedved most karácsony előtt ismét gyermekké lenni, úgy *építsük meg, kérlek veled közösen az „ádventi létrát"*.

Emlékszel? A megnyílt égből fehér-pihés fellegek közül minden hajnali misére egy fokkal lejjebb jött a kicsi Jézus, míg azután az éjféli misén már ott láttuk a Kisdedet a „jócselekedet-szalmákból" gyűjtött karácsonyi jászolában...

A felnőtt ember ádventje, Isten-várása viszont nem lehet passzív. Az érzelem helyett a hit és ész fokait kell igénybe vennie az örök céljához, Istenhez való törekvésében. Hisz a katekizmus szerint azért vagyunk ezen a világon, hogy *Istent megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és ezáltal üdvözüljünk*, azaz eljussunk hozzá.

Sorsunk a XX. században ismét Jákob sorsa, akinek menekülnie kell az idősebb testvér: az Élet bosszúja elől; de ahogy Jákobnak is maradt annyi ideje, hogy pihentében fejét egy kőre lehajtva

Háránban találkozzék a mennyel, úgy mi is szakítsunk magunknak és a családunknak is időt, hogy legalább vasárnaponként a kezünkbe vegyük az Isten könyvét, a Szentírást.

Bétel, azaz „Isten háza" lett a kő, mert rajta megpihenve Jákob a következő álmot látta:

„Íme, egy létra volt a földre állítva, s a hegye az eget érte. S lám, Isten angyalai le és fel jártak rajta. Íme az Úr fölötte állt és így szólt: „Az Úr vagyok, atyádnak, Ábrahámnak Istene és Izsák Istene. A földet, amelyen pihensz, neked és utódaidnak adom... Mindenütt oltalmazlak, ahová mégy... nem hagylak el, amíg véghez nem viszem, amit megígértem neked" (Ter 28, 12—15).

A Liturgia *karácsonyi „Jákob-létrája"* kilenc fokozatból áll:

Ádvent 1. vas.: A közöny legyőzése; célratörő élet.
Ádvent 2. vas.: Egyenessé tenni az Úr útját; bűnbánat.
Ádvent 3. vas.: Elfogadni a Megváltót: Jézust; meggyőződés.
Ádvent 4. vas.: Szűz Mária adja nekünk Jézust; áhítat.
Karácsony: Jézus az ember és az egész természet megváltója; hála.
Szent Család v.: Jézus a családok megváltója; meghitt boldogság.
Újév: Jézus a történelem megváltója; hit és béke.
Vízkereszt: Hit és tudás egyaránt Jézushoz visz; hivatás.
Jézus keresztelése: az Atya is igazolta Jézust; büszke vagyok keresztségemre.

Mécs László, a prófétai ihletettségű költő két részre osztja az életet: *A gyermekkor = vendégség, a felnőtt kor = vándorsors.*

Az első részben csak elfogadjuk, a másodikban már, bár vándorként járjuk, mégis értelmessé és széppé kell tennünk a életet. Előttünk a példakép: Jézus, akiről azt jegyezte fel egyik életrajzírója, hogy: „bejárta egész Galileát, tanított a zsinagógákban, hirdette országa evangéliumát s gyógyított minden betegséget és fogyatékosságot a nép közt" (Mt 4, 23).

Vendég és vándor lettem én e földön.
Vendége voltam az anyám szívének
s míg vendéglettje voltam a tejének:
angyalszó hangzott és karácsony-ének.
Ahányszor Isten jól tartott malaszttal:
énnékem minden sikerült s az átkos
vén Föld olyan lett, mint terülj-asztal.

ÁDVENT 2. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (Iz 11, 1—10).
Vessző kél majd Izáj törzsökéből, hajtás sarjad gyökeréből.
Az Úr lelke nyugszik rajta:
a bölcsesség és az értelem lelke;
a tanács és az erősség lelke...
s az Úr félelmében telik öröme.

SZENTLECKE (Róm 15, 4—9).
Amit hajdan megírtak, azt tanulságul írták, hogy az Írásból türelmet és vigasztalást merítsünk reményünk megőrzésére.

EVANGÉLIUM (Mt 3, 1-12).
Ezekben a napokban Judea pusztájában megjelent Keresztelő János és így prédikált: „Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a mennyek országa!" Ő az, akire Izajás próféta utal, amikor ezeket mondja:

„A pusztában kiáltónak szava:
Készítsétek az Úr útját,
egyengessétek ösvényeit!"

János teveszőrből készült ruhát viselt, csípőjét pedig bőröv vette körül, sáska és vadméz volt az eledele. Kitódult hozzá Jeruzsálem, egész Judea és a Jordán egész vidéke. Megvallották bűneiket, s ő megkeresztelte őket a Jordán folyóban. Amikor látta, hogy sok farizeus és szadduceus jön megkeresztelkedni, így szólt hozzájuk: „Viperák fajzata! Ki tanított benneteket arra, hogy fussatok a közelgő harag elől? Teremjétek a bűnbánat méltó gyümölcsét! Ne gondoljátok, hogy arra hivatkozhattok: Ábrahám az atyánk! Mondom nektek: ezekből a kövekből is tud az Isten Ábrahámnak fiakat támasztani. A fejsze már a fák gyökerén van: Kivágnak és tűzre vetnek minden fát, amely nem terem jó

gyümölcsöt. Én csak vízzel keresztellek, hogy bűnbánatra indítsalak benneteket, de aki a nyomomba lép, az hatalmasabb nálam. Arra sem vagyok méltó, hogy a saruját vigyem utána. Ő Szentlélekkel és tűzzel fog benneteket megkeresztelni. Szórólapátja már a kezében van. Kitakarítja szérűjét, a búzát csűrébe gyűjti, a pelyvát pedig olthatatlan tűzbe vetve elégeti."

„Hogy élj !"

Az 1905-ös években javában tombolt a japán—orosz háború. Ebben a távol-keleti harcban a japánok a történelemben elsőként bevetették a tankot is. Az oroszok azonban hamarosan rájöttek az új fegyvernem gyengéjére. Hatalmas, mély árkokkal vették körül az állásaikat, amelyekbe azután az újdonsült vasszörnyek szépen beleszorultak.

Ekkor a fanatikus japán tábornokok kiadták a jelszót a még náluk is vakbuzgóbb rohamezredeknek, hogy vessék be magukat a mélybe egészen addig, míg feltöltődnek az árkok, s így a japán tankok a megszüntetett szakadékok fölött rajtuk áthaladva elfoglalhatják az ellenfél állásait. Így is történt. A háborút megnyerték.

Borzalmas volt ez a keleti árok, de végül is emberi áldozatokkal áthidalható. Volt azonban az emberiség történetében egy olyan *szakadék, amit az eredeti bűn hasított a Teremtő és a teremtmények közt* s amelyet hiába szeretett volna feltölteni az emberiség színe-java. Pedig milliók tűntek el benne: kutató elmék és néha még emberáldozatot is követelő vallások; a helyzet azonban változatlan maradt. Ezért utasította vissza a vallásalapítás gondolatát a nagy kínai bölcs, Konfuce, aki erkölcsre ugyan tanította a növendékeit, de a hitre vonatkozóan így nyilatkozott tanítványai előtt: várjuk meg, amíg maga az „Ég" nyilatkozik arról, hogy hogyan és mit kell hinnünk.

A keleti filozófus nem tévedett. Mert halála után 600 évvel eljött Jézus, emberré lett a második isteni Személy, és a szakadék felett kifeszítette keresztjét, az Istent és embert összekötő jelet: az üdvösség hídját. Erre a szent hídra azután olyan jelszót írt fel, amely előtt azóta is mindenkinek meg kell állnia: „Atyám, bocsáss meg

nekik, hisz nem tudják, mit tesznek!" (Lk 23, 34). Az isteni *„Hídverőnek" érkezését az utolsó próféta, Keresztelő János jelentette be.* A Szentlélek megtisztította és megáldotta őt már Szűz Mária látogatásakor anyjának, Erzsébetnek szíve alatt, s így a Lélek bölcsességével mutatott rá arra, hogy a bűn nagy szakadék, nagy üresség az ember életében. Ezt a mélységet egyedül csak Isten kegyelme hidalhatja át; ez az isteni irgalom azonban feltételezi az egyes emberek közreműködését. Ezért Keresztelő János így hirdette meg a bűnbánat keresztségét: „A pusztában kiáltónak szava:

Készítsétek az Úr útját,
egyengessétek ösvényeit.
A völgyeket töltsétek fel,
a hegyeket, halmokat hordjátok el,
ami görbe, legyen egyenessé,
a göröngyös változzék sima úttá,
és minden ember meglátja az Isten üdvösségét"
(Lk 3, 5—6).

Íme, az emberiség kiegyenlítésre váró völgye, halma, görbéje, göröngye! Íme, *így szerepelt az utolsó igaz prófétánál a BŰN!*

Ha viszont a mai kor „prófétáit" hallgatjuk, akkor egészen más képet kapunk Isten törvényeinek átlépéséről, azaz a tudatos, halálos bűnről.

Nietzsche, német bölcselő szerint a keresztény erkölcs „a rabszolgák erkölcse", s a kereszténység az emberiség hanyatlásának oka, amelyet éppen ezért meg kell semmisíteni. Az egészséges, felvilágosult embernek, a többi ember fölé rendelt Übermenschnek viszont mindent szabad. „Ha volna Isten — írja — nem tudnám elviselni, hogy az nem én vagyok." Nietzsche ugyan fiatalon megőrült, de pár évtizeddel később eszméi egy másik elmebetegben, Hitlerben újraéledtek, s rajta keresztül beérett a lázadás bölcseletének mérgező gyümölcse a II. világháború hatvanmilliós emberáldozatában.

A másik német bölcselő *Schopenhauer* szerint csak utálni lehet ezt a rossz és ostoba világot, amelyben a bűn csupán egy a sok rossz közül.

A francia *Sartre* bölcsessége abban áll, hogy a magányos ember a maga gondolkodásának függetlenségét szembehelyezi a társa-

dalommal, amelynek nincs hatalma rajta. Az egyén szabad. — Hogy ezt az elhibázott bölcselkedést népszerűsítse, mellőzte a társadalmi formákat: nincs felesége, csak élettársa; visszautasítja a Nobel-díjat; szakít legjobb barátaival, végül pedig hátat fordít a marxizmusnak is, és maoista sajtót kezd patronálni.

Sorra idézhetnénk korunk többi ún. „prófétáit" is, de a végeredmény csak még szomorúbb lenne.

Korunkban is akadnak azonban tisztánlátó írók és gondolkodók, akik műveikben és nyilatkozataikban világosan kimutatják, hogy az ember csakis úgy maradhat fenn és fejlődhet ezen a földön, ha felveszi a küzdelmet a legnagyobb rossz: a bűn ellen.

Korunknak ilyen *látnoka a tehetséges író, Franz Werfel* is, aki *„Hallják-e az igét"* c. művében Jeremiás próféta alakjában és történetében figyelmezteti a ma emberét arra a nagy igazságra, hogy *a bűn hiány*, félrelépés, a halál előfutára; *a Törvény* pedig, amit az Isten ad, *az élet egyetlen biztosítása.*

Jeremiás azt kéri, követeli népétől, a zsidóságtól, hogy szakítson a vétkes élettel és bálványimádással és térjen vissza Jahvéhoz. Mindhiába. Amikor azután a keleti fejedelem Nabukadnezar kétévi ostrom után beveszi a várost, Jeruzsálemet, és rabságba hurcolja annak népét, akkor egyedül a próféta kap kegyelmet, — bár a hódítót is drámai módon korholja — mert „erős benne az ő Istene".

Az agg látnok felmegy azután a templomba is, hogy perbeszálljon ott az Úrral: miért engedte meg mindezt. A pert úgy kezdi, hogy mint egyszer egy évben a főpap, ő is elsuttogja a rombadőlt szentek-szentjében az Isten nevét:

„J H V H"

J: az Úr teremtő keze! H: a Kezdet fénye, minden ebből árad! V: ez köt össze mindent, ez a tér és az idő! H: a Vég fénye, amelybe minden visszaömlik!

Jeremiás kimondotta a négy rövid hangzót, amelyben benne foglaltatik a Teremtő és a teremtés... Most bíborvörösre fordul a fény és a parázsló-üszkös gerendák közt leömlik a legszentebb szentély alkonyatába... egyszerre sürgető hívást érez. De ez a hívó szó ott fekszik a földön. Nem nagyobb egy tenyérnyinél és gyenge fényben villódzik. Jeremiás lehajol érte. Egy kőszilánk... És most tudja: Bábel katonái szétverték a Sinaj kőtábláit, amelyekbe az Úr

véste be a parancsokat. És ezt a szilánkot küldi, a megsemmisült kőtáblák maradványát: a választ!

Jeremiás kábultan hagyja el a legszentebb szentélyt, majd a középső szentélyt, a küszöböt és a papok udvarát... Sok időre van szükség, míg a bazaltba vésett ősrégi írásjelek feltárják titkukat. A leszálló nap bíbora mégegyszer hatalmas erővel fellobog... Az Úr kőtábláinak közepéből egyszerre szemébe ötlik a válasz, amely több a látomásnál és sugallatnál, határozott és tiszta: „*hogy élj!*"

Jeremiás megrémül. De az Úr a választ oly vakítóan fényes megvilágítással teszi teljessé, amilyen Jeremiás szellemét eddig még soha nem hatotta át. „Hogy élj!" Nem annyit tesz ez, hogy néhány évvel később halsz meg, hanem annyit: azért tettem ezt veled, hogy legyőzd a halált. Azért ültem törvényt Izrael felett, hogy Izrael túlélje az ítéletet, hiszen az én kezemből csak élet árad... Nevemen szólítottál. Én pedig felelek neked..."

Az Úristen törvényei valóban földi és örök boldogságunk útmutatói. Tiszteld atyádat és anyádat, hogy hosszú életű légy a földön, melyet mutatok neked. Ne ölj, hogy élj! Ne paráználkodjál, hogy élj! Ne vedd el a másét, ne légy igaztalan másokhoz, hogy élj! Tartsd meg az Úr napját, hogy élj!

A bűn, a törvény megszegése, először ugyan vonzónak tűnik, mégis lassan ölő *méreg* mind az egyén mind a társadalom életében. Először a kegyelmi életet oltja ki bennünk, majd tönkreteszi a testet is. Gondoljunk az alkoholizmus, a kapzsiság, a gyűlölet, az élvezethajszolás áldozataira, vagy a kábítószerek rabjaira.

Ezek után valóban el kell fogadnunk Keresztelő Szt. János ádventi buzdítását. Őseink ádventi időben nem tartottak lakodalmat, tartózkodtak a nyilvános mulatságoktól és buzgón látogatták a csodálatosan szép és hangulatos rorátékat, hajnali miséket. Ha időnk és munkánk engedi, mi is tegyük meg ezt, és vegyünk részt a karácsonyt előkészítő lelkigyakorlaton is. A szentgyónásban pedig bűneinkkel szakítva tiszta lélekkel készüljünk a Megváltó eljövetelére. A várakozás esti óráit tegyük élvezetessé és gyümölcsözővé a család számára azzal, hogy közösen imádkozunk otthon. Ehhez segít minket a költő szép gyermeki imája:

EGYÜTT A CSALÁD

Áldassék ez alkonyóra
Simogass meg Istenem
Szórd kegyed kis lázadódra
Összeteszem két kezem.

Legyen békéje a szóknak
Lehunyom a két szemem,
Könnyezőknek és síróknak.
Simogass meg Istenem.

Minden harc és minden lárma
Csituljon el szívemen.
Te lakjál benn, te légy álma.
Simogass meg Istenem.

Áldassék ez alkonyóra
Összeteszem két kezem
Szemem hunyom, figyelj szómra.
Simogass meg Istenem."
(Puszta S.: Áldassék)

ÁDVENT 3. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (Iz 35, 1—6a, 10.).
Örüljön a puszta és a kiaszott vidék,
ujjongjon a sivatag és viruljon!
Virulva viruljon, mint a liliom,
és örömében ujjongva daloljon!
Mert övé a Libanon dicsősége,
a Kármel és a Száron pompája;
Meglátják az Úr dicsőségét,
Istenünk ragyogó fönségét...
Mondjátok a csüggedt szívűeknek:
Maga az Isten jön el, hogy szabadulást hozzon nektek.

SZENTLECKE (Jak 5, 7—10).
Legyetek hát türelemmel, testvérek, az Úr eljöveteléig. Lám a földműves türelemmel vár a föld drága termésére, míg a korai és a késői eső meg nem érkezik. Legyetek türelemmel ti is, erősítsétek meg szíveteket, mert az Úr eljövetelének ideje közel van.

EVANGÉLIUM (Mt 11, 2—11).
Közben János a börtönben hallott Jézus tetteiről. Elküldte tanítványait, hogy kérdezzék meg: „Te vagy az eljövendő, vagy mást várjunk?" Jézus így válaszolt: „Menjetek s adjátok tudtul Jánosnak, amit hallotok és láttok: vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak, süketek hallanak, halottak feltámadnak, a szegényeknek pedig hirdetik az evangéliumot. Boldog, aki nem botránkozik rajtam."
Amikor azok elmentek. Jézus Jánosról kezdet beszélni a tömegnek:
„Mit mentetek ki látni a pusztába? Széltől hajladozó nádat? Vagy mit mentetek ki látni? Finom ruhába öltözött embert? Aki finom ruhában jár, királyi palotában lakik. Miért mentetek ki? Prófétát látni. Igen, mondom nektek, prófétánál is nagyobbat. Ő az, akiről az Írás szól: Nézd, elküldöm köve-

temet előtted, hogy előkészítse utadat. Bizony mondom nektek: asszonyok szülöttei közt nem született nagyobb Keresztelő Jánosnál. De aki a mennyek országában a legkisebb, az nagyobb nála.

II. János Pál: „Csak neki van!"

II. János Pál pápa 1979 őszén Írországon keresztül az Egyesült Államokba látogatott el. Amerre csak járt, mindenfelé milliók várták, — Krisztus földi helytartójának kijáró nagy lelkesedéssel. Beszédeinek, amelyeket több világnyelven is elmondott, ismétlődő alapgondolata ez volt: „Ébredjetek fel, tegyetek valamit, mert hallom lelketeken a láthatatlan bilincsek csörgését."

Ezen a missziós körútján — a pápáról a nagy protestáns hitszónok, Billy Graham is úgy nyilatkozott, hogy *a világ erkölcsi vezetője* érkezett el személyében az USA-ba. A szentatya kifejtette azt az igazságot, hogy a fogyasztói társadalomban élő ember nem ura többé önmagának. A pénz, az élvezetek, a divat és az intézmények rabszolgája lett. A gépek, amelyeket feltalált, a társadalom amelyet paragrafussal szabályozott, az élet üteme, amelyet felpörgetett, a közvélemény, mely reánehezedett mind-mind fogollyá tette. Így bekövetkezett, beteljesült rajta az evangéliumi figyelmeztetés: „Mi hasznára van az embernek, ha az egész világot megszerzi is, de lelke kárát vallja? Mit is adhatna az ember cserébe a lelkéért?" (Mt 16, 26).

Az emberiség életcéljaként mások a munkát és a szorgalmat tartják. De még a legönzetlenebb emberi iparkodásra is áll — hacsak nem kíséri azt párhuzamosan az Isten országának önmagunkban való kiépítése — az a veszély, vajon ránk is vonatkozik-e a Mester dorgálása, amit a körülötte sürgő-forgó Mártának mondott: „Márta, Márta, sok mindenre gondod van és sok minden nyugtalanít, pedig csak egy a szükséges. Mária a jobbik részt választotta, nem is veszíti el soha" (Lk 10, 41—42).

Valóban, hány és hány embertárs veszíti el ma nagy kincsét, az emberiességet, azért, mert kiégett már belőle az a belső tartalom, ami őt értékessé tehetné. Az egyéniség és emberiesség megtartására figyelmeztet bennünket korunk költője, Sík Sándor, aki így szól:

„Embernek lenni! Csak embernek,
— semmi egyébnek —
De annak egésznek, épnek,
Föld-szülte földnek
és Isten-lehelte szépnek!

Ugyanezt a gondolatot a legnagyobb magyar költő, *Petőfi*, így fejezte ki:

„Ha férfi vagy, légy férfi,
S ne hitvány gyönge báb,
Mit kény és kedv szerint lök
a sors idébb, odább.
Félénk eb a sors, csak csahol;
A bátraktól szalad,
Kik szembeszállnak vele...
Azért ne hagyd magad.

Ha férfi vagy, légy férfi,
Legyen elved, hited,
És ezt kimond, ha mindjárt
Véreddel fizeted.
Százszorta inkább élteted
Tagadd meg, mint magad;
Hadd vesszen az élet, ha
A becsület marad.

Ha férfi vagy, légy férfi,
Erős, bátor, szilárd;
Akkor hidd, hogy sem ember
Sem sors könnyen nem árt.
Légy tölgyfa, mit a fergeteg
Ki képes dönteni,
De méltóságos derekát
Meg nem görbítheti."
(P. S.: Ha férfi vagy, légy férfi)...

A mai vasárnap evangéliumában elhangzott jézusi kijelentés, hogy ti. „az asszonyok szülöttei közt nem született nagyobb Keresztelő Jánosnál", olyan prófétát dicsért meg, aki nem széltől ingatott nád és nem puhába öltözött ember; azaz nem megalkuvó és nem nyárspolgár.(Ő ott Heródes börtönében, bilincseiben is szabadabb ember maradt, mint a mai fogyasztó társadalom polgára, aki luxusvillája, meseautója, színes TV-je és hobby-telke mellett is fogoly: a vagyonnak és a kényelemnek a rabja.)

\+ + + + + +

1980 májusának végén II. János Pál pápa Franciaországba utazott. A négynapos látogatás utolsó napján 50 000 fiatal gyűlt össze a párizsi stadionban, és közülük az egyik újságíró kissé kihívó hangon tette fel a kérdést a szentatyának:
„Van-e még mondanivalója Krisztusnak a ma embere számára?! A pápa nyugodtan így felelt: *„Csak neki van!"*

A jóléti társadalom „rabja" ugyanazt a kérdést tette fel Krisztus földi helytartójának, mint Heródes börtönének a rabja, Keresztelő Szent János: „Te vagy-e az eljövendő vagy mást várjunk?" (Mt 11, 2).

A válaszában Jézus egyrészt kizárta a katonai, gazdasági, vagy politikai „megváltás" gondolatát, másrészt bemutatta az isteni és emberi szeretet kiáradásának közös gyümölcseit: „Vakok látnak, sánták járnak, leprások megtisztulnak... a szegényeknek pedig hirdetik az evangéliumot" (Mt 11, 5).

Korunkban így jellemezhetnénk az Egyház által ma is szabadulást hozó *Jézus Krisztus megváltói programját*: megmenekítés a bűntől, az előítélettől, az elmagányosodástól, a szegénységtől, s tudatlanságtól, a beérkezettek gőgjétől, a betegségtől és a halálfélelemtől. Nézzük ezeket most egyenként:

A bűn. A legsúlyosabb terhet, mely az ember lelkét nyomja, a bűnt és a velejáró lelkiismeretfurdalást ma is Jézus veheti csak le a lelkünkről egyházának szentségein: a keresztségen és a bűnbánaton keresztül.

Az előítélet. Ez olyan rácsrendszerhez hasonlít, amely elzár bennünket bizonyos emberektől, népektől, fajoktól, csoportoktól stb. Az Egyház magatartása ma is csak az, ami Jézusé volt: szóba állni a megvetett vámossal, Zakeussal: megbocsátani a bűnbánó Magdolnának, leülni együtt az asztalhoz a megvetett vámszedőkkel és elküldeni az apostolokat az evangélium hirdetésére.

Az elmagányosodás a modern társadalom egyik betegsége. A hatalmas épülettömbökbe zárt ember ma is családi közösséget talál, ha eljön az egyházközség közös összejöveteleire, különösen a szentmisékre.

A szegénység ellen nemcsak a pápai körlevelekben küzd az Egyház, hanem ott, ahol politikai ereje is van, pl. Közép- és Dél-Amerikában, az élet minden területén — kizárva a fegyveres harcot.

A tudatlanság elleni küzdelmet ma már a fejlett országokban az állam vette át iskoláival és egyetemeivel, de a harmadik világban

még mindig oroszlánrészt vállal ezen a területen is Egyházunk a tanítórendek és missziók munkája által.

A beérkezettek gőgjét szintén az alázatot és szelídséget hirdető Jézus próbálja mérsékelni, sőt megszüntetni Egyháza által, amikor a faji, a nemzeti és a világnézeti szabadság oldalára áll.

A betegség és a halálfélelem ellen szintén védelmet akar nyújtani Krisztus. Mértékletességre és józan életre inti a tagjait; kórházakat tart fenn a betegek ápolására, vigasztalja és gyógyítja a haldoklókat, — lásd Kalkuttai Teréz anyának és követőinek munkáját — és a betegek szentségének kiszolgáltatásánál ma is Jézus hajol le a szenvedők fölé, feloldozza őket, és vigaszt nyújt nekik.

Összefoglalva mai elmélkedésünket azt hiszem jogosan állíthatjuk, hogy *teljesen igaza volt a „Wojtyla pápának"* amikor kijelentette a francia fiatalok előtt, *hogy a ma emberének megváltója ma sem lehet más, csak Jézus Krisztus!* S a saját jövőm és az emberiség jövője és sorsa is sokban függ attól, hogy elfogadjuk-e őt életünk példaképének, megőrzőjének és szabadítójának.

Ha a XX-dik század embere boldog akar lenni, neki is kérnie kell Krisztust, hogy ne hagyja magára őt, mint kérte a IV-dik században a milánói császári tisztviselőből lett püspök: *Szent Ambrus* ma is gyakorta felhangzó imájában a TE DEUM-ban:

„Téged azért, Uram kérünk,
mi Megváltónk maradj vélünk!"

ÁDVENT 4. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (Iz 7, 10—14).
Az Úr újra szólt Acházhoz. Azt mondta: „Kérj magadnak jelet az Úrtól, a te Istenedtől, akár az alvilág mélységeiből, akár felülről a magasból." De Acház így válaszolt: „Nem kérek jelet, nem kísértem az Urat."
Erre a próféta azt mondta:
„Halljátok hát, Dávid háza!
Nem elég nektek, hogy próbára teszitek
az emberek türelmét,
még az én Istenem türelmét is
próbára teszitek?
Ezért az Úr maga ad nektek jelet:
Íme a szűz fogan, fiút szül,
és Immánuelnek nevezi el.

SZENTLECKE (Róm 1, 1—7).
Pál, Krisztus Jézus szolgája, meghívott apostol, akit az Isten kiválasztott evangéliumának hirdetésére, amelyet prófétái által a szent iratokban előre megígért, Fiáról, Jézus Krisztusról, a mi Urunkról. Ő test szerint Dávid nemzetségéből született, a szentség lelke szerint azonban a halálból való feltámadásával az Isten hatalmas Fiának bizonyult.

EVANGÉLIUM (Mt 1, 18—24).
Jézus Krisztus születésének ez a története: Anyja, Mária, Józsefnek a jegyese, még mielőtt egybekeltek volna, gyermeket fogant a Szentlélek erejéből. Férje, József igaz ember volt, nem akarta meghurcolni, ezért úgy határozott, hogy titokban bocsátja el. Míg ezen töprengett, megjelent neki álmában az Úr angyala és így szólt hozzá: „József, Dávid fia, ne félj attól, hogy feleségül vedd Máriát, hiszen a benne fogant élet a Szentlélektől van. Fiút szül, akit Jézusnak nevezel el, mert ő szabadítja meg népét bűneitől".

Ezek azért történtek, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavával mondott:

Anya lesz a szűz és fiút szül.
Emmánuel lesz a neve.
Ez azt jelenti: Velünk az Isten.

József erre fölébredt álmából, s úgy tett, ahogy az Úr angyala parancsolta.

Az idők jele: „A Szűz és Gyermeke"

Néhány esztendővel ezelőtt a bécsi expresszvonaton szóba elegyedtem egy budapesti rabbival. Amikor az Ószövetségi Szentírásra terelődött a szó, útitársam azzal tért ki az Újszövetségre vonatkozó utalások elfogadása elől, hogy neki minden bibliai szövegrészre 36-féle magyarázatot nyújt az a héber tudósok által szerkesztett exegézis könyv, amelynek ő boldog birtokosa. A születendő „Csodálatos Gyermek" pl. akit a mai olvasmány megemlít — szerinte — vagy Izajás prófétának, vagy Ákáz királynak születendő fia, azaz utóda, nem pedig Jézus, akire a keresztények vonatkoztatják azt a jövendölést.

Mivel vitával nehéz valakit meggyőzni, s mivel ezt a kérdést már Valaki eldöntötte előttünk, másra tereltem a szót. A vitatott tételről ugyanis a Szentlélek már kétezer évvel ezelőtt nyilatkozott, amikor Szt. Máté evangélista éppen erre az ószövetségi részre utalva hirdette meg Krisztus csodálatos születését: „Ezek azért történtek, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavával mondott:

Anya lesz a Szűz és fiút szül,
Emmánuel lesz a neve.
Ez azt jelenti:
Velünk az Isten" (Mt 1, 23).

A Bibliának ebből az összekapcsolódásából viszont az következik, hogy a megadott „Jel" — vagyis a Szűz és Gyermeke — nemcsak az Ákáz király napjaiban élt emberek számára jelent szabadulást,

hanem minden idők minden emberének is, akik nehéz helyzetükben isteni jelet kérnek. Szűz Máriának gyermeke: *Jézus Krisztus* mindenkor jel az emberiség számára. És jel az ő egyháza is. Ennek a megértéséhez elég, ha figyelmes lélekkel elimádkozzuk az ünnepek előtt az Üdvözlégy Mária és a Magnificat szövegét...

Joachim házában hangzott el az Úr üzenete: „Üdvözlégy kegyelemmel teljes! Veled van az Úr! Áldottabb vagy minden asszonynál!" (Lk 1, 28—29). E szavak hallatára Mária ráébred lelkében a nagy titokra, hogy Krisztussal együtt öröktől fogva — miként Aquinói Szt. Tamás írja — ugyanarra a célra választatott ki, és ezért Jézus Krisztussal együtt élt kezdettől fogva Isten örök terveiben. Mivel pedig Isten gondolatai a legtisztábbak, így ő is tiszta maradt — Fiának érdemeire való tekintetből — a bűn minden szennyétől. Ő valóban „Kegyelemmel teljes" tehát, s mivel szent Fia — mint az Apostol írja — „elsőszülött a sok testvér között", neki minden „testvérre", azaz minden emberre gondot kell viselnie. Ezek így gyermekei lesznek különösen attól a perctől fogva, hogy Jézus, János apostol személyében neki adta őket a keresztről: „Asszony, nézd a fiad!" — „Nézd, az anyád!" (Jn 19, 27). Ettől kezdve *Szűz Mária egyetlen programja* lett itt a földön: *hasonlítani akart szent Fiára, és szeretetet akart sugározni Istenről az emberre, és az emberről az Istenre.*

Hivatása legkifejezőbben az általa imádkozott *Magnifikát*ban kapott hangot:

„Lelkem magasztalja az Urat, és szívem ujjong megváltó Istenemben, mert rátekintett alázatos szolgálójára.
Lám mostantól fogva boldognak hirdet minden nemzedék,
mert nagyot tett velem a Hatalmas és a Szent.
Irgalma nemzedékről nemzedékre az istenfélőkkel marad.
Karja bizonyságot tett hatalmáról: szétszórta a szívükben gőgösöket, letaszította trónjukról a hatalmasokat, az alázatosakat pedig fölemelte.
Az éhezőket jóllakatta, de a gazdagokat üres kézzel küldte el.
Gondjába vette gyermekét, Izraelt, megemlékezve irgalmáról, amelyet atyáinknak, Ábrahámnak és utódainak örökre megígért" (Lk 1, 45-55).

Amit az ajakáról fakadt himnuszban a Szent Szűz meghirdetett, azt életével támasztotta azután alá. Tanúja és egyben kísérője lett

Jézusának. Annak mennybemenetele után pedig anyja lett Krisztus titokzatos testének, az Egyháznak. *Nevének hármas jelentése: MÁRIA* = 1. „Tengerek Csillaga"; 2. „Gyógyító Kenet"; 3. „Úrnő" kifejezi a háromsíkú Egyház patronálását:
1. a küzdő egyház Vezérlője az élet tengerén
2. a szenvedő egyház Balzsama,
3. a megdicsőült egyház Úrnője.
Mennyi örömöt juttathat nekünk, a küzdő Egyház tagjainak az az igazság, hogy ebben a legtisztább lélekben édesanyánkat tisztelhetjük, szerethetjük és követhetjük! Ez az érzés ihlette a nagy magyar írót, *Gárdonyi Gézát* is, amikor kertjében ülve felfedezte a Mátra tetején ragyogó Esthajnal csillagot, s a távolból harangszót hozott felé a szellő:

Ha elgondolom, hogy a föld színén
valóban élt e tiszta, égi lény!
Járt-kelt, mint mink; a lábának nyomát
a porban hátrahagyta, merre ment;
hajába tűzött fehér violát,
tán épp ilyet, mint kertemben terem...
s ő maga volt a legszebb viola:
Isten közöttünk járó angyala!
Üdvözlégy Mária!

Tán ilyen este volt, ilyen csillagos,
az ég ily tiszta, föld ily harmatos,
S a kerti fák így álltak a félhomályban
amikor ő szobája magányában
ott térdelt a kis gyékény-szőnyegén.
S imádkozott mélázón, csöndesen,
imádkozott magasba néző szemmel...
S a szoba megtelt égi fényözönnel:
Üdvözlégy Mária!

A Göncölszekér ép így állhata,
midőn az országút két vándora
a betlehemi völgyben haladott.
A férfi őszvér előtt ballagott.

A nő fennült, halványan, szenvedőn.
Pásztornép hevert a tűznél, a mezőn,
és így szólt egy: „ a város telve néppel"
A másik így szólt: „Itt hálhattok az éjjel."
Üdvözlégy Mária!
(G. G.: Esti Harangszó) (részletek)

Az ünnepek előtti hajszolt tempóban nekem is időt kell találnom, a lelkem Anyjával való találkozásra, meghitt beszélgetésre. Kellemesen társalogni viszont csak meghitt környezetben lehet. Hogyan teremthetném meg mindkettőnk számára ezt a lehetőséget? Hadd induljak ki egy személyes élményből.

Pár esztendővel ezelőtt két belga pap társaságában 90 flamand beteget vittünk repülőgépen Brüsszelből Lourdes-ba. A másfélórás zarándokút alatt — az egész tér egyetlen kápolnává alakult át. Szent Péterrel éreztük: „Uram, jó itt nekünk!" (Mt 17, 4). S akkor felmerült bennem a kérdés: hogyan tehetném örökkévalóvá ezt a pillanatot?!

Ötnapos kegyhelyi tartózkodásom alatt jó barátok lettünk azután egy arab pappal. Jordániában élt, onnét jött fel immár negyedszer teológusaival és 200 hívével vonattal — 18 napos út után — Rómát is útbaejtve, ide a Szűzanya kegyhelyére. Az ammani szalézi főiskola igazgatója volt. Ettől az öt világnyelven kitűnően beszélő negyvenéves paptanártól kaptam a búcsúzáskor emlékül egy lourdes-i vízzel töltött rózsafűzért. Szent ajándék, amely Istenhez kapcsol.

A karácsony előtti készületet akkor töltöm jóleső beszélgetésben, ha családommal együtt gyakran pörgetjük ujjainkon az öröm szemeit:

Jézus; akit te Szent Szűz a Szentlélektől fogantál,
Jézus; akit te Szent Szűz Erzsébetet látogatván hordoztál,
Jézus; akit te Szent Szűz a világra szültél,
Jézus; akit te Szent Szűz a templomban bemutattál,
Jézus; akit te Szent Szűz a templomban megtaláltál.

És érezni fogjuk majd, hogy minden szemben minden lourdes-i víznél csodálatosabb valami, az örök életre szökellő vízforrás; k e g y e l e m fakad!

Amen.

KARÁCSONY

OLVASMÁNY (Iz 9, 1-7).
A nép, amely sötétben jár,
nagy fényességet lát.
Akik a halál országának árnyékában laknak,
azoknak világosság támad.
Mert gyermek születik,
fiú adatik nekünk,
s az ő vállára kerül az uralom.
Így fogják hívni:
Csodálatos, Tanácsadó, Erős, Isten,
Örök Atya, Béke Fejedelme.

SZENTLECKE (Tit 2, 11—14).
Megjelent ugyanis megváltó Istenünk kegyelme minden ember számára, s arra tanít minket, hogy szakítsunk az istentelenséggel és az e világi vágyakkal, éljünk fegyelmezetten, szentül és buzgón ezen a világon. Várjuk reményünk boldog beteljesülését: a nagy Istennek és Üdvözítőnknek, Jézus Krisztusnak dicsőséges eljövetelét.

EVANGÉLIUM (Lk 2, 1—14).
Ebben az időben történt, hogy Augusztus császár rendeletet adott ki, hogy az egész földkerekségét írják össze. Ezt az első összeírást Cirinusz, Szíria helytartója bonyolította le. Mindenki elment a maga városába, hogy összeírják. József is fölment Galilea Názáret nevű városából Judeába, Dávid városába, Betlehembe, mert Dávid házából és nemzetségéből származott, hogy összeírják feleségével, Máriával együtt, aki áldott állapotban volt. Ott-tartózkodásuk alatt elérkezett a szülés ideje. Mária megszülte elsőszülött fiát, bepólyálta és jászolba fektette, mert nem jutott nekik hely a szálláson. Pásztorok tanyáztak a vidéken kint a szabad ég alatt és éjnek idején őrizték nyájukat. Egyszerre csak ott állt előttük az Úr angyala, és beragyogta őket az Úr dicsősége. Nagyon

megijedtek. De az angyal megnyugtatta őket: „Ne féljetek! Mert nagy örömet adok tudtul nektek és majd az egész népnek. Ma megszületett a Megváltótok, Krisztus, az Úr, Dávid városában. Ez lesz a jel: Találtok egy jászolba fektetett, bepólyált gyermeket". Egyszeribe mennyei seregek sokasága vette körül az angyalt, és dicsőítette az Istent, ezekkel a szavakkal: „Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön az Istennek tetsző embereknek!"

Mentsük meg a karácsonyt!

Karácsonykor az élet felpergetett ütemében megáll a rohanó ember, és a betlehemi barlang egyszerű jászolát nézi. A ma emberének elég egy falusi istálló, zizegő szalma, s pislákoló mécs, hogy a lelke megteljen tiszta érzelmekkel, örömteli, nemes gondolatokkal. Mert amíg ott térdepel a jászol kicsiny lakója előtt, érzi, hogy „le kell oldania saruit", mert az a hely, ahová most érkezett, az szent!

Valamikor az egyiptomi fáraó bosszúja elől menekülő Mózes figyelmét is felkeltette egy égő csipkebokor látványa. Először a sivatag délibábjának nézhette, vagy a dűnék öngyulladást szenvedett bozótjának. Amikor közelebb merészkedett hozzá, hallotta a Hangot: „Ne közelíts! Vedd le sarudat a lábadról, mert a hely, ahol állasz, szent föld... Én vagyok az Isten, atyáid Istene" (Kiv 3, 5).

Karácsonynak a liturgiája Izajás prófétának azzal a jövendölésével kezdődik, amely a *mózesi látomásra utal: „A nép, amely sötétségben jár, nagy fényességet lát... Mert gyermek születik, fiú adatik nekünk, s az ő vállára kerül az uralom.* Így fogják hívni: Csodálatos, Tanácsadó, Erős, Isten, Örök Atya, Béke Fejedelme" (Iz 9, 1—7).

Az égő csipkebokor és Betlehem közt csak annyi a különbség, hogy az elsőnél megismerjük a személyes, öröktől fogva *Létezőt, a másiknál* viszont már azt is *megtudjuk, hogy ez a mindenütt Jelenlévő, a személyes Szeretet* Jézus, az Isten fia. Ezért írja a mai szentleckében Szent Pál: „Megjelent ugyanis megváltó Istenünk kegyelme minden ember számára, s arra tanít minket, hogy szakítsunk az istentelenséggel és az e világi vágyakkal, éljünk fegyelmezetten, szentül és buzgón ezen a világon" (Tit 2, 11—13).

Firenze város tanácsa 1463-ban megbízta *Augustino di Duccio* mestert azzal, hogy készítsen egy „Gigászt"-azaz egy fellelkesítő szobrot a toszkánai népnek. Az emlékmű pedig hatalmas talapzaton álljon. A művész elméretezte az arányokat, és a félbemaradt alkotás évekig ott hevert a város főterén egészen addig, míg egyszer arra járt minden idők legnagyobb szobrásza, *Michelangelo*, és a torzóból megálmodta és meg is alkotta a legszebb férfialakot: Dávidot.

Tudjuk, hogy Isten a saját képére és hasonlatosságára formálta meg a Férfit és az Asszonyt. Ők nem elégedtek meg ezzel, és olyanok akartak lenni a kísértő biztatására, mint maga az Alkotó. Elméretezték ők is magukat, és torzó lett az isteni remekműből: az Emberből. Évezredekig feküdt kegyvesztetten a „teremtés koronája", míg azután eljött a földre Istennek a Fia: Jézus Krisztus. A második Asszonynak, Máriának gyermekeként születik, hogy jóvátegye az első Asszony, Éva bűnét. Beteljesedett tehát az ősevangélium jövendölése: „Az Úristen így szólt a kígyóhoz: Ellenkezést vetek közéd és az asszony közé, a te ivadékod és az ő ivadéka közé. Ő széttiporja fejedet, te meg a sarkát veszed célba" (Ter 3, 15).

A karácsony így *a viszály elcsitulásának, és a Gonosz eltiprásának az ideje.* Ezért festi a görög egyház az ünnep ikonjaira a sátánt is. Ezeken a képeken a Szent Család, az angyalok, pásztorok és bölcsek mellett, alul megjelenik a legyőzött ördög rémült alakja is

A családok asztalára felkerül a paradicsomi fa helyére a szépen feldíszített *karácsonyfa.* A kígyó kínálta gyümölcs helyébe pedig a Szentlélek erejéből fakadt „gyümölcs", az isteni Kisded. Ősi énekünk így hirdette:

„A kis Jézus arany alma
Bódugságos Szűz az anyja
Lábaival ringatgatja,
Két kezével ápolgatja"

A paradicsomi átok pedig *akkor szűnik meg* („a föld átkozott lesz miattad,... tövist és bojtorjánt terem számodra") (Ter 3, 17), *amikor karácsonykor már sikéres tiszta búzát ad a föld „Betlehem-"ben, a „Kenyérházá"-ban,* mely édesebb lesz, mint az égből hullatott manna volt.

Ezért kerül oda a karácsonyi oltárokra a Luca napjától csíráztatott búza, életünk táplálója, földi zarándokutunk égi mannája, lelkünk legszebb, az Atyától kapott ünnepi ajándéka: Jézus!

A napkeletről érkező csillag-jelenség nem azt írja-e fel az égre, hogy *Jézus ura a Kozmosznak is?*

Szépen fejezi ki ezt a gondolatot *Gárdonyi* „Fel nagy örömre" c. énekében:

Nem ragyogó fény közt nyugoszik,
Bársonyos ágya nincs neki itt.
Csak ez a szalma koldusi hely,
S rá meleget a marha lehel...
Egyszerű pásztor térdeden állj,
Mert ez az égi s földi király!

Bálint Sándor, a magyar hagyományvilág nagy ismerője szerint *a karácsony titka őseink életében* átment a hétköznapokba is.

„A vacsora utáni órák meghitt együttlétében teljesedik az ádvent minden várakozása. A téli napfordulatnak, az esztendőváltozásnak örömében a múlt és a jövő az elmúlás és a keletkezés elevenednek meg

és holtak találkoznak egymással. Mindennek sejtelmes bűvölete támad ilyenkor. A *harangszó* is más, mint egyébkor. Székesfehérvár parasztpolgársága szerint a karácsonyesti harangszóra megnyílik az ég, és egészen az éjféli misére való beharangozásig úgy is marad. Ezt az időt békességben, szeretetben kell eltölteni...

A falusi bakterek, akik valamikor tűzre-vízre, emberek nyugalmára vigyáztak, így kiáltották meg karácsonykor az éjszaka óráit:

10 órakor: Keresztények ébredjetek,
Tíz már az óra!
Hozzánk eljön ma.
A szegény pásztorokkal,
Menjünk ajándékkal
El Betlehembe,
Egy rongyos helyre.
Ott születik az Úr Jézus,
Ki nekünk üdvösséget hoz.
Tíz már az óra,
Örvendezzünk ma!"
(B. S. Karácsony, Húsvét, Pünkösd 87—90. old).

Ne gondold Testvérem *azt, hogy a XX. században már nem hangzik fel a karácsonyi felhívás.* Amikor 1968. december 24-én éjjel az *APOLLO 8 űrhajó fedélzetén* Frank Borman, James Lovell és William Andres személyében *először ért el az ember a Holdra*, ez az üzenet hangzott a világ rádió- és TV-csatornái közvetítésével:

11 órakor: „Kezdetben teremtette Isten az eget és a földet.

A föld puszta és üres volt,
sötétség borította a mélységeket
és Isten lelke lebegett a vizek fölött... stb"

Nem gondolod, hogy a TEREMTÉS könyve első 31 versének karácsonyi, h o l d b é l i újraéletesztésével a tudomány is azt akarta hangsúlyozni, hogy *Jézus Krisztus az egész Univerzumnak a Megváltója?! Max Planck* klasszikus megállapítása szerint:

„A vallásnál a dolgok elején van az Isten:
a tudományban a végén találkozunk vele."

És hadd idézzük még itt egy nyolcmilliós világmagazin vezércikkírója, *George F. Willt* néhány évvel ezelőtti írásából:

„*A tudomány és a vallás* ma már úgy látszik sokunk előtt, hogy nem „versenyképesek", hanem inkább egymásnak „tiszteletadók". Mert a tudomány mindinkább elmélyíti az élet misztériumának az érzéklését, a vallás pedig olyan aggodalomról és nyugtalanságról beszél, amely felpezsdíti a tudományt.

Az emberi elme már nem tarthatja sokáig azt a felfogást, hogy „a szellem benne van a gépezetben"; mert úgy látszik, hogy maga is le van kötve egy magyarázhatatlan és rejtélyes úton fizikai önmagához és lényéhez. A filozófusnak a kérdése („Én meg tudom tenni, amit akarok, de akarhatom-e én azt, amit én akarok") egy általános aggodalommá vált.

Mi születünk létezési szándékunk nélkül és meghalunk annak a szándéka nélkül és talán a mi szándékunk nem is számít eközben. Ha sem az okozat, ha sem a szenvedély nem bizonyul elégnek, hogy forgassa a világot, akkor mi? És mi lesz a sok között a „sajátmagam" ideáljából?!" (NEWSWEEK, 1979. okt. 15. 4. old.)

A hit és a tudomány együtthaladásával sem lenne teljes a karácsony, ha közben *elfeledkeznénk arról* a nagy igazságról, *hogy Jézus* elsősorban magát *az embert! jött el megváltani*, azaz visszaemelni a kegyelmi létrendbe. Sajnos erről feledkeznek el ma a legtöbben épp akkor, amikor a szeretet ünnepén a legtöbbet kaptuk az Istentől: tulajdon egyszülött Fiát. Erről az isteni Gyermekről ma is elmondhatjuk, amit *Szent János evangélista írt róla* az első évszázad végén keletkezett művében: „A világba jött, a világban volt, általa lett a világ. A tulajdonába jött, de övéi nem fogadták be... S az Ige testté lett és közöttünk élt" (Jn 1, 9, 14).

Sajnos, hogy sokszor éppen *az ajándékozási kedv tereli el figyelmünket a legnagyobb Ajándékról, Jézusról.* Pedig, a középkori költő is megírta már, hogy „hiába született meg Jézus Betlehemben, ha nem születik meg a te szívedben" (Angelus Silesius).

Mentsük hát meg a karácsonyt és imádkozzuk az ötgyermekes családapának *Paul Rothnak* szavaival:

„Óh, Jézusom mentsd meg a karácsonyt,
Nekünk már nincs hozzá erőnk.
Mi vásárolunk és rohanunk,
kis csomagokat készítünk,
és énekeljük: „Csendes éj".
De a titok,
Isten Fiának titka,
hogy emberré lett értünk,
gyakran szirupos érzelgés,
dekoráció. .....

Jézusom segíts,
nehogy elsüllyesszük egészen,
mit jelent ez az ünnep
segíts, hogy ne csak télapók legyünk.
Segíts, hogy az ádventi hetekben
a lelkünkbe nézzünk.
Segíts, hogy az útra visszatérjünk,
s elinduljunk megint.
Csak így lesznek az ajándékok
jelei a szeretetnek —
mint megannyi tükre a Te Szeretetednek.
Óh Jézusom, mentsd meg a karácsonyt,
ments meg minket.
Ezért vállaltál embersorsot."

(P. R. Istennel mindig beszélhetünk)

Fekete István: Betlehem

A konyhában ültünk a földön és a tűzhely meleg fénye kiugrott néha, meg-megsimogatván arcunkat. Hallgattunk, de magunkban megvallottuk, hogy a mű tökéletes és nem is vettük le a szemünket róla. Tornya volt, ajtaja volt, ablakai voltak, ahol be lehetett tekinteni (egy krajcárért!) és ha bent meggyújtottuk a kis gyertyát, kivilágosodott az egész épület valami boldog, meleg világossággal, mint a szívünk abban az időben.

Egyszóval: Betlehem volt.

A Szent Család kicsit oldalt állt, előtérben a jászollal és a jászolban Jézuskával, aki mosolygott és kövér kis kezét ökölbe szorította, ámbár, mi akkor még nem gondoltunk arra, hogy ha ez a kéz egyszer kinyílik, mekkora ragyogás árad belőle a világra.

Ennél sokkal nagyobb gondjaink voltak.

Elsősorban az, hogy Jézuska mezítelen maradjon-e, vagy takarjuk be?

— Megfázik! — mondta Bence Gábris, aki érzékeny lelkű fiú volt.

— Buta vagy — szólt Andók Pista — aki Isten, az nem fázik.

— A Biblia azt mondja — szólalt meg végül Puska Péter, aki papnak készült —, hogy „édesanyja pólyába takarta és jászolba fektette..."

Ez döntött.

A pólya természetesen nem lehetett akármilyen anyagból, ezért selyemből lett, a selyem pedig anyám télikabátja béléséből lett.

Másodsorban ott volt még a szamárkérdés.

Két szamarunk is volt ugyanis.

Puska Péterre néztünk, aki csizmája orrát vakargatta piszkos kis körmével és lesütvén szemét, gondolkodott, de aztán kivilágosodott értelmes, fanyar arca:

— Az nincs a Bibliában, hogy hány szamár volt. Több pásztor volt, hát szamár se egy volt...

Subák, láncosbotok, bajuszok és szakállak, kucsmák és tornyos angyalsüveg már készen voltak, így semmi akadálya nem volt annak a lelkes izgalomnak, amely másnap a faluvégen abban a felkiáltásban érte el tetőfokát, hogy:

— Szabad-e betlehemet köszönteni?

És hulltak a karajcárok ... Péter perselyébe, amely mind súlyosabban zörgött — mi tagadás — ébren tartva, sőt fokozva elhivatottságunk érzését. Berta Jancsi ugyan apja szőrtarisznyáját is nyakába akasztotta, hogyha valahol — netán — ennivalót is adnának, de inkább Pétert toltuk előre, zörgő perselyével figyelmeztetve a háziakat, hogy készpénzadományokra rendezkedtünk be.

Na, a büntetés aztán nem is maradt el. A betlehemi csillag ragyogása mellett nem vettük észre a pénz ördögének sátánpofáját és szenteste — Berta Jancsi pokoli indítványára — elindultunk a

szomszéd faluba, most már kizárólag azzal a céllal, hogy a persely tartalmát a végsőkig fokozzuk.

Csendes, borús, mégis kemény alkonyat volt. A hó nem olvadt, a varjak nyugtalanul repkedtek a jegenyék felett és a völgyek hajtásaiban fenyegetően kék volt a köd. Azután Király bácsival találkoztunk, a kanász-számadóval.

— Hová mentek, gyerekek?

— Csak ide, a szomszédba...

Az öreg felnézett az égre.

— Hát én nem mondok semmit, de iparkodjatok, mert újjan idő gyün, hogy megemlegetitek...

— Sietünk, Király bácsi.

Igazán siettünk volna, de úgy megbámulták takaros betlehemünket, úgy tartóztattak bennünket, etettek, itattak (ne mondják a szomszéd faluban, hogy nem látták szívesen gyerekeiket) és főleg úgy tömték a perselyt, hogy se láttunk, se hallottunk.

Pedig közben feltámadt a szél, lenyomta a felhőket és szitálni kezdte a havat a fekete éjszakában. Ezt azonban a házak között alig lehetett érezni, de amikor kiértünk a szabad mezőkre, belénkmart, és engem, aki a betlehemet vitte, majd belökött a patakba.

— Egyenest! — vezényelt Jancsi, aki nagy lókötő volt, de a szíve a helyén — ha a nyárfás utat elértük, nincs semmi baj.

Nem kellene visszafordulni?

— Nem! — üvöltött Jancsi — engem agyonvernek, ha nem leszek ott az éjféli misén.

Az idő és a tér elveszett. A nagy subákat majd a földre nyomta a szél, a hó vágott, mint a jeges vessző és reszketve izzadtunk, ijedt kis erőnk utolsó megfeszítésével.

Vánszorogtunk. A kis betlehem oldalát már feltépte a szél és kísértetiesen csapkodta a papírt, miközben a toronyban a kis bádogcsengő néha megkondult, mint a lélekharang. Nem tudtuk, hol vagyunk és szívünk körül halálos hidegen bújkált a félelem.

— Megfagyunk — mondta valaki, mire Bence Gábris leroskadt a hóra és sírni kezdett, de sírását elkapkodta a sikoltó szél.

És csak álltunk. Összebújtunk Gábris körül, a Betlehem lecsúszott kezemből a hóra és nem hittünk már semmiben, csak az elmúlás borzalmában és már nem is voltunk.

— Imádkozzunk! — mondta ekkor Péter és ennek a szónak a

mélységében egyszerre végtelen csend lett és ebben a csendben alig hallhatóan, mégis világosan megérintett bennünket meleg szárnyával a távoli harangszó.

— Harangoznak — ordította Jancsi — most már tudom az utat.

— Imádkozzunk — mondta Péter, és imádkoztunk.

És az éjféli misén otthoz voltunk.

És azóta is, ha nagy baj van és kiesik kezemből a Betlehem, azt az imát mondom és azt a harangszót hallom még ma is.

SZENT CSALÁD VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (Sir 3, 3—7, 14—17).
Aki becsüli anyját, az kincset gyűjt magának.
Aki tiszteli apját, az majd örülhet fiainak,
s meghallgatást nyer, hogyha imádkozik.

SZENTLECKE (Kol 3, 17—21).
Akár mondtok, akár tesztek valamit, tegyetek mindent Urunk Jézus nevében, így adjatok hálát általa Istennek, az Atyának.
Asszonyok, engedelmeskedjetek férjeteknek, ahogy illik, az Úrban.
Férfiak, szeressétek feleségeteket, s ne bánjatok durván velük.
Gyermekek, fogadjatok szót szüleiteknek mindenben, mert ez kedves az Úr szemében.

EVANGÉLIUM (Mt 2, 13—15, 19—23).
Azután, hogy a Napkeleti Bölcsek elmentek, megjelent Józsefnek álmában az Úr angyala és ezt mondta neki: „Kelj fel, fogd a gyermeket és anyját, menekülj Egyiptomba, s maradj ott, amíg nem szólok, mert Heródes keresi a gyermeket, meg akarja ölni". Fölkelt s még akkor éjszaka fogta a gyermeket és anyját és elmenekült Egyiptomba. Ott maradt Heródes haláláig. Így beteljesedett, amit a próféta szavával mondott az Úr: „Egyiptomból hívtam az én fiamat."
Amikor Heródes meghalt, megjelent álmában Józsefnek az Úr angyala és így szólt hozzá: „Kelj föl, fogd a gyermeket és anyját és menj Izrael földjére, mert meghaltak, akik a gyermek életére törtek". Erre fölkelt, fogta a gyermeket és anyját, és Izrael földjére ment. De amikor meghallotta, hogy Judeában apja, Heródes után Archelausz uralkodik, félt odamenni, ezért egy álmában kapott utasításra Galilea tartományba költözött. Odaérve Názáret városában telepedett le. Így teljesedett a próféták jövendölése: „Názáretinek fogják hívni".

A Szent Család és a mai családok

A hangulatos karácsonyesték alapján *nagy a kísértés arra, hogy a Szent Családnak: Jézus—Mária—Józsefnek sorsát érzelgősségnek tartsuk. Jegyesek,* akik között teljes az összhang; egy *Gyermek,* aki sohasem rakoncátlankodik; *egy Férfi,* akinek a műhelye a családi házban van, és így teljes nyugalmat élvezhet övéi között, és végül *egy Édesanya,* akinek soha nincs miért aggódnia. *Pedig mennyire más a rideg valóság!*

Már a jegyesállapotukról így ír a Szentírás: Szent József, amikor észrevette, hogy jegyese Mária gyermeket vár — nem tudva ennek az okát — titokban el akarta őt bocsátani (Mt 1, 19).

A Gyermek egy népszámlálás alkalmával születik meg, idegen környezetben, egy betlehemi istállóban, de még onnét is menekülniük kell vele, éppen akkor, amikor már József, az ács fedelet emelt a kis család feje fölé. A napkeleti bölcsek már a „házban" találták meg a gyermeket és anyját, de az ő látogatásuk alkalmával hangzik a figyelmeztetés. „Vedd a gyermeket és anyját és fuss Egyiptomba... mert Heródes keresni fogja a gyermeket, hogy elveszítse" (Mt 2, 13).

A szülőkre rászakadó megpróbáltatások legkínosabbja mégis az, amikor a 12 éves Jézus egyszerűen elmarad tőlük — és a maga útját kezdi el járni. Ott időzik a jeruzsálemi templom árkádjai alatt, hallgatja a tudós rabbikat, sőt vitába száll velük és kérdezgeti őket. Amikor pedig a háromnapos keresés után végre rátalálnak, érthetetlen a felelet, amit az anya kap válaszára: Gyermekem, miért cselekedtél így velünk? — Miért hogy engem kerestetek? Nem tudjátok-e, hogy az én Atyám dolgaiban kell lennem? (Lk 2, 48—49).

Akármennyire szépítgetik is a szentírásmagyarázók az „asszony" kifejezés kiemelésével a tisztelet megadását, valljuk meg csak furcsán hangzik egy fiú szájából a következő mondat: — ott a kánai menyegzőn: — „Mit akarsz tőlem, asszony! Még nem jött el az én órám" (Jn 2, 4). És folytathatnánk még ezt a sort azzal a jelenettel, amikor a tanító Jézust a következő hírrel akasztják meg a beszédében: itt vannak a rokonaid, köztük édesanyád is, és téged keresnek. És mit válaszol erre az Üdvözítő? Azt, hogy akik az ő beszédeit megtartják, azok az ő rokonai: „Ki az anyám, s kik a rokonaim?" Aztán kitárta tanítványai felé karját, s így szól: „Ezek

az anyám és a rokonaim! Aki teljesíti mennyei Atyám akaratát, az nekem mind testvérem, nővérem és anyám" (Mt 12, 48—50).

Ezek után ki merné azzal vádolni az evangélistákat, hogy problémamentesen hagyták ránk a Szent Család életét?! Hiszen *ugyanazok a válsághelyzetek alakultak ki ebben a názáreti közösségben, mint a mai családoknál.* Miért van viszont az, hogy amíg a mai családi közösségekben oly sok elvérzik az erőpróbák alatt, addig a Szent Család mindig győztesen került ki belőlük?!

A felületes szemlélőnek a „csoda" közbelépése ad megoldást. Isten ugyanis angyalát küldi Józsefhez; angyalok érkeznek a betlehemi barlang fölé; angyal szól Józsefhez álmában, és figyelmezteti őt, hogy Heródes király a gyermek életére tör, tehát menekülniük kell, s ugyancsak angyal biztatja őt a Palesztinába való visszatérésre Heródes halála után... stb.

Ezeket az angyalokat azonban nem kell feltétlen *látható személyekként képzelnünk, hiszen ők lelkek,* akiknek értelmük és szabad akaratuk van, de testük nincsen. Így közelebb állnak tehát az értelmünkhöz és lelkünkhöz, mint a testi érzékszervekhez. S ahogyan az Úr átvonulását is „az enyhe szellő suttogásában" (1 Kir 19, 11) fedezi fel a próféta, ugyanúgy az Ő angyalaival is a legkönnyebben a csendben és az imádságban beszélhetünk.

A Szent Család minden tagja elmélyült, imádságos lélek. Jézus „Atyjának dolgaiban" érzi jól magát. „*Mária* meg mind emlékezetébe véste szavaikat" (Lk 2, 19), *József* pedig „igaz ember volt" (Mt 1, 19). Ez a hébereknél azt jelentette, hogy megtartotta az ősök hagyományát és a vallási előírásokat. *A közös és egyéni ima volt tehát az elsősorban, ami mindig meghozta a kis közösségnek a válsághelyzetekben a megoldást.* A megtörtént dolgok mögött az ima révén ismerték fel Isten akaratát és igyekeztek a problémákat a másik oldaláról is átérezni. Ha feltesszük a kérdést, hogy miért hullanak szét napjainkban a házassági kötelékek (hazánkban, beleértve az újraházasultakat is, az 1970 és 1980 között kötött házasságok közül minden második válással végződött, és az USA és a Szovjetunió után bronzérmesek lettünk a válások világstatisztikájában) akkor többek közt ezt a felelet is adhatjuk: a legtöbb családi otthonban ismeretlen lett a közös esti ima, sőt már az egyéni is. Így azután, ha jelentkeznek azok a problémák, azok a váratlan helyzetek, amelyekről az imént szóltunk, a családtagok nem tudnak találkozni az Isten angyalaival, s

nem kapják meg tőlük így a szükséges eligazításokat, s nem jutnak erősítő, segítő kegyelemhez. *Szent Ágoston* püspöknek az a kijelentése: „Ha imádkozol, üdvözülsz, ha nem, elkárhozol," áll az egyes családi tűzhelyek boldogságára is. Ha imádkozol, mennyország lesz az életetek már itt a földön is.

A Szent Család válsághelyzeteinek másik feloldója azután a szeretet volt. Jól ismerték egymást és tudták, hogy mindegyik a másik kettőért él. Ezért mondotta a kánai menyegzőn a fiától kapott furcsa és kitérő válasz után is az édesanya, Mária a szolgáknak: „Tegyetek meg mindent amit csak mond!" Jn 2, 5). Ezt a bizalmat látva azután Jézus a vizet borrá változtatta át. Ma is azok az elszakíthatatlan házastársi és gyermeki kötelékek, amiket az isteni szeretet kohójában izzítunk fel, és amit a kölcsönös figyelem élesztgetésével tartunk össze.

Ami pedig *még külön megemlítendő ügy* a Szent Család és a mai családok életében is, az *a hivatás kérdése, illetve a pályaválasztás gondja.* Sok-sok mai szülő, aki túlzottan is törődik gyermekének a jövőjével, már kis korában megszabja, hogy milyen iskolát, szakmát, állást kell választania, és ezzel azután egy életre tönkre is teheti a gyermek jövőjét; mert az adottságoknak figyelembevétele nélkül önmagával állítja szembe a fiát, a leányát.

Amikor pedig Isten papi, szerzetesi, vagy szerzetesnői hivatást ad egy ifjúnak, vagy leánynak, akkor sokszor maguk a szülők azok, akik elébe állnak a szemináriumba, vagy zárdába készülő gyermeküknek. Ez a gond fellépett már a Szent Család életében is, ám Szent József és Szűz Mária hősies lélekkel megoldották azt. Nem hiszem, hogy akadna a világirodalomban még sok olyan megrázó erejű költemény, mint amilyen *Reményik Sándoré*, amely *így ecseteli két generáció: az apa és a fiú küzdelmét:*

József, az ács Istennel beszél

Magasságos,
Te tudod: nehéz az apaság,
Amit az én szegény vállamra tettél.
Apja volnék, — és mégsem az vagyok.
Ez a gyermek, ... ha szemébe tekintek,
Benne ragyognak nap, hold, csillagok.
Anyja szemei s a Te szemeid,
Istenem, a Te szemeid azok.
Gyönyörűséges és szörnyű szemek,
Oly ismerősek, s oly idegenek...
Ez az ácsműhely, ... ezek a forgácsok...
Mit tehettem érte? ... mit tehetek?
Én tanítottam fogni a szerszámot,
Mégis ráfogják majd a kalapácsot.
Úgy félek: mi lesz?
Most is, ki tudja merre kóborog,
Tekintetétől tüzet fog a műhely,
Tüzet fog a világ, s egyszer ellobog.
Ó, jó volt véle Egyiptomba futni
S azután is óvni lépteit,
Fel a templomig, Jeruzsálemig,
Míg egyszer elmaradt...
...
Vezetném és ő vezet engemet.
Csak azt tudom, a Te utadon jár
Magasságos.
De ki tudja a Te ösvényedet?
Te vagy az atyja, — én senki vagyok,
Az Evangéliumban hallgatok,
S hallgat rólam az Evangélium.

(részletek)

Befejezésként olvassuk el néhány szentnek a hivatásokkal kapcsolatos véleményét.
Aquinói Szent Tamás egyházdoktor: „A hivatás ügyében a rokonok

nem barátok, hanem ellenségek az Úr szava szerint: Az ember ellensége az ő házanépe."

Szent Alfonz hittudós: „Titokban kell tartani a hivatást mindenki előtt, kivéve a lelkivezetőt, hisz'a többiek rendszeresen nem csinálnak maguknak lelkiismeretbeli kérdést abból, hogy azt mondják a hivatást érző szegény ifjaknak, hogy mindenütt a világban lehet Istennek szolgálni. Igen, mindenhol szolgálhat Istennek az, aki nem hivatott a papi vagy szerzetesi életre, de nem az, aki hivatott és mégis a világban akar maradni; az ilyen nehezen él majd jó életet és szolgál Istennek."

Nazianzi Szent Gergely egyházatya: Ha biztosítani akarjuk örök üdvösségünket, akkor törekednünk kell követni az isteni hívást oda, ahol nekünk Isten különös segítséget nyújt, hogy üdvözülhessünk."

Szent Pál apostol: „Mindenki saját ajándékát kapta Istentől" (1 Kor 7, 7).

Ha nem követed a hivatásodat, mondja *Szent Ágoston* egyházdoktor, *jól futsz, de nem az úton,* vagyis nem azon az úton, amelyre téged Isten hívott, hogy üdvözítsen. *Don Bosco Szent János* pedig az evangéliumi ifjú esetére utal, akit Jézus Krisztus meghívott követésére, aki azonban Őt arra kérte, engedje meg neki előbb, hadd menjen el házanépéhez búcsúvevő szóra: ám Jézus azt felelte neki: „Egy sem alkalmas az Isten országára, aki kezét az eke szarvára teszi és hátratekint" (Lk 9, 62).

Sok szülő attól fél, hogy elveszíti gyermekét akkor, ha a papi, szerzetesi, vagy szerzetesnői pályára engedi. Nagy tévedés ez.

Szenteld meg, Urunk családjainkat és add, hogy általuk megszentelődjék a világ! Ámen.

SZILVESZTERI ELMÉLKEDÉS

Az emlékezés búvárharangjában

Az amerikai mayák, ez a híres csillagász és történelmet jegyző néptörzs, akiknek Kr. e. 6613-tól feljegyzéseik voltak egészen a spanyol pusztításáig, *hagytak hátra az utókorra egy könyvet: a Troanó kéziratot.* Ebben az írásban részletes pontossággal hagyták reánk az Atlantisz süllyedésének történetét:

„Kan hatodik évében, Mulik 11. napján Sak hónapjában elkezdődtek a földrengések, addig nem látott szörnyű méretekben. Megszakítás nélkül tartottak Csuen 13-ig. Mu (Atlantisz) szigete áldozatul esett neki. Kétszer emelkedett ki a tengerből, s azután hirtelen, egy éjszaka alatt eltűnt. A tengert felkavarta a víz alatti hullámok félelmes hatalma. A szárazföld felemelkedett, majd kettéhasadt. Tíz ország szakadt el egymástól. Szétrongyolódott, a levegőbe repült mert többé nem tudott a megrázkódtatásoknak ellenállni. Így süllyedtek el a tengerben és velük süllyedt el 64 millió ember, az egész lakosság. Történt pedig ez, ennek az írásnak szerzése előtt, 8060 évvel."

Az óceán mélyén tehát, ahol ma világító halak és villamos ráják siklanak fénylő uszonyaikkal örök némaságban, városok és falvak százai fekszenek. A fürge cápák kihalt iskolák, összedőlt színházak, elnémult mulatóhelyek romjai között kutatnak zsákmány után. Íme egy tízezer évvel ezelőtt elsüllyedt világ, mely soha nem jön már a felszínre. Alszik a tenger fenekén.

Azonban *nemcsak egy Atlantiszról tud a történelem:* az ősi sumér kultúrától kezdve *25 kultúra küldi felénk a múltból írásos jelét,* hogy ne felejtsük el egészen, s legalább a történelemkönyv lapjaira mentsük át emlékét. Gondolunk-e viszont arra, hogy a saját tiszavirág-életű sorsunkból is évenkint lemar egy-egy részt az Idő, ez a minden tengernél veszélyesebb falánk szörnyeteg. Az emberek megpróbálnak védekezni ellene. Sokan önmagukat kábítják el, és struccpolitikát folytatva mámorban, italban, élvezetekben keresik céljukat. Pezsgődurrogás és szilveszteri kabaré, trombitálás és csindadratták közt temetik el mindazt, ami volt és kábult szemekkel néznek a jövőbe.

A gondolkodó emberek viszont megpróbálják az emlékezés búvárharangjában kiértékelni a múlt vizébe süllyedt hónapokat és az elébük táruló tények alapján értelmesebbnek és szebbnek tervezik meg a jövendőt.

Ha gondolod, — úgy tartsunk most velük és szálljunk a mélybe. Nézd ott oldalt, ott van a te házad... Less csak be az ablakon. Ott vagy most te is családoddal együtt. Hallgatózzunk. A szeretet, a béke, avagy a gyűlölet és a meg nem értés hangjai ütik-e meg a fülünket? Képes vagy-e indulat nélkül beszélgetni hitveseddel, szüleiddel, gyermekeiddel? Nem vagy-e durva, vagy kegyetlen hozzájuk? Imádkoztatok-e együtt? És hoztatok-e elegendő áldozatot egymásért? De jőjj tovább! *Nézd ott a távolban, ott van a gyár, az üzem, a téesz,* a te mun-

kahelyed. Becsületes munkával megszentelt hely volt-e az? És ott középen, *ott a templom.* Hányszor találkoztál ott lélekben mennyei Atyáddal? És hányszor látott téged a gyóntatószék? Hányszor az áldoztatórács?

„A mi kis városunk" szélén azután *ott ülnek a „zöldpadon" úgy, mint Thornton Wilder drámájában a múlt évben elköltözöttek.* Találunk köztük fiatalokat és öregeket egyaránt. Mi talán méltatlanabbak voltunk Isten kegyeire mint ők és mégis megtartott bennünket az új esztendőre. Lehetőséget adott nekünk, mint a gazda a kertésznek, hogy az eddig terméktelen fát gondozhassa, termékeny talajba helyezhesse, és bevárhassa, hogy gyümölcsöt teremjen. Hála legyen Néki mindezért!

És amint a jó Istennek köszönöm meg a múltat, ugyanúgy a gondviselő Mennyei Atya kezébe helyezem a jövőt. Amint a borostyán a fa törzsén kúszik fel és szabadul ki a sárból, úgy ölelem át a bizalom törzsét, a Krisztus keresztjét, hogy Istenemhez emelkedhessem. *Áll a kereszt, amíg mozog a föld. Jézus Krisztus,* — írja Szt. Pál apostol *„ugyanaz tegnap, ma és mindörökké."* Ő a változatlan, az egyetlen változtatlan, a változó időben; a forduló, sokszor forrongó világban. Keresztjéhez, mint életem főárbocához erősítem magam és nem engedem, hogy földi szempontok ideig-óráig való érdekek, vagy akár a sikerek, elszakítsanak tőle.

Nem elégedhetem viszont meg azzal, hogy csak saját magamét helyezzem biztonságba, hanem azért imádkozom, az Újesztendő elején, hogy a mi gondviselő Mennyei Atyánk mindnyájunknak megadja a fejlődésnek, a haladásnak, s a boldogságnak alapfeltételét:

a B é k é t !

Békét a lelkünkben, békét családunkban, békét nemzetünknek, és békét az egész világnak. Úgy, amint azt a nagy magyar költő, *Babits Mihály* „Zsoltár gyermekhangra" című költeményében kéri:

Az Úristen őriz engem
mert az ő zászlóját zengem,

Ő az Áldás, Ő a Béke
nem a harcok istensége.

Ő nem az a véres Isten:
Az a véres Isten nincsen.

Kard ha csörren, vér ha csobban,
Csak az ember vétkes abban.

Az Úristen örök áldás,
csíra, élet és virágzás.

. . . . . .

Az Úristen őriz engem
mert az ő zászlóját zengem.

Hogy daloljak más éneket,
mint amit Ő ajkamra tett?

Tőle, Hozzá minden átkom:
hang vagyok az Ő szájában.

Lázas hang talán magában:
Kell a szent Harmóniában.

S kell, hogy az Úr áldja, védje
Aki azt énekli: Béke.

(részletek)

Mit tart a kínai ember az *életről*, a *gazdagságról*, a *hírnévről* és a *szerencséről?*

Mi az élet? Csuangtsze kínai bölcs: Az élet valóban álom s mi emberek olyanok vagyunk, mint az utasok, akik lefelé siklanak az idő örök folyamán, bizonyos ponton csónakra szállnak, egy másik ponton kiszállnak belőle, hogy helyet adjanak másoknak, akik lentebb a folyam partján várakoznak, hogy a csónakba beülhessenek. *Mi a gazdagság?* Az életből mindenkinek megvan a maga része, de ez csak zálog, nem tulajdona senkinek. Nem vagyunk bérlők a földön, csak átmeneti vendégek. A ház, a föld igazán senkié sem. Mint egy kínai költő mondja:

„Szép aranytáblák a domboldalon!
Jövevény arat, hol más vetett.
Ne örvendj míg aratsz, jövevény:
Más jövevény vár a hátad megett."

Lin Yutang: „A bölcs mosoly" (52. old.)

Mi a hírnév? Sokféle értéktelen cél érvényesül az életben, A kínai buddhisták két nagy csoportba osztották be ezeket: az egyik a hírnév, a másik a gazdagság. Történet szól arról, hogy Cs' ienlung császár Dél-Kínában tett útján egyszer fölment egy tengerre néző dombtetőre s meglátott egy sereg hajót, amely ide-oda sürgött a Kínai-Tengeren. Megkérdezte miniszterét, hogy mit csinálnak az emberek ezen a száz meg száz hajón, a miniszter pedig azt felelte, hogy ő csak két hajót lát, egyiknek neve Hírnév, másiké: Gazdagság. Sok kulturált ember menekült meg a gazdagság csábításától, de a hírnév csábítását csak a legnagyobbak tudták elkerülni.

Lin Yutang: „A bölcs mosoly" (115. o.)

Mi a szerencse? A nagy kínai bölcs tanítása szerint szerencse és balszerencse nincs a világon, mert a lét felette áll a cselekvésnek, a jellem a teljesítménynek, a nyugalom a mozgásnak. De a belső nyugalom csak akkor lehetséges, ha az embert nem zavarják a sors viszontagságai. Letsze, a nagy taoista filozófus híres parabolát írt *Az erdőben lakó öreg ember*-ről.

„Egy öreg ember fiával együtt lakott valami elhagyott erdőben egy domb tetején s egy napon elvesztette a lovát. Szomszédai eljöttek, hogy részvétüket fejezzék ki szerencsétlensége miatt s az öreg megkérdezte őket: — Honnan tudjátok, hogy ez szerencsétlenség?—

Néhány nappal utóbb lova visszajött egy sereg vadlóval: szomszédai újra eljöttek, hogy gratuláljanak neki a szerencséjéhez s az öreg így szólt hozzájuk: — Honnan tudjátok, hogy ez szerencse?—

Hogy ennyi ló volt a kezeügyében a fia lovagolni kezdett s egy napon kitörte a lábát. A szomszédok ismét eljöttek részvétlátogatásra s az öreg így szólt hozzájuk: — Honnan tudjátok, hogy ez szerencsétlenség?

— Következő évben háború tört ki s mert az öreg fia nyomorék volt, nem kellett elmennie".

(Lin Yutang „A bölcs mosoly" (168. old.)

ÚJÉV – SZŰZ MÁRIA ISTENANYASÁGÁNAK ÜNNEPE

OLVASMÁNY (Szám 6, 22—27).
Így szólt az Úr Mózeshez:
„Mondd meg Áronnak és fiainak: Így áldjátok meg Izrael fiait, e szavakkal:
Áldjon meg az Úr és oltalmazzon!
Ragyogtassa rád arcát az Úr s legyen hozzád jóságos!
Fordítsa feléd arcát az Úr és szerezzen neked üdvösséget!
Hívják le Izrael fiaira a nevem és én megáldom őket."

SZENTLECKE (Gal 4—4—7).
Amikor elérkezett az idők teljessége, az Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született és ő alávetette magát a törvénynek, hogy kiváltson minket a törvény szolgaságából, s az Isten fiaivá lehessünk. Mivel az Isten vagytok, a Fia Lelkét árasztotta szívünkbe az Isten, aki őt így szólítja: Abba, Atya! Tehát nem vagy többé szolga, hanem fiú, s ha fiú, akkor Isten kegyelméből örökös is.

EVANGÉLIUM (Lk 2, 15—21).
Mihelyt az angyalok visszatértek a mennybe, a pásztorok így szóltak egymáshoz: „Menjünk el Betlehembe, hadd lássuk, ami történt, amit az Úr tudtunkra adott." Gyorsan útra keltek és megtalálták Máriát, Józsefet és a jászolban fekvő gyermeket. Azután, hogy látták őket, azt is elbeszélték, amit nekik a gyermek felől mondtak. Aki csak hallotta, csodálkozott a pásztorok beszédén.
Mária meg mind emlékezetébe véste szavaikat és szívében gyakran elgondolkozott rajtuk. A pásztorok hazatértek, dicsőítették és magasztalták az Istent, mindenért, amit csak hallottak és láttak, úgy, ahogy tudtul adták nekik.
Amikor eltelt a nyolc nap és körülmetélték, a Jézus nevet adták neki, ahogy az angyal nevezte, mielőtt még a méhben megfogamzott volna.

Jézus nevében, Mária oltalma alatt

A késői középkor érdekes alakja volt az olasz származású *Kapisztrán Szent János*. 1386-ban született, és csakhamar a nápolyi főtörvényszék elnöke lett. Az igazság utáni vágy elűzte a tárgyalótermek hazug légköréből, sőt a 26 évesen elnyert kormányzói székből is, a ferences barátok között kötött ki. Novicius-mestere itt kemény próbának vetette alá. Háttal ültette fel a klastrom szamarára, és így kellett végigbandukolnia egykori kormányzóságát: Perugiát. Ő megvetett akart lenni engedelmességből.

Az igazság utáni szomj azután naggyá tette őt. A husziták, bogomilok, törökök pörölyévé vált a szószékeken és a csatákon. A nándorfehérvári (Belgrád 1456) diadal világhírre kapta a nevét, de itt lett utána Hunyadi Jánossal együtt a pestis áldozatává is.

Ennek az érdekes férfiúnak *szónoki fogása az volt hogy a beszédeit állandóan Jézus nevének felidézésével kezdte el.* Az 1453-ból reánk maradt homiliájában is azt hirdette, hogy az ördög és a világ kísértéseit Jézus nevének segítségül hívásával győzhetjük le. A nándorfehérvári ütközet előtt minden magyar zászlóra Jézus monogramot festetett, és arra biztatta a katonákat, hogy Jézus nevével győzzék le a törököket.

Kapisztránói János példája végigkíséri azután a mohamedanizmus elleni csatákat. *A barokk korban már akkora Jézus nevének a kultusza, hogy* a templomokban és a családokban is *mindenfelé imádkozzák a FIÚISTENHEZ című litániát*, amely a Fiú-Isten nevéhez fűződő 162 biblikus megszólítást sorolt fel. *Az évet* Jézus segítségül hívásával, *Jézus nevében kell kezdeni!*

Az új rítus napjainkban az év kapuja fölé, mint egykor őseink az új ház bejárata fölé, Máriának, mint Isten Anyjának és a mi anyánknak alakját állítják. Összefoglalva elődeink és napjaink gyakorlatát, kezdjük el az újesztendőt *Jézus nevében, Szűz Mária oltalma alatt.*

Úgy gondolom, mindannyian meghatódtunk, amikor *a Himnusz éjfélkor felcsendülő akkordjaiban Isten áldását kértük a magyarra. De ne maradjon ez* tartalom nélküli *ellágyulás* csupán, hanem azon kell lennünk, hogy az Isten nevével kezdett év mindvégig Isten nevével folytatódjék. Mert sajnos, Szilveszter éjszakáján a legtöbb embert ma is csak az evés, ivás és dáridózás érdekli, akárcsak Krisztus eljövetele idejében a pogányokat.

Heliogabalus római császár lakomát szerez. A mulatság csúcspontján megkérdezi vendégeit: „Hiányzik-e még valami boldogságotokhoz?" A válasz: „Itt már minden van Cézár: enni-innivaló, zene és színészek, de talán akadna még valami; a virágok, melyekkel megkoszorúzhatnánk magunkat." — „Meglesznek azok is, kacag fel a császár" — majd intézkedik. Lezáratja az ajtókat, s a felső mennyezetről akkora halmaz csokrot, koszorút és virágszirmot öntet a társaságra, hogy szinte belefulladnak.

Nem gondolod testvér, hogy ma is ezt teszi a világ? Hiszen ma is a régi jelszó járja: élvezd ki az életet! A keresztény bölcsesség viszont: *„bármit teszel okosan tedd és nézd meg a végét!"*

Minden egyes Szilveszter-éj „az idők teljessége" és „kezdete" is egyben. Lezárult egy korszak és kezdődik egy új. Talán ezért is olvastatja fel *a mai szentleckében Szent Pál* apostolnak a galatákhoz írt levelét az Egyház: *„Amikor elérkezett az idők teljessége,* az Isten elküldte a Fiát, aki asszonytól született, és ő alávetette magát a törvénynek, hogy kiváltson minket a törvény szolgaságából, s az Isten fiaivá lehessünk" (Gal 4, 4—5).

Arra figyelmeztet azután bennünket, *hogy Szűz Máriával és az ő Gyermekével töltsük az Újesztendőt,* hogy boldogok lehessünk. Mi pedig, mint Egyházunk tanulékony gyermekei tegyük fel magunknak a kérdést: *melyik volt az az erény, amelyik Máriát boldoggá tette?* Talán a tisztasága? Talán a szeretete, talán a szerénysége, vagy alázatossága? Rokona, Erzsébet asszony válaszol nekünk erre a kérdésre: *„Boldog vagy Te, aki hittél,* mert be fog teljesedni, amit mondott neked az Úr" (Lk 1, 45).

Mária hitét magasztalja *a régi antifóna is,* „örülj Mária, mivel egyedül hiteddel megsemmísítetted az összes eretnekséget".

Soha nem éreztem még át úgy ezeknek a szavaknak jelentőségét, mint most, amikor kezembe került *egy japán legenda a lányról és a császárról.*

A szegény lányka a patakban fehér ruháját mossa, amikor arrafelé sétál a császár. Megtetszik neki a kedves hajadon és megszólítja: „Nem lenne kedved hozzám jönni a császári palotába? Majd üzenek érted. Várj nyugodtan és ne menj férjhez!"

A lány azt sem tudta, ébren van-e vagy csak álmodik. Napokig, hetekig, hónapokig és évekig másra sem tudott gondolni. S közben a szép Akaiko (ez volt a neve) nem ment férjhez. Minden kérőjét

kikosarazta. Az élet pedig elfutott felette. Amikor már öregasszony lett, az a gondolata támadt, hogy felkeresi a császárt. Legalább azt szeretné elmondani neki, hogy ő hű maradt az ígéretéhez.

Leánykori legszebb kimonóját öltötte magára, és így jelent meg az akkor már vén császár előtt.

Az uralkodó beismerte, hogy neki igaza van, mert mondott valamikor ilyesmit valakinek, de mire a pataktól hazaért, már el is felejtette. „Szegény asszony, hát valóban vártál rám? De butácska voltál." És hogy hűségéért megvigasztalja az anyókát, két versikét szerkesztett neki kárpótlásul. Ezek a versek a japán régiségek könyvében ma is olvashatók. (Béky Gellért után: 1981. Kóbe, Japán.)

Máriát is váratlanul érte az angyali látogatás a názáreti kis hajlékban. Mégis hitt Isten szavának, és egy életen át várta az ígéret beteljesedését. Az események gyorsan peregtek: látogatás Erzsébetnél, utazás a betlehemi népszámlálásra, didergés a barlang nedves szalmáján, menekülés Egyiptomba, takarítás a názáreti ácsműhelyben, özvegyi állapot József halála után, nagypéntek, Golgota és Jézus temetése...

Most írhatta volna Szent Lukács evangélista: „Mária nem értette a történteket." Csak egy jövendölés bizonyult igaznak, az agg Simeoné: „A te lelkedet is tőr járja át" (Lk 2, 35).

Mária mégis hitt. Akárcsak *Ábrahám is hitt Istennek:* „Ő a remény ellenére is reménykedve hitt" (Róm 4, 18). Mária is hitt, „a reménység Istenében" (Róm 15, 13) és megsejtette, hogy Jézus halva is élhet. Nem Ő ígérte-e meg a benne hívőkről: „aki hisz énbennem, még ha meghal is, élni fog" (Jn 11, 25). *Mária nem értette hogyan, de a Názáretben kimondott „Legyen" nála élete végéig érvényben maradt.*

Azt hiszem, kedves Testvérem, hogy az Újév elején nem kérhetünk nagyobb ajándékot a mindeneket ajándékozó Istentől, mint ha azért *könyörgünk* hozzá, hogy *adja meg nekünk Szent Fia édesanyjának, Szűz Máriának a hitét.* Hiszen a fiatal leány előtt, még akkor egyedül csak az a meggyőződés állhatott, hogy az Úr „irgalma nemzedékről nemzedékre az istenfélőkkel marad" (Lk 1, 50), míg a mi hitünket és meggyőződésünket már 1983 esztendő tapasztalata, illetve a történelem támasztja alá. *Ne vonjuk tehát mi se vissza kereszteléskor Istennek adott ígéretünket,* maradjunk hűségesek Hozzá, és tudjunk bátran „nem"-et mondani a Sátán és a világ kísértéseinek és csábításainak. Éljünk Isten törvényei szerint, higyjünk az Atyában, re-

méljünk az Ő szent Fiában, Jézusban, és szeressük őket közös személyes Szeretetünkkel, az isteni Lélekkel és akkor biztosak lehetünk abban, hogy boldog, megelégedett és áldott Újesztendőnk lesz. Ámen.

Isten áldd meg a magyart
Jó kedvvel, bőséggel,
Nyújts feléje védő kart,
Ha küzd ellenséggel;
Balsors akit régen tép,
Hozz reá víg esztendőt,
Megbűnhődte már e nép
A múltat s jövendőt!

(Kölcsey Ferenc: Himnusz)

VÍZKERESZT

OLVASMÁNY (Iz 60, 1—6).
Kelj föl, ragyogj föl, (Jeruzsálem), mert elérkezett világosságod és az Úr dicsősége felragyogott fölötted!
Népek jönnek világosságodhoz és királyok a benned támadt fényességhez.

SZENTLECKE (Ef 3, 2—3a, 5—6).
Kinyilatkoztatásból ismertem meg a titkot, mint föntebb röviden megírtam. Eszerint Jézus Krisztusban a pogányok is társörökösök, tagjai az egy testnek és részesei az ígéretnek, az evangélium révén.

EVANGÉLIUM (Mt 2, 1—12).
Amikor a judeai Betlehemben Heródes király idejében Jézus megszületett, bölcsek jöttek napkeletről Jeruzsálembe és kérdezősködtek: „Hol van a zsidók újszülött királya? Láttuk csillagát napkeleten, s eljöttünk, hogy bemutassuk neki hódolatunkat." Ennek hallatára Heródes király meghökkent s vele egész Jeruzsálem. Összehívta tehát a főpapokat és a nép írástudóit és tudakozódott tőlük, hol kell a Messiásnak születnie. „Juda Betlehemében — válaszolták —, mert így jövendölt a próféta:
Te Betlehem, Juda földje,
egyáltalán nem vagy oly kicsi Juda nemzetségei közt,
hisz belőled származik majd a vezér,
aki népemnek, Izraelnek pásztora lesz."
Erre Heródes titokban magához hivatta a bölcseket és pontosan megtudakolta tőlük a csillag feltünésének idejét. Aztán elküldte őket Betlehembe: „Menjetek — mondta —, s szerezzetek pontos értesülést a gyermek felől. Ha megtaláltátok, jelentsétek nekem, hogy én is elmenjek és hódoljak neki." Azok meghallgatták a királyt és útra keltek. S lám, a csillag, amelyet napkeleten láttak, vezette őket, míg végre meg nem állt a hely fölött, ahol a gyermek volt. A csillagot megpil-

lantva nagyon megörültek. Bementek a házba, és meglátták a gyermeket anyjával, Máriával. Leborultak és hódoltak neki, majd elővették kincseiket, s ajándékot adtak neki: aranyat, tömjént és mirhát. Mivel álmukban utasítást kaptak, hogy ne menjenek vissza Heródeshez, más úton tértek vissza hazájukba.

„Láttuk csillagát napkeleten..." (Mt 2, 2)

„Örvendjetek, Kedveseim, ismét mondom örvendjetek, mert a Kisded, aki karácsonykor megjelent pásztorok előtt, most kinyilvánítja magát a pogányoknak is, mert minden embert üdvözíteni akar"... — Így kiáltott fel másfél ezer évvel ezelőtt *Nagy szent Leó pápa*, és így próbálta ézékeltetni hallgatóival a mai nap örömét.

Vízkereszt napja *az Isten megtalálásának ünnepe. Goethe írja*: „A történelem örök témája Isten, és minden valamirevaló nép az Istent keresők népe." Amíg azonban a Legszentebb az emberek számára a homályban maradt, addig ez a keresés meddőnek bizonyult. Az ókor népei közül *a kaldeusok* már ismerték a csillagok járását, de Moloch nevű bálványuk előtt gyermekeiket áldozták fel. *Az egyiptomiak* piramisokat emeltek, de ugyanakkor a scarabeus-bogár előtt hajtottak térdet. *A föníciaiak* meghódították a tengereket, de őket a szenvedélyek igázták le. *A görögök* bölcselkedtek ugyan, de márványcsarnokot építettek rideg kőbálványaiknak. *A rómaiak* jogot alkottak, de a népeket rabszolgasorba görnyesztették.

A mai napon azután az Úr levette fátyolát, és a pogányoknak is megmutatkozott. A mai nap így másodsorban *Epiphania, azaz kinyilatkoztatás*-ünnep.

Ilyenkor, karácsony után a budapesti Planetárium kedvenc témája a betlehemi-csillag. Így még a nemhivő emberek is tudomást szerezhetnek arról a csillag-együttállásról, amelyik Krisztus születése előtt pár esztendővel a kínai csillagászati könyvekben is bejegyeztetett.

Ennek az asztrológiai tüneménynek a felfedezése még kevés lett volna a bölcseknek ahhoz, hogy megfejtsék annak természetfeletti jelentését. Ismerniük kellett Kelet szent könyveit is, köztük a Bibliát, amelyben az állt, hogy a világra érkező új királyt, a csodálatos

Gyermeket csillag jelenti meg az embereknek (Szám 24, 17) (Iz 7, 14).

Tudományos felkészültségük a zsidók fővárosáig segítette el őket, onnét viszont már a hit vette át a vezetést. Mert nagy hit és szinte alázatos engedelmesség kellett ahhoz, hogy a főváros helyett egy eldugott faluban keressék a világ Megváltóját. A természetfölötti kegyelem pótolta náluk azt, amit emberi okossággal már nem értek volna el, hogy a kisgyermekben kellett elfogadniuk a zsidók újszülött királyát. „Földre borulva imádták őt" és átadták hármas ajándékukat, aranyat a Királynak; tömjént az Istennek, és mirhát a világ bűneiért szánt nagy Áldozatnak.

Vízkereszt nemcsak a kinyilatkoztatás, nemcsak a megtalálás, hanem a *helyreállítás ünnepe is egyben.* Megmutatja az egyedül helyes viszonyt Isten és az ember közt. A vallás kötelék = religió, mint a neve is mutatja. És ennek a kapcsolatnak jelképe a csillag. Az igazán helyes viszony az a vallás, ami most az Isten Fia által érkezett meg hozzánk. Amikor a szentmisében azt imádkozzuk, hogy: „Őáltala, Övele, és Őbenne" kell megadnunk a dicsőséget Istennek, akkor tulajdonképpen a mai ünnep titkára mutatunk rá. *Ennek a felismerése teszi azután missziós ünneppé Vízkereszt napját.*

A hitterjesztésben kiváló prófétának, Izajásnak jövendölését idézi ezért az ünnep litugiája:

„Kelj föl, ragyogj föl, mert elérkezett világosságod, és az Úr dicsősége felragyogott fölötted! Mind Sábából jönnek; aranyat és tömjént hoznak és az Úr dicsőségét zengik"
(Iz 60, 1. 6).

Megállapíthatjuk, hogy *azok az igazán boldog és bölcs emberek, akik felkutatták és megtalálták életükben az Istentől nekik támasztott csillagot, célt, az eszmét, és ennek a vonzókörébe kerülve tartalmassá teszik a saját és övéik életét.*

A szépség és a feladatok elhivatottja könnyen találkozik életében a lét Urának megnyilatkozásaival. *Faulhaber bíboros* írja: „Aki a természet szépségében nem tudja felfedezni Isten nagyságát, olyan mint az írástudatlan gyermek, aki nem tudja elolvasni édesapjának nevét". Akár a biológia, akár a csillagászat, akár a lélektan, akár a történelem, akár az áldozatos élet ösvényén indul el a kutató, ha az Isten által neki juttatott kinyilatkoztatás fényét jószándékkal követi, úgy jár, mint a napkeleti bölcsek, akik a csillagot követve „megáll-

tak a ház előtt, ahol a Gyermek lakott". Sokan vannak viszont ma is azok, akik visszarettennek az áldozatoktól, amit a hit csillagának követése hoz számukra, és megmaradnak kényelmükben és céltalanságukban.

Ó *Kinyilatkoztatás*, ó *Megtalálás*, ó *Helyreállítás* napja, *légy az én ünnepem!* Életem legyen örök kutatás, örök istenkeresés, örök rátalálás, hisz „a magad számára teremtettél bennünket Isten és nyugtalan a szívünk, míg Benned meg nem nyugszik" (Szt. Ágoston). És akkor, ha majd leomlik életem utolsó pillanatában lelkem előtt a földi homály, Te is lebbentsd fel fátyladat, légy az én örök Epiphániám, én Istenem!

József Attila: *Betlehemi királyok.*

Adjon Isten Jézusunk, Jézusunk!
Három király mi vagyunk.
Lángos csillag állt felettünk,
gyalog jöttünk, mert siettünk,
kis juhocska mondta — biztos
itt lakik a Jézus Krisztus.
Menyhárt király a nevem.
Segíts, édes Istenem!

Istenfia, jónapot, jónapot!
Nem vagyunk mi vén papok.
Úgy hallottuk megszülettél,
Szegények királya lettél.
Benéztünk hát kicsit hozzád,
Üdvösségünk égi ország!
Gáspár volnék, afféle
földi király személye.

Adjon Isten Megváltó, Megváltó!
Jöttünk meleg országból.
Főtt kolbászunk mind elfogyott,
fényes csizmánk is megrogyott,
hoztunk aranyat hat marékkal,
tömjént egész vasfazékkal.
Én vagyok a Boldizsár,
aki szerecseny király.

Irul-pirul Mária, Mária,
boldogságos kis mama.
Hulló könnye záporán át
alig látja Jézuskáját.
A sok pásztor mind muzsikál.
Meg is kéne szoptatni már.
Kedves három királyok,
jóéjszakát kívánok!

HÁLÁS EMLÉKEZÉS AZ EGYHÁZ „MÁGUSAIRA" akik a hitet és a tudományt egyszerre művelték.

Tudod-e kitől származik, vagy hogy ki találta fel?

Amerika felfedezésének gondolata: *Rogerius Bacon* ferences szerzetes (1214—94.)
Az első Lánchíd-tervet: *Veranesics Faustus* csanádi püspök készítette. Műve Velencében jelent meg „Machinae novae" c. alatt 1616-ban.
Az elektromágneses forgások és dinamógép elvét *Jedlik Ányos* bencés szerzete találta fel 1844-ben, 23 évvel Siemens előtt. Ugyancsak ő készítette az első szódavízgyártó gépet.
Az első gőzgépet a Párizs melletti St Denis apátja: *Suger* működteti (1137—1180). Már 600 esztendővel Watt előtt.
Az első villámhárítót *Diwisch Prokop* (1696—1765) klosterbucki premontrei kanonok állítja fel 1754-ben, 6 esztendővel Franklin előtt. Ő kezdte el a betegek villamoserővel való kezelését is, már 1740-ben villanylámpa mellett olvasott; ajtaját pedig éjjel soha nem csukta be, mert az ajtó kilincsébe védelmül villamosáramot vezetett.
Monsignore Cerebotani készítette az első olyan telegrafáló készüléket, amelyen már rajzokat és képeket is lehetett továbbítani (1900-ban).
Az első rádiót már jóval Marconi előtt 1894-ben elkészíti a premontrei paptanár: *Károly Irén dr*, a nagyváradi főgimnáziumban. Mivel kísérleteit nem támogatták, elesett a felfedezés dicsőségétől.

A fűtésnél és az iparban oly fontos gázt is katolikus pap: *Mariotte francia* bencés (1620—1684) fedezi fel, és az első gázgyárat 1815-ben *P. Duan* jezsuita alapítja Prestonban.
A kábelen keresztül történő összeköttetés (telefonon) az egyes világrészek között Newfoundland ferences püspöke *Mullok János* (†1869) indítja el.
A léghajó gondolatát és az első kísérleteket is 1670-ben egy olasz szerzetes: *Lana Francesco* jezsuita veti fel és próbálja ki.
Kevesen tudják, hogy a világ legelső repülői között egy szent, illetve boldoggá avatott katolikus pap is szerepel. XI. Pius pápa 1926. okt. 17-én boldoggá avat 191 francia vértanút, akik az 1792-es francia forradalomban hitükért szenvedtek vértanú halált. Köztük van *Carnus Károly* francia pap, aki a rodezi kir. kollégium fizikatanáraként a saját léggömbjével 840 m magasságig emelkedett fel és átrepülve Rodez városát, 35 perces út után a szomszéd faluban szállt le.
A világ nagy kémikusai és biológusai közül is hadd említsünk meg olyanokat, akik katolikus papok voltak:
Nagy Szent Albert (1193—1280) dominikánus a cink, az arzén, az üvegház, a tenger apály- és dagály vonzásának, s a kőszén titkának megmagyarázója. A középkori botanika legnagyobb tudósa.
Rogerius Bacon († 1294) viszont a középkor egyik legnagyobb kémikusa volt, a lőpor feltalálója, s a modern mechanika előkészítője. Sajnos, a bronzágyút is egy szerzetes, *Schwartz Berthold* (1290—1320) találja fel, de a lőpor és az ágyú együttes használatával akkor a kereszténységet akarják győzelemre vinni, az iszlám terjeszkedésével szemben. Mi magyarok a puskaport 1440-ben, Nándorfehérvár ostrománál használtuk először. Valahányszor egy szenvedélyes dohányos cigarettára gyújt, — gondol-e vajon arra, hogy a dohányt egy spanyol katolikus pap: *Paulus Romanus* ismerte meg San Domingo szigetén és hozta be Európába? A hazai dohánytermesztés tudományos elméletét pedig *Lábos János* jezsuita dolgozta ki.
Mendel Gergely (1822—1884) ágostonrendi szerzetes brünni kolostorának prelátusa a felfedezője az öröklési és keresztezési törvényeknek, amelyeknek a virágtermesztésben és állattenyésztésben van nagy szerepük.
Nem soroljuk már itt fel a papság érdemeit a felfedezésekben, a nyelvészetben és az irodalomban, valamint a csillagászat, az időszámítás reformja, a gazdasági élet fellendítése, az orvostudomány, a filozófia, a történelem és a nemzetközi jog területén, valamint a mennyiségtan és mértan síkján, és azt sem bizonyítgatjuk, hogy az első óvodákat, középiskolákat és káptalani iskolákat, plébánia-iskolákat, líceumokat, ipariskolákat és egyetemeket, valamint az első szegénygondozó intézeteket és kórházakat, takarékpénztárakat, iparművészeti iskolákat, valamint a vakok iskoláját is, sőt, az első zálogházakat és zenedéket is katolikus papok alapították.
(Lásd: Dr Giczy József: A KATOLIKUS PAPSÁG ÉRDEMEI HAZÁNK ÉS AZ EMBERISÉG TÖRTÉNETÉBEN

Palladis Rt. kiadása, Budapest (220. oldal)

ÉVKÖZI 1. VASÁRNAP

URUNK MEGKERESZTELKEDÉSE

OLVASMÁNY (Iz 42, 1—4, 6—7).
Nézzétek, a szolgám, akit támogatok,
a választottam, akiben kedvem telik.
Kiárasztom rá lelkemet,
Hogy igazságot vigyen a nemzeteknek.
Nem kiált majd, s nem emeli föl a hangját,
szava se hallatszik az utcákon.
A megtört nádszálat nem töri össze,
a pislákoló mécsbelet nem oltja ki.
Hűségesen elviszi az igazságot,
nem lankad el, sem kedvét el nem veszti,
míg az igazságot meg nem szilárdítja a földön.
Az ő tanítására várnak a szigetek.

SZENTLECKE (Apcsel 10, 34—38).
Péter (a pogány Kornéliusz százados házában) így kezdte beszédét: „Valóban el kell ismernem, hogy az Isten nem tesz a személyek közt különbséget, mindenki kedves előtte, aki féli, és az igazsághoz igazodik, bármely nép fia is. A tanítást ugyan Izrael fiainak adta, amikor békét hirdetett Jézus Krisztus által. Ő a mindenség Ura.

EVANGÉLIUM (Mt 3, 13—17).
Akkor Jézus Galileából elment Jánoshoz a Jordán mellé, hogy megkeresztelkedjék. János igyekezett visszatartani: „Nekem van szükségem a te keresztségedre — mondta — s te jössz hozzám?"
Jézus leintette „Hagyd ezt most! Illő, hogy mindent megtegyünk ami elő van írva." Erre engedett neki. Megkeresztelkedése után Jézus nyomban feljött a vízből. Akkor megnyílt az ég, és látta, hogy Isten lelke mint galamb leszállt és föléje ereszkedett. Az égből szózat hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik."

„Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözül" (Mk 16—16)

A január közepén beállt váratlan olvadás hatalmas víztócsákkal borítja be az utat. A pocsolyákat felhasító autóbuszkerekek sáros foltokkal függönyözik le a kocsi ablakait. Olvasni képtelenség. Így, akarva nem akarva hallgatnom kell az előttem ülő két hölgy gesztusokkal kísért vitatkozását.

— Képzeld Olgám, a minap azzal állított haza a srác az iskolából, hogy barátja, a Feri már tud plusz-jelet tenni magára. Megkérdeztem tőle, hogy mit ért plusz-jelen. Erre a kezével is magyarázni kezdett, és nagy ügyetlenkedve kereszt-jelet rajzolt magára. Én azt mondtam neki, hogy a Feri nem plusz jelet tett magára, hanem keresztet vetett.

— Miért tud a Feri keresztet vetni? — kérdezte a srác.

Azért fiam, mert ő katolikus keresztény.

— És én mi vagyok Anyu?

— Te is katolikus keresztény vagy.

— Hát akkor én miért nem tudok keresztet vetni magamra? — vont felelősségre a fiam.

— Most mondd Olgám, mit mondjak én erre neki?

— Terikém, hányadik osztályba jár most a te fiad? — kérdezte a szomszédja, az 50 év körüli hölgy.

— A harmadik általánosba — mondta a másik.

— És te még soha nem beszéltél neki a vallásról?

— Megvallom őszintén, nem.

— És miért hanyagoltad ezt el?

— Magam sem tudom. Talán az a gondolat vezérelt, hogy nem akarok kétféle nevelést adni a gyereknek.

— Terikém, a kétféle nevelés az, ha mást mondunk, és mást teszünk. Azzal, hogy megkereszteltetted a gyermekedet, de nem neveled kereszténynek, már kilenc év óta adod neki ezt a kétfajta nevelést. És ennek eredménye az, hogy most ilyen lelki konfliktusba keveredett a gyermeked.

Még egy-két, a vallást érintő kérdés hangzott el köztük, amikor a busz hangos fékezéssel megállt. Hirtelen felugrottak és leszálltak.

Azóta gyakran elgondolkoztatott, *mennyire igaza volt annak a gyermeknek, aki a keresztelés szimbólumát „plus"-nak, többletnek nevezte.*

„*Többlet*" *a keresztség*, mert ebben a szentségben az ember az isteni természet részesévé lesz.

Többletet nyújt ez a szentség az által is, hogy benne és általa a megkeresztelt Isten gyermeke lesz. Minden egyes keresztelésekor elhangzik a mennyei Atya szava úgy, mint Jézus keresztelésekor a Jordánnál: „Ez az én szerelmes Fiam, akiben kedvem telik" (Mt 3, 17).

Többlet ez a Szentség, mert minden egyes résztvevőjére leszáll a Szentlélek úgy, mint Jézusra is reászállt galamb alakjában, amikor feljött a Jordán vizéből (Mk 1, 10).

Minden egyes keresztvetéskor mély áhítat kell, hogy eltöltsön minket, hiszen azt fejezzük ki vele, hogy az Atya gyermekei, a Fiú testvérei és a Szentlélek templomai lettünk.

Míg a nem hivő ember a becsületre, a divatra, a közfelfogásra tekint, és a sokszor változó „szabad", vagy „nem szabad" közvéleményhez igazítja tetteit, addig a következetes keresztény lelkiismeretén az isteni Törvényhez igazodik.

A keresztség szentsége *nagy lehetőségnek a kezdete is*, mert ha részesültem már benne, akkor felvehetem a többi szentséget is. Ezért nevezzük az első és legszükségesebb szentségnek.

És végül az újjászületés szentsége által *tagja leszek itt a földön egy* olyan *társaságnak, amelyet maga Jézus alapított:* az Anyaszentegyháznak. Ez által részesülök több mint egy milliárd megkeresztelt ember imáinak, áldozatainak és szenvedéseinek érdemeiből. S tekintve gyarlóságunkat, be kell vallanunk, hogy erre a kegyelmi többletre születésünktől egészen a halálunkig szükségünk van. Egészen addig a pontig, amikor beteljesedik majd rajtunk *Jézus ígérete:* „*Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözül*" (Mk 16, 16).

Az arany páva csarnoka előtt

Ma éjszaka
hozott világra az anyám.
Ma éjszaka
Rólam beszéltek a tanyán.
Ma éjszaka
Gyöngyös volt anyám homloka.
Ma éjszaka
Világos lett a kis szoba.
Ma éjszaka
Suttogtak mind az asszonyok.
Ma éjszaka
Megtudtam, jaj hogy vak vagyok.
Ma éjszaka
Imádkoztak halk csendesen.
Ma éjszaka
Ide küldtek a dóm elé,
hogy ma, a csoda-éjjelen
a szemem fényét meglelem.

Mi néztük őt, a kisdedet csodálva.
És szólt hozzá a Doktor: vézna gyermek,
Vakság köde borítja csíra-elméd,
De homlokodban nagy titkok hevernek.
És majd kinyílnak mind a néma zárak
És a tudás kigyullad homlokodban.
És zordon könyvek zengő érc-szavától
Szíved erősen, hangosan megdobban.
Akkor tudod meg, hogy miért születtél:
Tudásokért, miket már összehordtak
Villanyból, vízből, hőből, rádiumból,
Hogy gépeket és embereket mozgass.
És ha belátod az egész világot,
A természetnek titkos minden-mélyét,
Akkor tudd meg, hogy aki született,
Miért született, s miért élt.

S nézvén a gyermeket, büszkén mutatott
A mérhetetlen titkú kincses dómba.
És szólt az ajkabűvölő igéket:
— Az örök élet hívta őt világra,
Hogy ismerje, szeresse túl a földön,
ami örök: az Isten túlvilága!
Az én fényem ragyogja a szemét be
Én bennem látja, mi az élet titka.
A kulcs: eredt vakságot elmosó víz,
Mely minden vaknak holt szemét kinyitja.

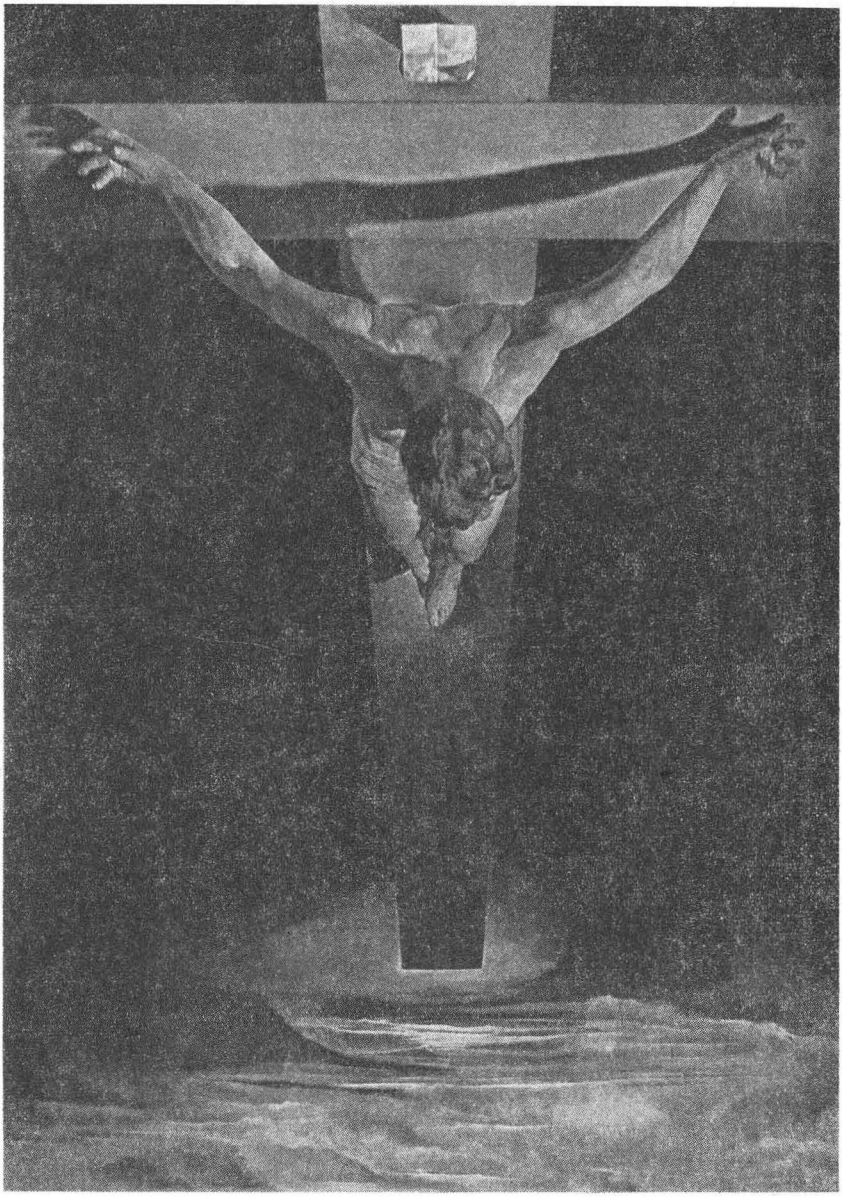
. . . . . .

És én: királyuk nyitottam szemét meg.
(a küszöbnél egy veder állott éppen)
S én megkereszteltem a túlvilágnak,
A halhatatlan Háromság nevében!

Részletek: Harsányi Lajos: *Hagia Sophia* című, a hét szentséget bemutató ódájából.

A római Missziós Hírügynökség adatai szerint *a világ 4 milliárd 371 millió 266 ezer lakosából 1 milliárd 353 millió 660 ezer keresztény.*
Ebből a katolikusok száma 783 millió 660 ezer, a protestánsoké 400 millió, az ortodoxoké (görög-keleti) pedig 170 millió.
A nem-keresztény vallások szám szerinti megoszlása a következő: 630 millió hindu, 600 millió mohamedán, 400 millió konfuciánus, 380 millió buddhista, 80 millió sintoista, 60 millió taoista, 20 millió zsidó.
A katolikusok a következő arányban vannak jelen a különböző földrészeken: a két Amerikában 62,4%, Európában 39,9%, Óceániában 25,5%, Afrikában 12,5%, és végül Ázsiában 7,4%.

(Magyar Kurir 72. évf. 187. sz. 1982. szeptember 6.)

NAGYBÖJT 1. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (Ter 3, 1—6).
A kígyó ravaszabb volt a föld minden állatánál, amit az Úristen teremtett. Ezt mondta az asszonynak: „Valóban mondta Isten, hogy nem ehettek a kert valamennyi fájáról?" Az asszony így válaszolt a kígyónak: „A kert fáinak gyümölcséből ehetünk. Isten csak a kert közepén álló fa gyümölcséről mondta: Ne egyetek belőle, ne érintsétek, nehogy meghaljatok." Erre a kígyó így beszélt az asszonyhoz: „Semmi esetre; nem fogtok meghalni. Isten jól tudja, hogy amely napon abból esztek, szemetek felnyílik, olyanok lesztek mint az istenek, akik ismerik a jót és a rosszat."

SZENTLECKE (Róm 5, 18—19).
Amint tehát egynek vétke minden emberre kárhozatot hozott, ugyanúgy egynek üdvösséget szerző tette minden emberre kiárasztotta az életet adó megigazulást.

EVANGÉLIUM (Mt 4, 1—11).
Akkor a Lélek a pusztába vitte Jézust, hogy a sátán megkísértse. Negyven nap és negyven éjjel böjtölt, végül megéhezett. Odalépett hozzá a kísértő és így szólt: „Ha Isten Fia vagy, mondd, hogy ezek a kövek változzanak kenyérré." Azt felelte: „Meg van írva: Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden tanítással is, amely az Isten szájából származik". Most a szent városba vitte a sátán és a templom párkányára állította. „Ha Isten Fia vagy — mondta — vesd le magad, hiszen írva van:

„Parancsot adott angyalainak,
a kezükön hordoznak majd,
nehogy kőbe üsd a lábad."

Jézus így válaszolt: „Az is meg van írva: Ne kísértsd Uradat, Istenedet." Végül egy igen magas hegyre vitte a sátán, s fel-

vonultatta szeme előtt a világ minden országát és dicsőségüket. „Ezt mind neked adom — mondta —, ha leborulva imádsz engem." Jézus elutasította: „Távozz sátán! Meg van írva: Uradat, Istenedet imádd, s csak neki szolgálj!" Erre otthagyta a sátán és angyalok jöttek a szolgálatára.

A háromfejű Sárkány

A történelem égbe ívelő kötélpályáján a lefelé húzó erő a Sátán, amelybe minden Isten felé tartó embernek bele kell akadnia. Jézus az Isten országát jött kiépíteni a lelkekben, és mint az emberiségnek felkent Főpapja, fellépésének első szakaszában találkozott a Kísértővel.

Jézus megkísértésében érdekes megfigyelnünk a gonosz lélek módszerét. Beleéli magát vélt áldozatának helyzetébe. Azután belülről kezdi meg a támadást azzal, hogy annak az önérzetére épít.

„Ha Isten Fia vagy, mondd, hogy ezek a kövek változzanak kenyérré" (Mt 4, **4**, 3). Mintha csak az első ember, Ádám kísértése ismétlődne meg: „Olyanok lesztek, mint az istenek akik ismerik a jót és a rosszat (Ter 3, 4, 7). Eszerint az embernek joga van tehát arra, hogy mit tehet és mit nem tehet. És meghatározhatja önmagától is, hogy mi a jó és mi a gonosz számára ebben az életben.

Amíg az *első ember* elbukik a gőg és az engedetlenség csapdájában és milliókat ránt magával a mélybe, a saját szomorú sorsába, ugyanakkor a *második Ember:* Jézus könnyedén lépi át a gonosz lélek hármas tőrét: *a kenyérkérdés*, a feltünési viszketegség, azaz *karrier* és végül *a bírásvágy* nagy kísértéseit. Példát ad ezáltal milliók számára, hogy nekik is hogyan kell kiállniuk a kemény próbákat.

Szinte minden ember, amikor a felnőtt kor küszöbére ér, szembetalálja magát a Kísértővel.

Ezt igazolja a következő három példa:

1. Orvos barátomat telefonhoz hívják. Adjon számot kisebbik fiáról, aki jelenleg negyedikes gimnazista, de már egy hete nem látták az iskolában. Az apa, akinek leánya már orvos, nagyobbik fia tanár, felelősségre vonja otthon a kisebbiket: hol voltál iskola helyett?! Konok hallgatás a válasz. Barátom bevonja az ügybe feleségét, a nőtestvért, de ők semmiről sem tudnak. Végül a nagy-

mama adja meg a felvilágosítást: Feri kijelentette, hogy nem tanul tovább. Ő nem okos, hanem pénzes ember szeretne lenni.

Ahhoz pedig nem kell az iskola. Ahhoz szakma kell. Általános iskolai barátja, a Laci, aki egy éve felszabadult TV-szerelő, máris befizetett a „kocsira". Napközben vele jár szerelni, esténként pedig a disco-klubba. Feri véleménye: ahhoz, hogy valaki gyorsan meggazdagodjon, egyáltalán nem kell vallásosnak és erkölcsösnek lennie.

Íme, a „kenyérkérdés" kísértése napjainkban.

2. Nézzük *a „szenzáció-éhség"* próbatételét. Mindnyájunkban van egy kis feltűnési viszketegség. Szeretünk látszani „valakinek", de az már baj, ha életünk árán is.

Margaret Thatcher brit kormányfő fiának mindene megvan. A 28 éves Mark Thatcher apja gazdag üzletember, anyja miniszterelnök. De neki ennyi nem elég! Neki világhír kell! 1982 januárjában indul a 10 000 km Párizs—Dakar rally-n útitársával, Anna Charlotte Verney-vel és szerelőjével Jaky Garniettel. A sivatagban Tindjaouinétől 70 mérföldnyire tengelytörést szenved a kocsijuk. A világ napokon át eltűntnek tudja a triót, míg szorgalmas és költséges kutatások után (félmillió dollár) egy algériai repülőgép pilótája megtalálja és fedélzetére veszi őket (Magyar Nemzet, 1982. jan. 15.). Nagyobb szerencséje volt az ifjú úrnak, mint az indiai kormányfő, Indira Gandhi fiának, aki nem autó, hanem repülőgépbolond volt. És Bombay fölött fiatalon lelte halálát.

Íme, a „vesd le magadat" kísértése a ma emberének életében.

3. Amíg az ószövetségi Bölcs így könyörög az ő Istenéhez: „... ne adj nekem se nyomort, se gazdagságot! Hadd egyem meg kimért kenyeremet"... (Péld 30, 8) és amíg Jézus is a „mindennapi kenyeret" kéreti velünk az Úrtól, addig a Sátán a gyors és sokszor *erkölcstelen kapzsiság* kísértését duruzsolja a fülünkbe.

1982. jan. 14-én a TV-ben a „Kék fény" műsor keretében egy 28 éves, büntetlen előéletű férfit ismerhettünk meg. Jóképű fiatalember volt, és vegyész-technikusnak mondotta magát. A riporter megkérdezte tőle, miért és hogyan került be a Kék fénybe? Azért, felelte, mert megkísértett a könnyű és gyors vagyonszerzésnek az ördöge, és én nem tudtam felette diadalmaskodni.

A 7-es buszon utaztam, — vallotta — mellettem ült egy öreg ember, aki a kezében hatalmas pénzeszsákot tartogatott. Csak később tudtam meg, hogy egy Közértnek az aznapi bevételét

szorongatja, 44 000 Ft-ot; de a gyors meggazdagodásnak a lehetősége olyan nagy volt, hogy kísértésének nem tudtam ellenállni. A Keleti pályaudvarnál utána léptem az embernek, leütöttem, és elszaladtam a pénzzel. És végül is mennyi haszon lett ebből a magáé? — kérdezte a riporter. Kettő év, amit majd a börtönben kell leülnöm...

Tudom, hogy ezek a példák eléggé kirívóak, de mégis csak a mai életből valók, és éppen azért nem árt tudatosítanunk magunkban Jézus imájának kérését: „És ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól" (Mt 6, 13).

Elmélkedésünk befejező részében tegyünk fel egy kérdést: *Miért kísértette meg a Sátán Ádámot, Jézust, és miért környékezi meg a ma emberét is* az anyagiasság, a lázadás, az önzés durva csalétkével?! Hadd feleljünk egy történelmi példával erre:

Jean Juvenal des Ursius mondja el, hogy amikor az orvosok *Jó Fülöp* uralkodónak azt a tanácsot adták, hogy borotváltassa kopaszra fejét, akkor ő valóban kényúri gesztussal megparancsolta, hogy a főemberek is kövessék az ő példáját. Pietro de Hagenbachot pedig elküldte szét az országba, hogy ha olyan férfiemberrel találkozik, akinek még megvan a feje-éke, úgy borotváltassa le katonáival kopaszra. (Nouvelle collection de memoires, vol. II. ed. Michaud et Ponsoulat, Párizs 1930. p. 379.)

Hasonló módon cselekszik *a büszke Démon* is, aki már éppen a kevélységével *eljátszotta minden reményét.* A híres szónok Baudelaire is *a „Sátán utánzóinak" nevezi azokat, akik a kísértésbe beleegyeznek.* Mert ezek már elveszítették keresztény reménységüket.

A „panem et circenses" — kenyeret és cirkuszt követelő római köznép szellemi szintjére süllyedőnek látja a mai ember lelki helyzetét *Schuster kardinális* is, aki egyik körlevelében így bővíti ki a választékot: „kirándulni, strandolni, szórakozni, vadászni, ez az élet!" (Lettera Pastorale, 21 agosto, 1944.)

Aki nem találja meg az emberi élet értelmét: Isten színelátásának Krisztus által nyújtott lehetőségét, csak az fogadhatja el a pogány Antifanész bölcselkedését: „Az Élet? — mondd hát nékem, mi is az élet? — Élni és inni, mondom én neked. — És nem látni könnyet!"

Borongós szomorúság ül az emberi könyvtárak polcain is, ahol elhunyt költők gondolatait faggatom az élet felől: „komédia" (Shakespeare), „örökös zokogás" (Heine), „körforgó kerék, mely magát koptatja"

(Victor Hugo), „álom" (Calderon de la Barca) és „csupán álom az álomban" (Rilke).

Mennyire más Jézus hármas válasza: Nemcsak kenyérrel kell élnünk az életet, hanem Isten igéi szerint, és nem szabad kísértenünk az Istent" azzal, hogy az életet kalandnak vesszük csupán, hanem imádnunk és szolgálnunk kell az Istent — mert akkor van értelme létünknek itt a földön, és van örök üdvösségünk odaát... és íme angyalok jöttek és szolgáltak neki... (Mt 4, 11). Ebbe a gondolatsorba kapcsolódik *a nagy Bergsonnak megállapítása:* „Az élet feladat, hogy eljussunk egy olyan csúcsra, amit az anyag nem tud elérni" (Evolution Créatrice, Párizs, 1911. p. 267.).

Oszlik lelkemnek barna gyásza:
Nagy, fehér fényben jön az Isten,
Hogy ellenségim leigázza.

Az arcát még titkolja, rejti,
De Nap-szemét nagy szánalommal
Most már sokszor rajtam felejti.

És hogyha néha-néha győzök,
Ő járt, az Isten járt előttem,
Kivonta kardját, megelőzött.

Hallom, ahogy lelkemben lépked
S az ő bús „Ádám, hol vagy?"-ára
Felelnek hangos szívverések.

Szívemben már őt megtaláltam,
Megtaláltam és megöleltem
S egyek leszünk mi a halálban.

(Ady Endre: Ádám, hol vagy?)

NAGYBÖJT 2. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (Ter 12, 1—4a).
Az Úr így szólt Ábrámhoz: „Vonulj ki földedről, rokonságod köréből és atyád házából arra a földre, amelyet majd mutatok neked. Nagy néppé teszlek. Megáldalak és naggyá teszem nevedet, s te magad is áldás leszel. Megáldom azokat, akik áldanak téged, de akik átkoznak téged, azokat én is megátkozom. Általad nyer áldást a föld minden nemzetsége."
Ábrám tehát elköltözött, ahogy az Úr megparancsolta neki, s vele ment Lót is.

SZENTLECKE (2 Tim 1, 8b—10).
Vállald az evangéliumért a szenvedéseket velem együtt, bízva az Isten erejében, aki megváltott és a szent hivatásra meghívott minket, nem tetteink alapján, hanem saját elhatározásából és kegyelméből, amelyet Krisztus Jézusban örök idők óta nekünk ajándékozott, s amely most nyilvánvaló is lett Üdvözítőnk, Jézus Krisztus megjelenésével.

EVANGÉLIUM (Mt 17, 1—9).
Hat nap múlva Jézus maga mellé vette Pétert, Jakabot és testvérét, Jánost, s fölment külön velük egy magas hegyre. Ott elváltozott előttük, arca ragyogott mint a nap, ruhája pedig olyan fehér lett, hogy vakított, mint a fény. Egyszerre megjelent nekik Mózes és Illés, és beszélgettek vele. Péter erre így szólt Jézushoz: „Uram jó itt nekünk! Ha akarod, csinálok ide három sátrat: egyet neked, egyet Mózesnek, egyet pedig Illésnek." Amíg beszélt, hirtelen fényes felhő borult rájuk, s a felhőből szózat hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik, őt hallgassátok!" Ennek hallatára a tanítványok arcra borultak, s igen megrémültek. Jézus odalépett hozzájuk és megérintette őket: „Keljetek fel, ne féljetek!" Amikor tekintetüket felemelték, nem láttak senkit, csak egyedül Jézust. A hegyről lefelé jövet Jézus rájuk parancsolt: „Ne szóljatok a látomásról senkinek, amíg az Emberfia föl nem támad a halálból."

Az első hallásra úgy tűnik nekünk ez az evangéliumi jelenet, mint a barokk templomok mennyezetére illő színes látomás, de ha a mi korunkba és életünkbe helyezzük azt át, úgy ma is aktuális tanulságokat vonhatunk le belőle.

A kiválasztott három apostol: Péter, Jakab és János személyében ugyanis *Jézus az egész emberiséget viszi fel magával* arra a magaslatra, *a Hegyre*, amelyre önerejéből soha fel nem juthatott volna. A hegy, amely minden vallásban az ég és föld találkozási helye, — lévén az Isten közelségének szimbóluma (Iz 44, 23), a hegy, mely szilárdságával Isten igazságosságát (Zsolt 36, 7), a síkságok fölé emelkedő tömbjével pedig Isten övéit védő hatalmát hirdeti (Mt 24, 16), a jelen esetben emberi létünk kiteljesedésének és az emberi történelemnek csúcsa is egyben: megdicsőült Üdvözítőnk személyén keresztül mi is az isteni természet részeseivé leszünk, s elérjük azt a boldogságot, amely Szent Pétert ezekre az önfeledt szavakra ragadtatta: „Uram, jó nekünk itt lennünk. Ha akarod, építek ide három sátrat, neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet" (Mt 17, 4).

Elsőnek az a *Mózes igazolja most előttünk Jézust*, aki az emberiségnek lehozta Sinai hegyéről a *Törvényt*. A Tízparancsolat két kőtábláján azok az *erkölcsi elvek* vésettek kőbe, melyek azóta is emberi magatartásunk szabályozására hivatottak, s melyeket megváltoztatni egyet jelentene az emberiség megsemmisülésével. Gondoljunk a negyedik, az ötödik, vagy kilencedik parancsra.

Mi, a fejlett technika vívmányait élvező emberek már jobban tudjuk értékelni a Törvényt, mint a korabeli népek, mert tudós elmék döbbentenek rá bennünket arra, hogy a *fizika alaptörvényei* is minden egyes kapunak a végén Istenre nyitnak rá. Ez teszi hivővé a Nobel-díjas fizikust, Heisenberget is, aki a kvantumelmélet alapján igazolható rendről beszélt, s arról, hogy ebben az összefüggésben, a „vallásos tapasztalat realitásával érintkezik az ő tudományos igazság-fogalma" (Új Ember 1976. febr. 15). Ebben a megállapításban nagy elődei: Kepler, Newton, Einstein, Planck, Bohr és Jordán tapasztalatait összegezi.

Szóljunk a színeváltozás másik szereplőjéről, *Illésről* is. Isten és az elnyomottaknak e bajnoka féltékeny buzgalommal buzgólkodik a

seregek Uráért Amikor fellépett Illés, tűzhöz volt hasonló; szava lángolt, mint a fáklya (vö. Sir 48, 1). Halála hasonló életéhez: forgószél ragadja el, „Izrael kocsija és fogata" (2 Krón 1—18) de egykor visszatér majd, hogy az atyák szívét fiaikhoz, a fiúk szívét atyáikhoz fordítsa" (Mal 3, 2, 4).

Illés tehát az *Isten ügyéért lángoló* és *a felebarátainak békéjéért küzdő szeretetnek* örök *bajnoka*. A párhuzamból következik: a Törvény rányit ugyan Istenre, de elérni Őt csak „Illés tüzes szekerén" az áldozatos szereteten át lehetséges. Hála legyen Istennek, hogy ma is végigdübörög a földünkön Illés szelleme Prohászka Ottokár, Albert Schweizer, Maximilián Kolbe, Teréz anya személyén és munkáin keresztül, és ezért mondhatjuk el ma is, hogy" jó nekünk itt lennünk", és ezért akarunk a mi életünkben sátrat építeni *Jézusnak*, akit az Atya igazolt: „Ez az én szeretett fiam, őt hallgassátok"; *Mózesnek*, a törvény szimbólumának és *Illésnek*, a szeretet szellemének, hogy ha majd a színeváltozás hegyéről visszakerülünk a való életbe, — szellemi felsőbbségünk tudatának e hegyi mentsvárába — erőt meríteni mindig visszatérhessünk.

A kegyelmi állapotban élő embert ugyanazzal a hármas jelzővel illethetjük már itt a földön, mint amikkel Jézust jellemezték a színeváltozásban:

1. *Mint a Nap*

A XIV. század nagy misztikusa: *Boldog Suzó Henrik* gyermekkorában édesanyjával együtt többször is csónakon kelt át az Überlingen-i tavon. Egy alkalommal, amikor a bárka ragyogó napsütésben szelte a habokat, a kicsike így kiáltott fel: „Mama, nézd csak, milliónyi igazgyöngy táncol körülöttünk!"

„Igen — felelte anyja — de ha ezeket a gyöngyöket ki akarnád emelni a vízből, rögtön észrevennéd, hogy nem gyémántokat, hanem csak hideg vizet szorít kis tenyered. Nézz viszont fel a Napra, sugarai vakítóbbak, fényesebbek és soha nem csapnak be téged."

Boldog Suzó, a szerzetes később valóban megtapasztalta, hogy nem érdemes az élet hamis fényei után kapkodnunk, sokkal okosabb dolog, ha egyenesen életünk napjára: Istenre emeljük tekintetünket, mert az Ő szeretetében soha nem csalódhatunk. (Olgiati: Teologia e Spiritualita. Milano 1952. 87. old.)

XII. Pius pápa szerint „jó kereszténynek" lenni annyi, mint soha, egy percre sem veszíteni el lelkünk kegyelmi állapotát: azaz mindig

Jézussal lenni. *A Zsoltáros* ezt a gondolatot így énekelte meg:

„Egyet kérek az Úrtól, csak egy a vágyam:
hogy életemnek minden napján az Úr házában lakjam,
hogy élvezhessem az Úr édességét!" (Zsolt 27, 4).

2. *Miként a hó*

Az Egyház ezekben a nagyböjti hetekben a bánat, a bűnbevallás és az önmegtagadások által lelki megtisztulásra hívja híveit. Mert csak az az állandó önuralom biztosíthatja számunkra a lélek teljes uralmát, amelyet a költő így mutat be:

„Testtel élni,
de nem rabjaként a testnek,
mert vele lenni
nem annyi,
mint é r t e". (William Blake)

3. *Fényes felhő*

A Bibliában olvashatunk egy bizonyos felhő-oszlopról, amellyel az Úr angyala Egyiptomból az Ígéret földje felé vezette az izraelitákat (Kiv 13, 21). A mennybeszálló Krisztust ugyancsak felhő takarta el az apostolok szeme elől (Apcsel 1, 9). A Sinai-hegyen felhőből szól Mózeshez az Úr (Kiv 19, 9). Ezekből az idézetekből nem nehéz rájönnünk arra, hogy *a Szentírásban a felhő mindig az „isteni jelenlétet" adja tudtul.*

A nagy egyházatyák még tovább viszik ezt a gondolatot. Origenész, Szt. Ágoston, Nagy Szt. Albert és tanítványa Aquinói Szt. Tamás *szerint ott a Táboron a „fényes felhő"* Isten harmadik Személyét *a Szentlelket jelentette*, amelyben a másik kettő egyesült. A jelentésben így egyrészt Krisztusnak természetfeletti dicsősége ragyogott fel az ő Isten-emberi mivoltában; másrészt pedig realizálta, valósággá tette Jézus ígéretét: „Aki szeret engem, az megtartja tanításomat, s Atyám is szeretni fogja. *Hozzá megyünk, és benne fogunk lakni*" (Jn 14, 23).

Ime ez a helyzete annak, aki a kegyelem állapotában van: *fent él a Táboron...*

„Elváltozék

I.

„Elváltozék..." Köntöse mint a hó.
Olyan szép, hogy már-már félelmetes,
Mégis: a hegyen lakni Vele jó.
Maradni: örök fészket rakni volna jó.
De nem lehet. Már sápad a csoda,
Az út megint a völgybe lehalad,
Jézus a völgyben is Jézus marad,
De jaj nekünk!
Akik a völgybe Vele lemegyünk,
Megszabadított szemű hegy-lakók
Csak egy-egy csoda-percig lehetünk.
Elfeledjük az elsápadt csodát,
És lenn, a gomolygó völgyi háborúban,
Az emberben, a szürke-szomorúban
Nem látjuk többé az Isten fiát.

II.

Testvérem, társam, embernek fia,
Igaz: a hegyen nem maradhatunk,
Igaz: a völgyben más az alakunk,
Nekünk lényegünk, hogy szürkék vagyunk.
(Botránkozásul vagyok neked én,
És botránkozásul vagy te nekem,)
Mégis: legyen nekünk vigasztalás,
Legyen nekünk elég a kegyelem:
Hogy láttuk egymás fényes arculatját,
Hogy láttuk egymást Vele — a Hegyen.

(Reményik Sándor: Lefelé menet) (részlet)

NAGYBÖJT 3. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (Kiv 17, 3—7).
Refidimnél a nép szomjas volt, azért tovább zúgolódott Mózes ellen:
„Miért hoztál ki bennünket Egyiptomból — kérdezték —, talán azért, hogy gyermekeinkkel és állatainkkal együtt szomjan haljunk?" Mózes ilyen szavakkal fohászkodott az Úrhoz: „Mit tegyek ezzel a néppel? Kevés híja és megkövez." Az Úr ezt válaszolta Mózesnek: „Haladj a nép előtt, vedd magadhoz Izrael véneit, fogd kezedbe a botodat, amellyel a Nílusra rácsaptál és menj. Én odaállok eléd a sziklára a Hórebnél. Üss rá a sziklára, víz folyik majd belőle, hogy igyék a nép." Mózes úgy is tett, Izrael véneinek a jelenlétében.

SZENTLECKE (Róm 5, 1—2, 5—8).
Mivel tehát a hit révén megigazultunk, békében élünk az Istennel, Urunk Jézus Krisztus által. Általa jutottunk hozzá a hitben a kegyelemhez, amelyben élünk és dicsekszünk a reménységgel, hogy az isteni dicsőség részesei lehetünk.

EVANGÉLIUM (Jn 4, 5—15 19b—26a 40—42).
Jézus odaért Szamaria egyik városához, Sikarhoz, ez annak a földnek közelében volt, amelyet Jákob fiának, Józsefnek adott. Ott volt Jákob kútja. Jézus elfáradt az úton, azért leült a kútnál. A hatodik óra felé járt az idő.
Egy szamariai asszony odament vizet meríteni. Jézus megszólította: „Adj innom!" Tanítványai ugyanis bementek a városba, hogy élelmet szerezzenek. A szamariai asszony így válaszolt: Hogyan? Zsidó létedre tőlem, szamariai asszonytól kérsz inni? (A zsidók ugyanis nem érintkeztek a szamariaiakkal.) Jézus ezt felelte neki: „Ha ismernéd Isten ajándékát, s azt, aki azt mondja neked: adj innom, inkább te kértél volna tőle, s élő vizet adott volna neked." „Uram — mondta erre az asszony —, hiszen vödröd sincs, a kút pedig

mély. Honnan vehetnél hát élő vizet? Csak nem vagy nagyobb Jákob atyánknál, aki ezt a kutat adta nekünk, s maga is ebből ivott a fiaival és állataival együtt? "
Jézus azt mondta neki feleletül: „Aki ebből a vízből iszik, újra megszomjazik. De aki abból a vízből iszik, amelyet én adok, örök életre szökellő vízforrás lesz benne."
Erre az asszony azt kérte: „Uram adj nekem ilyen vizet, hogy ne szomjazzam többé, s ne kelljen ide járni meríteni... Látom, próféta vagy. Atyáink ezen a hegyen imádták az Istent, ti pedig azt mondjátok, hogy Jeruzsálemben kell imádni."
„Hidd el nekem, asszony — mondta Jézus —, elérkezik az óra, amikor sem ezen a hegyen, sem Jeruzsálemben nem fogják imádni az Atyát. Ti azt imádjátok, akit nem ismertek, mi azt, akit ismerünk, mert az üdvösség a zsidóktól ered."
De elérkezik az óra, s már itt is van, amikor igazi imádói lélekben és igazságban imádják az Atyát."
Az asszony azt felelte rá: „Tudom, hogy eljön a Messiás, azaz a Fölkent, s amikor eljön, mindent tudtunkra ad."
Jézus erre kijelentette: „Én vagyok az, aki veled beszél."
Abból a városból sokan hittek benne a szamariaiak közül, az asszony szavára, aki tanúsította: „Mindent elsorolt, amit csak tettem".
Amikor a szamariaiak odaértek hozzá, kérték, hogy maradjon náluk. Két napig ott is maradt. S az ő szavát hallva még többen hittek benne. Meg is mondták az asszonynak: „Most már nem a te szavaidra hiszünk, mert magunk is hallottuk, és most már tudjuk, hogy valóban ő a világ Üdvözítője."

„Mint szarvasgím az élő víz után..." (Zsolt 143)

Minden korban *kedvenc témája volt a képzőművészetnek a „Jézus Jákob kútjánál" c. jelenet. A pszichiáterek* szintén gazdag *anyagot találnak benne az igazságra-vezetés módszeréről,* úgy, hogy Olaszországban külön könyvet is adtak ki róla: „Jézus pedagógiája" címmel. A benne rejlő mondanivalót igazán azok a népek aknázzák ki, amelyeknél a csapadékhiány miatt *a víz fogalma egy az élet fogalmával.* Sajnos,

még Európában is találni ilyen vidékeket. Spanyolországban pl.: a víz ára 7 pezetta: a bor ára 14 pezetta: Andalúziában, sőt még Toledóban is ott láttam a vízhordó csacsikat a városok szélén, s a déli megyékben a lakosság külön bizottságot választ ki a víz igazságos elosztására, s aki ennek a rendeleteit áthágja, örökre kitiltják a községből.

Az ószövetségi írásokban a víz Isten áldásának az eredménye és jele azok iránt, akik hűségesen szolgálnak neki (Ter 27, 28), viszont, ha Izrael hűtlen, Isten azzal bünteti, hogy „olyanná teszi az eget, mint a vas, földjüket pedig, mint az érc", hogy ebből értsenek és megtérjenek (Lev 26, 19).

Ez a téma jelentős helyet foglal el *Isten népe megújulásának távlatában. Ezekiel* szerint a jeruzsálemi templomból olyan víz tör elő, mely a messiási időben kiárad, és lehetővé teszi az embereknek, hogy bőséges gyümölcsöt hozzanak (Ez 47, 12; 19, 10).

Az Újszövetségben *Jézus* azt állította magáról Jákob kútjánál, hogy ő a Messiás, és *a próféták által ígért éltető vizet ő hozta meg az emberiségnek.* János evangélista pedig arról is ír, hogy Krisztus a Templom, ahonnan az a folyó tör elő, amely élteti és megöntözi az Új Jeruzsálemet, azaz az Egyházat. Ezek a vizek a Szentlélek éltető hatalmát jelképezik a földön (Jn 7, 39): — odaát pedig vég nélküli boldogságunknak szimbólumai, amint János a Jelenések könyvében ígérte, hogy Ott a Bárány dús mezők felé vezeti választottait." (v.ö. Jel 7, 17).

Gondolunk-e a mai napon arra, hogy Jézus bennünket is megszólított egyszer a Kútnál, azaz *a keresztelési medencénél,* hogy mit is kérünk? Szüleink azt a szentséget kérték, amely az Isten Lelkét közvetítette nekünk, az új élet lehetőségét, hogy az bennünk is" az örök életre szökellő vízforrás legyen" (Jn 7, 37). De hányan megfeledkeztünk azóta már erről!? Hányunkat kellene figyelmeztetnie ma is az isteni Üdvözítőnek: „Ha tudnád az Isten ajándékát?!" (Jn 4, 10) Hányszor szomjazunk meg földi élvezeteket, sokszor a tilosakat is! és ugyanakkor megfeledkezünk a megszentelő kegyelemről, amelyet a keresztségben kaptunk. Azért, hogy többé meg ne szomjazzunk „Aki abból a vízből iszik, melyet én nyújtok neki, nem szomjazik meg soha többé" — ígérte Jézus (Jn 4, 14).

Hogy jobban megértsük ezt az igazságot hívjuk most *segítségül korunk két nagy íróját:* Paul Claudelt és Thomas Mertont is.

Claudel, Selyemcipő című drámájában, a nyitóképben egy tengeren hányódó hajóroncson *az árbochoz kötözött jezsuita atyát így szólaltatja meg:* (a hithirdető azért az egykori társáért könyörög, aki a rendből kilépett, mert azt hitte, hogy a világ kielégítheti őt).

„JEZSUITA ATYA: Uram, köszönöm, hogy így megkötöztél. Megtörtént néha, hogy nehezemre estek parancsaid,
és akaratom végzésed ellenében megdöbbent és vonakodó maradt.
De ma nem is tudnék szorosabban simulni hozzád...
Tulajdonképpen csak a rossz kíván erőfeszítést, minthogy a valóság ellen való. Leválást jelent az állandó nagy és szent erőktől, amelyek közrefognak és támogatnak mindenfelől...

És most íme itt az utolsó imádsága annak a misének, amelyet már a halálhoz vegyítve önmagam feláldozásával mondok el: Istenem hozzád fohászkodom Rodrigó testvéremért!...
mert elhagyta noviciátusod, hátat fordított Neked, és azt képzeli, hogy nem várakozásra született, hanem, hogy hódítson és birtokoljon mindent, amit elér, mintha valami is lenne, ami nem a Tiéd, s mintha másutt is lehetne, mint ahol Te vagy.
De, Uram, nem olyan könnyű megszökni Előled,
és ha nem a világosság által jut el Hozzád, hát menjen azáltal, ami csak homály...
És amit majd ő a földön akar nyomorúságosan kimondani, én ez Égben éneklem el Neked, s lelkek nyelvére fordítom szavát."

(Paul Claudel: Selyemcipő I. nap 1 fej.)

Isten azáltal, hogy *a megszentelő kegyelem révén* a saját természetéből juttatott nekünk, *a legtöbbet adta, amit Teremtő adhat.* Ha eltékozoljuk ezt az ajándékát ideiglenes javakért, akkor örökre kielégíthetetlen, szomjas marad a lelkünk.

Thomas Merton, aki mint a diplomata Claudel többszörösen bekalandozta a földet, megtérése után trappista nyugalmából *így elemzi „HÉTLÉPCSŐS HEGY" c. önéletrajzában a kegyelem mibenlétét:*

— Mi a „kegyelem? Magának az Istennek az élete, amit megosztott velünk. Isten élete a szeretet. A kegyelem arra tesz képessé bennünket, hogy részt vegyünk Isten végtelenül önzetlen szeretetében. Benne minden megvalósult. Neki semmire sincs szüksége, ezért el sem képzelhető, hogy bármit is önző céljaira használna fel...

Az emberi lélek, ha megmarad a saját természetének szintjén, olyan, mint egy ragyogásra képes, áttetsző kristály, — sötétben.

Saját természete szerint tökéletes, de hiányzik belőle valami, amit csak kívülről, felülről kaphat meg.

De ha felragyog benne a fény, akkor valahogyan ő maga is fénnyé alakul át: saját természete szerint elvész egy magasabb természet ragyogásában, átveszi a rásugárzó fény természetét."

(Th. Merton: Hétlépcsős hegy, 155. old.)

Mertonnál úgy süt Isten önzetlen szeretete az emberi lélekre, mint a napsugár tűz a kristályra: tisztává téve és átragyogva azt. Ezt a fényt látja meg a magyar költő más formában, amikor a tisztaság után eped:

Víz még sohse láttalak;
és lelkem sok szennye-bűne
boldogtalan megszégyenülve
érzi, milyen tiszta vagy.

Jöjjetek, igaz imák;
jó vizek öntözzetek meg,
és kit oly rosszul szeretlek,
válts meg, égi tisztaság!

Szabó Lőrinc: Egy pohár víz (részlet)

NAGYBÖJT 4. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (1 Sám 16, 1b. 6—7, 10—13a).
Az Úr így szólt Sámuelhez: „Töltsd meg szarudat olajjal és kelj útra. Menj el Izájhoz Betlehembe, mert a fiai közül szemeltem ki királyt". Erre Sámuel fogta az olajos szarut és fölkente testvérei körében Dávidot. Attól a naptól eltöltötte Dávidot az Úr lelke.

SZENTLECKE (Ef 5, 8—14).
Testvéreim! Valaha sötétség voltatok, most azonban világosság az Úrban. Éljetek úgy, mint a világosság fiai. A világosság gyümölcse csupa jóság, igazságosság és egyenesség.

EVANGÉLIUM (Jn 9, 1 -41).
Egyszer Jézus útközben látott egy vakon született embert... A földre köpött, nyálával sarat csinált, s a sarat a vak szemére kente, majd meghagyta neki: „Menj, mosakodj meg a Siloe tavában." Ez annyit jelent, mint „küldött". Az elment, megmosdott, s amikor visszatért, már látott...
Az imént még vak embert elvitték a farizeusokhoz, mert az a nap amikor Jézus sarat csinált és megnyitotta a szemét, szombati nap volt. A farizeusok is megkérdezték tőle, hogyan nyílt meg a szeme. Elmondta nekik: „Sarat tett a szememre, megmosdottam és látok." A farizeusok közül némelyek így vélekedtek: „Ez az ember nem Istentől való, hisz nem tartja meg a szombatot". Mások ellene vetették: „Hogyan tehet bűnös ember ilyen csodát?" Így szakadás támadt közöttük. Azért hát tovább faggatták a vakot: „Mit tartasz arról, aki visszaadta a szemed világát?" „Azt, hogy próféta" — felelte... Erre rászóltak: „Te akarsz minket tanítani, aki mindenestül bűnben születtél?" Ezzel kidobták. Jézus meghallotta, hogy kidobták, s amikor találkozott vele, megkérdezte: „Hiszel az Emberfiában?"
„Ki az, Uram? — kérdezte az ember —, hogy higgyek benne?"
„De hisz látod —, felelte — ő beszél veled."

„Erre felkiáltott: Hiszek, Uram!" — s leborult előtte. Jézus pedig azt mondta: „Azért jöttem a világba, hogy ítéletet tartsak, hogy akik nem látnak azok lássanak, és akik látnak, azok vakok legyenek."

„Azt mondjátok: Látunk..." (Jn 9, 41)

Maurice Maeterlinck belga író egyik drámájában tizenkét vak botorkál egy erdő mélyén, hat férfi és hat nő. Szorongva figyelnék a hangot, egy öreg papnak a hangját, aki eddig kalauzolta őket az erdőn, de semmi nesz. Éjszaka van, s ők távol a lakott területektől már egymástól is félnek... felettük bagoly kuvikol... Elhagyatottak...

Végre megtalálják az idős atyát, de holtan. Amikor a világtalan csoport rádöbben nyomorúságos helyzetére, egyszerre tör fel a segélykiáltás: Könyörülj rajtunk! Csak egy kis időre könyörülj! (Les Aveugles — 1890).

A lelki élet jelenségeinek tehetséges megszólaltatója, *Maeterlinck találóan mutatja be „vakok" című művében a mai emberiség helyzetét.* Eddigi vezetőjük, az Egyház elöregedett, — sok lélek számára egészen meghalt, — de nincs helyette senki, aki átvehetné az irányítást; mert a „Hang" nála van. Szent Péter mutat rá ma is valódi helyzetére az egész emberiségnek: „Uram, kihez mennénk? Tiéd az örök életet adó tanitás" (Jn 6, 68).

A lelkivilágát veszített emberiség láttán mi is feltehetjük Jézusnak a kérdést: „Uram ki vétkezett, ez vagy a szülei, hogy vaknak született"? Ki a hibás, az elődök, akik istenített Hamis Próféták és zsarnokok kezébe helyezték le az utódok sorsát, vagy pedig mi magunk vagyunk vétkesek, hogy elszakadtunk a helyes úttól? Hogy idáig jutottunk?! Jézus válasza korunkban is egyértelmű: ne azon vitatkozzunk, hogy ki a hibás, hanem „Most nyilvánvalóvá kell válniuk Isten terveinek". *Jézus elég erős ma is, hogy visszaadja a világtalan emberiségnek szemevilágát,* mint ahogy megnyitotta a vak szemét. És teszi ezt saját életpéldájával, és teszi Egyháza által.

Tudnunk kell, hogy a rossz a földön a bűn következménye. Részint átöröklésnek, részint saját gyengeségének tudja be nyomorúságát a *Zsoltáros* is, mikor *így kiált fel:* Egyedül te ellened vétet-

tem, ami színed előtt gonosz, azt tettem... Lásd én vétkekben születtem, már akkor bűnös voltam, amikor anyám fogant (Zsolt 51, 6—7).

Mit kínál fel Jézus orvosságul övéinek, a bűnben vergődő vaksi emberiségnek, *és mit tud segíteni* rajta az Ő *Egyháza? Jézus* felajánlja *az ő példáját*, az *Egyház* pedig *jel és szentség a világ megmentésének ügyében.*

„*Per crucem ad lucem*" — azaz a kereszt által a fénybe!

„Az Emberfiát kiszolgáltatják a pogányoknak, kigúnyolják, meggyalázzák, leköpik. Azután megostorozzák, megölik, de harmadnapra feltámad" (Lk 18, 32—33) jövendöli meg övéi előtt Jézus, s próféciája egybecseng a Próféta jövendölésével, hogy ő a *Fájdalmak Embere* lesz.

Az emmauszi tanítványok előtt a Feltámadott szintén így nyilatkozik azután: „Vajon nem ezeket kellett elszenvednie a Messiásnak, hogy bemehessen dicsőségébe?!" (Lk 24, 27)

Mi nem vonhatjuk felelősségre az örök Bölcsességet, hogy „miért"?! Miért fejezi ki Isten ma is az ő szeretetét ezen az úton, a kereszt útján, az emberiség felé ?!Miért a kereszt jelével szentel meg bennünket, és miért üdvözít éppen a szenvedés által? De ha engedelmesen egyesítjük akaratunkat az övével, mint a Megváltó tette, akkor érezni fogjuk, hogy velünk van; tud rólunk, Ő, a Gondviselő! Szinte látjuk Őt!

1457 telén a cassiai kolostor kertjében csodálatos módon piros rózsa fakad. A kápolnában felravatalozva fekszik egy apáca, aki küzdelmes élet után talált itt magának menedéket. Mivel a nővérek a virágot szimbólumnak tekintik, leszakítják, és ráfektetik koporsójára. A rideg jégből felfakadt tüzes virág azóta is *Szent Rita* életének jelképe. Csak gazdag szülei unszolására ment férjhez egy szilaj, káromkodós és szadista emberhez, aki 18 éven keresztül csak durvaságokkal és verésekkel viszonozta felesége jóságát. Rita minden rosszat jóval fizetett vissza, és közben végezte évente háromszor negyvennapos böjtjét és napi imádságait. Béketűrésében Jézus volt a példaképe, és végül elérte férjének, Ferdinándnak a megtérését, s annak halála után kolostorba lépett. Az alázat, a béketűrő szelídség és a kedvesség olyan volt életében, mint a téli fagyból fakadó virág, s megérte azt, hogy házasságuk utolsó évei már boldogok voltak. Ezért tartják Szent Ritát — budapesti kegykápolnájának látogatói

is — a „lehetetlenségek szentjének", és kérik máshonnan odazarándoklók is közbenjáró segítségét.

Jézus követése magával hozza azután a szenvedések önkéntes vállalását, a *penitencia-tartás szellemét.* A vak, hogy lásson elviseli, hogy Jézus még nehezítsen is az ő sorsán. Hiszen az Úr sarat csinál, a szemét bekeni vele, majd leküldi őt Siloe tavához, hogy fürödjön meg. De éppen ez a magára vállalt feladat adja vissza szemevilágát: „Látok!"

Századunk nagy szónoka: P. Lombardi prédikációiban az kérte hallgatóitól, hogy soha ne azt latolgassák az életben, hogy mik az ő jogaik, hanem hogy mik a kötelességeik. Csak az lát tisztán az úton, aki nem téveszti szem elől a szent páli igét: „A megbizottól pedig csak annyit várnak, hogy *hűséges* legyen" (1 Kor 4, 2).

Az Úr Jézussal vállalt feladatok, megpróbáltatások segítenek meglátni a lét, az élet igazságát, s boldoggá tudják tenni az embert.

Érdekes kijelentéssel világítja meg Jézus az ő feladatát a szombati napon végzett csoda miatt háborgó farizeusok előtt: „Ítéletre jöttem e világba, hogy akik nem látnak, lássanak, a látók pedig megvakuljanak" (Jn 9, 36).

Ezt a megvakult XX. századot mutatja be olvasóinak a nagy délamerikai költő: *Ernesto Cardenal:* „*Éjszaka*" c. komor *látomásában,* s kivezető lehetőségként ő is azt ajánlja a kor emberének: „Válaszd a keresztet"!

Éjszaka

A lélek sötét éjszakája (vagy a Semmi)-holdtalan éj,
olykor
légüres tér: a részvénytársaság.
Jól szigetelt légüres tér, megszerezni mindent.
A csókok sötét éjszakája; éjszaka — a fény
valahol a ködben.
Álmodni és feledni — minden áron...

És te? Neked mi kell? Du-Pont részvény?
Táncolni miss Brazíliával, vagy miss Svédországgal?

Talán egy Ford 67 — csodálatos luxus kényelem —
tűzpiros Ford-Galxie XI.
— háttérben a nagyváros éjszakai fényei,
a Nő meg a Férfi a karosszériának dől.
a Férfin fekete szmoking, a Nő orchideával...

Du-Pont részvény? Miért nem mindjárt elnöki karosszék a Du-Pontnál?
Van házad, tizennégy kerted,
a házban tizennégy szoba, halomnyi régiség (Villa Georgiában!)
Nyaranta: Honululu, meg Riviera...
és fölöttük éjjel-nappal bombákkal megrakott szuperszónikus gépek keringenek

és a gépeknek gépek kiáltanak
légkondicionált kutyaházak
a képen a meggyilkolt elnök
napalmtól összeégett csecsemők...
és álmaink fölött
minden éjszaka
keringenek a gépek
a szuperszónikus gépek
SUPERMAN kering az éjszakai égen
nekünk pedig megmagyarázzák: azért a bombák, hogy le ne dobjuk őket!

Szegények a milliomosok között.
Alamizsnát koldulnak gitárral az Insurgetes-utcán, Mexico-City-ben,
Vagy vért adnak, hogy legyen mit enniük...
A rókáknak és Heródeseknek odujuk van,
De az Emberfiának nincs hová lehajtsa a fejét...

És voltak, akik hittek: megcsókolták a végtelent
bár csókjaikban a General Electric neonfénye villog.
Josefa del Castillo y Guevara nővér, a nadaista...
Vagy Fernando Gonzales, aki azt mondta Gonzalo Aragonnak:
„Válaszd a keresztet".

és:

„Ha lemondanak a világról, az ő világukról
mondanak le, anélkül, hogy feladnák.
A lélek sötét éjszakája (vagy a Semmi)...

Mi mást jelenthetne kedves Testvérek a kereszt vállalása, mint elfogadni Annak a tanítását és segítőkészségét az éjszakából való kivezetéshez, aki a keresztfán életét adta ezért a világért. Az üdvösségünkért önmagát feláldozó *Jézus tovább él közöttünk Egyházában, amely* a II. Vaticanum megállapítása szerint *Jel és a világ megmentésének a szentsége:* Krisztus megváltó műve önmagában nézve az emberek üdvösségére vonatkozik ugyan, de ugyanakkor magába foglalja az egész földi élet megújítását is. Következőleg *az Egyháznak nemcsak az a küldetése, hogy megvigye az embereknek Krisztus Evangéliumát és kegyelmét, hanem az is, hogy az Evangélium szellemében átitassa és tökéletesítse a mulandó dolgok rendjét.*" (*A II. Vatikáni Zsinat* határozata a *világiak apostolkodásáról, 2. fej.*)

Nem szabad felednünk, hogy *az Egyház* nem elvont fogalom, hanem *Mi vagyunk.* A papok és a világiak egyaránt —, amikor az Egyház — e küldetésében járnak —, fényt gyújtanak a világ éjszakájában, megnyitják a vakok szemét, és példájukkal és szavukkal is tanítanak. Fáradozásuk jutalmáról ezt ígéri az ószövetségi Bölcs: „Akik másokat az igazságra tanítanak, tündökölni fognak mint a csillagok, örökkön örökké!" (Dán 12, 3)

Amen.

NAGYBÖJT 5. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (Ez 37, 12—14).
Így szólt az Úr prófétájához.
Jövendölj azért és így beszélj: Ezt mondja az Úr, az Isten: Nézzétek, kinyitom sírjaitokat és kihozlak benneteket sírjaitokból, én népem. Belétek oltom lelkemet és életre keltek.

SZENTLECKE (Róm 8, 8—11).
Ezért aki test szerint él, nem nyerheti el Isten tetszését. De ti nem test, hanem lélek szerint éltek, ha valóban Isten Lelke lakik bennetek. Ha pedig bennetek lakik annak Lelke, aki feltámasztotta Jézust a halálból, ő, aki Krisztus (Jézust) feltámasztotta a halottak közül, halandó testeteket is életre kelti bennetek lakó Lelke által.

EVANGÉLIUM (Jn 11, 3—7, 17, 20—27, 33—45).
Midőn Lázár megbetegedett, a nővérek megüzenték Jézusnak: „Uram, akit szeretsz, beteg." Ennek hallatára Jézus azt mondta: „Ez a betegség, nem okozza halálát, hanem Isten dicsőségére lesz, hogy megdicsőüljön általa az Isten Fia." Jézus szerette Mártát, a nővérét (Máriát) és Lázárt. Amikor meghallotta, hogy beteg, két napig még ott maradt, ahol volt, s akkor szólt a tanítványoknak: „Menjünk vissza Judeába!" Amikor Jézus megérkezett, Lázár már négy napja sírban volt. Amikor Márta meghallotta, hogy Jézus közeledik, eléje sietett, Mária pedig otthon maradt.
„Uram — szólította meg Márta Jézust —, ha itt lettél volna nem halt volna meg testvérem. De most is, tudom, hogy bármit kérsz az Istentől, megadja neked".
Jézus megnyugtatta: „Feltámad testvéred." „Tudom, hogy feltámad — mondta Márta—, majd a feltámadáskor, az utolsó napon."
Jézus így folytatta: „Én vagyok a feltámadás és az élet. Aki hisz bennem, még, ha meghal is, élni fog. Az, aki úgy él, hogy hisz bennem, nem hal meg örökre. Hiszed ezt?"

„Igen, Uram — felelte —, hiszem, hogy Te vagy a Messiás az Isten Fia, aki a világba jön."
E szavakkal elment és hívta nővérét Máriát. Halkan szólt neki: „Itt a Mester és hivat." Ennek hallatára (Mária) gyorsan fölkelt és odasietett hozzá.
Amikor Jézus látta, hogy Mária sír és a vele jött zsidók is sírnak, Jézus lelke mélyéig megrendült. „Hova tettétek?" — kérdezte megindultan. „Gyere, Uram — felelték —, és nézd meg!" Jézus könnyekre fakadt.
Erre a zsidók megjegyezték: „Nézzétek, mennyire szerette!" Némelyek azonban így vélekedtek: „Ha a vaknak vissza tudta adni a szeme világát, azt nem tudta volna megakadályozni, hogy ne haljon meg?" Jézus szíve mélyéig megrendült, s odament a sírhoz, amely egy kővel eltorlaszolt barlang volt. „Hengerítsétek el a követ!" — szólt Jézus. De Márta, az elhunyt nővére tiltakozott: „Uram, már szaga van, hiszen negyednapos." Jézus így felelt: „Nemde azt mondtam: ha hiszel, meglátod Isten dicsőségét?" Erre elhengerítették a követ, Jézus pedig égre emelte tekintetét és így imádkozott: „Atyám, hálát adok neked, hogy meghallgattál. Tudom, hogy mindig meghallgatsz. Csak a körülöttem álló nép miatt mondtam, hogy higgyék: te küldtél engem." E szavak után hangosan beszólt: „Lázár, jöjj ki!" S a halott kijött. Lába és keze be volt pólyázva, az arcát meg kendő födte. Jézus szólt nekik: „Oldjátok fel, hogy tudjon járni." A zsidók közül, akik fölkeresték Máriát, sokan látták, amit Jézus végbevitt, és hittek benne.

A nagy Tolvaj látogatása után

Papi életem folyamán mintegy kétezer temetésen vettem eddig részt. Illetve ennyi embertestvért kísértem ki a temetőbe, hol nyugalmat talált, és ennyi testvérnek lelkét ajánlottam a mennyei Atya irgalmába. A ravatalnál láttam őszinte szívvel gyászolókat és olyanokat, akik kötelességből voltak ott; sőt találkozhattam olyan hozzátartozókkal is, akiknek magatartása inkább színészkedés volt és nem őszinte gyász. Ha a halálról kérdezne valaki — ennyi temetés

után is képtelen lennék nyilatkozni, csupán annyit kérnék az illetőtől, hogy az én véleményem helyett olvassa el gondosan *a mai vasárnap evangéliumát Lázár haláláról és feltámasztásáról.* Azután tanulmányozza át elmélyült lélekkel a II. Endre király korából, a tizenharmadik század első negyedéből való *Halotti Beszéd*-ünket az eredeti szöveggel és a mai fordításban; valamint *Szent Ágoston püspök VALLOMÁSAI*-ból azt a fejezetet, amelyben édesanyjának Szent Monikának elragadtatásáról és haláláról írt. S mivel az utóbbi kettőhöz eléggé nehéz hozzájutni, hadd közöljük itt legalább részleteikben ezeket.

„Látjátok, feleim, szömtökkel, — így elmélkedik az ismeretlen hitszónok — mik vagymok! Isa por és hamú vagymok! Menyi milasztben teremtévé mü esemüket, Ádámot és adottá valá neki parádizsomot házává. És mend paradizsomben valou gyimelcsektül mondá neki élnie, héón tilotává üt egy fa gyimelcsétől: gye mondává neki, mérettnöm ennejk: Isa ki napon eindöl az gyimelcstül, halálnek haláláál halsz.

Hadlává holtát terömtévé Istentül, gye feledéve. Engede ördöng intetvínek és evék az tiltott gyimelcstül; és az gyimelcsben hálálot evék. És az gyimelcsnek oly keserű valá vize, hogy torkát megészakasztjá valá. Nöm héón mogánek, gye ménd ü fajának halálot evék... Isa és nöm eggy embör múlhatjá ez vermöt; isa mend azhoz járou vagymok. Vimádjok Uramk Isten kegyilmét ez lélekért, hogy jorgasson üneki és kegyidjen és bolcsássá mend ü bünét...

Szerelmes brátim! Vimádjamok ez szeginy ember lelkiért, kit Úr ez napon ez hamos világ temnöcébelől mente, kinek ez napon testét tömetjük, hogy Úr üt kegyilméel Ábrahám, Izsák, Jákob közelében helyhezje, hogy bírságnap jutvá mend ü szentii és önöttei közikön jou felől joktatniá ileszje üt. És tü bemetök. Clamate ter: Kyrie eleison!" (Pray-kodex (Dr. Pintér Jenő: (részlet) A magyar irodalom története I Bp. 1909)93—94 old.).

A Halotti Beszéd tömör mondatai, melyek hatalmas nyelvi és gondolati erőt sugároznak, a halál okaként a bűnt jelölik meg. Majd rámutatnak elkerülhetetlen sorsunkra s végül Isten megbocsátó jóságát kérik az elhunyt lelke számára. A beszéd imádsággal végződik: „Kiáltsuk háromszor: Kyrie eleison!" Uram irgalmazz! Mai magyar nyelvünkben így hangozhatna:

„Láthatjátok, feleim a saját szemetekkel, hogy mik vagyunk.

Bizony por és hamu! Az Isten sok malasztban teremtette az emberek ősét, Ádámot, neki adta az egész paradicsomot, csupán egy fa gyümölcsétől tiltá: „Bizony amely napon eendel a gyümölcsből: halálnak halálával halsz meg." Hallotta halálát teremtő Istenétől, de megfeledkezett róla. Engedett az ördögi incselkedésnek és evett a tiltott fa gyümölcséből, amely azután halálának oka lett. Megszakasztotta torkát. Nemcsak magának, hanem fajának halálát ette! ... Bizony egy ember sem kerülheti el ezt a vermet, bizony mind ahhoz járulunk. Imádkozni kell ezért az elhunyt lélekért, hogy irgalmazzon neki az Úr és bocsássa meg bűneit.

Szerelmes barátaim! Imádkozzunk e szegény ember lelkéért, akit az Úr kimentett e hamis világ tömlöcéből, hogy az Úr őt Ábrahám, Izsák és Jákob keblére vigye s az utolsó ítéletkor szentjei közt jobb felől adjon neki helyet. És benneteket is oda engedjen. Kiáltsuk háromszor: Kyrie eleison!"

A kódex lapjairól, melyeket a pannonhalmi anyakolostorban írtak 1192—1195 között a Pozsony megyei Deáki község temploma és az ottani rendház számára, *a bűn büntetésének és a halál kikerülhetetlenségének igazsága sugárzik*. Sokkal *szelídebb oldalról közelíti meg ezt* az örökkévalóságba áthajló témát *Ágoston püspök a vallomásokban*, ahol édesanyjának *Szent Monikának elköltözéséről tudósít:*

„Már küszöbön leselkedett a nap és távoznia kellett földi életéből. Te tudtad ezt a napot, nekünk még nem volt sejtelmünk sem róla. Történt, úgy hiszem rejtett irányításoddal, hogy ő és én az egyik ablakra könyökölve álltunk. A szállást adó ház belső kertjére láttunk innét, a Tiberis-parti Ostiában, ahol messze a világ zajától, hosszú utazásunk bajai után, a tengeri útra gyűjtöttünk erőt.

Meghitten beszélgettünk, csupán egymással. Elfelejtettük „ami mögöttünk volt" (Fil 3, 13) és „nekifeszültünk az előttünk levőknek". Fontolgattuk magunk között, jelenlétedben Uram, Irgalmasságom, hogy milyen lesz majd a szentek élete, „amit szem nem látott, fül nem hallott, emberi szív föl nem fogott" (1 Kor 2, 9). Szívünk ajakával áhítoztunk forrásod magasztos csöppjeire, az élet kútfejére, mely tenálad vagyon, hogy permetezzenek ránk értelmünkhöz mérten, ha elmélkedünk valamiképpen erről a nagyságos dologról.

Végül oda térült a beszéd, hogy testi érzékeink bármilyen nagy gyönyörűsége, megannyi ragyogásban is csupán testi marad és az

örök élet örömeihez mérten nem összehasonlításra, de említésre méltónak sem látszik. Egyre forróbb vágyakozással emelkedtünk az örök Valóság felé...

S míg vágyakozással beszélgettünk róla: szívünk erős ütemével megérintettük valamelyest őt...

Tovább fűztük a szót. Megtörténhetnék, hogy valakiben elcsitul a test zsivaja, elmosódik a föld, a víz a levegő képzelt képe. Elhallgat a mennybolt, elhallgat a lélek. Maga fölé röppen most a lélek és nem gondol magával. Elfakulnak az álmok, az ábrándok tüneményei, minden szó, minden jel, s minden szükségszerűen tovaillanó dolog, míg teljessé lesz a csend. Ha valaki hallgatódzik, így beszélnek mindezek: ő teremtett minket, az övéi vagyunk (Zsolt 99, 3).

E szavakra azután, ha végleg tovacsendültek, ahhoz irányítanák immár fülüket, ki létbe hívta mindet. Ő maga beszélne, nem e dolgokban, hanem ő maga, hogy hallgassuk igéit. Ő maga beszélne, kit mindezekben szeretünk. Mindezek nélkül hallgatnánk meg őt, amint most is feléje röppenünk és iramló gondolattal érintjük a minden valóságon túl megmaradó örök Bölcsességet. Ha ez azután állandósulna, messze tűnnék minden hozzá nem fogható látomás, csupán ez az egy ragadná, szívná s rejtené örömei mélyébe az őt szemlélő lelket: ilyen az örök élet, ... Nem erről szól-e az Írás: „Menj be Urad örömébe" (Mt 25, 21).

Beszélgetésünk folyamán ugyancsak olcsónak láttuk a világot minden gyönyörűségével együtt, így szólott anyám:

„Ami engem illet, fiam, nem találom én már örömömet a földi élet során semmiben. Mit keressek, miért éljek itt nem tudom. E világban való minden reménységem szertefoszlott. Csupán egy dolog volt, amiért ideig-óráig még szívesen maradtam e földi téreken, hogy téged halálom előtt katolikus kereszténynek lássalak. Tetézetten teljesítette kérésemet az Isten, hiszen megveted immár a földi boldogságot, sőt az Úr szolgájaként látlak. Mit keressek tehát a földön?" (Szent Monika afrikai szülőföldjétől 900 km-re északra, Róma mellett halt meg, amikor Milánóból hazafelé tartott fiával, Ágostonnal.) Ezért mondotta utolsó szavai közt:

„Földeljétek el bárhol ezt a testet. Ne okozzon ez nektek semmi gondot. Csak arra kérlek titeket, hogy az Úr oltáránál emlékezzetek meg rólam, akárhol is lesztek... Nincs távol semmi a jó Istentől. Nem kell félnem, hogy a világ végén megfeledkezik, honnét keltsen

új életre engem." (Városi István: SZENT ÁGOSTON VALLOMÁSAI Ecclesia X. fej. 232—233 old.)

Összefoglalva mai elmélkedésünket meg kell állapítanunk két tényt: 1. *a halál a bűn büntetése.* Alóla nincsen kivétel. Madame Curie akkor hagyta abba a vallási gyakorlatait, amikor, mint ő mondotta, hiába kérte Istent, hogy ne engedje meghalni az édesanyját. Jézus legjobb barátja halálakor sem lép közbe, mert tudja, hogy később fel tudja támasztani őt.

2. *a halál nagy lehetőség,* hogy lelkünk elérkezhessen mindnyájunk örök Céljához: Istenhez. Jézus ugyan úgy tetszik, hogy „a Jordán tulsó partján van", de higyjük el, hogy az Úr nem hagyja el az ő barátait.

Már a zsidók titkos szent könyve, *a Talmud* is ír erről: „Hogy ha valaki naponta szokott a templomba járni és egy nap nem jön, akkor az Úr tudakozódik felőle" (6. b. lap). Az Úr a betegségben levőt nem hagyja el akkor, ha engedi, hogy meghaljon. Isten szemével nézve: „Lázár a mi barátunk elaludt, de megyek, és felébresztem (Jn 11, 12). *Isten egyszer eljön az ő barátaiért, hogy felkeltse őket egy örök életre.*

Ezért írjuk ki a temetők kapuja fölé: *Feltámadunk,* és ezért búcsúzunk így szeretteinktől: *viszontlátásra!* És ezért veszünk részt *a HÚSVÉT vasárnaponkénti megünneplésén* a szentmisén, ahol közösen így nyilatkozunk:

Halálodat hirdetjük Urunk és hittel valljuk feltámadásodat, amíg el nem jössz! Végül *ezért gondolunk a saját elköltözésünkre is megnyugvással,* mint Berzsenyi Dániel tette:

Buzgón leomlom színed előtt, Dicső!
Majdan, ha lelkem záraiból kikél,
S hozzád közelb járulhat, akkor
Ami után eped, ott eléri.

Addig letörlöm könnyeimet, s megyek
Rendeltetésem pályafutásain,
A jobb s nemesb lelkeknek útján,
Merre erőm s inaim vihetnek.

Bizton tekintem mély sírom éjjelét!
Zordon, de óh nem, nem lehet az gonosz,
Mert a te munkád: ott is elszórt
Csontjaimat kezeid takarják.

(Fohászkodás)

VIRÁGVASÁRNAP

SZENTLECKE (Fil 2, 6—11).
Testvéreim! Jézus Krisztus, mint Isten az Istennel való egyenlőséget nem tartotta olyan dolognak, amelyhez föltétlenül ragaszkodnia kell, hanem szolgai alakot öltött, kiüresítette magát, és hasonló lett az emberekhez. Külsejét tekintve olyan lett, mint egy ember. Megalázta magát és engedelmeskedett, mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.
Ezért Isten felmagasztalta és olyan nevet adott neki, amely fölötte van minden névnek, hogy Jézus nevére hajoljon meg minden térd a mennyben, a földön és az alvilágban, s minden nyelv hirdesse az Atyaisten dicsőségére, hogy Jézus Krisztus az Úr.

EVANGÉLIUM (Mt 21, 1—10).
Amikor Jeruzsálemhez közeledve Betfagéba, az Olajfák-hegyéhez értek, Jézus elküldte két tanítványát, ezzel a megbízatással: „Menjetek a szemközti faluba. Találtok ott egy megkötött szamarat a csikajával. Oldjátok el és vezessétek ide. Ha valaki szólna érte, mondjátok, hogy szüksége van rá az Úrnak, akkor rögtön elengedi." Ez azért történt, hogy beteljesedjék a próféta szava:
Mondjátok meg Sion leányának:
Nézd, királyod vonul be hozzád,
szerényen, szamárháton,
a teherhordó állat csikaján.
A tanítványok elmentek s úgy tettek, ahogy Jézus meghagyta nekik. Elhozták a szamarat és csikaját, ráterítették ruhájukat, ő pedig felült rá. A nép közül sokan eléje terítették ruhájukat az útra, mások ágakat tördeltek a fákról és az útra szórták. Az előtte járó s az utána tóduló tömeg így kiáltozott: „Hozsanna Dávid fiának! Áldott, aki az Úr nevében jön! Hozsanna a magasságban!" Amikor beért Jeruzsálembe, az egész város izgalomba jött. „Ki ez?" — kérdezgették. „Ez Jézus, a próféta, a galileai Názáretből" — felelte a nép.

Diadalmenetek és az én győzelmem

Julius Caesar Kr. e. 44-ben, amikor az egész akkor ismert föld a lába előtt hevert Britániától Numidiáig és Hispániától Perzsiáig, *diadalmenetet tartott Rómában.* Ami pompa csak elképzelhető volt, azt mind összegyűjötötték a nagy vezér tiszteletére. — Négy fehér ló rázta sörényét az arany diadalszekér előtt; tíz elefánt védte oldalt a sorfalat, 72 liktor haladt előtte, vállukon az aranyos vesszőnyalábba fogott szekercével, a fascessel, és előttük 16-os sorban vonultak a légionáriusok, azok a derék katonák, akikkel végigszántott az ellenség sorain: sebhelyes, barna férfiarcok, villogó szemek, kitüntetésektől csörgő mellek...

Az Anyaszentegyház a mai vasárnapon egy másik uralkodónak, a Messiás-királynak jeruzsálemi ünnepi bevonulását mutatja be nekünk mégpedig egy olyan diadalmenetet, amely nemcsak a 800 méter magasan álló Sionra kanyarodik fel velünk, hanem lehetőséget nyújt arra, hogy szent Vezérünkkel együtt — aki tudatosan megy a szenvedés és a kínhalál elé, hogy legyőzve az enyészetet diadalt üljön — mi is győzelmet arassunk a szenvedés, a bűn, a halál és a kárhozat felett...

Mielőtt egybevetnénk a két eseményt és azok későbbi következményeit, *pontosítsuk, hogy mi is történt virág-, vagy pálmavasárnapon a judeai fővárosban.* A Húsvétra összesereglettek közt is terjed a hatalmas csoda híre: egy előkelő betániai állampolgárt, Lázárt négynapos halálából szólított vissza az a férfiú, aki az Emberfia nevet adta magának. Ezzel a tettével bebizonyította, hogy úr az emberiség legnagyobb réme, a Halál felett is. S *mint egykor az ifjú Dávid győzelmét az óriás Góliát felett diadalmenet koronázta*, ahol „Izrael városaiból az asszonyok Saul király elé mentek, énekeltek és táncoltak dobszóra, örömujjongás közepette és cintányért ütögetve ... és énekelték:

„Saul legyőzte ezreit,
Dávid meg tízezreit," (1 Sám 18, 6—7)

úgy itt is kialakult a diadalmas bevonulás szertartása:
„a nép közül sokan eléje terítették ruhájukat az útra, mások ágakat tördeltek a fákról, és az útra szórták. Az előtte járó és az utána tóduló tömeg így kiáltozott: „Hozsanna Dávid fiának!

Áldott, aki az Úr nevében jön!
Hozsanna a magasságban!" (Mt 21, 9–10)

Virágvasárnap nem más, mint előlegezett Húsvét; ezért a vezér — a szelíd és alázatos szívű Jézus is ünnepel és így felel az öröm zsoltárát elhallgattatni akaró képmutatóknak, akik azt kívánják tőle, hogy intse le a gyermekek és a tömeg lelkesedését: „Mondom nektek, ha ezek elhallgatnak, a kövek fognak kiáltani" (Lk 19, 40). Maga a holt Anyag is hirdetni kényszerül a fölötte diadalt ülő Élet győzelmét!

Ha a „kövek" szón Jeruzsálem falait értette Jézus, akkor sok gondolatot és következtetést kínál nekünk a mai szentírási részlet. Jézus is a termékeny Olajfák-lejtőjéről vonult a Város felé, — s bár Palesztína annyira sziklás ország, hogy az Úr 11 esetben szerepelteti példái közt a köveket — itt a város kövekből épült bástyarendszere tűnhetett fel inkább, mint az útjába kerülő kavicsok. Megpillantotta a Várost, sírva fakadt, azután így szólt: ... nem hagynak benned követ kövön, mert nem ismerted fel megváltásodnak idejét (vö. Lk 19, 41—44).

Érdekes megfigyelnünk, hogy a történelem tanúsága szerint *minden emberi kultúra,* — kezdve az ősi sumér civilizációtól és kultúrától — *a városokban ment tönkre.* „Bábel tornyának" sötét árnyéka időről-időre rátelepszik Trójára, Karthagóra, Jeruzsálemre, Rómára stb.

Egyedül a kereszténység állta a városokban is az emberi szenvedések és széthúzások vad viharát. De meddig?! Amíg igazán krisztusi marad! A banditizmus, hippizmus, pornográfia, az alkoholizmus, a kábítószerek ellen csak a tiszta hit és erkölcs veheti fel a harcot. Ezt ma is Jézus Krisztus hozza meg a lelkeknek.

Engedjük be tehát Őt városainkba, családjainkba, életünkbe, *és engedjük be egy jó húsvéti szentáldozással szívünkbe is,* „hogy üdvösségére legyen" városunknak, családunknak, lelkünknek, és ne hagyjunk fel dicséretével, nehogy a kőtömböknek kelljen Őt kiáltaniuk (vö. Lk 19—40)

Érdekes figyelemmel kísérnünk a két győztes további sorsát.

Julius Caesár földi *hatalomra tört,* és ezért egyik bizalmasa s egyben fogadott fia Brutus is ott volt a szenátorok között, akik a Fórumon

ma is fennálló épületben, a Szenátusz csarnokában orvul megölték (Kr. e. 44-ben).

Jézus nem kért földi hatalmat, hiszen még háza és vagyona sem volt, de éppen ezért az egyik földi hatalomról és jólétről álmodozó apostola, az Iskariotból való Júdás vezette ki a templom őrségét ellene.

Brutus két évig hallja fülébe csengeni atyjának panaszos kiáltását: „Hát te is fiam, Brutus!" mígnem Philippinél Kr. e. 42-ben a triumvirátus: Antonius, Lepidus és Octavianus seregeinek nyílzápora szabadítja meg lelkiismeretfurdalásától.

Júdás egy napig sem bírta ki a lelkében kavargó bűnvádat: — „Barátom, hát csókkal árulsz el engem?!" Visszavivé a templomba a 30 ezüst pénzt, elment és felakasztotta magát.

Julius Caesar vasba öltözött légiói s maga a római birodalom már régen a *múlté*, s hogy mégis tudunk róla valamit, azt a szamár hátán bevonuló Vezérnek, Jézusnak, illetve az Ő középkori szerzeteseinek köszönhetjük, akik átmásolták történelmét a római annalesekből, a maguk művészi kódexeibe.

Egyedül Jézus Krisztus a történelem hőse, mert az Ő győzelme minden kor minden emberére kihat, *hiszen a halálból visszatért Üdvözítő ma is él*, s nemcsak az Isten jobbján ül, hanem *működik híveiben, egyházában*, a szeretet és segítőkészség különféle *intézményeiben*, s él benned és bennem is Testvérem. Mert *diadalának mi is részesei lettünk. A Jézussal élő ember győzelmének titka* abban áll, hogy a test és a lélek, az anyag és szellem párharcában *mindig a szellemet részesíti előnyben.* Hiszen maga Jézus is kijelentette: „A lélek, ami éltet, a test nem használ semmit" (Jn 6, 63).

Látjuk az életben, hogy *a legerősebb test is szemünk előtt lesz ronccsá, ha a lélek a testi szenvedélyeknek engedte át az uralmat.* Viszont csodákra képes még a gyenge vagy rokkant test is a lélek erejével. Az izraeliták történetében az amalekiták feletti harcot az öreg *Mózes* kitárt karjai, — melyeket Józsue és Áron támogatnak — viszi győzelemre. A görögöknél a sánta költő *Tyrtajos* nem vehet kardot a kezébe. Lantot ragad tehát és honfitársait tüzes versekkel lelkesíti fel a győzelemre.

A szemevilágát vesztett *Milton* szobafogságra kényszerül. Ám a lelke eljut egy másik világba, a költészet világába. S a vak „látnok" tollba mondja három leányának: „Az elveszett paradicsom"-ot.

Beethoven süketen komponálja a legszebb zenei alkotást, a IX.

Szimfóniát, s a halálosan beteg *Mozart* megírja a Requiemet, amit saját temetési miséjén adnak elő. Említsük még meg *Petőfit*, ki vézna kezével egy ország fölött tudta kibontani a szent szabadság zászlaját, vagy a súlyos betegséggel és családi viszályokkal küszködő *Madáchot*, aki éppen nagy fájdalmából tudott nekünk olyan műveket előcsiholni, mint „Az ember tragédiája" és a „Mózes".

Összegezésül még azt is megállapíthatjuk, hogy a kiváló emberek még a betegségben, sőt a börtönökben is nagyok tudtak maradni: s éppen a lélek erejével.

S hálásak voltunk már — valljuk meg őszintén — több ízben is a *magyar TV-ben szerepeltetett csökkent képességű, vagy nyomorék embereknek*, akik életigenlésükkel bizonyították: az emberi akarat ma is csodákra képes!

Ha mindvégig győztesként szeretném végigjárni ezt az életet, akkor újból és újból fel kell töltenem az isteni kegyelemmel lelkemet s féltett kincsként kell őriznem embervoltom legnagyobb értékét, a hitemet. S akkor majd életem végén elmondhatom én is, Szent Pál apostollal: „A jó harcot megharcoltam, a pályát végigfutottam, a hitet megtartottam. Vár rám az igazság koronája, amelyet megad nekem az Úr, az igazságos bíró" (2 Tim 4, 7).

Ami pedig a történelmi diadalmeneteket illeti, azt kell mondanunk, hogy azok a magukkal elégültek és gőgös zsarnokok bohóckodásai. Csak az alázatosak, a szerények és az Istenért üldöztetést szenvedett emberek győzelme a biztos; s ezért kéri a kiváló francia költő egyik alkotásában, hogy ő is a lenézettek oldalán állhasson.

Francis Jammes:

Ima azért, hogy a szamarakkal mehessen a paradicsomba

Add meg Uram, hogy olyan napon szólítson el az ég,
amikor porzik az ünnepi vidék.
Szeretnék, ahogy itt lent szoktam, valami
kedvemrevaló utat választani
a Paradicsomba, nagy csillagokkal rakottat.

Fogom majd botomat, megyek az országúton,
s így szólok a szamarakhoz, barátaimhoz:
Francis Jammes vagyok és az égbe indulok,
mert a jó Isten a poklot nem ismeri.
S folytatom: Jöjjetek, kék ég barátai,
kik csak fületekkel hessentitek, szegények,
szelíd állatok, a bögölyt, botot s a méhet...

Ó hadd lássam velük együtt Szent Színedet,
hiszen úgy szeretem, amikor fejüket
lehajtják szelíden és megállnak keresztbe
téve kis lábukat, hogy reszket az ember szíve.
Előtted állok majd, s mögöttem a fülek ezre
S mind, kik kosarakat cipeltek görnyedezve,
vagy tollseprős kocsit húztak, s bádogkocsit,
púpos kannák előtt roskadozó csacsik,
tömlőhasú, terhes nőstények, rogyadozók,
s akinek lábszárán kis nadrágocska lóg
kék és szivárgó sebeik miatt, melyeket
kimarnak és körülülnek makacs legyek.
Hadd járuljak Uram, eléd a bús seregben.

S add meg, hogy angyalod bennünket elvezessen
a lombos patakhoz, ahol cseresznye leng dús
fürtökben, sima mint a kacagó leányhús,
és add meg, hogy a lelkek édenében égi
vized fölé hajolva, olyan legyek én is,
mint ők, akik a szelíd s nagy szegénységüket
az örök szeretet tükrében nézegetik.

(Szabó Lőrinc fordítása)

NAGYPÉNTEK

Részlet Szent János Evangéliumából: „Jézus maga vitte keresztjét, míg oda nem értek az úgynevezett Koponyák-helyére, amelyet héberül Golgotának hívnak. Ott keresztre feszítették, s két másikat is vele, jobb és bal felől, Jézust meg középen.
Pilátus feliratot is készíttetett, és a keresztfára erősíttette. Ez volt a felirat: „A názáreti Jézus, a zsidók királya..." Jézus keresztje alatt ott állt anyja, anyjának nővére, Mária aki Kleofás felesége volt, és Mária Magdolna. Amikor Jézus látta, hogy ott áll az anyja és szeretett tanítványa, így szólt anyjához: „Asszony, nézd, a fiad!" Azután a tanítványhoz fordult: „Nézd, az anyád!"
Attól az órától fogva házába fogadta a tanítvány.
Jézus tudta, hogy már minden beteljesedett. De hogy egészen beteljesedjék az Írás, megszólalt: „Szomjazom!" Volt ott egy ecettel teli edény. Belemártottak egy szivacsot, izsópra tűzték és a szájához emelték. Amint Jézus megízlelte az ecetet, így szólt: „Beteljesedett!" Aztán lehajtotta fejét és kilehelte lelkét" (Jn 19, 17—19, 25—30).

A kereszt a Bibliában, a történelemben, az életben

Egy szenvedő embert csak az képes igazán megérteni, aki maga is szenved. Akit kiutasítottak egykor az atyai házból; aki mozgássérült; akit elhagyott a hitvese, gyermeke, vagy akit lehetetlenné tettek az otthonában, a munkahelyén a társadalomban. A szenvedő ember képtelen segíteni önmagán.

A föld fia akkor szabadul meg a fájdalmától, ha abba a szerencsés helyzetbe kerül, hogy, — mint a költő írja — *találkozik a Fájdalmas Emberrel,* a kereszthordozóval, Jézussal. És mint a Cirenei, ő is tőle fogadja el sorsát, neki szánt keresztjét.

Hát én immár idáig elértem!
A teljes korig, most lett, hogy megértsem:
Jön, jön felém már a kereszt.
Elment előttem a Fájdalmas Ember
A nagy kereszttel és azt mondta szemmel:
Itt van: szeresd!
Érzem, hogy nő ki vállamból keresztem.
Én nem kívántam, ó én nem kerestem:
És mostan imhol megtermett magától,
A reggeltől-e, vagy az éjszakától?
Mindennap újra megterem.
Még álmomban sem láttam eddig arcát,
És mégis-mégis énnekem faragták.
Megismerem.
Ó én kezdettől rámszabott keresztem!
Elfogadom, Uram, de hogyan szeressem?
Tán igazabban ölelem,
Ha engeded, hogy azoké lehessen,
Akikért ezt az életet szerettem,
A kegyelem.
Hadd indulok hát a keresztes útnak!
De a gyengének, de a nyomorultnak
Uram, Jézus, Te adj, erőt.
Vagy lebukom az első durva szónál,
De hiszen minden stációnál,
Te jársz Uram, szolgád előtt!

[*Sík Sándor:* Második stáció (részlet)]

Lelki írók véleménye szerint az Úristen kevesebb áldozattal is megválthatta volna a világot a bűntől, mint tette azt Jézus kínszenvedésével. Hiszen Fiának pár csepp vére is végtelen értéket képvisel az Atya előtt. Üdvözítőnk mégis fenékig ürítette ki a szenvedések kelyhét, hogy nekünk, gyarló embereknek ne csak megváltónk, hanem példaképünk is legyen a kereszt vállalásában. Nagypénteken emelkedett fel a világ fölé a véres trónuson, a Golgotán, csak azért, hogy „mindeneket magához vonzzon." És ezért ez a nap nagyon alkalmas arra, hogy megvizsgáljuk ennek a győzelmi jelnek: a

Keresztnek a titkát a Biblia, a történelem és a saját életünk hármas dimenziójában.

A Biblia minden ember közös élménye: mi teremtetünk benne újra és újra: az Ember (Ádám) és az Asszony (Éva). Bennünket sújt a zsarnok korbácsa, minket hurcolnak benne Babilonba, s mi építjük benne újra leromlott templomainkat. — De zúgolódunk benne Isten ellen is, — mint tette Mózes népe ott a Sinai vándorlás idején a pusztában.

Amiként azután a lázadás csak újabb bajt hozott: mérges kígyók marásával hullt a nép — úgy a mi háborgó lelkünk is csak önmagát fogyasztja meg. A megmenekülés ma sem lehet más, mint ott a sivatagban. Aki az Isten parancsára feltekintett a fára szegezett Rézkígyó alakjára, az meggyógyult — s aki ma feltekint a keresztfára feszített Jézus Krisztus képére, szintén megszabadul a fájdalomtól és az örök haláltól.

Nagyon is átélték ezt az igazságot őseink, amikor így szóltak:

„A keresztfához megyek, mert máshol nem lelhetek

Nyugodalmat lelkemnek...”

Elém tárul egy látomás: vaspáncélba öltözött római legionáristák karéjában ül Poncius Pilátus helytartó, és előtte áll a megkötözött Krisztus. A Megkötözöttnek semmi fegyvere nincs, csupán az igazságra hivatkozik.

„Én azért jöttem, a világra hogy tanuságot tegyek az igazságról...” (Jn 18, 37). A hatalom embere gúnyosan kérdi tőle: „Mi az igazság?”

Testvéreim! Ha bezárunk egy ketrecbe egy farkast és egy bárányt, emberileg csak a szelíd bárány lehet a vesztes. A történelem azonban a Hegyi beszédben elhangzott nyolc boldogság oldalára áll: „Boldogok a szelídek; övék lesz a föld!” (Mt 5 fej.) Hol van ma már Pilátus, hol a vasba öltözött légiók, hol a Cézár! — S a történelemben megjelenik az Isten Báránya, és merészen indul a jövő felé a mai rettegéssel telített világunkban:

„És ki nem fél közülünk? Ki nem félne,
midőn szemét az Isten is lehúnyja,
. . . . . .
és elsötétül minden kreatúra?

A bárány az, ki nem fél közülünk,
egyedül ő, a bárány, kit megöltek.
Végigkocog az üvegtengeren
és trónra száll. És megnyitja a könyvet."

(Pilinszky János: Introitusz) (részlet)

A szelíd Bárány jele, a kereszt ma is ott látható a fiatalok nyakában, a templomok ormán, az utak kereszteződésénél. Az Elesettek völgyének Szent Keresztjénél Gellérthegy nagyságú sziklakúp emelkedik ki a völgyből, tetején óriási 150 m magasságú kereszttel. Az előszinttől számítva így a kereszt 300 méter magasba emelkedik; vasbeton magja gránittal borított, 47 m hosszú „karjaiban" könyvtár helyezkedik el. Az emlékmű súlya 201 720 tonna. A kereszt lábánál a négy evangélista szobra látható, egyenként hatemelet magasak. A völgyet 1800 méter, nyáron is hófödte csúcsok keretezik. Az emlékmű alatt a világ legnagyobb föld alatti temploma; hossza 262 méter, szélessége 41 m. Az építkezésnél 400 000 tonna gránitot vájtak ki a sziklából, most ebben a föld alatti mauzóleumban a spanyol polgárháború egy millió áldozatának földi maradványai pihennek, s várják a feltámadást, amit a 41 méter átmérőjű kupola freskója már előre jelez. De addig is: áll a Kereszt, míg hányódik a világ!

A kereszt lehet a diadalnak jele, de ha rajtam kívüli, úgy engem nem tud üdvözíteni. Ezért tegyem fel Nagypénteken a kérdést: *Mi a keresztnek*, a szenvedésnek a *szerepe a saját életemben?!*

A Bibliából olvashatjuk, hogy ha Isten kiválaszt valakit, azt a kereszt felajánlásával mutatja meg. „Kiválasztott edényem ő nékem és én majd megmutatom neki, mennyit kell szenvednie az én nevemért" — mondja Saul meghívásánál (ApCsel 9, 15—16).

Kiválasztottságának értékes biztosítékát látja a szenvedésben a magyar költőnő, *Szent-Gály Kata*, „Jézust Keresztre szegezik" c. elmélkedésében.

Testvérek,
Isten csodálatos sorsot szánt nekünk:
a teremtmény eljuthat Istenéig,
ha vállalja a végtelenül egyszerű törvényt:
szeressük Őt és szeressük egymást.

Krisztus, a Mester,
megélte előttünk a szeretet legnagyobb példázatát:
áldozatul adta önmagát a Kenyérben.

Ha szeretettel vállaljuk azt a sorsot,
amit kaptunk az Atya kezéből,
és vállaljuk, hogy mint a kenyeret
darabokra szedjenek és feléljenek testvéreink,

akkor az életünk keresztje tartani fog bennünket is,
sőt fölemel a földről,
hogy a mély hasonlóság által
mi is eljussunk az Atyához,
aki csodálatos sorsot szánt nekünk. (részlet)

A megpróbáltatást, a keresztet tehát azzal, hogy elfogadjuk zúgolódás nélkül, saját magunk magasztaljuk fel az életünkben és az életünkkel.

Ezt tette a *híres filozófusnő, Edith Stein.* Bár *könyvet is írt* Keresztes Szent János művei nyomán „*A kereszt tudománya*" címmel, mégsem ez tette őt értékessé a kereszténység számára, hanem az élete, mely többet ért minden írásnál és prédikációnál.

A múlt század végén születik ortodox zsidó családból, és már 23 éves, amikor először találkozik a kereszt titkával. Fiatal munkatársa, Adolf Reinach halála alkalmával meglátogatta özvegyét. Megrendítően írja le Edith az evangélikus asszony nagy hitét: „Bár a fájdalom érzékeny lelkét mélyen átjárta, a kereszt üdvszerző, titokzatos áldozata, mely mint a megdicsőülés fénye, sugárzott az asszony arcán. *Ez volt az első találkozásom a kereszttel*, és azzal az isteni erővel, amelyben hordozói részesülnek. *Ekkor láttam először* magam előtt a *Krisztus megváltói szenvedéséből született egyházat*, amint győzedelmeskedik a halál fullánkja fölött. És ebben a pillanatban össze-

tört eddigi hitetlenségem, elhalványult zsidóságom, és *felragyogott bennem Krisztus a kereszt titkában*... ezért nem tudtam beöltözésem előtt sem mást kívánni, mint hogy a rendben a Szent Keresztről nevezzenek el."

Edith éveken át készült a keresztség szentségének felvételére. 1922-ben 31 évesen tér át a katolikus hitre, s nem sokkal később felvételt kér a Kármelbe. A tudós és akkor már elismert professzornő alázatos apáca lesz, akit később származása miatt a nácik elhurcolnak, és 1942 augusztusában Auschwitzban gázkamrában ölték meg. *A táborba érkező vagon falára ezt a feliratot pingáltatták a hitleristák: „Elmebetegek." Mintha csak Szent Pált idézték volna: „a keresztről szóló tanítás azoknak akik elvesznek balgaság ugyan, de nekünk, akik üdvözöltünk, Istennek ereje"* (1 Kor 1, 18).

HÚSVÉTVASÁRNAP

OLVASMÁNY (ApCsel 10, 34a. 37—43).
Péter így kezdte beszédét: Ti tudjátok, mik történtek a Jánostól hirdetett keresztség után Galileától kezdve egész Judeában. Miképp kente fel az Isten a názáreti Jézust Szentlélekkel és hatalommal. S ő ahol csak járt, jót tett, meggyógyította az összes ördögtől megszállottat, mert vele volt az Isten. Mi tanúi vagyunk mindannak, amit Judea egész területén és Jeruzsálemben tett. Aztán megölték, keresztre feszítették, de harmadnap feltámasztotta az Isten.

SZENTLECKE (Kol 3, 1—4).
Ha tehát Krisztussal feltámadtatok, keressétek, ami fönt van, ahol Krisztus ül az Isten jobbján. Ami ott fönn van, arra legyen gondotok, ne a földiekre. Hiszen meghaltatok, és életetek Krisztussal el van rejtve az Istenben. Amikor majd Krisztus, a mi életünk megjelenik, vele együtt ti is megjelentek dicsőségesen.

EVANGÉLIUM (Jn 20, 1—9).
A hét első napján, kora reggel, amikor még sötét volt, Mária Magdolna kiment a sírhoz. Észrevette, hogy a követ elmozdították a sírtól. Erre elfutott Simon Péterhez és a másik tanítványhoz, akit kedvelt Jézus és hírül adta nekik: „Elvitték az Urat a sírból, s nem tudni hova tették."
Péter és a másik tanítvány elindult és a sírhoz sietett. Mind a ketten futottak. De a másik tanítvány gyorsabban futott, mint Péter, és hamarabb ért a sírhoz. Benézett s látta a gyolcsot, de nem ment be. Nem sokkal később Péter is odaért, bement a sírba, s ő is látta az otthagyott gyolcsot, meg a kendőt, amellyel a fejét befödték. Ez nem a gyolcs közt volt, hanem külön összehajtva más helyen. Most már a másik tanítvány is bement, aki először ért oda a sírhoz. Látta és hitt.
Eddig ugyanis nem értették az Írást, amely szerint föl kellett támadnia a halálból.

Diadalmas sebek

Nem lehet megindulás nélkül olvasni Dosztojevszkij önéletrajzából azt a részletet, amelyben ő a szibériai száműzetésből való szabadulását írja le. A börtönőrök bejönnek cellájába, hogy megszabadítsák a húsába vágó bilincsektől. A priccsre kell feltennie a lábát, és az őrök feszítő szögeket tesznek a vaspántok ereszkéibe. Azután megkezdődik a kalapácsos művelet. Minden egyes ütés, amely szinte a lábszárcsontig hasít, úgy érzi, hogy újra sebzi őt. Végül elpattannak a rozsdás láncok s a földre hullanak alá. Az író lassan lehajol utánuk, s mégegyszer megnézegeti béklyóit, amelyek hosszú évekig fogva tartották őt: „Igen, Isten veletek! szabadság, új élet, a halott feltámadása" — sóhajtja... — Micsoda kimondhatatlan pillanat!" (1868)

A mai napon *a húsvéti örömet élvezhetjük emberségünkben. — Krisztus győzelmet aratott a halál, a sátán és a bűn felett.* Az Apostol szerint a Húsvét a legyőzhetetlen reménység ünnepe: „Tudjuk ugyanis,

hogy aki Jézust feltámasztotta, Jézussal minket is feltámaszt, és veletek együtt elébe állít... hogy minél bővebben áradjon a kegyelem... A mostani pillanatnyi könnyű szenvedés ugyanis a mennyei örök dicsőség túláradó mértékét szerzi meg nekünk... Ha sátorunk összedől, Istentől kapunk lakást: örök otthont a mennyben, amit nem emberkéz épített" (2 Kor 4, 14—17; 5, 1).

Üdvözítőnk feltámadása istenségének bizonyítása, egyúttal a kereszténység tanainak diadala is. Ennek a győzelemnek jeleit, a szent sebeket feltámadt testén őrzi. Így a sebhelyek: a) *győzelmének jelei*, b) *a szeretet menedékei* és c) *a gonoszok megszégyenítésének eszközei* lettek.

a) A régi hősök büszkén hordták testükön a csatában szerzett sebeket. Nekünk is nyugodtan kell viselnünk életünk különféle megpróbáltatásait, hegeit, mert ezek lesznek egykor dicsőségünk zálogai. Ebben a gondolatban fogant az a középkori ének, mely a keresztutat is diadalmenetnek látja:

Királyi zászló jár elöl
Keresztfa titka tündököl
Melyen az élet halni szállt
S megtörte holta a halált.

Kegyetlen lándzsa verte át
Gonosz vasával oldalát.
S mely szennyet, vétket eltörölt
Belőle víz és vér ömölt.

Világ bűnének zálogát
Ó, boldog ág, te hordozád.
Az ellenség gonosz fejét
Megváltónk rajtad zúzta szét.

(Cantus Catholici, 1651)

Néhány, a szenvedésben kipróbált lelket, abban a kegyelemben részesített az Úr, hogy testükön viselhették szent stigmáit (Szent Pál, Assziszi Szt. Ferenc, Páter Pio) jelezve így, hogy amint részt vettek a kereszthordozásban, úgy részük lesz majd a dicsőségben is.

Mi nem rendelkezünk ilyen érdemjelekkel, de mint a Misztikus Test tagjainak nekünk is részt kell vennünk a húsvéti programban, úgy hogy *elhengerítjük* a lelkünket lezáró *bűnök kőlapját; levetjük* a belénkidegződött *rossz szokásokat és minden reggel „új teremtményként" akarjuk kezdeni a napot* Szent Pál példája szerint:

„Én azonban nem akarok mással dicsekedni, mint Urunk Jézus Krisztus keresztjével. Általa keresztre szegezték nekem a világot és engem is a világnak. Mert sem a körülmetéltség nem ér semmit, sem a körülmetéletlenség, hanem csak az új teremtmény. Ezután senki ne okozzon kellemetlenséget nekem, mert Jézus jegyeit viselem testemen" (Gal 6, 14—17).

Üdvözítőnk azt várja tőlünk, hogy kerüljük el a csüggedést, a kétségbeesést. Hiszen reánk örök élet, örök dicsőség vár! Napjaink már itt a földön ünnepek lesznek, — az Egyház így is nevezi őket: „festa" — ha érdemeink okán belefolynak az örökkévalóságba. Hiszen Jézus már megnyitotta a mennyet, nekünk adja a Paradicsomot, az örök üdvösséget és boldogságot. A Húsvét arról biztosít, hogy mi is részesülhetünk Krisztus dicsőséges sebeiből!

Assziszi Szent Ferenc, amikor egy melankóliába süllyedt társával találkozik, így korholja:

— Kettő közül az egyik: vagy Isten kegyelmében élsz, vagy bűnben vagy; — ha az első: akkor *légy vidám!* Ha a második: akkor kérd őszinte szívvel az Úr bocsánatát... és azután *légy vidám!*"

Ez a gondolat tükröződik a Cantus Catholici háromszáz éves allelujájában is: „Krisztus virágunk, szép termő águnk feltámadt Krisztus vigadjunk, a bűnből mink is támadjunk!

Ki feküdt sírban,	felkele vígan	feltámadt Krisztus...
Jézusnak éljünk,	semmit se féljünk	feltámadt Krisztus...
Boldogság véled,	földön az élet	feltámadt Krisztus...
Ha véled járunk,	jó halált várunk	feltámadt Krisztus...
Dicsőség légyen	Istennek égben	feltámadt Krisztus...

b) Krisztus sebei *szeretetének bizonyítékai és a mi menedékhelyeink.*

A Vértanúk irataiban olvashatjuk *Antiochia püspökének, Szent Ignácnak*, — aki még János apostol tanítványa volt s aki Trajanus uralkodása alatt Kr. u. 115-ben szenvedett vértanúhalált — kihallgatási jegyzőkönyvét.

A bíró az aggastyán nevét kérdi. Ő így felel:

— Ignác, más néven „Teoforos", azaz „Isten hordozója".

— Miért adták neked ezt a melléknevet — kérdi a római legátus.
— Azért, mert nekem mindig az volt a vágyam, hogy a mi Urunkat és Istenünket, a keresztrefeszített Jézust, a szívemben hordozzam.
— Te azt állítod, hogy a Keresztrefeszítettet a szívedben hordod?
— Kétségkívül — feleli a szent — hiszen megiratott: „Köztük lakom, és együtt járok velük".
A bíró végül így hirdet ítéletet:
— Mi úgy rendelkezünk, hogy Ignác, aki azzal dicsekszik, hogy állandóan magában hordozza a krisztuskövetők keresztrefeszített Istenét, bilincsekbe verve Rómába vitessék, és ott az amfiteátrumban a vadállatok elé vettessék" (ALZOG: *Patrologie*, Párizs 1887. 57).

Nekünk sem lehet szebb feladatunk a földön, mint a Jézussal egyesült élet: Vele haladni együtt, és szebbé tenni így a magunk és a mieink életét. Ehhez azonban állandóan keresnünk kell és kutatnunk, hogy mik velünk az ő tervei.

Bálint Sándor néprajztudós a húsvéti szokások közül legelsőként a „jézuskeresés"-t említi meg. Számtalan magyar helységben ma is hajnalok hajnalán elindulnak a hívek az útszéli keresztekhez a mezőkre és a patakokhoz, — ahol azután megmosdanak a vízben, vagy a hajnali harmatban és így térnek vissza otthonukba. Jézust azonban nemcsak a faragott feszületek vagy a tisztára mosó csermelyek partján találhatjuk meg, hanem méginkább a szegényben, az elhagyatottban vagy a szomorkodóban. Szépen csendül fel ez az igazság a nagy német költő, *Goethe Faust*-jában:

Krisztus föltámadt
a sír alant maradt,
nyűgödtől máma
tépd el magad!
Mikor őt kérleled,
éhesben éteted,
szomjasban élteted
utadban hirdeted,
hogy várják mindenek,
közel van Mestered,
ott van veled!

(Ford. Sárközi György)

Mint lelkünk menedékét említi Jézus sebeit a sokat szenvedő rendalapító, *Loyolai Szent Ignác*, közismert imájában:

„... Szent sebeidbe rejts el engem.
Ne engedd, hogy elszakadjak Tőled.
Halálom óráján hívj magadhoz engem
add, hogy eljussak hozzád
és szentjeiddel dicsérjelek Téged
mindörökkön örökké. Amen."

Mintha csak *a jobb-lator legendájá*nak olvasása után buggyantak volna ki Szentünk tollából ezek a sorok!:

„A Paradicsomnak kapujában egy férfi álldogál
kereszttel vállán, s bal kezefején még frissen alvadt vér!
Fel- majd lefordítva nézi tenyerét, s az őrt álló kerub igazoltatja őt:
— Ki vagy? — így az angyal.
— Dizmasz — a gonosz — feleli ő.
— Egy gonosztevő?! És éppen itt,
hisz a kezeden hordod véres bűnjeleid!!!
S ő újra a piros kézfejre tekint, s szól az őr felé nyújtva azt:
— Jézusnak vére ez! Akkor gyűjtöttem, amikor mellettem,
a szomszéd kereszten, szenvedett ki Ő a Golgotán..."
Az angyal tüstént térdre rogy erre;
a lator boldogan lép be a mennybe..."
(Igino Giordani: SANGUE DI CRISTO, Brescia 1940. 37.old.)

c) Mivel sokan visszautasítják, Jézus megváltó vérét, így az Utolsó Ítéleten *Jézus sebei* vádolják a *gonoszokat.*

Sziénai Szent Katalin így jellemzi egyik írásában a kárhozottak helyzetét: „Csak sajnálhatjuk azt, aki odamehetne a tűzhöz, és mégis fagyhalált szenved: vagy aki előtt ott áll az étel, s ő mégis éhen hal. Jézus valóban mindnyájunkért adta életét, és nekünk uincs más feladatunk, mint elfogadni ezt az áldozatot, úgy mint egyik énekünkben kérjük:

Ó, ne essék hát hiába
szenvedésed drága ára,
hanem a mi szegény lelkünk javára!

Akik hálásak Jézusnak szent sebei érdemeiért, akik újjászületnek Vele lélekben, azok le tudják győzni a kínt és a szenvedést itt a földön, és megérzik a feltámadás előízét, úgy, mint *Rónay György* költeményének bibliai szereplői:

A HÉT ELSŐ NAPJÁN, AMIKOR MÉG SÖTÉT VOLT
(részlet)

III.

Ezen az éjszakán
nem aludt se Annás, se Pilátus, se Kaifás.
Se Simon, a cirenei, ez egyre föltört vállát borogatta.
Nem aludt Barabás se. Ő a kopár utcákon kóborolt.
A kutyák nem mertek ugatni. Minden kaput bezártak.

Feszítsetek meg! — nyögte Barabás. Bezörgetett a kapukon.
Kaifás kapuján és Annás kapuján, és átkozódott, hogy becsapták.
Pilátus udvarán az őrök ostort fontak, elzavarták.
Az éj sötét volt, néma volt, egyetlen hangja volt, ez a sakálüvöltés.
Heródes fölneszelt, azt hitte Barabást kiált a nép, s feszítsdmeget kiált, de néma csönd volt,
a városban sehol sem támadt zendülés,
Pilátus katonái sem
rendeztek pogromot sehol,
teljes volt a rend és a nyugalom...

Ezen az éjszakán nem aludt Mária, az anyja sem, a másik Mária sem Magdalából.
És Lázár sem aludt Betániában, ő azon tünődött, hogy vajon merre járhat
barátja, a Halálon Diadalmas.
Időnként az ajtó felé tekintett, mint aki várja, hogy belépjenek.

Később kiment a ház elé, föltámadt szemét összehúzta,
de semmit nem látott a vak sötétben. Egy szentjánosbogárnyi
fényt se.

Péter a cenákulum küszöbén ült, és harmadnapja zokogott.
János Mária kezét simogatta.
A többiek hallgattak komoran.
Csak Mária, a magdalai készítgette gyolcsait, a balzsamot és egy
kis amforát a gyolcs közé dugott, hogy legyen mivel
meglocsolja lábait, ha netán mégis szembe jön az úton.

Jakab egyszerre fölfigyelt: mintha lépteket hallott volna odakint.
S most mindannyian hallották a lépteket.
Ahogy elindultak és valahonnét
a léten túlról lassan közeledtek.

V.

Mária Magdalából énekelt. Ó, élet, élet,
halál méhéből született, halál gubójából kikelt!
Másodszor lett első napunk, új teremtés legelső napja, lángolj!
hajnali fény, örömünk fénye, világolj!
hajnali harmat, kegyelem harmata, csillogj!
énekeljetek madarak! lombosodjatok lombok! füvelljetek füvek!
fuvalljatok fuvalmak!
Megjött az én Jegyesem, megjött akire vártam,
jön koszorúsan a réten, hóharmatnál is fehérebb a napsugárban!
nyomában édesség terjeng, körülötte ragyogás!

Rab vagyok, válts ki hamar, mert elemészt a vágyakozás!

HÚSVÉT 2. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (ApCsel 2, 42—47).
A jeruzsálemi hívek állhatatosan kitartottak az apostolok tanításában és közösségében, a kenyértörésben és az imádságban. Félelem fogott el mindenkit, mert az apostolok révén sok csoda történt és sok jel adatott. A hívek mind összetartottak és közös volt mindenük. Birtokaikat és javaikat eladták, s az árát szétosztották azok közt, akik szükséget szenvedtek. Egy szívvel-lélekkel mindennap összegyűltek a templomban. A kenyeret házaknál törték meg, s örömmel és tiszta szívvel vették magukhoz az ételt. Dicsőítették az Istent, és az egész nép szerette őket. Az Úr pedig naponként vezetett hozzájuk olyanokat, akik hagyták, hogy megmentsék őket.

SZENTLECKE (1 Pt, 3—9).
Legyen áldott az Isten és Urunk, Jézus Krisztus Atyja, aki minket nagy irgalmában új életre hívott Jézusnak a halálból az élő reményre való feltámadása által, hogy a mennyekben elpusztíthatatlan, tiszta és soha el nem hervadó örökség várjon rátok.

EVANGÉLIUM (Jn 20, 19—31).
Amikor beesteledett még a hét első napján megjelent Jézus a tanítványoknak, ott, ahol együtt voltak, bár a zsidóktól való félelmükben bezárták az ajtót. Belépett, megállt középen és köszöntötte őket: „Békesség nektek!" E szavakkal megmutatta nekik kezét és oldalát. Az Úr láttára öröm töltötte el a tanítványokat. Jézus megismételte: „Békesség nektek! Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket." Ezekkel a szavakkal rájuk lehelt, s így folytatta: „Vegyétek a Szentlelket! Akiknek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, s akinek megtartjátok, az bűnben marad."
A tizenkettő közül az egyik, Tamás, vagy melléknevén Didimusz, nem volt velük, amikor megjelent nekik Jézus. A tanítványok elmondták: „Láttuk az Urat!" De kételkedett:

„Hacsak nem látom kezén a szegek nyomát, ha nem helyezem ujjamat a szegek helyére, és oldalába nem teszem a kezem, nem hiszem." Nyolc nap múlva ismét együtt voltak a tanítványok, s Tamás is ott volt velük. Ekkor újra megjelent Jézus, bár az ajtó zárva volt. Belépett, megállt középen és köszöntötte őket: „Békesség nektek!" Aztán Tamáshoz fordult: „Nyújtsd ide az ujjadat, és nézd kezemet! Nyújtsd ki a kezedet és tedd oldalamba! S ne légy hitetlen, hanem hivő!" Tamás fölkiáltott: „Én Uram, és Istenem!" Jézus csak ennyit mondott: „Hittél, mert láttál. Boldogok, akik nem látnak, mégis hisznek."
Jézus még sok más csodajelet is mutatott tanítványai előtt, amelyeket nem jegyeztek föl ebben a könyvben. Ezeket azonban följegyezték, hogy higgyétek: Jézus a Messiás, az Isten Fia, s hogy a hit által életetek legyen benne.

Találkozás az élő Jézussal

A híres író, *Thomas Costain*, egyik regényében a kereszténység őskorába kalauzol el bennünket. „*Az ezüst kehely*" főszereplője Bazilius, a zománcipart művészi fokon űző rabszolga. Egy alkalommal Arimateai József keresi fel őt, és rábíz egy értékes kelyhet azzal a meghagyással, hogy vegye körül azt arany abronccsal, a kupába pedig vésse bele Jézus és a tizenkét apostol arcát.

A művész elvállalja a munkát, de később kétségbeesve veszi észre, hogy egy pogány számára hiábavaló erőlködés az, hogy újraálmodja Jézus vonásait. Töprengésében az a leány jön segítségére, akit szeret, és aki már keresztény: Deborah. Jövendőbelije így biztatja őt:

— Nem fedezheted fel az Ő arcát addig, amíg ki nem vetsz a te elmédből minden büszke gőgöt, mely akadályoz abban, hogy az Ő szelíd szemeit lássad. De biztosan találkoznál vele, ha úgy szeretnéd őt, mint ahogy mi keresztények szeretjük. Ha vágyódol majd utána, Ő eléd lép a homályból, és hús-vérként áll előtted.

És Bazilius — vállalva a vértanúság kockázatát — keresztény lesz. Megszereti Megváltóját. S a művész a lélek, a hit és a remény segítségével, megalkotja a Grál kelyhen az arany-koszorút: s benne Jézus arcát.

Meglátni Jézust! — ez a keresztény hit csodálatos adománya a mi számunkra. Egyházunk, azt a keresztségben kapott nagy kegyelmet úgy jelképezte, hogy a Nagyszombaton megkereszteltek egészen a mai napig csak fehér ruhában járhattak. Az ünnepi evangélium találóan tárja elénk a „jézuslátás" és az újjászületés másik eszközét: a szentgyónás alapítását is. Beszél azután Tamás hitetlenségéről és arról, hogy 1. már a földön is láthassuk Jézust, mint Tamás; és hogy 2. a gőgös kételyt csak a hit alázata oldhatja fel.

Amikor a katolikus hitre tért angol író, *Chesterton* visszaérkezik szentföldi zarándokútjáról, találkozik egy előkelő hölggyel, aki arról faggatja, hogy járt-e Jézus sírjánál? Ő igennel felel, mire az asszony valami bölcset akarva kérdezni, így szól: — Ön ott volt, — mondja — épek még a sírban Krisztus csontjai? — Rettenetes tudatlanságot eláruló szavak egy magát műveltnek tartó nő szájából, de sajnos, hogy ez a tájékozatlanság mind jellemzőbb lesz korunkban. Sőt, továbbmegyek. Nagyon sok magát jó kereszténynek tartó férfi és nő is úgy gondolkodik Krisztusról, mint halottról.

Így történik ez a híres erdélyi íróval, *Sütő András*sal is. Egyik emlékiratában Pusztakamaráson, a Mezőség egyik falujában tizenéves unokahúgát vizsgáztatja: mit tud Petőfiről, és mit tud Jézusról. A hat elemi osztályt végzett rokon nem tudja, hol született Petőfi; hány éves korában halt meg; mit tanított műveiben, mit hirdetett a sokaságnak, kik voltak a barátai, hogy hívták hitvesét stb....

Jézusról viszont tökéletes leírást ad: születéséről, édesanyjáról, a Hegyi Beszéd alapigazságairól, s ragyogó szemmel énekli az egyik Róla szóló éneket: „Az áldott orvos közeleg, Jézus, Jézus, Jézus"... Majd sorolni kezdi apostolainak a nevét: János, Péter, Máté, Jakab — és huncutul az íróra céloz: sőt András is! (Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér, 151—152. old.)

Hol tévedett a romániai magyar író és szociográfus? Ott, hogy egy halottat hasonlíttatott össze egy élővel!

Pár esztendővel ezelőtt egy magyar származású, Izraelben élő vízipolójátékos a lelki csőd szélére jutott. Megpróbált kiutat keresni, s ebből a célból híres zsidó rabbik előadásaira iratkozott fel az egyetemen. Majd — modern Faustként — a szenvedély és ivás mámorába menekült. Ettől állapota még csak súlyosbodott s céltalannak találta életét.

Egy alkalommal a jeruzsálemi utcákon bolyongva egy fiatal

férfi ezt súgta a fülébe: — Jézus szeret téged! — Jézus? — de hiszen én nem ismerem őt, — felelte. De ő tud rólad, és azt akarja, hogy elvezesselek hozzá, — így a fiatalember. — Nem bánom, mondta megadással, és követte a fiút. Az út a „*Jézus Barátai*" közösséghez vezetett, ahol azután emberünk először káros szenvedélyeiről szokott le. Majd feladatokat vállalt. Munkája után szabad idejében idős és elhagyott embereket keresett fel, bevásárolt nekik, takarított és főzött rájuk. Ezek a cselekedetei akkora sikerélményben részesítették őt, hogy kijelentette: „Amikor az uszodák lelátóin tízezrek tapsoltak egy-egy gólomnak, nem voltam olyan boldog, mint most, amikor érzem, hogy vannak, akiknek szükségük van rám, és hogy Jézus is láthatja, hogy érte teszek mindent."

Jézus feltámadását és azt, hogy él, nemcsak az bizonyítja, hogy a Szentírás szerint 14 esetben jelent meg övéinek, akik azután az életüket is áldozták érte, hanem az, hogy *az első keresztények úgy éltek, mintha mindig látnák Jézust.* Szépen írja le ezt a magatartásukat történelmi regényében *Douglas.*

Justusnak, a tanítványnak vallatása folyik: „Marcellus, a bíró, kezeit az asztalra téve idegesen dobol ujjaival, és így szól Justushoz: — Ha te hiszed, hogy Jézus él, hát mondd, hol találkozol vele?! Justus fejét felemelve így sóhajt:

— Azt nem tudom — szólt mintha álmában beszélne — de azt tudom, hogy él. (Kis szünet után): — Őt keresem mindig... Minden ajtónyílásra úgy nézek oda, mintha Ő jönne be... minden keresztútnál Vele akadok össze, és minden dombtetőn Ő bukkan fel előttem" (LA TUNICA cap XVII).

Szavai meggyőznek engem arról, hogy köztünk él: „Ime én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig" (Mt 28, 20) s máshol: „Ha valahol ketten vagy hárman összejöttök az én nevemben, ott vagyok köztetek." Ha egyszer a mennyországba jutunk, ott fogjuk majd csak igazán látni, hogy mennyire közel volt hozzánk itt a földön Jézus. Az emmauszi tanítványok sem tudták hosszú órákon keresztül, hogy Ő csatlakozott hozzájuk az úton, mert „a szemeik akadályozva valának", s ezért csak később a „kenyértörésben ismerték fel őt."

A „jézuslátás" fontos feltétele a lélek tisztasága, ártatlansága: „Boldogok a tisztaszívűek, mert ők látják az Istent" (Mt 5, 8).

Elmélkedésünk befejező részében *említsük meg a hit problémáját is.*

A tanítványok elmondják az elkeseredett és kételkedő apostolnak, Tamásnak, hogy látták az Urat. Ő viszont kijelentette, hogy addig nem hisz, amíg ki nem tapogatja a titkot. Találó példája ez korunk hitetlenségének. Arra akarjuk kényszeríteni Istent, hogy végtelen nagyságát, bölcsességét és képességeit sűrítse bele a $2 \times 2 = 4$ emberi korlátaiba. De szegény lenne az isteni értelem, ha csak annyira jutna a képességeiből, amit mi a teremtmények törékeny ujjainkkal kitapogathatnánk. Mert ez a „Tamás hit": ha megfoghatom, akkor hiszek! Ám te, Tamás akkor már nem hiszel. A hit az több: meghajlás az Isten nagysága előtt; elfogadása a Szentírásnak, elfogadása az Egyháznak, melyről azt mondotta Jézus, „ha valaki az Egyházra nem hallgat, akkor legyen annak, mint a pogány, vagy a vámos" (Mt 18, 17). A hit végül Isten ingyenes ajándéka, nem pedig emberi erőlködéssel szerzett kitapasztalás.

A cinikus angol író, *Bernard Shaw* mondta: „a hit szó szerint véve gusztus dolga"; Az Úr Jézus azonban nem így nyilatkozik, hanem kijelentette: „aki nem hisz, elkárhozik." Mennyire klasszikus Jézus szava erről a kérdésről: „Mert láttál, Tamás, hittél. Boldogok, akik nem látnak, és mégis hisznek" (Jn 20, 29).

Az 1882-es év egyik estéjén *Pasteur*, a világhírű tudós, korának neves antropológusával, *Courderau* doktorral vitatkozott, aki azt állította, hogy a vallás megszűnik majd attól a ponttól, amikor az emberiség számára a titokzatos dolgok területe felderítést nyer. Pasteur, akinek százezrek köszönhetik az életüket, így nyilatkozott: Ha megelégednék azzal a tapasztalattal, amit az én laboratóriumom ad nekem és nem keresnék magasabb világosságot, egy felsőbb lényt, akkor az élet eredete és rendeltetése, valamint az ember célja titok maradna előttem. Az a sajátságos törvény, mely tudományos életemet vezeti, amely megmagyarázza ismereteimet, s amely az én idegeimben fel s alá jár: az én vallásosságom. — Látom: Isten az én tudományos kutatásaimnak legvégső pontja és én hiszek!

— Ma még megmagyarázhatatlanok ezek a dolgok, — felelte a doktor, de holnap nem biztos, hogy így lesz.

— A holnap, a holnapra tartozik — vágott vissza Pasteur — az nem az én időm. Én bármely nap meghalhatok, és én biztos tényekre akarok alapozni. Ezért tehát hiszek. És most jól jegyezze meg: azzal, hogy „én hiszek", azt akarom mondani, hogy „én tudok" (Baunard Le Viellard, Párizs, 1923, 74. old.).

Valóban, *hinni annyit jelent, mint egy felsőbb fényben látni a dolgokat.* Imádkozni kell sokat azért, hogy Isten adja meg nekünk ezt a hitet, hiszen a hit Isten ingyenes adománya. Ismételgessük magunkban a tisztátalan lélektől megszállt ifjú édesapjának szavait: „ Hiszek! Uram, segíts hitetlenségemen (Mk 9, 24). És ismételgessük a megtért apostollal, Tamással: „Én Uram és Istenem!" Szépen fejezi ki ezt a gondolatot a kortárs papköltő:

Úrfelmutatás

Tudom, ha nem lennék kettős, mint Tamás
Megáldanál a meleg csodával engem:
Táborhegy lenne minden Úrfelmutatás!
Tudom, ha tiszta lenne a szemem,
Engednéd, hogy lássalak...

De kettős vagyok a lélek és a test,
A világé, a gonosz világé
S remegőn, félve, rajongva tied.
Kettős vagyok, igen és nem, a hivés
És a tagadás,
De csüngök rajtad mély, búgó szerelemmel
Szerencsétlen, kétkedő Tamás.

Pedig a kehelyben szent Véred csobog.
A Vér, a Vér, amely kiontatott a Golgotán!
Ó csak egyszer ízlelhesse szám, úgy,
Mint ízlelte a tizenegy tanítvány,
Veled az utolsó Vacsorán!

Ó csak egyszer engedd, hogy rajtam átlobogjon
az élet, az igazi bőséges élet,
Mely ha a Szőlőtőn maradunk
Duzzaszt csodálatos ember-venyigéket,
Mert te mondtad, te vagy a Szőlőtő....
Engedd, nagy szent zuhogással
Rajtam keresztül ömleni
Isteni életed rejtett titkait, –
Hogy vérem, rossz vérem átváltozzon
S megéljem egyszer a konszekráció zengő szavait!

Puszta Sándor: (részlet) A fények rézsút esnek (45. old.)

HÚSVÉT 3. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (ApCsel 2, 14, 22—28).

Péter a többi tizenegy kíséretében előlépett, és zengő hangon beszédet intézett hozzájuk; „Zsidó férfiak és Jeruzsálem lakói mindnyájan! A názáreti Jézust az Isten igazolta előttetek a hatalmas csodákkal és jelekkel, amelyeket — amint tudjátok — általa vitt végbe köztetek. Ezt az embert az Isten elhatározott terve szerint kiszolgáltattátok, és gonosz kezek által keresztre feszítve eltettétek az útból. Az Isten azonban feloldotta a halál bilincseit és feltámasztotta őt.

SZENTLECKE (1 Pt 1, 17—22).
Szeretteim! Tudjátok, hogy nem veszendő ezüstön, vagy aranyon szabadultatok ki az atyáitoktól rátok hagyományozott értéktelen életmódból, hanem Krisztusnak, a hibátlan és egészen tiszta báránynak a drága vére árán.

EVANGÉLIUM (Lk 24, 13—35).
Ketten közülük még aznap elindultak egy Emmausz nevű helységbe, amely Jeruzsálemtől hatvan stádiumnyi távolságra feküdt. Az eseményekről beszélgettek. Ahogy beszélgettek, tanakodtak, egyszer csak maga Jézus közeledett, és csatlakozott hozzájuk. De szemük képtelen volt felismerni. Megszólította őket: „Miről beszélgettetek itt az úton?" Elszomorodtak. Aztán az egyik, akit Kleofásnak hívtak, hozzá fordult: „Te vagy az egyetlen idegen Jeruzsálemben, aki nem tudod, mi történt ott ezekben a napokban?" „Micsoda?" — kérdezte. „A názáreti Jézus esete — felelték —, aki próféta, hatalmas tettben és szóban az Isten és az egész nép előtt. Főpapjaink és a tanács tagjai kereszthalálra ítélték és keresztre feszítették. Azt reméltük pedig, hogy meg fogja váltani Izraelt. S már harmadnapja annak, hogy ezek történtek. Igaz, még néhány közülünk való asszony is megrémített minket. Hajnalban kinn jártak a sírnál, s hogy

nem találták ott a testét, azzal a hírrel jöttek hozzánk, hogy angyalok jelentek meg nekik és azt mondták, hogy él. Társaink közül néhányan szintén kimentek a sírhoz, és úgy találtak mindent, ahogy az asszonyok jelentették, de őt magát nem látták." Erre így szólt: „Ó ti balgák, milyen nehezen tudjátok elhinni, amit a próféták jövendöltek. Vajon nem ezeket kellett elszenvednie a Messiásnak, hogy bemehessen dicsőségébe?" Aztán Mózesen elkezdve az összes prófétánál megmagyarázta nekik, amit az Írásokban róla írtak.
Közben odaértek a faluhoz, ahová tartottak. Úgy tett, mintha tovább akarna menni. De marasztalták: „Maradj velünk, mert esteledik és a nap már lemenőben van. Betért hát, és velük maradt. Amikor az asztalhoz ültek, kezébe vette a kenyeret, megáldotta, megtörte s odanyújtotta nekik. Ekkor megnyílt a szemük s felismerték. De eltűnt a szemük elől." Hát nem lángolt a szívünk — mondták —, amikor beszélt az úton és kifejtette az Írásokat?"
Még abban az órában útra keltek, s visszatértek Jeruzsálembe. Ott együtt találták a tizenegyet s társaikat. Azzal fogadták őket, hogy valóban feltámadt az Úr, és megjelent Simonnak. Erre ők is beszámoltak az úton történtekről, meg arról, hogyan ismerték fel a kenyértöréskor.

„...De a ti szomorúságtok örömre fordul"

Kevés szerző dicsekedhet korunkban azzal, hogy mindjárt az első regénye világhírre emelte nevét. E néhány között van *Francoise Sagan* francia regény- és drámaíró. Mindössze 18 esztendős, amikor megszületik tollából a „Jóreggelt búbánat" c. műve. Ebben a sok millió példányban elkapkodott írásában tükröt tart az író modern környezete elé, amit a teljes közömbösség, a kielégítetlenség és a csalódások özöne jellemez, remény nélkül. A súlyos melankólia, amely társul szegődik egy fiatal leánynak a tragédiájához, naponta a főhős ajkára adja azt a szót, amellyel azután az egész mű is zárul, s amely egyúttal a regénynek címe lett: Jó reggelt, búbánat!

Az emmauszi tanítványok a nagypénteki véres dráma kiábrándult

és csalódott tanúiként kifelé tartanak a fővárosból, Jeruzsálemből azzal a céllal, hogy felejtsenek. Mennyi keserűség, mekkora kudarc és három elveszettnek hitt tanulmányi év űzi, gyötri most a lelkűket. S ekkor közeledik feléjük az a Valaki, aki egyik jövendölésében előre jelezte övéinek: ti majd sírni és szomorkodni fogtok, de a ti szomorúságtok örömre fordul. S akkor felujjong majd szívetek, és a ti örömötöket már senki nem fogja elvenni tőletek (Jn 16, 20). Mivel az emberi lélek boldogságszomja, gyors kétségbeesése, valamint a megvigasztalódás lehetőségei ugyanazok Krisztus korában és a mi századunkban is, azt hiszem, nyugodtan állíthatjuk, hogy *Te és én vagyunk azok az emmauszi vándorok, akik a mai liturgiában Krisztussal találkoznak*, és ez alkalommal is ugyanúgy köszönettel tartozunk majd neki, mint akkor, ahogyan az első húsvét napjának estéjén hálálkodtak azok ott ketten.

Mai elmélkedésünk három alaptétele:

a) az Isten kegyelméből élő lélek képes csak igazán arra, hogy a szomorúságból a boldogság állapotába jusson;

b) a mennyország reménye győz a világ szomorúsága felett;

c) a kereszténynek mindig örömteljes lélekkel kell részt vennie az Úr szolgálatában.

a) *Bernanos* szerint a szomorúság a Sátán által lépett a világba. A szenvedélyei által lerészegült s a Mammon fogyasztói társadalmába olvadt *embert szomorú állapotából egyedül csak a krisztusi öröm válthatja, szabadíthatja ki.* Ám nagyon jól tudja ezt maga a Kísértő is. Ezért ellensége a mi boldogságunknak; mert legyen az bármilyen kicsi, vagy jelentéktelen, ha Jézus Krisztus hívei vagyunk, az öröm által mégis bepillantást nyerünk a paradicsom zárának kulcslyukán!

A leggazdagabb és legtehetségesebb embert is képes viszont a Gonosz a kétségbeesés örvényébe taszítani, ha sikerült már megfosztania hitétől és bizalmától. Ezért mondotta az ókori bölcs: „Hitet veszítve, már nincs mit veszítened"! (Publius Sirius)

A búskomorság kútjából olyan lépcső vezet a felszínre, amelynek a legfelsőbb fokára lépve juthatok csak ki abból; és ez *az isteni kegyelem állapota.* Hogy jobban megértsük állításunkat, szemléljük meg az emberi létezés különféle fokozatait.

Amilyen különbség van a kő és a fa között: az egyik csak van, a másik él is; amilyen különbség van a fa és az állat: az egyik él, a másik már ért is; amilyen különbség van az állat és az ember: az

egyik ösztöncivel él, a másikat öntudata és halhatatlan lelke vezeti; ugyanolyan különbség van a természetes síkon álló emberi lét és az isteni kegyelemben élő közt: az egyik megállapodik „a test és a szemek kívánságánál" (1 Jn 2, 16), míg a másik az isteni természet szoros részesévé lett, és Krisztus testének élő tagja.

Petőfi verse és Szent Pál megállapítása egyszerre ötlik itt az eszembe:

„A bánat? egy nagy óceán,
S az öröm?
Az óccán kis gyöngyc. Talán,
Mire fölhozom, össze is töröm."

A népek Apostola viszont azt állítja, hogy kincsünket — azaz a kegyelmet — „alabástrom-edényben hordozzuk". A megőrzött kegyelem a mi örömünk oka; s a megőrzött kegyelmi élet az a legfelső létrafok, amelyen minden szomorúság fölé emelkedhetünk. Mint ugyancsak *Szent Pál* mondja, hogy tele vagyok gyönyörűséggel minden szorongattatásom közepette is (2 Kor 7, 4). A kegyelem fátyola mögül Jézus lép majd elénk úgy, amint megmutatkozott az emmauszi tanítványoknak az Írások kifejtésénél és a „kenyértörésben".

A „kenyérből" erőt merítettek az élet küzdelmeihez, és egyben segítséget kaptak arra, hogy megvigasztalódott lélekkel térjenek vissza a hívek közösségébe, illetve elhagyott családjaikhoz. *Érezték, hogy az úton ezentúl mindig velük lesz a Feltámadott, és hogy Jézus akkor sem hagyja majd magukra őket, ha már „lemenőben lesz a nap"... azaz, életük alkonyán.*

b) Egy hivő mesélte el, hogy jó Isten csak egy gyermekkel ajándékozta meg őket, de azt is neki adták. Pap lett belőle. A fiú pedig annyira anyás volt, hogy mikor már mint felszentelt pap hazalátogatott, esténkint az édesanyjának ugyanúgy az ágya szélére kellett ülnie, megfogni kezét és mesélni neki, mint régen, mert csak így tudott elaludni.

Egyszer azután táviratot kézbesített a posta az egyik fővárosi plébániára: „Édesanyád gyógyíthatatlan betegségben szenved mielőbb látogass haza." Az ifjú levita azonnal átlátta a helyzetet.

Az ötvenes évek végén került az üzletekbe nálunk a magnetofon.

Vásárolt egyet, hogy titokban megörökíthesse aranyos lelkű édesanyjának a hangját. Most ő ült azután a mama ágyára, fogta a kezét és így meséltetett vele. Drága szülője — érezve, hogy közel már a búcsú pillanata —, nagyon tartalmas és bölcs tanácsokkal látta el fiát. Most már a jövőt ecsetelte fel lelkének vásznára, s figyelmeztette arra, hogyan kell majd szülők és testvérek nélkül is megállnia bölcsen az életben helyét, egészen a mennyországbeli viszontlátásig.

Az aránylag fiatalon távozó anyát rövidesen követte az édesapa is. A fiatal pap pedig kegyetlenül zord körülmények közé került el plébánosnak a Tiszazug egyik kubikus falujába. Hat évig működött ott zokszó nélkül és nem is kérte volna el magát onnét soha, ha az akkori főesperese fel nem hívta volna reá püspöke figyelmét, és a tehetségének megfelelőbb helyre át nem helyeztette volna.

A harminchárom éves korában távozó Mester, ott Judeában nem egy magnótekercsre, hanem *az Istentől nekünk adott pergamentekercsre* hivatkozott kedves tanítványai előtt. A Szentírásból bizonyította be nekik, hogy *nemde ezeket kellett elszenvednie a Krisztusnak, és úgy menni be az ő dicsőségébe?* (vö. Lk 24, 26). A róla szóló jövendölések beteljesedésével igazolta előttük isteni küldetését és azt, hogy aki vele szenved a földön, az vele lesz majd a mennyei dicsőségében is. A tények meggyőzték Kleofást és társát — aki a hagyomány szerint maga Szent Lukács volt, — és kell, hogy megvígasztaljanak bennünket is, akiket ők képviseltek. Gyújtsa fel a mi szívünket is a mennyei dicsőség reménye!

c) *Üdvözítőnk életének* összefoglalója és egyben tanainak *gyűjteménye; az EVANGÉLIUM, magyarul: örömhír.*

Valóban már a bölcsőjénél örömet hirdetnek az angyalok, s működésének kezdetén maga Jézus is a szomorúságok megszüntetőjének tünteti fel magát a börtönből üzenetet váró Előhírnök, Keresztelő János előtt: „a vakok látnak, a bénák járnak, a süketek hallanak, s a szegényeknek hirdetik az Evangéliumot" (Lk 7, 22).

Beszédeiben is megjövendöli a bánat megszünését: „Boldogok a szomorúak mert majd megvigasztalják őket..." (Mt 5, 4).

De példabeszédeiben is előtűnik ez a gondolat: „Az asszony is szomorú, aki szül, mert elérkezett az órája. Amikor azonban megszületik a gyermeke, azon való örömében, hogy ember született a világra, nem gondol többé gyötrelmeire" (Jn 16, 21).

Ha igazán keresztény, azaz *„Krisztuskövető" vagyok*, — amit e név jelent, — akkor nekem *egyetlen égő allelujának kell lennem!*

Ha igazán keresztény vagyok, akkor *szeretettel kell végeznem munkámat* úgy, amint *Szalézi Szent Ferenc* is hangsúlyozta már az ő korában: „Az a fontos, hogy örömmel és szorgalommal tegyük azt, amit teszünk, mert a jó munka jóvá alakítja a végzőjét is."

Ha igazán keresztény vagyok, akkor *meg kell fogadnom a Szent Pál-i kérést:* „Örvendjetek testvéreim, ismét mondom örvendjetek...!" Éppen ezért *minden napomat keresztvetéssel kezdve, így fohászkodom* majd *a Zsoltárossal:*

Isten, Te vagy az én Istenem:
kereslek szorgos — éberen (Zsolt 62, 1).

S utána hozzáteszem még derűs bizakodással:

JÓREGGELT, ÖRÖM!

A mindenség balladája

Éb-red, moc-can a tojásban a sejt:
„Is-ten, Is-ten" huszonöt napi ritmus.
Tit-kon dob-ban anyaméhben a lét:
„Is-ten, Isten," kilenc havi ritmus.
Ó jaj, ha kihagyna!! — De él az Erő, de él az Ütem:
„Is-ten, Is-ten, Is-ten, Is-ten!"

Dobogón zakatol, kacagón-zokogón zakatolgat a szív:
„Is-ten, Is-ten" jó nyolcvan a pulzusi ritmus.
Ó jaj ha kihagyna!! A vérpatakokba
belefagyna a lét-zene s pirosan párázna magasba
lelkünk, ha kihagyna a ritmus! De él az Erő, de él az Ütem:
„Is-ten, Is-ten, Is-ten, Is-ten!"

Csobogón menetel a patak, a folyó, a folyam:
„Is-ten, Is-ten, Is-ten, Is-ten!"
Ó jaj, ha kihagyna a ritmus! A hegytül a tengeri tájig
belehalna halak sokasága, hajók sora sajkák,
malmok raja rína! — De él az Erő, de él az Ütem:
„Is-ten, Is-ten, Is-ten, Is-ten!"

Lobogón jön a Nap, megy a Hold, megy a Nap, jön a Hold:
„Is-ten, Is-ten, nap-pal, éj-jel" háromszázhatvanötször!
Ó jaj, ha kihagyna a ritmus!! Nem volna szivárvány,
nem volna virág, nem volna világ, csak futna a Föld,
a gigászi koporsó! — De él az Erő, de él az Ütem:
„Is-ten, Is-ten, Is-ten, Is-ten!"

Ragyogón menetelnek a csillagok és naprendszerek egyre
„Is-ten, Is-ten, fény-év, fény-század, fény-ezred."
Ó jaj, ha kihagyna a ritmus! De él az Erő, de él az Ütem:
dobog és csobog és lobog és erjed az Idő a Tojásban.
A tojásnak a héja: az Örökkévalóság,
mely áll a Tenyéren, áll, tartja az Isten.

(Mécs László)

HÚSVÉT 4. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (ApCsel 2, 14a 36—41).
Péter (a Szentlélek eljövetele után) a többi tizenegy kíséretében előlépett, és zengő hangon beszédet intézett hozzájuk:
„Tudja meg hát Izrael egész háza teljes bizonyossággal, hogy az Isten azt a Jézust, akit ti keresztre feszítettetek, Úrrá, és Messiássá tette! Tartsatok bűnbánatot, és keresztelkedjék meg mindegyiktek Jézus Krisztus nevében bűneitek bocsánatára. Így megkapjátok a Szentlélek ajándékát."

SZENTLECKE (1 Pt 2, 20b—25).
Krisztus „bűnt nem követett el, hamisság nem volt szájában." Amikor szidalmazták, nem viszonozta a szidalmat; amikor szenvedett, nem fenyegetőzött hanem rábízta magát az igazságos bíróra. Vétkeinket a saját testében fölvitte a (kereszt) fára, hogy meghaljunk a bűnöknek, s az igazságnak éljünk. Sebei szereztek számotokra gyógyulást.

EVANGÉLIUM (Jn 10, 1—10).
Egy alkalommal így beszélt a farizeusokhoz:
„Bizony, bizony, mondom nektek, aki nem a kapun megy be a juhok aklába, hanem máshonnan hatol be, az tolvaj és rabló. Aki a kapun megy be, az a juhok pásztora. Az őr kinyit neki, a juhok pedig megismerik a hangját. Nevükön szólítja juhait, és kivezeti őket. Amikor mindegyiket kivezeti, elindul előttük, s a juhok követik, mert ismerik a hangját. Idegen után nem mennek, hanem elfutnak tőle, mert az idegennek nem ismerik a hangját."
Jézus ezt a példabeszédet mondta nekik de nem értették, mit akart vele mondani.
Jézus folytatta: „Bizony, bizony, mondom nektek: „Én vagyok a juhok számára a kapu. Azok, akik előttem jöttek, tolvajok és rablók. Nem is hallgattak rájuk a juhok. Én vagyok a kapu. Aki rajtam keresztül megy be,üdvözül, ki-be

jár és legelőt talál. A tolvaj csak azért jön hogy lopjon, öljön és pusztítson, Én azért jöttem, hogy életük legyen és bőségben legyen.

Útban az Ajtó felé

A nagy tengeri viharok után akkor lélegeznek fel igazában a hajósok, ha láthatók már a távolban *Szent Elmus fáklyái. Kolumbusz Kristóf első útjának leírásában is találkozhatunk velük*, amikor is a megfáradt matrózok szívében új reményt gyújtottak fel ezek a víz felett imbolygó s az orkán végét jelző mécsesek. A néphit pedig kedves legendát is őriz róluk.

Szent Elmus Szicíliában élő szegény remete volt. Egy napon arról értesült, hogy váratlanul elhunyt a bátyja, s így a hátramaradt hét fiacskájáról neki kell majd gondoskodnia. Azt sem tudta, mihez kezdjen. Hirtelen mentő ötlete támadt. Christophoros apáthoz sietett, aki azután hét lámpást nyomott a kezébe, s ezt a tanácsot adta neki: Add ezeket a te unokaöcséidnek, és küldd el őket külön-külön a tengeri öblök feletti sziklákra. Legyenek jelei az üdvöt jelentő utaknak, a békét nyújtó öblöknek, s legyenek ígéretek arra, hogy a hideg hullámok után meleg szeretet fogadja majd a hazatérőket.

Útra kelt a hét testvér, s a népek nem hagyták élien veszni őket, mert érezték, hogy szükség van rájuk; s az Úr pedig úgy intézkedett, hogy haláluk után is ragyogjanak fel mécseseik a biztos révet kereső tengerészeknek.

A történelem nagy Christophorosa — azaz Krisztus hordozója, — Egyházunk, aki az alapítónak Jézus Krisztusnak megbízásából szintén *hét fáklyát gyújt az élet tengerén utazóknak*, hogy azok segítségével az egyetlen biztos révhez, az üdvösség Ajtajához, Jézushoz érkezhessenek.

Ez a hét láng nem más, mint a hét szentség. Ezek közül kettőt a *holtak szentségének* mondunk, mert a halálos bűn állapotában levők is felvehetik azokat: ezek *a keresztség és a bűnbánat. A másik öt viszont; a bérmálás, az Oltáriszentség, a betegek szentsége, az egyházi rend és a házasság* az *élők szentségei*, mert csak a megszentelő kegyelem állapotában levők vehetik azokat fel.

Hányszor gondolunk azután arra, hogy mindenkit az Ajtóhoz,

Jézus Krisztushoz kell elsegítenünk, mert Isten csak Krisztusban ad üdvösséget az egyénnek és a világnak. De ha csak egyszer is megtapasztaltuk már *a térítés csodálatos örömét*, belátjuk, hogy nem lehet nemesebb feladatunk itt a földön, mint másokat Jézushoz vezetni.

Raissa Maritain, a konvertita nő írja, hogy 1912-ben, Párizsban, sikerült rávennie az édesapját, az orosz származású zsidó férfiút arra, hogy a katolikus hitre térjen. Miután befejezték a betegszobában a keresztelési szertartást, az öreg ember kedves, eleven hangon faggatta övéit: „Meg vagytok elégedve velem?" — Ő nagyon boldognak és ragyogónak látszott, — jegyezte le a leánya, — s a szemei brilliánsként csillogtak. Majd kijelentette nekünk: „Végre boldog vagyok és úgy érzem, hogy egy akkora kő esett le a szívemről, mint az Eiffel-torony!" (*Les grandes amitiés*, Párizs, 1949, p. 321)

Felpergő időnk az atomkorszak küszöbén arra is figyelmeztet, hogy *nemcsak az egyes embereknek kell Krisztushoz eljutniuk, hanem az egész emberiségnek is* valamivel, vagy Valakiben egyesülnie kell, mert különben elpusztul a világ.

Oradour-sur-Glane templomába menekültek 1944. június 10-én a francia kisközség lakói a bevonuló náci fegyveresek elől. Mintegy 750 ember gyűlt össze, köztük 55 csecsemő, 147 gyermek és 240 asszony, akiket a németek azután az utolsó szálig lemészároltak, s végül rájuk gyújtották a templomot. A gyilkosok nagy táblát helyeztek föléjük a következő felirattal:

Emberi hamu, gondolj ezekre! (Oggi, 12 febr. 1953. p. 11). Az ördögnek is van humora. Még időben figyelmeztet bennünket is arra, hogy *egy gyarló emberi gyengeségből, vagy gőgből kirobbanó atomháború esetén az egész földkerekség fölé kihelyezhető lesz a felirat: „Emberi hamu, gondolj ezekre"* mert ők nem elmélkedtek, nem gondolkodnak, csak éltek.

Használjuk tehát egyik legnagyobb emberi képességünket, az észt, logikusan és gátlások nélkül! *Nem kell Cassandrának lenni ahhoz, hogy belássuk: Trója várába, azaz a mi városunkba is becsempészte már a Gonosz a maga mutatós falovát*, amelyben ugrásra készen lapul a háború. S ezt a falovat úgy hívjuk, hogy „Széthúzás", de mondhatjuk a bibliai szóval „Bábel"-nek is. Ellene csak egy fegyverünk lehet: „az egy akol, és egy pásztor jelszava", azaz a szeretetben való egyesülés! Jézus magát nevezi ennek a pásztornak és joggal, mert Ő életét adta juhaiért. Rajta kívül mindenki más, mint Ő állítja:

„tolvaj és rabló". Ha viszont Jézusban, az Ő szeretetében, jóságában, nagylelkűségében egyesülnek a népek és a különféle ellentétes világnézetek, akkor üdvössége lesz ennek a földnek. De hová, kihez is mehetnénk menedéket keresni ezen a világon, mint hozzá, „hisz az örök élet igéi nála vannak".

A *nagy missziós műnek* azonban *nemcsak az örök életet kell szem előtt tartania.* Amikor Jézus kijelentette, hogy „Én vagyok a kapu aki rajtam keresztül lép be az üdvözül" (Jn 10, 9), akkor az egész ember üdvét értette, aki testből és lélekből áll. *Az Egyház a hit terjesztésével együtt vitte a világba az élet felemelését és a kultúrát is.* Mintha csak ismerte volna kezdettől azt a keleti mondást: „Ha azt akarod, hogy embertársad ne haljon éhen, fogj neki halat; de ha azt akarod, hogy éljen, akkor tanítsd meg őt halászni".

A nagy hithirdető és humanista *Schweitzer Albert*, „Orvos az őserdőben" c. művében említi, hogy miután egy-egy betegét sikerült meggyógyítani, a lábadozó mellé ült a kórteremben és akkor kezdett el neki beszélni az Áldott Orvosról, „akinek a sebei által gyógyultunk meg" (vö 2 Pt 2, 24).

A hithirdetők érdemeit *a Népi Kína is* elismerte akkor, amikor 1982-ben *emléket állíttatott három jezsuita misszionáriusnak*, akik az akkori XVII-ik századi európai tudomány vívmányait átadták a kínaiaknak. *Sokan állnak ma is az Ajtón kívül. Nekik is el kell juttatni a krisztusi hitet* és az emberi felemelkedést jelentő tudományt. Halljuk meg kiáltásukat: „Azt hiszitek, hogy csak én ácsorgok a kapukon kívül kirekesztve? Sokan ácsorgunk és várjuk, hogy megajándékozzatok szeretetetek rézkrajcáraival..." (May Károly).

Ma, amikor a világon naponta 10 000 ember hal éhen, és percenkint 16 öt éven aluli gyermek hal meg (Petőfi Rádió, 1982. febr. 28-i adata) égetően szükséges, hogy *a népek* mielőbb *egyesüljenek annak a Jézusnak szeretetében, aki elmondotta: „Én azért jöttem, hogy életük legyen, és bőségben legyen"* (Jn 10, 10).

Van tehát miért imádkoznunk az Egyetemes Könyörgésekben ezen a napon és az otthoni közös esti imák alkalmával: a népek fejlődéséhez való jogáért; a vendégmunkásokért és a kivándorlókért, az éhbérért dolgozókért, a munkanélküliekért, a faji üldözések megszüntetéséért, a párbeszéd létrejöttéért, az Egyház példás tanúságtételéért, az ökumenikus együttműködésért a vallásszabadság szellemében, s végül a nemzetközi összefogásért, hogy itt a földön minden ember és

nép legyen az emberi társadalom tevékeny tagja, és egykor Istennél is mindnyájan egyek legyenek Krisztusban, amint egy Ő is az Atyával a Szentlélekben. Szépen fejezi ki ezt a gondolatot *Bódás János:*

Imádság Szentlélekért

című versében

Zúgó szél, mennyei vihar,
jöjj a Lélek lángjaival!
Isteni erő van tenálad,
tégy vele most nagy, szép csodákat.
Erőddel a szíveken zúgj át
és szellőztesd ki minden zugát,
szellőztess ki országot, népet,
az egész nagy földkerekséget.
Söpörd el a bűnt, a gyanakvást
s tedd, hogy végre szeressük egymást.

A Föld ne gyilkos atombomba
dühére, — de szent viharodra
rendüljön boldog félelemmel.
Te légy mennyei mentő fegyver,
földrengés, mely nem ront, de épít,
pusztítás, mely tisztít és szépít,,
vihar, mely alkot, tűz, mely éltet
embert, családot, földet, népet.

Hiába pénz, ravaszság, fegyver,
csak nyomorult marad az ember!
S milliók kérnek, mert belátják:
nem segít más csak az imádság,
a könyörgés: ... Jöjj, szent vihar,
ég tisztító lángjaival,
söpörd el a bűnt, a gyanakvást,
add, hogy végre szeressük egymást,
s mint a táj, ha elállt a zápor,
ragyogjon föl a Föld orcája
a béke tiszta sugarától!

(részletek)

HÚSVÉT 5. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (Apcsel 6, 1—7).
Ez idő tájt, hogy a tanítványok száma egyre nőtt, zúgolódás támadt a görögök közt a zsidók ellen, hogy a mindennapi alamizsnaosztáskor az ő özvegyeiket háttérbe szorítják. Ezért a tizenkettő összehívta a tanítványokat: „Nem volna rendjén, hogy elhanyagoljuk az Isten szavát, s az asztal szolgálatát lássuk el. Testvérek, ezért szemeljetek ki magatok közül hét jó hírben álló, Lélekkel eltelt bölcs férfit. Ezeket megbízzuk a munka irányításával, mi meg majd az imádságnak és az Isten szava szolgálatának szenteljük magunkat." Tetszett a javaslat az egész közösségnek, és kiválasztották Istvánt, ezt a hittel és Szentlélekkel eltelt férfit, aztán Fülöpöt és Prohórust, Nikánort és Timont, Parmenászt és Miklóst, az antiochiai jövevényt. Az apostolok elé állították őket, azok imádkoztak és rájuk tették kezüket. Az Úr szava terjedt.

SZENTLECKE (I Pt 2, 4—9).
Ti azonban választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, tulajdonul kiválasztott nép vagytok, hogy annak dicsőségét hirdessétek, aki a sötétségből meghívott benneteket csodálatos világosságára.

EVANGÉLIUM (Jn 14, 1—12).
(Búcsúbeszédében Jézus így szólt tanítványaihoz):
Ne legyen nyugtalan a szívetek! Higyjetek az Istenben és bennem is higyjetek. Atyám házában sok hely van, ha nem így volna, megmondtam volna nektek. Azért megyek el, hogy helyet készítsek nektek. Ha aztán elmegyek és helyet készítek nektek, újra eljövök és magammal viszlek benneteket, hogy ti is ott legyetek, ahol én vagyok. Hisz ismeritek oda az utat, ahová megyek." Erre Tamás azt mondta: „Uram, nem tudjuk, hová mégy, hát hogy ismerhetnénk az utat?" „Én vagyok az út, az igazság és az élet — válaszolta Jézus. — Senki sem juthat el az Atyához,

csak általam. Ha engem ismernétek, Atyámat is ismernétek, de mostantól fogva ismeritek és látjátok."
Erre Fülöp kérte: „Uram, mutasd meg nekünk az Atyát, s az elég lesz nekünk." „Már oly régóta veletek vagyok — felelte Jézus —, és nem ismersz, Fülöp? Aki engem látott, az Atyát is látta. Hogy mondhatod hát: Mutasd meg nekünk az Atyát? Nem hiszed, hogy én az Atyában vagyok, s az Atya bennem? A szavakat, amelyeket hozzátok intézek, nem magamtól mondom, s a tetteket is az Atya viszi végbe, aki bennem van. Higgyétek, hogy én az Atyában vagyok, s az Atya bennem. Ha másképpen nem, legalább a tetteimért higgyétek. Bizony, bizony, mondom nektek: Aki hisz bennem, ugyanazokat a tetteket viszi végbe, amelyeket én végbevittem, sőt még nagyobbakat is végbevisz, mert az Atyához megyek.

Az Egyházban továbbélő Jézus

Belgiumban járta egy anekdota, hogy a II. Vatikánum óta hétről nyolcra emelkedett a főbűnök száma. A 8-ik vétek így hangzott; „A világiak bevonása az Egyház vezetésébe." A jól szervezett, konzervatív, szinte katonás papi hierarchia, (melyet abban az időben még a nagy létszámú szerzetesség és a híres flamand missziós gárda is támogatott), pár év után mégis „fogyott a számuk" és 1974-ben már 49 felszentelt világi férfi működött diakónusként a hívek között. A Mariakerke-i plébánián pedig havonta egyszer hatalmas és parázs viták közt maguk az egyháztanácsosok döntötték el, hogy milyen mértékben osszák szét a befolyt adományokat, az óvoda, elemi iskola, a cserkészet, az aggok háza és a missziók közt. De így volt ez a többi plébánián is.
A világi „karizmatikusok" vezére a belga bíboros érsek *L. J. Suenens* volt. A nagy látókörű főpap egy csodálatos könyvben magyarázta meg feltűnő magatartását: *Új pünkösd?* Ebben mai formák közé helyezi el Szent Péter apostol biztatását, amit a mai Szentleckében olvashattunk:
Tehát *választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet, tulajdonul lefoglalt nép vagytok,* hogy Isten dicsőségét hírdessétek" (1 Pt 2, 9).
Nem áll módunkban a kétszáz oldalas mű ismertetése, de hadd em-

lítsünk meg egy-két gondolatot az Előszóból, mely megvilágítja Suenens magatartását, amikor kiáll a világiak tanúságtevő apostoli munkája és közös lélekkel átitatott imaformái mellett.
Csak az a hiteles keresztény, aki a remény embere. Szent Péter szerint Krisztus tanítványának minden pillanatban készen kell állnia arra, hogy okát adja, mi élteti benne a reményt (vö. Pt 3, 15). Vissza kell adni a remény becsületét... Isten meglepő kerülőkkel mindent úgy irányít, hogy az őt szeretőknek javára váljék" (Róm 8, 28).

A zsinati atyák tudatában voltak, hogy a rájuk váró munka meghaladja az emberi teljesítőképességet. Nyíltan megmondták: „A Szentlélek újítja meg, tanítja és vezeti az Egyházat adományaival, s az evangélium erejével megfiatalítja" (Lumen Gentium 4)...
A jövő történetírója azt mondja majd: a Zsinat kinyitotta az utolsó vacsora termének néhány ablakát és besurrant a tavasz első szellője. S minden bizonnyal így folytatja: a viharos pünkösdi szél azonban még nem töltötte be a házat, ahol a tanítványok tartózkodtak. Hitünk azt tanítja — folytatja elmélkedését — hogy a szenvedés az élet csírája. Természetes tehát, hogy az Egyház mai szenvedése ezerszeresen reményt kelt bennünk. Semmi sem duzzad úgy a jövőtől, mint a Nagypéntek. Pascal nem félt leírni: „Akkor szép az Egyház sorsa, amikor csak Isten a támasza" (Gondolatok 14).
Minden jel arra mutat, hogy az Egyház történetének egyik jelentős fordulópontján állunk, amikor a Lélek új mélységekben valósítja meg a halál és a feltámadás misztériumát. Ez az az idő, amikor mély, belső csönddel kell figyelnünk arra, „mit mond a Lélek az egyháznak" (ApCsel 2, 29).

Valóban, *oda jutottunk el, hogy rá kell figyelnünk a Lélek indításaira, személyesen kell átélnünk kereszténységünket és személyesen kell tanúskodnunk Krisztusról.*

A karizmatikus megújulás kegyelmével viszont együtt jár, hogy az ember újra élje az első nagy élményeket: az első szentáldozását, bérmálkozását, esetleg fogadalomtételét, esküjét, azoknak teljes mélységéig az ebből folyó következményekkel együtt.
A karizmatikus megújulás nem valamely karizma felújítását jelenti, hanem azt, hogy az addig hagyományosan élt ember, keresztény ember igazán s z e m é l y e s e n érdekelt legyen.
A karizmatikus mozgalom nem akar tehát új karizmatikus Lélekegyházat, hanem a *létező* egyházat kívánja Jézus Lelkében megújí-

tani. Ennek azonban az egyházközösség keretében kell végbemennie, mely idegen minden szektáns elkülönítési szándéktól. Ha többet és mélyebben átélt kereszténységet nyújtunk a világnak, az embereknek, akkor ismét megtelnek majd a templomok...

Amikor egy amerikai folyóirat kiadója Dan Herr megkérdezte Suenens bíborost: „Miért a remény embere Ön a mai zűrzavaros időben?" — ő így válaszolt: mert hiszek a Szentlélekben."

Később levélben is kifejtette a lap számára részletesen ezt a nyilatkozatát, amellyel zárjuk a mai elmékedésünket:

Miért a remény embere ön?

Mert hiszem:
Isten új arcot ölt minden reggel,
és most teremti a világot,
nem valahol az elfelejtett múlt ködében.
Ez késztet minden percben készen állni
a nagy találkozásra.
Mert váratlan a Gondviselés szabálya.
Ez a kiszámíthatatlan Isten ment meg minket
és szabadít meg minden determinizmustól
kijátszva a szociológusok borúlátó jóslatait.
Ez a kiszámíthatatlan Isten szereti gyermekeit, az embereket.
Ez reményem forrása.
A remény embere vagyok: nem emberi érvek,
nem természetes optimizmus
táplálja bennem a reményt,
hanem egyszerűen hiszem, hogy a Szentlélek működik
az Egyházban és a világban,
akár tudunk róla, akár nem.
A remény embere vagyok, mert hiszem:
a Szentlélek mindörökké a Teremtő Szellem,
aki minden reggel új szabadságot, örömöt és bizalmat hoz
azoknak, akik befogadják.

A remény embere vagyok, mert tudom;
az Egyház története hosszú,
s tele a Szentlélek csodáival.
Gondoljatok a próféták ra és a szentekre,
akik döntő órákban a kegyelem csodálatos eszközei voltak,
s fénycsóvát vetítettek elénk az útra.
Hiszek a Szentlélek meglepetéseiben.
XXIII. János pápa is egy volt közülük.
A Zsinat is.
Nem számítottunk se az egyikre, se a másikra.
Miért merülne ki éppen most Isten képzelőereje és szeretete?
Remélni kötelesség és nem fényűzés.
A remény nem álmodozás.
ellenkezőleg: eszköz, hogy álmunkat valóra váltsuk.
Boldogok, akik álmodni mernek,
s álmukért kemény pénzzel fizetnek.
hogy testet öltsön az emberek életében.

Ezeket a sorokat 1974-ben vetette papírra a belga bíboros, és 1983-ban, szeptember 9—11-ig az osztrák Katolikus-napok szintén a remény témáját tűzték napirendre. A Bécs felszabadulása 300-ik évfordulójára tervezett hálaünnepségre II. János Pál pápát is meghívták.

A hidegháborús, aggódással telített, terrorizmussal és háborúskodásokkal keserített mai világban a kereszténynek *reményben kell élni* és *tovább is kell adni* gyakorlatias következtetésekkel élve ezt *a reményt*. Korunkban mindenki reményre szorul. A világ számára a bizalomnak alapja Szent Pál szerint:

A mi reménységünk Jézus Krisztus (vö. Tim 1, 1).

HÚSVÉT 6. VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (ApCsel 8, 5—8, 14—17).

(Amikor kitört a kereszténytildözés) Fülöp Szamaria városába került és ott hirdette Krisztust. A nép egyöntetűen figyelemmel hallgatta.
Amikor a Jeruzsálemben maradt apostolok meghallották, hogy Szamaria elfogadta az Isten szavát, elküldték hozzájuk Pétert és Jánost. Amikor megérkeztek imádkoztak értük, hogy szálljon le rájuk a Szentlélek. Mert még egyikükre sem szállt le, csak meg voltak keresztelve Uruk Jézus nevére. Rájuk tették hát kezüket, s erre megkapták a Szentlelket.

SZENTLECKE (1 Pt 3, 15, 18).
Urunkat, Krisztust szentül tiszteljétek szívetekben, legyetek mindig készen rá, hogy mindenkinek megfeleljetek, aki csak kérdezi, mi az alapja reményeteknek. De ezt szelíden, tiszteletet tanúsítva és jó lelkiismerettel tegyétek, hogy akik Krisztusban való szép életetekért elhíresztelnek benneteket, a rágalmaikkal szégyenben maradjanak.

EVANGÉLIUM (Jn 14, 15—21).
Jézus búcsúbeszédében ezt mondotta tanítványainak: „Ha szerettek, tartsátok meg parancsaimat, én meg majd kérem az Atyát, és más vígasztalót ad nektek: az Igazság Lelkét, aki örökké veletek marad. A világ nem kaphatja meg, mert nem látja és nem ismeri. De ti ismeritek, mert bennetek van és bennetek marad.
Nem hagylak árván benneteket, hanem visszajövök hozzátok. Rövid idő, s a világ nem lát többé, ti azonban láttok, mert élek, és ti is élni fogtok majd. Azon a napon majd megtudjátok, hogy Atyámban vagyok, ti bennem, s én bennetek. Aki ismeri és teljesíti parancsaimat, az szeret engem. Aki szeret engem, azt Atyám is szeretni fogja. S én is szeretni fogom, és kinyilatkoztatom magam neki.

A mi reménységünk

A mai szentmise tanítása egyenes folytatása a múlt vasárnapinak. Ez is arra ösztökél bennünket, hogy a saját életünkkel tegyünk tanúságot Jézus Krisztusról: „Testvéreim: Urunkat, Jézus Krisztust szentül őrizzétek szívetekben. Legyetek mindig készen arra, hogy mindenkinek megfeleljetek, aki csak kérdezi tőletek, mi az alapja a ti reménységteknek" (1 Pt 3, 15).

Századunk második felében reménységünknek, jövőbe vetett bizalmunknak egyik alapja, hogy *az Úr Jézus korunkban talán minden más időnél érezhetőbben küldi el nekünk a vigasztalót*, az igazság Lelkét, hogy állandóan bennünk maradjon és velünk lakjék úgy, miként ezt a mai Evangéliumban is megígérte.

Egyezzünk meg abban, hogy *nem lehet szétválasztani az Egyház intézményét az Egyházban újra és újra felizzó karizmatikus áramlatoktól.* Hiszen mind a kettő Jézus akaratából van, s a Szentlélek irányítása alatt áll. Nemde Jézus imádkozik az első pápáért, Szent Péterért, hogy „meg ne fogyatkozzék a hite, s egykoron ő megtérvén megerősíthesse a többieket"; (s nemde) neki adja a mennyek országa kulcsait, valamint az oldás és kötés s a bárányok és juhok, azaz a nép és papság gondozásának jogát (Mt 16, 18—19). De ugyanez a Jézus ígéri meg, hogy aki az Atyát szereti, Ő is szeretni fogja őt és kinyilatkoztatja neki magát (Jn 14, 21). S ugyancsak ő jelentette ki a Lélekről, hogy „ott fúj, ahol akar" (Jn 3, 8).

Ezek ismeretében megállapíthatjuk azt, hogy *a pásztoroknak és a híveknek egyaránt a Lélek tanítása alatt kell lenniük*, és amikor beszélünk, óvakodnunk kell attól, hogy egymás alá helyezzük az „intézmény" és a „karizma", valamint a „lelkipásztorok" és „hívek" szópárokat. Erre figyelmeztet bennünket „Új pünkösd?" c. könyvében Suenens bíboros, de erre mutat rá J. Bosc protestáns teológus is, amikor óvást emel minden szétválasztási kísérlet ellen:

„Az Ige önmagában könnyen emberi csontvázzá alakul kezünk között. A formuláinkba zárt Krisztus elvont dogmává zsugorodhat, a Biblia holt betűvé válhat... Ez visz hamis elképzelések különféle fajtáira, amelyek szent lelkesedéssel ruházzák fel a legközönségesebb emberi gondolatokat az eltévelyedésekre, vagy a lélek nélküli cselekvésre." „Az Egyház — akár az egyetemes, akár a protestáns Egy-

ház — története bőven szolgáltathat példákat az egymást követő egyensúlyvesztésekre."

Azok a vállalkozások, amelyek Jézusban csak a „Superstart" látják, elveszítik a hit Krisztusát, és puszta emberré teszik meg Jézust. Ezekből alakult a „Jesus People" mozgalom, amelynek tagjai kétségtelenül leszoktak előző életük hibáiról, eltévelyedéseiről, és sok jót tettek Jézus példájára; de itt azután meg is álltak.

A katolikus karizmatikusok viszont, akik „Imacsoportok" néven tűntek fel, nemcsak az egyetemi telepeken, hanem a plébániákon, a kolostorokban és zárdákban is, először az Egyesült Államokban, majd később mind az öt világrészben, nem szakadtak el Krisztus Egyházától. Az Eucharistia keretében a tagok százai jönnek össze rendszeresen. Szilárdabb, elkötelezettebb közösségek is keletkeznek. Ezek az imacsoportok főleg a szociális tevékenységgel foglalkozók alapját akarják biztosítani. „Imaházak" jöttek létre: amolyan lelkiségi szemináriumok, de mindenkinek hozzáférhetők, céljuk, hogy minél több keresztényt indítsanak el a keresztény életbe, amely új fénnyel tárul eléjük.

Az első nemzeti kongresszusokon 1967-ben kb. 100 személy gyűlt össze. 1974-ben, a második nemzetközi kongresszus South Bendben (itt Suenens bíboros is jelen volt) már mintegy 20 000 résztvevőt számlált 5 országból, vagy hétszáz pappal és 50 püspökkel.

Ezek az imaközösségek nemcsak a Szentlélek áradásának tanúságtevői, hanem *kiállnak a hivatalos Egyház: a pápa és a vele egyesült püspökök, a papság és a vezetésük alatt álló hívek intézményes közössége mellett is.* Elfogadják az Egyház tanítói, jogi és megszentelői elsőbbségét és a szent Hagyományt. A szent Hagyományhoz azok a Szentlélektől sugallt tanítások illetve hitigazságok tartoznak, amit Krisztus és az apostolok annak idején hirdettek, az egyházi zsinatok pedig megerősítettek, de amit az őskegyház kezdetén írásban még nem fektettek le. „A Biblián kívüli forrásokat *két csoportra* oszthatjuk. Az elsőbe azokat a kijelentéseket soroljuk, amelyek az őskereszténység hitéről tanúskodnak. Forrásaink második csoportját olyan szentatyáknak kijelentései képezik, akik koruk keresztényei előtt tekintélynek számítottak." (Dr Elődi István: Katolikus dogmatika. 320 o.)

A szenthagyomány fontosságára jellemző, hogy nélküle azt sem tudnánk, hány szentség van; sőt még azt sem, mely könyvek tartoznak — mint Istentől sugalmazottak — a Bibliához.

Elmélkedésünk befejező részében tegyük fel bátran a kérdést: vajon *lehetséges-e Jézust az Egyházon kívül szeretni?* Azt hiszem, hogy Üdvözítőnk már előre elébevágva az ilyen feltevéseknek, ezekre a magatartásokra utalva jelentette ki a mai Evangéliumban: „Aki parancsaimat elfogadja és megtartja, az szeret engem. Aki pedig engem szeret, azt Atyám is szereti" (Jn 14, 20). Más helyütt pedig így szól: „Nem mindaz, aki mondja Uram, Uram, megy be a mennyek országába, hanem aki Atyám akaratát teljesíti". Az Egyház tanításához való ragaszkodást pedig annyira megkövetelte, már Társaságának kezdeti állapotában is, hogy kiközösítette mindazokat, akik nem hallgattak az apostolokra: „Ha az Egyházra sem hallgat, vedd úgy mint ha a pogány volna vagy vámos" (Mt 18, 17).

Érdekes megfigyelni, hogy korunk nagy konvertitáit, megtérőit annyira megihlette a katolikus Egyház fensége, hogy csodálatos írásokban, ódákban, vagy költeményekben köszöntötték azt. Ezek közül hadd idézzük itt a római tartózkodása idején protestánsból katolikussá lett Gertrud von le Fort elragadtatását:

Mint meztelen kardba, úgy zuhantam zuhanva hitednek tövényébe!
Értelmem kellős közepén hatolt át éle, megismerésem fáklyáján keresztül!
Szemem csillagának fényében, saját erőmben bízva nem járok soha többé!
Életem partjait elregadtad, erőszakot követtél el a földön lábam alatt!
Hajóim a nyílt tengeren: felszedted mind a biztos horgonyokat!
Gondolataim bilincsei széttörtek, csüngnek mind indák a mélységben.
Mint madár keringek atyám háza körül, s rést keresek mely átengedje fényed!
De a rajtam ütött sebeit kivéve, ilyet a földön nem lelek.
Mint meztelen kardba, úgy zuhanok zuhanva hitednek törvényébe!

(Ford.: Szalóczy Pelbárt O.F.M)

Ki a karizmatikus?

Karizmatikus nem az, aki a járt utat elhagyja a járatlanért, hanem az, aki a járatlan utat járhatóvá tudja tenni.
Karizmatikus nem az, aki mély sajgó sebeket tud ejteni az egyház arcán, hanem aki a sajgó, mély sebeket be tudja kötözni és meg tudja gyógyítani.
Karizmatikus nem az, aki csípős kritikával arra törekszik, hogy lerombolja az értékeket, hanem az, aki feltárva a hiányosságokat életre kelti a régi és az új értékeket, melyekből a romok felett is építeni lehet.
Karizmatikus nem az, aki elhagyja a nyáját, hogy kiköltözzék a pusztába és együtt lakjék a tüskés bokorban az elveszett juhval, hanem az, aki azért megy a pusztába, hogy a tüskés bokorban megkeresse az elveszett bárányt, visszavigye és odaadja Annak, akinek nyájából elkóborolt, a jó Pásztornak.
Karizmatikus nem az, aki a saját elgondolását toldozgatja a Szentírásba, hanem aki az Isten mindig időszerű üzenetét olvassa ki belőle.
A karizmatikus nem Góliát vértjében tetszeleg és fenyegetődzik, hanem Dávid kövével is le tudja győzni a rosszat; Szent Pál szellemében: „Ne engedd, hogy legyőzzön a rossz, te győzd le a rosszat jóval!" (Róm 12, 21)
Karizmatikus nem az, aki szét tudja robbantani a meglevő egységet, hanem a sokféleségben is egységet tud teremteni, hogy „egy nyáj és egy pásztor legyen" (Jn 10, 16).
Karizmatikus nem az, aki az újdonság keresésével „új megváltó" és új megváltás után néz, hanem újszerűen tudja szeretni és szerettetni Jézust, aki „az Út az Igazság és az Élet" (Jn 14. 6).
A karizmatikus nem tagadja a bűn létét, a gyónás szükségességét, a fegyelmet, a szentségeket, hanem naponta megújul a Szentlélekben és magasztalja Isten irgalmát: „Krisztus azért jött a világba, hogy üdvözítse a bűnösöket, s közöttük én vagyok az első" (1 Tim 1, 15).
Karizmatikus nem az, aki önmagát tévedhetetlennek vallja, hanem aki mindenkitől tanul, elsősorban attól, aki mindent tud, Istentől.

(Új Ember 1983. május 1.) Gyűrű Géza

HÚSVÉT 7. VASÁRNAPJA

URUNK MENNYBEMENETELE

OLVASMÁNY (ApCsel 1, 1—11).
Első könyvemben, kedves Teofil, elbeszéltem, mi mindent tett és tanított Jézus egészen addig a napig, amelyen azután, hogy útbaigazítást adott a Szentlélek által kiválasztott apostoloknak, fölvétetett a mennybe. Szenvedése után sokféleképpen bebizonyította, hogy él: negyven napon át ismételten megjelent nekik, és beszélt az Isten országáról.
Egyszer, amikor együtt evett velük, megparancsolta nekik, hogy ne hagyják el Jeruzsálemet, hanem várjanak az Atya ígéretére, amelyről — úgymond — „tőlem hallottatok. Amikor leszáll rátok a Szentlélek, erő tölt el benneteket, és tanúim lesztek Jeruzsálemben s egész Júdeában és Szamariában, sőt egészen a föld végső határáig."

SZENTLECKE (Ef 1, 17—23).
Urunknak, Jézus Krisztusnak Istene, a dicsőség Atyja nagyszerű erejét Krisztusban mutatta meg, amikor a halálból feltámasztotta, s a mennyben jobbjára ültette, minden fejedelemségnek, hatalomnak, erőnek és uralomnak s minden néven nevezhető méltóságnak fölé emelte, nem csak ezen a világon, hanem az eljövendőben is.

EVANGÉLIUM (Mt 28, 16—20).
A tizenegy tanítvány elment Galileába, arra a hegyre, ahova Jézus rendelte őket. Amint meglátták, leborultak előtte, bár előbb néhányan kételkedtek. Jézus odalépett hozzájuk és így szólt: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket! Keresztteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek. S én veletek vagyok mindennap, a világ végéig.

Így jutunk a csillagokig

Elődeink, akik eléggé járatosak voltak a latin nyelvben, az elismerés és a további bátorítás kifejezésére szívesen alkalmazták a római mondást: „Sic itur ad astra!" — azaz: Így jutunk a csillagokig...

Egyházunk a mai napon a mennybe szálló és az ott dicsőséget nyerő Jézus Krisztus alakját valami hasonló gondolattal állítja ma minden ember elé: nézzétek, miként emelkedik fel közülünk isteni dicsőségébe, és hogyan emeli fel emberi természetünket abba a másik létrendbe, amelyről mind ez ideig csak a mítoszok ködén keresztül, vagy az ősi regék, „Csaba királyfi útján" álmodozott az ember. Ha eredményt hajszoló korunknak versenyszellemtől fertőzött hangulatában elénk kínálkozik a nagy kérdés: *melyik a történelem „legkiemelkedőbb" napja,* akkor *emberi szempontból* így válaszolunk: az első Karácsony, mert akkor lépett az Isten igéje emberi alakban a földre. S valóban az emberiség e naptól veszi időszámításunk kezdetét.

A Szentlélek szempontjait figyelembe véve viszont megállapíthatjuk, hogy az Újszövetségben a Mennybemenetel legalábbis egyenlő fontosságot nyer Urunk születésével, ha ugyan nem nagyobbat. Hasonlítsuk csak össze a két történelmi eseményt, a hit-titkok és a leírás sorrendjében.

A teremtésben Isten, mindig létező, AKI VAN, megosztja a létet, az életet, az általa alkotott világgal. A *megváltásban* Isten már „úgy szerette a világot, hogy Egyszülött Fiát adta érte, hogy mindaz, aki benne hisz, el ne vesszen, hanem örök élete legyen" (Jn 3,16).

A mennybemenetelkor viszont *a Győztes, az Emberfia, Jézus maga emelkedik fel az Atyához, hogy ott birtokba vegye az embereknek a mennyet:* „elmegyek, hogy elkészítsem a ti helyeteket is" (Jn 14, 2) és hogy elküldje onnét a Szentlélek Istent, hogy általa már itt a földön is „az isteni természet részeseivé lehessünk" (2 Pt 1, 4) odaát pedig, „ha meghívásunkat és kiválasztottságunkat tetteinkkel is bebizonyítottuk, könnyű lesz a bemenetel Urunknak és Megváltónknak, Jézus Krisztusnak örök országába (Vö. 2 Pt 1, 11).

A Mennybemenetel sokkal több tehát, mint a Színeváltozás, sokkal jelentőségteljesebb, mint a jeruzsálemi bevonulás, és *egyedül csak a Karácsony dicsőségével mérhető össze.*

Érdekes, hogy amíg Jézus születése az éjszaka csendjében, a betlehemi barlangban történt, a Mennybemenetel világos nappal játszódik le a Betánia melletti hegyen, az apostolok és mintegy 500 főnyi tanítvány előtt (1 Kor 15–1): akik azután a későbbi időkben az életüket adták az Atyához tért Krisztusért. Az első eseménynél angyalsereg énekelt, „örömöt hirdetett a derék pásztoroknak hogy elindítsák őket „a pólyába takart és jászolba fektetett Kisdedhez" (Lk 2, 12). — A második eseménynél a hatalmas embertömeggel szemben mindössze két angyal áll, akik az égbe távozó Üdvözítő parancsával útjukra indítják a Mennybemenetel közönségét. „Galileai férfiak! Mit álltok itt égre emelt tekintettel? Ez a Jézus, aki közületek az égbe emelkedett, úgy jön el ismét, amint szemetek láttára a mennybe ment" (ApCsel 1, 11).

A mai ünnep Karácsony, azaz égi Születésnap az egész emberiség számára. Az első szent-éj alkalmával Isten költözött emberi természetünkbe, hogy Ádám bűnéből kimentse a világot. A mai napon viszont elsőnek lépett be ember a mennybe; igaz, hogy Istenember, de mégis a mi halandó testünk és természetünk dicsőült meg benne. Ezért prédikálta híveinek az V. század kiváló szónoka, Nagy Szent Leó pápa, hogy a mai napon nemcsak arra kaptunk biztosítékot, hogy mi is a Paradicsomba jutunk, hanem Krisztussal már át is hatoltunk az egeken, fel a legmagasabb pontig, és Benne már helyet is foglaltunk, az Atya jobbján (Serm. I. De Asc. Domini N. 4).

Valljuk meg testvéreim, hogy az *ember mindig szenvedélyesen kereste a boldogság és a szerencse kulcsát.* Szent Ágoston említi egyik munkájában (De civitate Dei 19/1), hogy már a IV. században egy bölcselő, Marcus Varronus 288 filozófus különféle véleményét idézte a boldogságról.

A keresztény bölcselet már a *keresztrefeszítés* titkában felfedezte az első mennybemenetelt; mert annak a Jézusnak a példájából indult ki, aki így nyilatkozott: „Ha felemeltetem a földről, mindeneket magamhoz vonzok" (vö. Jn 12, 32). Azt az igazságot, hogy mind a földi, mind az örök életünk számára csak a küzdelem, a szorgalom és a szenvedés hozhat eredményt, őseink így fejezték ki: „a Kereszt által a Fénybe".

A megdicsőülés minőségéről pedig az ugyancsak sokat szenvedett Szent Pál apostol — aki látomásában a harmadik égbe ragadtatott — így nyilatkozik: „A Lélek maga tesz tanuságot lelkünkben, hogy

Isten gyermekei vagyunk. Ha pedig gyermekei, akkor örökösei is: Istennek örökösei, Krisztusnak társörökösei.

Előbb azonban szenvednünk kell vele együtt, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk. Ennek az életnek szenvedései azonban véleményem szerint nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez, amely majd megnyilvánul rajtunk" (vö. Róm 16, 19).

Hogy *az emberi természet eddig is szomjúhozta a magasságokat*, azt éppen úgy bizonyítja a múltból Ikarusz mítosza, Bábel tornyának kísérlete, a Titánok próbálkozása, mint a jelenben Piccard professzor 1953. máj. 17-én elért 19 000 méteres felemelkedése; vagy a Mount Everest meghódítására induló férfi vagy női expedíciók és a K.2. megmászói.

Hogy miért mer nekivágni az ember a csúcsoknak? Azért, mert mint az indián közmondás tartja: „a legmagasabb hegyek is korlátozottak hatalmukban a kijárataik miatt." Ti. aki ismeri az oldalukban vezető ösvényt, aki járatos a szurdokok és a gleccserek világában, az végül is meghódíthatja őket. Jézus a mi példaképünk, a legmagasabb fennsíkra, az üdvösségre vezető utat a saját áldozatos életével mutatta meg. Ezt az ösvényt jelezte már előre első nagy programadásában, a Hegyi Beszédben is, amikor így tanította hallgatóit: *„A szűk kapun menjetek be!* Tágas a kapu és széles az út, amely a romlásba visz — sokan bemennek rajta. Szűk a kapu és keskeny az út, mely az életre vezet — kevesen vannak, akik megtalálják" (Mt 7, 13—14).

Mivel *az Úr követői közül elsőnek az édesanya, Szűz Mária vállalta*, hogy Szent Fiának tanítása szerint rendezi be az életét, és elsőnek Ő indult a nyomába, fel egészen a Golgotáig, azért nevezzük Máriát a „Mennyország ajtajá"-nak. A Szent Szűz tiszteletére keletkezett imádság, a rózsafűzér pedig arra buzdít bennünket, hogy vállalva az áldozatot és lemondást mi is Jézus nyomába lépjünk. A már említett Örvendetes és Fájdalmas titkok után hadd idézzük most emlékezetünkbe a Dicsőségeseket is:

Jézus, aki halottaiból feltámadt,
Jézus, aki a mennybe felment,
Jézus, aki nekünk a Szentlelket elküldötte,
Jézus, aki téged Szent Szűz a mennybe felvett,
Jézus, aki téged Szent Szűz a mennyben megkoronázott.

Jézussal és Máriával találkozunk egyénileg és közösségileg mindannyiszor, valahányszor csak elkezdjük a Szentolvasó imádságát. A hányatott életű magyar költőt, Berda Józsefet, aki valamikor ferences szerzetesnek indult, még az erdő virágai is Szűz Mária tiszta és kegyelemteljes életére emlékeztették. Fejezzük be elmélkedésünket az ő gondolataival:

Erdők illatos tündére, hajnali
harmatban fürdő, üde gyöngyvirág:
Úgy bújsz el az erdők
legsötétebb mélyén, mint vakító
gyémánt a fekete sziklatömb között!
Lélek és test átszellemül, ha
megpillantja kecses hajlásod.
A mélyebb érzelem érzi csupán:
ama titkos értelmű Mária
követje vagy te a rengetegben, —
végtelen rózsafűzér illatos,
puha gyöngyből, ki szelídségre
s alázatra int. —
Gyöngyvirág, csengő gyöngyfűzér,
te hullj a koporsómra temérdek
csokorral, ha meghalok egykor:
— hadd érezzem, mennyei illatodba fúlván,
az erdő gyermeke voltam én is,
s addig barangoltam benne, míg
az elmúlás boldog kegyelme
reám nem köszöntött végül.

(Berda József: Ének a gyöngyvirágról.
Sík Sándornak szeretettel)
(részlet)

Gondolatok Amerika első szentjének Limai Szent Rózának (†1617) írásaiból

Urunk és Üdvözítőnk emelt hangon és teljes méltósággal hirdeti: „Tudja meg mindenki, hogy a megpróbáltatások után érkezik a kegyelem; hogy a nehézségek terhe nélkül nem juthatunk fel a kegyelem csúcsaira; s végre meg kell értenünk azt, hogy a karizmák mértékét csak a vállalt feladatok teljesítésével együtt növelhetjük. Óvakodjanak az emberek a tévedésektől és attól, hogy valaki félrevezesse őket: ez az egyetlen és igaz lépcső, mely a Paradicsomba vezet, és nincs még egy út a kereszten kívül, melyen feljuthatnánk az égbe....

Halljátok tehát népek és ti nemzetek figyeljetek jól: nem szerezhetünk magunknak kegyelmet más módon, csak úgy, ha elfogadjuk a megpróbáltatásokat; a feladat adott: addig és annyit kell munkálkodnunk, míg elnyerjük az isteni természetből való intim részesedést, az Isten fiainak járó dicsőséget és így a lélek tökéletes boldogságát".

(La Patrona de América, Madrid 1928, pp. 54–55.)

PÜNKÖSDVASÁRNAP

OLVASMÁNY (ApCsel 2, 1—11).
Amikor elérkezett pünkösd napja, ugyanazon a helyen mindnyájan együtt voltak. Egyszerre olyan zúgás támadt az égből, mintha csak heves szélvész közeledett volna, és egészen betöltötte a házat, ahol egybegyűltek. Majd lángnyelvek lobbantak és szétoszolva leereszkedtek mindegyikükre. Mindannyiukat eltöltötte a Szentlélek és különböző nyelveken kezdtek beszélni úgy, ahogy a Lélek szólásra indította őket.
Ez idő tájt vallásos férfiak tartózkodtak Jeruzsálemben, az ég alatt minden népből. Amikor ez a zúgás támadt, nagy tömeg verődött össze. Nagy volt a megdöbbenés, mert mindenki a saját nyelvén hallotta, amint beszéltek. Nagy meglepetésükben csodálkozva kérdezgették: „Hát nem mind galileaiak, akik itt beszélnek? Hogyan hallja hát őket mindegyikünk a saját anyanyelvén? Mi pártusok, médek, elamiták és Mezopotámiának, Judeának, Kappadóciának, Pontusznak, Ázsiának, Frigiának, Pamfiliának, Egyiptomnak és Líbia Cirene körüli részének lakói, a Rómából való zarándokok, zsidók és prozeliták, krétaiak és arabok: halljuk, hogy a mi nyelvünkön hirdetik Isten nagy tetteit.

SZENTLECKE (1 Kor 12, 3b—7, 12—13).
Testvéreim! A test ugyan egy, de sok tagja van, a testnek ez a sok tagja azonban mégis egy test. Így Krisztus is. Mi ugyanis mindnyájan egy Lélekben, egy testté lettünk a keresztséggel: akár zsidók, akár pogányok, akár rabszolgák, akár szabadok. Mindannyiunkat egy Lélek itatott át.

EVANGÉLIUM (Jn 20, 19—23).
Amikor beesteledett, még a hét első napján megjelent Jézus a tanítványoknak ott, ahol együtt voltak, bár a zsidóktól való félelmükben bezárták az ajtót. Belépett, megállt középen és köszöntötte őket: „Békesség nektek!" E szavakkal megmutatta nekik kezét és oldalát. Az Úr láttára öröm töltötte el a tanítványokat. Jézus megismételte: „Békesség

nektek! Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket". Ezekkel a szavakkal rájuk lehelt s így folytatta: „Vegyétek a Szentlelket! Akinek megbocsátjátok bűneit, az bocsánatot nyer, s akinek megtartjátok, az bűnben marad."

Hűsítő Lehelet és szétoszló Láng

Leonardo da Vinci életrajzában található egy érdekes epizód a nagy festő életéből. A művész öreg ember volt már, amikor is egy sétája alkalmával maszatos gyermekre talált. Kiderült, hogy a kis csibésznek se apja, se anyja. De a szeméből annyi kópéság csillogott elő, hogy nagyon megtetszett Leonardónak, és hazavitte palotájába. Otthon új ruhákat adott a fiúcskának, és szolgái közé fogadta, — meghagyva többi segédjének, hogy segítsenek neki a gyermek modorának és nyelvének csiszolgatásában. Később már arról álmodozott, hogy örökbe fogadja a fiút, amikor a kis csibész kéréssel, sőt követelődzéssel állt elébe, hogy adjon neki egy édesanyát, mert anya nélkül nem tudja elviselni az új életformát. A művész, mivel nőtlen ember volt, nem tudta teljesíteni a kis Salay kérését — így hívták ugyanis a fiút —, mire az egyik éjszaka titokban összepakolt, és örökre megszökött a palotából.

Lelki életünk helyzete hasonló a kis Salayéhoz. Szurtosak vagyunk a bűntől; gyermekek vagyunk a természetfeletti életben, — hiszen születésünkkor csak a természetesbe születtünk bele *és* nem az istenibe: — *szeretetre vágyunk a kihűlő világban.* S mivel csak a keresztség révén lettünk az isteni természet részeseivé, s mivel a különbség állandósul a természetfeletti világ, a bennünket körülvevő földi rend és divatos nézetek közt, mi is állandóan szembe találjuk magunkat a nagy kérdésekkel s zavaró nagy aránytalanságokkal.

Bennünket is, — akár a kis Salayt Leonardo da Vinci — a saját házába fogadott az Isten, sőt többet tett, mint a jótékony művész, mert nem a szolgái közé helyezett, hanem a keresztségben érdemünk nélkül a természetünket is átformálva fiává fogadott. Ennek ellenére mégis *óriási a különbség az emberi élet és az isteni élet között. Ezért van szükségünk nekünk is édesanyára,* hogy az ő segítségével hasonlítsunk az — istenihez. *S tudjátok ki lesz lelkünk anyja? Az a Szentlélek Isten,*

akiről azt mondotta nekünk apostolain keresztül Jézus, hogy jobb ha elmegy, mert így a Vigasztalót el tudja majd küldeni hozzánk, esendő árva emberekhez.

A Szentléleknek valóban annyi hivatást szánt Jézus: feltámadásakor apostolaira lehelve adja meg a bennünket tisztává tevő Lelket, illetve annak hatalmát, hogy akinek megbocsátják bűneit, az bocsánatot nyerjen, sőt újra éljen kegyelemben. *Az életadás mellett az anya feladata a táplálás, erősítés is!* A Szentlélek naponta táplálja lelkünket az általa sugallt könyv, a Szentírás által: s a bérmálásban pedig felnevel bennünket a krisztusi nagykorúságra. A Szentlélek is kicsordul lelkünkre, — ezt jelképezi a bérmáláskor használt faolaj, a krizma és *a pünkösdi ima is:*

Jöjj, áldott vigasztalás, drága vendég, lelkitárs,
legédesebb enyhülés.
Fáradtságra nyugalom, hőség ellen oltalom,
zokogásban könnyülés.
Mosd, amit a szenny belep, öntözd ami eleped,
seb fájdalmát csillapítsd!
Ami dermedt, élesztgesd, ami fagyos, melengesd,
ami hibás, igazítsd"!

Az édesanya feladata azután az, *hogy megismertesse gyermekével az édesapát.* Anyák fogjátok meg gyermekeiteket, és adjátok oda az édesapjuknak őket gyakran: Íme a te apád! De hallgattassátok meg velük a Szentlélek szavát is, amely azt kiáltja, hogy Abba! Édesatyánk! az Isten. S mi így Isten gyermekei vagyunk. „Nem a szolgaság lelkét kaptátok, hanem a fogadott fiúság lelkét, melyben azt kiáltjuk: Abba, Atyánk!" — írja Szent Pál apostol.

A Szentlélek segít bennünket abban is, *hogy megismerjük idősebb testvérünket, az Úr Jézus Krisztust.* Maga Jézus mondotta a Vigasztalóról: „Ő majd tanúságot tesz rólam" (Jn 15, 26), Ő majd megtanít benneteket mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit én mondottam nektek". Szent Pál írja: „Senki sem mondhatja: Uram, Jézus, hacsak nem a Szentlélek által" (1 Kor 12,3).

A Szentlélek megismertet bennünket többi testvéreinkkel is, és elősegíti nekünk a Krisztus Testébe való bekapcsolódást. Erről a csodálatos feladatáról így ír az Apostol a korintusi hívekhez: „Mi ugyanis

mindnyájan egy Lélekben egy testté lettünk a keresztséggel... Mindnyájunkat egy Lélek itatott át" (1 Kor 12, 13).

A Szentlélekből való együttélésünkből származik azután a mi igazi örömünk. Emberi fáradozásainkat lelkesedéssel itatja át az a gondolat, hogy Istennel dolgozhatunk együtt, és megtalálhatjuk munkánk örök gyümölcsét, életünk értelmét. A Lélek édesanyai szemként őrködik Istennel egyesült életünk fölött, és féltékenyen őrzi, vigyázza a mi örömeinket, boldogságunkat.

A híres orosz író, *Dosztojevszkij* beszél egy emberről, aki egy fa alatt állt és észrevette, hogy egy édesanya keresztet rajzolt a pólyán keresztül kis gyermeke mellére. Mit jelent most ez, kérdezte az anyukát. Az orosz asszonyka így felelt: Uram, most láttam őt először mosolyogni, és mi úgy tartjuk, hogy amikor az anya először látja nevetni gyermekét, akkor úgy örül, miként a jó Isten örül egy megtérő bűnös láttán. Szükséges volt tehát, hogy megszenteljem az ő örömét.

A Szentlélek is hasonló módon áldja meg a te boldogságodat, Testvérem, amikor Jézus életével egyesíti a tiédet, akkor olyan békét és örömet áraszt reád, amit „a világ nem adhat", csak egyedül a jóságos Isten. Keresd a Lélek örömét, keresd, és meg fogod találni.

A Szentlélek legszebb jelzője az, amit Jézus adott neki, a *„vigasztaló"*. Milyen jólesik mindnyájunknak a vigasztalás olyankor, ha úgy érezzük, hogy belesüppedtünk a fájdalomba. *Milyen boldogok azok, akik* meg tudnak vigasztalódni, de azok méginkább, akik *vigasztalni tudnak.*

A híres földkutató, *Termer Péter* egy alkalommal megrázó jelenetnek volt a tanúja: tizennégy éves fiú sietett lefelé a kollégium lépcsőházában. Belépett a liftbe, bekapcsolta, a gép azonban elromlott, s az egész fülke leszakadt. A fiú holtan került ki a roncsok közül. Édesanyja kétségbeesetten állt a letakart kis test mellett. A tanár ekkor az összetört szívű asszonyhoz lépett, és csendesen így szólt hozzá: — Gondoljon arra szegény asszonyom, hogy az Úristen egy olyan áldozat meghozatalát kéri most Öntől, amiről most azt hiszi, hogy képtelen elviselni. Ám, ha az örökkévalóságra gondol, arra az örök boldogságra, ami odafenn vár reánk, Isten gyermekeire, akkor kicsinynek tűnik ez az áldozat. Elmélkedjék ezeken az igazságokon és meglátja, hogy még jobban fogja szeretni Istent... Ó mily nagy hálával tartozunk mi a vigasztalásért!

A Lélek olyan tüzes folyamattal árad, amely oszlik, terjed, gyújt, energiát közvetít. Szent Pál apostol így fejezi ki ezt a korintusiakhoz írt első levélben: „*A Lélek ajándékait mindenki azért kapja, hogy használjon vele*" (1 Kor 12, 7.)

Lám a Lélek tüzétől felgyújtott Péter apostol egyetlen beszédével háromezernyi szívet lobbant lángra. S a kiáradó isteni szeretet elharapódzó tűzként hömpölyög tovább térben és időben a világon.

Te is kaptál belőle kedves Testvér, ingyen kaptad, és most *kötelességed, hogy ingyen is add tovább.*

Ez év, 1982 áprilisában újabb európai körútra indult *D. James Irvin*, az „űrhajós misszionárius", hogy Jézus Krisztusról beszéljen az embereknek. Az 1961-es évben az „Apolló 15" asztronautájaként 67 órát töltött a holdon, és azóta járja a világot. Azóta 50 országban hallották már hitvallását: „A mindenségben megláttam és megéreztem az Istent. Megéltem, hogy valóban létezik". — Előadásaiban nem győzi hangsúlyozni: „Az a tény, hogy Jézus a földre jött, összehasonlíthatatlanul fontosabb annál, mint hogy az ember a Holdra lépett."

Mindnyájunkban van valamiféle képesség, egy bizonyos életbölcsesség, az iskolázottakban pedig tudás. Szent kötelességünk ezt a mások javára, különösen a gyermekek javára kamatoztatni. A minap egy magyar plébánián jártam, és megkérdeztem, hogy hány elsőáldozójuk volt?

— Négyszáz — kaptam a feleletet.

Hogyan tudtátok az óraszámokkal, a gyermekek iskolai elfoglaltságával mindezt egyeztetni, — kérdeztem az atyát tovább.

— Mi nem a fiúkat és a lányokat oktatjuk, hanem a szülőket, akik füzettel, notesszal, golyóstollal jönnek a hittanórákra, és szorgalmasan jegyzetelnek. Vasárnap közösen vesznek részt szülők és gyermekek a szentmisén és ha úgy érzik a szülők, hogy gyermekeik már jól felkészültek, akkor előttük levizsgáztatjuk őket.

Íme, így is tovább lehet adni a Lélek adományait: a bölcsességet, a tudást, a hitet, a gyógyítás adományát, csodatevő hatalmat, prófétálást, nyelvek értelmezését stb.... mint ugyancsak a Korintusba küldött levél 12. fejezetében ezeket Szent Pál felsorolja.

Minden *továbbsugárzásnak* első *feltétele, hogy aki sugározni akar, az maga is telített legyen.* Őseink ezt az igazságot kedves szokásokkal világították meg: S o m o r j á n piros pünkösdi rózsákkal díszí-

tették fel a templomot, és sarkig nyitották ajtaját, ablakát, hadd járja át a pünkösdi szélvihar.

B u d a ö r s népe pünkösd reggelén nyitva tartotta az ablakokat a házakon, hogy a Szentlélek átjárhassa az otthonokat.

A moldvai csángók erdei kápolnánál, Széphavas tetején gyűltek össze, és a Szentléleknek ajánlott szentély előtt a kilenc csángó falu lakossága fehér ruhában, aranyhímzésű fehér zászlókkal ezt énekelte: *Zeng az erdő, zúg a levele Mária örömére...*

Itt találkoztak a Szentléleknél csíki testvéreikkel, és zászlaikat összeérintve együtt mentek a somlyói búcsúra. Mert érdekes dolog az, hogy a Mária kegyhelyek legtöbbjének Pünkösd és Nagyboldogasszony a főbúcsúja.

Aki ismeri a Bibliát, különösen az Újszövetséget, az egyáltalán nem találja meglepőnek ezt a szép gyakorlatot. Hiszen Máriának a lelke kegyelemmel teljes volt, s mint ilyen nem támasztott semmi akadályt a Szentlélek kiáramlásának útjába. A víz örök ellensége a tűznek, s a halálos bűn megsemmisíti bennünk az isteni tűz, a Szentlélek eredményeit. Ezért figyelmezteti Szent Pál a híveit: „A lelket ki ne oltsátok!" (1 Tesz 5,19)

Pünkösd ünnepe a húsvéti szentgyónás, szentáldozás elvégzésének lehetősége. Ha eddig nem járultunk volna együtt az Úr asztalához, tegyük most, ezen az ünnepen meg az utat a gyóntatószékig és az Úr asztalához, hogy Jézus kegyelme, szeretete, Lelke járjon át minket és rajtunk keresztül a világot. Úgy, amint a költő jelezte már ezt az igazságot, hogy ti. minden egyes Lélekkel átitatott emberi szív tovább adja a szétoszló nyelvet, az örök élet áramát, hogy újjászülessék a Föld!

A Szentlélek himnusza

A Lelket várom a nagyszerűt,
Mi szépségekben szíven üt,,
A Lelket, ki az Atyától lett
S a vizek felett lebegett.
A Lelket, akiben élet forr,
És rózsáival teleszór...
A lelket, mely gyújt, csodát mível,
És betölt kegyelmeivel,
Mi föntről, egekből árad át,
Az örök élet áramát,
Mi telít, ürít és újra tölt
És újjá születik a Föld!

A Lelket várom, dús égi szél,
Ott fú, ahol akar és beszél.
Mond kimondhatatlan szavakat
És kormányoz virágokat...

Mint irgalmas szellő lengedez,
Békéjével simít, legyez.
Megkérem, mondjon majd értem szót,
Védje az egyedülvalót.
Velem, veled és vele legyen,
Hogy minden ember szent legyen!...

Puszta Sándor (részletek)
Amen.

ÉVKÖZI 2. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 49, 3—6).
És most ezt mondja az Úr: „Kevés az, hogy szolgám légy,
s fölemeld Jákob törzseit,
és visszatérítsd Izrael maradékát.
Nézd, a nemzetek világosságává tettelek,
hogy üdvösségem eljusson a föld határáig."

SZENTLECKE (1 Kor 1, 1—3).
Pál, Jézus Krisztusnak Isten akaratából meghívott apostola és Szosztenész testvér Isten korintusi egyházának, a Krisztus Jézusban megszenteltek-nek, a meghívott szenteknek s mindazoknak, akik nálunk segítségül hívják Jézus Krisztusnak, a Mi Urunknak nevét.
Kegyelem és békesség nektek Atyánktól, az Istentől és Jézus Krisztustól, a mi Urunktól!

EVANGÉLIUM (Jn 1, 29—34).
Másnap, amikor (Keresztelő János) látta, hogy Jézus feléje tart, így szólt: „Nézzétek, az Isten Báránya! Ő veszi el a világ bűneit. Róla mondtam: A nyomomba lép valaki, aki nagyobb nálam, mert előbb volt mint én.
Én sem ismertem, de azért jöttem vízzel keresztelni, hogy megismertessem Izraellel." Ezután János tanúsította: „Láttam a Lelket, amint galamb alakjában leszállt rá a mennyből, s rajta is maradt. Magam sem ismertem, de aki vízzel keresztelni küldött, azt mondta: Akire látod, hogy leszáll a Lélek s rajta is marad, az majd Szentlélekkel fog keresztelni. Láttam és tanúskodom róla, hogy ő az Isten választottja."

„A nemzetek világosságává tettelek" (Iz 49, 3)

Az imént olvasott Evangéliumból több tanulságos következtetést vonhatunk le lelkünk számára. Megcsodálhatjuk Keresztelő János önzetlenségét és alázatosságát, amellyel felhívja tanítványainak figyelmét az új prófétára, Jézusra, és nemcsak, hogy nem irígykedik reá, hanem külön kiemeli Jézus elsőbbségét. De csodálhatjuk azt a tisztánlátást is, amellyel kijelenti róla, hogy „Ő az Isten Fia" (Jn 1, 34). Most mégsem az Előfutárnak nagylelkűségéről, alázatáról, vagy bölcsességéről szeretnénk értekezni, hanem arról a gondolatról, hogy *nem elég az Isten létének elismerése*, vagy elfogadása, akkor, *ha mi semmibe vennénk Jézust, akit Ő a „nemzetek világosságának" küldött* és „üdvösségnek" a föld határáig (vö. Iz 49, 6).

1967-ben váratlan üstökösként robbant be a világirodalom csillagai közé a kolumbiai *Gabriel Garcia Marquez* „Száz év magány" című regénye. Színes mese keretében tárja elénk a mindenkitől elidegenedő ma emberének céltalan sorsát, jólétében is szomorú tragédiáját. Az új hazát kereső, őserdőkön keresztül vándorló csoport egy gazdag tisztásra bukkan, ahol letelepedik és nagy szorgalommal lát neki jövője megalapozásához. Egy idő multán José Arcadio Buendia, a vándorló nép új „Mózese" megdöbbenve veszi észre, hogy egy titkos kór, az álmatlanság ejtette rabul a népet. Az álmatlansággal azután a feledékenység jár együtt. Fia, Auréliano, aki tökéletesen kitanulta az ötvösművészetet, egy napon a kis üllőt kereste, amin a fémeket szokta kalapálni, de nem jutott eszébe a neve. Apja mondta meg: üllő. A fiú felírta a szót egy darab papírra, és gumiarabikummal az aljára ragasztotta: üllő. Így aztán biztos volt, hogy többé nem fogja elfelejteni. Apjának tetszett ez a módszer, és festékbe mártott izsóppal az egész házban és később a faluban is mindenre ráírta a nevét: a s z t a l, s z é k, ó r a, a j t ó stb. Kiment az udvarra, s az állatokat és növényeket is megjelölte: t e h é n, k e c s k e, d i s z n ó, j u k k a, m a l a g n a és b a n á n. Később már bővebb magyarázatokhoz folyamodott. Az a tábla is, amit egy tehén nyakába akasztott, kitűnő példa lehetett rá, hogy Mocondo lakossága milyen elszántan harcol a feledés ellen: e z t e h é n; m i n d e n r e g g e l m e g k e l l f e j n i, h o g y t e j e t a d j o n, a t e j e t p e d i g f e l k e l l f o r r a l n i,

majd kávét kell beleönteni, hogy tejeskávé legyen belőle.

A falu főutcáján táblát állított fel, egy nagyobbat, melyen ez állt: Van Isten.

A Nobel-díjas dél-amerikai író: *Marquez az emberiség fennmaradásának egyik feltételét az Isten megvallásában látja.* Szerinte Isten az az alap, melyen az emberi lét áll, és akit ezért soha nem szabad elfelejteni. Igaza van a híres írónak, de meg kell állapítanunk, — hogy *magának az Isten létének elfogadása még nem üdvözítheti az emberiséget.* A Sátán is tudja, hogy van Isten, és mégis örök kárhozatban él. Az ókor népeiben fel sem merül az ateizmus gondolata, mert életüket annyira át- és átszövi a saját erényeikre és hibáikra alkotott „istenek" fogalma (Jupiter, Héra, Afrodité, Merkur stb), hogy megkérdezésük nélkül nemhogy egy csatát, de még egy utazást sem mernek megkísérelni. A kereszténveket pedig kezdetben éppen „istentelenségük" miatt üldözik, mert ők megelégszenek egy láthatatlan, örök, de mindenütt jelenlevő Szellem imádásával.

A keresztény tanítás az, hogy *az ember nem üdvözítheti önmagát, mert* az eredendő bűn miatt *elvesztette Isten kegyelmét,* ami az üdvösséghez elengedhetetlenül szükséges. Az embert az ősbűn és a saját vétkei olyan reménytelen helyzetbe sodorták, hogy abból maga az istenhit már nem szabadíthatta ki. Ezért az egész emberiség Megváltóra, Szabadítóra várt, akit azután az Előfutár, Keresztelő Szent János isteni sugallatra így mutatott be hallgatóinak és így mutat be nekünk, mai embereknek is: „Íme az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűneit". Majd pedig így tanúskodik róla tovább: „Láttam a Lelket, amint galamb alakjában leszállt rá és rajta is maradt. Láttam és tanúskodom róla, hogy Ő az Isten választottja" (Jn 1, 32. 34).

Marquez: „Száz év magány" című szimbolikus művében a „Van Isten" tábla ahhoz, hogy üdvöt hozzon az elidegenedés világába, még a következő kiegészítést igényli: „*Van Isten*", *aki „úgy szerette a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne el ne vesszen, hanem örökké éljen.* „Aki hisz benne, az nem esik ítélet alá, aki azonban nem hisz, már ítéletet vont magára, mert nem hitt az Isten egyszülött Fiában" (Jn 3, 16—18).

Hogy Jézus Krisztus valóban itt élt a földön, ezt ma már senki sem tagadhatja. Hiszen a Biblián kívül *pogány történetírók is megemlítik* műveikben.

Tacitus „Annales II." 44. fejezetében írja le az őrült Néró császárnak azt a törekvését, hogy Róma felgyújtását — amit ő rendelt el, hogy helyette szebbet építsen — a Christianusokra, azaz Krisztus követőire fogja rá.

Josephus Flavius, zsidó történetíró (Kr. u. 37—100.) „A zsidók története" című művének XVIII. 63—64. részében ír egy bizonyos Jézus nevű emberről, aki csodás dolgokat művelt. Másutt Jakab kivégzését említi, „aki testvére volt Jézusnak, akit Krisztusnak neveznek" (XX. k. 9. fejezet 1. szakasz.). Ugyancsak szól Keresztelő Szt. János kivégzéséről: „János meggyilkolása miatt büntető meg őt (ti. Heródes királyt) az Isten (XVIII. k. 5. fej. 2. szakasz.).

A korabeli zsidóság szent könyve a *Talmud* is elmondja a Sabbath 104. b. lapján *a Tosepeth-ben*, hogy Jézus Jehosuha-ben Parechja napjaiban élt:"

„Tosepeth. Ha te azt mondod, hogy ez nem volt a názáreti Jesu, hanem Sateda fia, akkor mi mégis azt mondjuk, hogy ez Papos ben Jehuda napjaiban történt, amint azt Akiba rabbi a Berakboth utolsó fejezetében bebizonyította; és Jesu, Jehosuha ben Parechia napjaiban élt, amint ez a Sota utolsó fejezetében be van bizonyítva. Továbbá (nem kellett volna őt úgy eltaszítani), ahogy Jehosuha ben Parechija a názáreti Jesut két kézzel eltaszította. Az ő anyja Mirjam (Mária) volt, a hajfonogató, s erről mondja Bibi rabbi a Chagiga traktátusában, hogy volt a halál angyalánál".

Az ifjabb *Plinius* Trajanus császárhoz írt levelében (117—118-ban) *Suetonius* római történetíró pedig a (Claudii 25) (Neronis 16) fejezetekben említi meg Őt.

Ezek után a legelfogultabb ember sem tagadhatja már Jézus történelmi valóságát. Ám ennyi még nem elég az üdvösséghez. Ahhoz, hogy szépen éljünk itt a földön, és hogy megszabaduljunk bűneink terhétől, *el kell fogadnunk az Ő könyörülő szeretetét, élnünk kell az általa alapított szentségekkel* is, és *meg kell tartanunk az isteni parancsokat*, azaz teljesítenünk kell a Mennyei Atya akaratát.

Elmélkedésünk elején Keresztelő János tanúságtételét hallottuk Jézusról. Most a végén tegyük fel a kérdést: *Ki nekem Jézus Krisztus?* Boldog lehetek, ha olyan válasz jön ajkamra, mint egy hasonló című könyv megkérdezettjeinek. Közülük egy kanadai szerzetesnőt, és egy toulouse-i kereskedőt idézünk:

Új Ádám

Jézus Krisztus nekem az új Ádám, az Isten képmására újjáteremtett Ember. Az igazi nagy Ember, aki Atyjának hívja az Istent, aki valóságos Fiú, Istentől született, és mindenben egyenlő Atyjával.

Pasteur Jézusa:

Énnekem Krisztus Pasteurnek, az egyszerű embernek ... és Péternek a Krisztusa: „Te vagy a Messiás, az élő Isten Fia."

A szeretet titka, ez, amelyet az akadémikusok vagy a teológusok túlságosan ködös frázisaikkal nem tudtak és nem is fognak tudni megmagyarázni.

A magyarul is megjelent könyv utolsó megkérdezettjének, *Weöres Sándor* költő és műfordító nyilatkozatával fejezzük be elmélkedésünket:

„Számomra csak egy ember létezik: Jézus. Jézus létezik — és ő létezik mindazokban, akik benne és általa léteznek. Azért írok, mert jobban, pontosabban ki akarom fejezni az azonosságot Jézussal bennem és másokban. Fütyülök rá, hogy hányan olvassák, vagy hányan nem olvassák a verseimet.

Egyetlen célom: egy fokkal közelebb hozni a jóakaratú, érzékeny olvasót ehhez az azonossághoz, a Jézussal való egységhez" (Megjelent: Vigilia 35/1970, 853—862.).

ÉVKÖZI 3. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 8, 23—9, 1—4).
(Izajásnál jövendöli az Úr:)
Egykor megalázta az Úr Zebulun földjét és Naftáli földjét. De az eljövendő napokban megdicsőíti majd a Tenger útját, a Jordánon túli vidéket, a pogány nemzetek tartományát.
A nép, amely sötétben jár,
nagy fényességet lát.
Akik a halál országának árnyékában laknak,
azoknak világosság támad.
Nagy ujjongással töltöd el őket,
kitörő örömet adsz nekik.

SZENTLECKE (1 Kor 1, 10—13, 17).
Testvérek, Urunk, Jézus Krisztus nevére kérlek titeket, éljetek mindnyájan egyetértésben, ne szakadjatok pártokra, legyetek egyek ugyanabban a lelkületben, ugyanabban a felfogásban.

EVANGÉLIUM (Mt 4, 12—23).
Amikor Jézus meghallotta, hogy Jánost börtönbe vetették, visszavonult Galileába. Elhagyta Názáretet és a tenger melletti Kafarnaumba költözött, Zebulun és Naftáli vidékére. Így beteljesedett Izajás próféta szava:

„Zebulun és Naftáli földje,
a tenger menti út a Jordánon túl,
a pogányok Galileája,
nagy világosságot látott.
Világosság támadt azoknak,
akik a halál országában és árnyékában ültek".

Ettől fogva Jézus elkezdett tanítani. „Tartsatok bűnbánatot — hirdette —, mert közel van a mennyek országa!" Amikor Jézus a Galileai-tó mellett járt, látott két testvért, Simont,

másik nevén Pétert és testvérét, Andrást. Halászok voltak, s épp hálót vetettek a tengerbe. Megszólította őket: „Gyertek, kövessetek, s én emberek halászává teszlek benneteket." Azon nyomban otthagyták hálójukat és csatlakoztak hozzá. Útját folytatva megpillantott két másik testvért is, Zebedeus fiát, Jakabot és testvérét, Jánost. Épp hálójukat javítgatták a bárkában, apjukkal, Zebedeussal. Őket is hívta. Rögtön otthagyták a bárkát apjukkal egyetemben, és a nyomába szegődtek.

„Mert közel van a mennyek országa" (Mt 4, 17)

A mai evangéliumi részlet szervesen kapcsolódik az előző vasárnapéhoz. Ott az utolsó próféta, Keresztelő János, bemutatta övéinek a világ megváltóját, az Isten Bárányát; itt pedig az azóta börtönben sínylődő előfutárának helyébe lépő *Jézus meghirdeti a bűnbánat-tartás fontosságát*, „mert közel van a mennyek országa" (Mt 4, 23). Közben *kiválasztja* legközelebbi *munkatársait is*, akiknek feladata az „emberhalászat" lesz majd, azaz üdvösségre kell majd vezetniük azokat, akikhez küldettek. *Elmélkedésünkben egy pár modern „emberhalászt"*, apostolt *szeretnék ma bemutatni, és* közben *feltenni a kérdést: és én mit tehetek Jézus ügyéért?!*

Húsz esztendőn keresztül tartotta izgalomban a nyugati államok közvéleményét az „Isten gépfegyvere". Így hívták ugyanis azt a Felső-Sziléziában született német jezsuitát, akinek az apja a Ratiborban raboskodó fegyencek felügyelője volt. *P. Johann Leppich*, mint élénk eszű fiú már korán megtanulta a világ érdes felületének a földrajzát. Fegyencházak környékén nem ver gyökeret semmiféle illúzió. És a börtönök udvarán nem Kempis Tamás, vagy Gonzágai Szt. Alajos stílusában társalognak.

A zene- és sportkedvelő fiatalembert a Szent Ignác-i csodafegyver: a lelkigyakorlatok kényszerítik a jezsuita rend felé. Boroszlóban, Münchenben és Bécsben tanul, s mint „bunkerpap" éli át a megszállás gyötrelmeit és arra érzett ösztönzést, hogy a munkásifjúsággal foglalkozzék. Az ifjúság azon rétegével, amelynél az őszinteség erénynek számít, a szó érdes mint a pokróc.

Amikor pedig az ifjúsági lelkipásztorkodásból k i f ú r j á k, akkor kerül fel — a z a u t ó t e t e j é r e.

Amikor először jelenik meg kocsijával a hamburgi Reeperbahnon, a kéjhölgyek elfelejtik ámulatukban az üzletet, és legalább feledékenységből nem vétkeznek. A kitartóik nem ezt teszik. Sörösüvegeket hajigálnak a furcsa és merész hithirdető fejéhez. Másutt elvágják a hangszóró kábelét; alkalmasint hideg zuhanyt engednek a nyakába, vagy a vicc kedvéért tánclemezt kapcsolnak be a megafonba. A szikár szléziai ekkor sem jön zavarba: arról beszél, hogy lám hogy megfér az Isten igéje a modern zenével.

Leppich pátert 1949-től 1965-ig már hat millió ember hallotta beszélni. Hallgatóságának a felét hitetlenek, kívülállók, „külkerületi emberek" alkották. A szenzáción túl megalakultak az ún. l e p p i c h c s o p o r t o k, akik — miután szakítottak a bűnnel — az apostolok táborába óhajtottak lépni. A *levélnoviciátus* 18 levelet foglalt magában, amelyek két hónaponként kerültek a címzettek kezébe. A jelentkezők 40%-a kitartott a kurzusok végéig, amelyek többek között azt is jelentették, hogy naponta 10 percig Szentírást kellett olvasniuk és kétévenként résztvenni a lelkigyakorlaton.

A megtértek ötven százaléka felajánlotta azután szolgálatait lakhelye lelkészének. Harminc százalékuk valamely egyházi szervezetben működött közre. 86 százalékuk terjeszti a katolikus sajtót, és 57 százalékuk vállalt állandó beteglátogatást. Ún. m a g c s o p o r t j a i-nak száma Ausztriától Argentínáig 500 körül mozog. Ezek havonta egyszer jönnek össze, és húsz percig Szentírást olvasnak, majd utána egy-egy katekizmus kérdést vitatnak meg. A találkozást mindig imával fejezik be. Van nyomda és egészségügyi szolgálatuk, valamint balesetet szenvedett autósok SOS szolgálata, s végül a szegény helyeken, szórványokban dolgozó katolikus lelkészek segítő szolgálata... stb.

A hazánkban és Moszkvában is megfordult *Billy Graham*, aki 1978-ig már 80 millió ember előtt beszélt, 1978. február első hetében a „bűn városában", Las Vegasban — ahol 600 házasságkötő és -bontó terem működik — hirdette meg lelkigyakorlatán, amit az amerikai TV is sugárzott: „Tartsatok bűnbánatot, mert elközelgett hozzátok a mennyek országa!"

Oral Roberts, az uj-pünkösdisták vezére a tulsai orvosi centrumban 150 millió dolláros költséggel megépíti 1965-ben a 200 láb

magas Prayer Towert és 60 millió hallgató számára közvetít. Az Ima Torony, mely a világ eddigi legnagyobb vallásos kézben levő adója, szinte éjjel-nappal működik.

Pat Robertson négy CBN csatornán és 130 más állomáson keresztül a pünkösdisták szektájának programját sugároztatja, és ehhez évi 20 millió dollárt adnak neki össze hívei.

A protestáns *Bill Bright* kezén viszont évi 100 millió dollár fut át, hogy azt az evangelizálás céljára fordítsa.

A modern missziós munkából az asszonyok sem maradnak ki: *Anita Bryant* nyeri el szónoki képességeiért 1977-ben a „legcsodálatosabb nő" címet. (TIME Europe 1977. dec. 26. The Evangelicals New Empire of Faith.)

Ahelyett, hogy most a részletekbe bocsátkoznánk, tegyük fel a kérdést: mi ezeknek az embereknek a sikerük? *Kit utánoznak ezek a Leppich-típusú hithirdetők?*

Magát Krisztust! Aki ki merte mondani, amikor gyermekek közelednek hozzá: „engedjétek hozzám őket..." s nem dobatta ki a „bűnös nőt", sőt engedte, hogy a vendégek előtt megmossa az ő lábát, sőt hajával törölgesse. P. Leppichnek és utánzóinak nyelve, akárcsak Krisztusé, a nép n y e l v e. Ezért meg tudja hódítani azokat is, akiknek már nincs fülük szent „igékre", hanem csupán egyszerű szavakra.

Krisztus szószéke a piacon játszadozó gyermekek melletti kőpadka, ahonnét a gyerkőcök játékaiból idéz: „furulyáztunk és nem táncoltatok"; a friss zölddel kecsegtető hegyoldal; a hangulatos tópart, és az emmauszi poros út.

A ma emberének is öröm, — bár először meglepetésként hat — *ha nem templomban köszönt rá az ö r ö m h í r,* hanem a lépcsőházban, az autóbuszperonon, az irodában, vagy az esztergapad mellett.

A hatás titka a S z e n t l é l e k m o d e r n s é g é b e n rejlik. Az első pünkösdön sem nyugodott addig, míg „spártaiak, médek, elamiták, krétaiak és arabok" nem a maguk nyelvén hallották szólni Pétert és a többieket (ApCsel 2, 5—11). Ha P. Leppich ki merte jelenteni: „Az esti imámat, ha nagyon fáradt vagyok, a napilapokból végzem", akkor nekünk is rá kell döbbennünk arra, hogy a „jó hír" és az „igehirdetés" csak akkor találhat termékeny talajra, ha a mai ember fogalomvilágára támaszkodik. Csak egy példa: egész liturgikus nyelvezetünk, sőt szertartásaink egy része is még mindig a

földműves világ képeire irányulnak akkor, amikor a jóléti társadalom országaiban a mezőgazdaságban dolgozók száma 5 százalék. A többiek már az ipar, a lyukkártyák és az elektronagyak által szervezett világ képeiben gondolkodnak.

Helyzetünk nem kétségbeejtő. XXIII. János pápa óta csupa olyan apostolutód ül Péter székében, akik kiviszik Jézust az utcákra, a sportcsarnokokba, az ENSZ palotába is. S rajtuk kívül, csak a katolikus vonalon, közel másfél millió „küldötte" működik Krisztusnak szerte a világon (papok, szerzetesek, apácák, missziós katekéták stb.) A földön minden 100 emberből 18 római katolikus, kb. 800 millió ember, a protestáns és görög-keleti testvéreken kívül.

Arra kell viszont törekednünk, hogy ne csak bűnbánatot hirdessünk és megtérést, hanem *„Szentlélekkel kereszteljünk"* (Jn 1, 34), azaz világosságot „támasszunk azok számára, akik a halál földjén és árnyékában ülnek" (Mt 4, 14). Jézus ezt úgy érte el, hogy bejárta az egész Galileát, tanított és gyógyított. Mi pedig akkor érjük el célunkat, ha *nemcsak a templomi környezetben tanúskodunk* keresztségünkkel Krisztusról, *hanem kint az élet legváltozatosabb területein is.* Hogy Jézus általunk juthat csak el az emberekhez, ezt a gondolatot szépen fejezi ki Sík Sándor egyik költeményében. A legmagasabban fekvő három magyar falu: Mátraszentimre, Mátraszentistván és Mátraszentlászló közös templomot kap negyven évvel ezelőtt az egri érsekségtől s a nép mégis Isten nélkül maradt.

Jézus a Mátrában

Terméskő falvértezetében
Szürkén, majdnem fenyegetőn
Égbeszúró háromszög fejjel
Áll a templom a hegytetőn.

Várnak néznéd: három falucska
Süvegeli a zord tetőt:
A fakanál-faragók népe,
Meg a szénégetők.

Lent, lent a völgyben mind a három,
Ide nem jő fel senki se.
Egyszer évben, ha felsiramlik
Falai közt a szentmise.

Lent, lent a völgyben a kisember,
A kis élet sír és sürög,
Fohászkodik a félig-élő,
És a haldokló nyöszörög.
.....
Csendül a csengő, megy a Jézus,
Kapaszkodik a hegyen át:
Viszi a pap a köves úton
A beteg ember vigaszát.

Az emberész gondolta templom
Ostyátlan virraszt a hegyen:
A Jézus, mint a tejesember
Házhoz megyen.

(részlet)

Jófeltételem: Jézust viszem — örömét — szeretetét vigasztalását — az emberek közé!

ÉVKÖZI 4. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Szof 2, 3; 3, 12—13).
Az Úr szózata, amelyet Szofoniáshoz intézett:
Keressétek az Urat ti, szegényei a földnek, akik teljesítitek parancsait. Keressétek az igazságot, keressétek az alázatot,
talán menedéket találtok az Úr haragjának napján.

SZENTLECKE (1 Kor 1, 26—31).
Gondoljatok csak meghívástokra, testvérek! Nem sokan vannak köztetek olyanok, akik a világ szerint bölcsek, nem sok a hatalmas, nem sok az előkelő.
Isten azonban azt választotta ki, ami a világ szemében balga, hogy megszégyenítse a bölcseket, s azt választotta ki, ami a világ előtt gyönge, és lenézett, azt választotta ki az Isten, a semminek látszókat, hogy megsemmisítse azokat, akik valaminek látszanak. Így senki sem dicsekedhet Isten előtt.

EVANGÉLIUM (Mt 5, 1—12/a).
A tömeg láttára (Jézus) fölment a hegyre és leült. Tanítványai köréje gyűltek, ő pedig szólásra nyitotta ajkát. Így tanította őket:
„Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa.
Boldogok, akik szomorúak, mert majd megvigasztalják őket.
Boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld.
Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert majd eltelnek vele.
Boldogok az irgalmasok, mert majd nekik is irgalmaznak.
Boldogok a tiszta szívűek, mert meglátják az Istent.
Boldogok a békességben élők, mert Isten fiainak hívják majd őket.
Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa.

Boldogok vagytok, ha miattam gyaláznak és üldöznek benneteket és hazudozva minden rosszat rátok fognak. Örüljetek és ujjongjatok, mert nagy lesz a mennyben a jutalmatok.

„Még sohasem beszélt úgy ember..." (Jn 7, 46)

Közel kétezer évvel ezelőtt a jeruzsálemi Tanítóhivatal eltiltott az oktatástól egy fiatal Tanítót. Sőt, szolgákat küldenek ki ellene, hogy fogják el őt. Ám senki sem mer kezet vetni erre a fiatal Mesterre. A dolgavégezetlenül visszatért poroszlók vezére így mentegetődzik: „Még sohasem beszélt úgy ember, ahogy ez beszél" (Jn 7,46).

Valóban érdekes egy jelenség volt ez az új Tanító. Annyira azonosította magát a tanaival, hogy kijelentette: „Én vagyok az út, az igazság és az élet." Más alkalommal pedig így szólt: „Én vagyok a világ világossága..." (Jn 8, 12). Az ellene áskálódó farizeusok előtt, akik azt kérdezik, hogy miért tévedhetetlen a Törvény magyarázásában ő, azaz Jézus, három dologra hivatkozik:

a) *bölcsességére:* „tudom honnan jöttem és hova megyek... ti ellenben csak a látszat szerint ítéltek" (Jn 8, 14—15),
b) *származására:* „Tanúságot teszek magamról én is, és tanúskodik mellettem az Atya is, aki küldött" (Jn 8, 18),
c) *jövendölésére:* „Ha kitartotok tanításomban... megismeritek az igazságot és az igazság szabaddá tesz benneteket" (Jn 8, 31).

Jézus programját a Hegyi beszédben hirdette meg. Ennek a csodálatos „Nyitány"-nak legszebb akkordjai a „Nyolc boldogság" tételében csendültek fel, és zsonganak tovább a világ végezetéig, hogy felüdítsék és megtisztítsák az emberi életet.

Mai elmélkedésünk mottója ez: *Az erkölcsi csőd felé rohanó emberiséget ma is csak a „Nyolc boldogság" elfogadása mentheti meg!*

Hogy mennyire időszerű ez a program napjainkban is, bizonyítja az, hogy nem kell mást tennünk csak egyszerűen *helyettesítjük az evangéliumi igéket korunk* kifejezési módjával, és íme! *időszerűvé lesznek; mind a nyolc!*

1. Ne akard már fiatalon felfalni ezt az életet! Ha nem is hozza meg neked mohóságod: öröklakás, műhely, autó, balatoni villa, a nő, az étel-ital, az utazások már harmincéves korodra az első szívinfarktust, — bár ez sincs kizárva — biztosan elveszíted majd kapzsiságod

következtében a mennyek országát. Elmondhatod majd Kosztolányival, a híres költővel, hogy hamar meglett már itt a földön mindened, de mégis gyötrődsz és lázbeteg vagy,

„mert nincs meg a kincs, mire vágytam,
a kincs, amiért porig égtem.
Itthon vagyok már itt e világban
s már nem vagyok otthon az égben". (Boldog szomorú dal)

Ne feledd: „Boldogok a lelki szegények...„

2. Mostoha körülmények közül indul, de szorgalma következtében negyvenéves korára már gyárigazgató. Zsarnoki jelszava: „Gyűlöljenek csak, de féljenek". Mindenki retteg tőle. És akkor negyvenöt éves korában vérnyomása miatt kórházba kerül. A látogatási órákat végigsírja. „Soha nem hittem volna, hogy ennyi nyomorúság van a világon" — panaszkodik a látogatóinak, s megváltozik.

Ne feledd: „Boldogok, akik szomorúak..."

3. „Uram, ne felejtse el, ha az egyik szememet kiszúrná is, a másikkal én akkor is szeretettel néznék önre!" — aki ezeket a szavakat kiejtette, a genfi püspök, a katolikus írók védőszentje, Szalézi Szt. Ferenc volt. Ellenfelét, az egyik híres svájci ügyédet éppúgy lefegyverezte a szelídségével, mint azt a hetvenezer embert, akit nyájasságával és szónoklataival visszatérített a katolikus vallásra. Bár soha nem tehette be életében a lábát székvárosába, mégis „övé lett a föld".

Ne feledd: „Boldogok a szelídek..."

4. Don Bosco napi nyolc kilométert tett meg gyalog, azért, hogy tanulhasson. Éhezte a tudást és az igazságot. Az általa alapított rend tagjainak száma közel húszezer, akik szerte a világon évente félmilliónyi ipariskolás diákkal foglalkoznak. S ugyancsak ők, a szaléziánusok, Becchiben, azon az észak-olaszországi tanyán, ahonnét a kis Jánoska annak idején a hegyi utakat rótta, csakhogy tanulhasson, felállították az ELLE DI-CI-t, a világ legnagyobb katekizmus nyomdáját és vallásos diafilmstúdióját.

Ne feledd: „Boldogok, akik éhezik az igazságot..."

5. 1981. május 13-án két lövés dördült el a római Szent Péter téren. Máig sem tudni, kinek a megbízásából, egy török terrorista arra vállalkozott, hogy kioltja a pápa életét.

Napokon át várta a világ azután a „Wojtyla pápa" első nyilatkozatát. Ő ezt mondotta: „Imádkozom azért a testvéremért, aki megsebesített, s akinek őszintén megbocsátottam." A merénylőben épp úgy a megtévedett embert látta, mint Krisztus az ő gyilkosaiban a kereszten: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, hogy mit cselekszenek!" (Lk 23, 34). Milyen szép tanúságtétel ez az egybecsengő két nyilatkozat a hidegháborús gyűlölködés világában!

Ne feledd: „Boldogok az irgalmasok..."

6. Szentgyónásra készítem fel az elsőáldozókat. Mellém húzódik egy nyolcéves fiúcska, és a fülemben súgja: — „Úgy-e nekem meg kell majd gyónnom azt, hogy szüleimmel a nyáron egy nudista strandra jártam a tengerparton?" Alig jutok szóhoz... Még ti is! — gondolom — illetve már ti is?!

Otthon azután így összegeztem magamban a dolgot. Ez a fiú készült a Jézussal való találkozásra, mert öntudatlanul is megérezte azt, hogy csak úgy láthatja meg őt, ha egészen tiszta lesz a szíve. Viszont nagy felelősség terheli a szüleit, és vigyázniuk kell, nehogy a korán szabadjára engedett testiség elmondassa majd ezzel a fiatallal:

„Most mikor már nem térhetek vissza
Átkozom gerjedelmem,
Az elsőt, mely vágyat adott,
Az első szennyes gondolatot.
Szerelmem,
Ki oly hamar ébredt,
Óh, emlékek, emlékek,
Csak egy kicsit ne bántanátok.

Harmincnégy esztendős vén koromba
Mindeneknek túlján,
Undorodván és szépen butulván,
De, jaj, mégis tudván sokat,
Sírva nézem, hogy kendőt lenget
Késetten az én bűnös lelkem
S egyetlen, igaz szerelmem:
A Patyolat.

(Ady E.: A Patyolat üzenete)

Ne feledd: „Boldogok a tiszta szívűek...”

7. Az Appeninek egyik kolostorába fáradt vándor zörget be. Kérdések hangzanak fel a kapustestvér ajkán: Ki vagy? — Honnan jössz? és Mit kívánsz? — S a jövevény mindegyikre csak ennyit mond: — „Pace, pace, pace” — Békét! És a jövevény, ott a csendben megtalálja önmagát és megalkotja a világirodalom egyik legnagyobb művét: a Divina commedia-t. S amit Danténak nem adott meg a zajos Firenze, megadta a magány. Az ember, a család, a társadalom a béke által a Paradicsom egy sarkává változik, míg a viszály pokollá teszi már itt a földet is.

Ne feledd: „Boldogok a békességben élők...”

8. Ahol fellép az Evangélium és teret foglal, ott fellép ellene az üldözés is. Egyébként ezt már Jézus előre megjövendölte: „engemet üldöznek, és titeket is üldözni fognak.” Hogy miért? Mert ez az egész világ Szent János szerint: „a testnek kívánsága, a szemek kívánsága és az élet kevélysége” (1 Jn 2, 16). Éppen az, ami ellen Jézus küzdött, és küzd az Egyház is. Az üldöztetés így küldetésünk aranypróbája is egyben. Megpróbáltatásainkat vállalva eleget teszünk bűneinkért, és a szenvedésben is érezni fogjuk, mint Dániel tapasztalhatta az oroszlánok vermében, hogy megőriz minket az Úr.

Adjatok nékem szurkot, faggyat és szőrt:
fegyver nélkül megölöm én a sárkányt,
a cifra szörnyet, aki nektek Isten.

De az oroszlánt nem bántom, ki engem
nem bánt. Estére visszatérek hozzá
s vad teste bundás melegében alszom.

Hallom majd nagy szívét dobogni; a föld
vele dobog s az ég is; — én meg alszom
ringatva, mint az Isten csecsemője.

(Babits M.: Dániel éneke: részletek)

Ne feledd: „Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa”

Amen.

ÉVKÖZI 5. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 58, 1—10).
Prófétája által int az Úr:
Törd meg az éhezőnek kenyeredet, és a hajléktalan szegényt fogadd be házadba. Ha mezítelent látsz, öltöztesd föl, és ne fordulj el embertársad elől!
Akkor majd felragyog világosságod, mint a hajnal, és a rajtad ejtett seb gyorsan beheged. Előtted halad majd igazságod, és az Úr lesz a hátvéded.

SZENTLECKE (1 Kor 2, 1—5).
Én is, amikor nálatok jártam, testvérek, nem keresett szavakkal vagy bölcsességgel akartam nektek hirdetni Isten tanúságtételét. Elhatároztam ugyanis, hogy nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a megfeszítettről.
Gyöngeségem tudatában félve és nagyon elfogódottan mentem hozzátok. Tanításom és igehirdetésem ezért nem a bölcsesség elragadó szavaiból állt, hanem a lélek és az erő bizonyosságából, hogy hiteteknek ne emberi bölcsesség, hanem Isten ereje legyen az alapja.

EVANGÉLIUM (Mt 5, 13—16).
Jézus így tanított a hegyi beszédben:
Ti vagytok a föld sója. Ha a só ízét veszti, ugyan mivel sózzák meg? Nem való egyébre, mint hogy kidobják, s az emberek eltaposják. Ti vagytok a világ világossága. A hegyen épült várost nem lehet elrejteni. S ha világot gyújtanak, nem rejtik a véka alá, hanem a tartóra teszik, hogy mindenkinek világítson a házban. Ugyanígy a ti világosságotok is világítson az embereknek, hogy jótetteiteket látva dicsőítsék mennyei Atyátokat.

„Ha annyi férfi és nő, akkor én miért ne?" (Szt. Ágoston)

Az anekdota szerint a mennyek bejáratánál egy sofőr és egy pap fut össze. Az első rögtön bemehet, de a másiknak, a lelkiatyának még várnia kell. A méltatlankodó pátert a kapus ablakon keresztül Szent Péter így világosítja fel:

— Tudod, fiam, amikor ez ült a volánnál, akkor a buszon mindenki imádkozott; de amikor te felmentél a szószékre, akkor a templomban mindenki aludt.

Nyílt kérdés, hogy a lanyha, vagy hitehagyott embert mi fordíthatja előbb vissza az Istenhez: a rohanó, de csalárd élet, vagy „az emberi bölcsesség elragadó szavai" — amelyekről a mai korintusi levélben Pál apostol is szólt? Ő végül is így vágja ketté a gordiusi csomót: „Nem akarok másról tudni köztetek, csak Jézus Krisztusról, a megfeszítettről!" (1 Kor 2, 2)

Térjünk most rá a mai evangéliumra, amelynek mottója lehet: A föld sója, a világ világossága, a hegyen épült város: a szentek!"

A „szent" szó a sémi „q ó d e s"-ből származik, ami elkülönítettet jelent. Jézus már apostolai számára is azt kéri az Atyától, hogy válassza el őket a világ szellemétől: „Nem kérem, Atyám, hogy vedd ki őket e világból, hanem csak azt, hogy szabadítsd meg őket a gonosztól" (Jn 17, 15).

Jézusnak imája a századok alatt azután megszámlálhatatlan hőst adott a világnak. Ezek közül egyeseket a kortársak egybehangzó véleménye emelt a szentek közé, másokat pedig az Egyház avatott ünnepélyesen szentté. *Érdemes megtudnunk, hogy kik foglalkoznak* hivatásszerűen már 350 éve *a szentek névsorának összeállításával*, és hogy *melyik magyar férfiúnak folyik ma Rómában a boldoggáavatási pere?*

A XVII-ik században élt a belgiumi Antwerpenben *Rosweyde Herbert S. J.* szerzetes, aki elhatározta, hogy összegyűjti a történelem addig ismert szentjeinek a névsorát. A katalógust 18 kötetre tervezte. Halála után a jezsuita rend a munkát *Bolland Jánosra és fivérére*, valamint társaikra bízta, akik azután végigjárták az ismertebb európai könyvtárakat, és 1643-ban megjelentették az első kötetet. 1770-ig már 50, 1980-ig pedig már 67 kötet került ki a „bollandisták" kezéből.

Maga a könyvtár pedig, mely a szentek életét hozza, már 400 000 művet foglal magában — köztük egy, a IX. századból való lexikont

is — és Brüsszelben a Szent Mihály kollégium öt emeletét tölti meg. Ebben a gyűjteményben még 900 latin kéziratot, 1300 pravoszláv ősnyomtatványt és 1500 görög nyelvű aktát őriznek. A tudós kutatók munkáját — jelenleg hatan vannak — a szívós flamand akaraterőn kívül még nyelvtudásuk is segíti; hiszen a mai világnyelveken kívül olvasnak és írnak még latinul, görögül, örményül, szírül, szlávul, kopt, arab, valamint ó-gall nyelven is. A katalógust az év elejéről kezdték és a kalendárium napjai szerint vezetik. Jelenleg a Sabariából, azaz Szombathelyről elszármazott Szent Márton püspöknél (november 11.) tartanak. Az utolsó 150 év alatt két hónapot jutottak előre.

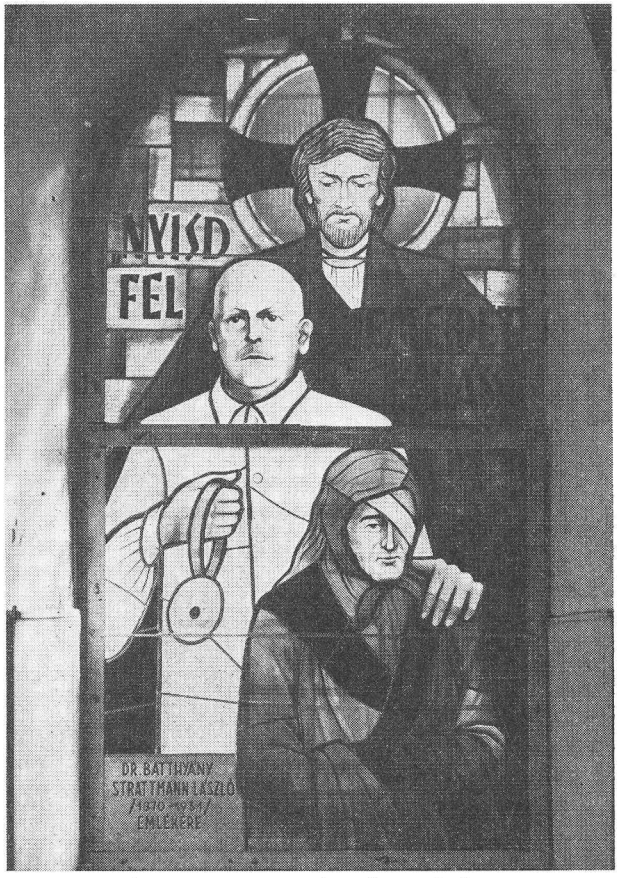
Hazánkban, de a katolikus világban is *nagy figyelmet keltett Lékai László bíboros atyánknak az a törekvése, hogy a római Szent Péter templomban felállítandó Magyarok Nagyasszonya kápolnájával felszítsa az érdeklődést a magyar szentek iránt.* A bazilika altemplomában kőbefaragott magyar multat, 1980. október 8-án maga II. János Pál pápa áldotta meg.

Hála legyen a Gondviselésnek, hogy századunkban is lehetőséget nyújt nekünk arra, hogy Prohászka Ottokár, Kaszap István, Bogner Mária Margit, Páter Bíró, Erzsébet nővér, Salkaházi Sára, vagy *Batthyány Strattmann László* személyében a kortársak közt is követendő példaképekre leljünk. Ez utóbbinak szenttéavatási ügyéről Bánk József érsek-püspök számolt be a MKPK. 1981-es nyári konferenciáján. Hadd említsük mi is itt fel röviden regénybe illő életét.

Édesapja elhagyja anyját egy társalkodónő kedvéért, és hogy a templomban is megesküdhessen vele, evangélikus hitre tér. Anyja belehal a fájdalomba. Így László 10 éves korában intézetbe kerül, ahol egyformán hatással van rá a jó és a rossz. A különböző nevelőintézményekben a kitüntetettek közt soha sem szerepel a neve, de a kicsapottak közt egy ízben igen: Kalocsán a jezsuitáknál, „disznó porosznak" titulálja egyik tanárát, és ezért eltanácsolják onnét; s egy ungvári magángimnáziumban fejezi be a középiskolát.

Gazdásznak indul, majd végigjárja hét éven keresztül a bécsi egyetem szinte összes fakultását: jogász, bölcsész, kémikus, csillagász, filozófus, míg végül 25 évesen kiköt az orvosi pályánál, és öt év után a sebészetből ledoktorál. Ez idő alatt a bécsi „aranyifjúság" könnyelmű életét éli.

Apja halála után, 1898-ban oltár elé vezeti Coreth Mária Terézia

DR. BATTHYÁNY STATTMANN LÁSZLÓ EMLÉKÉRE
(Szombathelyi Ferences templom)

grófnőt. Közösen életgyónást végeznek (példájukon felbuzdulva még sofőrük is meggyónik) és a komolyan vett szentségi házasság a bécsi udvarhölgyből és a könnyelmű doktor férjből szenteket farag.

Az asszony 14 gyermeket fogad el a jó Istentől, ebből 11-et nevelnek fel. (Férjével együtt minden nap szentmisén vesz részt, s hetenként végzik szentgyónásukat.) A közös ima és Szentírás olvasásánál a gyermekek is megtapasztalják, hogy „milyen kedves és jó, ha egyetértésben élnek a testvérek" (Zsolt 132. l.). De észrevehetik azt is,

hogy szüleik szeretete rajtuk kívül még ezer és ezer emberre árad széjjel.

Mert az édesapa előbb Köpcsényben, majd Körmenden kórházat rendez be, ahol előbb mint sebész, később mint világhírű szemész ingyen gyógyít, és adja vissza sok száz embernek a szeme világát. A feljegyzések szerint életében háromezer szemoperációt végzett. Kórházában, amelyet úgy tartott fenn, hogy javadalmának 70%-át ráfordította, évente ötezer beteget kezelt. A Magyar Tudományos Akadémia érdemeinek elismeréséül levelező-tagjává választotta. De nála is volt protekció: a legszegényebbek élvezték ezt, mert őket csak felerősítve engedte vissza otthonukba, és kifizette utazásuk, sőt otthoni orvosságaiknak költségét is. Hercegi előnevét elhagyja az aláírásainál, de a „dr. med.-t soha és nem felejti el odaírni: „aus Ungarn" - azaz Magyarországról.

A falubeli szegényekre is gondja van, mert kedves nővérek által készíttet róluk környezettanulmányt és élelemmel segíti őket.

Tizenhárom templomnak volt a kegyura, s ha segélyt adott, ezt írta a kölcsönre: „Reddenda in aeternitate" — visszafizetendő az örökkévalóságban.

S bár akkora tudással rendelkezett, hogy amikor megkérdezték, hány nyelven beszél, tréfásan csak ennyit mondott „all" (valamennyit), mégis megtisztelte parasztjait azzal, hogy elment lakodalmukra, és ott mint mondották, „remekül táncolt".

„A modern Magyarország nagy szentje" - mert így nevezték őt már életében a francia jezsuiták, hatalmas energiáit az életének központjába állított „Megfeszített"-ből merítette, és Krisztus lett azután a 60 éves korban bekövetkezett halálos betegségében is a vigasztalás, majd az 1931. jan. 22-én beállt halála után a jutalma is.

A szentekben Jézus Krisztus jelenik meg, és él tovább közöttünk. „Élek én, de már nem én, hanem Krisztus él bennem" jegyzi meg magáról az apostol. Ezért kell tisztelnünk őket. A hiba csak ott van, hogy ez a hódolat megáll a saját érdekeinknél: - „Mami, mondja az unoka, — itt van 50 forint. Én holnap érettségizem, s közben te délelőtt vidd el ezt a pénzt a „Szentantalkának", hogy sikerüljön a vizsgám," - és nem hajlik át a követésükbe. Pedig nekünk is szenteknek kell lennünk, mert csak így teljesedhet bennünk Jézus szándéka: „Én értük szentelem magamat, hogy ők is megszentelődjenek" (Jn 17—19).

Azt kérdezed, hogy hogyan lehetünk szentek? A 11 éves *Szávio Domonkos* bemegy a turini intézetbe, Bosco Szt. János szobájába: „Én vagyok a posztó. Ön a szabó. Készítsen belőlem szentet!" Mire Don Bosco: „Tartsd meg a parancsokat és a házirendet, és szent leszel". Így is történt. A mindössze 16 évet élt olasz gimnazistát — aki többek között már egy és negyedszázaddal ezelőtt látta és megjövendölte II. János Pál pápának 1982-es diadalútját — az Egyház 1954-ben szentté avatta.

Ha örömmel teljesítjük állapotbeli kötelességünket, s ha megtesszük a mennyei Atya akaratát, akkor szenttéavatás nélkül is a boldogok sorába kerülünk. De különösen akkor, ha Isten akaratán megnyugodva viseljük el a szenvedéseket, mert a költő szerint is ezek faragnak bennünket legjobban krisztusivá.

PSYCHOANALYSIS CHRISTIANA

Mint a bókos szentek állnak a fülkében
kívülről a szemnek kifaragva szépen,
de befelé, hol a falnak fordul hátok,
csak darabos szikla s durva törés tátog:
ilyen szentek vagyunk mi!

Ki farag valaha bennünket egészre,
ha nincs kemény vésőnk, hogy magunkat vésne,
ha nincs kalapácsunk, szüntelenül dúló,
legfájóbb mélyünkbe belefúró fúró?
Szenvedésre lettünk mi.

Szenvedni annyi, mint diadalt aratni:
Óh hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
míg méltók nem leszünk, hogy az Ég királya
beállítson majdan szobros csarnokába.
Krisztus urunk, segíts meg!

(Babits Mihály)

ÉVKÖZI 6. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Sir 15, 15—21; Gör 15—20).
Módodban áll, hogy megtartsd a parancsokat,
hogy hűséges légy, megvan a hatalmad.
Eléd öntötte a tüzet és a vizet,
amire vágyol az után nyújtsd a kezed.
Az ember előtt ott az élet és a halál,
megadatik neki, amit választ magának.

SZENTLECKE (1 Kor 2, 6—10).
A tökéletesek körében azonban mi is bölcsességet hirdetünk. Nem ennek a világnak a bölcsességét, sem az e világ pusztulásra ítélt fejedelmeiét, hanem Isten titokzatos, rejtett bölcsességét, amelyet Isten öröktől fogva megdicsőülésünkre szánt. Ezt senki sem ismerte fel a világ fejedelmei közül, mert ha felismerték volna, nem feszítették volna keresztre a dicsőség Urát. Így érvényes az Írás szava: Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik őt szeretik.

EVANGÉLIUM (Mt 5, 20—22a, 27—28, 33—34a, 37).
A hegyi beszédben azt mondta Jézus tanítványainak: Mondom nektek: ha igazságotok nem múlja felül az írástudókét és a farizeusokét, nem juttok be a mennyek országába. Hallottátok, hogy a régiek azt a parancsot kapták: Ne ölj. Aki öl, állítsák a törvényszék elé. Én pedig azt mondom nektek: Már azt is állítsák a törvényszék elé, aki haragot tart embertársával.
Hallottátok a parancsot: Ne törj házasságot. Én pedig azt mondom nektek, hogy aki bűnös vággyal asszonyra néz, szívében már házasságtörést követ el vele.
Hallottátok ezt a régieknek szóló parancsot: Ne esküdjél hamisan, hanem tartsd meg az Úrnak tett esküdet. Én pedig azt mondom nektek: Egyáltalán ne esküdjetek!... Így beszéljetek inkább: az igen, igen, a nem, nem. Ami ezenfelül van, a gonosztól való.

A hűség szentsége

Chopinről mondotta egyik kortársa, hogy ő *az emberiség könnyeit a harmónia gyémántjaiból gyűjtötte össze.*

Jézus Krisztusról pedig nyugodtan állíthatjuk, hogy Ő *az emberiség erkölcsi magatartás-formáit a Hegyi Beszédben kristályosította ki.* A Sinai-hegyen az Úr mennydörgés közben hirdeti ki a Törvényt; itt a Tibériás-tó felett emelkedő füves dombon pedig az Isten testetöltött Igéje, az ember belső igényeiből kiindulva teszi elevenné, élettel teljessé és kedvessé a Törvény holt betűit. Nem veti el az Ószövetségi parancsokat, hiszen minden egyes mondatát ezzel a kijelentéssel kezdi: „Hallottátok, hogy a régieknek ezt hirdették;" de mindjárt hozzáteszi „Én pedig mondom nektek" ... mivel a mai Evangéliumban az élet védelméről, a házasság szentségéről és az eskühöz való hűségről hallottunk, vegyük most nagyító alá a Jézustól kapott morális igazságokat:

a) Ne ölj

b) Ne törj házasságot

A mi gyermekkorunkban még azt tanultuk az V. paranccsal kapcsolatban, hogy bizonyos esetekben, ha egy országnak jogos érdekei úgy kívánják, szabad ölni, azaz jogos háborút kezdeni egy ellenséges országgal szemben. De ma, amikor a föld minden lakosára már három tonna nukleáris anyagot halmoztak fel (1981. jún. 7-én Kossuth rádió), ez a laxista-álláspont idejét múlta. A második világháború tapasztalata után *Asmodáj szellemét visszazártuk a palackba, s a gyenge kisfiú, a Béke, a tengerbe merítette.* Ma, 37 év után, szomorúan tapasztaljuk azt, hogy a világ egyes területein (Közép-Amerika, Libanon, Irán stb.) újból kihalászták a palackot. De vigyázzunk, mert ha teljesen kiengedjük a rombolás szellemét, a patkányok szintjén folytatódik majd az élet itt a Terra-bolygón, mert egyedül ez az élőlény az, amelynek nem árt a „stroncium 90."

Ám gyilkolni, mint Jézus említette, nemcsak fegyverrel, hanem haraggal, gyalázkodó szóval és sértéssel is lehet. Ezért így figyelmeztette Ő a hallgatóságát és általuk bennünket is: „Ha tehát áldozati adományodat az oltár elé viszed, és ott eszedbe jut, hogy embertársadnak valami jogos panasza van ellened, hagyd ott ajándékodat az oltár előtt, és menj békülj ki előbb embertársaddal, csak azután

térj vissza, és ajánld fel ajándékodat. Idejében békülj ki ellenfeleddel, míg úton vagy vele" (Mt 5, 23–25).

Hányan járnak úgy az életben, mint egyik ismerősöm, aki — amíg a húga élt —, valami semmiség miatt 10 évig nem beszélt vele, amikor pedig az váratlanul kilépett a sorból, ő, a nővére, a bánattól idegösszeomlást kapott. Most már kikerült a kórházból, de még mindig azon siránkozik, hogy miért is nem kezdte meg ő a kibékülést.

A mai perikopa II. tétele: „Ne törj házasságot!

1981 júliusában megáradt az 5600 km hosszú Jangce folyam Kínában és elöntötte Szecsuán tartomány egy részét. Nyolcszáz ember tűnt el, sok ezer ház omlott össze, és félmillió ember vált hajléktalanná. Az anyagi kár szinte felbecsülhetetlen volt. Íme egy folyó, ha kilép medréből, hogyan cáfolja meg a Biblia és a tudomány által is elfogadott tényt, hogy a víz az élet forrása.

Az emberi élet Istentől rendelt kútfeje pedig a szerelem, mely a hűség esküvel erősített gátjai közt haladva egy nép anyagi és szellemi fellendülését hivatott szolgálni, s a házasság szentségének kegyelmeivel pedig, mint azt előző vasárnapi példánkban olvashattuk, szinte csodákra képes. Jobbá, nemesebbé tesz, alkot és szenteket nevel.

Ugyanakkor pedig az elszabadult emberi szenvedély, vagy a megígért, de meg nem tartott esküszegő szerelem lehet pusztító és életeket tönkretevő csapás az egyén és az egész társadalom számára.

Kezemben az *1981-es statisztikai zsebkönyv* és olvasom:

	1960-ban	1970-ben	1980-ban
Házasságkötések száma:	88 566	96 612	80 322
Válások száma	16 590	22 841	27 800
Gyógypedagógiai intézetbe került tanulók száma		28 857	37 285

	1970-ben	1980-ban
Nevelőotthonokba került gyermekek	15 572	15 091
Jogerősen elítélt fiatalkorú	4 942	4 613

1981. május 1-én 33 138 állami gondozottat tartottak számon, mert szüleik elváltak, és elhagyták őket. Ha elborzadunk a Jangce áldozatokat követelő áradásán, megdöbbenünk a hűtlenné vált szerelem tragédiáin is.

Jézus nőtlen életet élt és erre buzdította közelebbi munkatársait is, de ugyanakkor szentnek és sérthetetlennek tartotta a szerelmet. Úgyannyira, hogy kijelentette, hogy ha valaki csak gondolatban is megkívánja felebarátjának hitvestársát, már házasságot tört vele. Az Egyház Jézus akaratát vallja ma is: *a házasság szentség, melyben egy férfi és egy nő felbonthatatlan életszövetséget köt egymással*, és Istentől kegyelmet nyer arra, hogy gyermekeiket Isten és egymás szeretetében nevelje és hitvestársi kötelességeit híven teljesítse.

Az Istent esküjükkel tanunak hívó jegyeseket az Úr maga áldja meg és szólítja fel: „Legyetek termékenyek, szaporodjatok, töltsétek be a földet és vonjátok uralmatok alá" (Ter 1, 28). Isten — bár a szerelem érzését már előbb elültette szívükben, — csak az egyházi esküvő után ad engedélyt a fiataloknak arra, hogy éljenek vele. Ezért tilos a 6. és 9-ik parancs értelmében még a gondolati együttlét is, mert a házasságon kívüli nemiség végleg elposványosítaná az emberi életet. Épp úgy, mint a medréből kilépő folyó rombolása. Ezért írja a történelem tapasztalataira támaszkodva Berzsenyi:

„ Mert minden ország támasza s talpköve a tiszta erkölcs,
mely ha elvész, Róma megdől s rabigába görbed."

Ezért írt *Tóth Tihamér* püspök külön könyvet: „Tiszta férfiúság" címmel, amely mű az egész katolikus világ bestsellere lett. A nagy nevelő, *Don Bosco* pedig nem tudta másként kifejezni a tisztaság és önmegtartoztatás nagy kincsét, mint úgy, hogy a Bölcsesség szavait idézte fölötte: „De vele együtt a többi javak is mind hozzám jöttek" (Bölcs 7, 11). A tiszta életű emberekről pedig azt állította, hogy „hasonlókká lesznek Isten angyalaihoz" (Mt 22, 30). Szerinte úgy őrizhetjük meg állapotbeli tisztaságunkat, ha kerüljük a másneműekkel szembeni érzelgősséget és bizalmasságot, ha kordában tartjuk testi érzéseinket: „Megzabolázom és rabságba vetem testemet" (1 Kor 9, 27), — ha mértékletesek leszünk evésben, ivásban és ha gyakran vesszük magunkhoz a szentáldozásban az angyalok Kenyerét.

A hűtlenség problémája mellett — különösen a fiatal fejjel kötött házasságok esetében — gyakran jelentkezik az *elhidegülés veszélye is.*

De sokszor odaléphet ma is Szent Fiához a Szűzanya és kérheti őt, mint ott a kánai menyegzőn tette: „Nincs boruk" (Jn 2, 3). Azaz elfogyott életükből a tűz, az érdeklődés, a figyelem, a vonzódás. Segíts rajtuk!

Hadd adjunk itt két tanácsot a család összetartásához.

1. Férj és feleség többet törődjenek, és *többet beszélgessenek egymással.* Egy amerikai szociológus kutatásai szerint az ottani házastársak hetenként 48 percet beszélnek egymással, ami napi 7 percet jelent. (Ugyanakkor a munkahelyen a kollégákkal, kartásnőkkel ennek többszörösét.) (Kossuth Rádió, 1982. márc. 27. reggel.)

2. *Sokat játsszanak együtt a gyermekeikkel.* Játsszanak le otthon bibliai jeleneteket, rendezzenek anyák napját, Mikulást, készítsenek ádventi koszorút és Betlehemet.

Tegyünk fel végül egy fontos kérdést is: *Mi az elvált házastársak egyházjogi helyzete? Mit tehet* a polgári válás után *az ártatlan fél?* Mivel minden egyes esetet egyenként vizsgál meg az a püspök atya, a lelkiatyának segítségével kérvényt kell szerkeszteni hozzá. Ez „ágytól és asztaltól való" elválasztást jelent, aminek birtokában az ártatlan fél, — ha nem gondol új házasságkötésre — gyónhat és áldozhat továbbra is.

Ha az ártatlan fél új polgári kötésre lép, többé nem gyónhat és nem áldozhat. De ebben az esetben se hagyja abba vallási gyakorlatait. Hiszen ekkor még jobban rászorul Isten segítő kegyelmére, s vigasztalására. Gyermekeinek pedig még inkább jó példát kell adnia, hiszen lelki nevelésük — ha nála maradtak — most már egészen az ő vállára nehezedik.

Súlyos betegségben, vagy öreg korban, amikor már nem élnek házaséletet a második hitvessel, kérhetnek szentségekhez járulási engedélyt, mint „testvérházasok".

Tanács az elváltaknak: ne siessenek az új házassággal, mert még a régit is rendbehozhatja az idő:

„Apuka, gyere haza, szépen kérlek,
igérem, jó leszek nagyon.
Nem verem meg többé kisöcsémet,
fogamat szó nélkül megmosom.

Semmit se hozz nekem, mert más úgy sem kell,
Csak te gyere és velünk maradj.
Ugye, nem sokat alszom már, s egy reggel
itt leszel. Csókol kisfiad."

(Horváth Jenő — Szabó Sándor: Levél apukához)

Tudod-e?

hogy az Egyesült Államokban több mint százhúszmillió lőfegyver van a lakosság tulajdonában? Ennek negyven százaléka revolver, amelyet elsősorban a bűnözők használnak. *Az USA-ban évente 22 000 gyilkosságot követnek el*, nagyrészt lőfegyverrel. Az EgyesültÁllamokban 117 000 fegyverszaküzlet működik, de lehet fegyvert kapni áruházakban, benzinkutaknál, sőt még postán is rendelhető fegyver (Magyar Nemzet, 1982. aug. 3. sz.),

hogy *hazánkban* esztendőnként átlagosan *10 700 gyermek születik házasságon kívül*, évente négyezer-négyezerötszáz a származásmegállapítási per? Jobbára az anya keres apát a gyermekének, olykor pedig a vélelmezett, a törvényes apa igyekszik bizonyítani, hogy a gyermek más férfitől származik (Magyar Nemzet, 1982. aug. 3.),

hogy Bécsben *több, mint 18 ezer öngyilkosság történt 1945 óta?* Ez évi 512 öngyilkost jelent,

hogy az európai államok között Magyarország az első helyen áll az öngyilkosság tekintetében (38,4 öngyilkosság 100 ezer lakosra)? Svájc a második (29,5), Ausztria a harmadik (24). Az élmezőnyben vannak még Csehszlovákia (21,9), az NSZK (20,3) és Svédország (19,4).

Az öngyilkosságok megelőzésére Bécsben nyolc tanácsadó-állomást és egy ún. „pszicho-szociális szükségszolgálat"-ot állítottak fel, amely 24 órás telefonügyeletet tart (Magyar Kurir, 1982. márc. 18.).

ÉVKÖZI 7. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Lev 19, 1—2, 17—18).
Az Úr így szólt Mózeshez:
„Szólj Izrael fiainak egész közösségéhez és mondd meg nekik: Legyetek szentek, mert én az Úr, a ti Istenetek szent vagyok. Ne táplálj gyűlöletet szívedben testvéred iránt. Fedd meg embertársadat, s akkor nem osztozol bűnében.
Ne légy bosszúálló, és ne gyűlölködj néped fiaival. Szeresd embertársadat, úgy mint magadat. Én vagyok az Úr.

SZENTLECKE (1 Kor 3, 16—23).
Nem tudjátok, hogy Isten temploma vagytok, s az Isten Lelke lakik bennetek? Aki lerontja az Isten templomát, azt Isten elpusztítja. Isten temploma ugyanis szent s ti vagytok az.

EVANGÉLIUM (Mt 5, 38—48).
Jézus a hegyi beszédben ezt mondta tanítványainak:
Hallottátok a parancsot: Szemet szemért és fogat fogért. Én pedig azt mondom nektek, ne szálljatok szembe a gonosszal. Aki megüti a jobb arcodat, annak tartsd oda a másikat is. Aki perbe fog, hogy elvegye a ruhádat, annak add oda a köntösödet is. S ha valaki egy mérföldnyire kényszerít, menj vele kétannyira. Aki kér, annak adj, s attól, aki kölcsönt akar tőled, ne tagadd meg.
Hallottátok a parancsot: Szeresd felebarátodat, és gyűlöld ellenségedet. Én pedig azt mondom nektek, szeressétek ellenségeiteket, és imádkozzatok üldözőitekért. Így lesztek fiai mennyei Atyátoknak, aki fölkelti napját jókra is, gonoszokra is, esőt ad igazaknak is, bűnösöknek is. Ha csupán azokat szeretitek, akik szeretnek benneteket, mi lesz a jutalmatok? Nem így tesznek a vámosok is? S ha nem köszöntitek, csak barátaitokat, mi különöset tesztek? Nem így tesznek a pogányok is? Legyetek hát tökéletesek, amint mennyei Atyátok tökéletes.

„Úgy bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen..."

Egyházunk történetében színes egyéniségekként tűnnek fel a különböző korokban élt népszónokok.

Hadd utaljunk a keresztes hadjáratokat elindító *Szent Bernát* szerzetesre, akinek akkora volt a népszerűsége, hogy egyik prédikációja után csak az akkori császár segítségével tudta elhagyni a speyeri dómot. Maga az uralkodó vitte ki ölébe kapva a derék barátot, abból a tízezres tömegből, amely fellelkesültségében nemcsak a ruháit, de kis híján őt is darabokra tépte. Az olasz ferencesnek, *Szent Antalnak* pedig még a halála után is olyan híre volt, hogy Pádua lakói fegyvert ragadtak egymás ellen: vajon a belváros, vagy a külváros érdemli-e meg, hogy területén épüljön fel a „Szent" temploma?! Végül azután a két város közti útvonalban egyeztek meg.

Nálunk szintén egy ferencesrendi barát, *Temesvári Pelbárt* (1455—1504) vívta ki magának elsőként a „népszónok" címet azokkal a beszédeivel, amelyek azután latinul is megjelentek és elterjedtek egész Európában: — A Boldogságos Szűz Mária koronájának csillagai; „Beszédek"; „Zsoltárok könyvének magyarázata". Nehéz szavakkal megmagyarázni azt, hogy mi volt ezeknek a karizmatikus férfiaknak a titka. Ezt csak az érti meg, aki a helyszínen élte át azt. Hadd idézzem erre példaként századunk egyik népszónokának kecskeméti szereplését, mert nagyon is a mai Evangélium témájához tartozik.

1948-ban *P. Réz Marián* ment fel immár a negyedik napon a kecskeméti Öregtemplom szószékére. Bár esős volt az idő, a négyezer főt befogadó Istenháza annyira tömött volt, hogy amíg Baranyi László apát úr a gyóntatószékétől a sekrestyéig ért, letaposták a lábáról egyik kalocsniját. (Csak a templomtakarításkor lett meg.) Ezen a napon a barát a felebaráti szeretetről prédikált. A beszédét félbeszakítva váratlanul arra szólította fel a hallgatóságot, hogy mondják el vele közösen a Miatyánkot. Eleinte lassan indult az ima, de ahogy a tömeg egybehangolódott, már tömör erővel zúgott a boltozat alatt:

„mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma, és bocsásd meg a mi vétkeinket..." de ebben a pillanatban sztentori hangon dörgött végig a fejek felett Marián atya felszólítása: „Ne hazudjatok! Állja-

tok meg; ki ne mondjátok!" — majd a hangzavarban így folytatta: „Miért kérnétek most ti áldás helyett átkot a fejetekre, hiszen azért rimánkodtok, hogy az Isten nektek is csak úgy bocsásson meg, ahogyan ti megbocsátotok az ellenetek vétkezőknek?!..." Most menjetek tüstént haza. Otthon tartsatok komoly lelkiismeretvizsgálatot, és holnap már csak az jöjjön el, aki kibékült a testvérével; megkövette a szomszédját, békésen szólt a megbántójához, és megbocsátott ellenségének. Igenis, holnap csak a keresztények jöjjenek el, azaz azok akik még az ellenségeikre is csak szeretettel tudnak gondolni. Mert itt kezdődik el a Krisztus-követés!" A hatás leírhatatlan volt. Vállak közé zökkent fejekkel, halálos csendben indult meg a nép a templomból kifelé. Érezte, hogy egy életre kapta meg most a leckét...

Amikor *Nietzsche* elolvasta a mai Evangéliumot, kijelentette, hogy ez teljesen őrültség, amelynek alapján egyetlen országot sem lehet elkormányozni. Tegyük fel most a kérdést: kinek volt igaza? Jézusnak-e, vagy a német filozófusnak ?Nietzsche eszménye az „übermensch" még a birodalomban is csak két évtizedet élt, míg a Jézus által meghirdetett „Ország" már két évezrede áll fenn. Hogy miért? Mert ennek a birodalomnak a fundamentuma isteni, — azaz annak a mennyei Atyának akaratán alapszik, „aki fölkelti napját a jókra is, gonoszokra is" (Mt 5, 45).

A Japán Kobéban működő magyar hithirdető, *Béky Gellért* írt a Szolgálat c. folyóirat 1981-es 50. számában, egy öreg japán férfiról, akinek annyira megromlott a látása, hogy abba kellett hagynia foglalkozását. Először öngyilkosságra gondolt, mint sok honfitársa hasonló esetben. Családjára való tekintettel azonban mégis elállt ettől a gondolattól. Úgy döntött, hogy megpróbálkozik a kereszténységgel, hátha az Egyház tud rajta segíteni. Szorgalmasan jár a katekizmusra. Nem-keresztény lánya szokta elvinni autóval, főleg az esti hittanórákra.

Lassan változás ment végbe gondolkodásában, mint maga mesélte a páternek. „A gyárban nem ismertünk mást, csak a könyörtelen versenyt, „vallotta be". „Régen nem tudtam megbocsátani, — folytatta. Most azonban úgy érzem, képes vagyok megbocsátani az embereknek." Egy év után megkeresztelték, és azóta is szorgalmasan járogat tovább katekizmusra. — Íme, a Nap fiának gyermeke, akkor mert keresztségre jelentkezni, amikor már egy éve nem tartott haragot senkivel. Ő előbb az életével lett keresztény, s csak azután

formailag is; míg az európai keresztények papíroson ugyan annak mondatnak, de a gyűlölködő életmódjukkal már régen megtagadták a tőlük is megbocsátást kérő Krisztust.

Mahatma Gandhi az ilyeneket a patak folyásában heverő kavicsokhoz hasonlította. Korán belehelyezik őket a keresztség vizébe, ahol azután évtizedekig is pörgetheti őket a krisztusi áramlat, de beléjük sajnos nem hatol. Miért? Mert a szívük már régen megkövesedett.

Uram, ne engedd, hogy mi is ilyenekké váljunk. Segíts bennünket el arra a keresztény bölcsességre, mely minden emberben Téged keres, és arra törekszik, hogy mindenkinek szebbé tegye az életét. Én pedig megígérem Néked, hogy a ma esti lelkiismeretvizsgálatomat *Sík Sándor* papköltővel, illetve az ő gondolatai alapján végzem el.

Cinege

Kertünk bokrán cinege, cinege.
Szobámba behallik éneke.

Asztalom mellett olvasok,
Asztalomon könyvek, hírlapok.

Értelek pajtás, cinege, cinege!
Azt fütyörészed: „Minek e? Minek e?

Tisztes a munkád, szereted, szereted,
Az ágyad fejénél feszület, feszület.

Nem elég ennyi? Mire több? Mire több?
A többire hékám fütyülök, fütyülök!"

Igazad van pajtás, cinege, cinege,
Egy fütty az ember élete.

Egy pici fütty az életem,
Elég az gondnak, hogy szép legyen!

Elég az gondnak, hogy jó legyek
Mindenkinek, amíg lehetek.

Mire nekem bánnom, — igaz-e! —
Bolond-e más, vagy gonosz-e?

Ember öröme, panasza
Ugyis az Úristen igaza.

Feneketlen a világ feneke,
Igaz-e pajtás, cinege, cinege!

Egy az igazság kicsikém,
Egy az okosság, tudom én, tudom én:

Vagyok-e Isten gyereke,
Mint te kicsi testvér, cinege, cinege.

ÉVKÖZI 8. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 49, 14—15).
Így panaszkodott Sion: „Elhagyott az Úr! Megfeledkezett rólam!"
De megfeledkezhet-e csecsemőjéről az asszony?
És megtagadhatja-e szeretetét méhe szülöttétől?
S még ha az megfeledkeznék is: én akkor sem feledkezem meg rólad.

SZENTLECKE (1 Kor 4, 1—5).
Ne ítélkezzetek hát időnap előtt, míg el nem jön az Úr.
Ő majd megvilágítja a sötétség titkait és földeríti a szívek szándékait.
Akkor majd mindenki megkapja az elismerést az Istentől.

EVANGÉLIUM (Mt 6, 24—34).
Jézus a hegyi beszédben ezt mondotta tanítványainak:
„Senki sem szolgálhat két úrnak: vagy gyűlöli az egyiket, a másikat pedig szereti, vagy ragaszkodik az egyikhez, a másikat pedig megveti. Nem szolgálhattok az Istennek is, a Mammonnak is.
Azt mondom ezért nektek: ne aggódjatok életetek miatt, hogy mit esztek vagy mit isztok, sem testetek miatt, hogy mibe öltöztök. Nem több az élet az eledelnél s a test a ruhánál? Nézzétek az ég madarait! Nem vetnek, nem aratnak, csűrbe sem gyűjtenek — mennyei Atyátok táplálja őket. Nem többet értek ti náluk? Ugyan ki toldhatja meg életét csak egy könyöknyivel is, ha aggodalmaskodik? Hát a ruházat miatt miért nyugtalankodtok? Nézzétek a mezők liliomait, hogyan nőnek; nem fáradoznak, nem szőnek-fonnak, mégis mondom nektek, Salamon sem volt dicsősége teljében úgy felöltözve, mint egy ezek közül. Ha a mezei virágot, amely ma virít, holnap pedig a kemencébe kerül, így öltözteti az Isten, akkor benneteket, kishitűek, nem sokkal inkább? Ne aggodalmaskodjatok hát, és ne kérdezgessétek: mit eszünk, mit iszunk? Vagy: mit veszünk fel? Ezeket a pogányok keresik. Mennyei Atyátok tudja, hogy ezekre szük-

ségetek van. Ezért ti elsősorban az Isten országát és annak igazságát keressétek, s ezeket mind megkapjátok hozzá. Ne aggódjatok tehát a holnap miatt, a holnap majd gondoskodik magáról. A mának elég a maga baja."

A válaszút elé állított szeretet

Az idők folyamán sokan próbálták már megmagyarázni a szeretet lényegét. De vállalkozhat-e valaki valóban annak megfejtésére?! Beszélhetünk-e vaknak a fényről? A szeretetet csak az érti meg igazán, aki maga is szeret, és akit szeretnek. Mégis, ha felnyitjuk a katolikus erkölcstant, ezt a meghatározást vehetjük alapul: a szeretet belénk öntött isteni erény. Általa szeretjük Istent önmagáért, mint legfőbb jót; magunkat és embertársainkat pedig Istenért (Prümmer: Morális).

A szeretet tehát *Isten adománya.* Még akkor is, ha pogány valaki. Az egészséges ember a természet rendje szerint vonzódik: szülőhöz, gyermekhez, házastárshoz, baráthoz. Aki viszont nem tud szeretni, az már beteg, sérült lélek. A *Kék fény* 1978. okt. 18-i adásában így nyilatkozik a bűnöző: „Nem tartozom senkihez; nem szeret senki..." Igényli a szeretetet, de a lényeget még nem ismeri.

A kegyelmi életben a szeretet méginkább adomány, amelyet a hit ajándéka már megelőzött. Megismerem és hiszem az Istent és látom: Ő a legjobb, legszebb, legszeretetreméltóbb...

Istennek, mint mennyei Atyának ismerete és elfogadása az egész erkölcsi életünk alappillére. Alap viszont csak egy lehet! Ha már megosztott, semmit sem ér. Ha Istent, a legfőbb jót, mással is meg akarom osztani, már el is veszítettem őt. Ezért int mindnyájunkat Jézus: „Senki két úrnak nem szolgálhat..." (Mt 6, 24).

Minden más „isteni" kiábrándító. Ezért keserednek el sokszor az emberek. Mert hamis uraknak szolgálnak, melyek azután az idők folyamán egymás után omlanak össze bennük: felkapott bálványok, hamis vallások, hamis szerelmek...

Istent igazán *csak úgy szerethetem, ha önmagamat is szeretem* éppen az iránta való szeretből. El kell tudni fogadni magamat, helyzetemet, feladatomat, sőt még a szenvedés kelyhét is, amint Jézus tette, az iránta való szeretetből. És senki sem léphet életemben az Isten és az

ő akarata elé. Jézus odáig ment el, hogy legközelebbi munkatársát, Péter apostolt is sátánnak nevezte akkor, amikor az le akarta őt téríteni az Atya által neki szánt keresztútról (Mk 8, 33).

Az a tudat viszont, hogy minden helyzetemben az Istené vagyok, felé törekszem, megvéd engem a kétségbeeséstől, a kishitűségtől. El tudom mondani a tékozló fiúval: „Felkelek és atyámhoz megyek."

Szépen fejezi ki ezt a gondolatot *a nagy bűnbánó, Ady*, „*Istenhez hanyatló árnyék*" c. költeményében, melyet a 100. zsoltár ihletett:

Akaratomból is kihullassz,
Én akart, vágyott Istenem,
Már magamat sem ismerem
S hozzád beszélni rontás fullaszt.

. . . . . .

Megűzeték s nem nyugszom addig,
Míg hitedet meg nem nyerem,
Mert kockán van az életem,
Mint árnyék, mikor elhanyatlik.

S hányattatom, miként a sáska,
Mert csak Tenéked van erőd
S mert nem láttam régen előbb:
Nem szabad hinni senki másba.

Abban az esetben viszont, ha Istenért szeretem önmagamat is, akkor a saját szívemben sem lehetek az első helyen. Az a tény, hogy hiszem az Istent, hogy szeretem őt, megóv a bezárkózottságtól...

Kitárulkozik szívem a világ felé, és *megszeretem a természetet és az embereket is.* Jézus nézte az ég madarait, a mezők liliomait, és gondolatai az isteni Gondviselőhöz jutottak el. Felszólította övéit, hogy ne aggódjanak az életben, hanem keressék inkább az Isten országát és annak igazságát, és a többit majd, amire szükségük lesz: élelem, ruha, testi kultúra, mind megkapják hozzá. Megtiltotta a jövő miatti aggodalmat is: „A holnap majd gondoskodik magáról; a mának elég a maga baja" (Mt 6, 34). Sajnos kevesen vagyunk, akik igazán lépést szeretnénk tartani a bennünket sürgető Mesterrel. Pedig csak egyszer próbálnánk meg úgy igazán, csodákat látnánk.

Don Bosco, a nagy olasz nevelő, a múlt században 8 fillér alaptőkével fog hozzá Turinban a Segítő Szűz Mária Bazilika felépítéséhez. „Két hónap múlva befejezték a földmunkálatokat, s akkor a főpallér fölkérte Don Boscot az alapkő-letételre. Boldogunk néhány pap, és az intézeti növendékek jelenlétében örömtől repeső szívvel végezte el a szerény szertartást. Majd így szólt Buzettihez: — „A nagy munkáért némi előleget akarok neked adni; nem tudom sok lesz-e; de több pénzem nincs, ez az egész vagyonom. — Ezzel előhúzta zsebéből erszényét, s tartalmát a főpallér tenyerébe szórta... csupán 8 soldó gurult annak tenyerébe". (Lemoyne—Ádám: Bosco Szt. János élete I. 317.). A „Santa Maria Ausiliatrice" ma Piemont legnagyobb és legszebb temploma.

Don Bosco kortársa, *Cottolengo Szt. József*, ugyancsak tudott bízni az isteni ígéretben. Ő szintén Turinban élt, és 1828-ban alapította meg az „Isteni Gondviselés Kis Házát". Ötven pap és több ezer szerzetesnő működik ma a Kis Házban, melynek alapterülete napjainkban már 87 275 négyzetméter, s melynek falai közt ma már 15 000 nyomorékot ápolnak. A Rendnek első szabályzata így szól: — Senki, aki közénk belép, fix fizetést nem fogadhat el senkitől. Maga a Rend sem fogad el állami támogatást, hanem a beérkező adományokból tartja fent magát. (Mussolini megpróbálta az állami dotáció kiutalását a második világháború alatt, de a főnöknő ezt határozottan visszautasította: nem kockáztathatja a Gondviselés jóindulatának megkérdőjelezését. S neki lett igaza. A Kis Házban nem apadt el „a mindennapi kenyér" kosara.)

Pedig ugyancsak sokba kerül az intézmény fenntartása: csak a napi áram és gáz ára három millió líra! Mibe kerül a napi száz mázsa kenyér, sok ezer péksütemény és a harminc darab egy hektós üstben készülő étel?! S akkor még hol van a város nagyságú épülettömb rendbentartása, az élelem, ruhák, berendezések beszerzése és felújítása, a gyógyszerek ára stb...?!

S az anyagi természetű állandó csodánál, ami itt tapasztalható, van még nagyobb is: hol talál ma az ember 6000 önfeláldozó szerzetesnőt, aki egész életét az öregek, az elmebetegek, a vakok, süketek, a bénák és árvák sorsának javítására szentelné?! Nem kell keresgélni! Isten hívja őket. *Ők Istenért szeretik embertársaikat.* Hisz Istené a világ, az égbolt, a virág, a napfény és a hó, a kősziklák és a hangyák,

az emberek pedig az Ő képmásai, sőt gyermekei! „Amit a legkisebbnek tettetek, nekem tettétek!" — figyelmeztet bennünket Jézus.

Kérdezzük meg magunktól is: *van-e valami szebb feladatunk* a földön, mint hogy Istent önmagáért, az Én-t pedig és a Másik-at Istenért szeressük, de ne csak elméletben, hanem a saját életünkben is?!... S bár egyszerű a mi sorsunk, akkor is legyen, mint a Zsoltáros kéri, Istené: „Uram nem dölyfös a szívem, szemem nem tekintget gőgösen. Nem keresek nagy dolgokat, amelyek meghaladják erőm... Mint anyja ölén a gyermek, mint a gyermek, úgy pihen bennem a lelkem."

(Zsolt 130, 1—2)

ÉVKÖZI 9. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (MTörv 11, 18, 26—28).
Véssétek szívetekbe, lelketekbe szavamat, kössétek őket jelül a kezetekre, legyenek ék a homlokotokon!
Nézzétek, áldást és átkot ajánlok ma fel nektek: áldást, ha engedelmeskedtek az Úr, a ti Istenetek törvényeinek, amelyeket ma szabok nektek, s átkot, ha nem engedelmeskedtek az Úr, a ti Istenetek törvényeinek, hanem letértek arról az útról, amelyet ma mutatok nektek és más isteneket követtek, akiket nem ismertek.

SZENTLECKE (Róm 3, 21—25a, 28).
Az Isten előtti megigazulás a törvénytől függetlenül lett nyilvánvalóvá, amint a törvény és a próféták is tanúsítják: az az Isten előtti megigazulás, amely a Jézus Krisztusban való hitből ered, és amely minden hívőnek szól. Ebben nincs különbség...
Mi azt valljuk, hogy az ember a hit által válik igazzá a törvény szerinti tettektől függetlenül.

EVANGÉLIUM (Mt 7, 21—27).
Jézus így fejezte be a hegyi beszédet: „Nem jut be mindenki a mennyek országába, aki mondja nekem: Uram, Uram. Csak az, aki teljesíti mennyei Atyám akaratát. Sokan mondják majd nekem azon a napon: Uram, Uram, hát nem a te nevedben jövendöltünk? Nem a te nevedben űztünk ördögöt? Nem a te nevedben tettünk annyi csodát? Akkor kijelentem nekik: Sose ismertelek benneteket. Távozzatok színem elől ti gonosztevők! Aki hallgatja szavamat és tettekre is váltja, az okos emberhez hasonlít, aki sziklára építette a házat. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvített a szél, és nekizúdult a háznak, de nem dőlt össze, mert szikla volt az alapja.
Aki hallgatja ugyan tanításomat, de nem váltja tettekre, a balga emberhez hasonlít, aki házát homokra építette. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvített a szél és nekizúdult a háznak. Az összedőlt és romhalmazzá vált."

A sziklára építő ember okossága

Egy alkalommal érdekes élménybeszámolót tartott Freiburg egyetemén *Páter Lavaud* a palesztínai éjszakáról. A homokdűnék közt bolyongva — mondotta a professzor — síró hangokra lettem figyelmes. Mi ez? — kérdeztem attól a zsidó férfitől, aki mellém szegődött a sötétben. Semmi különös — mondta az ember — csupán a sivatag sír.

— De miért jajgat így? — kérdeztem.

— Azt gondolom Uram, hogy azért sír, mert belőle már soha nem lesz termékeny föld, üde gyep, vagy zöldellő határ.

Esténként, mintha én a városrengetegből is sírást hallanék. Annak az ezer és ezer „homok-sorsnak" zizegését, súrlódását, akik alap nélkül száraz szemcseként hányódnak itt a földön. S akik közül sokan már hiába keseregnek afölött, hogy összeomlott az életük, s hogy sívó és terméketlen lett számukra a lét. Kiégett lelkek, akiken már nem segít a lelkisegély telefonszolgálat száma, vagy a pszichiáter erőlködése...

Úgy látszik, hogy könnyelmű, homokra építő emberek már jócskán éltek Jézus korában is, és sorsukat látva mondotta el Üdvözítőnk az imént hallott példabeszédet: van aki sziklát keres alapul, és ezért a lét mélyére hatol, *de van, akit csak a felszín sodrása hajt.* Jézus parabolája ma is figyelmeztetés: alapozd meg jellemedet, világnézetedet és ezzel a jövődet, valamint tieid sorsát. De *hol és miben keresse a XX. század embere az* a l a p o t ?!

Az 1981. évi egri ökumenikus papi lelkigyakorlaton felszólalt Sch. A. pesti főrabbi is, aki azt állította, hogy *a mai zsidó teológia szerint négy tartóoszlopa van a világnak: a Tóra, a munka, az Isten-szolgálat és a szeretet gyakorlása.*

A Tóra, tudjuk nem más, mint *az Ószövetségi Szentírás,* azaz az Isten szava. És mivel az Ótestamentum csak előkészítője volt az Újtestamentumnak, az Isten szava is csak előfutára volt az Isten emberré lett Igéjének: Jézus Krisztusnak. Ezért mi keresztények így módosíthatjuk a magunk számára az izraeli hitigazságot: Igen, négy sziklája van az emberi életnek és a világnak: 1. Jézus Krisztus. 2. Munka. 3. Isten szolgálata. 4. A gyakorlatba átvitt szeretet. Lássuk ezek közül az elsőt.

Teilhard de Chardin szerint az egész teremtett világ útban az Omega, a Lét

teljessége felé mindinkább szellemivé lesz, *és a testté lett Igén*, — azaz Jézus Krisztuson — *keresztül érkezik vissza az Atyához. Krisztus igazi követőinek is az a feladata, hogy* napi jószándékaikkal, *mint Isten papjai az egész Föld élő oltárán ajánlják fel Istennek a világ munkáját és verejtékét.*

Így ír: „Kelyhem és tányérkám: lelkem mélye. Szélesre tárul minden erő felé... legyen most titokzatosan jelen minden ember, akit új hajnalra ébreszt a Nap... Főleg azokra gondolok, akik — igaz úton, vagy tévelygve — ott dolgoznak az irodákban, laboratóriumokban, gyárakban, hisznek a Világ haladásában, és ma is szenvedélyes odaadással fogják kutatni a fényt.

Uram, fogadd el ezt a teljes Ostyát, melyet a vonzásodra ébredező Teremtés ajánl fel ezen az új hajnalon. Bizony tudom, hogy ez a kenyér — a mi fáradozásunk — önmagában csak vég nélküli szertebomlás. S jaj, ez a bor — fájdalmaink — egymagában még csak szétmaró ital. De biztosan tudom, mert érzem, hogy ennek az alaktalan tömegnek szíve mélyébe ontottad az ellenállhatatlan és megszentelő vágyat, amely mindnyájunkat — a gonoszt, meg a hivőt is — egyaránt kiáltani késztet: „Uram, tégy minket eggyé!"

S mert látom, hogy gyógyíthatatlanul és sokkal inkább a Föld fia vagyok, mint az Ég gyermeke, ezért ma reggel gondolatban felmegyek a magas hegyekbe. Földanyám reményei és nyomorúságai fekszenek vállamon. S ott fent, papságom erejével... lehívom a Tüzet.

Folyton abban a makacs tévhitben élünk, hogy a Tűz, ez a létforrás, a Föld mélyéből tör elő es lángja fokozatosan gyullad ki, végig az Élet ragyogó barázdáin. Uram, jóságosan megmutattad nekem, hogy ez hamis látásmód, és ha Téged akarlak észrevenni, akkor visszájára kell fordítanom. Kezdetben volt az értelmes, szerető és tevékeny hatalom. Kezdetben volt az Ige, aki egyedül képes uralma alá vetni és meggyúrni minden születendő Anyagot. Kezdetben nem a hideg volt és a sötétség, hanem a Tűz!...

Nem a mi éjszakánkból fakad fel fokozatosan a fény, hanem a már létező Világosság oszlatja szét árnyainkat. Önmagunk erejéből, mi teremtmények csak Árny és Űr vagyunk, Istenem, Te vagy az örök Erőtér mélye és szilárdsága, időtlen és tér nélküli. Világmindenségünk Benned fakad fel fokozatosan, s nyer beteljesülést, elvesztve határait, melyek olyan nagynak mutatják... Égő Szellem, a mindent megalapozó és személyes Tűz... most Te szállj alá, hogy

lelket lehelj az új anyag vékony hártyájára, amibe ma fog burkolózni a Világ" (T. d. Ch. Ut az Omega felé. Mise a világ felett, 165—166 old.).

Jézust fogadni el életem egyik alapjának viszont azt jelenti, hogy magamévá kell tennem tanítását, és szerinte kell élnem, mert „nem jut be mindenki a mennyek országába, aki mondogatja nekem, Uram Uram. Csak az, aki teljesíti mennyei Atyám akaratát" (Mt 7, 22). Mennyire átérezte ezt az igazságot *Matt Talbot* (1856—1925), ír rakodómunkás, akinek fiatalkori évei a templom és a korcsma kettős vonzásában teltek. Hagyományosan vallásos lelkét Isten oltárához vonzotta az áhítat, de rabja lett az iszákosságnak is. Kettős tusájában végül is az isteni kegyelem győzött, és a saját erős akarata. Hónapokon át egy lapos követ szopogatott a nyelve alatt, s ruhája alatt vezeklésként vasövet hordott. Hogy lekösse szellemét, könyvtárat vásárolt, illetve gyűjtött magának, és szülei halála után ő, az agglegény, fölösleges pénzét a missziónak küldte el. Ez az ír dokkmunkás valahogy megérezte azt, ami legjobban a héber és olasz nyelvtanban fejeződik ki, hogy akarni annyit jelent, mint szeretni és szeretni annyit, mint akarni. Mert szerette Jézusát, érte mindent meg akart tenni, hogy kedvében járjon, és akaratával győzött ugyannyira, hogy Egyházunk most boldoggá akarja avatni őt.

Boldog Suso Henriket így faggatta egyik jó barátja:

„Hogyan tudsz te mindig olyan vidám lenni?"

„Én?" — csodálkozott el a mi dominikánusunk.

„Igen, te, mert akármilyen átkozott helyzetbe kerülsz is, mindig vidám és szelíd marad az arcod".

„Na, jól van, elárulom — felelte Boldogunk, — nézd én tudom azt, hogy Isten a leghatalmasabb — s kis szünet után hozzátette — és Ő az én barátom!" (P. Reginald Francisco: II Vangelo della gioia, 14. old.)

Ha Istent szeretjük és akarjuk, akkor ez azt jelenti, hogy Reá és törvényeire építjük fel életünket, s mivel ezt tettük, mindig számíthatunk Reá, azaz *sziklán állunk*. Szépen fejezi ki ezt a Zsoltáros:

„Mivel neked erősséged az Úr,
a Magasságost választottad oltalmul
Téged a gonosz el nem érhet
szerencsétlenség sátradhoz nem férhet.
Angyalainak parancsolt felőled,
hogy oltalmazzák minden utadat.
Tenyerükön fognak hordozni téged,
kőbe ne üssed lábadat..."

(Zsolt 90, 1—2)

Ami a világ másik három tartóoszlopát illeti: a munkát, az *Isten szolgálatát* és *a szeretetet, próbáljuk meg ezeket most közös nevezőre hozni*, még pedig így: munka, melyet az Isten dicsőségére és a felebaráti szeretet jegyében végzünk.

Márai Sándor írta „A gyertyák csonkig égnek" című művében, hogy „az ember addig él a földön, amíg vannak elérendő vágyai". A tervek, a vágyak megvalósítása viszont csak tudatos munkával, fáradozással érhető el. S ha valljuk *Madách Imrével*, hogy „a küzdés az élet maga" akkor szintén így alakul az előbbi állításunk: Addig élsz, amíg küzdesz, amíg dolgozol, — vagy amint *Szent Pál* apostol írja: „Aki nem akar dolgozni, az ne is egyék"... Ugyanakkor viszont óvott bennünket a nagy ráhajtástól, a szerzés, a harácsolás démonától, amikor azt mondta: „Ha megvan az eledelünk és a ruházatunk, elégedjünk meg azzal" (1 Tim 6, 8).

Örüljek, ha dolgozhatok, és hivatással végezzem a legkisebbnek tetsző munkát, megbízást is. *A színpadon a szereplőket nem aszerint tapsolják meg, hogy ki mit játszik, hanem hogy hogyan!* A koldus kiválóbb lehet ott a királynál is! *A világ nagy színpadán Isten szintén a teljesítményt és a szándékot vizsgálja*, nem pedig a szerepet.

Munkámban jusson idő az Isten szolgálatára is, — azaz szenteljem meg a vasárnapot — és jusson a felebaráti szeretet gyakorlására is, mert amit a legkisebbnek teszek is, Jézusnak teszem. Így a régi bencés elv: Ora et labora, imádkozzál és dolgozzál! a következőképp módosul: *dolgozva is imádkozzál!* — azaz, amit teszel, öntudattal tedd Isten dicsőségére, és őt szolgáld munkáddal a felebarátban, az embertársban is.

Balassi Bálinttal mondjuk:

„Kegyelmes Isten!
Kinek kezébe
Életemet adtam:
Viseld gondomat,
Vezéreld utamat,
Mert csak rád maradtam"

ÉVKÖZI 10. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Oz 6, 3b—6). Héb 3—6).
Ezért szabdaltam fel őket a próféták által,
ezért öltem meg őket ajkam szózatával,
ítélete elérkezik, mint a világosság.
Mert nem az áldozat kell nekem, hanem a szeretet.

SZENTLECKE (Róm 4, 18—25).
Ábrahám a remény ellenére is reménykedve hitte, hogy sok nép atyja lesz.
Nekünk is üdvösségünkre van, ha hiszünk abban, aki a halottak közül feltámasztotta Urunkat, Jézust, aki vétkeinkért halált szenvedett és megigazulásunkért feltámadt.

EVANGÉLIUM (Mt 9, 9—13).
Amikor Jézus továbbment, látott egy Máté nevű embert, amint ott ült a vámnál. Szólt neki: „Kövess engem!" Az felállt és nyomába szegődött. Amikor később vendégül látta házában, sok vámos meg bűnös odajött, s Jézussal és tanítványaival együtt asztalhoz telepedett. Ezt látva a farizeusok megkérdezték tanítványaitól: „Miért eszik Mesteretek vámosokkal és bűnösökkel?" Jézus meghallotta és így válaszolt: „Nem az egészségesnek kell az orvos, hanem a betegeknek. Menjetek és tanuljátok meg mit jelent: Irgalmasságot akarok, nem áldozatot. Nem azért jöttem, hogy az igazakat hívjam, hanem hogy a bűnösöket."

Ki a beteg és ki az orvos?

Orvosi rendelők statisztikákat készítenek arról, hogy hány beteg kéri egy-egy rendelés alkalmával az orvosi segítséget, hányan és milyen kezelésre gyógyulnak meg; hányan nem gyógyulnak? Ki tudja hűségesek-e ezek a számadatok? Annyi bizonyos, hogy min-

den testi gyógyulás csak ideiglenes érvényű, hiszen „a halál ereje ellen nincsen orvosság a kertben" - - amit már a régi latin mondás megállapított. Igazi orvos tehát az, aki a halált hozó betegséget is gyógyítani tudja. De kérdés: mi a halál? A költő így felel:

„Nem az a halál, ahogy itt nevezik,
Midőn koporsónk fedelét szegezik.
Nem is az a halál, mit a léha hisz,
Midőn a gyászszekér a temetőbe visz.
Hanem az a halál, mikor még itt vagyunk,
De sírva — magunk siratjuk önmagunk."

Az önsirató halál: a lélek halála.

„*Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek*" (Mt 9, 12). Vajon miért kellett Jézusnak hangoztatnia ezt a magától értetődő igazságot? Azért, mert fényt akart deríteni arra a kérdésre, hogy ki az igazi orvos és ki a beteg? A farizeusok, mint vallásos zsidók, távol tartották magukat a vámosoktól, megvetették azokat már csak azért is, mivel a római hatalom megbízottjai és adószedői voltak. De bűnösnek tartották őket azért is, mert az adószedés ürügyén sok csalásra akadt alkalmuk, amit legtöbben ki is használtak. A bűnösökkel szemben kétféle magatartás lehetséges: vagy távol tartjuk magunkat tőlük, hogy meg ne fertőzzenek bennünket, vagy közelükbe megyünk, mint az orvos a beteghez, hogy gyógyulást vigyünk nekik. Az igazi orvos csakis az utóbbit választhatja. Csakhogy a zsidók nem ismerték fel Jézusban a lélek igazi orvosát. Ezért marasztalták el Jézust:

„*Miért eszik Mesteretek vámosokkal és bűnösökkel*"? (Mt 9, 11)

Másik tévedésük pedig az volt, hogy nem ismerték fel önmagukban a beteget, vagyis a bűnöst. A vámosokkal szemben önmagukat igaznak tartották. Hogy ki számítja magát az igaziak közé, az kinekkinek a maga dolga. De bizonyos, hogy amíg azok közé számítja magát, nem fogja meghallani Jézus hívó szavát.

Adjunk tehát választ a mai evangélium segítségével a két kérdésre, ki a valódi beteg, és ki az igazi orvos?

1. Orvosi kivizsgálásokból megszületett diagnózisok általában csak kis mértékben adnak hű képet egy ember igazi egészségi állapotáról, hiszen nem nézhetnek s általában nem is akarnak nézni

a lélek mélyére. Igazibb képet nyújthatna önmagáról maga a beteg, ha volna ereje saját lelkébe tekinteni, és beismerné, hogy nemcsak testében, hanem a lelkében is fáj valami. Ha el tudná fogadni lelkiismeretének tükrét, amikor az a lélek bűneit mutatja be. Ha nem mondaná, mint *József Attila:*

„Én úgy hallgattam mindig, mint mesét
a bűnről szóló tanítást. Utána
nevettem is — mily ostoba beszéd!
.....
Én nem tudtam, hogy annyi szörnyűség
barlangja szívem..."

(Én nem tudtam...)

Az ember nagyon nehezen néz szembe a lelki betegséggel, a bűnnel. Pedig ezt be kell ismernie, ha gyógyulást akar nyerni. Ma sokan azt hiszik, hogy a lelki betegség egyszerűen idegbaj, pedig az igazság egészen más:

Egy hivő orvos (*McMillen*) kimutatja könyvében, hogy a lelki bajok, — félelem, aggódás, kétkedés, gond, elégedetlenség, csalódás és mindenekelőtt a bűn — testileg is beteggé teszik az embert. Ezek a lelki bajok az idegrendszer közvetítésével szinte minden szervünkre képesek hatást gyakorolni. O. Spurgeon English egyik könyvében szakszerű pontossággal kimutatja, hogy a lelki megrázkódtatások akár halálos kimenetelű elváltozásokat is okozhatnak az ember szervezetében (McMillen: Elkerülhető betegségek, 68.).

„1948-ban statisztikát készítettek, amelyben kimutatták, hogy a betegek kétharmada ún. pszichoszomatikus, azaz lelki okokra visszavezethető természetű panaszokkal keresi fel az orvosokat (uo. 67.). Ezért sürgetik, hogy az orvostudomány minősüljön át ember-tudománnyá, amiben nagyon előkelő rangot kap a lélek gyógyítása.

Nagy kérdés azonban, elég-e az emberi erő egy másik ember lelkének gyógyításához? Ki törölheti el a bűnöket? Mert a legnagyobb betegség mindenkor a bűn marad; a halált hozó bűn.

Kár, hogy annyira konokul elfordulunk a hű képet mutató lelki tükörtől. Kár, hogy nem ismerjük el bűnösségünket. Kár, hogy úgy hozzátapadunk rosszabbik énünkhöz, még ha nem is találunk benne sok értékelni valót. Kár, hogy nem akarjuk igazi gyógyulásunkat.

Napról-napra kézzelfoghatóvá válik az a sok-sok pusztítás, rombolás, amit a bűn egyéni és közösségi életünkben okoz, s mégis szépítjük a bűn fogalmát és szerepét. Jellemző esetként felhozhatjuk a sok szerencsétlen szétesett család sorsát. Mindenütt keresgélik a baj okát, csak az érzéki féktelenségre, felelőtlen kíváncsiságra, fegyelmezetlen könnyelműségre nem akar senki rámutatni. Ha valaki mégis megteszi, fölényes mosollyal, vagy gúnnyal fizetik ki, csakhogy a bűnösség alázatát el ne kelljen fogadni.

> Így bántak el egykor azzal a *Semmelweis dr-ral*, aki a gyakorlatból kézzelfoghatóan bizonyította, hogy a gyermekágyas anyák tömege akkor pusztul el, ha orvosi kezelésben részesül. Ennek oka pedig az, hogy a boncteremből lejövet mosatlan kézzel nyúlnak a beteghez. Elrendelte — mint vezető főorvos — a kézmosást. Látták, hogy nagyszerű eredményt értek el ezzel, de emberi kevélységből és féltékenységből, hajszát kezdtek Semmelweis ellen. Ezért Bécsből eljött Pestre. Ott megismétlődött az egész kudarc. Ennyire nem tudták elviselni orvostársai azt, hogy főnöki parancsra kezet mossanak. Ugyanígy nem akarják elviselni az emberek azt, hogy *isteni parancsra „lelket mossanak"*, hogy a bűntől szabaduljanak. Ma már az orvosi higiénia és kultúra alapszabályaként tartják a kézmosást.

Bárcsak eljutnánk oda „lelki kultúránkban is", hogy a *bűnt, mint életünk legnagyobb ellenségét* ismernénk fel, és minél előbb a lelki orvoshoz fordulnánk. Ma már nem ritka az az orvosi vélemény, amit *Dr. W. Sadler* így szögezett le: „Az orvos tudja legjobban, hogy a betegségek mennyiben vezethetők vissza közvetlenül a gond, a félelem, az erkölcstelenség, a kicsapongás, a veszekedés, és a kétes értékű életvitel okozta lelki állapotra. *Ha a világ elfogadná Krisztus tanítását*... egy csapásra megszűnne a problémáknak, az aggodalmaknak, és betegségeknek több, mint fele" (McMillen i.m. 74. o.).

2. Ebben a kijelentésben máris találkoztunk a másik kérdésünkre adott felelettel — egy modern orvos szájából: Ki az igazi orvos? *Jézus Krisztus*. Igazi orvos csak az lehet, aki *az egész embert* tudja maga előtt látni, az Írás szerint: vizsgálja a szívet és a veséket.

(Zsolt 7, 9). Az ószövetségi értelmezés mind a szívhez, mind a vesékhez az ember *lelki képességeit és tevékenységét* is kapcsolja. Ezek emberi szemmel nem láthatók, emberi készülékekkel nem vizsgálhatók. Az emberi gyógyítások mindenképpen nagyon ideiglenes érvényűek, hiszen a halállal szemben mind semmivé válnak. *Az ember erői* nem mutatnak túl a halálon. Fel-felbukkannak a nagyokat ígérő emberek, akik a jólét, a szabadság, a könnyű élet, a jó egészség, a boldogító kultúra reményeit csillogtatják az emberek előtt, de szigorúan *csak* a földi életre. És még így is csak nagyon drága áron. Gondoljunk csak az egészséges élet ígéretének feltételeire: mennyi mindent meg kell tennünk érte a rendszeres mozgástól, a mértékletességen keresztül a teljes lemondásig (bizonyos élvezeti cikkekről!). Tehát nem a féktelen „önmegvalósítás", az emberi vágyak kielégítése, hanem ellenkezőleg, a lélek fegyelme a legfontosabb feltétel. Itt megint csak visszajutunk a bűntől való szabadulás felelősségére.

A bűntől csak az Isten, az Isteni Orvos *szabadíthat meg*. Jézus vérével fizette meg gyógyulásunk árát, hogy az egyetlen üdvözítő gyógyszert, az *isteni irgalmat* kiérdemelje számunkra. Csak ez képes a halálos lelkiállapotból, a bűntől meggyógyítani az embert. Nincs nagyobb kegyelem a világon, mint életünk útján valahol, — mint Lévi a vámasztalnál, — Jézussal találkozni. Nem csoda, ha Lévi nagy örömében lakomát rendezett, s arra meghívta ismerőseit, barátait. Azt akarta, hogy ők is részesei legyenek az isteni Orvossal való találkozásnak. Ő, Lévi, már átélte Jézus hívásában a lelki gyógyulás felemelő örömét: lelke felszabadult a pénz, az érvényesülés, a földi előnyöket hajszoló élet rabságából. Szabad lett, bizakodó és független. Ez az Ember, a názáreti Jézus, az igazi szabadító, az egész embert gyógyító, emberfeletti orvos.

Megszabadít az őrlő aggódástól, gyötrő gondoktól: „Ne aggódjatok életetek miatt"; van, aki gondot visel rátok (Mt 6, 25).

Megszabadít a félelemtől, még a halálfélelemtől is: „Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet, a lelket azonban nem tudják megölni" (Mt 10, 28).

Megszabadít a bűntől: „Bízzál fiam, bocsánatot nyernek bűneid" (Mt 9, 2).

Megszabadít a haláltól: „Aki bennem hisz, ha meghal is élni fog" (Jn 11, 25).

Egy gazdag ember súlyos betegségbe esett. Háziorvosa, egyúttal barátja is, igyekezett megnyugtatni: derűsen hazudott neki, de a beteg, felesége viselkedéséből mégiscsak rájött, hogy súlyos bajról van szó. Erre egy orvosprofesszort hivatott. Ez viszont nem kertelt, hanem felhívta figyelmét: számoljon le földi dolgaival. Ez meg is történt; de mi lesz, ha Istennél nem tud elszámolni?

Elhivatott egy *tudós hírében álló* prédikátort, s feltette neki a kérdést: van-e örök élet? Vagy van-e tudományos bizonyíték arra, hogy a halállal mindennek vége?

— Ilyen bizonyíték nincs a birtokomban, mondta a lelkész, de nagyon valószínű. Az ember ugyan tovább él, de csak műveiben.

— Most a halál küszöbén én mégis *bizonyosra veszem, hogy meg kell jelennem az élő Isten előtt.* Vádolnak bűneim.

— Sajnos, erre nem tudok orvosságot ajánlani.

A beteg most egy igazi *hivő lelkészt* hívatott. Ennek elmondta őszintén élete bűneit, feltárta lelkifurdalásait. A lelkész meghallgatta, aztán így szólt:

— Ön tehát úgy érzi, hogy teljesen elveszett.

— Valóban úgy érzem.

— Akkor rendben van. Mert Jézus Krisztus éppen azért jött el, hogy keresse azt, *aki elveszett.* Ő az egyetlen, aki a bűn betegségéből meg tud gyógyítani minket. Tud-e hinni őbenne? Ő mindent jóvá tett.

— Valóban mindent?

— Igen, mindent.

— Akkor imádkozzunk: Uram Jézus, könyörülj rajtam! — Ilyen fohászok között lehelte ki lelkét. (Út a boldogság felé. 84. o.).

A betegek mi vagyunk; az orvos Jézus. Találkoznunk kell, ha gyógyulni akarunk. Ady így fejezte ki ezt:

„Szüzesség, jóság, bölcs derékség,
ó jaj, be kelletek.
Hiszek Krisztusban, Krisztust várok.
Beteg vagyok, beteg."

(Hiszek hitetlenül Istenben)

Jézus a mi erőnk. Milyen sokan meggyógyulnánk, ha bizolommal Őhozzá fordulnánk: Uram, könyörülj rajtam! Legyen ez sokszor ismételt imánk, hogy irgalma mindig velünk maradjon.

*

McMillen amerikai orvos „Elkerülhető betegségek" c. könyvéből:

„Az ötvenes évek végén Amerikában kb. 9 millió ember volt ideg- és elmebeteg. A lelki betegségek pontosan annyi kórházi ágyat foglalnak el, mint a többi betegségben szenvedők együtt." Ápolásuk évi 1 milliárd dollárba kerül" (133. o.).
„Az agyhasadás (skizofrenia) az elmebetegségek leggyakrabban előforduló formáihoz tartozik. Az elme- és ideggyógyintézetekben ápolás alatt álló betegek 23%-át ez a betegség támadta meg." (138. o.)
„C. G. Jung, a híres ideggyógyász: Nekem úgy tűnik, hogy a lelki élet hanyatlásának arányában emelkedik a neurotikus betegek száma" (169. o.)

* * *

Ki tudná felmérni, vajon hány ember testi-lelki betegségét
okozza az a 228 millió liter bor,
914 millió liter sör,
50 millió liter égetett szesz és likőr
(abs. alkohollal), amit Magyarországon egy év alatt elfogyasztunk? (Statisztikai évkönyv, 1981.)

* * *

Ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól!

ÉVKÖZI 11. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Kiv 19, 2—6a).
Ha tehát hallgattok szavamra és megtartjátok szövetségemet, akkor az összes népek között különleges tulajdonommá teszlek benneteket hiszen az egész föld az enyém. Papi királyságom és szent népem lesztek.

SZENTLECKE (Róm 5, 6—11).
Isten azonban azzal tett tanúságot irántunk való szeretetéről, hogy Krisztus meghalt értünk, amikor még bűnösök voltunk. Mert ha Istent, Fia halála kiengesztelte akkor, amikor még ellenségek voltunk, most hogy kibékültünk vele, az ő életébe beoltódva még könnyebben megszabadulunk.

EVANGÉLIUM (Mt 9, 36—38, 10, 1—8).
Jézus amikor látta a tömeget, megesett rajta a szíve, mert olyan volt, mint pásztor nélkül a juhok: elcsigázott és kimerült. „Az aratni való sok, de a munkás kevés" — mondta tanítványainak. Kérjétek hát az aratás urát, küldjön munkásokat az aratáshoz." Összehívta tizenkét tanítványát, s hatalmat adott nekik, hogy kiűzzék a tisztátalan lelket és meggyógyítsanak minden betegséget. A tizenkét apostol neve a következő: Az első Simon, más néven Péter, aztán testvére, András, Zebedeus fia, Jakab és testvére János, Fülöp és Bertalan, Tamás és Máté, a vámos, Jakab, Alfeus fia és Tádé, a kánai Simon és a karióti Júdás, aki később árulója lett. Ezt a tizenkettőt küldte Jézus, megparancsolva nekik: „A pogányokhoz vivő utakra ne térjetek rá s a szamariaiak városaiba ne menjetek be. Forduljatok inkább Izrael házának elveszett juhaihoz. Menjetek és hirdessétek: közel van a mennyek országa. A betegeket gyógyítsátok meg, a halottakat támasszátok fel, a leprásokat tisztítsátok meg, a gonosz lelket űzzétek ki. Ingyen kaptátok, ingyen is adjátok.

Aratnivaló és aratók

Ma sok vállalatvezető vagy munkafelelős mondhatná el lehangoltan, amit Jézus mondott a mai evangéliumban: az aratnivaló sok, de a munkás kevés. A terv sok, a lehetőség sok, a kereslet sok, talán még az anyag is sok, de a munkaerő kevés. Ez nemcsak termelésprobléma; nemcsak azzal a következménnyel járhat, hogy nem valósul meg a munka, nem készül el a terv, és nem lesz meg a prémium, — hanem emberprobléma. Hiába van automata berendezés ott, ahova ember kell.

Nem minden időre jellemző ez a nagy emberhiány. Nem is olyan sok évtizeddel ezelőtt rongyos és szomorú embereket láthattunk az utcasarkon, „a köpködőn" tétlenül, kenyér és garas nélkül, mert nem volt munkájuk. Földi életünk gazdasági rendjében nem könnyű *a munkát és a munkást egyensúlyban tartani*, mert hol az egyik, hol a másik kevés. Akkor is így volt, amikor Jézusnak egyetlen pillantásába került, vagy egyetlen hívó szava elég volt ahhoz, hogy fiatal emberek mindent elhagyva kövessék Őt. Jézus mégsem találta elégnek az aratókat; ezért utasít az aratás urához: *„kérjétek az aratás urát, hogy küldjön munkásokat aratásába"*.

Jézus nem véletlenül hozta fel az aratás példáját, hogy a lelki aratás fontosságát szemléltesse vele. Ha aratáskor kevés a munkáskéz, kihull a gabona, s nem lesz elegendő a kenyér. Sok munkásra van szükség, hogy idejében megtörténjen az aratás, kárba ne vesszen a termés és legyen elegendő kenyér. Ma talán azt mondaná az aratás ura: küld gépeket, mert emberekkel úgysem győzné a munkát. A gépek gyorsan dolgoznak, meglesz a mindennapi kenyér. De vajon Jézus aratásában lehet-e gépekkel aratni?

Ehhez elsősorban is azt kell tudnunk

1. *mi az aratnivaló Isten aratásában?* Jézus aratnivalója az a sok-sok emberi lélek, amit mennyei Atyja magtárába, Isten országába akar összegyűjteni. Aratnivalók tehát azok a lelkek, akik nem találják helyüket, mert *hiányzik életükből az igazi cél.* — Aratnivalók azok, akik érzik, hogy többre születtek a vegetáló állatoknál, de *nem találják meg az* emberi méltóságra emelkedés *igazi útját.* — Aratnivaló az a sok szenvedő, akiknek számára *értelmetlen teher*nek tűnik a földi lét. Aratnivaló az a sok szegény, akinek sem teste, sem lelke nem kapja meg az emberi élethez szükséges táplálékot. De minde-

nek előtt aratnivaló a *sok bűnnel terhelt ember*, aki sínylődik önmaga lelki rabságában.

Ezek az emberek mind lelki táplálékot keresnek, akár öntudatlanul is. Az ember száz módot kitalál arra, hogy biztosíthassa magának a nyugalmat, a békességet. Ez azonban sehogysem sikerül. Olvashatunk arról, hogy mostanában módos emberek föld alá építenek luxuspalotákat a felhőkarcolók helyett. Domboldalakba, vagy egyszerűen a mélységbe süllyesztik lakóházaikat, amelyeknek ablakai csak felülről kapnak világítást. Az ősember vadállatok ellen bújt a barlangok mélyére; a mai ember embertársaitól menekül a föld alá. De vajon megoldja-e ezzel *lelkének nyugalmát?* Tud-e magának biztonságot és boldogságot teremteni? Biztosan nem ez a megoldás.

> *Elvis Presley* a világszerte ismert rock-énekes 42 éves korában halála előtt naponta 3-4 ezer dollár jövedelemhez jutott. 18 szobás pazarul berendezett villáját magas fallal vetette körül, s betanított kutyákkal és magándetektívekkel biztosította önvédelmét. Az orvosi diagnózis szerint mégis „magányérzet, beteges étvágy, üldözési téboly és érzelmi sivárság" kínozta.

Nem válaszfalakat, várakat kellene építeni emberek közé és emberek ellen, hanem éppen ellenkezőleg: *hidat* — a szeretet hídját. És *ehhez* soha nincs elég munkás.

Jézus aratásában sohasem kell munkanélküliségtől tartani. Az emberiség számadatai óriási feladatok elé állítják az aratókat. A keresztények létszáma ugyan örvendetesen emelkedik, de ugyanakkor a nem keresztények száma még ütemesebben növekszik. Ha a százalékarányt vesszük szemügyre, sajnos a keresztények létszámcsökkenéséről kell beszélni.

Pedig az aratási munka nemcsak a mennyiségi szaporodásra vonatkozik. Az aratnivaló minőségét is emelni kell, „aki szent, legyen továbbra is szent" (Jel 22, 11).

Jézus nem kulturát akart adni az emberiségnek; és nem is jólétet. Ezek nagyon kétes értékű eredményei emberi erőfeszítéseinknek. Az olvasnitudás kultúrát jelent ugyan, de a rossz könyvek olvasása akár a gonoszságig is megronthatja az embert. Jézus nem mondta, hogy a tudás tesz boldoggá titeket, sem azt, hogy a kultúra üdvözít;

nem biztatott más tanulásra, csak arra, amit „szelíd és alázatos szívétől" tanulhatunk (Mt 11, 29). Jézusnak az utánzásában sohasem tudunk eljutni az *elégséges szintre*, hiszen ő mondotta: „*Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes*" (Mt 5, 48). Nagy feladatot jelent az embereket a kultúrában előbbre vinni, de sokkal nehezebb és fontosabb feladat *a lelki szintet* emelni. Szerencse, hogy ezt nem emberi erővel tesszük, hanem Isten kegyelmével. Jézus aratásában elsősorban ettől várhatjuk az eredményt.

2. Jézus vetésében csak emberek lehetnek a munkások. Itt a gépek semmit sem oldhatnak meg, mert gépekkel nem lehet szomorúakat vigasztalni, nem lehet elesetteket felemelni, lelki éhezőket jóllakatni.

Jézus aratásában, a lelkek szolgálatában nem kapott mindenki azonos feladatot. Ez szinte természetes is. Egy élő közösségben, az Egyházban — amit Szt. Pál is az élő testhez hasonlít — az egyes tagoknak más-más feladat jut. A mai evangéliumból kitűnik, hogy Jézus egyes tanítványainak közvetlenebb lelki munkát osztott ki, és ehhez bensőségesebb lelki felkészítést is adott nekik. Elsősorban a 12 apostolnak. Ők életüket szorosabban fűzték Jézushoz, mint a többi tanítvány, és hallgatók. Jézus maga hívta meg őket állandó követésére. Vele voltak mindig, látták cselekedeteit, és hallgatták tanítását. Életük fenntartásáért csak annyit dolgoztak, amennyire okvetlenül szükség volt. — A 72 tanítványt is elküldte Jézus az evangélium hirdetésére, a betegek gyógyítására (vö. Lk 10, 1). Ezek is szorosabban kötődtek Jézushoz, de nem kísérték állandóan őt. Míg a 12 apostol névsora többször is szerepel a Szentírásban, addig e tanítványok közül csak egy-kettőről történik említés. Mindenesetre közülük nyert kiegészítést a Judás halálával megcsonkult apostoli testület (vö. ApCsel 1, 23—26).

Bizonyos tehát, hogy *Jézus alapított papi közösséget*, és a papi küldetésre meghívottaknak kegyelmi forrásul a szolgáló *papság szentségét*. Sőt, ezen belül is bizonyos különbséget tett az apostolok és a tanítványok között. Ez a különbség annyira belső lelki adottság volt, hogy az ősegyházban külsőségekben szinte egyáltalán nem jelentkezett. Hogy ez a megbízatás nem csupán az apostolok személyének szólt, azt többek között Szt. Pál Timóteushoz írt 2. levele tanúsítja: „*Éleszd fel magadban Isten kegyelmét, amely kézföltételem folytán benned él*" (1.6). Nem lehet letagadni, hogy az ősegyházban is jutott már vezető és irányító szerep a püspöki és papi szolgálatra kiválasztottaknak, ha

nem is különültek el úgy sem egymástól, sem a hívektől, amint az a későbbi történelem folyamán kialakult.

Ez az elkülönülés sok hátrányt jelentett az egyház missziós munkájában, Jézus aratásában. *A II. Vatikáni Zsinat* igyekszik a szeretet egységébe hozni Krisztus egész nyáját részben a papi ún. *kollegialitás*, részben a hívek *általános papságának* hangsúlyozásával. Az utóbbit mindenki már a keresztségben megkapta.

Az apostoli munkára tehát minden kereszténynek küldetése van. A történelem is tanusítja, hogy nem a papság létszámbeli mennyiségétől függ az egyház aratásának sikere. Az egyház igazi „nagyjai" mindenkor a szentek voltak, akik papi rend nélkül is korszakokat tudtak megújítani (befolyásolni), friss szellemmel betölteni. *Assziszi Szent Ferenc* nem volt pap, mégis sokan őt tartják Jézus leghűbb követőjének. Életének hatása pedig szinte felmérhetetlen.

Jézus aratásában éppen azért lehet mindenki munkás, mert ez a munka elsősorban nem külső funkció, hanem belső élet: *a szeretet élete*. Mindenki Jézus munkatársává lehet, aki szeretni tud. Sokat imádkozunk azért, hogy Isten küldjön munkásokat az ő aratásába. Ilyenkor mindig papi hivatásokra gondolunk. Pedig legalább ennyire szükség van buzgó, példaadó *világi apostolokra*, akik papszentelés nélkül is keresztelhetnek, áldoztathatnak, igét hirdethetnek, temethetnek, esküvőnél asszisztálhatnak, hitoktatást végezhetnek. Gondoljunk arra, hogy a török hódoltság alatt a megszállott területeken általában egy pap esett egy megyényi területre. És az apostolok lován kívül nem volt más közlekedési eszköze. A hit mégis fennmaradt az ún. *licenciátusok*, és nem utolsó sorban a keresztény szülők apostoli működése révén.

Az egyház hitelességének legfőbb bizonyítéka mindenkor a krisztusi szeretet megélése marad. Kell hirdetni Isten igéjét, de még inkább kell élni Jézus életét. Kell áldoztatni, s a szentmise áldozaton jelen lenni, de még jobban kell áldozatot hozni. Kell vízzel keresztelni, de még inkább „tűzzel és Szentlélekkel", vagyis isteni lelket sugárzó szeretettel. Kell az erősség szentségét, a bérmálást, felvenni, de még jobban kell a szentség erősségét a világ felé sugározni. A német koncentrációs táborban *P. Dalph S. J.* ezzel lépett a kivégző osztag elé: „Szívesen meghalok. Hadd élhessenek mások jobban és boldogabban a mi halálunk által". Kellenek bölcs és világos szavú püspökök és papok, de legalább annyira kellenek Szt. Erzsébetek,

Teréz anyák és vérükkel prédikáló Gratias érsekek. Így lesz isteni az aratás Jézus szántóföldjén. Öröm, ha egy kicsit mi is részt vehetünk ebben.

*

A föld lakosságának szűk egyharmadát teszi ki a Krisztus-követők száma (30,3%)
A katolikusok száma 784 millió.
Ez csak 17%.
Szinte felmérhetetlenül sok az
a r a t n i v a l ó .
Ezzel szemben a m u n k á s kevés.
A katolikus egyházban van:
3779 püspök
413 600 pap
7614 szerpap, vagyis diakónus
211 215 hitoktató (nem pap!)
73 090 segítő testvér, szerzetes
960 991 szerzetes nővér
Valóban csak ennyi lenne a munkás Jézus aratásában?
Hisszük, hogy sokkal több!
Azok, akik világi apostolként működnek világszerte a keresztény kisközösségekben. Ezeknek száma például a paphiánnyal legjobban sújtott Brazíliában kb. 100 ezer!

*

Felajánlott imádságoddal és áldozataiddal *kérjed te is az ARATÁS URÁT:*
küldjön sok és szent papot az ő aratásába!
Könyörögjünk!
Úristen, aki nem akarod a bűnös halálát, hanem inkább hogy megtérjen és éljen, alázatosan kérünk, küldj anyaszentegyházadnak munkásokat, akik mint Krisztus Urunk munkatársai, a lelkekért önmagukat teljesen feláldozzák. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

ÉVKÖZI 12. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Jer 20, 10—13).
Az Úr azonban mint hős harcos mellettem áll.
Ellenfeleim meginognak és nem bírnak velem,
Szégyent vallanak és elbuknak.
Örökké tartó, soha el nem múló gyalázatban lesz részük.

SZENTLECKE (Róm 5, 12—15).
A kegyelemmel azonban nem úgy áll a dolog, mint a bűnbeeséssel. Mert ha egynek bűnbeesése miatt sokan meghaltak, Isten kegyelme s az egy embernek, Jézus Krisztusnak irgalmából nyert ajándék még inkább kiárad sokakra.

EVANGÉLIUM (Mt 10, 26—33).
Jézus egy alkalommal így szólt apostolaihoz: Ne féljetek az emberektől! Hiszen semmi sincs elrejtve, ami nyilvánosságra ne kerülne, s olyan titok sincs, ami ki ne tudódnék. Amit sötétben mondok nektek, azt mondjátok el fényes nappal, és amit a fületekbe súgnak, azt hirdessétek a háztetőkről. Ne féljetek azoktól, akik a testet megölik, a lelket azonban nem tudják megölni. Inkább attól féljetek, aki a kárhozatba vetve a testet is, a lelket is el tudja pusztítani. Ugye két verebet adnak egy filléren? S Atyátok tudta nélkül egy sem esik le a földre. Nektek minden szál hajatokat számon tartják. Ne féljetek hát! Sokkal többet értek a verebeknél. Azokat, akik megvallanak engem az emberek előtt, én is megvallom majd mennyei Atyám előtt. De aki megtagad az emberek előtt, azt én is megtagadom mennyei Atyám előtt.

Ne féljetek az emberektől!

„1939-ben, mikor Spanyolországban Franco uralomra került, egyik szocialista gondolkozású falusi bíró, három gyermekes apa *Protasio Montalvo* Madridban bujkált és halálos veszedelembe került.

— Éjszaka eljött hozzám egy pap, és azt mondta: ha te vagy Montalvo, menekülj, mert 30 ezer pezetát tűztek ki a fejedre. Rejtőzz el, amíg nem késő. Tudom, hogy nem csináltál semmi rosszat — könyörgött tovább a pap — de menekülj! „Először nem menekültem, de amikor öcsémet agyonlőtték, nővérem pedig rövidesen meghalt a börtönben, mégis csak elhagytam Madridot".

Hazament falusi otthonába és ott egy nyúlkamrában rejtőzött el. Felesége 38 évig szörnyű nyomorúságban rejtegette, talán még a börtönnél is rosszabb helyzetben, aminek legnagyobb kínszenvedése a *félelem* volt.

— Tudod te mi az a félelem? — kérdezte barátjától, amikor végre szabad levegőre juthatott. — A félelem az ember vérébe ivódik, az ereiben kering. Minden lépés, mozdulat, szívdobbanás maga a félelem.

A most már szabaddá lett Protasio fogatlan arcán is ott ül a félelem, még ősz haja is csupa félelem. Csak azon csodálkozhatunk, hogy ebbe a 38 éven át szakadatlanul tartó félelembe nem őrült bele, mint annyi más társa. Ő maga így ad magyarázatot erre: sok újságot olvastam, és *újra meg újra elolvastam az evangéliumot* is".

A félelem szörnyű terhét nemcsak egy nyúlólban raboskodó, halálra keresett ember éli át, hanem szinte az egész emberiség — különböző formában és mértékben. Sokan mondták, hogy a félelem szülte a vallást; mégpedig a természet erőitől való félelem. Ez az állítás nem logikus, mert ha az ember a félelem kínzó állapotából akart menekülni, nem olyan isteneket képzelt volna és talált volna ki magának, akiktől szüntelenül félnie kellene, mint a pogány vallásokban ezt látjuk. Az igazi vallás nem az Istentől való félelemben, hanem az Istenhez való bizalomban jöhet csak létre. Az igazi Isten-

től tehát éppen a félelem megszüntetését akarja remélni az ember. A bizakodó ember éppúgy nem fél az Istentől, mint ahogy a gyermek sem szülőjétől, mindaddig, amíg rossz lelkiismerete nem készteti a félelemre.

Hogyan is olvassuk a bibliai bűnbeesés nagyszerű elbeszélésében?

Az Úristen hívta az embert, és így szólt hozzá, amikor az bűnbeesése után elrejtőzött:

— Hol vagy? — ő így válaszolt:

— Féltem, tehát elrejtőztem. — Isten így szólt:

— Talán ettél a fáról, amelyről megtiltottam, hogy egyél?

— Az asszony adott a fáról és én ettem (Ter 3. 9—12).

Már ebből a történetből is láthatjuk, hogy a félelmet az sem kisebbíti, ha a bűnt másra hárítjuk, vagy magunkat mentegetjük. De nem oldja fel a félelmünket a kultúra, a gazdagság, az emberbaráti törvényhozás sem. A kultúra halad, a félelem marad, sőt növekszik.

> Napjainkban olvassuk a következőt:
> „Napról-napra gyorsabban ketyeg a bűnözés órája az USA-ban. Az országban 24 percenként követnek el egy gyilkosságot, 10 másodpercenként rabolnak ki egy házat vagy lakást. Minden 7 percben elkövetnek egy szemérem elleni erőszakot. Már maga a bűnözés is aggasztó, de ennél is nagyobb veszedelmet rejt magában annak elválaszthatatlan kísérő jelensége, az egyre jobban terjedő *félelem.*"

Ebből azonban ne arra következtessünk, hogy a félelmet okvetlen mások okozzák nekünk. Alapjában önmagunkban hordjuk éspedig jórészt a *bűnbetegség* következményeképpen. Jézus hangsúlyozta: Ne féljetek az *emberektől.* Minden ember, mint ember, egyenlő. Ebben gyökerezik igazi méltósága. Ehhez képest minden egyéb értéktelen sallang, akárcsak a papírszalagok a bohócsapkán. Miért kellene félnünk egy rangmaszkot viselő bohócsapkástól?

Hallatlan ellentmondás, hogy az ember, a teremtés koronája, és mégis egyedül az ember fél. Az állat is menekül ellensége elől, de nincs tudatos félelme. A félelem a *tudatra nehezedő fenyegetés.* Sokan azt gondolják, hogy az emberi akarat dolga legyőzni a félelem kínzó befolyását. Ez azonban csak rövid távon igaz. Az ember érzi és tudja: vagyok valaki, van valamim, van rendeltetésem, de lehet,

hogy ez a *van* egyik pillanatról a másikra semmivé lesz. Teljes bizonytalanságban érezzük magunkat. Pedig félni csak attól ésszerű, aki nálunk nagyobb. Ilyen az Isten. Ő azonban maga a végtelen jóság. *Nem akarja, hogy féljünk tőle;* mindig jót és örömet akar adni nekünk. Igazában nem Tőle kell félnünk, hanem a gonosz lélektől; de ő is csak a bűn által kap hatalmat felettünk. Ezért végső soron nem kell mástól félnünk, csak a bűntől. Mindennapi félelmeink mögött mindig ez húzódik meg. Aki attól fél, hogy mit szólnak az emberek, ha rájönnek vallásosságára; vagy attól, hogy megkapja-e a meg nem érdemelt prémiumot, vagy attól, hogy milyen lesz gyermeke bizonyítványa vagy esetleg nem veszíti-e el rangját, népszerűségét hite miatt, az tulajdonképpen *önmaga hiúságától fél.*

Ha a félelemtől szabadulni akarok, olyanhoz kell kötnöm sorsomat,

aki maga senkitől és semmitől *nem fél*, mert semmi sem fenyegeti,

aki örökkévaló, ideje soha nem múlik,

aki szeret engem, úgy ahogy vagyok.

Csak ilyen valakitől hangzik hitelesen ez a biztatás: Ne féljetek! *Egyedül az Úr Jézus merte kimondani ezt* több alkalommal is. Így mikor búcsúzni készült tanítványaitól: *Ne nyugtalankodjék szívetek! Higgyetek az Istenben és bennem is higyjetek* (Jn 14, 1). Higgyetek abban az Istenben, aki Atyátok, aki mindig csak jót tud adni nektek, aki maga a Szeretet. Ezért mondja a mai evangélium is: *Két verebet egy garasért adnak. Atyátok tudta nélkül egy sem hull a földre. Nektek pedig még hajatok szálai is meg vannak számlálva* (Mt 10, 29—30). Ez a gondviselő Isten a ti akaratotok ellenére sohasem engedi meg azt, ami lelketek kárára van. Igaza van *Szt. Ágostonnak:* „Előbb szűnik meg Isten létezése, mint jósága. Előbb múlik el ég és föld, minthogy Isten megszűnne minket oltalmazni". Isten a világot nem úgy kezeli, mint a gyermek a játékszerét; a játékvonatot felhúzza, aztán leteszi, hogy futkosson. Istent mindenki személyesen érdekli. — Egyszer egy kis kötögető *öreg vak néni* mondta szomorúan: ugyan, kit érdekelne egy ilyen szomorú vénasszony, mint én? Istent érdekli. Őt egészen biztosan. Ő megszámlálja a könnyeket, amik a két vak szemből a földre hullanak, de a földről Istenhez kiáltanak.

Istennek erről a szeretetéről Jézus Krisztus tesz tanúságot. Ő jeleníti meg közöttünk és számunkra, minden bűnösségünk ellenére, Isten szeretetét. Ő az, akit semmi sem és senki sem fenyeget.

Különös, hogy Jézus földi életében szinte eléje ment a bajoknak. Nem félt. Nem vakmerőségből, hanem szent biztonságból: „Az emberfiát a főpapok és írástudók kezére adják; azok halálra ítélik, kiszolgáltatják a pogányoknak, hogy kigúnyolják, megostorozzák és keresztre feszítsék. De *harmadnapra föltámad*" (Mt 20, 19). Nem félt Jézus azért sem, mert ő áthidalta az időt: öröktől fogva és örökké. Ezt csak ő mondhatta el önmagáról. „Mielőtt Ábrahám lett, én vagyok" (Jn 8, 58) — jelentette ki múltjáról. Jövőjéről pedig: „*Eljöttem az Atyától, a világba jöttem, de most itthagyom a világot, és visszatérek az Atyához*" (Jn 16, 28). Ezzel a biztonsággal akar Jézus minket is megerősíteni: „*Ne féljetek azoktól, akik megölik a testet*" (Mt 10, 29). Ez természetesen nemcsak az emberekre vonatkozik, hanem a vírusokra, baktériumokra és titokzatos daganatokra is, amelyek olyan sok embernek életét keserítik meg a félelem mérgével.

Ez a biztatás azonban csak akkor érvényes, ha Jézus bűneink ellenére is szeret bennünket: *ha ő valóban a mi Megváltónk.*

„*Egy kínai keresztény* így magyarázta megtérését: Mély verembe estem. Teljes igyekezettel akartam kijutni, de nem sikerült. Arra jött Konfucius, a bölcs vallásalapító és rámnézett. Segíts rajtam — kiáltottam én — akkor követem tanításodat. Konfuce azonban mit sem törődött velem, tovább ment. — Aztán Buddha jött arra. Hozzá is kiáltottam segítségért. Fiam — mondta — ha keresztbe teszed a kezedet, behunyod a szemedet és a nyugalom és alázatosság állapotába kerülsz, akkor eléred az örök megsemmisülést, megtalálod nyugalmadat. — Aztán sietős léptékkel Mohamed közeledett. Ő is meghallotta segélykiáltásomat és így kiáltott felém: Ember! Ne csinálj olyan nagy lármát. Félsz? Nem kell félned, hiszen Allah akarta úgy, hogy ide beleess. Mormold az imát, dicsőítsd Allahot és halj meg. Majd a paradicsomban gyönyörködhetsz. Ez sem nyugtatott meg. — Majd ismét hangot hallottam: Fiam! — szólt Jézus. Aztán minden szemrehányás nélkül lejött hozzám a verembe, karjával átölelt, kiemelt a veremből és szilárd talajra állította lábamat: Kövess engem — mondotta. Én vagyok az Út az Igazság és az Élet (vö.: Út a boldogság felé, 30. o.)".

Csak az tud kiemelni a bűn szakadékából bennünket, aki még bűneink ellenére is szeret minket. Mindannyian osztozunk a költőnek sorsában és vágyakozásában, aki ezt írta:

„Nem emel fel már senki sem,
belenehezültem a sárba.
Fogadj fiadnak, istenem,
hogy ne legyek kegyetlen árva".

(József Attila: Nem emel fel)

A sártól, *a bűntől való félelem valóban indokolt*, s talán éppen csak ettől nem fél az ember. Félünk egy egértől, egy nyomorult kukactól vagy békától, mert utálatosnak tartjuk. Pedig bizonyára nem az. De vajon a káromkodás nem utálatos? A házasságtörés nem utálatos? A kapzsiság, az önzés a fennhéjázó gőg nem utálatos? Miért nem félünk ezektől? Egy béka bizonyára nem tud a gyehennára taszítani minket, de a bűn igen. A legundokabb patkány sem képes lelkünket beszennyezni, de a gőg és a hiúság igen. Napóleon Szt. Ilona szigetén éppen a patkányok között jött rá, hogy ő is olyan ember, mint a többi. Ott döbbent rá, — amint naplójában vallja, — hogy Jézus Krisztus Isten, aki előtt neki is le kell borulnia.

Jézus azt akarja, hogy szabadok legyünk úgy, mint Isten gyermekeihez illik. Ha Istenéi vagyunk, és Ő a mienk, nincs kitől félnünk. Félelme csak annak van, akinek lelkében Istent az anyagvilág, és az emberek helyettesítik. Nem szabad beletörődnünk abba, hogy „belenehezültünk a sárba!" Hogy beleestünk a szakadékba! Nekünk mindig van egy lehetőségünk: a bűnbánat, az Istenhez kiáltás. „Fogadj fiadnak Istenem!" Az a Jézus, aki ebből az állapotból kivezetett minket, nekünk is mondja: Ne féljetek!

*

H. G. Wells, a híres történetíró:

„A világ most ott tart, hogy nem tud sem előre, sem hátra lépni. A föld összes lényének kipusztítását készítik elő."

Egy tudós véleménye szerint

4:1-hez arányban valószínű, hogy a világ még ebben a században katasztrófa elé néz.

J. F. Kennedy 1961. szept. 26-án az ENSZ-ben:

„A világ minden egyes lakója a nukleáris veszély Damokles kardja alatt él. Ez a fegyver selyemfonálon függ, mely egy kis figyelmetlenség, egy számítási hiba, vagy egy megtébolyult ember dührohama következtében bármely pillanatban elszakadhat."

ÉS HA MÉGSEM!?

Akkor is Jézusra van szükségünk, hogy a félelemtől megszabaduljunk!

Dr. R. R. Grinker pszichiáter: „A félelem minden egyéb izgató tényezőnél jobban megterheli a szívet". Ezen felül legalább ötvenféle betegség lehet a félelem következménye (McMillen: Elkerülhető betegségek, 71.).

Dr. Stadler: „A neurózis legbiztosabb ellenszere a tiszta lelkiismeret".

*

Uram, a két szárnyam nehéz,
hozzád emelkedni ma nem mer.
Ne bilincselj meg és ne bánts
nagy súlyoddal, a félelemmel.

Te nagy völgyedben ne legyek
énekre béna, hitre gyáva.
Úgy kapaszkodjam, Kéz, beléd,
mint kicsi koromban anyámba.

Viharszeles mélyed felett
meredekedet bízva járjam,
sziklafalon hajnalmadár,
örömpiros legyen a szárnyam.

És hogyha mégis hullanék
sugaradban vagy sűrű hóban,
sohasem látott arcodat
láthassam egyszer, zuhanóban.
(részlet)

(Áprily Lajos: Lassú szárnyon)

ÉVKÖZI 13. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (2 Kir 4, 8—11, 14—16a).
Az asszony így szólt férjének: „Nézd, tudom, hogy Istennek szent embere az, aki mindig betér hozzánk. Rendezzünk hát be neki a tetőn egy kis szobát, tegyünk bele ágyat, asztalt, széket meg mécsest, s ahányszor csak betér hozzánk, fölmehet majd ebbe a fönti szobába és lefekhet.

SZENTLECKE (Róm 6, 3—4, 8—11).
Tudjuk, hogy Krisztus feltámadt a halálból, többé nem hal meg, a halál nem lesz többé úrrá rajta. Tekintsétek magatokat is ugy, hogy meghaltatok a bűnnek, de éltek az Istennek Jézus Krisztusban.

EVANGÉLIUM (Mt 10, 37—42).
Jézus egy alkalommal így tanította övéit:
„Aki apját vagy anyját jobban szereti, mint engem, nem méltó hozzám. Aki meg akarja találni életét, elveszíti, aki azonban elveszíti értem életét, az megtalálja. Aki titeket befogad, engem fogad be, aki pedig engem fogad be, azt fogadja be, aki engem küldött. Aki prófétát fogad be azért, mert próféta, az a próféta jutalmát kapja. Aki igaz embert fogad be azért, mert igaz, az igaz ember jutalmában részesül. S ha csak egy pohár friss vizet ad is valaki egynek, akár a legkisebbnek is azért, mert az én tanítványom, bizony mondom nektek, nem marad el jutalma.

A Jézushoz méltó szeretet

Szokatlanul hangzik a szelíd és alázatos szívű Jézus ajkáról a mai evangélium kemény kijelentése: „*Aki jobban szereti atyját vagy anyját, mint engem, nem méltó hozzám. Aki jobban szereti fiát vagy leányát, nem méltó hozzám. Aki nem veszi vállára keresztjét és nem követ, nem méltó hozzám*" (Ev.). Sőt, aki meg akarja találni életét — ti. Jézus nél-

kül — elveszíti azt. Elképzelhetjük, milyen kemény beszédnek hatottak e szavak a zsidó hallgatóság előtt. Úgy tűnhetett fel, mintha féltékenység szólna Jézusból. Ismerjük az életből a hasonló jeleneteket: ha neked az a másik jobban kell, mint én, csak menj, légy vele boldog!

Milyen sok és szépnek ígérkező családi életet vagy barátságot bomlasztott már szét *a féltékenység*. Hányszor hangzott már el a családban is: ha neked kedvesebb az anyád, mint én, akkor miért vettél el? Ha örökké hazafutsz anyádhoz, miért jöttel el hozzám feleségül? Világos, hogy a féltékenységgel bélelt szeretet nem lehet igazi: az önzést takargatja önmagában. Jézus szavai nem ilyen féltékenységet takarnak, csak rá akarnak döbbenteni arra, hogy *az emberekhez kötő szeretet mindig ingatag talajon áll*; csalódást okozhat, és sohasem elég ahhoz, hogy teljesen kitöltse az ember szívét. Még a legemberibb és legtermészetesebb szeretet — hitvesi vagy szülői — sem pótolhatja azt, amit az emberi lélek csak Istenben találhat meg. Jézus nem akarja felbontani azt a szeretetkapcsolatot, amely hozzátartozóinkhoz köt minket, de világossá teszi, hogy még *ezek a személyek sem* lehetnek szívünkben *az ő vetélytársai*. Aki Jézus vetélytársaként

akar érvényesülni szívünkben, annak szeretetéről le kell mondanunk, hogy Jézusról ne kelljen lemondanunk. A lemondásban odáig kell jutnunk, hogy akár a keresztúton, vagyis a teljes önátadás árán is hozzá kell hűségesnek bizonyulnunk.

Mi képesít bennünket ilyen áldozatra? Bizonyos, hogy emberi erővel nem juthatunk el idáig. Ezért a golgotai Jézus-követést nem kell siettetnünk, keresnünk, vagy magunk ellen hívnunk. Ha viszont maga Isten teszi vállunkra a keresztet és állít a keresztútra bennünket, akkor bizalommal és elszántsággal kell azt fogadnunk, hiszen Ő megadja a kitartás kegyelmét. A mai evangélium tanításának teljes megélését láthatjuk vértanúinknak példájában, akik valóban a legnagyobb áldozat árán bizonyultak méltónak Jézushoz. — Nézzük csak ezt *Szt. Perpetua* történetében.

„Miért ül egy ilyen előkelő nő, fiatal családanya börtönben? Mert keresztény és nem akar méltatlan lenni Jézushoz. A világ esze megáll rajta. Családi érdek, az atyja iránti szeretet, a hitvesi kötelék, a börtön zordsága, de legfőképpen a kisgyermekéhez való gyengéd anyai ragaszkodás megtántoríthatnák ezt a gyenge nőt. De ő azt mondja: méltónak kell lennem Jézushoz! Ó, micsoda áldozatot kíván ez a szilárd hűség! Egyszercsak nyílik a börtönajtó, apja lép be.

— Gyermekem — mondja könyörögve az előkelő férfiú, — irgalmazz ősz fejemnek! Szánd meg öreg atyádat! Karjaim ölelésében neveltelek, míg így kivirágoztál az egész Karthago tiszteletére, megbecsülésére. Tekints most anyádra, gyemekedre, nagynénédre!

A pogány apa letérdel, és csókolja keresztény leánya kezét. Perpetua sajnálta apját, osztozott fájdalmában, de így válaszolt: —

— Apám, az fog történni, amit az Isten akar.

Milyen sokba kerül méltónak lenni Jézushoz!

Perpetua ül magában a sötét börtönben. Otthonára gondol. Gondolatban végigjárja a szépen berendezett szőnyeges szobákat, — míg itt a hideg, nyirkos börtönben sínylődik. Otthon ruhái, ékszerei, — itt rongyok, piszok és vasbéklyó. Otthon cselédek lesték szavát, — itt durva hóhérok szidják bántalmazzák. Ha most hazamehetne, és magához ölelhetné

kisgyermekét, mekkora öröme lenne. És csak egy szavába kerülne, csak egyszer kellene kimondania: nem vagyok keresztény. Nem vagyok Krisztus tanítványa. De ez a szó a hűtlenség szava lenne. Ő pedig nem lehet méltatlan Jézushoz. De mi lesz a folytatás? Milyen borzalmas lesz a kivégzés? A keresztút, amelyen annyi kíváncsiskodó látja majd az előkelő Perpetuát, vasban hóhérok között haladni a vesztőhely felé. El lehet ezt egyáltalán viselni? Igen, mert Jézus erőt ad. Lenne még egy vágya. Szeretné látni kicsiny gyermekét, keblére ölelni. Amikor határozott léptekkel a bírói emelvényre lép, hogy vagy a halálos ítéletet, vagy a kegyelmet átvegye, apja könyörögve odatartja eléje gyermekét.
Perpetua! Könyörülj rajtam és kisgyermekeden! — Perpetua szíve elszorul, felsóhajt, arcát elfordítja: Nem lehet! Még erről is le kell mondania, mert mindenképpen méltó akar maradni Jézushoz. — Az, hogy a cirkuszban vad bika kapta szarvaira, végül pedig bárddal szegték nyakát, csak befejezése volt annak a győzelemnek, amellyel Perpetua méltónak bizonyult Jézushoz."

Igazában nagyon emberi lett volna Perpetua döntése, ha meginog és megtagadja hitét. Nem dobnánk rá követ, mert nem is vennénk tudomást róla. Elvesztette életét Jézusért, de megmentette azt a földi történelem évezredeire és az örök életre is. Akkor a pogányok mondhatták volna: megjött az esze. Így viszont a keresztény nép milliói néznek fel rá évszázadokon át, mint példaképre. *Meghalt Krisztussal, — ahogy Szt. Pál mondja a mai leckében, — hogy Krisztussal éljen és a halálnak ne legyen már rajta hatalma* (vö. Róm 6, 8).

Isten iránti szeretetünknek lényege: kiüresíteni önmagunkat, hogy helyet adhassunk Istennek. Felszedni a világhoz, az anyaghoz, vagy akár az emberekhez való kötődés horgonyait, hogy a Lélek számára bonthassuk ki lelkünk vitorláit, és ő ragadjon el bennünket. Elszakítani az időleges és anyagi kötelékeket, hogy kialakulhasson az örök szeretet kapcsolata. Jézus maga is ezt tette, amikor Atyja iránti hűségből és az emberek iránti szeretetből: „*önmagát kiüresítette, hasonló lett az emberekhez. Megalázta önmagát*" (Fil 2, 7—). Ezzel Jézus bizonyságát adta annak is, hogy az Atya iránti szeretet

teljesen megfér az igazi emberszeretettel együtt, hiszen a szeretet mindig az önzetlen áldozatvállalásban válik hitelessé.

Az élet sokszor állít bennünket, ha nem is a vértanúk választútjára, de mindenesetre az isteni és emberi érték választásának lehetőségére; az isteni vagy az emberi szálak felbontására. Keresztény létemre vállalhatom-e magamnak azt a házasságot, amely Isten akarata ellenére olyanhoz köt hozzá, aki nem lehet házastársam. Keresztelő János még a zsidó Heródesnek is szemébe mondta: „*Nem szabad testvéred feleségével élned*" (Mk 6, 18). Választhatom-e a pályát, amit csak hitem tagadásával tarthatok meg? Választhatom-e a hűséget olyan kötelékhez, — akár a szülőkhöz is —, ami elvon Isten akaratának pl. a papi hivatásnak teljesítésétől? *Asszisi Ferencből* sohasem lett volna szent, hanem gazdag kereskedő, ha apja akaratát követi.

Isten iránti szeretetünknek sok lépcsője lehetséges, és mindig attól függ, hogy mekkora áldozatra vagyunk képesek. Ez az áldozat talán nem is közvetlenül Istennek szól, mégis az Ő szeretetét szolgálhatjuk vele, hiszen Jézus azonosítja magát minden tanítványával, sőt minden emberrel: „Aki titeket befogad, engem fogad be... ha akárcsak egy pohár friss vizet is adtok... nekem teszitek" — olvastuk a mai evangéliumban.

Itt találjuk meg a magyarázatát annak, amit a II. Vatikáni Zsinat Isten népével kapcsolatban tanít. Hogyan kerülhetnek bele a „hitetlenek", Isten népébe? Azon jó cselekedetek által, amit egynek is tesznek az emberek között.

> Valahol *egy 9 éves kislány súlyos égési sebeket* szenvedett. Mikor közzétették a rádióban, hogy az azonnali bőrpótláshoz élő bőr átültetésére lenne szükség, valamelyik börtön *fegyencei* percek alatt 1625 cm² eleven bőrt ajánlottak fel testükről.

Ez a segítőkészség, ami igaz áldozatot is jelentett, „aligha volt lehetséges isteni kegyelem nélkül" — amint a Zsinat tanítja. Tehát minden jócselekedetben megnyilvánul Isten kegyelme, „ami jó és igaz van nálunk — ti. a hitetleneknél, — azt az evangéliumra való előkészületnek értékeli az Egyház és Isten adományának" (L. G. 16). Ha egy fa jó gyümölcsöt terem, ott valami jónak magában a fában is kell lennie (vö. Mt 7, 18).

A legnagyobb öröm mégis: Jézuson keresztül és vele együtt ajánlani szeretetáldozatunkat Istennek.

P. Lacombe atyát egy indián törzsfőnökhöz hivatták. Súlyos betegen feküdt sátorában a földre terített bőrön.
— Örül a szívem, Fekete Kabát, hogy látlak. Bizonyára a nagy Szellem küldött hozzám, akit kértem, hogy megláthassam halálom előtt az Ő küldöttét.
A misszionárius leült és rövid oktatásban beszélt Jézusról, az Ő áldozatáról, haláláról és megváltó irgalmáról.
— Mennyire szerettem volna Őt előbb megismerni, — sóhajtott az öreg indián. Hogy is nevezik?
— Jézusnak, — mondta a páter.
— Igen, Jézus. De kár, hogy már olyan kevés az időm, hogy téged szeresselek, — fohászkodott a haldokló.

Bizony kár minden percért, amit enélkül a szeretet nélkül élünk át itt a földön. Ezért imádkozzuk *Szt. Ágostonnal:*

„Uram, indíts arra, hogy szeresselek.
Erősíts engem, hogy meg tudjalak tartani.
Őrizz meg, hogy soha el ne veszítselek"

*

Szeretet

(Kosztolányi Dezső)

Mennyi ember van,
akit szeretek.
Mennyi nő és férfi,
akit szeretek.
Rokonszenves boltilányok,
kereskedősegédek, régi és hű
cselédek, lapkihordók, csöndes,
munkás írók, kedves tanárok,
kik vesződnek a kisfiammal.

Találkozunk mi olykor-olykor,
meg-megállunk, szemünk összevillan,
s én még maradnék tétovázva,
talán, hogy elmondjam ezt nekik.
Mégsem beszélek, mert csak a részeg
aggastyánok s pulyák fecsegnek.
Ilyesmiről szólni sem ízléses.
Meg aztán nincsen is időnk.
De hogyha majd meghalok egyszer,
s egy csillagon meglátom őket,
áttekintek nékik kiabálva,
hajrázva, mint egy gimnazista:
„Lám, téged is szerettelek."

*

Kalkuttai Teréz anya:

Jézus mondta:
Úgy szerettelek titeket, ahogyan az Atya szeretett engem.
„Szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket" (Jn 13, 34).
Az Atya adott,
A Fiú adott,
most *rajtunk az adás sora.*

ÉVKÖZI 14. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Zak 9, 9—10).
Újjongj, Sion leánya!
Zengj éneket Jeruzsálem leánya!
Nézd, közeleg királyod:
igaz és győzedelmes,
alázatos, szamáron jön,
szamár hátán, szamárnak csikaján.

SZENTLECKE (Róm 8, 9—11—13).
Testvéreim! Ti nem test, hanem a lélek szerint éltek, ha valóban Isten Lelke lakik bennetek.
Akiben nem lakik Krisztus Lelke, az nem az övé.

EVANGÉLIUM (Mt 11, 25—30).
Abban az időben Jézus ezeket mondta:
„Dicsőítelek, Atyám, ég és föld Ura, hogy az okosak és a bölcsek elől elrejtetted ezeket és a kicsinyeknek kinyilatkoztattad. Igen Atyám, így tetszett neked. Atyám mindent átadott nekem, és senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya, s az Atyát sem ismeri senki, csak a Fiú és az, akinek a Fiú kinyilatkoztatja. Gyertek hozzám mindnyájan, akik elfáradtatok, s akik terhet hordoztok — én megkönnyítlek titeket. Vegyétek magatokra igámat és tanuljatok tőlem, mert szelid vagyok és alázatos szívű, s megtaláljátok lelketek nyugalmát. Az én igám édes, és az én terhem könnyű."

A kicsinyek tudománya

„Egy amerikai ismeretterjesztő író *Isaac Asimov* 218 tudományos könyvet írt az utolsó 30 év alatt. Egyik cikkében olvassuk a következő megállapítást: „Az amerikaiakat bámulatba ejtik a megalapozott tudományok. Elragadtatva figyelik a termé-

szettudományt, mint valami gyönyörű, pompás, festői látványt: elbűvölten, szinte megbabonázva figyelnek rá, mint a félelemtől megdermedt egérke a kígyó villogó szemébe. *Hálatelt szívvel csodálják a tudományt* mindazokért a bámulatos találmányokért, amelyekkel clárasztotta a világot. *Közben pedig rettegve lesik, miféle rémségeket tartogat* még számukra. Érezzük, hogy ha nem sikerül megértenünk a tudományt és a vele járó változásokat, akkor ezek a változások egy napon úrrá lesznek rajtunk és talán *el is pusztítanak minket.*" Végül az író kétkedve teszi fel a kérdést: „Ad-e kezünkbe a könyvek, magazinok, tévésorozatok, filmek áradata olyan eszközt, amelynek segítségével kijutunk korunk megannyi súlyos válságából? Lehet, hogy nem ad, de — mint a régi mondás tartja, — ártani biztosan nem árt."

Azért mi nem vagyunk egészen meggyőződve az író utolsó megállapításának igazáról.

Nem csodálkozhatunk, hogy Jézus szt. Lukács evangéliuma szerint „kitörő örömmel" köszönte meg a mennyei Atyának, hogy az evangélium üzenetét nem szabta a tudós elmékhez, nagy gondolkozók tehetségéhez, hanem a legkisebbeknek mércéjéhez mérte hozzá. Mi lenne az emberiséggel, ha az evangélium örömhírét csak nagy előtanulmányok és szellemi erőfeszítések árán tudná magáévá tenni? Hogyan jutna el akkor a mindenkinek szánt örömhír az emberiség legkisebbjeihez?

Az emberiségnek kezdettől fogva meg nem szűnő *kísértése, hogy a tudást bálványozza*, és olyan értéknek tartsa, ami az ember boldogságát, vagy legalábbis emberhez méltó boldogulását leghathatósabban mozdítja elő. Ha ez így volna, akkor Isten könyvének valami tudományos enciklopédiának kellene lennie, mégpedig a legmagasabb szinten, hogy túlszárnyaljon minden emberi tudományt. Isten könyve azonban valami egészen más. Hogy az evangélium igazi értelmét megtaláljuk — éppen a mi korunkban — szembesítenünk kell az emberiségnek tudomány, technika, kultúra és egyéb néven nevezett bálványával.

1. Az evangélium *nem tudományközlés* (tudomány-magazin), hanem *örömhír.* Lehet, hogy a tudomány újat hoz életünkbe; lehet, hogy befolyásolja tetteinket, érdeklődésünket; lehet, hogy segítséget

nyújt egyes kérdések megoldásához, de bármily csodásnak vélt előnyöket jelentsen is, mindig nagyon *rövid távú* marad az a befolyás vagy segítség, amit nekünk nyújt. Érvényességének nagyon szűkre szabott határai vannak, és olyan súlyos feltétele, amely nélkül moccanni sem tud. Ez pedig maga az élet. Ha megáll a szív, és megszűnik az élet, a tudomány egy lépést sem tehet már érdekünkben. Egy okos szót sem tud szólni hozzánk, ha lebénult az agy. Egyetlen vigaszsugarat sem tud nekünk küldeni, ha műtét közben az orvos kezében megbillen az operálókés, a szike. De nem tud felemelni egy levertségből, megaláztatásból, lelki ernyedésből sem. Nem oldja meg a szenvedést, a bánatot, a céltalanságot és legkevésbé a halált. Márpedig: „Meghalni nem valami természetes dolog, — vallja a halálraítélt forradalmár *Sartre „A fal" c.* könyvében. — Amióta tudtam, hogy meg kell halnom, valahogy semmi sem tűnt többé természetesnek. Olyan állapotban voltam, hogy ha valaki belép és azt mondja: kegyelmet kaptam és hazamehetek, — nem érdekelt volna. Ha *az ember elveszítette azt a hitet*, hogy örökké él, teljesen mindegy, hogy, csak néhány órája, vagy még néhány éve van hátra (i. m. 158., 163. o.). Ebből is látszik, hogy az órák és napok fontossága, vagyis a tudomány áldásainak értelme is csak az örök élet hitében válik igazán értékessé.

Az evangélium ezzel szemben *örömhír*. Értékmérő mércéje messze magasabban áll, mint a tudományé. Az evangélium ugyanis olyan csodálatos hiradás, olyan felemelő üzenet, amely nélkül igazában nem találjuk meg az élet értelmét, küzdelmeink, erőfeszítéseink végső célját; életünk miértjének megoldását. Felfigyelhettünk a rádióban *Mensáros László neves* színművészünk nagyszerű vallomására: „Nem menekvésképpen lettem vallásos, hanem azért, mert rájöttem, hogy az életnek másképpen nincs értelme... Nem is tudnám elképzelni az életemet vallásosság nélkül". Az evangélium olyan kérdésekre ad választ, amelyekre semmiféle tudomány nem felelhet meg. Ugyan miféle tudománnyal magyarázzák meg a szenvedést, a kicsinység, a megaláztatás, a sok igazságtalanság, az élet egyenlőtlenségének sokszor kínzó értelmetlenségét?

Az evangélium viszont olyan célt állít elénk, amely felülmúl minden földi eredményt, sikert, értéket. Nem egy kiharcolt bajnokság győztes dobogójára állít, hanem a végtelen magasságokba emel minket. Azt ígéri, hogy az emberi erővel elérhetetlent is elérhetjük

Isten kegyelmével. Csak ez a cél tud igazán kielégíteni bennünket. Ezt írja meg *Simon István nagyszerű versében:* Az embernek semmi sem elég, amit a földön elérhet, hiszen

„Ha testében az oxigén
végsőt sercenve leég,
Azt kiáltja: Nem volt elég". (Nem elég)

Az evangélium olyan biztatást ad, amit a legnagyobb földi tragédia sem tud tönkretenni. Olyan kapcsolatteremtést hoz, amihez semmiféle földi szövetség, vérszerződés, összefogás nem fogható: Istenhez, a leghűségesebb, a szeretetében, gazdagságában és jóságában soha nem fogyatkozó Atyához köti az embert. Ehhez képest nemcsak a földi tudás, de bármilyen földi tekintélyhez való kötődés is pelyva értékűvé sorvad. Elveszíthetjük a „valamit", hogy megmaradjon számunkra a „minden": az Isten.

Igaza volt Jézusnak, amikor a mai evangélium szavaival azt mondta: „*Senki sem ismeri az Atyát csak a Fiú*". Ezért az Atyának irántunk való szeretetét sem tudta volna soha ember semmiféle tudománnyal, vagy bölcselettel kikövetkeztetni a Fiú közvetítése nélkül. Ehhez egy isten-emberi tanúságtételre volt és van szükségünk. Örömteli lélekkel vehetjük tudomásul, hogy Ő — az Isten-ember — a miénk. Ezért amit ő mond, az a mi örömhírünk.

2. Az evangélium *nem „használati utasítás"* egy életnek nevezett mechanizmus működéséhez, hanem *maga az élet.* Jézus azt mondja magáról: „*Én vagyok az Út, az igazság, és az élet*" (Jn 14, 6). Vagyis az az egyetlen út, ami célba vezet; az egyetlen igazság, amely nem változik meg, és az igazságra szomjazókat kielégíti. És ő az egyetlen Élet, ami nem hordozza magában a haldoklást. Az ember szüntelenül rabja volt a materiális gondolkodásnak. Létét mindenkor hozzákötötte az anyaghoz, testhez. Az ókori ember isteneit is testi formába öltöztette, s kitalálta, hogy azok *ambróziát* esznek és *nektárt* isznak. Ettől lesz halhatatlan vérük: az *ichor.* Sajnos azóta sem tudunk szabadulni a másvilág elanyagosításától. Ezért van, hogy esetleg még Istenben hivő emberek is tagadják a föltámadást és az örök életet. A másvilági életet *anyagban már* nem tudjuk elképzelni, *anyag nélkül* pedig *még nem* tudjuk felfogni. Csakhogy nincs is erre szükség.

Jézus evangéliumának fundamentuma *a szeretet*. De tévedés volna ezt paragrafus formájában képzelni. Jézus maga ugyan *új parancsnak* mondja (Jn 13, 34) mintegy szembehelyezve az ószövetségi törvénnyel, de azt is mondja: „Aki szeret engem... Atyám is szeretni fogja, hozzá megyünk és *benne fogunk lakni*" (Jn 14, 23). A szeretet tehát jóval több, mint törvény vagy parancs. Sokkal inkább lelkünknek éltető eleme; *az isteni életet*, a boldog életet jelenti számunkra. Éppen úgy éltetője a léleknek, mint a szívverés a testnek. Mivel a testet és lelket nem lehet elválasztani, ezért nyugodtan azt mondhatjuk, hogy *a szeretet maga az élet*. Az ember élete.

Ezt az életet nem parancsként tartjuk meg, hanem Jézus életének követésével alakítjuk ki. Erre szólít fel Jézus a mai evangéliumban is: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű: és bennem nyugalmat találsz lelketek". Erre a követésre Jézus mindenkit hív, de elsősorban a fáradtakat és az élet terhe alatt görnyedőket, s nekik ígéri: „Én megkönnyítelek titeket. Az én igám vonzó, és az én terhem könnyű" (Mt 11, 28—30). Ez azt jelenti, hogy a szeretet magában hordozza az igazi életet, az emberhez méltó, örömmel és reménnyel teli életet. Ezért nem lehet a szeretetet semmivel sem helyettesíteni, nem lehet feleslegessé tenni, nem lehet agyonhallgatni, még kevésbé felülmúlni valami humanisztikus eszmével. Ha a humanista eszmének van szeretet-tartalma, akkor életet jelent, ha pedig csupán formális cselekvés-típus, akkor csak tengődést hoz.

A szeretetet nem kell semmiféle eszme ruhájába öltöztetni; nem kell magyarázni, hanem élni. Ezért olyan egyszerű az evangélium és ezért lesz a kicsinyeknek és egyszerű gondolkodásúaknak is kincsévé, de ugyanakkor a legbonyolultabb elmék is azt találják meg benne, amit sehol másutt: az életet. *Assziszi Szt. Ferencről* azt mondták, hogy Jézus leghűbb követője volt, pedig nem emésztett meg egyetlen tudós szakkönyvet sem, hanem csupán az evangéliumot. *Sziennai Szt. Katalin* nem ismerte sem a bölcseletet, sem a teológiát, de az evangélium erejével pápákat és bíborosokat tudott meggyőzni. Nem kell mást tennünk, csak Jézus lelkével, szívével szeretnünk. Azt tegyük, amit ő tenne a helyünkben.

Egyik nagyobb üzemünkben egy lelkes nevelő áldozatos munkával több munkást tanított meg írni-olvasni. Ezek természetesen nagyon hálásak voltak. Az *egyik hétgyermekes édesanyát*

megkérdezte a riporter: mit szeretne először elolvasni? Nagyon kellemes volt hallanunk, mikor azt felelte: a Bibliát. Igen, a Bibliát, a mindenki könyvét, ahol Jézus szeretete éppúgy megnyilvánul a most tanuló kicsinyeknek, mint a legnagyobb tudományokkal felkészült okosaknak.

— *Az arsi plébánost* a gyenge tehetségű papok között szoktuk emlegetni. Egyszer éppen teológiai vizsgát tett, amikor egyik tanára összeesett a vizsgán. Mindenki össze-vissza kapkodott, s egyedül ő hozta gyorsan a szentkenetet, és törődött a lelkével. Lehet, hogy gyengén felelt volna a teológiai kérdésekre, de a szeretetből kitűnőre vizsgázott, és minden bölcsnél bölcsebben viselkedett. Végül is minden okosságnak és bölcsességnek egyetlen értelme van: „*Hogy megismerjenek téged — Atyám, — az egy élő igaz Istent, és akit küldöttél, Jézus Krisztust*" (Jn 17, 3).

*

Newman kardinális (angol egyházi író)

„Nem az óriások tesznek legtöbbet... a kegyelem mindig kevesekén át működik. A kevesek éleslátása, végül meggyőződése, megalkuvás nélküli elszántsága, a vértanú vére, a szent imája, a hősies cselekedet, az egyetlen szóba vagy tekintetbe sűrűsödő energia: íme ezek az ég eszközei!

„Ne félj, kicsiny nyáj, mert hatalmas az, ami közötted tartózkodik, és csodákat fog tenni érted".

*

Marcel Legaut (francia bölcselő)

„A keresztények legnagyobb ajándéka
az emberek számára:
értelmet adnak a világnak
Jézusban."

ÉVKÖZI 15. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 55, 10,—11).
Amint az eső és a hó lehull az égből és nem tér oda vissza, hanem megöntözi a földet, és termővé, gyümölcsözővé teszi, hogy magot adjon a magvetőnek és kenyeret az éhezőnek, éppen úgy lesz a szavammal is, amely ajkamról fakad.

SZENTLECKE (Róm 8, 18—23).
Tudjuk ugyanis, hogy az egész természet (együtt) sóhajtozik és vajúdik mindmáig. De nemcsak az, hanem mi magunk is, akik bensőnkben hordozzuk a lélek csíráit, sóhajtozunk és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását.

EVANGÉLIUM (Mt 13,1—9).
Egyik nap Jézus elment hazulról és leült a tó partján. Nagy tömeg gyűlt köréje, ezért beszállt egy bárkába és leült, a tömeg pedig a parton maradt. Ekkor példabeszédekben sok mindenre tanította őket. Így kezdte: „Kiment a magvető vetni. Amint vetett, némely szem az útszélre esett. Jöttek az égi madarak és fölcsipegették. Más mag köves talajba hullott, ahol nem volt neki elég föld. Gyorsan kikelt, mert nem volt mélyen a földben. Amikor azonban forrón tűzött a nap, elszáradt, mert nem volt gyökere. Ismét más szúrós bogáncsok közé esett. Amikor a bogáncsok felnőttek elfojtották. A többi jó földbe hullott s termést hozott, az egyik százszorosat, a másik hatvanszorosat, a harmadik meg harmincszorosat. Akinek füle van hallja meg!"

A hiba a talajban van

Az elvetett mag sorsáról szóló példabeszéd már az apostolok számára is külön magyarázatot igényelt. Jézus szívesen megmagyarázta, mert ezzel nemcsak nekik, hanem minden kor aggódva kér-

dező hiveinek eligazítást, választ ad egy állandóan felszínre kerülő kérdésre: miért nem éri el a krisztusi tanítás, Isten igéje azt a hatást az emberek lelkében, amit elvárnánk tőle? Ma talán még élesebben vetődik fel ez a kérdés: miért veszíti el olyan sok ember a hitét? Miért és hogyan tudják elviselni az emberek a vallástalan vagy vallásilag közömbös magatartást? Nincs többé ereje talán Jézus evangéliumának?

— Jézus maga is tapasztalta hallgatóinál a közönyös magatartást, és éppen ezért idézte fejükre Izajás kemény szavait: *Hallani fogtok, de nem értetek. Nézni fogtok, de nem láttok. Megkérgesedett e népnek a szíve. Fülükre nagyot hallanak, és lehúnyják szemüket, hogy ne lássanak* (vö. Iz 6, 9—10). *Jézus mégsem hagyta abba a magvetést*, Isten örömhírének hirdetését. Sokan hallgatták őt, kevesen értették meg igazán és mégkevesebben vállalkoztak követésére. Jézus emberi csalódása szinte naponta ismétlődhetett, pedig szavaiból isteni erő áradt. Még ellenfelei is kijelentették: „*Még soha nem beszélt így ember, ahogy ez beszél*" (Jn 7, 46).

A csodásan megszaporított kenyeret elfogadta tőle a tömeg, de szavait már másnap kemény beszédnek minősítették. Betegeiket odavitték gyógyulásra, de hálát és hűséget alig mutattak vele szemben. Egyszer még az apostolok felé is fel kellett tennie a kérdést: „*Ti is el akartok menni?*" (Jn 6, 68). Abban biztosak lehetünk, hogy ő még mindenkitől elhagyatva sem adta volna fel az evangélium hirdetését. Tudta, hogy sok rossz talajjal kell számolnia, de azt is tudta, hogy a jó földbe vetett mag sokszoros termést hoz.

Jézus az isteni ige magját rábízta az ő Egyházára. „*Menjetek el az egész világra, és hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek*" (Mk 16, 15). Ezt a feladatot az Egyház sem kötheti a siker föltételéhez: hirdetnie kell az Igét akár látható az eredmény, akár nem. Az emberiség ma a számok bűvöletében él, ezért mindenről statisztikai felmérést készít. Ez lehet indokolt a materiális életben, de nagyon kevéssé érvényes a lelkek életének felmérésében. Erre a kérdésre: hány keresztény van a világon? Hány lélekben hoz termést az evangélium magja? Mindenféle számokkal kifejezhető válasz éppúgy lehet sok, mint kevés. Egészen biztos, hogy sok olyan embernek lelkében él és hoz termést az evangéliumi mag, aki nem vállalja a vallás külső formaságait. Ezeket hívják újabban, — *K. Rahner* híres hittudós fogalmazásában ,— *anonim kereszténynek*.

De azt sem tudjuk *hitelesen lemérni*, hogy mit kapott az emberiség a jó földbe hullott isteni mag terméséből. Ma szeretik az Egyház történelmi működését tisztára annak kulturális tevékenysége szerint értékelni. Azt esetleg le lehet mérni, hogy milyen iskolákat, egyetemeket, kultúrintézményeket alapított az Egyház, talán azt is, hogy mit tett az emberiesség és szeretet szolgálatában, főként szociális intézményeivel. Azt azonban, hogy milyen eredményt hozott, Jézus tanítása *az egyes emberek lelkében;* hogy milyen rossztól mentette meg milliók életét, és milyen jót bontakoztatott ki az emberszívekből, — soha nem fogjuk lemérni. Az emberiség alulról és kívülről soha nem kapott olyan erőt, amivel az emberi természetben hordozott rosszat megfékezhette volna.

Az emberiség mindig *hajlamos volt az önpusztításra.* Mindig olyan „rendet" teremtett maga körül, ami mások számára rendetlenséget jelentett és előbb-utóbb felfordulást, pusztulást okozott. A rendetlen rend kísértésének sajnos minden tudományunk ellenére sem tudunk ellenállni. Még ma sem.

> „Az emberiség ma is szinte vakon irányítja sorsát. Látván nem látunk. A félelmetes figyelmeztetések előtt bedugjuk fülünket és lehúnyjuk szemünket, amint Jézus mondotta. Hadd idézzünk néhány ilyen félelmetes figyelmeztetést: „*A légkör mindinkább telítődik stroncium 90-nel.* Nagyjából ki lehet számítani, mikor éri el azt a telítettségi fokot, amelyen túl már az emberi élet lehetetlenné válik a földön. — Folytatódik a freonos permetszórók gyártása és árusítása. Ezáltal *veszélyben van az ózon-pajzs,* ami nélkül kibírhatatlanná válik a napsugárzás. Nagyjából ki lehet számítani, hogy mikor telítődik a légkör a freonnal, mikor kezd elégni a földön az élet. — Folytatódik a víz- és levegőszennyeződés, amelynek megállítására már most akkora összeget kellene fordítanunk, amelyet csak az egész világ iparának nyereségéből lehetne fedezni. Kérdés: képes-e az ember *felülkerekedni a rövid távú és részleges érdekeken,* és energiáit az önmegmentésre mozgósítani, amíg nem késő" (ÉS, 1979. szept. 8.).

Mármost ha az embert a saját nyers számadatai sem tudják felrázni és észre téríteni, ha a földi létet szolgáló, rövid távra szóló

józanság, mértéktartás, szerénység, éberség és védekezés helyett is képes a még rövidebb távra szóló *önzést*, vak pusztítást, buta *látszat érdeket* választani, *hogyan lehetne akkora józanságot feltételezni* nála, hogy az örök élet, a távolabbi boldogság igéit készséges szívvel elfogadja?! Az ember látva-látja, hogy a háború végzetesen és mindenki számára rossz, még azoknak is, akik anyagi vagy hatalmi előnyöket húznak belőle, hiszen az ő életük sincs biztonságban; és mégis milliárdokat fordítunk fegyverkezésre. De maradjunk az egészen egyszerű hétköznapi jelenségeknél. Látjuk, hogy saját létünket kockáztatjuk vagy rövidítjük a mértéktelenséggel; akár munkában vagy élvezetben, akár ételben vagy italban, akár hajszában vagy éppen a lustaságban nem tudunk féket és normális ütemet parancsolni magunknak.

Ilyen magatartással csakis *rossz talajt* tudunk nyújtani Isten igéjének, a krisztusi evangélium magjának.

Mit jelent az *útszélre esett mag? A mai ember felületességét és komolytalanságát.* Nagyképűen hozzászól mindenhez, szerez valamilyen felületes tudást, de amikor a mélyebb igazságokat hallja, amelyek életét és magatartását elrendeznék, akkor kijelenti: hagyjuk a lelkizést! Aztán fut az élet komolyságától. Minden figyelmeztetést elviselhetetlen kemény beszédnek tart. Vajon az ilyen útszéli lelkületből termésbe szökkenhet-e az isteni Ige magja? Bizony elég hozzá egy madár, vagy „jómadár" és könnyűszerrel felcsipegeti, megsemmisíti az ilyen útszéli talajra hullt jó magot.

Köves talaj is bőven akad az emberek lelkében. Valamikor hallották az Isten Igéjét. Talán rendszeresen jártak hittanra és még sok mindenre emlékeznek is. De aztán az önzés és kevélység mindjobban *kővé keményítik a lelküket*, elkérgesedik a szívük, mert sokkal érdekesebbnek tartják az emberi okoskodást, amely segíti őket kibújni az erkölcsi felelősség súlya alól. Bizony Jézus örömhíre csak a parancsok kíséretében tud gyümölcsöt ígérni, termést hozni.

Végül ott vannak a *tövisek* is, melyek ugyancsak tönkreteszik az emberi szívbe került evangéliumi magot. A Biblia szavával ezeket ma is „az élet gondjainak" nevezik. Pedig jogosabban mondhatnánk az érvényesülés, a kényelem, az élvezet, a sebesség, a gazdagodás vagy hatalmi hóbort vagyis igazában a tékozló élet gondjainak. Nem nehéz megjósolni a fék nélkül szédülten előző járművezetőknek, hogy előbb-utóbb vesztükbe rohannak. Pedig azokért a meg-

nyert percekért szinte biztosan elvesztett évekkel fizetnek. Ugyanígy a munka és hajsza sebességéért is súlyos árat kell adni. A kórházi ágyon, vagy évekig bénultan botorkálva kell szenvedniük azért, mert életük kocsijából hiányzott a fék.

Joggal tölt el bennünket szomorúsággal a kárbavesző isteni mag sorsa, de felemel a jó földbe hullott mag, a készséges lelkekbe került isteni Ige. *Maga a Szentlélek siet segítségünkre: ő könyörög bennünk emberi szóval ki nem fejezhető vágyakozással* (vö. Róm 8, 26—27), — amint a mai leckében olvassuk. A Szentlélek éltető melege biztosítja a sokszoros termést. *Szt. Ágostont* a Szentírás egy mondata vezette vissza Istenhez: „éljünk tisztességesen, mint nappal... nem evésivásban, nem kicsapongásban" (Róm 13, 13).

Chiara Lubichot az óvóhely félelmei között olvasott szentírási Ige indította el, hogy sokszoros termést hozzon: „Arról tudják meg rólatok hogy a tanítványaim vagytok, hogy szeretettel vagytok egymás iránt" (Jn 13, 35). Ebből indul el az a nagyszerű modern szeretet-mozgalom, amit *Fokoláré-mozgalom* címen ismerünk. A testvéri segítés szüntelen programját élik. Fejezzük be az *Éljük az Igét* című könyvünkből vett apró élménybeszámolóval: „Egy osztálytársunkkal találkoztunk, — mondja az egyik diákfiú, — aki egy öreg néni számára gyűjtött, hogy a tetemes lakbérhátralékát kifizethesse. Elhatároztuk, hogy Jézus segítségével még ma összegyűjtjük a pénzt. Magunk zsebpénzét is beleadtuk, de mivel ez nem volt elég, szüleinknél és rokonainknál koldultuk össze a hiányt. Némely helyen a visszautasítást is el kellett viselnünk. Mégis délután öt óra körül együtt volt az összeg, amit boldogan vittünk az öreg néninek. Utána mindjárt a templomba mentünk, és megköszöntük Jézusnak. Soha nem érzett csodálatos öröm töltötte el a szívünket." Csak még ennyit hozzá: ez a mozgalom ma több mint másfél millió tagot számlál. Ugye hozhat még az isteni mag ma is bő termést?

*

Magyarországon vannak vidékek, ahol 27—30% jár vasárnap rendszeresen templomba.

A felnőtt népesség átlag 12,3%-a vallotta, hogy legalább hetente egyszer templomba megy.
Budapesten 9,8, kisebb városokban 14,4.
Az ünnepi templomba-járás jóval magasabb: 25—30%.
Felmerül a kérdés, hogy akik csak ünnepnapon mennek templomba, kevésbé vallásosak-e, mint a rendszeres templombajárók, vagy csupán másként vallásosak?
(Világosság, 1982. 5, 30).

E statisztika valóban nagyon rossz talajról tanúskodik?

*

„Tudjuk, hogy a törvény lelki, magam azonban testi vagyok és a bűn rabja. Azt sem tudom, mit teszek, hiszen *nem azt teszem, amit szeretnék, hanem, amit gyűlölök.* De ha azt teszem, amit nem akarok, elismerem a törvényről, hogy jó, és valójában nem is én cselekszem, hanem a bennem lakó bűn. Tudom ugyanis, hogy semmi jó nem lakik bennem, azaz a testemben, mert készen vagyok ugyan akarni a jót, de arra, hogy tegyem is, nem vagyok képes... A belső ember szerint az Isten törvényében lelem örömöm, de tagjaimban más törvényt észlelek... Én boldogtalan! Ki vált meg e halálra szánt testtől? Hála az Istennek Urunk, Jézus Krisztus által!" (Róm 7, 14—25)

ÉVKÖZI 16. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Bölcs 12, 13, 16—19).
Erődet csak akkor mutatod meg, ha nem hisznek hatalmadban, és megbünteted a dacot azokban, akik ismerik hatalmadat.
Bár hatalom van a kezedben, szelíden ítélsz, és nagy kímélettel vezetsz bennünket; mert a hatalom rendelkezésedre áll, mihelyt akarod.

SZENTLECKE (Róm 8, 26—27).
A Lélek azonban maga jár közben értünk, szavakba nem önthető sóhajtozásokkal. S ő, aki a szíveket vizsgálja, tudja, mi a lelkünk kívánsága, mert Isten tetszése szerint jár közbe a szentekért.

EVANGÉLIUM (Mt 13, 24—30).
Jézus más példabeszédet is mondott: „A mennyek országa hasonlít ahhoz az emberhez, aki jó magot vetett a földjébe. Amikor szolgái aludtak, jött az ellensége és konkolyt szórt a búza közé aztán elment. A vetés szárba szökött és kalászt hányt, de a konkoly is felütötte a fejét. A szolgák elmentek a gazdához és megkérdezték: Uram, ugye jó magot vetettél földedbe? Honnét került hát bele a konkoly? Az így válaszolt: Ellenséges ember műve. A szolgák tovább kérdezték: Akarod, hogy elmenjünk és kigyomláljuk? Nem — válaszolta—. nehogy a konkolyt gyomlálva vele együtt a búzát is kitépjétek. Hagyjátok, hadd nőjön mind a kettő az aratásig. Aratáskor majd szólok az aratóknak: Előbb a konkolyt szedjétek össze, kössétek kévébe és égessétek el, a búzát pedig gyűjtsétek csűrömbe."

Létezik-e a Sátán?

Milyen érdekes kérdést vet fel a mai evangélium?

Egy neves német hittudósnak ezzel a címmel jelent meg könyve a 60-as években: *„Búcsú az ördögtől."* Azt akarja bebizonyítani ebben, hogy bár a szent iratokban sokszor esik szó a Sátánról, a gonosz lélekről, az ördögről; ezt azonban csak jelképesen kell érteni. „A katolikus hitrendszernek ugyanis ,— amint *Haag profeszszor* egy TV-interjú kapcsán kijelentette — nincs szüksége a sátán létezésére." Más szóval: az egész keresztény tanítás megáll a lábán anélkül is, hogy hinnünk kellene a gonosz lélek létezésében. Természetesen nem sokan értenek egyet Haag ezen tanításával. El lehet ugyanis képzelni, hogy a keresztény tanítás az ördög-hit nélkül is megállna a lábán. Csak egy baj van! Az ember nem tud megállni erkölcsileg a lábán! Ez pedig igen súlyos bajt jelent az egyénnek és közösségnek egyaránt. Ennek okát kutatja a mai ember éppúgy, akár az elmúlt korok emberei. Látva látjuk, hogy az *ember a legtökéletesebb* az összes teremtmények között; de azt is látjuk, hogy ez a tökéletes *ember szégyenletesen „tökéletlen"* tud lenni. Hogyan lehetséges ez?

Gondoljunk csak egy-egy jelenetre saját tapasztalatainkból: pl. egy ittasan sárban fetrengő emberre. Vagy a vadállatnál is vadultabb német tisztre, akiről *Heinrich Böll írt:* Ádám, hol voltál? c. könyvében.

> Egy magyarországi koncentrációs tábor parancsnoka ő, tulajdonképpen gyáva alak, aki még soha nem lőtt rá senkire. Szenvedélye az énekkar-szervezés és vezénylés. A zsidó foglyokból is énekkart szervez. Éppen az új zsidó szállítmányból válogatja ki az énekeseket, és a vizsgázó leány — egy katolikus apácanövendék — a latin Lorettói-litániát kezdi énekelni. Ez a szent ének szinte érthetetlen módon olyan változást hoz a parancsnok lelkében, hogy felkapja revolverét, és a teljes tölténytárat rálövi a leányra. Aztán idegesen feltépi az ablakot és kiordítja a parancsot: kivégezni mind az átkozottakat, az énekeseket is!

— Élénk mered a kérdés: mi késztette a parancsnokot erre a gonoszságra?

Fájdalommal és meghökkenéssel tesszük fel mi is nap mint nap a kérdést — úgy mint a szolgák a mai evangéliumban: Uram, honnan a konkoly a tiszta vetésedben? Honnan a szemét és a gyalázat azokban az emberi életekben, amelyekről úgy hittük, hogy jó magból keltek ki?

Hány édesapa érzi: a szorgalmas munka, a fegyelmezett élet, a becsület és szeretet magvát vetette gyermekei életébe. Honnan van mégis, hogy azok konkollyá változtak?

Sok-sok édesanya a vallásos élet, a tisztességes viselkedés, az emberi megbecsülés és a hit magvát vetette, a szeretet anyatejével táplálta, és a szép szó erejével fűszerezte gyermekei lelkében. Honnan van mégis az elrugaszkodás, és hálátlanság, a cinizmus, amely kikelt gyermekei lelkében?

Hányszor tört fel lelkipásztorok ajkán a próféta panasza: mit kellett volna még tennem szőlőmmel... mindent megtettem és mégis vadszőlőt termett (Iz 5, 4).

Milyen választ kapunk a kérdésre a mai evangéliumban?

A mai nagyszerű evangéliumi szakasz bő tanulsággal szolgál nehéz kérdéseink megoldásában. Rámutat arra, hogy a földi életben, Isten országának földi történetében együtt van a jó és a rossz, az erény és a bűn, a jó ember és a gonosz. Látjuk azt is, hogy ez a világ szinte ki van szolgáltatva a gonosznak, mivel *az* sötétben jön, és észrevétlenül működik, hogy ne tudjunk védekezni ellene. Zavartalanul végzi munkáját Isten vetésében. Nem akadályozza semmi, hogy a konkolyt a jó mag közé ne vesse. Célját mégsem érheti el, mert ettől *a jó mag nem romlik meg.* Az elrendeződés megtörténik majd az ítéletkor. Addig azonban sajnos „hatalma" van a gonosznak.

Jézus a példabeszéd magyarázatában világosan megmondja, hogy a konkolyhintő, beszennyező, megrontó erő a gonosz lélek: „*Az ellenség aki veti, a sátán*" (Mt 13, 40).

Az ördög szó idegenül érinti a mai ember fülét. Szívesen le is tagadja létezését, mint valami középkori babonás hiedelmet. Ördög nincs, — mondja. Ugyanakkor mindennap találkozik vele önmagában és mások bűneiben. Ilyenkor azonban értetlenül teszi fel a kérdést, — amit nem egyszer hallunk a Kék Fény elítéltjeitől —

„Nem értem, hogyan történhetett ilyen velem?" Valóban *nem értjük, hogyan történhetik* meg velünk vagy másokkal egy-egy meghökkentő *bűn*, ha csak el nem fogadjuk Jézus szavát: *Létezik az ördög*, ő veti a konkolyt.

Miért fogadjuk el, hogy van sátán?

1. A sátán létezése nélkül nem tudjuk megoldani a kérdést: *honnan a világban az erkölcsi rossz*. Mondhatjuk, hogy a „romlott emberi természetből", de már ez a megromlás is csak külső félrevezetésből származhatott, hiszen „ignoti nulla cupido" (a tudatlannak nincsenek vágyai). Valakinek meg kellett csillogtatnia előttünk a rossz kívánatosságát. — De hogyan van az, hogy *„nem a jót teszem, amit akarok, hanem a rosszat, amit nem akarok"* (Róm 7, 20), mint szent Pál is panaszkodik. Tehát még a jóakarat is megbukik valami *nem látható erő* beavatkozásán. — *Tolsztoj* így fejezi ezt ki: „Az ember sokszor tört szárnyakkal csapdossa a földet, majd új erővel valahogy felemelkedik, hogy azután megint lezuhanjon" (Napló, 1897. okt. 18.). Ezért szoktuk idézni a híres német *költő Hebbel Frigyes* lehangoló mondatát: „Aki vagyok, szomorúan köszönti azt, akinek lennem kellene."

A zsoltár kérdésére: *„A bűnöket ki érti meg?"* (18, 13) tudunk-e Jézus nélkül válaszolni? Ki érti józan ésszel hogyan tudnak *családtagok* gyűlölettel lenni egymás iránt? Egymásnak válogatott gorombaságokat, bosszantásokat nyújtani szeretet helyett? Ki érti a szenvedély vakságát, mellyel *családi boldogságokat*, fészkeket *dúlnak* szét emberek, — akik talán egy verebet sem dobnának ki fészkéből. Ki érti a *cinikus élet-kioltást* esetleg hitvány pénzért, pár száz forintért, — hidegvérrel, megfontoltan? *Egy betörő megölte* a bankárt párizsi palotájában, de a távozás előtt még megetette a kanári madarat. Ki érti ezt? Valami olyan rossznak kell a háttérben lennie, amelynek a „gyenge ember" szinte sokszor csak eszköz a kezében. Ki ez?

2. *Jézus nagyon sokszor* és *világosan beszél a sátán létezéséről*. Az Újszövetségben harmincötször találkozunk e szóval: satanas. A múlt vasárnapi evangéliumban mondotta Jézus: *„Az ördög jön, és kiszedi az emberek lelkéből a jó magot"* (Mt 13, 19). A mai evangélium szerint: „Éjjel jön, és konkolyt vet"... — A sátán hatalma kikezdi az apostolokat is: *„A sátán hatalmat kért magának fölöttetek hogy megrostáljon."* (Lk 22, 31). Az is mindjárt kiviláglik Jézus szavaiból, hogy a sátán

erejével szemben Isten kegyelme a hathatós segítség: „De én imádkoztam érted..." Biztosan a sátán észbontó munkájára gondol Jézus utolsó imádságában is: „*Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek*" (Lk 23, 34).

3. Annak számára, aki elfogadja, hogy az embernek van lelke, semmi nehézséget nem okoz, hogy higyjen a test nélküli lélek létezésében is. S mivel a lélek a személyiség hordozója, semmi nehézség nem lehet abban, hogy a sátán, sőt többes számban: ördögök — olyan személyek legyenek, akik szabad elhatározással képesek legyenek ellentmondani Istennek, csak úgy mint az ember a maga szabad akaratával. Ez az ellentmondás nyilván nem érintheti közvetlenül Istent, hiszen neki semmiféle lázadó manőver nem árthat, — de az emberen keresztül mégis közvetve lázad a gonosz, amikor bűnbe viszi az embert. Maga a név: diabolus is ezt jelenti: „átejtő, becsapó", félrevezető. „Útonálló erő"-nek nevezi a holland Katekizmus., mely az Isten felé vezető iránytól akar eltéríteni.

Andre Gide, a nagy francia költő írta naplójába, amikor nagy kínok között küzdött a sátán ellen: „Uram, segítened kell. Mire vársz? Ah, ne engedd, hogy a gonosz foglalja el helyedet bennem. Hidd el, nem szeretem őt annyira" (1916. jun. 16.). Ha mi nem is tudunk költői szavakat találni az Istenbe kapaszkodó bizalmunk kifejezésére, de kéznél van mindig az Úr imája. „Uram, tudom, hogy van sátán, s azt is tudom, hogy engem is magával sodorhat tenélküled. De éppen ezért kérlek: ne engedj engem a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól". Amen.

ÉVKÖZI 17. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (1 Kir 3, 5. 7—12).
Gibeonban megjelent az Úr Salamonnak, éjszaka, álmában.
Így szólt Isten: „Kérj, mit adjak neked!"
Adj hát szolgádnak éber szívet, hogy meg tudja különböztetni a jót meg a rosszat. Mert hisz ki tudná másképp kormányozni ezt a te népes népedet?"

SZENTLECKE (Róm 8, 28—30).
Tudjuk azt is, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra válik, hiszen ő saját elhatározásából választotta ki őket.

EVANGÉLIUM (Mt 13, 44—46).
Jézus egyszer ezeket a példabeszédeket mondta tanítványainak; „A mennyek országa hasonlít a szántóföldben elrejtett kincshez. Amikor egy ember megtalálta, újra elrejtette, aztán örömében elment, eladta mindenét, amije csak volt és megvette a szántóföldet. A mennyek országa hasonlít a kereskedőhöz is, aki igazgyöngyöt keresett, Amikor egy nagyon értékeset talált, fogta magát, eladta mindenét, amije csak volt és megvette.

Milyen az Isten Országa?

Nem volt könnyű dolga Jézusnak, amikor az Isten Országát akarta megértetni hallgatóival; de a népnek sem volt kevésbé nehéz megérteni és elfogadni Jézusnak a messiási Országról szóló tanítását. A zsidó hallgatóknak évszázadokon át lelkükbe ivódott és a képzelet derűs színeivel megfestett földi ország eszméjét kellett volna lelkükből teljesen száműzni, hogy megérthessék Jézus tanítását, aki az ő Országát olyan sokszor égi Országnak, mennyországnak nevezte. Nem lehet csodálkozni, hogy nemcsak ők, de mi magunk is csak küszködve tudunk szabadulni az Országnak ettől a

fogalmától, aminek csupa földi jegyei vannak. Határok és városok; földek és vizek; dolgozók és rendfenntartók; vezetők és vezetettek határozzák meg és népesítik be az Országról alkotott fogalmunkat. Ezért alakult ki bennünk a mennyországról is olyan kép, mintha az egy másik bolygón, egy jelenlegihez hasonló más világban volna a földi országhoz hasonló felépítésben.

Érdekes beszélgetést közölt egyik irodalmi lapunk *Dévényi Iván* műkritikus korai halálával kapcsolatos megemlékezésében: — Nem tudom elfogadni, — mondta egy neves festőművészünk, Dévényi jó barátja, — hogy Dévényi Iván fizikai mivoltában nincs többé. — Higyje el — feleli az újságíró, — *csupán az életterét változtatta meg.* Mondjuk, egy másik bolygón, egy másik hullámhosszon együtt él velünk.

Ez az önkéntelen válasz megközelíti a mi képzeletünket: az elköltözött él, és kapcsolatban van, együtt él velünk egy más hullámhosszon. Ez a hullámhossz a döntő Isten Országának megértésében, és *nem a másik hely*, a más világ. Ez az Istenre kapcsoló hullámhossz láthatatlan valóság. Az Isten Országa ezt a rejtett kincset jelenti. Az evangéliumokban több mint 70-szer történik említés Isten országáról, vagy a mennyek országáról, de Jézus egyszer sem mutatja be úgy, mintha földi ország, vagy legalábbis ahhoz hasonló lenne. Az ő Országa egészen más. Pilátusnak is megmondja: „*Az én Országom nem e világból való*" (Jn 18, 46).

Milyen csodálatos egyszerűséggel beszél Jézus erről az országról a mai evangéliumban! Kíséreljük meg szavai alapján magunk elé idézni: milyen is az az Isten Országa?

1. Olyan, mint a *földben elrejtett kincs.* Jézus jelezni akarja, hogy bár a keret, vagyis a föld beláthatatlanul nagy, de nem ez az Isten országa, hanem a benne elrejtett kincs, ami nagyon kicsiny, és mindig rejtve marad.

Ez a kincs nem hasonlítható földi értékekhez, amiket az emberek büszkén mutogatnak mások irígységét is felkeltve, mert ilyen „csak nekik" van. A nemzeti kincseket, művészi és egyéb értékeket közszemlére teszik, hogy gyönyörködjenek bennük az emberek. Azt hisszük, hogy ezek az értékek emelik az egész nép értékrendjét. Jézus nemhiába hangsúlyozza, hogy az igazi kincs *rejtett.* Csak Isten látja, csak a tulajdonos tud róla, és így nem állhat ez a kincs a hiúság szolgálatába. Még csak nem is ajtók mögé van zárva, ahol legalább

rá lehetne nyitni, hanem a szántóföldben, ahol *csak egy valaki tud róla.*

Ebből az is kitűnik, hogy az Isten Országa a láthatatlan emberi lélek rejtekében létezik. „Isten országa közöttetek van" (Lk 17, 21). Nem ti vagytok tehát benne az országban, úgy mint egy nép a saját országhatárai között, hanem az Ország van tibennetek.

Osztrák szerzeteskolostorokban járva feltűnt, hogy egy-egy folyosószögletben jó erős, pántokkal szegett tölgyfaajtón ez a felirat állt: *Schatzkammer*, kincseskamra, kincstár. Valami rossz érzés fogott el, mikor olvastam. Lehet az, hogy egy *kolostor falai között* éppen ebben a kamrában összegyűjtött művészi vagy drága anyagból készült alkotások jelentik a kincseket? Képviselhetnek-e ezek bármily csekély értéket Isten Országában? Nemde nevetséges semmiségek ezek a drága aranyművek, ezüsttárgyak, képek vagy szobrok akárcsak egyetlen *személyhez* viszonyítva, aki abban a kolostorban élt vagy él; aki ott alázatos boldogan Istennel egyesülve imádkozott, vagy imádkozik? Aki meghalt önmagának, szenvedélyeinek; aki eladta mindenét, elhagyta övéit és a világot, hogy a legnagyobb kincset, Istent, a szívébe zárhassa? Milyen csodálatos Schatzkammert lehetne berendezni azokból a lelkekből, akik ezekben a kolostorokban kemény önfegyelemmel, önfeláldozással, a szeretet gyakorlásával építették lelkükben a krisztusi Országot. Milyen fölséges „margeritha", igazgyöngy volt a nyulak szigeti kolostorban a mi *Árpádházi Szt. Margitunk!* Ha az a sok lélekbe rejtett kincs egyszer láthatóvá lenne, micsoda elképzelhetetlen szép látványt jelentene a kíváncsi látogatók számára! Bárcsak lenne egy hatodik érzékünk, hogy megláthatnánk a lélekben tündöklő kincset, az Isten Országát.

Isten országában *a hatalom és uralom* Istené, vagyis *a végtelen szeretet.* A döntő szó a léleké és nem az anyagé. Isten országában a kincstár nem anyagi alkotásokkal van tele, hanem a szeretet cselekedeteivel. Isten országában nem a pénz és az élvezet jelenti a boldogságot, hanem Isten közelsége, a szeretet átélése. Ebben az Országban a szeretet éltető melege árad szét nem pedig a hűvös szellőzetlenség, mint a földi kincseskamrákban.

2. Az Isten-országot tehát *magunkban hordozzuk.* Kiterjedése azonban nincs, és így nem is a testi életfunkciók függvénye, hanem egy belső lelki állapot, amely boldogsággal tölti el az embert. Ezt az

állapotot a maga egészében legtökéletesebben *a gyermek éli át*, akinek lelkébe nem taposott még bele az élet sem kísértéseivel, sem csalódásaival: ő csak a szeretet melegét érzi, amikor édesanyja vállára hajtja fejét. Teljes örömben, biztonságban és megelégedettségben öleli át nyakát. A gyermek még természetesen rendelkezik a kincsekkel, amik egy más világból, Isten Országából valók. Ezek: a játék, a remény, a bizalom és a nevetés, amelyek szinte benne élnek a gyermek természetében. Isten országának ezek azért jellemzői, mert általuk tudunk kiemelkedni az időből, a bizonytalanságból, a magunkra-maradottságból.

Ezeket nevezi *Péter L. Berger* angol bölcselő „Túlparti fényeknek" (vö. Teológia, 1971. dec.).

A *játék* értelme és célja révén kilép az időből. „A komoly világban lehet 11 óra ezen és ezen a napon, de a játékban nincs. Aki játszik, kilép a múló időből és másik méretlen időbe lép át. A játék öröme tölti el az embert." Aki boldog, szeretné megállítani a perceket. A játékban megáll az idő. Így ízlelteti meg velünk azt az örökkévalóságot, amit sem érzékeinkkel, sem értelmünkkel elérni nem tudunk.

A *remény* az egyedüli eszköz, amivel a rossz problémáját meg tudjuk oldani. A remény emel ki bennünket a gondok, bajok sorvasztó hínárjából. „A teljes pusztulással szemben halált megvető bátorságban nyilvánul meg igazán a remény ereje". Világos, hogy a reménynek a horgonyához szükséges egy biztos kikötő is, amit csak az Isten iránti teljes bizalom adhat meg. A gyermeknek édesanyja iránti természetes bizalmát felnőtt embernél már csak az Istenbe vetett hit alapozhatja meg.

Végül a *nevetést* is úgy lehet tekintenünk, mint Isten országa jelzését, zenéjét (szignál). Nem véletlen, hogy a csodálatos *XXIII. János pápa* reggeli imájában naponta humort kért Istentől. *Mórus Tamás* hasonlóképpen: „Uram ajándékozz nekem humorérzéket. Add a kegyelmet, hogy értsem a tréfát". A nevetés fölébe emel bennünket az emberi nagyravágyásnak. „A bolond bölcsebb a bölcselőnél; a bolondozás kevésbé léha, mint az emberiség istenítése". Ezért ígéri Jézus is a síróknak, hogy *ők majd nevetni fognak* (Lk 6, 12).

Vajon mi hogyan értékeljük magunkban ezeket a túlparti fényе-

ket? Átérezzük-e, hogy az örökkévalóság fényénél minden csak játék? Tudunk-e bizalommal reménykedni a végtelen szeretetben, Istenben? Tudjuk-e a humor józan derűjében látni azt, ami mulandó. Úgy, ahogyan a szentek tették. Ahogyan *Bonhoeffer* a német koncentrációs táborban kivégzett berlini evangélikus lelkész fogadta a halálos ítéletet: „Számomra most kezdődik az élet".

3. Az Ország kincsét azonban *csak a gyermek kapja ingyen.* Az értelem és szabad akarat kiváltságával élő *felnőttnek meg kell küzdenie érte.* Ezt fejezi ki az evangélium is: „A kereskedő eladja mindenét, hogy megvegye az igazgyöngyöt. A szántóvető eladja mindenét, hogy megvegye a földet, amely a kincset rejti. A mi nagy bajunk, hogy alkuszunk a kincsre. Úgy akarjuk megvenni, hogy ne kerüljön sokba. Lehetőleg semmit sem akarunk eladni érte. Inkább ragaszkodunk a gazdagsághoz, — pedig abból csak a „gaz" marad meg nekünk, — mintsem az igazi kincshez. Harácsolókká, de legalábbis gyűjtögetőkké tesz bennünket a mai élet. Pedig anyagiasságunkkal nagyon rosszul vizsgázunk a kívülálló világ előtt. Csak akkor tudunk hitelesen tanúságot tenni Krisztusról és az ő Országáról, ha igazán le tudunk mondani mindenről, de legalábbis minden feleslegesről; ha tudunk szegények, de legalábbis szerények lenni; ha tudunk megértőkké, de legalábbis türelmesekké válni. Lehet, hogy a világ bőven kínálgatja a földi ország kincseit, ezek azonban sohasem adnak sem boldogságot, sem nyugalmat nekünk.

Jézus így tanít: keressétek először Isten országát, és az ő igazságát, s ezeket mind megkapjátok hozzá (Mt 6, 33). Bizalommal kell fogadnunk Jézus szavait.

> *Ausztriában épült az* utóbbi években egy női kolostor *ciszterci nővérek számára.* Abból az összegből fedezik az építkezést, amit *az emberek felajánlott régiségeikért* — vasalók-, lámpák-, mozsarakért kapnak. Új, szép, modern, kerek alakú rendház épül a már szinte kidobott holmik értékesítéséből. Mi lenne, ha igazán mindenünket el tudnánk adni Isten országáért? Erre talán azok az *apácák* tudnak majd válaszolni, akik e kolostorba beköltöznek.

Mindenről lemondanak, de *megtalálják a rejtett kincset: Isten Országát.*

Én Istenem, legyek vidám,
hogy házamat vidítani tudjam.
Mosolyogjak, ha bántanak
és senkire ne haragudjam.

Arcom ne lássa senkisem
bánkódni gondon és hiányon.
Legyen szelíd vasárnapom,
ha mosolyog a kisleányom.

Én Istenem, legyek vidám,
ma minden gondot tűzre vessek.
Nyújtsam ki kincstelen kezem
s szegényen is nagyon szeressek.
.....
.....
Én Istenem, legyek vidám,
ujjongva újra tiszta lelkem,
mint rég, mikor falum felett
az első forrásvízre leltem.

Ködökbe csillanó sugár,
víg fecskeszó bolond viharban,
tudatlan gyermekhang legyek
a jajgató világzavarban.

(Áprily Lajos: Imádkozom: legyek vidám)
(részlet)

ÉVKÖZI 18. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 55, 1—3).
Ti szomjazók, gyertek a vizekre mind,
és bár nincsen pénzetek, siessetek ide!
Vegyetek ingyen gabonát és egyetek,
vegyetek pénz nélkül bort és tejet.

SZENTLECKE (Róm 8, 35. 37—39).
Biztos vagyok ugyanis benne, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelemségek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmasságok, sem magasság, sem mélység, sem egyéb teremtmény el nem szakíthat bennünket Isten szeretetétől, amely Krisztus Jézusban, a mi Urunkban van.

EVANGÉLIUM (Mt 14, 13—21).
Amikor Jézus hírét vette Keresztelő János halálának, a hír hallatára Jézus elhajózott onnan egy elhagyatott helyre, hogy egyedül legyen. De a nép tudomást szerzett róla, és gyalogszerrel utánatódult a városokból. Amikor kiszállt, már nagy tömeget talált ott. Megesett rajtuk a szíve s meggyógyította betegeiket. Amikor beesteledett, odamentek hozzá tanítványai és figyelmeztették: „Elhagyatott itt ez a hely, s már az idő is későre jár. Bocsásd el a népet, hadd széledjenek szét a falvakba, hogy élelmet szerezhessenek maguknak. Jézus azonban így válaszolt; „Nem kell elmenniük, ti adjatok nekik enni." „Csak öt kenyerünk van és két halunk" — felelték. „Hozzátok ide" — mondta, s meghagyta, hogy a nép telepedjék le a fűre, majd fogta az öt kenyeret, meg a két halat, föltekintett az égre, és megáldotta őket.
Ezután megtörte a kenyereket, odaadta tanítványainak, a tanítványai pedig a népnek. Mindnyájan ettek s jól is laktak. Az asszonyokat és a gyerekeket nem számítva, mintegy ötezer férfi evett.

Lelki és testi éhség

Két helyen olvassuk az evangéliumban, hogy Jézus szíve megesett az embereken, azok nyomorán. Az egyik esetben azért, mert „*olyanok voltak mint a juhok pásztor nélkül*" (Mk 6, 34). Tehát lelki éhségben szenvedtek: lelki bizonytalanságban, tanácstalanságban, elhagyatottságban. A második alkalmat a mai evangélium említi: „*Meglátta a sokaságot, megesett rajtuk a szíve*" (Mt 14, 14). Meggyógyította betegeiket, majd pedig testi éhségük csillapítására kenyeret szaporított nekik.

Ez a kettős éhség végigkíséri az embert a történelem útján. Sokszor súlyos terhet és feladatot jelent számára ennek csillapítása, de önerejéből mind a mai napig képtelen megbirkózni vele. Csak az embernél nagyobb hatalom lehet képes arra; csak Jézus segíthet rajta.

Jézus szerette az ő népét, de nem azért szánta őket, mert politikai elnyomás alatt nyögtek; nem is azért, mert kilátástalan volt szabadságuk visszaszerzése, vagy mert gazdaságilag csődben voltak, hanem azért, mert nem volt igazi szellemi, lelki erőforrásuk. Hiányoztak azok a vezetők, akik a népet képesek lettek volna lelkileg felemelni, vigasszal-reménnyel eltölteni, lelki bajait orvosolni, — mint egykor a próféták. Ehelyett az írástudók „*elviselhetetlenül nehéz terheket raktak az emberek vállára, de maguk ujjal sem segítettek mozdítani rajta*" (Mt 23, 4). Jézus szánta az ő népét, de nem azért, mert alacsonynak találta életszínvonalát, anyagi jólétét, hanem azért, mert híjával voltak a legszükségesebbnek: a mindennapi kenyérnek.

Lehet vitatkozni azon, hogy a kettős éhségből melyik kínozza jobban az embert. Talán embere válogatja.

> *Hugó Gryn* zsidó rabbi így emlékezik vissza egy haláltáborbeli élményére: édesapám a barakk sarkába húzódott néhány barátjával. A szentély felavatásának napja közeledett. Elővett egy agyagedényt, megolvasztotta margarinadagját, és mécsesként meggyújtotta... Tiltakozni akartam az élelem elégetése ellen, de ő azt mondta: „mi ketten, te meg én, láttunk embereket, akik evés nélkül három hétig éltek. Megtörtént már az is, hogy három napig sem kaptunk vizet. De az ember három percig sem élhet *remény nélkül*..."

Annyit mindenesetre elfogadhatunk, hogy az egyik éhség kielégítése nem szünteti meg a másiknak kínjait. Ezt látjuk a mai korban: ma a testileg jóllakottak talán többet szenvednek a lelki éhségtől, mint a régebbi korok ún. éhezői akkor a testi nélkülözéstől. Csak az a különös, hogy az ember még az anyagi éhséget sem tudja véglegesen kiküszöbölni az életből Jézus segítsége nélkül.

1. *Az emberi szellem* veleszületett nyugtalansággal törekszik a mind nagyobb tudásra, több ismeretre. Ezért tulajdonképpen örömmel hallgatja azt, aki nála többet tud. Ezért tisztelte az emberiség mindenkor tudósait, bölcseit. Lehet, hogy ezektől az ember valóban sok kérdésre kapott választ, végül azonban mégis éhesen maradt a lelke. A természettudományok eredményei épp úgy nem tudják kielégíteni, mint az újabbnál-újabb bölcseleti iskolák. A lelki éhséget elsősorban éppen azok élik át, akiknek szelleme nyugtalanul teszi fel a kérdéseket, de csak egy irányba: a tudomány és bölcselet irányába; az emberi ész irányába. Erről az oldalról azonban a feleletet mindig csalódás kíséretében kapják.

> Neves írónk ,*Németh László* éppen ezen a csalódáson okulva adott választ egy fiatal anyának, aki megkérdezte tőle, hogy járassa-e hittanra a gyermekeit. Állásfoglalását azután így indokolta: „*A vallások* olyanféle szerepet töltöttek be, mint a járószék: más — egyenes — tartásra tanították az embert: kúszóból járóvá tették, nevelték. A természettudomány, rohamos fejlődésével *túl gyorsan* vette el a gyermek körüli ketrecet, és az most eldől. Mi lesz? Megtanul-e járóka nélkül is járni? Vagy hasraesik és egy időre megint csúszó-mászóvá lesz?" (Sajkódi esték, 21. o.)

Ezt az aggodalmat oszlatja el Jézus tanítása. Miért örömhír ez a tanítás? Éppen azért, mert ezt *a lelki éhséget képes kielégíteni.* A legkisebb embert is, aki talán morzsányit sem kapott a tudományból, megtanítja arra, hogy embernek és ne kúszó-mászó szerencsétlennek érezze magát. Tudja önmagáról, hogy rangtól, tudástól, földi sikertől, gazdagságtól függetlenül egyenesen járó felnőtt, mert egyedül ő az ebben a teremtett világban, akivel egy Isten törődik; akit egy mennyei Atya fogad be végtelen szeretetébe. Ráadásul minden okunk megvan arra, hogy ezt az örömhírt kétség nélkül elfogadjuk,

higyjünk benne, hiszen Jézus ezért halt meg. Hitelesítette azt a szeretetet, amit hirdetett.

Ezt a lelket betöltő örömhírt azonban csak alázattal és szívvel lehet megérteni és elfogadni. Aki híjával van annak a képességnek, hogy *szeretetet elfogadjon és adjon*, az a világ végéig is csak sóhajtozhat a lelki éhség kielégítése után, de senkitől és semmitől meg nem kapja azt. Ez lett *Németh László* sorsa is. Bámulatos, hogy ez a kiváló értelem ilyen szánalmas megoldástól várta a lelki éhség csillapítását: „Nem kinyilatkoztatásra van szükség — írta — hanem egy olyanfajta filozófiára, amellyel a lélek is vele zeng, mint a zeneszerszám ládája a húrral" (uo.). Csakhogy elfelejti, hogy a húr *harmonikus megszólaltatásához* egy magasabb képességű *lélekre van szükség*. Ha a húrral együtt zengő rezonáló szerszám maga az emberi lélek, akkor ugyanaz a lélek nem lehet egyúttal zenésze is a hangszernek. A lélek örömére és beteljesítésére csak *az embernél nagyobb művész*, éppen a kinyilatkoztatás *Krisztusa képes* azt megszólaltatni. Erre van tehát szükségünk. Ugyan, melyik zeneláda képes harmonikusan megszólaltatni a húrokat? Melyik filozófiában vagy tudományban sikerült emberszívet betöltő harmóniát teremteni? Egyébként is mindig nevetségesen beképzelt vállalkozás az emberiséget tudománnyal és filozófiával boldogítani. Ennek ugyanis az lenne a feltétele, hogy minden ember rendelkezzék tudományos és bölcselkedő képességekkel. A leginkább emberellenes okoskodás az, amely *tudással* akarja boldogítani az embert. Ezzel máris az emberek 99%-át kizárják a boldogságból. A magas tudás megszerzésére csak nagyon kevés ember képes, de szeretni mindenki tud, ha akar.

2. Nem jobb a helyzet *a testi éhség* csillapításának dolgában sem. A mai ember ócsárolja a középkort, annak gazdasági és társadalmi helyzetét, pedig az emberiség összességét tekintve aránylag *akkor nem haltak olyan sokan éhen, mint most*, jóllehet még száz évvel ezelőtt is legfeljebb egynegyedét termette a föld holdanként, mint jelenünkben. Nem a kenyér mennyiségén, nem is a szállítás lehetőségén múlik ma milliók éhsége, hanem csupán azon, hogy kik és hogyan tanulják meg Jézustól: szánni a sereget.

Jézus szánakozása és segítő készsége akkor nem csupán egy adott eset volt, hanem egy példaeset mindenkorra és mindenhova. Az ő módszere a világ számára az egyetlen megoldási lehetőség a testi-lelki éhség nyomorának megszüntetésére: szeretni kell az embert,

törődni az emberrel, magunkat beleélni a nyomorultak helyzetébe.

Az Egyház léte első pillanatától fogva komolyan vette ezt a küldetését. Az ApCsel tanúsága szerint az apostolok nemcsak az isteni Ige kenyerét osztották a híveknek, hanem a mindennapi testi táplálékról is gondoskodtak. Ezért választották ki a hét szerpapot, hogy *az asztalnál ellássák a szolgálatot* (ApCsel 6, 2). Az Egyház mindig feladatának tartotta, hogy az irgalmasság testi és lelki cselekedeteivel nyúljon az emberekhez. Bár sokszor vádolják az Egyházat, hogy a gazdagokkal szövetkezett, azonban ezt mindig úgy tette, hogy a szegényekhez, nyomorultakhoz, tudatlanokhoz is le tudott hajolni. A pápák körlevelei már 1891-től kezdve, — *amikor XIII. Leo első szociális körlevelét* kiadta, — újra és újra felhívták a világ figyelmét a szociális igazságok érvényesítésére. Igazán nem az Egyház hibás abban, hogy az emberi kapzsiság még ma is milliókat zsákmányol ki. Az utolsó évtizedek pápái ismételten szóltak az éhező emberek megsegítését szorgalmazva. *VI. Pál* felszólította a világ gazdag népeit, szánják meg az éhezőket, és nemzeti jövedelmüknek 1%-át adják oda ezek megsegítésére. Ez is elég volna az éhség megszüntetésére.

> A világ azonban értetlen és passzív marad. Szép az a kezdeményezés amit a FAO az éhezőkért tesz, de 36 év alatt az éhezőknek adott összeg mindössze 59%-át teszi ki annak, amibe *egyetlen nukleáris tengeralattjáró* kerül. — Évenként 60 millió ember hal meg. Ebből 40 millió (15 millió gyermek) a rosszultápláltság áldozata lesz. Az éhhalállal küzdők megsegítésére elég volna a világ fegyverkezési költségeinek 5%-a. 1977-es felmérés szerint a világon 450 millió ember éhezik.

Ezek után nem szabad meglepődnünk, ha nem csak a hivatalos egyházi nyilatkozatokban, hanem egyes egyházi személyek forradalmi kijelentéseiben is találkozunk a kenyeret követelő és nyújtani akaró krisztusi programmal. 1974. évi püspöki szinóduson nagy vihart kavart fel az a kérdés, vajon köze van-e az Egyháznak programszerűen a szociális problémákhoz. Egyesek ugyanis csak a lelki küldetést hangsúlyozták. Azok a püspökök azonban, akik éhező híveikkel együtt szenvedik azok nyomorát, kijelentették, hogy a nyomor megszüntetése nemcsak a világ feladata, hanem az egyházé is.

A krisztusi példa minden kereszténynek külön is szól. Mi lenne, ha a világ csak egy órára komolyan venné az evangéliumot? Képzeljük el, hogy minden fegyverszállítást lemondanának és minden bankbetétet — mivel az tulajdonképpen holt tőke — elindítanának a szegények felé. Milyen csodálatos termése lenne ez annak a keresztény lelkületnek, amely Jézussal együtt szánná a tömeget, a testi-lelki nyomorgókat. Egyet mindenképpen meg kell tennünk: ne legyen olyan napunk, amelyen egy *jó szónak és egy darab kenyérnek*, vagyis a testi és lelki szolgálatnak valamilyen ajándékát ne adnánk embertársainknak. Csak akkor reménlhetünk bízva az utolsó nap örömteli meghívásában: Jőjj te is, Atyám áldotta, a neked készített boldog országba!

*

Szegények a világban 1979-es adatok szerint:

2 milliárd 37 millió ember él olyan országban, ahol a lakosság átlagos jövedelme nem érte el az évi 330 dollárt.

Vannak országok szép számmal, ahol az átlagjövedelem évi 200 dollár alatt marad. Indiában 240, Kínában és több afrikai államban 290 dollár (1 dollár = 35 Ft).

Ezzel szemben az Egyesült Államokban évi 10 ezer dolláros, Anglia, NSZK, Svédország, Franciaország, Hollandia, Norvégia, Dánia még ennél is magasabb.

Az Egyesült Arab Emirátus 23 ezer dolláros évi fejenkénti átlagjövedelemmel rendelkezik (MK 1982. ápr. 20.).

*

Vajon kik az igazi szegények?

ÉVKÖZI 19. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (1 Kir 19, 9a. 11—13a).
Az Úr szózatot intézett Illéshez: „Menj és a hegyen járulj az Úr színe elé!" S lám, az Úr elvonult arra. Hegyeket tépő, sziklákat sodró, hatalmas szélvész haladt az Úr előtt, de az Úr nem volt a szélviharban. A szélvésznek földrengés lépett a nyomába, de az Úr nem volt a földrengésben. A földrengés után tűz keletkezett, de az Úr nem volt a tűzben. A tüzet enyhe szellő kísérte.

SZENTLECKE (Róm 9, 1—5).
Nagy a szomorúságom és állandó a szívem fájdalma. Inkább azt kívánnám, hogy magam legyek átok alatt, távol Krisztustól, testvéreimért, a test szerint népemből valókért: Izrael fiaiért: övék az istenfiúság, a dicsőség, a szövetségek, a törvényadás, az istentisztelet és az ígéretek. Övéik az atyák, és test szerint közülük származik Krisztus, aki mindenek fölött való, mindörökké áldott Isten. Amen.

EVANGÉLIUM (Mt 14, 22—23).
Jézus ezután nyomban szólt a tanítványoknak, szálljanak bárkába, és evezzenek át a túlsó partra, addig ő hazaküldi a népet. Miután hazaküldte, fölment a hegyre, hogy egyedül imádkozzék. Közben besötétedett, s ő ott volt egymagában. A bárka már jó pár stádiumnyira járt a parttól, hányták-vetették a hullámok, mert ellenszél fújt. Éjszaka a negyedik őrváltás idején a víz tükrén elindult feléjük. Amikor a tanítványok észrevették, hogy a vízen jár, megrémültek. „Kísértet!" — mondták, s félelmükben össze-vissza kiabáltak. Jézus azonban megszólította őket: „Bátorság! Én vagyok, ne féljetek!" Erre Péter így szólt: „Uram, ha te vagy, parancsold meg, hogy odamenjek hozzád a vízen." „Gyere!" — felelte. Péter kilépett a bárkából és elindult Jézus felé a vízen. Az erős szél láttára azonban megijedt és amikor merülni kezdett, felkiáltott: „Uram, ments meg!" Jézus kinyújtotta a kezét és megfogta. „Te kishitű — vonta kér-

dőre —, miért kételkedtél?" Amikor beszállt a bárkába, a szél nyomban elült. Akik a bárkában voltak, térdre hullottak, előtte és megvallották: „Valóban Isten Fia vagy !"

Érdemes-e hinni?

Friderich Dürrenmattnak, a világhírű svájci írónak van egy kis könyve: az *Alagút.* Egy különleges utazásról ír a Zürich felé tartó expresszvonaton. A vonatra felszáll egy 25 év körüli fiatal ember valamelyik távolabbi állomáson. Zürichbe utazik. A vonaton mindenki igyekszik kellemesen elfoglalni magát: olvasnak, sakkoznak, beszélgetnek vagy nézegetnek az emberek. A vonat egyszer csak alagútba robog be. A villanyok felgyulladnak, az emberek nyugodtan folytatják eddigi szórakozásukat. Csak a fiatalember pillant önkéntelenül az órájára. A vonat megszokott sebességgel robog tovább, és a fiatalember várja, hány perc múlva hagyják el az alagutat. Amikor órájára néz, csodálkozva állapítja meg, hogy már jóval túlhaladtak azon a nyolc perces időtartamon, ami alatt a vonat általában átjutott az alagúton. Miért tart most az út kétszer annyi ideig? Nyugtalanság fogja el, és megkérdezi az éppen olvasásba merülő útitársától:

— Tessék mondani, ez a zürichi vonat?

— Igen, ez az — válaszol az útitárs, a fejét sem emeli fel a könyvből.

— Hogyan lehet, hogy ilyen soká nem érünk ki az alagútból?

— Majd kiérünk.

A percek tovább telnek, míg végre jön a kalauz. Fiatalemberünk őt is megkérdezi:

— Igazán ez a zürichi vonat? Hogyan lehet, hogy már több mint húsz perc óta tart ez az alagút?

— Bizonyára valamivel lassabban haladunk — felelte a kalauz, s máris ment tovább.

A fiatalembert mindjobban elfogja az idegesség, most már előretörekszik a vonaton, hogy magától a vonatvezetőtől érdeklődjék. Az éppen szállítópapírjaival van elfoglalva, és

csak nehezen sikerül nyugalmából kimozdítani. Végül mégis órájára néz, és most már őt is eltölti az aggodalom.

— Nézzük meg a mozdonyvezetői fülkét. Mindketten előreindulnak, s ott megdöbbenve látják, hogy sem vezető, sem segédvezető nincs a fülkében. A vonat pedig kétszeresen nagyobb sebességgel robog a megengedettnél.

– Húzza be a féket! – kiált a fiatalember. A vasutas próbálkozik, de sikertelenül.

– Mit tegyünk? – kérdezi a tanácstalan utas.

– Ugorjunk ki! – mikor azonban a fülke ajtaját felnyitják, a huzat olyan erővel vágja őket a padlózatra, hogy szörnyethalnak.

A könyv ezzel a mondattal fejeződik be: Isten elengedte őket, és ők zuhantak — Feléje.

Az író a robogó expresszvonattal magát *az emberiség történelmét* akarja ábrázolni. Minden ember erre váltott jegyet és ezen utazik. Utazás közben ki-ki a maga szórakozását, foglalatoskodását végezheti, de mindenkinek célba kellene érnie, hiszen azért utazik. Sajnos, alig akad ember, aki felteszi a kérdést: vajon a vonat célba jut-e? Az útnak, vagyis az emberi történelemnek, az életnek vannak napvilágos és vannak alagutas szakaszai. Az előbbi világosság felülről, az Istentől jön; az alagutat azonban csak földi ember alkotta, mesterséges fények világítják be. Az *égi fény* mindnyájunk számára *a hitből jön*, a földi világosság a tudományból, az emberi képességekből ered.

Nagy kérdés, melyiket válassza a mai ember? Vajon önfeledt szórakozóként, vagy komolyan kérdező emberként utazunk-e mi sorsunk vonatján?

Szt. Péter apostol a mai evangélium szerint pillanatok alatt átélte mind a hit biztonságát, és erejét, mind az okoskodás és tudás bizonytalanságát és kétségbeesését. Az Úr Jézusnak mindenesetre az a célja ezzel az igazán izgalmas evangéliumi eseménnyel, hogy apostolait teljesen nyitottá tegye a hitre, és ráhangolja őket a feltétlen bizalomra. Nyomban a kenyérszaporítás csodája után felszólította tanítványait: szálljanak be a hajóba, és evezzenek a túlsó partra. Ő majd elbocsátja a tömeget. Nyilván a tanítványok is szívesen sütkéreztek volna még a kenyérszaporítás csodájának dicsőségében,

amit nem is róhatunk fel nekik. Jézus azonban próbára akarta tenni hitüket: vajon hogyan viselkednek, amikor a súlyos viharral kell megküzdeniük?

— Nagyon valószínű, hogy a tanítványok már látták az égboltozatról a közelgő szél veszélyét, Jézus ezért szinte parancsolóan rendelkezik — amint a görög kifejezés is elárulja — hogy evezzenek át a túlsó partra. Ellenszelük lesz. Óriási erőfeszítéssel küzdenek vele szemben, és a hullámokkal. El tudjuk képzelni, milyen emberfeletti küzdelem lehetett ez, ha meggondoljuk, hogy mindössze 10–12 km-es utat kellett megtenniük. Ehhez nekik a gyakorlott evezősöknek a csendes időben (legfeljebb) kb. másfél órára volt szükségük. Most azonban még éjszaka három órakor is a tavon küszködtek. Testi és lelki erejük egyaránt kimerülőben volt már, amikor Jézus jött feléjük a vizen. A kétségbeesett, felzaklatott lelkű tanítványok démoni erő megjelenésére gondolnak. Kiáltásba törnek ki: kísértet! Jézus azonban feloldja lelki feszültségüket: „Bízzatok, ne féljetek! Én vagyok!"

És most jön Péter — a hivő. „Uram, ha te vagy az, mondd, hogy én is menjek a vízen." „Jöjj" — felelte Jézus. Erre Péter kiszállt a csónakból, és lelkesen lépegetett a hullámokon. Fenntartotta a hite. A hullámok azonban erősen csapdostak, a szél is tombolt, és Péter hite megingott. Igaz is, hogy ép ésszel ilyet nem lehet tenni. A hit bizonysága helyett jön tehát az okoskodás: egészen biztosan elsüllyedek, hiszen nincs szilárd talaj a lábam alatt, — gondolja Péter, és máris süllyedni kezd. A gondolkodó, a sok tapasztalattal rendelkező és mesterségét jól értő Péter! Gondolkodása nem volt oktalan, és mégis — míg előbb a hite fenntartotta, addig most a „tudománya" süllyedni hagyta.

Most azonban Jézushoz kiáltott: „Uram, ments meg engem", Jézus kézenfogja, és kihúzza őt, de nem mulasztja el a tanítást: „Kicsinyhitű, mért kételkedtél?" Aztán csendet teremt a tengeren. A tanítványok csodálkozva mondták: „Valóban, Isten Fia vagy".

Péter az Úr iskolájában megtanulta a hitet. Saját ingadozásában átélte a hit csodás erejével szemben az emberi gondolkodás és gondoskodás gyengeségét, bizonytalanságát.

Egyszer mindenkinek el kell jutnia addig a döntésig, hogy mit akar érezni a lába alatt: szilárd, földi talajt Isten nélkül; vagy hullámokat és felhőket, de Istennel, Jézus kezét fogva. Látnunk kell

világosan, hogy a tudás képes-e kielégíteni bennünket, kérdéseinkre megadja-e a választ, megnyugtat-e, s végül biztonságot, békét és boldogságot ad-e? Mert ha nem, akkor a szilárd talajnak vélt tudás nagyon is ingoványos sárnak, de legjobb esetben is csak mozgólépcsőnek bizonyul: amennyit fel, ugyanannyit megy le is. És nem áll meg a kedvünkért, de ha megáll, az nemcsak kedvünket, hanem életünket is elveszi. — A hit viszont független a lábunk alatti talajtól. Úgy tart bennünket, mint a madarat a szárnya. Letörhet alatta a száraz ág, de nem fél, hiszen kitárja szárnyát, és elrepül. „*A hit — a Biblia szava szerint: — szilárd bizalom abban, amit remélünk, meggyőződés arról, amit nem látunk*" (Zsid 11, 1). Tehát látás és érzékelés nélkül is igazi biztonságot jelent.

A tudás valóban mindig csak az alattunk levő talajra vonatkozik: a földhöz, a földi dolgokhoz és eseményekhez, az anyaghoz kötött életünket vizsgálgatja. A *hit* már csak azért is sokkal többet jelent, mert általa *a személyekhez kapcsolódunk: emberekhez és Istenhez.* Már az első személyes kapcsolat is jóval többet jelent számunkra mint bármiféle anyaghoz kötődés. Más az, ha egy édesanya gyermekének fényképét nézi, s más ha a valóságban ölelheti magához. Még ennél is sokkal többet jelent az a hit, amely Istenhez köt bennünket, hiszen Ő és csakis Ő jelentheti számunkra a teljes biztonságot az élet minden hullámzása, ingatagsága és hűtlensége ellenére. Ezért mondja *Pasteur*, — világhírű francia tudós egy hitetlen kollégájának: „Nekem ma kell a válasz kérdéseimre és nem holnap, hiszen holnap esetleg már nem vagyok. De ma tudni akarom, hogy hová megyek. A tudomány erre nem válaszol sem ma, sem holnap. Ezért kell a hit."

Hit nélkül tehát bele kell törődnünk abba, hogy a legnagyobb kérdésünkre, az élet értelmére nincs válaszunk. Pedig minden ember lelkében elhangzik valamikor komolyan a kérdés, amit az egyik *pop-dalunk* így tesz fel:

„Valaki mondja meg milyen az élet,
Valaki mondja meg mért ilyen...
Valaki mondja meg, mért vagyunk itt?"

Ezt a kérdést felteszi fiatal és öreg, gyermek és felnőtt, egyszerű és tanult fő. Szinte minden költőnknél találunk egy-egy olyan kérdést, amilyent *Vajda János* írt le:

„Mi itten az örök: a halál-e vagy a lét?
Hol itten a kezdet, no és van-e: még?
Mi itt a csalódás, hol itten az álom?
Vajh innen-e, avagy túl a határon?"

(Őszi tájék)

Hit nélkül *sötét alagútban* visz életünk vonatja, mégpedig mind nagyobb sebességgel *és vezető nélkül*. Lehet ezen a vonaton szórakozni és művelődni; játszani vagy dolgozni; lehet ideig-óráig a pillanat műveibe belemélyedni, de nem lehet a biztonságot és a nyugodt megérkezést remélhetni. Aki nem tudja hova megy, az azt sem tudja, hogy miért megy; útja csak a semmiben végződhet. Ez a szörnyű bizonytalanság adta *Ady* tollára is a súlyos szavakat:

„Batyum: a legsúlyosabb Nincsen.
Utam: a nagy Nihil, a Semmi.
A sorsom: menni, menni, menni
S az álmom: az Isten."

(Álmom az Isten)

Ha Isten nem lesz valóság számunkra, értelmetlen semmibehullás az egész életünk.

Hit nélkül csupán egy vak sors játékszerei vagyunk. Nem találunk magyarázatot az élet sok-sok kérdésére: az igazságtalanságra, ami bennünket ér; a szenvedésre, amit elviselünk; a munkára és erőfeszítésre, aminek nem látjuk gyümölcsét. De nincs értelme a jóságnak és lemondásnak, a türelemnek és engedékenységnek sem. Hit nélkül „tündérszerencsénk kénye hány-vet, játszva emel, és mosolyogva vet le" mint a költő írja.

Hit nélkül vakon kell szembenéznünk a halállal. Az élő Isten helyett csak a halottakat szólíthatjuk, mint *Illyés Gyula* teszi Halott barátom fiai közt c. versében:

„Holt pajtás, Foki Pál, újra kinyílt
szemed mi hírt
hunyorít rám? Hogy mégsem úr a sár
ujjú halál?
Van hát vad-vak Szörnyetegen
győzedelem?
Mégsem csak dajkamese, amit
a szív gyanít."

Witgenstein a neves keresztény filozófus szerint: „Hinni Istenben annyi, mint látni, hogy az életnek értelme van!" *A keresztény hit* ennél sokkal több. Hinni Istenben annyi, mint hinni *a végtelen Szeretetben:* az Atyában, aki tenyerén hord itt a földön, és nem ejt el végleg még a halálban sem, hanem — amikor zuhanunk feléje — felfog bennünket az örök élet biztonságába. Ahogy *Sik Sándor* vallotta:

„Ha majd eljön a boldogságos óra,
Hogy befogadjon koporsóm gubója,
Hitemnek lángja utolsót remeg
És Istennek ajánlom lelkemet".

(Hiszek)

*

Juhász Gyula: *De profundis*

A legsötétebb ég alatt
Isten téged találtalak.
A legmélyebb örvény felett
Uram, én téged leltelek.

Csillagtalan éjjelen
egy láng lobog a lelkemen,
mint reves fában a gyenge fény
de mégis élet és remény.

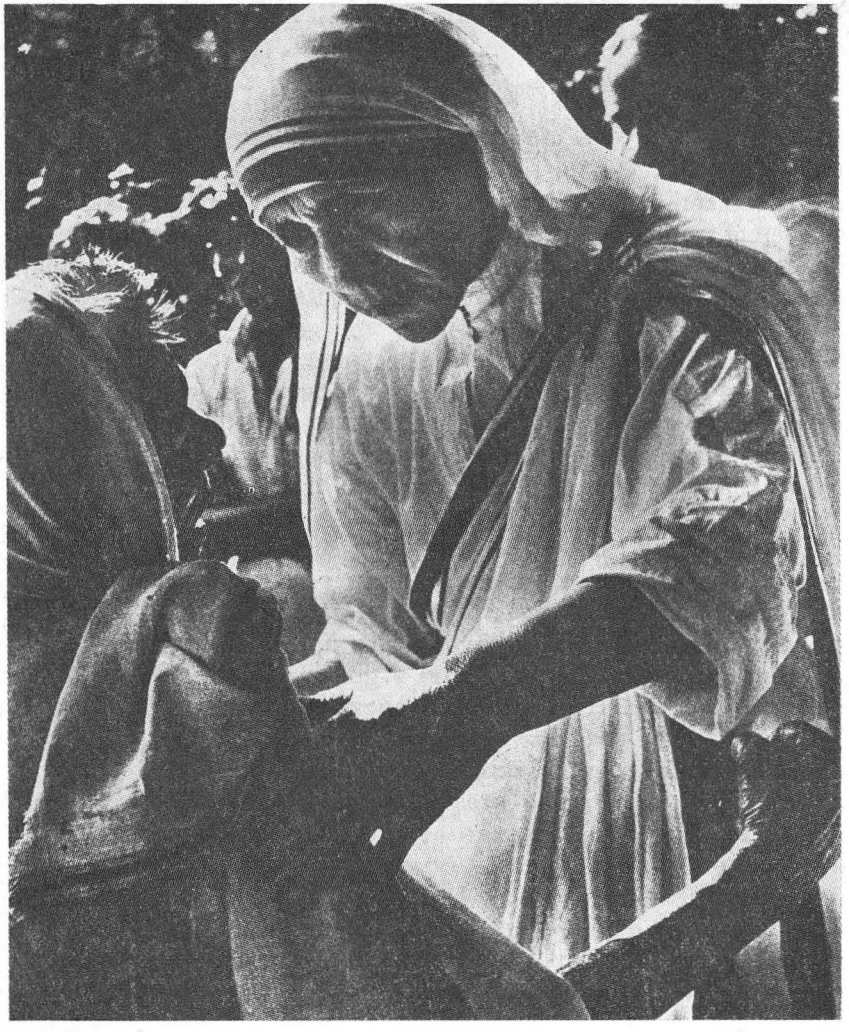
Isten némán hozzádhajol,
engem idéznek valahol.

ÉVKÖZI 20. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 56, 1. 6—7).
Aki ragaszkodik szövetségemhez és megtartja az Úr napját azt mind elvezetem szent hegyemre és örömmel töltöm el őket házamban, az imádság helyén. Elfogadom égő és véres áldozataikat oltáromon, mert házam minden nép számára az imádság háza lesz.

SZENTLECKE (Róm 11, 13—15. 29—32).
Testvéreim mint a pogányok apostola, nagyra tartom szolgálatomat hátha vetélkedésre sarkallom véreimet és néhányukat elvezetem az üdvösségre. Isten ugyanis minden embert az engedetlenségben fogott össze, hogy mindenkin könyörüljön.

EVANGÉLIUM (Mt 15, 21—28).
Onnét továbbmenve Jézus Tirusz és Szidon vidékére vonult vissza. Ott a környékről közeledett egy kánaáni asszony és hangosan kérte: „Könyörülj rajtam, Uram, Dávidnak fia! A lányomat kegyetlenül gyötri a gonosz lélek." De ő szóra sem méltatta. Erre odamentek hozzá tanítványai és kérték: Teljesitsd kérését, hisz kiabál utánunk." Ezt felelte: „Küldetésem csak Izrael házának elvesztett juhaihoz szól." Ám az asszony odajött és e szavakkal borult le előtte: „Uram, segíts rajtam!" De visszautasította: „Nem helyes elvenni a gyerekektől a kenyeret s odadobni a kiskutyáknak." Az asszony ellent mondott: „Igen, Uram, de a kiskutyák is esznek a maradékból, amely lekerül uruk asztaláról." Erre így szólt Jézus: „Asszony, nagy a hited. Legyen hát akaratod szerint." Még abban az órában meggyógyult a leánya.

TERÉZ ANYA

Kiválasztottság és küldetés

Első pillanatra bizonyosan meglep, sőt talán meg is hökkent bennünket a mai evangéliumi elbeszélésben Jézus „modora". Persze nagyon valószínű, hogy ha a helyszínen éltük volna át az eseményt, hallottuk volna Jézus hangsúlyát, láttuk volna arckifejezését, egészen más lenne a vele kapcsolatos élményünk. A szerencsétlen pogány édesanya lelki gyötrelmekkel terhelten, mély alázattal közeledik Jézushoz Tirusz és Szidon pogány lakta vidékén. „Uram, Dávid fia, könyörülj rajtam! Leányomat kegyetlenül gyötri az ördög." Már az is meglep bennünket, hogy Jézus „egy szót sem válaszol neki". Ilyen merev elzárkózást máskor nem tapasztaltunk nála. Még meglepőbb az a mondat, amit a tanítványok unszolására válaszolt. Ők azt kérik:

— Küldd útjára, mert utánunk kiabál. — Jézus most még fokozza az előbbi elutasító magatartást:

— Küldetésem csak Izrael elveszett juhaihoz szól. — Az asszony most már közel jön, és Jézus lábaihoz borulva könyörög:

— Uram, segíts rajtam!

Jézus kitérőleg válaszol, eléggé nyers magyarázatot adva a visszautasításra:

— Nem helyes, ha elveszik a gyermekek kenyerét és az ebeknek adják. Az asszony kap Jézus szaván, és mély alázattal mondja:

— De a kiskutyák is esznek az uruk asztaláról lehulló morzsákból.

Jézus most minden eddigi érvelését keresztülhúzva kimondja a a döntést:

— Asszony, nagy a te hited, legyen úgy, amint kívánod. — A lány meggyógyult abban az órában.

1. Világos, hogy az itt hallott esemény nemcsak egy érdekes mozzanat Jézus életéből, hanem mélyebb tanulságot tartalmazó fontos tanítás is. Érdekesen mutatja be azt a különbséget és ellentétet is, ami a zsidó nép *kiválasztottsága*, és az ő messiási *küldetése* között van. Az asszonnyal folytatott párbeszédben Jézus a kiválasztottság szemszögéből szól, és tulajdonképpen a zsidók felfogását tükrözi. Eszerint: a Messiás csak a zsidóké; a pogányokkal nem is érintkezhet; hiszen ő Dávid fia, amit még ez a pogány nő is elismert; csak a zsidók számítanak Isten népének, a pogányok pedig csak kutyáknak. *Egy pillanatig sem gondolhatjuk, hogy Jézus ezzel egyetértett*, és sza-

vai, amelyeket az asszonyhoz intézett, igazi belső meggyőződését tükrözték volna. Éppen a legutóbbi mondata bizonyítja, amelyben *a zsidók által használt* nem éppen hízelgő kifejezést idézi a pogányokról. Eddigi magatartásából a zsidók kiválasztottságának tudata csendül ki. Ez azonban egyúttal *egy burkolt vádat is rejt magában a hitetlen zsidókkal szemben.* Amikor az asszony mondatról mondatra nagyobb hitről tesz tanúbizonyságot, amit Jézus szinte kivált belőle, kimondja a döntést: *nagy a te hited!* Legyen hited szerint. Itt valósul meg a Messiás igazi küldetése. Ő nem a kiválasztottaké, hanem *a hívőké.* Nem a keveseké, hanem *mindenkié.* Nem a törvényhez ragaszkodóké, hanem azoké, akik szeretetben élnek.

Felvetődik a kérdés: mi akkor a kiválasztottság értelme és értéke? *Mit jelent, hogy a zsidóság az Isten választott népe?* Miért volt szükség erre az elszigetelt, más népeket megvető magatartásra, amit a zsidók tanúsítottak?

A zsidók valóban választott népe volt az Istennek, és nem volna okunk helyet adni annak a sok csodának, amely ennek a népnek életét és történelmét végigkísérte, akkor csodának kell tartanunk magát a nép fennmaradását. A néplélektani törvényszerűségeket meghiúsítva őrízte meg ez a nép önállóságát, nemzeti öntudatát, szellemi szabadságát, annak ellenére, hogy legyőzték, fogságba cipelték, szétszórták, irtották nálánál sokkal hatalmasabb népek. Ezek a népek jórészben olyanok voltak, akiknek kultúrája is jóval a zsidóké felett állt, s mégsem tudták a zsidókat beolvasztani, vagy kultúrájukat elsorvasztani, jóllehet a zsidók igazán nem maradtak el tehetségben egyetlen néptől sem. Mondhatjuk nyugodtan, hogy *a zsidók* szellemi *fölénye egyedül vallási felsőbbségükben nyilatkozott meg.* Ennek lényege abban állt, hogy ők őrízték meg *az egy, személyes szellem-Istenben* vetett hitet, és ők adták nemzedékről nemzedékre át a *Megváltó eljövetelébe* vetett reményt.

Tagadhatatlan, hogy ez a kiválasztottság feladatot is jelentett. Elsősorban mégis *Isten kegyelmét.* Hiszen ők sem voltak méltóbbak az isteni titkokra, mint a többi nép. A kiválasztás kegyelme azonban erőt adott nekik a törvény megtartására, a próbatételek és csapások elviselésére. De csak egy nép keretein belül. Ezt a kiválasztottságot nem lehetett kiszélesíteni. A zsidó nép nem akart megtéríteni senkit. Belterjesen bontakozgatott ki, küzdötte meg harcait. A pogányokkal összeházasodó zsidóknak, a szamaritánusoknak még falvait is elke-

rülték. Az öntudatos zsidók Judea és Galilea közötti útjaikat a Jordán túlsó partján tették meg, hogy szamaritánusokkal ne kelljen találkozniuk. Ezt ma mi gőgös magatartásnak érezzük, akkor azonban kegyelemnek számított a „törvény" előírása, hiszen ez volt a legtermészetesebb módja a hithez, és választott közösséghez való hűségnek.

Viszont nem ez volt Isten végleges szándéka. A kiválasztottság tudata mindenképp egyszer a kevélységnél, mások lenézésénél és a hatalom kegyetlen kérdéseinél köt ki. Ezt nemcsak a zsidó nép életénél figyelhetjük meg. De Jézus maga is tapasztalta. Ez csendül ki a mai evangéliumból is.

Jézus a pogány asszony leányának meggyógyításával rámutatott arra, hogy neki, mint Messiásnak, túl kell lépnie a kiválasztottak körén; az Ő küldetése mindenkihez szól, aki hinni tud Őbenne. E küldetésnek más a célja, mint a kiválasztottságé volt az Ószövetségben. *A kiválasztottság nagy népet* emel ki a többi közül, és földi keretek között marad: előkészít valamit, ami majd kilép a földi keretből. *A küldetésben* viszont maga Isten, az Atya isteni Fiát küldi. Ezért a küldetés időben és térben egyaránt határtalan: célja, az Isten szeretetének kiárasztása, és az Embernek felemelése Istenhez. Az üdvözítői küldetés tehát az Atya szeretetéből fakad, amit a Fiú hoz magával és áraszt szét a világban. Ezért lett az Ige testté és élt közöttünk (Jn 1, 14). Végül a Szentlélek művében teljesedik be, amikor az embert eltölti az istenfiúság kegyelmével.

2. Jézus küldetését az egyház folytatja tovább ugyanazzal a céllal amivel Jézus tette. *Az egyháznak* tehát az Atya szeretetét kell továbbadnia, Jézust képviselnie a világ előtt, és a Szentlélek kegyelmeit árasztani az emberek lelkébe.

A zsidók az igazi Isten ismeretét hordozták, tanusították a népek között, *az egyház viszont az Isten szeretetéről* tesz tanúbizonyságot. Sokszor hajlamosak vagyunk megelégedni azzal, hogy az Egyház „az isteni igazságok" kincseivel jár a történelemben. Ez azonban a feladatnak csak a könnyebbik része. Az igazságot hirdetni lehet puszta szóval is. Csakhogy ez kevés, mert *életet csak szeretettel adhatunk.* Nem elég hangoztatnunk: hogy az Egyház az isteni igazságok letéteményese. Ezzel nem sokat mondunk annak, akinek a hitetlenségben didereg a lelke. Neves költőnk Szabó Lőrinc hitetlenségében kínlódva írta Szigeti Endrének: „Hitetlenségemben kutyául érzem

magam. Mit? Kutyául? Féregül. De ti is hibásak vagytok, mert nem hengereltetek le szeretetetekkel." Istent ismerni — kiválasztottság. Az Ő szeretetét továbbadni: küldetés. „*Az Isten akarata, hogy jót cselekedve némítsátok el az értelmetlen emberek tudatlanságát, mint szabadok, mint Isten szolgái*" (vö. Pt 2, 15).

3. Az egyház küldetése *Jézust képviselni* a világ előtt. Ő minden ember üdvözítője. Senki sem hirdethet más evangéliumot, hiszen rajta kívül nincsen örömhír. Nélküle nincs igazi közvetítő Isten és ember között; nincs megváltás. „Jézus Krisztusnak ugyanis az a küldetése a világban, hogy igazi közvetítő legyen Isten és az emberek között" — állapítja meg a II. Vatikáni Zsinat (Ad Gent. 3.): „Az Egyház küldetésének sikere azon múlik, hogy milyen magatartást tanúsít a világban. Egyetlen lehetőség ennek érdekében a tiszta, szeretetben példás élet. Az Egyház sohasem lehet emberellenes, vagy világellenes, akkor sem, ha a világ egyházellenesen lépne fel. Nem a világnak van küldetése az egyház érdekében, hanem az egyház kapta Istentől a küldetést, hogy Jézus Krisztus tökéletes tisztaságát, megváltói szeretetét, mennyei világosságát, hibátlan emberségét mutassa meg a világnak" (Jub. kom. 343. o.).

A jézusi küldetés betetőzése *a Szentlélek eljövetele*. Az egyház küldetése is abban él, hat, és éltet tovább, hogy a Szentlélek kegyelmét közvetíti; a megszentelődés eszközeit nyújtja az embereknek. A Lélek mindig képes az embert bensőleg átlényegíteni: a Szentségek által éltet, erősít, megszentel; kegyelmével felemel, küld, buzdít. Ez a benső átlényegülés mindenesetre ott kezdődik, hogy a szeretet erejében kezdjük megérteni egymás nyelvét.

Németh László Nagy Család c. drámája egy értelmiségi családról szól, — a férj közgazdász, az asszony fizikus, — amelyben megbomlik a szerelem, bár két gyermekük van: fiú és leány.

Az asszony hallatlanul szenved. Megpróbálja türelmével visszahódítani a férjét. Közben egy baráti kört sikerül összehoznia, kis család helyett a nagy családot. Ezek erősen tudományos érdeklődésű emberek, s csak egyetlen hivő akad az együttesben, a szerzetes rendek feloszlatásával világi foglalkozásba került Klára nővér. Őt éppen a kommunista házgondnok ajánlotta be a Bodor családhoz takarítónőnek. Ezen felül azonban ellátja a családi őrangyal szerepet is. Mindig

ott van, ahol a bajokon segíteni kell. Nem tudós, de bölcsebb és határozottabb, mint az egész tudós „nagy család". Szolgálatával békét, egyensúlyt, reményt, vigaszt támaszt az emberekben, ahol csak megfordul. Ő mindig a legjobbkor toppan be. Most is éppen akkor érkezik, amikor a háziasszony szívinfarktussal alig tud mozogni. A házgondnok már lépteiről megismeri a nővért és megkönnyebbülve mondja:

— Ő az! Klára nővér! Ő az igazi orvosság, — s valóban ő csenget be.

— Én csak ülök, Klára nővér, és csodálkozom, hogy maga megint milyen jókor érkezett. Ez már nekem fél gyógyulás, — vallja a súlyos beteg.

„Kiválasztottságunkkal talán ritkán, de *a szeretet küldetésében* mindig mindenhová a legjobbkor érkezünk.

*

„Isten végtelen jóságában úgy intézkedett, hogy amit minden nép üdvösségére kinyilatkoztatott, az minden időre csorbítatlanul megmaradjon, és adják tovább minden nemzedéknek. Krisztus Urunk tehát *parancsot adott apostolainak*, hogy hirdessék mindenkinek az evangéliumot. Ezt a parancsot hűségesen teljesítették is" (II. Vatikáni Zsinat: A kinyilatkoztatásról, 7. p.).

„A zsinat fokozni akarja Isten népének apostoli tevékenységét. A világiak apostolkodása ugyanis keresztény hivatásuk közvetlen következménye, azért sohasem hiányozhat az egyház életéből" (II. Vatikáni Zsinat: A világi hívek apostolkodásáról, 1. p.).

ÉVKÖZI 21. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 22, 19—23).
Az ő vállára teszem le Dávid házának kulcsát,
amit kinyit, azt senki be nem zárja,
s amit bezár, azt senki ki nem nyitja.
Mint a szeget, szilárd helyre verem be,
és dicsőséges trónjává lesz atyja házának.

SZENTLECKE (Róm 11, 33—36).
Mekkora a mélysége az Isten gazdagságának, bölcsességének és tudásának!
Minden belőle, általa és érte van. Dicsőség neki mindörökké! Amen.

EVANGÉLIUM (Mt 16, 13—20).
Amikor Jézus Fülöp Cezáreájának vidékére ért, megkérdezte tanítványaitól: „Kinek tartják az emberek a Emberfiát?" Így válaszoltak: "Van, aki Keresztelő Jánosnak, van, aki Illésnek, Jeremiásnak vagy valamelyik más prófétának." Jézus most hozzájuk fordult: „Hát ti mit mondtok, ki vagyok?" Simon Péter válaszolt; „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia." Erre Jézus azt mondta neki: „Boldog vagy, Simon, Jónás fia, mert nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám. Én is mondom neked: Péter vagy, erre a sziklára építem egyházamat, s az alvilág kapui sem vesznek rajta erőt. Neked adom a mennyek országa kulcsait. Amit megkötsz a földön, a mennyben is meg lesz kötve, s amit feloldasz a földön, a mennyben is fel lesz oldva. Azután lelkére kötötte tanítványainak, ne mondják el senkinek, hogy ő a Krisztus.

Ki nekünk Jézus?

A 70-es évek közepén Párizsban egy negyedéves folyóiratot indítottak 250 ezer példányszámban ezzel a címmel: Jésus. A folyóirat profilját olyan vizsgálódásra állították be, amely Jézusnak csupán emberi és történelmi alakjával foglalkozik. A példányszám megállapításánál egy közvéleménykutatás segítségét vették igénybe, amely ezt a kérdést tette fel a minden társadalmi réteget érintő megkérdezetteknek: Kit tart Ön a történelem legnagyobb emberének? *A megkérdezettek 53%-a Jézust jelölte meg*, 31%-a Napóleont, 8%-a Marxot, a többi megoszlott. Igaz, hogy *Napóleon* aránylag sok szavazatot kapott, de az ő voksait nyugodtan átadhatjuk Jézusnak, hiszen ő maga is átadta, bár ezt az átadást és megadást csak Szent Ilona-szigeti magányában nyilatkoztatta ki. Ott Bertrand tábornokkal folytatott és naplójában megörökített beszélgetésében meghódoló lélekkel ismerte el *Jézus istenségét.*

A francia főváros tehát mindenképpen többségében Jézust tartja a történelem legnagyobb személyiségének. Számunkra, hivők számára ez azért érdekes, mert ha Jézus emberségében is ilyen nagynak tűnik, mennyivel inkább jelent számunkra örömet az a Krisztus, akiről valljuk, — mint Péter a mai evangéliumban: „*Te vagy a Krisztus, az élő Isten Fia.*"

1. Péternek ezt a vallomását maga Jézus sem tartotta természetesnek. Erre a titokra sem a fogékony lelkű Péter, sem a nagy képzelőerejű János, sem a művelt Fülöp nem jöhetett volna rá magától. Ezért mondja Jézus: „Boldog vagy Simon, János fia, mert ezt nem a test és vér — azaz nem az emberi képesség — nyilatkoztatta ki neked, hanem az én mennyei Atyám" (Evangélium). Vallomásodat nem emberi tudományból, hanem isteni megvilágosításból merítetted. Enélkül ez az igazság titok, s az is marad mindenkor. De aki szívében elfogadja ezt, az megízleli a boldogságot, akárcsak Péter. Ennek a titoknak elfogadása ugyanis bizonyságot ad az egész krisztusi tanítás igazáról és igazolja emberi életünk nagyszerű rendeltetését, célját és reményeit. Krisztus istenségének elfogadásában elfogadjuk a magunk istengyermeki hivatását is: Krisztus Atyja a mi

Atyánk is, Krisztus dicsősége a miénk is, örök élete egyúttal a mi igazi életünk is.

Nem csoda, hogy az első súlyosabb eretnekség az *arianizmus* nem tudta megemészteni Krisztusban az isteni természetet. Az emberi ész kevélységében nem tudott válaszolni a kérdésre: hogyan lehet az Isten fia emberré? A pogányság emberi mintára isteneket teremtett... A kereszténység meg Isten mintára akarja formálni az embert? A nehéz kérdés mind a mai napig fölvetődik. Ezért a kérdésre ma választ adó emberek is elsősorban az embert látják Krisztusban. Minden kiválóságát elismerik, tökéletes embernek, lángésznek tartják, de csak az alázatosak jutnak el Péter vallomásáig: Jézus az Isten fia.

Pedig az Újszövetségben legalább *hatvan esetben* fordul elő az a kifejezés Jézusról: *az Isten fia*. Ez fejezi ki a legszebben, bár emberi fogalmaink szerint, Istennek és Jézusnak kapcsolatát, de mégsem lehet az atya-fiú emberi viszonyt egy az egyben Istenre alkalmazni. Kénytelenek vagyunk Istenről emberi fogalmakkal beszélni, de tudnunk kell, hogy Istennél minden másként van mint az embereknél. Hogy egy egészen egyszerű példával éljünk: Isten szeme mindent lát, el ne lopd a léniát! Régi diákok ezt írták vonalzójukra, azaz „léniájukra". Istennek szeme nincs, nem is lát emberi módon és mégis jobban lát és ismer mindent az embernél. Az ő számára semmi sem titok.

Az Atya-Fiú viszony Istenben nem más, mint a szeretet szüntelen éltető örök áramlása a két isteni személy között. Ezt fejezi ki Jeremiás próféta szava: „*Örök szeretettel szeretlek téged*" (31, 3). Az örök szeretet csakis arra vonatkozhat, aki öröktől fogva van: a második személyre. Isten Fia tehát nem egy véges apai szeretet pillanatából születik; nem akkor lett, amikor az Ige testté lőn, vagy „született szűz Máriától", hiszen az Ige maga az Isten. Ahogy Szt. János mondja: „*És Isten volt az Ige*" (Jn 1, 2) öröktől fogva. Szt. Pál is ezt fejezi ki a kolosszei levélben: *Ő a láthatatlan Isten képmása, minden teremtményt megelőz, benne történt minden teremtés a mennyben és a földön* (vö. Kol 1, 15—16). János ugyanezt így mondja: „*Nála nélkül semmi sem lett, ami lett*" (Jn 1, 3). Ennek az isteni szeretetnek halvány megsejtésére képzeljük el saját emberi szeretetünknek egy nagyszerű pillanatát, amikor a szeretetben olyan boldognak érezzük magunkat, hogy semmi áldozatot sem sajnálnánk odaadni a másikért.

Ezt a szeretetteljes boldog pillanatot képzeletben hosszabbítsuk meg *örökre* és szélesítsük ki a *végtelenre*. Ilyenképpen alkothatunk némi fogalmat az Atya és Fiú isteni kapcsolatáról.

2. De hogyan lehetett Isten Fiából ember fia? A végtelenből véges? A Boldogból szenvedő? Az Úrból szolga? A Lélekből test? Ezek csak látszólagos ellentétek, mert Jézus az ő emberi megjelenésében semmit sem veszített el abból, amit istenségében birtokolt: *megmaradt Istennek, végtelennek, boldognak,* Úrnak. Hiszen emberi testét sem a „férfi akaratából", hanem a „Szentlélek erejéből" tehát az Atya akaratából vette fel. Jézus ezért soha senkit nem nevezett atyjának, csupán a mennyei Atyát. Titok ez, de ennek elfogadása nélkül nem látjuk értelmét az egész krisztusi tanításnak. Enélkül lehetett Jézus nagyszerű ember, de mondanivalója csak a földhöz ragadt embernek való. A kereszténység, vagyis a krisztusi tanítás „csak" *isteni örömhírnek* fogadható el, de bölcseletnek, ideológiának aligha. Jézus istenségének hite nélkül az egész evangélium elvesztené örömhír tartalmát, és nem maradna más belőle mint szép legenda, vagy mítosz.

Jézus evangéliuma mégis örömhírként tud közel kerülni szívünkhöz, de csak akkor, ha ki tudjuk szabadítani magunkat az emberi gondolkodás törvényeinek szorításából, s ha fel tudjuk szabadítani „szívünk gondolatait is". Így megvan a remény, hogy közelebb jutunk annak a kérdésnek megfejtéséhez, hogy miért is lett a Fiúisten emberré? Ha a miért kérdésre találunk választ, akkor a hogyan kérdés titkát már nyugodtan meghagyhatjuk Istennek. Még a természet világában is igen sok hogyanra nem tudunk felelni. A francia tudományos akadémia egyik tudósával, *Marcel Achard*-ral válaszolhatunk tulajdonképpen a miért kérdésre: „Jehova a zsidók istene, a bosszú istene volt. Egész életünk sem lenne elég megköszönni Jézusnak, hogy a bosszú helyébe elhozta a kegyelmet, a bocsánatot és a szeretetet" (Ki nekem Jézus, 49. o.). Jézusban tehát a Szeretet-Isten testesült meg és jelent meg közöttünk.

3. Isten szeretetének megtestesülése csak addig okoz gondot, az ember számára, amíg nem tud *a szívével gondolkozni és látni.* Már szinte klasszikussá vált a híres francia pilótatárónak, *Saint-Exupéry*-nek mondata: „Jól csak a szívével lát az ember. Ami igazán lényeges, az a szemnek láthatatlan" (Kis herceg 83. o.). A szemnek, vagyis az emberi okoskodásnak valóban láthatatlan marad Isten fiának meg-

testesülése egy emberi édesanyának közbejöttével az istenség-emberség egy személyében. *A szív* azonban megérti, hogy a legfőbb hatalom a SZERETET. Mégpedig az Isten maga a SZERETET. Ez a hatalom egyszer világra hozta gyermekeit, az embereket, sőt belekóstoltatta őket a szeretet isteni örömébe, és nem nyugodhat meg addig, amíg a boldogság lehetőségét meg nem nyitja számunkra. Igaz, hogy az ember nagyon könnyelmű lett; hogy elherdálta, visszautasította a feléje nyújtott szeretetet, de azért még Isten szeretet-hatalma nem válik erőtlenné. Visszahozza az embert újra a boldogság útjára. Nincs akadály Isten szeretete előtt. *Babits* szerint: A planéták félrehajtják pályád előtt az adamant rudakat" (Zsoltár férfihangra). A gyémántrudakat meghajtani emberileg lehetetlen. De Isten megteszi, hogy az ember szabad utat nyerjen őhozzá. Jézus Krisztusban Isten szeretete lett kézzelfoghatóvá, és ez a szeretet mindjárt érthetővé válik, mihelyt szívünk hullámhosszkeresőjét ráigazítjuk. A mindig adni akaró Isten Krisztusban lett a *miénk*.

4. De kérdés, hogy *az enyém is?* Hogy a miénk, az emberiségé lehessen, emberré kellett lennie. De hogy az enyém és minden emberé egyformán lehessen, ahhoz Istennek kellett maradnia, hiszen csak Isten végtelen, csak Isten képes minket egészen betölteni.

> Aki Jézusban csak embert lát, az nem mondhatja őt sajátjának. A zsidó zongoraművész *Artur Rubinstein* is csak „eszményi lénynek" tartja. „Mint zsidónak, egyetlen büszkeségem, hogy a fajtájából való vagyok. Léte, szavai, áldozata, és hite minden idők legnemesebb áldozatát nyújtja a világnak: a szeretetét".

De kérdezzük: mit nyújt az egyénnek, azaz *nekem?* Aki még csak zsidó sem vagyok. Az ember Krisztus nem sokat. Az Isten Krisztus viszont *mindent*. Ezt a mindent sokféle oldalról lehet megközelíteni. Talán úgy, mint *Tolnai Klári* tömör nyilatkozata: „Jézus a titkom, erőm, bűntudatom, kegyelmem és feltámadásom" (Ki nekem, 137. o.). Ennek minden szavában benne cseng: Ő az enyém. *Ottlik Géza* vallomása szerint: „Jézus Uram és Megváltóm". Ha pedig az enyém akkor lényemhez kell kötődnie, bennem kell lennie. Ezt halljuk kicsendülni Mensáros László szavaiból: „Jézust én nemcsak törté-

nelmi személynek tartom, hanem egy állandóan bennünk és velünk élő valóságnak, aki megváltja az emberben levő jobbik ént". Mindegyik vallomással közelebb kerültünk ahhoz a Krisztushoz, akinek személyén keresztül mi is személyes Atya-Fiú kapcsolatba kerültünk Istennel.

Jézus szavai tehát az Örömhír igéi. Túltesznek az emberi bölcsességen. De csak annak a lelkében, aki komolyan veszi Jézus személyét, igéit pedig nemcsak amolyan útszéli négyszögletes közlekedési táblának, tanácsadó utasításnak látja, hanem kötelező eligazításnak. Így majd remélhetőleg elmondhatjuk, amit *Dominique Aucleres* francia újságírónő vallott: „A kétkedés pillanatában is elképzelem, hogy megérkezve a túlvilágra azt mondhatom Krisztusnak: „köszönöm Istenem, hogy katolikus lehettem. Csudajó volt"... (Ki nekem 50. o.).

ÉVKÖZI 22. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Jer 20. 7—9).
De ilyenkor mintha tűz gyúlt volna szívemben,
és átjárta minden csontomat.
S ha megfeszítettem erőmet, hogy ellenálljak,
belefáradtam és nem tudtam elviselni.

SZENTLECKE (Róm 12, 1—2).
Testvéreik! Isten irgalmára kérlek benneteket: Adjátok testeteket élő, szent, Istennek tetsző áldozatul! Ez legyen szellemetek hódolata.

EVANGÉLIUM (Mt 16, 21—27).
Ettől kezdve Jézus azon volt, hogy tanítványait előkészítse rá: Jeruzsálembe kell mennie, sokat kell szenvednie a vénektől, a főpapoktól és az írástudóktól, megölik, de harmadnap feltámad. Péter ez alkalommal félrevonta és szemrehányást tett neki ezekkel a szavakkal: „Isten mentsen Uram! Ilyesmi nem történhet veled." Megfordult és rászólt: „Távozz tőlem sátán! Botránkoztatsz, mert nem arra van gondod, amit az Isten akar, hanem arra, amit az emberek akarnak".
Ezután Jézus így szólt tanítványaihoz: „Aki követni akar, tagadja meg magát, vegye vállára keresztjét és kövessen. Aki meg akarja menteni életét, elveszíti, aki azonban értem elveszíti, az megtalálja. Mi haszna van az embernek, ha az egész világot megszerzi is, de lelke kárát vallja? Mit is adhatna az ember cserébe a lelkéért? Eljön ugyanis az Emberfia Atyja dicsőségében, angyalai kíséretében, és megfizet mindenkinek a tettei szerint.

„Vegye fel keresztjét"

Kosztolányi Dezső, neves költőnk katolikus neveltetése ellenére sem tartozott a hivők közé. Felesége megírta életrajzában, hogy őt ugyan elkísérte a templomig a vasárnapi misére, de sohasem lépett be vele a templomba. Alig túl az ötvenedik évén súlyos ínyrákkal betegen feküdt a János kórházban, amikor a már szintén beteg *Babits Mihály* meglátogatta. Sokáig beszélgettek halkan, fulladozva, ahogy a betegség engedte. Babits távozása után Kosztolányi így nyilatkozott: Mind eljöttek hozzám barátaim, az írók és költők, de *csak Babits tudott megvigasztalni.* Tudod mit mondott? Ezt mondta: „Ne félj Dide, ne félj a szenvedéstől. Van ennek valami értéke."

Ez a vigasztalás mélyen érintette Kosztolányi lelkét. Az akkori kórházi lelkészt helyettesítő lelkiatya nyilatkozata szerint Kosztolányi kb. három hónappal halála előtt elvégezte szentgyónását mégpedig írásban, mivel beszélni nem tudott a gégemetszés miatt. Áldoztatni sem lehetett már, mivel az orrán keresztül táplálták. Haláláig többször megismételte gyónását. Nem sokkal halála előtt Ascher Oszkár, a jóbarát virrasztott mellette egy éjszakán át, és neki ezt írta jegyzőtömbjébe: „Ha meghalok, írd meg ezt az éjszakát őszintén, *elégtételül. Szép pillanatok. Áldjon meg az Isten*". 1936. november 3-án felesége, fia, és az orvos jelenlétében az utolsó szentségek felvétele után meghalt, — említi meg rövid életrajza.

Ki gondolná, hogy ez a szenvedések tüzében beérett lélek évekkel előbb megírta a Szeptemberi áhítat c. versét:

„Én nem dadogtam halvány istenekhez
hideglelős és reszkető imát,
mindig feléd fordultam, mert hideg lesz,
pogány igazság, roppant nagyvilág".

És hogy ő volt az, aki a Költő a Huszadik században c. versében így írt:

„Az önimádat büszke heverőjén...
Én önmagamat önmagammal mérem.
Szavam, ha hull, tömör aranyból — érem.
Mindegyiken képmásom, mint királyé, s a peremén
a gőgös írás: én.

Nem nehéz belátnunk, hogy ez az ember szenvedés nélkül sohasem nőtt volna fel az alázatból fakadó önismeretig; sohasem látta volna meg a halvány Istenben, a keresztre feszített Jézusban az Üdvözítőt; sohasem tudta volna meg, hogy melyik az igazi értékes „szép pillanat", ha a szenvedés súlyos keresztjét vállára nem helyezte volna a szerető Isten.

1. *Emberi természetünk tiltakozik a szenvedés ellen.* Jézus mindent meg tudott értetni tanítványaival, de a szenvedés és a halál értelmét nem tudták felfogni. Erre jól mutat rá a mai evangélium. Pedig itt még Jézus nem beszélt a tanítványok „kötelező szenvedéséről", csak a magáéról: „*Az Emberfiának sokat kell szenvednie, megölik, de harmadnapon feltámad.*" Ezt az utolsó szót Péter már szinte meg sem hallotta, annyira kihozta egyensúlyából Jézus szenvedésének és halálának említése. Valósággal rendreutasítja Jézust: Isten mentsen Uram! Ilyesmi nem történhet veled" (Mt 16, 22). Jézus Péter szavait sátáni kísértésnek minősítette; bűnre biztatásnak, mert, ha Jézus nem vállalná a keresztet, a szenvedést, a halált, akkor ezzel a menynyei Atya akaratát húzná keresztül.

Isten gondolataiban benne van a szenvedés. Az ember „fejébe viszont nem fér bele". A legnagyobb elmék is csődbe jutnak, ha a szenvedés értelmét akarják megmagyarázni. Jézuson kívül egyetlen vallásalapító sem próbálta a kérdést megválaszolni. De még a világhírű *katolikus hittudós Rahner is*, — miután felsorakoztatja a szokásos érvelést a szenvedés magyarázatára, és mindegyiket meg is cáfolja, — végül oda jut: „A szenvedés Isten titokzatosságának egy darabja". A szenvedés valóban értelmetlen, de csak akkor, ha értéktelen; ha feleslegesen, üresen, keservesen, és boldogtalanul kell szenvednünk. *Ha azonban a szenvedésnek értéke van, akkor értelmének is kell lennie.*

Jézus az ő szenvedésével éppen erről adott bizonyságot: amikor azt mondja, hogy az Emberfiának sokat kell szenvednie, akkor ez a *kell* szó nem külső kényszert jelent. Nem keserű tehetetlenségében, kiszolgáltatottságában vállalja a szenvedést, hiszen Neki igazán módjában lett volna, hogy elkerülje. Péter tiltakozása is ebből az elgondolásból fogant. Jézus azonban Isten gondolataival, vagyis az Atya akaratának teljesítésével indokolja a kell-t. Az Atya „*saját egyszülött Fiát sem kímélte, hanem mindnyájunkért áldozatul adta. Hogyne ajándékozna nekünk vele együtt mindent*" (Róm 8, 32.).

Ebben a mondatban megtaláljuk Jézus szenvedésének értelmét. Az Atya *mindent* nekünk akart ajándékozni. Csakhogy a minden nem más, mint önmaga, az Isten. Ő nekünk ajándékozhatta az egész világot; de ez még nem ő maga. Szólhatott a próféták felemelő és biztató szavával, de ez még nem ő maga. Megmutatkozhatott az embereknek Jézus szavaiban, emberségében, csodáiban, de ezzel még mindig nem adta egészen önmagát. Hanem amikor a keresztfán egészen kiüresítette önmagát, és hagyta, hogy emberi mivoltában megsemmisítsék — *ebben a teljes odaadásban teljes volt önmaga is.* Nem azért, mert így kívánta a megsértett isteni igazság kiengesztelése, hanem azért, mert a szeretet nem tudott addig megállni, amíg *mindent oda nem adott.* A *végtelen* szeretet nem érheti be *a valamivel.* „Egészet" kell adnia: Önmagát. „*Senki sem szeret jobban, mert az, aki életét adja barátaiért*" (Jn 15, 13).

Ezek után értjük a költő *Vass István* vallomását: „Élni azért nem szégyen az embernek, mert Jézus élt. És szenvedni csak azért nem gyalázat, mert Jézus kínhalált halt".

2. Ebből következik, hogy amikor Jézus a mai evangéliumban az önmegtagadásról, a kereszt vállalásáról, sőt az élet elvesztéséről beszél tanítványainak, erre az igazi szeretetre akarja őket ráhangolni. Ez önmegtagadással, és szenvedéssel jár, de értéke akkora, hogy általa kapják meg az igazi Életet. „*Aki gyűlöli életét ebben a világban, az megmenti az örök életre*" (Jn 12, 25). A szeretetet nem lehet megérteni ésszel, így megmagyarázni sem. Ha tehát a *szenvedés annyi mint szeretet,* akkor felesleges érvelni mellette, vagy ellene.

Vajon *Kolbe Maximilián* atya észérvekkel döntötte el, hogy meghaljon fogolytársa helyett? Vajon *Teréz* anyának az esze diktálja, hogy a haldoklókat összeszedjék az utcán, annak ellenére, hogy pár utcával odébb a „Haldoklók otthonában — úgyis meghal? Ugyan, melyik áldozathozatal ellen nincsen az észnek kifogása? Az igazi nagy dolgokat azonban a szívre kell bízni. Az Isten azért adott az édesanyáknak különösen jó szívet, mert rájuk van bízva a legnagyobb érték: az új élet fakasztása, és ápolása. De éppen az édesanyák szívén keresztül mutatja be Isten azt is, hogy a szeretet *nemcsak áldozat,* hanem egyúttal *boldogság is.*

A szenvedés értelméről nem lehet hitelesen vitázni kívülről, de magában a szenvedésben meg lehet róla győződni. Érezzük ugyan a szenvedés súlyát de egyúttal Isten erejét is. Hiszen ez az erő a

mi gyengeségünkben nyilvánul meg a maga teljességében (vö. 2 Kor 12, 9.). Isten nem ácsol nekünk nehezebb keresztet, mint a mekkorát el tudunk viselni vállunkon és nem enged nagyobb sebet ütni, mint amit be tud gyógyítani. *A szenvedés sokszor álruhába öltözött áldás.* A kereszt a szeretet minőségi próbája. Az aranyba és nemesfémbe beleütik a minőségi jelet, hogy az ember be ne csapódjék vele. *A szeretetben is ott kell lennie a keresztnek*, hogy hiteles legyen: hogy az ember be ne csaphasson senkit, még önmagát sem.

3. „*Aki követni akar tagadja meg magát*" (Mt 16, 24). Más szóval tanuljon meg *önként áldozatot hozni.* Az önmegtagadás a mi fülünk számára eléggé idegenül hangzik. Nagyon sok ember egyenesen esztelenségnek tartja, hogy lemondjon olyanról, ami neki élvezetet okoz. Sajnos, azt sem veszi észre, hogy a *kevés önkéntes* áldozat helyett egykor *sokat* kell vállalnia — *kényszerből.* Hányan nevetnek a böjtölésen. És hányan sírnak az epe-, és gyomorbántalmak, vagy az elodázhatatlan műtét miatt? Milyen komoly testi fegyelmet tudnak vállalni a sportolók az ún. testi erőnlétért? Vajon nem volna indokoltabb testi-lelki fegyelmet vállalni e lelki erőnlétért? Azért, hogy az ösztönből fakadó kívánságok ne legyenek urrá felettünk! Azért, hogy tudjunk eredményesen és győzedelmesen küzdeni a testi-lelki katasztrófával fenyegető szenvedélyekkel szemben!

Lehet, hogy ehhez sokszor nincs erőnk. Lemondásainkban még nehezen érezzük magunkhoz közel az Istent. Ezért jön a szenvedésnek a második változata: a nem kért, de kapott keresztek viselése. Jézus nem kívánja, hogy keressük a kereszteket, sőt biztosan egyetért a közmondással: segíts magadon, az Isten is megsegít. Hiszen Ő maga is sok-sok ember sorsán, baján igyekezett egyhíteni. Meggyógyította a betegeket, táplálta az éhezőket. Felemelte, és vigasztalta a bűnösöket. Ha azonban nem tudjuk elhárítani a szenvedést, akkor mégis csak Isten ajándékaképpen kell elfogadnunk. Biztosak lehetünk afelől, hogy ez nagy lelki tőkét jelent számunkra, az örök életre. Ez az igazság csendül ki a kis *finn versecskéből:*

„Egyetlen *kincsem* az lesz lent a porban,
hogy itt a földön néha-néha sírtam."

A nagy francia gondolkodó, *Pascal* szerint: „a szenvedés fönséges bizonyítéka annak, hogy a végtelenség számára vagyunk teremtve".

Nagyon különös, de egyúttal felemelő, hogy a nagy szellemek, vagy nagy szentek általában nagy szenvedők is voltak. Közülük sokan még örömüket is találták a szenvedésben. De legalábbis megértették, és be is vallották a szenvedésnek tisztító, nemesítő erejét. Sok költőnk vallomásából, befejezésül *Juhász Gyulát* idézzük:

„Viharodnak palástján áldva add rám
s villámodat érezzem szívemen!
Ó, gyújts ki engem, mint szent jegenyédet,
hogy égve égjek, s a mély éjszakát
mint áldozati láng ragyogjam át.
Mert égve égni: ez a földi élet
S beléd hamvadni boldog epedőn,
mint kísértet hajnalkor a temetőn"

(Én Istenem)

*

Joni Eareckson:

18 éves korában egy rosszul sikerült fejesugrás következtében válltól lefelé teljesen megbénult. Szörnyű szenvedéseken vergődött át a gyógyulás mind halványabbá váló reményei közepette. Végül rádöbbent, hogy nincs tovább javulás. Ekkor megtanult szájba vett ecsettel festeni, s e téren művészi fokra emelkedett. Több ízben tartott előadást fiataloknak önmaga lelki vívódásairól, és megnyugvásáról is. Néha ezres tömegek hallgatták. Egy ilyen előadás után megkérdezte egy kamaszleány:

— És most te igazán boldog vagy?

— Igen, nem cserélném el az életemet senki máséval. Egyenesen kivételezettnek érzem magam. Isten nem mindenkivel foglalkozik ilyen különös figyelemmel, és nem avatkozik ilyen sajátos módon mindenki életébe. A legtöbb embernek megengedi, hogy a maga útján járjon... Igazán hálás vagyok Neki, hogy felhívta önmagára a figyelmemet, és megváltoztatta az életemet (Joni, 173. o.).

*

„Jézus, annak ellenére, hogy ő volt a Fiú, a szenvedésből engedelmességet tanult. Műve befejeztével pedig üdvösséget szerzett azoknak, akik engedelmeskednek neki" (Zsid 5, 8—9).

ÉVKÖZI 23. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Ez 33, 7—9).
Ha ellenben meginted az istentelent, hogy hagyjon fel életmódjával és térjen meg, de nem tér le útjáról, meghal ugyan gonoszsága miatt, de te megmented életedet.

SZENTLECKE (Róm 13, 8—10).
Ne tartozzatok senkinek semmivel, csak kölcsönös szeretettel, mert aki embertársát szereti, a többi törvényt is megtartja. A törvény tökéletes teljesítése tehát a szeretet.

EVANGÉLIUM (Mt 18, 15—29).
Jézus egy alkalommal így oktatta tanítványait:
„Ha testvéred megbántott, menj és figyelmeztesd négyszemközt. Ha hallgat rád, megnyered testvéredet. Ha nem hallgat rád, vigyél magaddal egy vagy két másik embert, hogy két vagy három tanú bizonyítsa a dolgot. Ha ezekre sem hallgat, jelentsd az egyháznak. Ha a egyházra sem hallgat, vedd úgy, mintha pogány volna vagy vámos. Bizony mondom nektek: amit megköttök a földön, a mennyben is meg lesz kötve, s amit feloldotok a földön, a mennyben is fel lesz oldva.
Azt is mondom nektek: Ha ketten közületek valamiben egyetértenek a földön, és úgy kérik, megkapják mennyei Atyámtól. Ahol ugyanis ketten vagy hárman összegyűlnek a nevemben, ott vagyok közöttük."

Testvéri gondjaink

Dag Hamarskjöld, a kiváló svéd politikus és ENSZ-főtitkár hivő és hitvalló ember volt, s az emberiségnek tett szolgálatait végül repülőszerencsétlenségből bekövetkezett halálával pecsételte meg. Az ENSZ-ben egy összeférhetetlen munkatárssal dolgo-

zott együtt. Ez úgy gondolta, hogy mindig neki van igaza. A főtitkár végül egy baráti beszélgetésre hívta, és szelíden, de következetesen rávezette lépésről lépésre, hogy a nézeteltérések keletkezésénél őbenne van a hiba... Az illető végül is beismerte a tényeket, de bűntudat helyett a felelősséget másokra hárította és így védekezett:

— Eddig ezt miért nem mondták meg nekem. Senki soha sem dicsért, de nem is marasztalt el.

„Így végül is mi lettünk a hibásak", — jegyezte meg Hammarskjöld a naplójában.

Ebből a gyakran előforduló hétköznapi esetből, de a „Kék fényben" is többször hallott védekezésből: ezt nekem sohasem mondták meg, — arra kellene következtetnünk, hogy az Úr Jézusnak minden oka megvolt a testvéri feddésre adott utasításához. Szinte kötelességünkké tette az embertársaink lelkéért érzett felelősséget, a nagyon nehéz figyelmeztetés árán is.

Azonban bármennyire egyszerűnek látszik is a mai evangélium tanítása a testvéri feddésről, nagyon nehéz feladat ez a gyakorlatban. Teljesen logikusnak és világosnak tűnik a testvéri figyelmeztetés három fokozata: a négyszemközti, a tanúk előtti és végül az egyház előtti feddés formájában, de ennél sokkal bonyolultabbak ezek a lépések a valóságban. Mégis azt kell mondanunk, hogy Jézus nem tette volna kötelességünkké a testvéri figyelmeztetést, ha arra nem volna szükség. Meg kell tehát tennünk még akkor is, ha annak közvetlen eredményét nem mindig látjuk.

1. Fontos azonban, hogy ennek az evangéliumi résznek ismerjük a helyes értelmét. Érdemes ezért egy kissé belemélyednünk. A legtöbb magyar fordításban a szöveg így hangzik: „ha testvéred vétkezett valamiben *ellened*" vagy a legújabb katolikus fordításban: „ha testvéred megbántott"... és ezután következik a figyelmeztetés: a javító eljárás három lépése. Vannak azonban biblia-magyarázók, akik azt állítják ,hogy *a legrégibb kéziratokban* hiányzik ez a görög szó: „ellened". Tehát a szöveg helyesen így lenne: „ha a testvéred bármiben is hibázik." Ez az utóbbi értelmezés azért látszik helyesebbnek, mert sokkal jobban megfelel az evangéliumi megbocsátás szellemének.

Az evangélium erkölcsi tanítása éppen abban lesz minden erköl-

csi eszménél magasabb rendű, hogy emberi természetünk tiltakozása ellenére újra és újra hangsúlyozza a megbocsátást, és a bántalmak türelmes elviselését. Gondoljunk csak a Hegyi Beszéd szavaira: „aki megüti a jobb arcodat, annak tartsd oda a másikat is" (Mt 5, 40) „szeressétek ellenségeiteket" (5, 44) „Ne ítéljetek, hogy felettetek se ítéljenek" (7, 1). A megbocsátásról azt mondja Jézus, hogy számolás nélkül, azaz minden esetben meg kell bocsátanunk: (Mt 18, 22). A Miatyánkban pedig a megbocsátást az isteni irgalommal olyan összefüggésbe hozza, hogy a mi megbocsátásunk nélkül az irgalmat sem várhatjuk: „*és bocsátsd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk*" (Mt 6, 12).

Jézus hasonló kijelentéseit és a valóságban is gyakorolt bűnbocsátásait is figyelembe véve legkevésbé gondolhatunk arra, hogy a mai evangélium utasításaival *elégtételvételre* akar kioktatni bennünket. A magunk megbántódásának alapjában véve egyetlen megoldása van: *a feltétel nélküli megbocsátás*. Ezt a megoldást kell elfogadnunk már csak azért is, mert saját ügyünknek nem lehetünk bírái. De meg azért is, mert az áldozatos türelemmel sokszorta előbb „megnyerjük" embertársunkat, mint akármilyen finom intéssel, vagy vádemeléssel.

Saját személyünkben tehát sohasem lehetünk annyira fontosak a keresztény közösségben, hogy *egyéni megbántódásból testvéreinkkel szemben ügyet formáljunk*, hiszen esetleg nagyon is híján vagyunk a tárgyilagosságnak. *A keresztény közösség becsülete* azonban más. Ez már kötelességünkké teszi a testvéri figyelmeztetést. A szeretet parancsa ugyanis nem korlátozódik így: szeresd felebarátod testi életét, hanem szeresd az egész embert. Tehát a lelkét is. Maga Jézus is példát adott erre, amikor az inaszakadtat vitték hozzá. Látta testi betegségét, de lelki nyomorúságát is, és ezért kezdte így: „bízzál fiam, bocsánatot nyernek bűneid" (Mt 9, 2). Jézusnak ebben a kifejezésében sehol sem található rendreutasítás, figyelmeztetés, vagy szemrehányás. Csakúgy, mint a többi bűnbocsátó cselekedeteiben sem. Ezért a mai evangélium utasításában a „figyelmeztesd" kifejezést sokkal helyesebb így értelmeznünk: „*világosítsd fel, segítsd fel!*"

Milyen csodálatos élmény lehet egy vaknak, amikor visszakapja látását, esetleg egy orvosi beavatkozás révén. *Batthyány*

Strattmann Lászlóról, a szentéletűnek ismert szemorvosról olvassuk, hogy kb. 3 ezer embernek adta vissza a látását ingyenes műtétekkel. Amikor ezek érthető módon elragadtatással akarták megköszönni, a hálálkodás mindig Isten felé fordította. Egyet azonban feljegyzett ő maga is: „Egy öregasszony, akiről azt hinnéd, kettőig sem tud számolni, azt mondta nekem búcsúzáskor: a jó Isten nyissa meg magának a mennyország ajtaját, ahogyan maga megnyitotta az én szemem világát" (B. St. L 24. o.).

2. A testvéri figyelmeztetésnek is *a látást* kell visszaadnia. Hogy a lelki szemek megnyitása sikerüljön, az elsősorban a kegyelem munkája. Ezért nem felesleges a szentéletű *orvos imáját* magunkévá tenni: „Ha mint orvos és ember becsületesen megtettem kötelességemet, teljes erőmet megfeszítettem, és megtörik erőm, akkor hozzád könyörgök, jó Istenem, vedd pártfogásodba betegemet. Szépen kérlek, pótold, amit én, mint orvos nem tudok megtenni".

A lélek betegsége a bűn. Okvetlen segítenünk kell, hogy ne legyen halálos! Ugye, ha valaki összeesik mellettünk, ösztönösen utánakapunk, és igyekszünk felemelni. Ilyen erőtlenül összesők a lelki betegek is. Testvéri kötelességünk lehajolni, és felemelni őket. Nem könnyű feladat ez, hiszen okvetlen szükséges hozzá magának a betegnek a készsége is. Gondoljunk azonban arra, mennyi áldozatot tudunk hozni egy-egy számunkra kedves beteg gyógyulása érdekében. Gondoljunk az anyagi áldozatokra, az orvosok megfeszített munkájára, az életadó embervérre... Ha ilyen erőfeszítések kísérik betegeinkkel való együttérzésünket, ugyanilyennel kell fordulnunk bűnbeesett testvérünk felé is. Arra pedig egy pillanatra se gondoljunk, hogy az ilyen erőfeszítés felesleges.

Bizonytalan, hogy elfogadják-e jó szándékú „beavatkozásunkat"? Igaz. Éppen ezért fontos kérdés; hogyan szabad emberi lelkekhez hozzányúlni. Erről ma orvosok és pszichiáterek könyveket írnak. Mi a legnagyobb orvosra, Jézusra hallgatunk. Az ő legfőbb terápiája — gyógymódja és egyúttal gyógyszere is — *a szeretet.*

A mai evangélium elsősorban a *négyszemközti* beszélgetést ajánlja. Ez természetes, hiszen az ember még legtöbbször testi betegségét is titkolja, mennyivel inkább a lelkit, a bűnt. A lelki sebhez, tehát a legérzékenyebb ponthoz nyúlunk, amikor másokat figyelmeztetni

akarunk. Úgy kell megfontolni minden szót, hogy előbb beleképzeljük magunkat testvérünk helyzetébe: csak olyan kifejezést használunk, amit magunk is jó szívvel tudnánk elfogadni az ő helyzetében. — *Egy neves ügyvéd*, akinek sok kemény bírósági összecsapása volt az emberekkel és paragrafusokkal, ezt szokta mondani:, „Az igazság vág és bök, ezért csak *hegyvédővel* szabad használni". Ezt a szeretet adja meg nekünk. Úgy kell beszélnünk, hogy ne fájjon, úgy kell gyógyítani, hogy szavunk ne vágjon.

Jézus további tanításában a *tanúk előtt való megintést*, majd *az egyházhoz fordulást* sorolja fel. Ezekben ismét nem szabad valami megtorló vagy büntető eljárást belemagyaráznunk. Csupán arról van szó, hogy amit nem tud elérni *egy* ember a szeretetével, a szót, amit nem tud megtalálni *egy* ember bölcsessége, azt többen biztosabban megtalálják. Először ketten-hárman, azután majd az egyház közössége, élén a lelkipásztorral. *A több ember, több szeretetéből többet várhatunk.*

Ha ez sem hoz eredményt, akkor „legyen számodra mint pogány és vámos". *De nem elveszett ember*, hanem megmentésre szoruló testvér. Mi emberek mások bűnösségének mértékét nem ítélhetjük meg. A mi szemünkben mások bűne nem lehet gonoszság és elvetemültség, hanem baj, szerencsétlenség, betegség. Van olyan betegség, hogy a beteget kénytelenek vagyunk elkülöníteni a többitől, de nem elhagyni, hanem még lelkiismeretesebben ápolni. Ilyen elkülönített betegnek kell tekinteni a bűnben megátalkodott embert. Gondoljunk csak egy alkoholistára. Ilyentől sem tagadhatjuk meg a szeretetet, mint ahogy maga Jézus sem függesztette fel szeretetét a pogányok és vámosok iránt. Ellenkezőleg: éppen a velük való kapcsolatáért szidalmazták a vallásos zsidók: „*Miért eszik Mesteretek a vámosokkal és bűnösökkel?*" — tették fel gúnyosan a kérdést a tanítványok felé (Mt 9, 11). Hinnünk kell abban, hogy egyszer — sohasem tudhatjuk, hogy az életnek melyik pillanatában — mindenki fogékonnyá lesz a szeretetre.

Nagy öröm ma látnunk az egész egyháznak az ilyen testvéri gondokban fogant szeretet-magatartását. *A II. Vatikáni Zsinatnak* nagy érdeme ez. Ezért fordult minden rendű és vallású ember felé szolgáló szeretettel, és ezért nem alkalmazott semmiféle kiközösítést. Ez a magatartás tölti el örömmel a szentéletű *Carlo Carrettot*, aki így ír: „Gyermekkorom egyházánál egy sokkal érettebb egyház született

a II. Vatikáni Zsinaton. Olyan egyház, amelyben otthonos a pluralizmus, amelyben mindenkit tisztelünk, még azt is, aki nem hisz. Olyan egyház, amelyben a testvéri szolidarítás és szeretet hatja át az Isten-tiszteletet, és a törvényes tisztaságot. Olyan egyház, amelyben nem háborodnak fel, ha egy testvérünk nem a keresztény demokráciára szavaz. Olyan egyház, amelyben kertelés nélkül megmondjuk egymásnak a dolgokat".

*

„Hogy mit lehet jószívűséggel elérni, arra egy szép esetet mondott el az áldott emlékű Nagelreiter győri kanonok. Azzal bízták meg, hogy készítsen elő a halálra egy bitófára ítélt gonosztevőt. Mindent megpróbált vele, de az dacosan utasította vissza a vallási vigasztalást. A kivégzés reggelén még egy utolsó reménytelen kísérletre szánta el magát. Alig lép ki az utcára, egy kisleány toppan eléje és ibolyacsokrot kínál megvételre.

— Nem kell ez nekem, kislány, — mondja ő.

Vegyen egyet tisztelendő bácsi, mert ma még egyet sem adtam el, és édesanyámnak kell a pénz!

A vége az lett, hogy megvette, s továbbment kezében a kis csokorral, azon gondolkozva, mit csináljon vele. Eldobni sajnálta. Aztán a szerencsétlen halálraítéltre tértek át gondolatai, és egészen megfeledkezett a csokorról. Csak akkor tűnt szemébe, amikor éppen átlépte a börtön küszöbét. Minden gondolkodás nélkül odanyújtotta az elítéltnek, így szólva hozzá:

— Nézze, egy kis ibolyacsokrot hoztam önnek.

A hatás bámulatos volt. Ez a szerencsétlen átvette a virágot, mereven nézett rá, azután egyszerre csak elkezdett keservesen zokogni. Mi történhetett benne? Lelkileg megtört, és teljesen megtért. Istennel kibékülve szenvedte el a büntetést" (P. Szeghy Ernő: Emlékeim 308. o.).

Istenem, add, hogy ne ítéljek —
Mit tudom én, honnan ered,
Micsoda mélységből a vétek,
Az enyém és a másoké,
Az egyeseké, a népeké.
Istenem, add, hogy ne ítéljek.

Istenem, add, hogy ne bíráljak:
Erényt, hibát és tévedést
Egy óriás összhangban lássak —
A dolgok olyan bonyolultak
És végül mégis mindenek
Elhalkulnak és kisimulnak
És lábaidhoz együtt hullnak.
.....
.....
Istenem, add, hogy mind halkabb legyek —
Versben, s mindennapi beszédben
Csak a szükségeset beszéljem.
De akkor szómban súly legyen s erő
S mégis egyre inkább simogatás:
Ezer kardos szónál többet tevő.
S végül ne legyek más, mint egy szelíd igen vagy nem,
De egyre inkább csak igen.
Mindenre ámen és igen.
Szelíd lepke, mely a szívek kelyhére ül.
Ámen. Igen. És gonosztól van
Minden azonfelül.

(Reményik Sándor: Ne ítélj) (részlet)

ÉVKÖZI 24. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Sir 27, 30, 28, 1—9).
Az ősök szavából az örök bölcsesség beszél:
„A düh és a harag egyaránt utálatos, csak az ragaszkodik hozzá, aki bűnös.
Aki bosszút áll, azon bosszút áll az Úr is, kemény számadást tart vele bűneiért. Bocsáss meg a másik embernek, ha vétett, imádkozz, s neked is megbocsátják vétked."

SZENTLECKE (Róm 14, 7—9).
Senki közülünk nem él önmagának, és senki nem hal meg önmagának. Míg élünk, Istennek élünk, s ha meghalunk, Istennek halunk meg.

EVANGÉLIUM (Mt 18, 21—35).
Egy alkalommal Péter odalépett Jézushoz, és megkérdezte: „Uram, ha vét ellenem embertársam, hányszor kell neki megbocsátanom? Talán hétszer?" „Mondom neked felelte Jézus —, nem hétszer, hanem hetvenhétszer."
A mennyek országa hasonlít a királyhoz, aki el akarta számoltatni szolgáit. Amikor elkezdte a számadást, eléje állítottak egyet, aki tízezer talentummal tartozott neki. Mivel nem volt miből megfizetnie, megparancsolta, hogy adják el feleségestül, gyerekestül, minden vagyonával együtt, s úgy fizessen. A szolga leborult előtte és így kérte: Légy türelemmel irántam s mindent megfizetek neked. Az Úr megkönyörült a szolgán, szabadon engedte s adósságát is elengedte. Amikor kiment, a szolga találkozott egy másik szolgával, aki száz dénárral tartozott neki. Megragadta, elkezdte fojtogatni és követelte: Add meg amivel tartozol!
A másik szolga leborulva kérlelte: Légy türelemmel irántam, s mindent visszafizetek neked. De ő nem engedett, hanem fogta, börtönbe vetette, míg meg nem fizette tartozását.
Amikor a többi szolga látta a történteket, igen elszomorodott. Elmentek és jelentették uruknak mind, ami történt.

Az Úr maga elé hívatta és így szólt hozzá:
Te gonosz szolga! Kérésedre minden adósságodat elengedtem. Nem kellett volna néked is megkönyörülnöd szolgatársadon, ahogy én megkönyörültem rajtad?
Ezzel az úr haragjában átadta a poroszlóknak, míg meg nem fizette mind amivel tartozott.
Így tesz mennyei Atyátok is veletek, ha mindegyitek meg nem bocsát szívből felebarátjának."

Légy türelemmel!

Egy régi elbeszélés szerint egy mély folyón átivelő hídon *két lovas* találkozott egymással: egyik angol volt a másik francia. A híd keskeny volt, és így sehogy sem tudták egymást kikerülni. Valamelyiknek vissza kellett volna lépnie, hogy a másiknak utat engedjen. Ezt a lépést azonban mindegyik nemzete becsületén esett csorbának érezte, ezért vitatkozni kezdtek és vaskos gorombaságokat vagdostak egymás fejéhez. Végül az angol abbahagyta a vitát, s azt mondta:
— Nekem bőven van időm, tehát várok. — Ezzel elővette az aznapi újságot és olvasni kezdte. A nap már lemenőben volt, amikor összehajtogatta a lapot, hogy eltegye. Közben kíváncsian nézett a franciára, vajon mit fog most az cselekedni? A francia pedig nagy nyugalommal így szólt:
— Ha már úgyis elolvasta az újságot, legyen szíves ideadni, mert nekem még nagyon sok időm van. Ne unatkozzam a várakozásban.
Az angol erre visszafordult, s utat engedett a másiknak, mert látta, hogy az tovább bírja türelemmel. Végül is a türelem engedékenységet érlelt be, ami viszont elhárította az útból azt az akadályt, amit a kevélység emelt.

A mi zsúfolt életünk és állandó rohanásunk szinte minden nap ráterel bennünket arra a keskeny hídra, ahol — bármennyire igyekszünk is elkerülni egymást, — találkoznunk kell közelről embertársainkkal, és csak emberi jóindulattal tudjuk megoldani, hogy súrlódás nélkül kikerüljük egymást. Tömegek gomolyognak a jár-

műveken, a várótermekben, boltokban, éttermekben, jegypénztárnál, és nehéz türelemmel kivárni sorunkat; vagy elviselni mások megjegyzéseit, tolakodásait, kivételezéseit. Nyugodtan felírhatnánk közlekedési szabályként, vagy éttermek falára elmélkedéshez, vagy munkahelyi eligazításul azt a két szót: „légy türelemmel!" Lehet ugyan türelmetlenségeinket megmagyarázni; lehet érthetővé tenni akár rossz idegállapotunkkal, akár a körülmények sokszor kínzó gubancaival, amelyekből szinte nem látunk kiutat; lehet jogosnak, sőt szükségesnek is minősíteni egy-egy türelmetlen lépésünket, de egy bizonyos, a türelmetlenség mindig veszteséggel jár. Szép nyugodt krisztusi életet élni csak türelemmel lehet. Ma különösen időszerű az Úr Jézus figyelmeztetése: *türelemben mentitek életeteket* (vö. Lk 21, 19).

1. A jézusi példabeszéd *kettős adósságról* szól. Érzékelteti az Isten iránti tartozásunkat és a felebaráttal szembeni adósságunkat, hogy ezzel egymás iránti türelemre tanítson, hiszen Isten milliószor nagyobb türelmet gyakorol velünk; több adósságot enged el nekünk. Az evangéliumban szereplő első szolga királyi főtisztviselőnek, kormányzónak felelhet meg, aki valószínűleg a királynak járó jövedelemről nem tudott elszámolni.

A 10 ezer talentum olyan összeg, amit ma szinte milliárdoknak nevezhetnénk. A talentum elsősorban súlyegység, ami ma 34—41 kg közötti súlynak felel meg. Ha ezt csak ezüstben képzeljük is, milliókra rúg az értéke. Némi fogalmat alkothatunk az összeg nagyságáról abból, ha megemlítjük, hogy Heródes király évi jövedelme kilencszáz talentumot tett ki, tehát még egy tizedét sem érte el a példabeszédben elengedett adósságnak. Óriási *bizalom jele*, hogy a király ekkora összeget rábízott szolgájára. Ehhez képest a szolgatárs 100 dénárnyi tartozása szinte semmiségnek tűnik. Abban az időben 1 dénár egy napszámos napi bére volt. A 100 dénár mindössze egy milliomod részét tette ki a 10 ezer talentumnak. A királyi ember ezt teljes egészében elengedte, hiszen a szolga egy életen keresztül sem tudta volna visszafizetni. Ha börtönbe vetette volna, akkor a rokonságnak minden erőfeszítése is kevés lett volna ahhoz, hogy helyette kifizesse.

A szinte megfizethetetlen adósság nyilván *az embernek tartozását jelenti Istennel szemben.* Egy kiderül az Úr Jézus zárószavaiból is, ahol a Mennyei Atyát hasonlítja a királyi emberhez. Ilyen nagy adósságunk csak Istennel szemben lehet, másrészt ennek elengedé-

séhez az Isten végtelen jóságára van szükség. Ez az adósság nemcsak az Istentől kapott javak elfogadásából adódik, hanem sokkal inkább a megbántásokból, a bűnökből, amikkel napról-napra szaporítjuk adósságunkat. Ez az, amit saját erőnkből sohasem lennénk képesek leróni. Ezért jött a Megváltó Jézus Krisztus. Az Ő végtelen szeretetében emésztődik fel a mi összes bűnadósságunk.

2. Tartozunk egymásnak is. Enélkül nincs közösségi emberi élet. Nem az anyagiak, nem az OTP-hitelek teszik ki ezeket a tartozásokat, hanem sokkal inkább kisebb-nagyobb *megbántások*, *lelki megkárosítások*, *kritizálások*. Az evangéliumban szereplő szolga perceken belül elfelejtette azt a kegyet, amit vele ura gyakorolt, és kegyetlenkedni kezdett szolgatársával: add meg a tartozásodat! Az hiába kérlelte: légy türelemmel! Az isteni türelmet feledve mi türelmetlenséggel felelünk. Csoda-e ha a kegyetlenek sorsára jutunk?

Türelmünkkel sokkal többet adunk embertársainknak, mint anyagi segítségünkkel; türelmetlenségünkkel viszont többet ártunk, mint anyagi károkozással: a békét, a lélek egyensúlyát borítjuk fel. Az embereknek nemcsak a gyomra lehet üres, hanem a szíve is. Ez az üresség csak a mi szeretetünk által tud betelni. Az emberek nem mondják ki, mert szégyenlik, de ma is sokszor kérlelnek szívükkel és szemükkel is: légy türelemmel irántam! Legalább MÉG egy kicsit!

Várj még egy kicsit!

A *várakozás percei csodákat teremnek*. Mennyi mindent el tudunk igazítani türelmünkkel odaajándékozott percek, sőt másodpercek alatt. És bennünk is elrendeződnek a dolgok. Hányszor halljuk: „nekem az életben semmi sem sikerül". Pedig lehet, hogy egy-egy sikertelenség mögött máris ott rejtőzik a sokkal igazibb siker. Milyen sokan várják izgalmak között az autósorszámok változását, a kiutalást. Vajon akkor is ennyire igyekeznének vele, ha tudnák, hogy hamarosan karambol teszi tönkre megvalósult álmaikat, esetleg életüket is? A türelem nemcsak rózsát, hanem életet is terem.

Évekkel ezelőtt mesélte el egyik hívem saját elgondolkoztató élményét. Egy szombat délután a Kelenföldi állomáson idegesen rohant, hogy az éppen induló mentesítő vonatra felkapaszkodjék. Az utasok már a lépcsőkön is álltak. Ő is szeretett volna legalább ott egy helyet. A vasutas személyzet

azonban keményen leparancsolta. Ő magában nagyon méltatlankodott, hiszen nem értette meg, miért nem szabad neki azt, ami másoknak szabad. Egy órát kellett várnia a következő vonatra. Ezt a vonatot azonban már másik vonalon engedték el, mert amint megtudták, a mentesítő vonat egy síntörés következtében kisiklott, és felborult. Az áldozatok elsősorban azok közül kerültek ki, akik a peronon szorongtak. Ennek a férfinek nemcsak testi épségét, vagy esetleg életét jelentette a vonatról való lemaradás, hanem lelki megújulását is. Ettől fogva minden vasárnap ott lehetett látni a templomban, amint térdepelve vett részt végig a szentmisén.

Várj még egy kicsit! Egy perces várakozással eléred, hogy a forró kávé élvezhetővé válik. Indulataink forrósága is képes pár perc alatt legalább annyira lehűlni, hogy ne égessen, hogy sebet ne okozzon.

Gondolkodj még egy kicsit!

Vaktában ítélni, dönteni, cselekedeni nem emberi dolog. Az éhes oroszlán nem gondolja meg magát, ha kapóra jön a zsákmány. Az ember azonban nem ösztönei után megy, hanem gondolkodik. Csak esetleg kevesebbet, mint kellene. Sokszor hangzik el a panasz: „főnököm, munkatársam mindent úgy csinál, hogy direkt engem bosszantson..." Lehet, hogy *úgy* csinálja, de *nem azért* csinálja. Sohasem lehet tudni, hogy milyen belső lelki sérülések húzódnak meg egy-egy ember kiállhatatlan modora mögött. Talán éppen a mi segítségünkre szorul, hogy megváltozzon.

Chiara Lubich tesz említést egy kislányról, akit társai kigúnyoltak, mert misére járt. Vissza akart vágni nekik, de inkább mosolygott, s a templomban pedig imádkozott értük. Mise után megint feltartóztatták, és megkérdezték, miért viselkedik így. Megmagyarázta: keresztény vagyok, s nekem mindenkit szeretnem kell. A következő vasárnap már gúnyolódó társait is ott látta a templomban.

Szeressünk még egy kicsit!

A szeretet nem bukik el, legfeljebb elfogy.

Ettől félt már az a *vallásos édesanya* is, akinek mindkét fia vallástalan feleséget vett el, és vitt be a két kis szobából és nagyon kicsiny mellékhelyiségekből álló lakásba. A három

család három kisgyermekkel szörnyű felfordulásban élt. Nemcsak lelkileg, hanem fizikailag is. Az édesanyát csak a mindennapi szentmise és baráti köre mentette meg az idegösszeomlástól. Őrlődött, de szeretetét egy percre sem vonta el a család egyetlen tagjától sem. Egyszer csak megkérdezi egyik menye: anyuka, én is elmehetek magával a templomba? Majd nemsokára a másik is ígéretet tesz: ő is elmegy vele. Kisgyermekeiket ugyan nem tudják maguk vallásosan nevelni, de legalább engedik a jóságos nagymamának. A szeretet, meghozta gyümölcsét.

Gárdonyi Géza teszi fel az elgondolkodtató kérdést:
„Kinek kell többet szenvednie?
Annak-e, aki mindent kész eltűrni,
vagy annak, aki nem tud eltűrni semmit?"

A mai olvasmány figyelmeztet:
„A végső napra gondolj, s hagyd a haragot!
Az Isten-félelemre gondolj, haragot ne tarts
az Úr szövetségére nézz,
s bocsásd meg társadnak, ha vétkezett."

*

Uram, hallgasson el bennem az, amit nem te mondasz,
álljon meg az, amit nem te mozgatsz,
foglald el azt a helyet, amelyet én foglalok el,
és tedd meg bennem és általam azt, ami neked tetszik.

Add, hogy az „Én"-em eltűnjön
és te legyél minden mindenben.
Vezessél ki engem önmagamból
és mindenből, ami az enyém, és vezess engem magadba, Istenem,
mert te vagy kezdetem és végem.

Általad nemcsak látszólag
hanem valóban megmenekülök minden bűntől,
és szabadon dícsérlek és dicsőítelek téged, az egyetlent. Amen.

(G. Tersteegen nyomán)

ÉVKÖZI 25. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 55, 6—9).
Így szól az Úr:
„Hiszen az én gondolataim, nem a ti gondolataitok,
és az én útjaim nem a ti útjaitok — mondja az Úr.
Igen, amennyivel magasabb az ég a földnél,
annyival magasabbak az én útjaim a ti útjaitoknál,
az én gondolataim — a ti gondolataitoknál.

SZENTLECKE (Fil 1, 20c—24, 27).
Nem tudom, tehát mit válasszak. Mind a kettő vonz: Szeretnék elköltözni, hogy Krisztussal egyesüljek, mert ez mindennél jobb volna. De hogy értetek életben maradjak, arra nagyobb szükség van.

EVANGÉLIUM (Mt 20, 1—16a).
Jézus egyszer ezt a beszédet mondta övéinek:
"A mennyek országa hasonlít a gazdához, aki kora reggel kiment, hogy munkásokat fogadjon szőlejébe. Miután napi egy dénárban megegyezett a munkásokkal, kiküldte őket a szőlőbe. A harmadik óra körül megint kiment, s látta, hogy mások is ácsorognak ott tétlenül a piacon. Megszólította őket: Menjetek ki ti is a szőlőmbe, és majd megadom, ami jár nektek. Azok ki is mentek. A hatodik és kilencedik órában újra kiment s ugyanígy tett. Amikor a tizenegyedik óra tájban is kiment, megint talált ott ácsorgókat. Megkérdezte tőlük: Mit ácsorogtok itt egész nap tétlenül? Nem fogadott fel minket senki — felelték. Menjetek ki ti is a szőlőmbe — mondta nekik. Amikor beesteledett, így szólt a szőlősgazda vincellérjéhez: Hívd össze a munkásokat, és add ki bérüket, kezdve az utolsóktól az elsőkig. Jöttek tehát, akik a tizenegyedik óra tájban álltak munkába, és fejenként egy dénárt kaptak. Amikor az elsők jöttek, azt hitték, hogy ők majd többet kapnak, de ők is csak egy dénárt kaptak. Amikor átvették, zúgolódni kezdtek a gazda ellen. Ezek az utolsók

csak egy órát dolgoztak — mondták —, s ugyanúgy bántál velük, mint velünk, akik viseltük a nap terhét és hevét. Barátom — felelte egyiküknek —, nem követek el veled szemben igazságtalanságot. Nem egy dénárban egyeztél meg velem? Fogd ami a tied és menj! Én az utolsónak is annyit szánok, mint neked. Vagy nem tehetem a sajátommal azt, amit akarok? Rossz szemmel nézed, hogy jó vagyok? Így esznek az utolsók elsők, az elsők meg utolsók.

A megszentelt munka

Sokak előtt ismert még a való életben is az a kép, amit Jézus a mai evangélium példabeszédében alkalmaz. Szomorú emlékeit őrizzük azoknak az időknek, amikor emberek álltak éhező gyomorral, családjuk kétségbeejtő és kilátástalan kenyérgondjaival az utcasarkoknál. Azok a szegények voltak ők, akik talán napról-napra bánatosan tértek haza a mai evangélium szavaival: „Senki sem fogadott fel a munkára", ma is munka nélkül voltam. Ezért nincs kenyér, nincs tüzelő, nincs pénz, nincs ruha. — A munka lovai húzzák az élet kocsiját: ha nincs munka, nincs élet. Ez végzetes bajt tud jelenteni sok ember számára. De hasonló ehhez a másik véglet is, amikor a munkalovak elragadják az élet kocsiját, és a vakon rohanó kocsi karambolba viszi az életet.

Ha az Úr a mai képet akarta volna felhasználni a példabeszédhez, valószínűleg így mondta volna el: A szőlősgazda kiment, hogy *szüretelőket* keressen szőlőjébe. Csupa rohanó emberrel találkozott. Loholtak az autóbuszra, vonatra, munkahelyre, boltokba, moziba, tűzépre. Ha valakit megszólított, legfeljebb ilyen választ kapott: most hagyjon, nagyon kell sietnem. Végül találkozott egy emberrel, akit sikerült megállítani, mert szépen lépésben gyalogolt. Nyugdíjas volt. A szőlősgazda megkérdezi: Nem jönne-e szüretelni szőlőjébe? — Elmennék, felelte a bácsi, — de már öt helyre hívtak, s mégis csak van becsület is a világon: ahhoz kell mennem, akinek már megígértem.

A szőlősgazda egyedül ment szőlőjébe. Senki sem akadt, aki segített volna és akivel megoszthatta volna az édes termést és a szüret kedves, szívet vidámító hangulatát. Elgondolkozott azon: milyen

különös az élet. Most az embereket nem kínozza a kenyérkérdés, a megélhetés, de lám elkapta őket a sebesség bálványa. *Szebb életet* szeretnének, de ehelyett *halálra hajszolják magukat.* Különösek az emberek; mindenhez van eszük, csak a szép élethez nincs.

A szép élethez ugyanis magát a munkát kell széppé tenni.

Az evangéliumi szakasznak sok mondanivalója van. Rá akar hangolni bennünket Isten nagyvonalúságára, aki mindenkinek egyenlő bért juttat, akik dolgoznak neki. Nem veszi figyelembe a munkaidőt. Ő ugyanis körültekintőbb, mint mi vagyunk, és nemcsak a teljesítményért fizet, hanem azért a szenvedésért is, amit a sors bizonytalansága miatt kellett a piacon ácsorogva elviselniük. Ő úgy látja, hogy a reggeltől fogva dolgozóknak semmivel sem volt nagyobb megterhelés a nap terhét viselni a biztos, kialkudott bér tudatában, mint azoknak, akik a nap hevét az éhség és bizonytalanság szenvedésében tétlenül viselték. Isten nem igazságtalan: megkapják a napi bért, akik reggel jöttek, de pótolja jóságával a sors igazságtalanságát azokkal szemben, akiket senki sem fogadott fel. Ők is egész bért kapnak.

Érzékelteti az evangélium azt az igazságot is, hogy Isten napszámában állandó a meghívás. Nincs olyan napszak, amikor munkába ne lehetne állni. Őnála a munkának nem az eredménye a döntő érték, hanem maga a munkába állás és az estig való kitartás. Maga Jézus legszebb fiatalságában biztosan komolyan dolgozott, de ennek eredményéről sehol sem adnak számot az evangélisták. De nem lehet sikerrel dicsekednie akkor sem, amikor messiási küldetésében tanítja az embereket, mert bár sokan hallgatják tanítását és élvezik jótetteit, mégis nagyon könnyen hűtlenekké válnak. Hiszen éppen a kenyérszaporítás csodája utáni napon fordulnak el tőle tömegestül (vö. Jn 6, 5—13, 61—66). Ki gondolna rá a mai világban, hogy a munka isteni feladat? A zsidók üldözték Jézust, amiért szombaton gyógyított. Jézus azonban így felelt nekik: Atyám mindmáig munkálkodik, ezért én is munkálkodom (Jn 5, 17).

Ha egyszer Isten munkára hív, akkor ez életünkben döntő fontosságú. Másrészt viszont ha Istennek nem a teljesítmény a fontos, akkor magában a munkában kell az értéket megtalálnunk. S meg is találjuk akkor, ha a munkát a lélek, az embertársak, és az Isten szolgálatába helyezzük.

1. *A munka a lélek szolgálatában.* Sajnálatosan hozzászoknak ma

ahhoz az emberek, hogy a munkát anyagi értékkel mérjék fel. Milyen ritkán találkozunk annak a jó embernek véleményével, aki munkahelyének változtatását így indokolta: Ezen a helyen kevesebbet keresek, de *nagyobb lesz a lelki nyugalmam.* Milyen kevesen vannak azok, akik többre tartják a munkában nyert *lelki eredményt,* belső értéktöbbletet, mint a tömött borítékot fizetéskor. Nem szabadna kihagyni a számításokból, hogy a munka az emberi nemesedés, tökéletesedés eszköze. Az ember, — amint a II. Vatikáni Zsinat leszögezi — amikor dolgozik, nemcsak a tárgyakat és a társadalmakat alakítja át, hanem önmagát is tökéletesíti: sok mindent megtanul, kifejleszti képességeit, kilép önmagából, sőt önmaga fölé emelkedik. Ez a gyarapodás nagyobb érték, mint a maga köré felhalmozott vagyon" (II. Vatikáni Zsinat, 35).

Sokszor halljuk, hogy a mai *gépies munkákban* nem lehet már igazi belső örömet találni. És az ember ezért tekint mindig a végére: a munkaidő leteltére és a fizetségre. Bizonyos, hogy a munkát sohasem mentesíthetjük egészen „a verejtékezés" súlyától. Valamilyen módon mindig lemondást, áldozatot, keresztet jelent. Éppen ezáltal emelkedik fel rangja és értéke. Így lesz a munka Krisztus keresztjének vállalása, és megszentelődésünknek eszköze. Ezzel a tudattal vihetünk még az örömtelen munkába is örömet. II. János Pál pápa írja a munkáról szóló körlevelében: „A munka az ember mindennapos életének tartozéka, belőle meríti sajátos és különleges méltóságát. De ugyanakkor benne van az emberi fáradtság, fájdalom, a károsodás, és igazságtalanság állandó mértéke is" (3. p.). „Mégis e sokféle fáradtság ellenére — s talán éppen miatta, — a munka az embernek kincse. Méltó java, azaz összhangban áll az emberi méltósággal. Az ember nemcsak a természetet változtatja meg, hanem önmagát is tökéletesíti, sőt bizonyos módon „emberebbé" válik (39. p.).

Ezt az állítást támasztja alá a biológusok és pszichológusok véleménye is. „Általában elismert tény, hogy a fizikai munka sok lelki betegséget megelőz... A súrolókefe az egyik legjobb pszichoterápiás eszköz. Szánalomra méltók azok a fiatalok, akiknek nem kell dolgozniuk" (McMillen 141—142. o.). „Nem a munka tesz tönkre bennünket, hanem a gond. A munka megóv a depressziótól" (Uo. 102.).

2. *A munka az embertársak szolgálatában.* A munka nem cél, hanem

eszköz. Akkor jó, ha elősegíti az emberek egymásratalálását, a közös emberi örömet. Vajon mi tette elviselhetővé apáink szinte emberfeletti munkáját (napi 16 órás aratási munkában) sőt legtöbbször öröm forrásává is. Az a tudat és belső megelégedés, hogy munkájukkal családjukat, *szeretteiket szolgálják.* Ők fizetési borítékot sohasem láttak, de maguk előtt látták hitvesük és gyermekeik mosolygós arcát, akiknek nagy örömet tudtak szerezni néhány friss kiflivel, egy szem cukorral, egy darab ruhával.

Ma nem a „betevő" hiányzik, hanem „megtevő": vagyis az, aki a munkát elvégzi. De éppen ez adja meg az alkalmat, hogy embertársainknak örömet vigyünk a munkába való kisegítéssel. Az örömszerzés mindig kettős, hiszen *„Nagyobb boldogság adni, mint kapni"* (ApCsel 20, 35). Az embertárs mindig azért van számunkra, hogy szolgálhassunk neki, hogy az öröm lehetőségéről ne kelljen lemondanunk. El tudnánk-e képzelni örömet ott, ahol teljesen egyedül vagyunk? Ott, ahol senki sem tart igényt szolgálatunkra? Egy lakatlan szigeten, vagy „halott városban"?

Papini, a híres olasz konvertita író Góg c. könyvében szerepel a halott város. Góg nagy expedíciós utat tesz Mongolországban. Egy bennszülött kíséretében lóháton megy a végtelen pusztaságban, de ahelyett, hogy a vezető által beígért tanyát megtalálnák, egy nagy városhoz érkeznek. A vezető óva inti Gógot, hogy a városba bemenjen. Góg azonban nem törődik az éjszaka sötétjével, és nem hallgat a lebeszélésre. Kíváncsian belovagol a teljesen elhagyott városba. Egyetlen lelket sem talál. Még az ablakok spalettái is zárva voltak. A várost szemmel láthatóan pár héttel előbb hagyhatták el. A házak jó állapotban voltak, minden rendben és tisztán, de ember nélkül. (Ilyenek lesznek majd a mai városok a neutronbomba pusztítása után; talán ezt érezte meg Papini.) A főbejáratnál két bronzkatona, talpig fegyverbe öltöztetett óriásharcosként emelkedett fel. „Ekkor engem is elfogott a borzalom, vallja Góg — ezzel a kísérteties lakatlan, a puszta mélyén holtan fekvő várossal szemben. Mindenkitől mérhetetlen messze, szinte az időn és életen túl éreztem magamat. Végigfutott rajtam a hideg, talán az éhségtől, talán a fáradtságtól vagy a fé-

lelemtől. A ló is lehorgasztott fejjel lépkedett, időnként megállt és megremegett" (42. o.).

Hiába építünk városkolosszusokat, ha üresek, halottak számunkra, mert érzék nélkül elkerüljük, és elfelejtjük szolgálni, — *az embert.*

3. *A munkát végül Isten szolgálatába is állítjuk.* Isten fogadott fel minket, és állított be a munkába. Az ő alkotó, teremtő erejével az ő szolgálatát kell ellátnunk. Ezt tesszük mindenütt, ahol munkánkat *áthatja a szeretet,* hiszen ahol szeretet van, ott maga Isten is jelen van. Jézus a mai evangéliumban figyelmeztetni akar bennünket, hogy ne alkudozzunk örökké a munkabér miatt. Amit nem adnak meg az emberek, úgyis pótolja Isten. Elég gazdag hozzá. Kicsinyes dolog, ha az ember mindent pénzben akar megkapni. Ennél sokkal többet ad Isten, aki „természetben" azaz egészségben, örömben, sikerekben, megelégedésben, — és természetfelettiben fizet. És ez az utóbbi az a dénár, amely mindenki számára egyforma: az örök üdvösség.

A mai evangélium utolsó mondata ma is érvényes. Sajnos, erre sokan későn jönnek rá. Lehet, hogy az önzés, kapzsiság, könyöklés a földön első helyre segíti őket. De mit ér ez, ha az örök élet kapujában üres kézzel állnak. Akik viszont az Isten által elvárt szeretetszolgálatot ellátták, örömet találnak a földön is és boldogságot az örök életben is.

*

Reszelek, alakul a szeg,
mit majd a tragacsba teszek

Tengelyszegét koptatta el:
Féloldalán ezért hever.

No de még öt perc és — felül!
Reszelek türelmetlenül.

Mint az orvos, meg a beteg,
úgy vagyunk, én meg ez a szeg,

amit reszelek, — szinte már
nekem is fáj, mi neki fáj.

Mintha országnyi szerkezet
forgása bénult volna meg.

Mintha kibillent volna, — mit
nekem kell helyreütnöm itt!

Nekem kell rendbetennem azt,
— mit nem szolgálni: kárhozat!
. . . . . .
Láz önt el és — no nem! — Igen:
valamiféle szerelem.

Egy szeg miatt? Egy szeg miatt
fog szorul, lélegzet kihagy.

Kényes, elpuhult kezemen
vad szomjatokat érezem,

— hagynátok csúfot vallani?
kovács apám hős ujjai!

Kész! Beütöm. S mi eddig állt,
forog megint e tág világ.

(részlet)

(Illyés Gyula: Munka a munkával)

ÉVKÖZI 26. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Ez 18, 25—28).
Azt mondjátok: „Nem igazságos az Úr útja." Halljátok hát Izrael háza: Vajon az én utam nem igazságos, s nem inkább a ti útjaitok nem igazak?

SZENTLECKE (Fil 2, 1—11).
Semmit se tegyetek vetékedésből vagy hiú dicsőségvágyból. Inkább mindenki alázatosan a másikat tartsa magánál kiválóbbnak. Senki ne keresse csak a maga javát, hanem a másét is.

EVANGÉLIUM (Mt 21, 28—32).
Jézus egy alkalommal így szólt a papi fejedelmekhez és a nép véneihez: Mi a véleményetek erről?
„Egy embernek volt két fia. Odament az elsőhöz és így szólt neki: Fiam, menj ki a szőlőbe dolgozni. Megyek, uram — felelte — de nem ment ki. Odament a másikhoz, és annak is szólt: Nem megyek — felelte —, de aztán megbánta és kiment. Melyik tett eleget a kettő közül apja kívánságának?"
A második — válaszolták. Erre Jézus így szólt hozzájuk: „Bizony mondom nektek, hogy a vámosok és a cédák megelőznek benneteket az Isten országában. Eljött ugyanis hozzátok János, hogy az igazság útjára vezessen benneteket, de nem hittetek neki. A vámosok és a cédák hittek neki. De ti ennek láttára sem tartottatok bűnbánatot és nem hittetek."

Mondd és tedd!

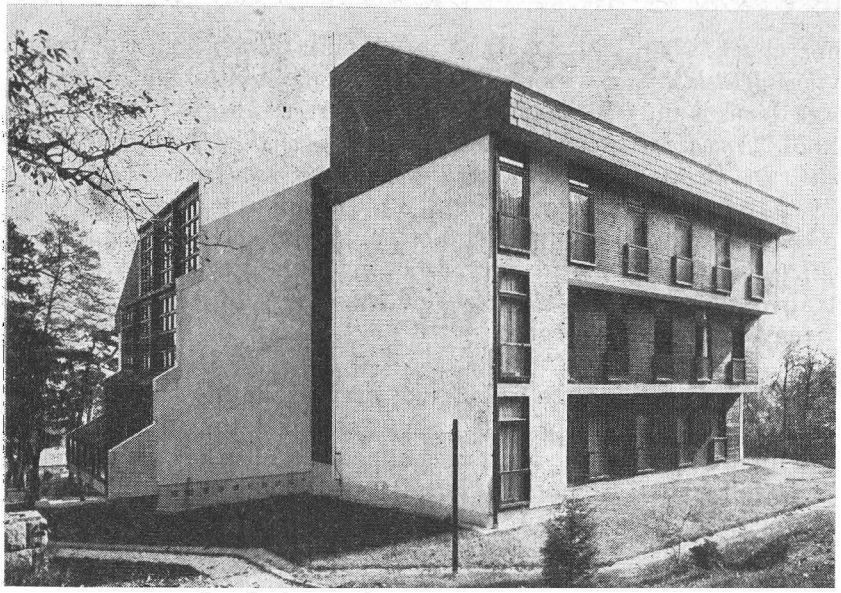
Henri Perrin francia katolikus író így döbbent rá bennünket a csodánál is keményebb és hatásosabb tanúságtételre: „Gyerekes dolog csodát várni, amely újra megtöltse templomainkat azáltal, hogy hirtelen visszaadja a hitet az apránként elkereszténytelenedett

embereknek. Nem következik be más csoda, mint a keresztények *élő tanúságtétele*". Nem vonjuk kétségbe a csodák fontosságát, hiszen maga Jézus is művelt csodákat, s ez elismerést váltott ki az emberekből. *Nikodémus* is így vallott: „*Mester, tudjuk, hogy Istentől jött tanító vagy, hiszen senki se vihet végbe olyan jeleket, amilyeneket Te végbevittél, ha nincs vele az Isten*" (Jn 3, 2). Az apostolok is műveltek csodákat, az embereket mégis elsősorban az első keresztények *szeretetből táplálkozó élete* győzte meg az evangélium igazáról. A csoda látványosság, ami *rendkívüliségével* felhívja a figyelmet a *rendes* keresztény élet nagyszerűségére.

> *Alexis Carrel*, a híres Nobel-díjas orvos és kutató hitetlenként ment el Lourdes-ba. Ott az első csodák láttán megrendült hitetlenségében, de azért még ellenállt a hitnek is. Szinte feltételt szabott Istennek: „Ha csak egyetlen seb pillanatok alatti begyógyulását látnám saját szememmel, fanatikus hívő lennék, — vagy megbolondulnék". 1909-ben, amikor le akart fényképezni egy beteg csípőjén két fisztulát, ezek szeme láttára pillanatok alatt begyógyultak. „Láttam, — mondta el saját maga — hogy a két seb elszintelenedik, s mindegyik mélyedése betöltődik". És mi volt a válasza: „Folytatni kell a kutatást". A csoda megint nem tudta a hit útjára állítani. De mikor ez a küszködő lelkű tudós találkozott egy egyszerű szerzetessel *Alexis Pressével*, annak „egyszerűsége, szegénysége, józansága és jósága első pillanatra megragadta". A páter egyetlen mondata elég volt ahhoz, hogy a kemény nyakú tudós lelke megpuhuljon: „Ez felszabadulást jelentett nekem." Hazatérve lelkesen mondja „egy igazi szenttel ismerkedtem meg". És ez az ismeretség többet jelentett hite számára, mint a csodák (Sugárzó emberek 75.).

A Vatikáni Zsinat missziós dekrétumában azt írja: „Minden kereszténynek, bárhol él is, *élete* példájával és a *beszéd* tanúságtételével kell megmutatnia a felöltött új embert, hogy aki csak látja, megdicsőítse a Mennyei Atyát" (Ad Gentes ,11.).

1. Az Úr Jézusnak a mai evangéliumban idézett példabeszédében két testvér szerepel. Azonban egyikben sem találhatjuk meg igazán azt a bizonyos új embert, akit Ő példaképül akar elénk állítani;

LELKIGYAKORLATOS HÁZ (Leányfalu)

tehát azt a keresztényt, aki *szavával és cselekedeteivel* egyaránt az Atyát szolgálja, róla tesz tanúságot. Ezt a példabeszédet egyébként csak Máté írja le, mert elsősorban ő írt a zsidók számára, s ő akarta azokat kiszabadítani makacs elképzeléseikből. Nevezetesen abból, hogy mivel ők Ábrahám örökösei, ezért ők és csakis ők lesznek az üdvösség részesei.

— A példabeszédben az apa megkéri fiait, hogy menjenek a szőlőbe dolgozni. Ez az akkori apauralmi időben *teljesen szokatlan*, hogy az apa a jogos parancs helyett, megkérje gyermekeit. Csakhogy itt a szőlőbe menés magának az *üdvösségnek elfogadását jelenti*, és ezt senkire nem lehet rákényszeríteni. Mindenkinek szabadságában áll, hogy elfogadja-e az üdvösséget, természetesen Isten akaratának teljesítésével együtt. A Messiás előtti időben a *zsidóság*, — vagyis az első fiú készséggel mondja, hogy elfogadja Isten akaratát, és az Istentől küldött megváltót. Most azonban, hogy eljött, visszautasítja. A *pogányság*, — azaz a másik fiú — eddig nem akart tudni az egy Istenről és a Messiásról, most viszont készségesebben elfogadja Jézust mint a zsidók.

Amint a példabeszédhez fűzött kemény szavakból kiderül, itt nemcsak a zsidók és pogányok magatartását állítja párhuzamba Jézus, hanem a *bűnösökét*, — ilyenek a vámosok és utcanők, — és a „*bűntelenekét*" — ilyenek a farizeusok és írástudók. Az elsőknek nagyobb az esélyük az üdvösségre, mert hamarabb jutnak el az alázatos bűnbánathoz, mint a tökéletesek. Nem a mózesi törvény vált meg, hanem a krisztusi irgalom és kegyelem.

A példabeszéd tehát a messiási „idők teljességének" pillanatfelvétele, amikor lezáródik mind a „két fiúnak előélete" az új embernek úgy kell kialakulnia, hogy *szavában és tetteiben* egyaránt elfogadja Jézust és tanúságot tegyen Róla. Szt. Pál a mai leckében Krisztust állítja az új ember példaképéül: „*Ugyanazt a lelkületet ápoljátok magatokban, ami Jézus Krisztusban volt*" (Fil 2, 5). Ez pedig az alázatos szeretet lelkülete. „Megalázta magát, és engedelmes lett a halálig" (uo.).

2. Többször halljuk a mondást, hogy minden eszme hitelességét azokból a tettekből lehet felismerni, melyek az eszmékből fakadnak. Durva képmutatás, ha valaki tudatosan mást mond és másként cselekszik. Érdekes, hogy Jézus mindenféle gyarlósággal szemben talált mentséget és türelmet tanúsított, de a farizeusi képmutatást mélyen elítélte. Ő ugyanis azonnal tisztában volt a szavak hamisságával, amit mi sajnos sokszor későn veszünk észre, és hagyjuk magunkat félrevezetni. Még nagyobb baj, ha mi csapunk be másokat. Jézus nagyon óvta tanítványait a képmutató viselkedéstől: „*Mózes székében írástudók és farizeusok ülnek, tegyétek meg mindazt, amit tanítanak, de tetteiket ne kövessétek, mert bár tanítják, de tetté nem váltják*" (Mt 23, 3).

A farizeusi melldöngetésnek sohasem volt értéke, de az őszinte *hitvallás* mindig megbecsülést és tiszteletet váltott ki még az ellenkező felfogású emberekben is. Az igazi hitvallás ugyanis áldozatot, kockázatot hord magában, sokszor gúnyt és lekicsinylést váltott és vált ki. Legalábbis látszatra. A farizeusok uralmának idején nem számított hősiességnek vallani és tartani a Tórát, a törvényt. Egy Antiochus Epiphanes idején azonban igen. És mégsem a farizeusok hősiességéről olvasunk a Makkabeusok könyvében, hanem az édesanyáról, akinek szeme láttára hét gyermekét, majd pedig őt magát végezték ki" (Makk 7, 1—42).

— Ma gyakran előfordul, hogy valaki egykori minisztráns szol-

gálataival dicsekszik, de a jelenben hitetlennek tartja magát. Kétes, hogy minek örül jobban: egykori minisztrálásainak, vagy jelen hitetlenségének. Viszont vannak hivők, akik nem mernek szólni gyermekkori minisztrálásaikról, nehogy megmaradt hitüket be kelljen vallaniuk. Sokszor maguk sem tudják, hogy kitől vagy mitől félnek. Ezért mondja *Suenens bíboros:* „Az igazi keresztény jelenlét a világban nem lehet szégyenlős, megalkuvó jelenlét. Ezen a téren nem ritka a zavar. A keresztény kísértésbe esik, hogy zárójelbe tegye, vagy kislángra csavarja a kereszténységét."

3. Pedig ugye az Úr Jézus gyertyatartóra helyezett fáklyának szánta követőit. Ha világot gyújtunk, nem rejtjük véka alá, hanem tartóra tesszük, hogy világítson mindenkinek" (Mt 5, 15). „Sugárzó emberek" csak az öntudatos hitvallók lehetnek. A hit mindig nagyobb világosságot nyújt a lélek számára, mint bármilyen más érzelmi vagy anyagi képesség. Egy hivő embernek soha sincs szégyenkezni valója.

> *Gyurkovics Tibor*, az orvosíró vallja: „Gyakorló orvos koromban mindig nagy vitában voltam orvoskollégáimmal. Freudisták voltak javarészt. Tudatosítottak, felszabadítottak, önfelszabadítottak, gátlástalanítottak. Én tovább akartam jutni: az alázatig... Jézusig. Pitinek éreztem orvosaink ügyködését... Úgy láttam: praktika, taktika. Pedig fehérköpenyeseink okosak voltak, képzettek, humanisták. De mi a humanizmus Jézushoz képest" (Ki nekem Jézus 123. o.).

Ilyen biztonsággal kell szembenéznünk a „dolgokkal", hogy Jézust megvallhassuk.

4. Viszont az is igaz, hogy a megvallást tetteknek kell alátámasztania. Az igazi keresztény tettek a legszebb bizonyítékok. „A keresztények jelenlétét a közösségben a szeretet éltesse, amellyel Isten szeret minket, aki azt akarja, hogy mi is hasonló szeretettel szeressük egymást (II. Vat. Ad Gentes. 12. p.) Az isteni szeretet jellemzője a teljesség, minden visszavárás nélkül. A krisztusi szeretet gyakorlása nem alkalmi kiszolgálás, hanem teljes életprogram.

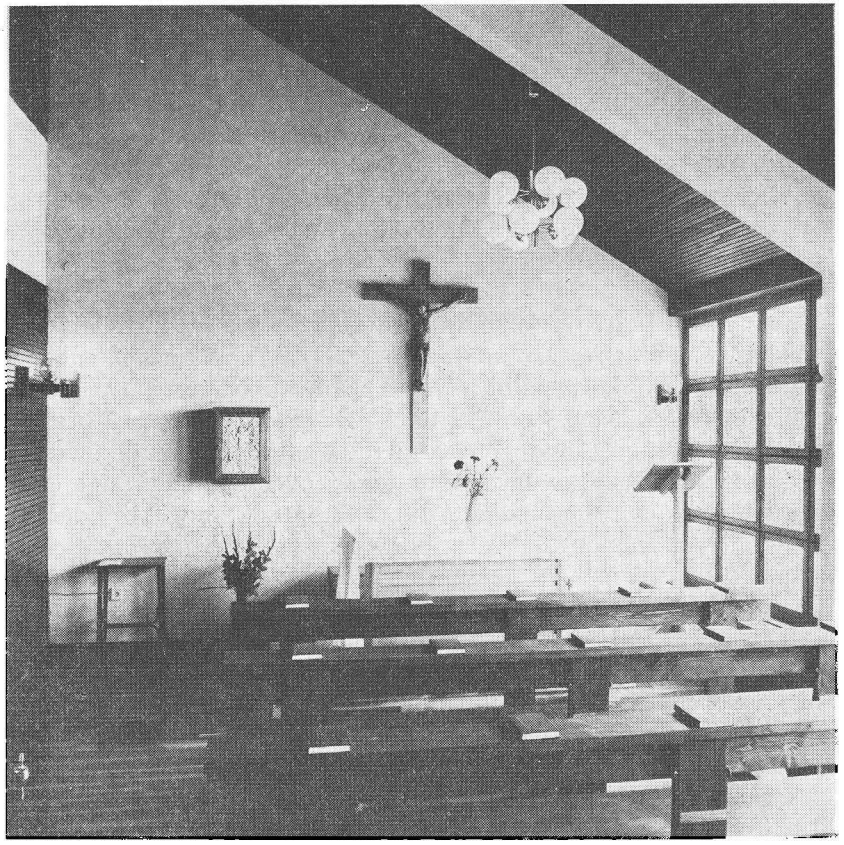
> *Jean Girette*, a hitvalló gyárigazgató, aki magas beosztását az emberek szolgálatában használta fel, így vall: „Főmérnöki

pályám során megdöbbentett, hogy vállalatom munkásai között a *hit hiánya jelentette a legnagyobb szegénységet.* Élt bennem a vágy, hogy hozzájáruljak ennek megváltoztatásához". Elsősorban hitvallásával tette meg a szolgálatot, de nem állt meg ennél; a munkások általános felemeléséért küzdött. Vállalatvezető társai előtt kiemeli, hogy a munkásság és a vezetőség között tátongó szakadékért elsősorban a vezetők felelősek, és ők lennének képesek a helyzetet megváltoztatni (Sugárzó emberek, 91. o.).

Ez az őszinte, nyílt viselkedés nem kis kockázattal járt. Hiszen igen könnyen kiiktatják azokat az embereket, akik elsősorban embertársaiknak akarnak szolgálni a „tőke" helyett. Nagyszerű példája a szó és a tettek azonos tanúságtételének *Helder Camara.* Ő beszél a szociális igazságról, a szegények szeretetéről, de ugyanakkor cselekedett is: az érseki palotát átadta a szegényeknek, míg maga egy sekrestyében húzta meg magát. Ebből is látszik, hogy mindenki a maga helyén módot talál arra, hogy a szavakat és tetteket életre váltsa.

A szó és a tett egybehangzásának fontosságát egy kis humoros történet szemlélteti:

Egy fiatal férj nadrágot vásárolt. A hosszával volt azonban némi differencia. Gondolta, hogy a családjában három asszony is van, majd felvarrják. Elsőnek feleségét kérte. Az asszony rossz hangulatban volt és morgással felelt a kérésre. Akkor anyósához fordult. Ő éppen izgalmas könyvet olvasott, és nem mutatott hajlandóságot. Közben lányával találkozott. „Jaj, apu, most éppen színházba megyek." No, gondolta magában, az én családomban ugyan nem válik tettekre a szeretet. Közben a felesége jobb belátásra tért, és felhajtotta a nadrágot. Hamarosan az anyós is befejezte az olvasást, a többiek tudta nélkül ő is felhajtott belőle. Végül az éjszakában hazatérő leány is teljesítette a kérést. Ez a nagy buzgalom azonban úgy megrövidítette a nadrágot, hogy öröm helyett csak bánatot szerzett.

LELKIGYAKORLATOS HÁZ KÁPOLNÁJA (Leányfalu)

Ugye, milyen fontos, hogy a szavakat és a cselekedeteket harmóniába hozzuk!

*

Bell és *Fromm* két amerikai pszichológus, illetve szociológus úgy véli, hogy a hedonizmus, a túlzott élvezethajhászás jelenti a nyugati világ fő problémáját.

Bell kijelenti: „A modern kultúra csatatere egy napon *vallási választ* hoz létre, mert egyetlen társadalom sem lehet meg vallás

nélkül. Minden társadalmat vagy a rendőrség, vagy a morál tart össze, morál azonban nincs vallás nélkül. A vallás áll őrt a démoniság kapujában, és a nyugati modernizmus (a XIX. és XX. század kultúrája) feltörte ezt a kaput ezzel a jelszóval: mindent meg kell ismerni, minden megengedett (legalábbis a fantáziában), beleértve a gyönyört és a gyilkosságot is. A modern szellem jelszava: „Semmi sem szent" (IPM 77, VI. 102.).

ÉVKÖZI 27. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 5, 1–7).
Népéről és országáról így szól az Úr:
„Most hát Jeruzsálem lakói és ti, Juda férfiai;
Tegyetek igazságot köztem és szőlőm között!
Mit kellett volna még tennem szőlőmmel,
amit nem tettem meg vele?
Azt vártam, hogy szőlőt teremjen,
hát miért hozott csak vadszőlőt?

SZENTLECKE (Fil 4, 6—9).
Egyébként, testvéreim, arra irányuljanak gondolataitok, ami igaz, tisztességes, igazságos, ami ártatlan, kedves, dicséretre méltó, ami erényes és magasztos. Amit tanultatok és elfogadtatok, és példámon láttatok, azt váltsátok tettekre, s veletek lesz a béke Istene.

EVANGÉLIUM (Mt 21, 33—43).
Jézus egyszer így szólt a papi fejedelmekhez és a nép véneihez:
„Volt egy gazda, aki szőlőt telepített. Bekerítette sövénnyel, belül pedig sajtót ásott és őrtornyot épített. Aztán bérbe adta a szőlőt műveseknek, és elment idegenbe. Amikor eljött a szüret ideje, elküldte szolgáit a szőlőművesekhez, hogy szedjék be a termést. Ám a szőlőművesek nekiestek a szolgáknak. Az egyiket megverték, a másikat megölték, a harmadikat megkövezték. Erre más szolgákat küldött, többet, mint először, de ezekkel is úgy bántak. Végül a fiát küldte el hozzájuk, mert azt gondolta: A fiamat csak megbecsülik. De amikor a szőlőművesek meglátták a fiút, így biztatták egymást: Itt az örökös! Gyertek, öljük meg, és mienk lesz öröksége. Nekiestek, kidobták a szőlőből és megölték. Amikor majd megjön a szőlő ura, vajon mit tesz a szőlőművesekkel?" „A gonoszokat a gonoszok sorsára juttatja,

szőlejét pedig más bérlőknek adja ki bérbe, akik idejében beszolgáltatják a termést."
Erre Jézus azt kérdezte: Sose olvastátok az Írásban:
A kő, amelyet az építők elvetettek,
szegletkővé lett.
Az Úr tette azzá,
s ez csodálatos a szemünkben.
Ezért mondom nektek, hogy elveszik tőletek az Isten országát, s olyan nép kapja meg, amely megtermi gyümölcsét.

Tulajdonosok vagy bérlők?

Érdekes volna egyszer a *TV Jogi esetek* műsorának feltenni a kérdést: kié a világ? Az ember tulajdonosa-e, vagy csak bérlője a látható természetnek? S talán még azt is megkérdezhetnénk: ki hitelesíti a bérleti egyezményt? Nem is gondoljuk, hogy a mai világban mennyire fontos ez a kérdés, amikor bizonyos statisztikai adatok szerint vannak országok, ahol a földterület 70%-át a gazdagok 10%-os kisebbsége birtokolja, míg a lakosság 90%-ának csupán a földterület 30%-a jut. Így pl. Guatemalában a lakosság nagyobb részének a 100 dollárt is alig haladja meg az évi jövedelme. Ugyanakkor mások — pl. Elvis Presley — napi jövedelme 3—4 ezer dollár volt. Ha a világ emberek tulajdona, akkor végül is minden szépítgetés ellenére az ember az önzésnél köt ki, mert feljogosítva érzi magát, hogy a világból annyit ragadjon magához, amennyit csak tud. Nem csodálkozhatunk tehát, ha vannak a világon dúsgazdagok, hatalmasok, pazarlók vagy akár rombolók is — és vannak szegények, szolgák, elnyomottak, utcalakók és éhezők. Ha azonban a világ „másé", vagyis a teremtő és fenntartó *Istené*, akkor bizonyosan neki is van joga hozzá, és ő is beleszólhat a világ használatába. Neki nincs szüksége arra, hogy a világból hasznot húzzon magának, hiszen: „az Úré a föld és minden teljessége; lakóival a földnek kereksége" (Zsolt 23, 1). Az Úr azoknak is javára akarja a világot, akik elismerik őt teremtőnek és önmagukat nem tartják tulajdonosnak, hanem a föld haszonélvezőjének. Azoknak tehát, akik nem harácsolnak, hanem jól bánnak Isten földi ajándékával. Azoknak,

akik nem teszik tönkre a vizet, a levegőt, az ózont, a növényzetet és nem némítják el a madarak énekét.

> Sok okos figyelmeztető között a két amerikai társadalomtudós, ill. természettudós *Barbara Ward* és *René Dubos* „Csak egyetlen földünk van" c. műve rádöbbent bennünket arra a rombolásra, amit saját kárunkra és az emberi sors aláásására a természetben véghezviszünk. „Az ember világa egyensúlyát veszítette" (a bioszféra és technoszféra vonatkozásában) és súlyos konfliktusba került. Az ember áll a középen. A történelem fordulópontjára érkeztünk. A jövendő kapuja olyan válságra nyithat, amely váratlanabb és fenyegetőbb mint mindaz, amit az emberi nem idáig átélt" (48. old.).

A mai evangéliumi szakasz, különösen ha az előző részekkel összefüggésbe hozzuk, — tulajdonképpen a zsidóknak a Megváltóval szemben tanúsított magatartását szemlélteti. A szőlő ura Isten, aki megteremtette a világot és azt az emberiségnek adta bérbe. A zsidó nép ezen felül megkapta az üdvösség ígéretét, hogy az megteremje a lélek értékeit: a hitet, a messiási reményt és az üdvösségre felkészítő szeretetet. Ennek a kegyelemnek hordozására választotta ki őket az Úr. A prófétákban láthatjuk az isteni szőlősgazda kiküldött szolgáit, akik a néptől Isten nevében számon kérik időről időre a szövetség kegyelméből fakadó gyümölcsöt, termést. A zsidók azonban megölik vagy üldözik a prófétákat. Isten végül egyszülött Fiát küldi el. Azonban övele is hasonlóképpen bánnak: megölik, hogy az örökséget — amit ők rövidlátóan csak a földi élet javaira korlátoznak — tehát a földi javakat, a gazdagság és hatalom ábrándjait zavartalanul élvezhessék. Nem Istent, hanem a saját hatalmukat és tekintélyüket akarják védeni a farizeusok a *Tórával* (vagyis a Törvénnyel), mintha az a saját tulajdonuk lett volna. Ezért lett a hatalmi féltékenység áldozata Jézus, az Isten Fia.

Bizonyos, hogy Jézus első mondanivalója az akkor adott helyzetben a zsidók pillanatnyi magatartására vonatkozott, de felveti azt a mindig időszerű kérdést is, hogy az ember vajon ura-e, vagy csak bérlője a világnak? Ha birtokosai vagyunk, milyen jogcímen jutottunk hozzá? Nem teremtettük, nem vettük, tehát csak kaphattuk.

Kérdezi is Szt. Pál: „*Mid van amit nem kaptál?*" (1 Kor 4, 7). Ha viszont úgy kaptuk, vajon milyen bérletet kell fizetni érte?

A Szentírás szerint a teremtett világot a teremtő Isten az embernek adta. A bibliai elbeszélés Ádámja az egész emberiséget megszemélyesíti, amely első parancsként ezt kapja: „Szaporodjatok, és vonjátok hatalmatok alá a földet". S mindjárt kitűnik, hogy ez az uralom csak az embernél alacsonyabb rendű világra vonatkozik: „*Uralkodjatok az ég madarai és mely a földön mozog minden állat felett*" (Ter 1, 27—28). A világot tehát az emberi nem, az emberi közösség kapta. Ebből magától értetődik, hogy a földet mindenki egyforma jogon birtokolja, illetve használja. A világ használatának joga az egész emberi közösségé.

Az emberi szaporodás és a közösségek kialakulása kénytelen volt szabályozni ezt a használatot. Amikor *Ábrahám* és *Lót* bojtárjai Bételben összevitatkoztak a legelők miatt, Ábrahám még könnyen igazságot tett: *Ne legyen veszekedés közöttünk, hiszen testvérek vagyunk, — szólt Lóthoz. Ha te balra mégy én jobbra megyek...* (vö. Ter 13, 8—9). A használat egyik módja, hogy a használt javakat birtokba vették és tulajdonként tekintették. Így az egyén bizonyos függetlenítést nyert magának a közösségtől. Ez a függetlenítési vágy a közösségi élet bizonyos fokán nagyon is indokolt és ösztönös védelme az emberi személyiségnek. Gondoljunk az Ember tragédiájának falanszter jelenetére, ahol a közösség indokolatlanul megcsonkítja a személyi szabadságot. Az ember nem tudja elviselni, ha a közösség csavarrá minősíti. A magántulajdon kialakulásának részben ez az ösztönös szabadságvágy adja magyarázatát. A személyi kultusz vagy túlzó nacionalizmus embertelenségeiben közelről láthattuk az ún. „közösség" visszaéléseit a személyi szabadság ellen.

Ezt tükrözi a II. Vatikáni Zsinatnak a tulajdonnal kapcsolatos tanítása is: „A tulajdon fokozottabban fejezi ki, hogy az ember személy, ezen felül lehetővé teszi neki, hogy megtegye a magáét a társadalomban és a gazdasági életben. Fontos tehát akár az egyeseket, akár a közösséget arra segíteni, hogy valamilyen mértékben anyagi javakhoz jussanak... A magántulajdon lehetősége azt a mozgási teret biztosítja, amely feltétlenül szükséges a személyi és családi önrendelkezéshez" (II. Vatikáni Zsinat: „Egyház a mai világban", 71. p.).

A tízparancsolat megfogalmazásának idején a Szentírás már a

magántulajdon védelméről tesz tanúságot a hetedik és tizedik parancsolattal: Ne lopj! Se házát, se mezejét, se ökrét, se szamarát, sem más egyebét, ami az övé — el ne kívánd embertársadtól.

A közjó azonban határt szab az egyéni tulajdonjognak, ha az a közjó kárára érvényesülne. Az ember a magántulajdont csak oly mértékben birtokolhatja, hogy „az ne csak neki magának, hanem másoknak is hasznára lehessen" (II. Vat. Egyház a mai világban" 69). Világos tehát, hogy a közösségi érdek korlátozhatja a magántulajdon értékét és jogait.

Nem nehéz átlátni, hogy a közösségi érdeket, valamint az egyéni jogot és a személyiség védelmét nem lehet aprólékosan pontos szabályokban körülírni. Főként nem lehet az élet minden esetére alkalmas szabályokban rögzíteni. Ezért van itt a szeretetnek döntő szava. Hiába hangoztatjuk az igazságosságot, ha azt mindenki önzően a maga javára értelmezi. Nagyon fontos tehát, hogy a keresztény ember állandó ellenőrzéssel legyen éber és készséges a minden tulajdon birtokosának Istennek akarata szerint gazdálkodni. Sokszor kell idéznünk és alkalmaznunk a Szentírás szavát: *„Ne adj nekem se nyomort, se gazdagságot, had egyem kimért kenyeremet, nehogy jóllakva megtagadjalak és azt mondjam: Ki az az Úr"?* (Péld 30, 8)

A tulajdonnak kísértése nagyon közel áll az emberhez. A vagyonra törő ember lelkileg *vakká lesz.* Ez a bírvágy tette vakká az evangéliumi szőlőmunkásokat is, amikor megtagadták a bérlet fizetését. Félredobták a megegyezést, a becsületet és számukra csak a szőlő megszerzése lett érdekes. — Az önző ember számára is csak az anyagi gyarapodás lesz izgalmas. A zseb csak akkor érdekli, ha bankó van benne. Mit ér az ilyen embernek a házastársa, a gyermek, a szülő fényképe, ha a bankók Ady-képét sorjázhatja tárcájában? Mindig megdöbbentő az ilyen kijelentés: „Az a fontos, hogy — fizetéskor — mi van a borítékban". Nem látjuk a becsület, a jól végzett munka, a lelkiismeret elismerésének értékét, mert nem látjuk az Istent. *Pierre abbé a francia munkáspap* mondotta: „A gazdagságnak igen nagy bűne, hogy butává teszi az embert". A körülöttünk felhalmozott anyagi vagyon valóban úgy beszűkíti látóhatárunkat, hogy nem látjuk meg a *másikat:* sem az Istent, sem az embert.

John Rockefeller a maga erejéből dúsgazdag milliomossá küzdötte fel magát. 43 éves korában a világ legnagyobb üzleti

vállalkozásának tulajdonosa lett; az első dollármilliárdos. De a gazdagság megfosztotta a boldogságtól és elrabolta az egészségét. Egyik életrajzírója szerint úgy nézett ki, mint egy múmia. Heti jövedelme meghaladta az 1 millió dollárt, de olyan rossz volt az egészsége, hogy csak száraz kétszersültet és tejet fogyasztott. Sokszor előfordult, hogy a nagyobb haszon reményében egyeseket kíméletlenül a nyomorba taszított. Sokan gyűlölték és egy róla készült képet bitófára akasztottak. Testőrök vették körül éjjel-nappal, mégis álmatlanság gyötörte. 53 éves korában egy aggastyán benyomását keltette külsejével. — Egyik éjszaka különös felfedezésre jutott: rájött, hogy egyetlen dollárját sem viheti át a túlvilágra. Életében most eszmélt rá először, hogy a pénz rendeltetése nem az, hogy egyesek felhalmozzák. A következő naptól fogva tekintélyes vagyonát mások javára igyekezett felhasználni. Létrehozta a Rockefeller-alapítványt. Egyetemek, kórházak, missziós társaságok és százezernyi szegény sorsú ember javára adományozott tekintélyes összegeket. Az ő anyagi segítségének köszönhetjük a penicillint. Jótékonyságában megfiatalodott és megérte a 98 évet. Életté vált benne a szeretet.

„Aki nem szeret, a halálban marad"(1 Jn 3, 14).

Erre a nagy igazságra Rockefeller csak egy fél évszázad alatt jött rá, amikor már majdnem a vagyon áldozatává lett. Ezért tudta elmondani, amikor egy város küldöttei megjelentek nála, hogy adományát megköszönjék: „Foglalkozzunk az élet magasabb rendű dolgaival; igyekezzünk embertársainkon segíteni ott, ahol tudunk, ahol szükség van. Fontoljuk meg: megteremjük-e a Lélek gyümölcseit. Ha mindezt megtesszük, látni fogjuk, hogy mennyivel szebb az élet."

Helder P. Camara: IMÁDSÁG A GAZDAGOKÉRT
(Csanád B. ford.)

Miért kell a gazdagokért imádkoznunk?
Van pénzük, van hatalmuk, eszük és tehetségük is.
Mindenük megvan,
Nem szorulnak másra, jól megvannak önmagukkal.

Mégis! Kell értük imádkoznunk:
Urunk, add, hogy lehulljon szemükről a hályog!
Hadd lássák,
az igazi gazdagság egyedül Te vagy!
Tiéd az élet, a tudás, a szabadság, a szentség teljessége.
Egyikük sem viheti magával csökevényét a halálba.
Szemtől szembe az örökkévalósággal csak egy érték létezik:
a cselekvő, élő szeretet.
Minden gazdag számára figyelmeztetés;
családok, akik egykor békességben éltek, veszekedni kezdenek,
amikor az örökségre kerül a sor.
Az osztozkodás órája sohasem kellemes,
sőt gyakran rettenetes óra.
Urunk, segíts azoknak, kik meggazdagodtak,
azoknak is, akik kemény munka árán gazdagodtak meg,
győzd meg őket, hogy a legjobb örökség gyermekeiknek
a becsületes élet példája, a nyitott kéz,
a pénztől való függetlenség.
Urunk, segíts azoknak, kik nagyra tartják gazdagságukat.
Hisz nyomorultak mind,
s nehogy azt gondolják,
hogy mindent elértek.
Jussanak el arra a testvériségre, mely nem felejti,
hogy minden embert meghívtál
isteni gazdagságod részesévé.
Urunk, szüksége van a világnak
arra a csodálatos kincsre, melyet fiatalságnak hívnak.
Segíts az ifjakon!
Övék a jövő teremtetlen gazdagsága.
Ne engedd, hogy a könnyű élet megrontsa a fiatalokat,
ne engedd, hogy a nehézségek miatt elkeseredjenek!
És szabadítsd meg őket a legnagyobb veszélytől,
hogy szívükben megöregedve
csak külsőleg látsszanak fiatalnak.

(Hitélet, 1980. I. 28).

ÉVKÖZI 28. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 25, 6—10a).
Azon a napon majd így beszélnek:
Íme a mi Istenünk!
Benne reméltünk, hogy megszabadít minket.
Ő az Úr, s mi benne bíztunk.
Örüljünk és ujjongjunk segítségén!
Mert az Úr keze megpihen e hegyen.

SZENTLECKE (Fil 4, 12—14, 19—20).
Az én Istenem — gazdagsága szerint — dicsőségében ellát majd benneteket Jézus Krisztus által mindennel, amire szükségetek van. Istennek, a mi Atyánknak legyen dicsőség örökkön-örökké! Amen.

EVANGÉLIUM (Mt 22, 1—10).
Jézus ismét példabeszédben szólt hozzájuk: "A mennyek országa hasonlít a királyhoz, aki menyegzőt rendezett a fiának. Elküldte szolgáit, hogy szóljanak a meghívottaknak, jöjjenek a menyegzőre. Azok nem akartak jönni. Erre más szolgákat küldött: Mondjátok meg a meghívottaknak, hogy a lakomát előkészítettem, ökreimet és hizlalt állataimat leöltem, minden készen van, gyertek a menyegzőre. Azok nem törődtek vele, az egyik a földjére ment, a másik meg az üzlete után nézett. A többiek a szolgáknak estek, összeverték, sőt meg is ölték őket. A király ennek hallatára haragra lobbant. Elküldte csapatait, a gyilkosokat felkoncoltatta; városaikat pedig fölégette. Aztán így szólt szolgáihoz: A menyegző ugyan kész, de a meghívottak nem voltak rá méltók. Menjetek ezért ki a keresztutakra, s akit csak találtok, hívjátok meg a menyegzőre. A szolgák ki is mentek az utakra és összeszedtek mindenkit, akit csak találtak, jókat, gonoszokat egyaránt. A menyegzős terem megtelt vendégekkel.

Az igazi élet

Ki gondolná, hogy ami számunkra a legtermészetesebb, az egyúttal a legtitokzatosabb? Ki hinné, hogy ami nekünk a legfontosabb valóság az ugyanakkor a legbizonytalanabb sorsú szappanbuborék is? *És ez maga az élet! Szentgyörgyi Albert* a világhírű biológus mondotta televíziós előadásában, hogy az élet olyan nagy titok, amit szüntelen kutatunk, de sohasem tudunk megfejteni. De kérdezzük meg: fontos-e tudnunk az élet titkát, hogy annak nagyszerűségét élvezhessük? Aligha. Csakhogy az élet egyúttal olyan valóság, ami magában hordja önmaga halálát, és így teljesen bizonytalanná lesz. Mint a színes buborék: e pillanatban gyönyörködhetünk benne, a másik pillanatban semmivé válik. Már ebben a hasonlatban is érezzük belső tiltakozásunkat: ez lehetetlen! Az élet nem lehet szappanbuborék. Az élet mulandóságát is csak másokon szemléljük, de önmagunk megsemmisülését nem tudjuk elképzelni. *Freud* szerint minden ember meg van győződve a saját halhatatlanságáról, ezt ugyan ő illúziónak tartja, de bizonyára ő is csak akkor, amikor mások haláláról van szó. A halhatatlanság illúzió volna akkor, ha csupán testi életünk létezne.

Az élet tülekedésében minden nap bizonytalanabbá válik a testi létünk, de ennek ellenére mindinkább csak az lesz számunkra fontos, ami „életbevágó". Amíg azonban emberi erővel nem tudjuk biztosítani magunknak sem az életelikszírt, sem a biztonságot, addig szükségünk van valakire, aki maga az élet, és aki azt mondotta: „Én azért jöttem a világra, hogy életük legyen és bőségben legyen" (Jn 10, 10). Jézus itt semmiképpen sem valami százalékokban kifejezhető életszínvonal emeléséről beszélt, hanem az *életnek egy olyan minőségéről*, ami a természetes élet fölé emel, s ami akkor sem omlik szét, amikor már az ég és föld is elmúlnak. Ez nyilván nem testi élet, amelynek mesterséges hosszabbításától is idegenkednek tudósok, mert „nem vagyunk tisztában az új módszerek esetleges mellékhatásaival" — vallja V. Oventál. Az igazi élet tehát *minőségben más: isteni élet.*

Jézus az üdvösséget, az isteni életet szívesen hasonlította a keleti gondolkodáshoz igazodva, lakomán való részvételhez. Egy gyermek számára ma is a lakomán található bőség, az arcokon sugárzó mosoly egy csodálatos világot jelent a mindennapi élethez viszonyítva.

A zsidóknál szokásos több napos lakodalom méginkább jelenthetett egy szép, felszabadult, bőséges életszakaszt. Ezért a lakomára való meghívás igen nagy megtiszteltetést jelentett és a lakoma örömeiben való részesedés őszinte hálára kötelezett. — Az evangéliumi példabeszédben a király lakomájára való meghívással Jézus *az Istennek kegyelmét* akarja érzékeltetni, amellyel meghív bennünket az örök élet lakomájára, ami az igazi életet, a mennyek országát jelenti számunkra.

Különös, hogy a király hiába küldi szolgáit a meghívottakhoz. Méghozzá kétszer is, — azok nem törődnek a meghívással. Elmennek, ki a majorjába, ki meg a keresete után. Mások megfogják szolgáit, megverik, sőt meg is ölik. Ebben a durva viselkedésben tetőfokára hágott az a hálátlan és érzéketlen visszautasítás, amit a hivatalosak a király ellen elkövettek. Kik ezek a hivatalosak? A szöveg első értelmezésében a zsidókra céloz, akik az Isten országába való meghívást, az evangéliumot visszautasították. Isten küldötteinek bántalmazása, megölése vonatkozhat a prófétákra, de magára Jézusra is. A lakodalmas ház mégis megtelik, Isten országa nem marad örvendező üdvözültek nélkül, mert Isten hívja az összes embereket; nemcsak a zsidókat, hanem a pogányokat is. Sőt jókat és rosszakat egyaránt, mert a megváltó irgalom őket is eléri.

Az evangélium elbeszélése tulajdonképpen eddig egy kerek egész. Lukácsnál ezzel be is fejeződik. Máté evangéliuma azonban megtoldja egy érdekes jelenettel, ami talán önálló példabeszéd is lehetne. — A király megtekinti vendégeit a lakodalmas házban. Ott talál egy embert menyegzői ruha nélkül. Megszólítja: „Barátom, hogy jöttél ide menyegzői ruha nélkül? Az hallgatott. Erre a király megparancsolta: kötözzétek meg kezét-lábát és dobjátok ki." Mi egy kicsit értetlenül nézünk a királyra. Nem értjük a szigorúságát azzal az emberrel szemben, akit az útfélről szólítottak be a lakodalomba. Másrészt azt sem értjük, hogy ez a szerencsétlen ember miért nem védekezett? Hallgatásával elismerte súlyos mulasztását. Egyes magyarázók szerint ez a mulasztás abban állt, hogy az ott helyben felkínált menyegzői ruhát, tiszta fehér tunikát, nem volt hajlandó felvenni. *Gál professzor* szerint viszont: „Nincsen olyan emlékünk, amely igazolná, hogy Jézus korában a menyegzőre meghívottaknak ünnepi ruhát osztottak volna ki" (Beszélgetések az evangéliumról 197.). Annyi bizonyos, hogy a *menyegzői ruha* nem valami költ-

séges díszöltözet volt, hanem csupán *tiszta ruha* a szennyes munkaruhával szemben. A ruhacsere elmulasztása csak a gazda és az alkalom semmibevételét jelentette, és ezért nem volt igazságtalan a gazda eljárása, amikor kiutasította a hanyag vendéget (vö. Jub. Kom. 29.). E tanítás arra int, hogy ha valaki méltatlan létére meghívást kap az Isten országába és azt hiszi, hogy ez semmire sem kötelezi, az nem kerülheti el a végső ítéletet.

Annyi bizonyosnak látszik, hogy a lakomán való boldog részvétel helyett a külső szenvedésbe jutás a *menyegzős ruhán fordul meg.* És ez a ruha nem emberi vagy anyagi tehetség kérdése, hanem azon a jóindulaton és készségen múlik, hogy a lakomára tisztán akar-e valaki belépni.

A kegyelem csak a régi ember levetése után képes az új, tökéletesebb életet kialakítani. Ennek az életnek feltétele tehát a megtisztulás, a bűnbánat. „Tartsatok bűnbánatot, mert elközelgett az Isten országa" (Mt 3, 3). Ez nem mindig könnyű feladat az embereknek.

> *Kalkuttai Teréz anya nővérei tartják* fenn az ún. Haldoklók házát, ahol az utcán felszedett, éhségtől és betegségtől haldokló embereket ápolják. Ezeknek a nyomorultaknak tiszta ágyat vetnek, megfürdetik őket, ápolják és normálisan táplálják, hogy az életbe visszahozhassák. Míg az egyik nővér az ágyat veti, a másik egy vödörben fürészti a szerencsétlen, szutykos, sokszor sebekkel borított beteget. Nem ritkán akad beteg, aki sehogy sem tud megbarátkozni a vízzel és a tisztasággal. Kiabál, rúgkapál és tiltakozik. Egyik napon egy fiatal nővér tartotta karján az egyik nyomorultat a víz fölött, aki dühében leköpte a nővért. Íme a fizetség a tiszta ingért, a menyegzős ruháért, az élet asztalához való meghívásért. A nővér csak mosolygott. Fel kellett tételeznie, hogy ez az ember nem volt egészen eszénél.

De eszénél van-e az az ember, aki nem hajlandó a bűneitől megtisztulni az igazi életért, az Isten kegyelméért. Vajon a bűnbánat olyan emberfelettien nehéz? Vagy nem látjuk már a szennytől, a bűntől a kegyelmi életnek értékét?

A kegyelem igazi értékét nehezen érzékeljük. Azt látjuk, ha egy

ember tehetségénél fogva többre viszi: műveltebb, ügyesebb, alkotóbb, erősebb lesz: versenyekben csúcsokat javít. Azonban mindezzel még nem lép túl az emberi nívón, ezzel még nem válik halhatatlanná. Sem az egyed, sem az emberiség. Az igazi evolúció felülemel emberségünkön, emberi képességeinken. Ezt azonban csak Istentől kaphatjuk meg. Isten életadó szeretete, a kegyelem emel fel bennünket egy másik életbe az isteni, isten-gyermeki, kegyelmi életbe.

Michelangelo hiába akarta szóra bírni a gyönyörűen megfaragott Mózes szobort, pedig nagyon tökéletesnek találta. Viszont *Pygmalion*, a ciprusi mesebeli király, mint szobrász megfaragta Aphrodité szobrát, amelybe beleszeretett, és addig könyörgött az isteneknek, amíg meg nem elevenedett a szobor, akit azután feleségül is vett. Ez egy régi monda. Az Isten elevenítő szeretete nem egy szobrot varázsolt emberré, hanem az *embert tette Isten gyermekévé* azzal, hogy megadta neki az igazi életet, a halhatatlanságot, a boldogságot. Istennek ez az ajándéka olyan csodálatos gazdagságot jelent számunkra, amit semmiféle földi kincshez nem hasonlíthatunk. Ez *égi rangra emel;* örök életet biztosít; az isteni természetben és szeretetben részesít; *Jézus* és a szentek *testvériségébe fogad.* Szinte kár, hogy a kegyelem szóval nem tudunk ennyi mindent kifejezni. Még akkor sem, ha hozzátesszük: szentté tevő kegyelem. De legalább azt nyomatékozzuk e szóval, hogy ez az Isten részéről teljesen ingyenes; s ami ingyen van, az szeretetből van; s ami szeretetből van, annak boldogító ereje van. Ezzel emelt Isten minket igazán a teremtett világ és az anyag fölé. Ennek a csodának révén lesz ő a mi atyánkká. „Nem vettétek a szolgaság lelkét, hanem a fogadott Fiúság lelkét kaptátok, általa szólítjuk: Abba, Atya" (Róm 8, 15).

Ennek az életnek csodája kívülről nem érzékelhető, de bent a lélekben érezzük létezését, erejét és szépségét. *Szt. Vazul* a tüzesített vashoz hasonlítja a kegyelemmel átjárt lélek életét. A vas a tűzben nem változtatja meg természetét; vas marad. Mégis átveszi a tűz természetét: áttüzesedik és a tűz kiéget belőle minden szennyeződést.

Franz Jägerstetter osztrák sekrestyést, aki nem volt hajlandó a hitleri seregben katonáskodni, 1943-ban halálra ítélték. A kivégzése előtti éjszakán a tábori lelkész felajánlotta neki, hogy felolvas a Szentírásból, vagy a szentek életéből. Erre ő azt mondta: „*Bensőmben teljesen egyesülve vagyok Istennel*, minden

olvasmány csak akadályozna Istenemmel való érintkezésemben." Derűs, sugárzó, bizakodó tekintete felejthetetlen maradt a káplánnak. Aznap este kijelentette: „Biztos vagyok benne, hogy ez az egyszerű ember az egyetlen szent, akivel életemben találkoztam."

Ennek a csodálatos benső erőnek láttán Szt. Pál szavai jutnak eszünkbe: „Élek, de már nem én élek, hanem Krisztus él énbennem" (Gal 2, 20). Ő benne van erőm és életem.

*

Évekkel rakva, bűnnel teljesen,
rossz szokásokba gyökerezve mélyen,
itt vagyok mindkét halál közelében,
s szívem most is méreggel etetem.

Nincs erőm, hogy szokásom, életem,
vágyam, sorsom önként jobbra cseréljem,
ha égi oltalmad nem lesz vezérem,
s nem lesz zabola tévelygésemen.

Uram, nem elég, hogy hívsz, s hogy sietnék
hozzád, csak mert lelkem — nem mint elébb:
semmiből — újrateremted az égben.

Mielőtt halandó terhem elvennéd,
rövidítsd meg utam meredekét,
s tedd tisztává, biztossá visszatértem.

(Michelangelo, ford.: Rónay György)

ÉVKÖZI 29. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Iz 45, 1, 4—6).
Bár nem ismersz, mégis felövezlek,
hogy napkelettől napnyugatig megtudják:
rajtam kívül nincsen más.
Én vagyok az Úr, és senki más!

SZENTLECKE (I Tesz 1,1—5b).
Állandóan gondolunk Istenünk és Atyánk előtt tevékeny hitetekre, áldozatos szeretetetekre és Urunkba, Jézus Krisztusba vetett szilárd reményetekre.

EVANGÉLIUM (Mt 22, 15—21).
Egy alkalommal a farizeusok félrevonultak és megtárgyalták, hogyan tudnának szavaiba belekötni. Odaküldték hozzá tanítványaikat, a Heródes-pártiakkal együtt. Ezek így beszéltek: "Mester, tudjuk, hogy igazat mondasz, az Isten útját az igazsághoz híven tanítod, nem vagy tekintettel senki személyére, mert nem igazodol emberi tekintélyhez. Mondd meg hát nekünk, mi a véleményed: Szabad adót fizetni a császárnak vagy nem szabad?"
Jézus átlátott álnokságukon, ezért így válaszolt: „Mit kísértetek, képmutatók? Mutassátok az adópénzt!" Odanyújtottak neki egy dénárt. Ekkor megkérdezte tőlük: „Kinek a képe és a felirata ez?" „A császáré" — felelték. Erre azt mondta nekik: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré, és az Istennek, ami az Istené.

Mi az Istené, mi a császáré?

Néha úgy gondoljuk, hogy az érem harmadik oldalát a mi korunkban fedezték fel, pedig az Úr Jézus — a mai evangélium tanúsága szerint — már ennek a harmadik oldalnak felhasználásával vágta

ki magát ellenségeinek csapdájából és adott egyúttal egy világtörténelemre szóló eligazítást is. Ezt a kérdést ugyanis újra és újra fölteszik a történelemben azok, akik valakit, — elsősorban a kellemetlenkedő prófétákat, — el akarnak tenni az útból, vagy legalábbis el akarják némítani, amint a zsidó vezetők tették Jézussal. Akkor a fogas kérdés így hangzott:

— Szabad-e adót fizetni a császárnak vagy nem? — később aztán így:

— Szabad-e a kiközösített uralkodónak engedelmeskedni, vagy nem? Majd:

— Szabad-e Isten törvényébe ütköző parancsnak eleget tenni vagy nem?

Mire jó ezeket az ellentétpárokat felállítani? Kinek teszik fel ilyen meredeken ezeket a kérdéseket? Azoknak, akiket el akarnak marasztalni vagy ítélni. A valóságban ezek a kérdések soha sem így vetődnek fel, csak a rosszindulat teszi őket *mesterségesen gyártott csapdává*, hogy ezekbe szoríthassák az uralomra áhítozók, vagy uralmukat féltők az ellenfélnek minősült embereket. Igazában ugyanis a császár nem lehet Isten, mint ahogy Isten sem süllyed császárrá. Mással tartozunk tehát egyiknek és mással a másiknak. Isten sohasem igényli azt, ami a császáré. Császár viszont *nem követelheti* azt, ami az Istené. Milyen kár, hogy a hatalmat birtokoló ember erről olyan könnyen megfeledkezik! Milyen sok háborút, keserűséget, pusztulást, szenvedést megtakaríthattunk volna, ha a hatalom birtokosai emberek maradtak volna!

Az adópénzről szóló evangéliumi elbeszélés Jézus életének egyik legizgalmasabb eseménye. Olyan mint egy mai interjú valamely kormányfővel egy nagyobb horderejű intézkedés bejelentése előtt. Aki kérdez, az ellentábor embere. Aki felel, ellenséggel és élesre töltött szófegyverekkel van körülvéve. Nem bújhat ki a felelet elől. Óriási fölényben kell lennie szellemileg, hogy kivághassa magát, hogy ne tudják leteríteni.

1. A kérdezők és megfigyelők a bibliai elbeszélésben két tábort képviselnek: a *herodiánusokat*, akik feltétlen uralkodópártiak, mindenestül elfogadják a zsidókra nehezedő római uralmat, hiszen ez tartja őket a jómódban és hatalomban. Ők tehát azt akarják, hogy Jézus az adózás mellett döntsön, mert máskülönben a hatalommal, Pilátussal gyűlik meg a baja. A másik, a *farizeusok pártja* ugyancsak

megfizeti az adót, de csak kényszerből és fogcsikorgatva, hiszen a pogány római uralmat törvénytelennek tartja. Ezt sugallják a nép felé is, amely éppen ezért legszívesebben megtagadta volna az adófizetést. Ha Jézus az adófizetés kötelezettsége mellett dönt, könnyen eljátssza népszerűségét, hiszen a nép szabadító prófétát lát benne.

Jézus válasza — az érem harmadik oldala, amelynek vastagsága adja meg az egésznek súlyát, — valóban súlyos csapásként éri az okvetetlenkedő ellenséget, elsősorban azokat a zsidókat, akik politikai messiást akartak látni őbenne. Ezeknek hideg zuhanyként hangzottak Jézus szavai: adjátok meg a császárnak, ami az övé. Az adó az uralkodót illeti. Jézus személyében, bárki legyen is az, aki a földi rendet, a közösség rendjét őrzi, méltó a közösség adójára. — De Jézus ugyanakkor helyére teszi a földi hatalmat is, amely túlnő az emberi mértéken, amint ezt a római császárok is tették, amikor önmagukat istenítették. Jézus nem azt mondja, hogy adjátok meg az isteneknek, ami azoké, — mivel az egyértelmű lett volna a behódolással — hanem így szólt: Adjátok meg az egy Istennek, ami az Istené!

2. Kérdés tehát: mi a császáré, mi az Istené?

Ezt Jézus annak alapján dönti el, hogy kié a kép és a felírás. Az eléje tartott pénzen, a dénáron (kb. 1 napszám bére) a császár képe volt látható, és a neve olvasható. Akié a kép, azé a tulajdonjog.

Mi tehát a császáré? Mindaz, amelyen a császár, vagyis a földi hatalom címere, pecsétje, neve díszeleg. Mindenekelőtt a pénz. A császár verette, az ő tulajdona, s az ő hatalmától függ a pénz értéke. Jogosan gazdálkodik vele. Lehet, hogy elsősorban a maga javára, de valamennyire a közösség javára is, akik ezt a pénzt használják. Amikor elfogadják azokat a javakat, amelyek az uralkodó nevét viselik, akkor ezzel kötelezettséget is vállalnak arra, hogy megadják a császárnak, ami a császáré. Hogy megadják a közösen használt javakért: az utakért, amelyeken járnak; a járművekért, amelyeken utaznak; a kényelemért, amit igénybevesznek; az árukért, amikhez hozzájutnak; a szociális intézményekért, amelyeknél kiszolgálásban részesülnek, a pénzért, amit olyan szívesen használnak. Lehet, hogy az uralkodót, vagy az uralmat nem szeretjük, mint ahogyan a zsidók sem szerették a római hatalmat maguk felett, de ez nem mentesít attól, hogy a tehervállalásban részt vegyünk.

Valóban képmutatás és egyúttal erkölcsi érzéketlenség jellemezte

a zsidókat, akik Jézustól az adó megtagadását várták. De ugyanez áll azokra is, akik ma a közösség minden javát elfogadják és használják, de áldozatokat vállalni nem akarnak. És méginkább áll azokra, akik mások feláldozásával akarnak politikai előnyökhöz jutni. *Így akarták a zsidók is Jézust feláldozni.* Ő vállalta az áldozatot, de nem egy politikai győzelemért, hanem Atyja akaratának teljesítéséért és minden emberért. Ha az élet számtalan helyén látjuk a császár, azaz az állam nevét felírva — iskolákon, gyárakon, vasutakon, orvosi rendelőkön, hivatalokon, — ez mind arra figyelmeztet bennünket, adjuk meg a császárnak, ami a császáré. A császárt viszont a mai olvasmányban maga az Úr figyelmezteti, ahogy Cirus királyhoz szólott: „*Tudd meg, hogy én vagyok az Úr, és rajtam kívül nincs más Isten*" (Iz 45, 5—6).

Másik kérdésünk: mi az Istené?

Mindaz, amire Isten neve van felírva.

Isten neve ott van a természet szépségeiben, csodáiban. Melyik császár, művész, tudós képes csak egyetlen fűszálat is létrehozni a semmiből? Milyen csodálatosan szép a virágos rét, a susogó erdő, a ringó búzatábla; és mindennek Isten adja meg pompáját, szépségét. Milyen félelmetes egy vízesés, egy tűzhányó, egy havas csúcs, vagy a láthatatlanul is dühöngő szelek ereje. És mindez az Isten hatalmáról tanúskodik. Igaza van *Linnének*, a *nagy természettudósnak:* ha egy kis növényt vagy útszéli gazt látok, Isten nagyságát érzem mögötte, s leborulok e hatalom előtt".

Isten nevét látjuk a világmindenség végtelenségében. „*Uram, mi Urunk! Milyen csodálatos, széles e világon a Te neved*" — kiált fel a zsoltáros (8, 1). És Berzsenyi a költő:

„Téged dicsőít a Zenith és Nadír,
A szélvészek bús harca, az égi láng
Villáma, harmatcsepp, virágszál,
Hirdeti nagy kezed alkotásit."
(Fohászkodás)

Ebben a nagy világmindenségben egy bogárlépésnél is kevesebb haladást jelent eljutni a Holdra. Eljutottunk, s ott sem találtunk más felírást csak Isten nevét, aki a Holdat alkotta. Egy cipész felírhatja nevét a hegymászó bakancsára, de a hegyre Isten neve van

felírva. Az ember ráírhatja nevét a megépített hajóra, de az óceánra Isten neve van felírva...

Isten nevét látjuk az emberi szívben is. „Csak a szívével lát igazán jól az ember" — írja Saint-Exupéry. Miért? Mert a szívében hordja a szeretetet, a szeretetben pedig magát az Istent. Érdekes, hogy a bölcs *Szókratész* is a siralomházban jött rá, hogy a bölcselet semmit sem ér, mert mindennek értelme a szeretet, ami egyedül képes boldoggá tenni az embert.

Isten képe-mása minden emberi lélek. A maga képére és hasonlatosságára teremtette az embert (Ter 1, 26). Értelmünk, akaratunk, halhatatlan lelkünk Istent tükrözi. Lehet-e ezt visszaadni, vagy odaadni más valakinek, mint annak, akié a kép és a felírás?

Isten nem kívánja tőlünk a természet adóját, amint a pogányok gondolták, amikor áldozataikat bemutatták, de meg kell adnunk Neki a *szeretet adóját*, mégpedig elsősorban *embertársainkon keresztül*, mivel minden ember Isten gyermeke, Isten képét hordozza lelkében. Lelkünk hódolatát pedig csak annak adhatjuk, akinek képét hordozza: Istennek.

> *Frigyes porosz király*, protestáns vallású volt. Szívesen gúnyolódott a katolikusokon. Egyszer az asztalnál gúnyos megjegyzést tett a katolikus vallású Von Zieten tábornok felé. A tábornok önérzetesen így vágott vissza: Fenség! Én önt kardommal, karommal és életemmel szolgálom; becsülettel és hűségesen. A lelkem azonban Istené. Őt csak a hitem szerint szolgálhatom. Kérem, ezt hagyja meg nekem. — A király megszégyenülve kért elnézést.

– Aki ma megadja a császárnak, ami a császáré, joggal várja el, hogy szabad legyen megadnia hite szerint Istennek is, ami az Istené. Ebből mindenki csak nyerhet.

*

Ne felejtsük el magyar egyházunk szociális és kulturális gondjait!

Egyházi jellegű, állami szociális otthonok működnek: Bakonybélen, Csákváron, Gyónban, Jászberényben, Piliscsabán, Vácon, Hejcén, — 500 férőhellyel. Pannonhalmán 90 férőhellyel.

Teljesen egyházi jellegű és fenntartású szeretetotthonaink:

Székesfehérváron
Pécsett
Püspökszentlászlón
Verőcemaroson — összesen 250 férőhellyel.
Budapesten magányosok és házaspárok részére a XXIII. János Szeretetotthon 120 férőhellyel.

*

„Nagyobb boldogság adni, mint kapni" (ApCsel 20, 35).

*

Adományok küldhetők az alábbi címre:
Róm. Kat. Egyházi Szeretetszolgálat
Budapest VIII. ker. Mikszáth Kálmán tér 1. 1088

ÉVKÖZI 30. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Kiv 22, 21—27).
Ha a népemből való szegénynek, aki közötted él, pénzt kölcsönzöl, ne viselkedj vele szemben uzsorás módjára. Ne követelj tőle kamatot. Ha embertársad köntösét zálogba veszed, napszálltakor add vissza neki. Ez az egyetlen takarója, amelybe beburkolja testét. Különben mi alatt hálna? Ha hozzám kiált, meghallgatom, mert irgalmas vagyok.

SZENTLECKE (1 Tesz 1, 5c—10).
Ti éppúgy tudjátok, mint mi, hogy — érdeketekben — hogyan viselkedtünk körötökben. S ti az Úr és a mi követőink lettetek.
A tanítást a sok nehézség ellenére is a Szentlélek örömével fogadtátok, s így Macedóniában és Achájában minden hívőnek példaképévé lettetek.

EVANGÉLIUM (Mt 22, 34—40).
Amikor a farizeusok értesültek róla, hogy (Jézus) a szadduceusokat is elhallgattatta, köréje gyűltek. Hogy próbára tegye, az egyik törvénytudó kérdéssel fordult hozzá:
„Mester, melyik a főparancs a törvényben?"
Jézus ezt felelte:
„Szeresd Uradat, Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből. Ez a legnagyobb, az első parancs.
A második hasonló hozzád. Szeresd embertársadat, mint saját magadat. Ezen a két parancson alapszik az egész törvény és a próféták."

A szeretet születése

Néhány évvel ezelőtt egyik folyóiratunkban olvashattunk arról a háromgyermekes édesanyáról, Gianna Beretta orvosnőről, akit az orvosok aggódva óvtak attól, hogy a negyedik gyermekét világra hozza, mivel a várható komplikációk erő-

sen veszélyeztették az édesanya életét. Megkérdezték tőle: beleegyezését adja-e ahhoz, hogy magzatát elvegyék tőle? Ő ezt a választ adta: bármi jöjjön, ő vállalja a gyermeket. Ha pedig végülis nem tudják megmenteni mindkettőjük életét, akkor inkább a gyermek életét mentsék meg, akár az ő élete árán is. — Megrázóan szép, szinte emberfeletti hősiesség nyilatkozott meg ebben a döntésben. Hatalmas erkölcsi fölény, csodálatos áradó szeretet! — (Sugárzó emberek, 55. o.)

A mai evangéliumban a főparancsolatot, az Isten- és emberszeretet parancsát hallottuk. Vajon ez az édesanya ennek a parancsnak tett-e eleget, amikor a saját életét szinte a biztos önfeláldozás kockázatával ajánlotta fel gyermeke, egy születendő emberke életéért? A főparancs második mondata ugyanis azt kívánja: „Szeresd felebarátodat úgy mint önmagadat". Ez még megengedte volna az ellenkező döntést is. Csakhogy *ő jobban szerette gyermekét önmagánál.* Úgy, mint Jézus meghagyta: „*úgy szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket*" (Jn 13, 34). Jézus arra a szeretetre tanít, amelynek hiteles ismertetőjele nem az egyenlőségi jel, hanem a *nagyobb áldozat.* Ezt a szeretetet nem lehet lemérni azon a mérlegen, amelyet az „úgy... mint" kettős mérlegnyelvvel hitelesítettek, mert ezzel csak igazságot lehet szolgáltatni. A szeretetet pedig csakis az a keresztfa hitelesíthette, amelyről elhangzott: „Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekednek". A jobb lator egyetlen kérő szavára pedig ez a válasz hangzott: „*még ma velem leszel a paradicsomban*" (Lk 23, 34—43). A teljes szeretet a kereszt ágyán, az életáldozatban fogantatik, mert csak így születhet belőle élet földön és égben egyaránt.

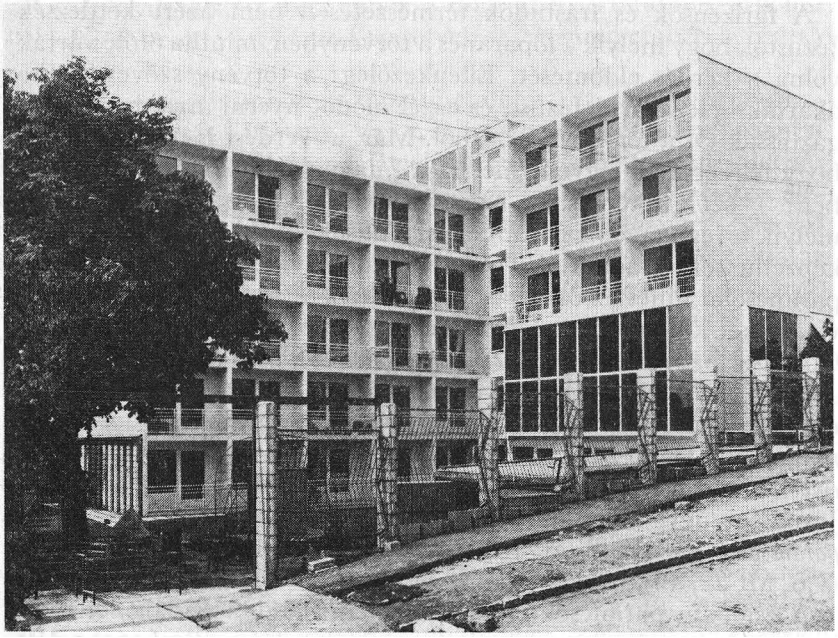
Ebből már egy kicsit az is kiderült, hogy e földön miért jár a szeretet olyan gyenge lábakon? Azért, mert az ösztönös, a „bűnben fogant" (Zsolt 50, 7) ember magára maradva nem képes szeretetet termelni. Maga Jézus is rákérdez: *teremhet-e a rossz fa jó gyümölcsöt?* (vö. Mt 7, 17). A szeretet forrása csak Isten lehet. Szt. János írja: „*az Isten szeretet*" (1 Jn 4, 8). Mi emberek száz és száz előírást találunk ki életünk szabályozására, de ezekben mindig csak az igazságosságot akarjuk érvényre juttatni szeretet helyett. És kinek az igazságát? Az özvegyekét és árvákét-e, akiket a mai olvasmány vesz védelmébe; vagy a gazdagokét, akik elnyomják őket? Mert a kettő egészen más.

A mai evangéliumi szakasz rámutat, hogy az ószövetségi törvény — éppen mivel Istentől van — ugyancsak a szeretetre épül, csakhogy a sok magyarázkodás, és felbontás által már szinte elszakad ettől az isteni alaptól. Ezért volt szinte állandó vitatéma az írástudók között, hogy a 613 ószövetségi törvényből melyik a főparancs. Most kapóra jött nekik az alkalom, hogy Jézust ezzel a kérdéssel fogják kelepcébe.

A farizeusok és írástudók természetesen nem azért kérdezték Jézustól, hogy melyik a főparancs a törvényben, mintha őtőle várták volna a kérdés eldöntését. Ellenkezőleg: a törvény szövevényébe akarták belezavarni Jézust, és ezzel módot nyerni arra, hogy vizsgáztassák Őt a törvényismeretből. Már a kérdést is úgy tették fel, hogy félreérthető legyen: melyik a „nagy parancsolat" a törvényben? — szólt a kérdés. Ez bizonyos hangsúlyozással azt jelentette: melyik a legnagyobb parancsolat? A zsidók többféle választ is elképzelhettek és adhattak volna a kérdésre, mert kimondottan főparancsolat nincs az ószövetségi törvényben. Jézus válasza az ószövetség két különböző helyéről idéz egy-egy mondatot. A M törv 6,5-ből: „*Szeresd uradat Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és minden erődből*". Ez a zsidók között nem igen lehetett vita tárgya, hiszen naponta ismételték magukban, vagy kis lapokra felírva hordozták magukkal. De Jézus ehhez hozzáfűzi a Lev 19, 18-ból: „*szeresd embertársadat úgy, mint önmagadat*". A kettőt így összefoglalva jelenti ki Jézus, — úgy, mint akinek szavában hatalom van — *ez a két parancsolat az alapja az egész törvénynek, és a próféták tanításának* (v.ö. Mt 22, 40).

A zsidók a parancsok rangsorolásában maguktól idáig sohasem jutottak volna el, mert emberi okoskodással, *bölcsességgel* nem találtak rá az igazi főparancsra. „A bölcsesség olyan, mint a kalap: otthon az ember fogasra akasztja" (Hans Kasper). A bölcsesség ugyanis még nem élet, és ezért nem tudja táplálni, sem előbbre vinni a szeretetet; mivel az viszont *élet*. — Az életet bölcsességgel, a szeretetet megigazságossággal behelyettesíteni, ez a kísértés szinte állandóan visszatér a történelemben és az ember életében. Isten értékelésében *mindig a szeretet az első*. Ez jut kifejezésre nagyszerűen a mai olvasmányban is: „Ha kölcsön adsz, ne szedj kamatot" — jóllehet te úgy érzed, hogy ezzel nem vétettél az igazság ellen. Ez lehet, csakhogy a kölcsönadásnak szeretetben kell történnie, hiszen *a rászoruló*

kér kölcsönt. „*Ha felebarátod ruháját zálogba veszed, napnyugtakor add vissza neki, mert ez az egyetlen takarója*" (Kiv 22, 26—27). A szeretet nem engedheti meg, hogy bármiféle igazságosság ürügyén megfosszad felebarátodat attól, ami számára emberi mivoltában nélkülözhetetlen. A nélkülöző Istenhez kiált, s ő meghallgatja, mert „könyörületes". Ez a könyörület pedig minket is kötelez. Gondol-

XXIII. JÁNOS PÁPA SZERETET OTTHON

junk a Miatyánkra, ahol így imádkozunk: *Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is* megbocsátunk.

Milyen *életbevágóan időszerűek ezek* az isteni intézkedések ma is! Milyen világméretű problémává lett a pénznek *csereeszközből termelőeszközzé való* minősítése és különböző formákban való kamatoztatása. Ez egyfelől mérhetetlen gazdagságot, másfelől az emberi méreteken alul maradt szegénységet eredményez. Mennyi szenvedést, bizonytalanságot, könnyet, háborút, romhalmazt, gyűlöletet küszöbölhettünk volna ki életünkből, és a történelemnek különösen

utolsó néhány évszázadából, hacsak legalább a tisztességes megélhetést meghagyta volna a tőke kapzsisága minden embernek. Ezeket elméletileg nem nehéz belátnunk, de a gazdagság vakká és érzéketlenné teszi az embert a könyörületre, a másokkal való együttérzésre.

A szeretetet tehát semmiféle szociális törvénnyel vagy igazságossággal nem lehet behelyettesíteni. Ezt végre manapság kezdik belátni. De ha így van, előtérbe lép a kérdés: *Hol és hogyan születik a szeretet?*

Annyi bizonyos, hogy nem az anyagból és nem is az emberi okoskodásból. A szeretet csak ott születhet, ahol az ég a földdel érintkezik; ahol az Istenből, a végtelen szeretetből meríthet az ember. Ott születik a betlehemi jászolban, ahol Isten gyermekmosollyal jelent meg a földön. Ott születik a pusztában, ahol Isten fia szánja a sereget, és az éhezőket jóltartja kenyérrel és hallal, majdpedig a saját testével és vérével. Ott születik, ahol Jézus nem száll le a keresztről, pedig megtehetné. Ott születik, ahol a lándzsa átjárja szívét, hogy mindenki rajta keresztül utat találjon Istenhez. Ott születik, ahol Valaki életét adja barátaiért, — másvalaki a gyermekéért, vagy rabtársáért.

A szeretet születésének természetesen megvannak a maga feltételei, hiszen a *legnagyobb érték a szeretet* (1 Kor 13, 13). Nagy érték csak nagy áldozatból születhet. Tehát

1. ahol a szeretet születik, ott előbb el kell *sorvadnia a pénz hatalmának.* Marx azt írja a tőkéről, hogy 20%-os haszonnál már pezseg a vére; 200%-nál pedig nincs az a bűntény, amit meg ne kockáztatna. A pénzt le kell taszítanunk a hatalmi pozícióról, és eszközzé, mégpedig a szeretet eszközévé kell tennünk. A szeretet ott születik, ahol nem a haszonnak és a szerzésnek örül az ember, hanem az adásnak. Ott, ahol szívesebben szabadul a pénztől, mint ragaszkodik hozzá. Ott, ahol az a bizonyos „apád-anyád idejöjjön" jelszó így változik: Apád-anyád máshoz menjen: oda ahol igazán szükség van rá. *Bovet* svájci orvos írja: „A mammon visszautasítása egy új élet kezdetét jelenti számunkra. Ha vagyonodat teljesen Isten rendelkezésére bocsájtod, akkor leszel igazán szabad, és akkor tapasztalod meg, mi az elrejtettség" (Félelem és elrejtettség, 18. o.).

2. Ahol a szeretet születik ott *egyenrangunak,* és *egész embernek látom embertársamat.* Olyannak, aki valóban testből és lélekből áll. Nem-

csak jó fejnek, vagy deltás alaknak; nemcsak olyannak, aki láthatatlan mivoltában, lelkében mindenképpen a legnagyobb érték, vagyis ember. Szeretni igazán csak az egész embert lehet: testével-lelkével. Azt az embert tehát, aki talán aggódó lélek, vérző szív, légszomjas test, síró arc, könnyes szem, fájdalmasan kínlódó élet... Ezt az embert kell szeretnem minden bajával és kínjával együtt. Ez az ember, így ahogy van, testvérem. Ennek az embernek szívét lehet strofantinnal, vagy más gyógyszerrel üzemeltetni, de éltetni csak szeretettel lehet. „Az egyetlen, ami a félelmet megszünteti, a magányost védelmébe veheti és a hontalannak otthont nyújthat, *a szeretet.* De a szeretet teljes erőbevetést, teljes odaadást, *teljes személyt kíván* (Bovet i.m. 28. o.).

3. Ahol a szeretet születik, ott *elcsendesedik az anyag.* Az, amely ott lüktet a vér dobogásában, ott zakatol a műhelyek zajában, ott csattog a járművek motorjában, ott cseng a poharak koccanásában és képes az embert csavarrá tenni a gépek mechanizmusában. A szeretet csodájára képes emberből egy minden energiát elherdáló, örökmozgó, nyugtalan, süket és néma, érzéketlen és rideg gépet alakít. Ez az ember már önmagát sem tudja szeretni: ez még gyomrát, epéjét, veséjét, szívét is áldozatul dobja gyenge akarattal a pillanatnyi érdek oltárán, és ez az ember nem az életre, hanem a síri rothadásra tartogatja, készítgeti önmagát. Hogyan is kerülne tőle valami áldozat a felebaráti szeretetnek! *Kortonai Szt. Margitnak, Istenes Szt. Jánosnak,* vagy akár a részeges *Matt Talbot*-nak. Először az anyagot, a vér, és szenvedély szavát kellett magában elcsitítani, hogy a test visszafogásával előreléphessen a szeretet. Ez ma sem mehet másképpen.

4. Ahol a szeretet születik, ott végül *visszavonul maga az ember is* hogy helyet kapjon az Isten. *Lemondani az emberi akaratról,* talán a szeretet legnagyobb próbája. A híres *francia költő Peguy* mondta: Szeretni annyi, mint igazat adni a szeretett lénynek, akinek nincs igaza. — Olyasmiért szidnak, amit nem követtél el, olyat kívánnak tőled vissza, amit nem vettél el, olyanra kérnek, amit nem tehetsz meg; olyannal gyanúsítanak, amiben teljesen ártatlan vagy —, s te ezt békével tűröd, anélkül, hogy keresnéd igazságodat: ez a szeretet születése benned. Elhallgat az ember és helyére lép a szerető Isten.

Igaza van Szt. Ágostonnak: a szeretet mértéke: mérték nélkül szeretni. Ne feledjük el, hogy a szeretet mindig emberfeletti erő:

hiszen a szeretet hozta el hozzánk az Istent és a szeretet lesz csak képes minket is Istenhez vinni.

Szólhatok az emberek vagy az angyalok nyelvén,
ha szeretet nincs bennem,
csak zengő érc vagyok vagy pengő cimbalom.
Lehet prófétáló tehetségem,
ismerhetem az összes titkokat és mind a tudományokat,
hitemmel elmozdíthatom a hegyeket,
ha szeretet nincs bennem, mit sem érek.
Szétoszthatom mindenemet a nélkülözök közt,
odaadhatom a testemet is égő áldozatul,
ha szeretet nincs bennem,
mit sem használ nekem.

A szeretet türelmes, a szeretet jóságos,
a szeretet nem féltékeny, nem kérkedik, nem is kevély.
Nem tapintatlan, nem keresi a maga javát,
nem gerjed haragra, a rosszat nem rója fel.
Nem örül a gonoszságnak,
örömét az igazság győzelmében leli.
Mindent eltűr, mindent elhisz,
mindent remél, mindent elvisel.

S a szeretet nem szűnik meg soha.
A prófétálás végetér,
a nyelvek elhallgatnak,
a tudomány elenyészik.
Most megismerésünk csak töredékes,
és töredékes a prófétálásunk is.
Ha azonban elérkezik a tökéletes,
ami töredékes, az véget ér.
Gyermekkoromban úgy beszéltem, mint a gyerek,
úgy gondolkoztam, mint a gyerek,
úgy ítéltem, mint a gyerek.
De amikor elértem a férfikort,
elhagytam a gyerek szokásait.

Ma még csak tükörben, homályosan látunk,
akkor majd színről színre.
Most még csak töredékes a tudásom,
akkor majd úgy ismerek mindent,
ahogy most engem ismernek.
Addig megmarad a hit, a remény és a szeretet,
ez a három,
de közülük a legnagyobb a szeretet.

(Szent Pál: 1 Kor 13)

Garai Gábor: Több szeretetet

Amikor lehorgasztott fejjel
járunk az utcán, amikor
tépelődve gunnyasztunk szobánkban,
amikor vidám társaságban
fakón és szótalanul állunk
— holdfényes víz tükrén kopár sziget —,
amikor elkerül az álom,
. . . . . .
értsétek meg: nekünk több szeretet kell,
több, sűrűbb, viszonzatlanabb;
ne érdemeink szerint mérjetek,
szükségleteink szerint, s szükségletünk
határtalan a szeretetből:
ha túl nem csordul, szomjan is veszünk,
hát ne sajnáljátok tőlünk a jót,
különben úgyis halál hál velünk,
s bízzátok ránk a hálát: lesz talán
— de majd utóbb válik ki — kettő-három
közülünk, aki mindannyiotoknak
ércbe vési a lét törvényeit.
s nem hagyja a kölcsönt megfizetetlen:
úszhattok vérünkön vett szeretetben.

(részlet)

ÉVKÖZI 31. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Mal 2, 14b—3b 8—10).
Prófétája által feddően szól az Úr:
„Ti azonban letértetek az útról, sőt sokakat félrevezettetek a tanítással. Én ezért megvetetté és alávalóvá tettelek benneteket az egész nép előtt.
Vajon nem egy atyánk van-e mindannyiunknak? Vajon nem ugyanaz az Isten teremtett-e minket? Miért viselkedünk akkor egymással szemben áruló módon, megsértve atyáink szövetségét?"

SZENTLECKE (1 Tesz 2, 7b—9, 13).
Emlékezhettek, testvérek, fáradozásunkra és kemény munkánkra. Éjjelnappal dolgoztunk, hogy senkinek se legyünk terhére. Így hirdettük nektek az Isten evangéliumát. Azt is tudjátok, hogy mint apa a gyermekét, egyenként intettünk, buzdítottunk és kértünk benneteket, éljetek méltóan ahhoz az Istenhez, aki meghívott titeket dicsőséges országába.

EVANGÉLIUM (Mt 23, 1—12).
Egy alkalommal Jézus e szavakkal fordult a néphez és tanítványaihoz:
„Az írástudók és a farizeusok Mózes székében ülnek. Tegyetek meg és tartsatok meg ezért mindent, amit modanak nektek, de tetteikben ne kövessétek őket, mert bár tanítják, de tetté nem váltják. Elviselhetetlenül nehéz terheket hordanak össze és raknak az ember vállára, de maguk ujjal sem hajlandók mozdítani rajta. Minden tettükben az vezeti őket, hogy az emberek előtt feltűnjenek. Szélesre szabják imaszíjjukat és megnagyobbítják köntösükön a bojtokat. Szívesen elfoglalják a lakomákon a főhelyeket és a zsinagógában az első székeket, szeretik, ha a tereken köszöntik s rabbinak szólítják őket az emberek. Ti ne hivassátok magatokat rabbinak, mert egy a ti mesteretek, ti pedig mindnyájan testvérek vagytok. Atyának se szólítsatok senkit a földön, mert egy a ti Atyátok, a mennyei. Tanítónak se hí-

vassátok magatokat, mert egy a ti tanítótok, Krisztus. Aki nagyobb közületek, az a szolgátok lesz. Aki felmagasztalja magát, azt megalázzák, aki megalázza magát, azt felmagasztalják.

Az írástudók hitelessége

Egy mai orosz írónak *Alexandr Vampilov*-nak drámáját közölte pár évvel ezelőtt egyik folyóiratunk. Címe: Húsz perc egy angyallal. Hétköznapi történet, időt álló tanulsággal. Homutov agronómus és Antyipin sofőr hivatalos küldetésben nagyobb összegű pénzzel a városba utaznak. Ott küldetésükről és magukról megfeledkezve egy szállodában elmulatják a pénzt, botrányt kavarnak viselkedésükkel, majd kissé magukhoz térve kétségbeesve törik fejüket, honnan szerezzenek legalább három rubelt, hogy a szállodát kifizethessék és hazatelefonáljanak pénzsegélyért. Próbálnak kérni a szoba-szomszédoknál, de azok csak szemrehányásokkal illetik őket otromba viselkedésük miatt. Végső kétségbeesésükben valamelyik kinyitja az ablakot és segélykérő hangon könyörög: „Jó emberek, segítsetek! Nagy bajban vagyunk! Reménytelen a helyzetünk! Ki adna kölcsön 100 rubelt?" — Persze ez a segélykiáltás a legcsekélyebb remény nélkül hangzott el. Egyszercsak mégis kopogtat valaki:

— Maguk kértek pénzt az imént? Segíteni akarok. Ezzel máris elővesz 100 rubelt, amit szinte úgy tépnek ki a kezéből. A két szerencsétlen alak azonban nem akar hinni saját szemének és fülének sem. Kételkedni kezdenek jótevőjükben. Ugyan honnan vehetett ez 100 rubelt, amit csak úgy odaad? Gyanúsítják, vádolják, hogy bizonyosan nem egyenes úton szerezte. Végül nekiesnek, és kínozzák, kezét kicsavarják és megkötözik, s így vallatják, árulja el, hogy milyen úton jutott a pénzhez? Jönnek a szomszédok is, nagy zűrzavar támad és *senki sem* akarja elhinni, hogy ez az ember önzetlenül akar segíteni. Csupán egy asszony, egy mérnök felesége hisz neki és veszi pártfogásába. A jó szándékú adakozó végre valahogy szóhoz jut, és elmondja, hogy hat éve nem látta édesanyját.

Minden évben összegyűjtötte a 100 rubelt, hogy elhozza neki, de végül mindig elpazarolta a pénzt. Most végre sikerült elhoznia, de átadni sajnos nem tudta már, mert édesanyját holtan találta. Ott a koporsónál megfogadta; ha már édesanyjának nincs szüksége rá, annak adja a pénzt, akinek jobban kell, mint őneki.
A megszégyenült társaság nem győz bocsánatot kérni a szerencsétlen embertől és megrendülve hajtogatják: hinnünk kellett volna magának!

De miért nem hittek? Azért, mert ez a magatartás teljesen ellentmondott annak a szokványos, mindennapi hazugságban formált viselkedésnek, amit maguk körül tapasztaltak, amiben éltek. Az őszinteséget, az önzetlen jóakaratot kirívónak és emberellenesnek érezték. Csak akkor nyugodtak meg, amikor látták, hogy ez az ember is, sőt a pénze is gyarlóságokban fogant. Ezt megértették.

Amennyire szomorú, annyira mindennapi ez a viselkedés. Jézusnak is ezzel kellett szembenéznie. A farizeusok és írástudók csak akkor tudták volna elfogadni Jézust: „ha az ő igazságaik szerint él és beszél, mert ők ennél tökéletesebbet nem tudtak sem elgondolni, sem elfogadni. Hirdették az ószövetségi törvény betűinek tiszteletét, de végső soron — talán bizonyos önámítással is — azzal a céllal, hogy ezzel a saját vezetői poziciójukat és tekintélyüket védjék. Mózes székében ültek, s ez a jelképes kifejezés azt jelentette, hogy ők képviselték, tanították és őrízték a mózesi törvényt. Ennek a törvénynek tekintélyét Jézus is elismerte. Ezért mondta: amit mondanak, tegyétek meg. Csakhogy amíg az írástudók a törvény megtartását bevasalták a népen, addig önmaguk számára megtalálták a kibúvót, a saját maguk által hagyományként szentesített törvénymagyarázatokban. „Tetszelegtek abban, hogy csak ők ismerik a törvénymagyarázat rejtelmeit. Igyekeztek a törvényt alkalmazni az élet apró eseteire, de azokat nem az irgalmas Isten szemével nézték, hanem rideg jogászi szempontból" (Gál: Beszélgetések az evangéliumról, 257). Így raktak elviselhetetlen terheket az emberek vállára. A jó hírű farizeusnak egyébként is könnyebb volt megtartania a törvény előírásait, pl. a szombati semmittevést, mint annak a szegénynek, aki már pénteken is éhezett és szombaton az útszéli

kalászok magvaiból csillapította éhségét, ahogy az apostolok is tették (vö. Mt 12, 1—8).

Jézus kénytelen volt leleplezni és hazugságnak, képmutatásnak minősíteni ezt a magatartást, hiszen az irgalmas Isten törvényével éltek vissza irgalmatlanul, és az ember védelmére adott isteni parancsot az ember ellen fordították. Ez annál is inkább felszámolásra beérett bűnnek minősül, mert *Jézus* éppen a szerető Atyát, a tékozló fiat is visszaváró *jóságos és irgalmas Istent akarta képviselni*, és megismertetni az emberekkel. Tehát a vallásosságot ki kellett emelnie abból a tömegeket és főképpen szegényeket sújtó törvényimádatból, amibe a farizeusok és törvénytudók önzése taszította. Biztos, hogy ez a törekvése az írástudók tekintélyének csorbítása nélkül nem sikerülhetett. Ezért ők a nemzeti létet védelmező törvény elleni lázadásként ítélték meg.

A farizeusi képmutatást Jézus olyan károsnak és üdvellenesnek látja, hogy sehol és soha nem tapasztalt élességgel száll vele szembe. Ő, aki minden bűnre talál bocsánatot, minden bűnöshöz van felemelő szava, leül a vámosokkal egy asztalhoz, és felmenti a megbotlott asszonyt, most kemény szigorral beszél a képmutató, hazugságban élő írástudók és farizeusok ellen. „Tetteiket ne kövessétek" — mondja hallgatóinak, — mert nem azt teszik, amit mondanak". Magatartásukra jellemző, hogy a főbb törvényeket hártyaszalagokra írták és kis dobozokba foglalva szíjakkal erősítették homlokukra és bal karjukra, hogy így a törvény betű szerint, „szemük előtt..., és szívük előtt" lebegjen (vö. Kiv 13, 9. 16). Ugyancsak a törvényre figyelmeztette őket a felsőruhájuk négy csücskére varrott bojt. Azt hitték, hogy imaszalagjaik szélesítésével és bojtjaik növelésével nagyobb tiszteletet aratnak az emberek előtt.

Jézus kifogásolja azt is, hogy Mesternek, és atyáknak szólíttatták magukat. Itt természetesen nem magukra a szavakra esik a hangsúly, hanem arra a megkülönböztetett tiszteletre, amit e szavakkal kifejezni akartak... A *rabbi* szó, annyit jelentett: mesterem, vagyis a számomra legnagyobb tekintély. Az *atya* szó pedig csupán a legnevesebb rabbikat megillető külön tisztelet kifejezésére szolgált. — Annyi bizonyos, hogy ezzel Jézus óvni akarta tanítványait is attól, hogy a testvéri szeretet rovására egyesek *külön tiszteletet* követeljenek maguknak, amivel esetleg az Istennek járó tiszteletet halványítják el a maguk javára. Az egyházban kifejlődött rangokat

sem kell minden időkre szólóknak tekintenünk. Ha azonban kellő alázattal és a szolgálat kifejezésére, nem pedig hatalmi önzésre alkalmazzuk azokat, lehetnek a közösség javára is, de csak Jézus legfőbb tekintélyét tiszteletben tartva. Mert a hazugság mindenütt, de itt különösen nagyon súlyosan esik latba.

A Biblia tanúsága szerint *a hazugsággal, — a sátán képmutatásával* —, indul el az emberiség az Istentől való elszakadás, a bűn útján. A sátán uralmának fokát azóta is legjobban azon lehet lemérni, hogy egy korban az emberi közösségben, mennyire lett gyakorlattá *a hazugság*. A pogányok külön istenséget szenteltek a hazugságnak, hogy szalonképessé tegyék. Ezt meghökkentőnek találjuk. De elgondolkoztató az is, hogy miképpen lett a keresztény lelki tükörben a hazugság bocsánatos bűn? Hogyan lett a mai felvilágosodott, szabadságra érett ember számára az életrevalóság szimbóluma; vagy az emberi közösség nagy ügyeinek megoldásában, különösen a béke biztosításában „eredményes módszer"? Az a hazugság, ami eddig csupa átkot hozott a világra!

A hazugság minden szépítgetés és magyarázgatás ellenére

— *nagy bűn*. Nem mondjuk halálosnak, mert a körülmények minősíthetik. De nem mondhatjuk kicsinynek sem, hiszen a Szentírás olyan határozottan elítéli: „*Iszonyat az Úrnak a hazug ajak*" (Péld 12, 22). Ha figyelembe vesszük a mai evangéliumban a farizeusok elítélését, és a Mt evangélium szövegének folytatásában olvasható 8 jajt a felsorolt vádakkal, amelyekkel Jézus *a képmutató hazugságot* ítéli el, még jobban érezzük a bűn súlyosságát. A népies megítélésben ugyan a hazugság súlyát azzal mérik, hogy milyen kárt okozott másoknak, főleg anyagilag, esetleg becsületükben. Megfeledkezünk arról a kártételről, ami az ember bensőjében történik, s amit kifelé nem is tapasztalhatunk. Ezt követték el a farizeusok, akik életükkel hazudtolták meg a legfőbb isteni törvényt, a szeretetet. Ezt követik el a szülők is, akik rossz példájukkal tönkreteszik gyermekük lelkében az erkölcsi értékek megbecsülését. Ezt követik el azok a vezetők is, akik az írástudók árulásába esnek, amint *Jules Benda* írja: „A XIX. sz. végén az írástudó kezd a politikai szenvedélyeknek alájátszani" (Az írástudók árulása, 200. o.).

— A hazugság *alattomos bűn*. Mutatja a farizeusok visszaélése is. Azt használják fel hazug módon a maguk javára, ami igazában mindenkié: az isteni törvényt. Az ember egyik éltető eleme *a biza-*

lom. Ez a közösségi élet fundamentális része. E nélkül mindenkinek minden szavában és tettében kételkednünk kellene. A bizalom tehát lelkünknek olyan kincse, amit embertársaink becsületére, igazmondására, és egyenességére alapozunk. Ezt a bizalomalapot teszi tönkre bennünk a hazug embertársakban való csalódás. Ha a lopást, rombolást súlyos bűnnek tartjuk, vajon lehet-e másként minősítenünk azt a bűnt, amely lelki kincsünket, bizalmunkat töri össze, vagy rabolja el, pedig az sokkal értékesebb számunkra minden anyagi kincsnél? Nem ez alapozza-e meg a hitvestársi, gyermeki, szülői szeretetet és hűséget? Milyen katasztrófák indulnak el a családban, emberi közösségekben, ha egyszer ki kell mondanunk a fájdalmas szót azoknak akiket szívből szerettünk: becsaptál. Mintha egy világ fordulna feje tetejére ebben a keserű csalódásban, és ez nem csupán beképzelés, hanem szomorú valóság. A hazugság feje tetejére állítja az ember belső világát. Ezért mondta Jézus *A ti atyátok az ördög... gyilkos kezdet óta. Amikor hazudik, saját természete szerint beszél. Hazug ő, és a hazugság atyja* (vö. Jn 8, 43—44).

A keresztény erkölcstan szerint minden embernek joga van a külső megbecsülésre. Ettől megfosztani még akkor is jogtalanság, ha bűnbe esik, hacsak ezzel nem közvetlenül bennünket bánt meg, vagy károsít meg. Ezért *mások bűnének felfedése* az emberek előtt, vagy mások megítélése Jézus parancsába ütközik: „Ne ítélkezzetek, hogy fölöttetek se ítélkezzenek" (Mt 7, 1). Még inkább bűnnek minősül ítéletünk akkor, ha *ártatlanul vádolunk mást* olyan bűnnel, amit el sem követett. Az előbbi *a megszólás,* az utóbbi pedig *a rágalom* bűne.

> *Kosztolányi Dezső* egyik elbeszélésében leírja, hogy mint gyermeknek vasárnapi játék közben elszakadt a nadrágja. Szigorú paptanára a szobájába hívta. A kisfiú a büntetéstől félt és alig mert belépni. Annál nagyobb volt a meglepetése, amikor az öreg paptanár tűt, cérnát, és foltozófát vett elő, majd nekiállt és szépen megfoltozta a szakadást. Közben a gyermek így töprengett magában: először is megdöbbentem azon, hogy közösséget vállal egy nebulóval és cinkostársként leplezi azt, amit büntetnie kellene. Másrészt azon tépelődtem, vajon nem jut-e a pokolba, mivel vasárnap tilos varrni? Most már tudom, hogy nem kell féltenem. Azóta, ha szentekről, földi

angyalokról hallok, mindig tűvel, cérnával és foltozófával képzelem el őket (Kosztolányi: Elb. 1965, 993. o.).

Szt. Pál szavai jutnak eszünkbe: „Aki embertársát szereti, betölti a törvényt" (Róm 13, 8).

Roger Schutz naplójából:

„Június 25.
...négy testvérrel XXIII. János falujába érkeztünk. Megérkezve a Roncalli házhoz, a rácsos kapu előtt egy öreg parasztot találtunk: Zaverió Roncallit. Megdöbbentően hasonlít bátyjára, János pápára. Beszélgettünk. Érdes hangján mondja: Sempre avanti (Mindig előre). Elmegyünk a plébánia templomba, ahol bátyját keresztelték. Zsoltárokat énekelünk, egy allelujját, aztán csendben maradunk a gyermekkor emlékeit őrző helyen. Mindnyájan szeretnénk még egyszer távozás előtt látni Zaverio Roncalli házát. Otthon van. Emlékeztetem a két szóra. Felemeli az ujját: Sempre Spirito (mindig a Lélek.) Utolsó szava: Mai paura (soha nem félni).

(Puskely: Akik hittek, 579. o.)

ÉVKÖZI 32. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Bölcs 6, 13—17).
Már előre megmutatkozik azoknak, akik vágyódnak rá.
Aki korán reggel keresni kezdi, nem kell fáradnia, mert ajtajánál ülve találja.
Róla elmélkedni tökéletes okosság és aki érte virraszt, hamar megszabadul a gondtól.
Hisz maga megy, s megkeresi azokat akik méltók rá, barátságosan megjelenik nekik az utakon, és minden szándékukban találkozik velük.

SZENTLECKE (1 Tesz 413—14).
Az elhunytak sorsáról nem akarunk tájékozatlanságban hagyni benneteket, testvérek, hogy ne szomorkodjatok, mint a többiek, akiknek nincsen reményük. Ha Jézus, mint ahogy hisszük, meghalt és feltámadt, akkor Isten vele együtt feltámasztja azokat is, akik Jézusban hunytak el.

EVANGÉLIUM (Mt 25, 1—13).
A mennyek országa hasonlít a tíz hajadonhoz, akik fogták lámpásukat és a vőlegény elé mentek. Öt balga volt közülük, öt pedig okos. A balgák lámpásukat ugyan elvitték, de olajat nem vittek bele. Az okosak lámpásukkal együtt olajat is vittek korsójukban. A vőlegény késett, így valamennyien elálmosodtak és elaludtak. Éjfélkor kiáltás hallatszott:
Itt a vőlegény, menjetek ki elébe! Erre a hajadonok mind fölkeltek, és rendbehozták lámpásukat. A balgák kérték az okosakat: Adjatok egy kis olajat! Lámpásunk kialvóban van. Nem adunk — felelték az okosak —, mert akkor nem lesz elég se nekünk, se nektek. Menjetek inkább az árusokhoz és vegyetek magatoknak. Míg odavoltak vásárolni, megérkezett a vőlegény, és akik készen voltak, bevonultak vele a menyegzőre. Ezzel az ajtó bezárult. Később megérkezett a többi hajadon is. Beszóltak: Uram, Uram, nyiss ki

nekünk ! De ő így válaszolt: Bizony mondom nektek, nem ismerlek benneteket. Legyetek hát éberek, mert nem tudjátok sem a napot, sem az órát.

A Fény ki ne aludjék

P. Marcell karmelita atya megrázó leírásban mondja el egy első világháborús élményét az Adriai-tengeren. 1918 novemberében a harcterekről hazaparancsolt csapatok keserves utakon, lerongyolódva, éhezve, fázva, legtöbbször irányítás nélkül igyekeztek hazafelé. Ő akkor, mint tartalékos tiszt, a kattarói öbölben társaival hajóra várt szenvedések és halvány remények között. Végre jött egy magyar kereskedelmi gőzös, francia matrózokkal és parancsnokkal. A parancsnok fiatal ember volt és némi kényelmet akart nyújtani a szegény elcsigázott katonáknak azzal, hogy fagyapottal látta el a hajó egyes részeit. Az iddogáló és kártyázó katonák között valaki megfeledkezett a dohányzási tilalomról, és egyszercsak vérfagyasztó kiáltásként hangzott fel:

— Ég a hajó!

A hajó hátsó üregeiből füst gomolygott elő és magas lángok csaptak fel. Őrült kavarodás keletkezett a hajó belsejében. Egymást tiporták a menekülők. Néhányan súlyos égési sebekkel felvergődtek a fedélzetig, a többi bennégett. Hányan? Ki tudja? Kiadták a parancsot!

— Betömni a tátongó és lángokat lövellő fedélzeti lyukakat, hogy a tűz ne terjedjen tovább. Elő a sátorlapokat és köpenyeket! Be a tűzbe, hogy elfojtsa!

A parancs elhangzott. A fedélzeten, néhányat kivéve, nem mozdult senki. Se legénység, se a tisztek. *Mintha oda lettek volna szegezve.* Bambán nézték a katasztrófát, a novemberi szürke eget, a morajló, szétloccsanó hullámokat. Dideregtek, de nem szóltak. Némán várták, hogy mikor jön a vég... Senki nem imádkozott. Senki sem említette az Istent; nem is gondoltak rá. Maga az író sem, a tanári katedrától bevonult civil tartalékos. Csak egy járt az eszében: a vég. De miféle vég? *A semmi!*

Az emberi próbálkozások kudarcba fulladtak, a kapitány és segítő tiszttársa is elégett; de a víz végülis elárasztotta a füstölgő részeket, és aki eddig életben maradt, az nagy nehezen egy dalmát révbe jutott épségben. Ekkor jutott eszébe a dermedésből feléledő tartalékosnak a zsebében hordott Mária érem, amit frontra indulásakor egy kis fiúcska dugott a markába. Most megmenekülve és fellélegezve szónokolt: Fel a fejjel, bizalom!

A történetnek megrázó pillanatai azok voltak, amikor a veszedelem testileg-lelkileg megbénította őket, és tehetetlenül várták — a semmit. Nem a halált, mert abban tulajdonképpen nem hisz az ember. A halálveszedelemből kijutott emberek elmondják, hogy mindenre gondolnak olyankor, — még egy szétesö és zuhanó repülőgépen is, — csak a halálra nem. Különös életigény, életszeretet nyílvánul meg abban, hogy az ember — aki már maga teljesen passzív, miként várja *másoktól* önmaga megmenekülését. Sajnos csak éppen attól nem, akinek kezébe biztonságba helyezhetné sorsát. Bízik a pilótában, a kapitányban, a mozdonyvezetőben, — s nagy kérdés: miért nem bízik mindezek előtt Istenben? Erre ad választ a mai evangélium: azért, mert nem világít lelkében *a lélek lámpása.*

Jézus példabeszédét az okos és balga szűzekről a Máté-evangéliumban ott találjuk az utolsó ítéletről szóló elbeszélés előtt. Három példabeszédet hoz itt az evangélium, melyeknek közös alapgondolata ez: lesz leszámolás, felmérés és ítélet. Erre pedig fel kell készülnünk. A hűséges intéző készen várja az ítéletre jövő urát. Aki jól kamatoztatta talentumait, megkapja jutalmát. Akinek lámpása világít, az beléphet az örök lakomára.

Az apostoli egyházban még élénk volt az a hiedelem, hogy Jézus hamarosan újra eljön. Pedig Jézus többször hangsúlyozta: „*Nem tudjátok, mely napon jön el uratok... Az Emberfia abban az órában jön, amikor nem is gondoljátok*" (Mt 24, 42; 44). Jézus éppen erre hivatkozva szólít fel ismételten: „Virrasszatok!" Az apostoli idők végén azonban már mind kevesebbet véltek tudni Jézus közeli eljöveteléről. Az emberekben így meglazult a kitartás és bizalom. Szükség volt tehát felelevenítenünk a készenlétre figyelmeztető példabeszédeket. És minél inkább bizonytalannak látjuk Jézus eljövetelének

idejét, annál több mondanivalója van számunkra is a szüzekről szóló példabeszédnek. Akik egyoldalú képzettséggel olvassák a szentírást, manapság is könnyen bocsátkoznak jóslatokba a világ végét illetően, megfeledkezve e példabeszédek hangsúlyáról.

A példabeszédben szereplő szüzek okossága és balgasága semmiesetre sem szellemi képességeikre vonatkozott. Hogy miért éppen nők szerepelnek okos és balga jelzővel? Ez inkább csak annak a függvénye, hogy Jézus itt is, mint általában, szívesen hasonlítja lakodalomhoz a mennyek országát, az üdvösséget. A kérdés az: ki juthat be a mennyország örömébe? Ez a kérdés nem a vőlegényre vagy a menyasszonyra vonatkozik, hanem azokkal kapcsolatosan vetődik fel, akik csak bizonyos szerep vállalásával jutnak be. Ezek a „koszorús lányok" az akkori szokásnak megfelelően a menyasszony kíséretét adták, amikor a vőlegény saját házába vitte. A lakodalom mind a menyasszony, mind a vőlegény házánál megkezdődött. A vőlegény a vele mulató barátai kíséretében jött el a menyasszonyért. Nem siettek. Ne felejtsük, a férfiuralom korában vagyunk, és az időpontot, — minden udvariaskodást félretéve, — szabadon határozza meg a vőlegény. Van elég ideje, hiszen a lakodalom egy hétig tart. Így a menyasszony házánál várakozó leányok teljes bizonytalanságban voltak az érkezés idejét illetően. Ez a körülmény arra inthette őket, hogy gondoskodjanak megfelelő mennyiségű olajról lámpásaik számára, hiszen csak égő lámpással juthattak be a menyasszony kíséretébe.

Az okos és balga lányok közötti különbség tehát azon fordul meg, hogy milyen gondossággal készültek fel kitüntető szerepük betöltésére. Természetes, hogy az olajról gondoskodniuk kellett. A vőlegény késett, a szüzek mindnyájan elbóbiskoltak. A példabeszéd ezzel rámutat arra, hogy a Krisztusra váró keresztény ember is belefáradhat a várakozásba; az Egyház tagjai is ellankadhatnak, elszunyókálhatnak Jézus eljövetelére várakozva. Viszont az okos szüzek azonnal készenlétben vannak, mert ha ők maguk elaludtak is, lámpásuk tovább világít. Ébredéskor azonnal beléphetnek a lakodalmas házba. A balgák viszont akkor veszik észre, hogy olaj nélkül füstölög mécsesük. Az okos szüzek nem osztják meg olajukat a balgákkal. Ezzel a negatív magatartással Jézus arra akar rámutatni, hogy *a döntő órában mindenki önmagáért felelős*, és senkinek sem adhatja kölcsön a saját készenlétét. Akik nagyon közelről átélték a halál

közelségét, — esetleg a klinikai halálból éledtek újra — beszámolnak róla, hogy milyen borzalmas a halálban egyedül maradni.

Nem kell meglepődnünk azon sem, hogy a balga szüzek éjszaka mennek el olajat vásárolni, hiszen végső kétségbeesésükben, álmukból felébredve, fűhöz-fához kapkodnak. Aztán már hiába zörgettek a bezárt ajtón, a vőlegény elutasítja őket: „Nem ismerlek titeket" (Mt 25, 12). Az ismertetőjel a lámpák világossága lett volna kellő időben.

Fénytelen utakon nem lehet Istenhez találni. Még akkor sem, ha egy égő hajó lángjai vesznek körül. A lélek fényét kell megőriznünk, amit a hit és a kegyelem jelent számunkra.

1. *A hit fényében* látjuk csak meg földi utunk *célját.* A balga szüzek azokat az embereket jelentik, akik sohasem néznek előbbre a pillanatnál. Nem az a fontos nekik, hogy mi lesz, hanem hogy mi van. Ezt kérdezné az állat is, ha tudna beszélni, mert neki valóban csak az fontos, ami van, amit megehet. Az ember azonban józan ésszel itt nem rekedhet meg. Nem elégedhetünk meg a parkolólámpa fényével, amikor reflektorra van szükségünk, hogy messze a jövőbe bevilágítsa utunkat. Az idő rohanását nem lassíthatjuk meg tetszés szerint. Nem elég csak a holnapra rákérdeznünk. A holnap bizonytalan, de a halál biztos. Ha rá nem kérdezünk, vakon megyünk a sír felé.

Miért? Mert olyan könnyű eljátszani, elködösíteni a hit világosságát. Ha nem pótoljuk lámpásunk olaját, kialszik a hit fénye. *Vallásosnak lenni* annyi, mint szüntelen *utánpótolni a hit olaját.* Miért járunk templomba? Miért hallgatunk szentbeszédet? Miért imádkozunk és énekelünk? Miért olvassuk a szentírást? Miért igyekszünk gyarapodni vallásunk ismeretében? Azért, hogy utánatöltsük hitlámpásunk olaját; hogy a fény ki ne aludjék. Mennyire szükség van erre! Arany János így sóhajt fel:

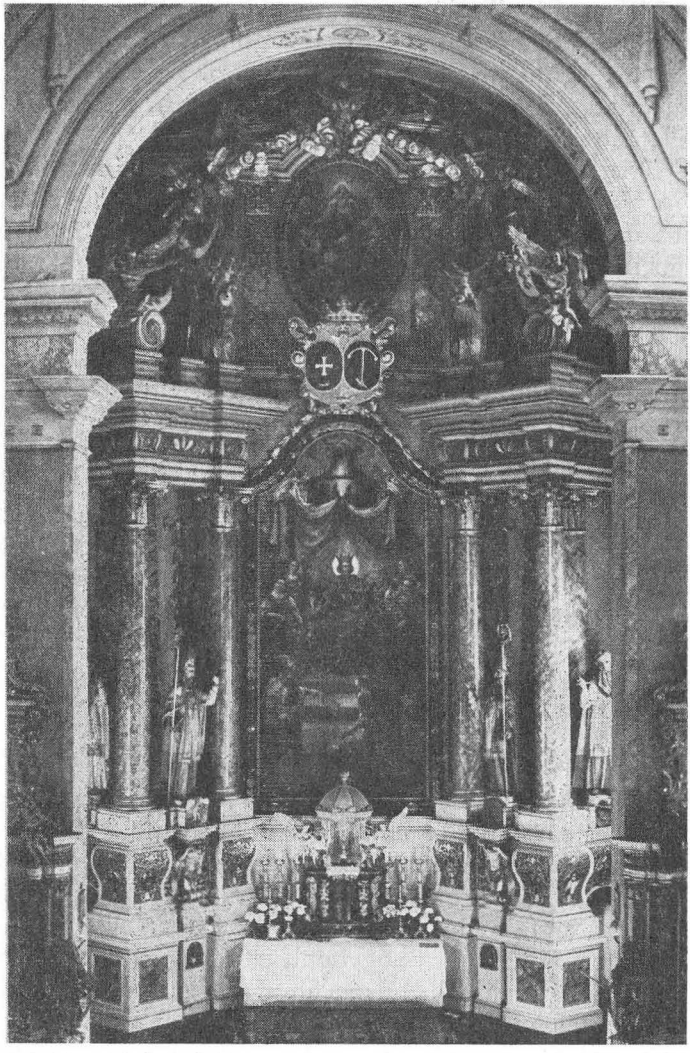
„Ó, ha bennem is, mint egykor épen
élne a hit vigaszul nekem!
Kis kacsóid összetéve szépen,
imádkozzál édes gyermekem".

(Fiamnak)

Könnyen megfigyelhetjük miként halványul el, majd alszik ki a hit lángja ott, ahol a vallási gyakorlatok abbamaradnak. Pedig manapság sokat segíthetne az, hogy a Biblia szinte minden családba eljuthat, és kéznél van a mindennapi használatra. Kérdés, hányan élnek e lehetőséggel?

2. A Krisztusra várakozók lámpájában nem hiányozhat *a kegyelem fénye* sem. Ennek megőrzése csak áldozatokkal lehetséges. Sokszor komoly erőfeszítést kíván tőlünk, és gyengének bizonyulunk a hűségben. Nem szabad hagynunk, hogy fény nélkül maradjunk. Rendelkezésünkre és segítségünkre van a bűnbánat szentsége, hogy a kegyelem fényét újra kigyújtsa szívünkben. Sajnos, az ember könnyen beleszokik a sötétségbe, és halogatja a fény visszaszerzését. A sötétben nem láthatjuk, milyen közelről fenyeget bennünket maga a kárhozat. Pedig a mai evangélium tanítása nem hagy efelől sem kétséget. *Van külső sötétség és vannak akik ide jutnak.* Át kell éreznünk a felelősséget a kegyelem fényéért! Hiszen naponta látjuk mennyire igaz: „Nem tudjátok sem a napot, sem az órát" (Mt 25, 13), de még a percet sem —, figyelmeztet a sok hirtelen halálcset. Vigasztalásul kitalálták a teológusok (Boros László) hogy a halálban mégegyszer mindenki részesül a világos döntés lehetőségében; választhat Isten vagy a kárhozat között. De vajon *lesz-e erőnk* és bátorságunk *Istent választani*? Nem leszünk-e tehetetlenek, mint a hajó utasai a lángok között?

> *Egy pilóta* így beszélte el „halálküszöb élményét". Valahol Észak-Afrika sivatagja felett repültek, amikor gépük meghibásodott és parancsot kaptak azonnali kiugrásra. Ő is ugrott, de ejtőernyője nem nyílott ki. Háromezer méter magasságból zuhant lefelé. Úgy érezte, hogy élete már csak az a pár másodperc, amíg földet ér. És ekkor másodpercek alatt — mint egy gyors filmen, — végigvonult előtte egész élete, és érezte, hogy most pillanatok múlva a filmnek vége szakad. A megsemmisülés félelme és szörnyű sötétsége öntötte el lelkét, és értelmét, amikor becslése szerint kb. 200 méterrel a föld felett kinyílt az ejtőernyő. A zuhanás lelassult, s ő egy nagy ütődéssel, de mégis élve találta magát a homokban.

BUCSUSZENTLÁSZLÓ (főoltár)

Nagy kérdés: vajon életben, boldog öröklétben találta volna-e magát, ha a másvilágon köt ki? Jézus azzal biztat: „*Aki engem követ, nem jár többé sötétségben, hanem övé lesz az Élet világossága*" (Jn 8, 12). Ő tehát az egyetlen biztos Út számunkra.

*

Krisztus velem, előttem, mögöttem;
Krisztus bennem, alattam, fölöttem;
Krisztus jobbomon és baloldalamon;
Krisztus házam küszöbénél és ágyam fejénél;
Krisztus szekerem rúdjánál és hajóm kormányánál;
Krisztus azok szívében, akik rám gondolnak;
Krisztus azok szájában, akik rólam beszélnek;
Krisztus minden szemben, mely lát engem;
Krisztus minden fülben, mely hallja beszédem...

(Régi ír himusz)

*

Charles de Foucauld

„A templomba lépő férfi megáll az utolsó pad mellett; nem ül le, csak nekitámaszkodik... Gyötrelem ül az arcára, vágyódás, szenvedés. Kezével végigsímít homlokán, s eközben felpillant. Jobbra függönnyel keretezett gyóntatószéket látott. A férfi nézi egy darabig, aztán megindul jobbra. Odalép a fülke kis ablaka elé, kissé meghajolva beszél az ismerős nevű papnak.

— Abbé úr, hajlandó lenne arra, hogy leckét adjon nekem a katolikus vallásból? Keresem az igazságot, de nem sokra megyek...

— Térdeljen le, és gyónjék meg!

— Bocsásson meg, de nem gyónni jöttem. Nem hiszek.

— Térdeljen le és gyónjék meg, akkor hinni fog.

A fiatal férfi dermedten áll... majd lassú mozdulattal letérdel; Gyónom a mindenható Istennek...

...„Lassan leszáll az este. Fegyveres csoport közeledik. Most valaki kiválik a csoportból, ruhája után ítélve tuareg. Biztos léptekkel

siet a kapu felé, hiszen ismeri a járást. Bezörget a „Jézus-caritas" feliratú kapun, majd bekiált, hogy levelet hozott. Károly testvér mit sem sejtve, szokott mosolyával nyitja fel a nehéz kaput. Abban a pillanatban erős kezek ragadják meg, kivonszolják. Kezét hátrakötik. Egy szót sem szól. Vendégei már hozzáláttak a zsákmányoláshoz, a foglyot egy 15 éves fegyveres kamasz vigyázza. Károly testvér szótlanul térdel, imádkozik. Alig néhány perc múlva figyelmeztető kiáltások hallatszanak: tevés járőrök a láthatáron! A következő pillanatban puskalövés csattan: a megrémült őr tarkón lövi a foglyot. Károly testvér hang nélkül zuhan a földre".

*

„Aki akar szeretni, az szeret." (Károly testvér.)

ÉVKÖZI 33. VASÁRNAP

OLVASMÁNY (Péld 31, 10—13, 19—20, 30—31).
Derék asszonyt ki talál?
Értéke a gyöngyét messze meghaladja.
Férje (egész) szívével ráhagyatkozik,
és nem jár rosszul vele.

SZENTLECKE (1 Tesz 5, 1—6).
Ami az időt és az órát illeti, testvérek, arról nem szükséges írnom. Magatok is pontosan tudjátok, hogy az Úr napja úgy érkezik el, mint éjjel a tolvaj. Ne aludjunk hát, mint a többiek, hanem legyünk éberek és józanok.

EVANGÉLIUM (Mt 25, 14—30).
Úgy lesz, mint azzal az emberrel, aki idegenbe készült. Összehívta szolgáit, s rájuk bízta vagyonát. Az egyiknek öt talentumot adott, a másiknak kettőt, a harmadiknak csak egyet, kinek-kinek rátermettsége szerint, aztán útra kelt. Aki öt talentumot kapott, menten elkezdett vele kereskedni, s másik ötöt nyert rajta. Ugyanígy az is, aki kettőt kapott, másik kettőt szerzett. Aki egyet kapott, elment, ásott egy gödröt, és elrejtette urának pénzét. Hosszú idő elteltével megjött a szolgák ura, és számadást tartott. Jött, aki öt talentumot kapott és felmutatta a másik öt talentumot: Uram, öt talentumot adtál, nézd, másik ötöt nyertem rajta. Jól van, te hűséges, derék szolga — mondta neki ura. Minthogy a kevésben hű voltál, sokat bízok rád: Menj be urad örömébe. Jött az is, aki két talentumot kapott, s így szólt: Uram, két talentumot adtál, nézd, másik kettőt szereztem. Jól van, te hűséges, derék szolga. Mivel a kevésben hű voltál, sokat bízok rád: menj be urad örömébe. Végül jött az is, aki csak egy talentumot kapott. Ez így beszélt: Uram tudtam, hogy kemény ember vagy. Aratsz, ahol nem vetettél, és gyűjtesz, ahol nem szórtál. Ezért félelmemben mentem, elástam a földbe talentumodat. Itt van, ami a tiéd.

Te mihaszna, lusta szolga! — kiáltott rá ura. Tudtad, hogy ott is aratok, ahol nem vetettem és ott is gyűjtök, ahol nem szórtam. Oda kellett volna adnod pénzemet a pénzváltóknak, hogy megjövet kamatostul kaptam volna vissza. Vegyétek el tőle a talentumot és adjátok oda annak, akinek tíz talentuma van. Mert annak, akinek van, még adnak, hogy bőven legyen neki: akinek meg nincs, attól még amije van is, elveszik. Ezt a mihaszna szolgát pedig vessétek ki a külső sötétségre. Ott sírás és fogcsikorgatás lesz.

Istentől kapott talentumaink

Emlékszünk még arra a kis esetre, miként oktatta ki az öreg földművelő a *walesi herceget.* Híre ment, hogy a herceg szeret vakmerősködni gépkocsijával. Egyik gépkocsitúráján rangrejtve megállt a földön dolgozó parasztok mellett, és szóba elegyedett velük. Éppen dicsérte a gépkocsik gyorsaságát, amikor a paraszt bácsi rosszallólag megjegyezte:
— Jó, jó! De azért nem kellene olyan vadul hajtani. Hallom, hogy a walesi herceg is milyen vadul száguldozik a kocsijával. Majd egyszer kitöri a nyakát. — Erre a herceg megjegyezte:
— Az ő nyaka. Ha kitöri, sajátját töri ki. Azt csinál vele, amit akar.
— Ön uram, téved, — felelte a földműves, — a walesi herceg nyaka egész Angliáé, hiszen ő a trónörökös. Felelőtlenül nem teheti ki veszedelemnek.

Igaza volt, és a trónörökös elgondolkozhatott felelősségén.

Manapság az emberjogok között emlegetik azt a lehetőséget, hogy az ember kifejtse tehetségét, kibontakoztassa, „megvalósítsa" önmagát. Ez az elv meglehetősen egyoldalú szemléletet tükröz. *Az ember ugyanis nem önmagáé,* mert ahhoz egy más bolygóra kellene költöznie. Önmaga kifejtésének tehát feltétele van. Ha ezt a közösség javára teszi, ez esetben nemcsak joga, hanem kötelessége is ez az önkifejtés. Ha a közösség rovására teszi, akkor viszont ezt semmiféle joggal nem védelmezheti meg. Mert ugyan kitől kaphat jogot valaki arra, hogy hadvezéri képességeit békés népek leigázására vonultassa

fel? Lehet-e valakinek joga, hogy kémiai tudásával milliókat mérgezzen meg? Adhat-e valakinek jogot akár a széles körű népszerűség is ahhoz, hogy ennek nevében milliókat irtson ki? A mai evangélium rá akar döbbenteni arra, hogy tehetségünket csak Isten akarata szerint, és a közösség javára használhatjuk fel, hiszen nem a mienk az sem, ami a mienk; mert mi magunk is másé, — Istené — és másokéi vagyunk. Sok ember nagyon könnyen kerül abba a tévedésbe, hogy mindaz a jó, amit az „élettől" kaptunk, természetes és magától értetődő. Pedig már maga az életünk sem magától értetődik, hanem — amint a bölcselet állítja: — *esetleges; nem szükségszerű.* Nem valami elvont törvény kényszerítő erejéből születtünk a világra, hanem Isten örök szeretetéből. Adottságaink — ahogy maga a szó is nagyszerűen kifejezi, — valóban adottságok, ajándékok. Érdemünk nélkül kaptuk azokat Istentől, tehát el kell számolnunk velük.

A talentumokról szóló példabeszédet Máté az utolsó ítélet leírása előtt hozza, a tíz szűzről szóló példabeszéd után. Míg az okos szüzek az állandó készenlétre adnak nekünk példát az Úrra való várakozásunkban, addig a talentumokról szóló példabeszéd már világossá teszi előttünk, hogy az ítélő Úr egész életünkről elszámoltat bennünket.

Mindenki bizonyos képességeket, talentumokat kap Istentől. Ezeket Isten nem egyformán juttatja, hanem kinek-kinek mértékére szabva. Nem igazságtalanság ez, amint az elszámoltatásból is kiderül, hiszen *aki többet kap, attól többet kérnek számon; akire többet bíztak, attól többet kívánnak* (vö. Lk 12, 48). Így tehát egyik szolgát sem mondhatjuk szerencsétlenebbnek, vagy szegényebbnek a másiknál. A kapott talentumokról értékük arányában kell számot adniuk. Az első két szolga sikeresen és dícséretre méltóan számolt el. Aki öt talentumot kapott, ötöt szerzett rá; aki kettőt kapott, kettővel gyarapodott. Viszont elmarasztalásban részesült a harmadik szolga, amiért az egy talentumot használatlanul, elásva tartotta. Ez a szolga sem volt becstelen vagy hűtlen, csupán csak *passzív* és lusta ura akaratának teljesítésében. Lustaságát, vagy önfejűségét még tetézi azzal, hogy a felelősséget ura szigorúságára akarja hárítani: „Tudtam, hogy szigorú ember vagy". Ezzel azonban nem hatja meg gazdáját, akinek nem elég egy passzív becsületesség felmutatása, mert a talentumokat gazdálkodásra, kamatoztatásra szánta. Az egyszerű kamatot minden kockázat és külön munka nélkül is meg

kellett volna kapnia. Amikor tehát kinek-kinek munkája és gazdálkodása arányában osztja a jutalmat, magától értetődő, hogy a passzív, semmirekellő szolga semmit sem kap. A gazda visszaveszi tőle a talentumot, s annak adja, aki legjobban gazdálkodott vele.

A talentumokkal jelképezi Jézus mindazt a tehetséget és adottságot, amit emberi életünkben használunk. A talentum eredetileg tulajdonképpen súlymérték, ami kb. 34,5 kg-nak felel meg. Ha pénzérték meghatározásra használjuk, érthető arany vagy ezüst értékben is. Bármelyikkel vesszük, már az egy talentum is igen nagy értéket képvisel. Jelenteni akarja tehát azt a gazdag ajándékot, képességet, és adottságot, amit használatra kaptunk Istentől. Ezeket csak jól és jóra szabad használni. Az élethez nem elég csupán a készet várni. Az Ószövetség megelégedett a törvény passzív megtartásával, mert ezt vélték Isten akaratának, s így vártak a Messiásra. Isten újszövetségi országa azonban a kegyelem kiáradását jelenti. Ezt kell elfogadnunk, és szeretetben kamatoztatnunk.

A tanulságot ez a mondat summázza: „*akinek van, annak még adnak... akinek nincs, azt is elveszik tőle, amije van*". Ezt a kifejezést többször, szinte közmondásszerűen találjuk a Szentírásban (Mt 13, 12; Mk 4, 25, Lk 19, 25). Első hallásra félreérthető, amit Lukács a hallgatók méltatlankodásával meg is említ. Pedig egy kis utánagondolással tisztázódik: aki eredményesen használja, amit kapott, annak még adnak, bizalommal az újabb eredmények iránt. Aki semmi jót nem tett azzal, amit kapott, annak felesleges. Helyesebb elvenni tőle, és annak adni, aki jól forgatja. A jutalom ugyanis nem kevesebb, mint maga az örök élet. Erre mutat a gazda kitüntető felhívása: „jól van, derék szolgám... menj be urad örömébe" (Mt 25, 25).

Jó egyszer végiggondolnunk, mi mindent kell Isten ajándékának tekintenünk, amiről egykor számot is kell adnunk. Az evangélium tanításából láthatjuk, hogy nemcsak az elkövetett bűnökről, hanem *az elmulasztott jócselekedetekről* is számon kér az Úr. Hogyan használtuk talentumainkat?

Kérdés, miket tarthatunk talentumnak?

1. Kezdjük a leginkább kéznél levő adottsággal, azzal a *jóléttel*, amiben élünk. Többször halljuk a megelégedés kifejezését: jól megy a sorunk. Bizonyos, hogy mindennap jóllakunk egy olyan világban, ahol legalább 1 milliárd ember csak nagyon ritkán lakik jól. Az

USA-ban 4 ezer dollár, nálunk 1300 az évi egy főre eső átlagjövedelem. A föld lakosságának $^2/_3$-ának ezzel szemben alig jut fejenként 150—200 dollár. Ez annyit jelent, hogy amíg mi kb. *napi 120 Ft-ot* fordíthatunk magunkra, addig a földön 2 és fél milliárd ember *napi 19 Ft-os ellátmányból él*, amibe a ruházata és rezsije is beletartozik. Vajon természetesnek tarthatjuk-e azt, hogy mi éppen a bővelkedőkhöz tartozunk? Nem figyelmeztet-e helyzetünk arra, hogy nem szabad egyetlen alkalmat sem elszalasztani, amikor a nálunk szegényebbekkel jót tehetünk?

2. Második talentumként említjük a *kultúrát*. Van emberhez méltó lakásunk, tisztességes fekvőhelyünk, terített asztalunk. Egészen kivételesen ritka eset az, amit egyszer egy beteglátogatásomnál tapasztaltam. Egy nagyon szerencsétlen agglegényt kerestem fel a végső szentségekkel. Teljesen sötét szobában, ahol a falak is koromfeketék, fojtó füstben, szennyes rongyokon feküdt iszonyatos piszokban egy szerecsennek beillő, nyomorult ember. Az egész szobában akkora fehér folt volt csupán, amekkorát a fehér terítő nyújtott, egy hokedlira helyezve, és a beteg szeme fehérje. Pedig a világon milliószámra élnek az emberek még ennél is nagyobb nyomorban: tető, étel és remény nélkül. Utcákon, járdákon, hidak alatt tízezrével hálnak a nagy világvárosokban. Vajon kinek az érdeme, hogy mi nem ezek között vagyunk? Talán a miénk? Bizony érdemünktől függetlenül születtünk bele abba a kultúrába, amiben élünk. Csoda-e, ha számon kéri tőlünk az Úr? Mit adtál abból a sokból, amit ingyen kaptál, amikor éheztem, fáztam, utas és beteg voltam? Adtál-e valakinek szállást? Vagy egy helyet a zsúfolt autóbuszon?

3. Szellemi tehetségünk és képességeink kibontakozása: a *tanulásra* és *munkára* kapott lehetőség. Hogy ez milyen értékes talentum, azt azokon a tömegeken tudjuk lemérni, akik még ma is analfabéták. Irán, Törökország, sok dél-amerikai állam lakosságának 50—70%-a nem tud írni-olvasni. És milyen sok helyen őrlődnek az emberek a munkanélküliség bizonytalanságában! Nincs többjük, mint amekkora helyen lábuk elfér. Mennyivel mások a mi lehetőségeink! Erről a talentumról is el kell egyszer számolnunk.

4. Igazi gazdagságunkat pedig akkor érezzük át, ha a *keresztény hitünkben* kapott mérhetetlen kincsre gondolunk. Milyen szegények hozzánk képest a világ legműveltebb népei is, vagy legnagyobb tudósai, akik csak keresgetik a kiutat az élet szövevényéből. Válasz

nélkül teszik fel a kérdést: hová is vezet életük útja? Mi pedig Jézusra nézünk és halljuk: *„én vagyok az Út, az Igazság és az Élet"* (Jn 14, 6). Talán ezt érzik meg a technikailag annyira fejlett, de hitben még mindig pogány Japánban, ahol célul tűzték ki, hogy minden családot Bibliával lássanak el. Ezt fejezi ki a híres amerikai professzor véleménye: „öreg ember létemre mondom: nincs az egész univerzumban, ami értékesebb lenne Isten igéjének kijelentéseinél" (Prof. Dana, geológus).

5. Legnagyobb talentumunk pedig a *kegyelem*, amely Isten gyermekévé tesz. Csodálatos dolog abban a tudatban élni, hogy örök boldogságra hívott meg bennünket a végtelenül gazdag, szerető Atya. Számunkra is szól a meghívás: menj be Urad örömébe!

A talentumokkal való gazdálkodás mindig adást jelent. A talentum a szeretet forgótőkéje; csak odaadás által hoz gyümölcsöt. Minden adás magában hordozza a jutalmát, boldoggá tesz. Lehet, hogy nem követi emberi elismerés, mint a művészek szereplését; egy édesanya pl. nem kap tapsokat. Mégis ő a nélkülözhetetlen; ő az áldott; mégis ő tud igazán boldog lenni. *Sophia Loren*, a híres filmszínésznő vajon miért akart még művészi pályájának törése árán is édesanyává lenni? Mert érezte, hogy az igazi boldogságot tapsok nélkül kapja meg az ember attól, Aki egyedül képes szívünket betölteni, Istentől.

Mindenkiben vannak talentumok. A szentek attól lettek szentekké, hogy jól kamatoztatták Isten ajándékait. A keresztény ember sokat tehet e téren a mai világban, amikor annyi ember önző módon akar élni a *mának* és az *én-nek*. Éljünk mi másoknak, hogy részesei lehessünk egy más-világnak: Istennel — boldogan.

*

Annyiszor kézbe vettél, Istenem,
mint ritka követ a mágusok.
Vizsgálgattál: megtartsál vagy eldobj,
egyedül Te... Te tudtad, mi vagyok.

Egyedül Te... Te tudtad, Istenem,
mit rejt a kő, a horpadás, a nyom.
Érdemes valamit tenni velem,
vagy porrá zúzz, és elfújd a porom.

Engem ahányszor csak kézbe vettél,
mindig éreztem: a Tied vagyok.
Úgy nyomott, sebzett kezed fogása,
azt hittem olykor: széjjel szakadok.

Hozzám fájdalom közt közeledtél,
a megformálás kínját adtad át,
De a kő, por tündöklött kezedben,
visszaverte gyötrött sugarát.

Annyiszor kézbe vettél, Istenem,
Már el sem hiszem, hogy messze dobsz.
Mint ritka követ hasogatsz, formálsz,
hogy gyűrű legyek a kisujjadon.

(—: Gyűrű)

„Vallás nélkül nincs igazi művészet. Minden nagy művészet a vallás szolgálatában állott, — ez a gondolat vett erőt rajtam minden látogatásom alkalmával, amit a Louvre-ban tettem." (Verkade Willibrord: Istenkeresés 76 o.)

*

„Dicsőit téged nagy égi Teremtőt,
a mindenség nagy szent dala." (Beethoven)

ÉVKÖZI 34. VASÁRNAP

KRISZTUS KIRÁLY ÜNNEPE

OLVASMÁNY (Ez 34, 11—12, 15—17).
Ezt mondja az Úr, az Isten:
„Magam terelgetem majd juhaimat, és magam telepítem le őket. Megkeresem az elveszettet, visszaterelem az elszéledtet, bekötözöm a sérültet, ápolom a beteget... Az igazság szerint legeltetem őket.

SZENTLECKE (1 Kor 15, 20—26a. 28).
Azután következik a vég, amikor is (Krisztus) átadja az Istennek, az Atyának az uralmat, miután minden felsőbbséget, hatalmat és erőt megsemmisített. Utolsó ellenségként a halál semmisül meg.

EVANGÉLIUM (Mt 25, 31—46).
Jézus így beszélt az utolsó ítéletről:
„Amikor eljön dicsőségében az Emberfia minden angyalával, helyet foglal fönséges trónján. Elébe gyűlnek mind a nemzetek, ő pedig külön választja őket egymástól, ahogy a pásztor különválasztja a juhokat a kosoktól.
A juhokat jobbjára állítja, a kosokat pedig baljára. Aztán így szól a király a jobbján állókhoz: Gyertek Atyám áldottai, vegyétek birtokba a világ kezdetétől nektek készített országot!

Éhes voltam és adtatok ennem.
Szomjas voltam és adtatok innom.
Idegen voltam és befogadtatok.
Nem volt ruhám és felruháztatok.
Beteg voltam és meglátogattatok.
Börtönben voltam és fölkerestetek.

Erre megkérdezik az igazak: Uram, mikor láttunk éhesen, hogy enned adtunk volna, vagy szomjasan, hogy innod adtunk volna? Mikor láttunk idegenként, hogy befogadtunk volna? Mikor láttunk betegen, vagy börtönben,

hogy meglátogattunk volna? A király így felel: Bizony mondom nektek, amit a legkisebb testvéreim közül eggyel is tettetek, velem tettétek.
Ezután a balján állókhoz is szólt: Távozzatok színem elől, ti átkozottak az örök tűzre, amely a sátánnak és angyalainak készült.

Mert éhes voltam, s nem adtatok ennem.
Szomjas voltam, s nem adtatok innom.
Idegen voltam, s nem fogadtatok be.
Nem volt ruhám, s nem ruháztatok fel.
Beteg és fogoly voltam s nem jöttetek meglátogatni.

Ekkor ezek is megkérdezik: Uram, mikor láttunk éhesen, vagy szomjasan, idegenként, vagy ruhátlanul, betegen, vagy börtönben, s nem voltunk szolgálatodra?
Erre majd ezt feleli: Bizony mondom nektek, amit a legkisebbek valamelyikével nem tettetek, velem nem tettétek. Ezek örök büntetésre mennek, az igazak meg örök életre.

Ítélet — szeretettel

Napjainkban jelent meg egy hír, mely arról számol be, hogy Amerikában *400 személyes Boeing-típusú utasszállító* gépeket alakítanak át atomfegyverek szállítására. Fedélzetüket olyan műszerekkel látják el, hogy a háborút irányító parancsnokság számára főhadiszállásul szolgálhassanak, és az állandóan a gépen tartózkodva irányíthassa a hadműveleteket. Ez önmagában is szomorú hír, hiszen annyit jelent, hogy megint egy lépéssel közelebb jutott az emberiség az önpusztításhoz. De megdöbbent bennünket különösképpen az a határtalan cinizmus, amivel ezt a gépet „*az utolsó ítélet napjá*"-nak nevezték el.

Micsoda lelki eldurvulás és felelőtlenség adhat embereknek akkora bátorságot, hogy tudatosan az emberiség teljes elpusztítását készít-

sék elő! — A hivő kereszténynek mégis mond valami megnyugtatót is ez a vakmerő elnevezés. Azt, hogy azért a borzalmas napért nem kell az Istenre hárítani a felelősséget; a gőgös ember lesz kénytelen magára vállalni azt. Az utolsó ítélet napját elindítani, a végpusztulást megrendezni nemcsak hatalom kérdése, hanem az emberre háruló iszonyatos felelősség is. Az ember ugyanis nem teheti meg azt, amit Isten, aki a kövekből is tud embert teremteni, halottakat feltámasztani, és örök életet ajándékozni. Isten bőven kárpótolni tudja az emberiséget annak a napnak borzalmáért. Egy végpusztulás emberi megrendezése azonban magában hordozza a *legnagyobb szeretetlenséget*, amit csak el lehet képzelni. De éppen ezért hordozza magában a végítéletért való felelősséget is. Isten az utolsó ítéleten sem tagadhatja meg isteni mivoltát, Ő akkor is Szeretet-Isten marad.

Michelangelo hatalmas festményén a római Sixtina kápolna *Utolsó ítéletén* Jézus Krisztus erőtől duzzadó emberi alakjában jelenik meg, amint felemelt kezének lendületével kíséri az ítéletet: a jók üdvözülését, a rosszak elkárhozását. A kép lényegében igaz, hiszen egyszer mindenkinek szembe kell néznie, meg kell látnia a dicsőséges Krisztust! Mégis korának elképzelését tükrözi a mű. Földies képben, evilági színekben, Jézus hatalmának és igazságosztásának diadalmas bemutatásában képzeli el a világ végét, „ama végső harag napját".

Az evangéliumi leírás is korának elképzelését tükrözi, hiszen az akkori emberek nyelvén és értelmi szintjén kellett bemutatnia az ítélet napját. Fönséges színekben festi meg Jézus második eljövetelét, dicsőségben, szolgáló angyalok között, dicsőséges trónján jelenik meg az ember Fia, Királyként jön tehát, pedig földi életében elrejtőzött, amikor királlyá akarták tenni. „*Jézus észrevette, hogy erőszakkal királlyá akarják tenni, ezért visszament a hegyre egyedül*" (Jn 6, 15). Jeruzsálemi bevonulásakor sem használta ki a nép hódolatát, amikor királynak nevezték: „*áldott az Úr nevében érkező Király*" (Lk 19, 38). Egyszer fogadta csak el a királyi címet, amikor ezért Pilátus halálra ítélte. Itt most Ő az igazi király, de nem azért, hogy halálra ítéljen. *Királyi méltósága nem okvetlen a hatalmat akarja érzékeltetni, hanem inkább azt a gazdagságot, amivel a jókat jutalmazza.* Hogy a szeretet ki ne maradjon, Jézus Király itt sem őrmesterekkel, de még csak nem is arkangyalokkal rendezteti el a tömeget, hanem a pásztori, szelíd

szeretet szavával: úgy gyűjti jobbjára a jókat, baljára a bűnösöket. Nem kell őket külön megjelölni, sem valami könyvből nevüket felolvasni (vö. Jel 7, 3—20, 12—15). Hiszen mindenki lelkiismerete utasítására áll oda, ahová állnia kell. Úgy, mint a nyájból a bárányok és a kosok. Itt most nincs semmiféle földi különbségtétel, itt mindenki elfelejti, hogy *mi volt*, csak az a kérdés marad: hogy *ki volt?* Ember és Isten gyermeke; vagy embertelen és a sátán szolgája? Egyetlen kérdésre kell itt választ adni: mit tett a szeretet oltárára földi életében?

Itt látszik meg az ítélet isteni, szeretet jellege. Mennyire más ez, mint az emberi ítélet. Mi is kívánjuk az igazságos ítéletet, mikor arra gondolunk, mily sok az életben az igazságtalanság. Ha látjuk az ártatlanok szenvedését, akiket a gonoszság összetör és kifoszt — akik az élettől csak szenvedést kapnak, — mi is kívánjuk: legyen ítélet! Ha az emberirtásokat, istenkáromlásokat és gonoszságokat tapasztaljuk, kívánjuk: legyen ítélet! Ha igazat adunk Aranynak: hogy a butának sorsa földi éden; s hogy „ha látjuk a nyomort, mit a becsület válla hord"; azt mondjuk: legyen ítélet. De vajon legyen örök kárhozat is? És ha minket kárhoztatna el az ítélet?

Az ítélet tehát egy igen súlyos kérdést vet fel. Szívesen idézzük Szt. János evangéliumi szavait: „*Isten a szeretet*" (1 Jn 4, 16). Mégpedig végtelen szeretet. Hogyan lehetséges az, hogy most ez a Végtelen Szeretet és jóság baljára állítja a milliókat és kimondja felettük a szót: „távozzatok átkozottak az örök tűzre". Minden szó úgy dübörög, mint a bosszúállás mennydörgése. Lehet-e feltételezni ezt a szerető Istenről? Lehetséges-e, hogy az a Jézus, aki mint jó Pásztor otthagyja a 99 juhot, hogy az elveszett bárányt megkeresse (Lk 15, 6) mert azért jött, és azért halt meg, hogy megkeresse azt, ami elveszett (Lk 19, 10), most milliókat taszítson kárhozatba?

Ez a probléma kínozta a hitetlenségből megtért katolikus írót az olasz *Papinit* is, aki megírta Jézus életét. Buzgó katolikusként öregedett meg, az egyház minden tanítását elfogadta, az örök kárhozattal azonban nem tudott megbirkózni. Hiszen, ha az Isten igazságosan akar megítélni bennünket, akkor senki sem állhat meg előtte (vö. Zs. 1293.). Isten az Ő szeretetét nem függesztheti fel az ítélet napján sem. De lehet-e szeretettel ítéletet hozni és elkárhoztatni? Melyik édesanya nem kegyelmezne meg fiának, bármily igazságosan ítélték is el bírái? Melyik hitves nem menti fel szeretett

hitvestársát, még ha mások bűnösnek találták is? A világhírű festőművésznek, *Rubens*nek atyja bűneiért került börtönbe, felesége mégis megbocsátott neki, és nem engedte, hogy leveleit így írja alá: a te méltatlan férjed. Hogyan fogyhatna ki tehát Isten szeretete?

Nem nehéz észrevennünk, hogy az utolsó ítélet leírását nem szó szerint kell értenünk. A jobbra és balra állítás kifejezése is csak hasonlat. Bizonyos, hogy a másvilágon nem beszélnek földi értelemben vett jobb és bal oldalról. Azt sem kell gondolnunk, hogy ott a jók talán kárörvendő fölénnyel tekintenek a kárhozottakra, mint akik megkapták, amit megérdemeltek.

Jézus ott is megőrzi a szeretetet. Szólhatna így is: távozzatok kárhozottak, mert nem fogadtatok be engem, mint Messiást! Mert kinevettétek az evangéliumot! Mert meg akartatok fogni szavaimban, amikor a mennyei Atyát dicsőítettem! Mert leköpdöstetek, és latorként kivégeztetek! — Mi emberek biztosan így kezdenénk az ítéletet és — joggal. Szerencse, hogy a szeretet nem jog, hanem egészen más. A szeretet másként diktál. Jézus lemond jogairól az utolsó ítéleten is. Hogy mégis lesznek kárhozottak? Igen. Mert annak az embernek, aki a szeretetet elutasította, már nem kell kimondani: verd meg Isten! A szeretettől elzárkózó ember megveri önmagát.

A *kárhozatba taszítás* még ennek ellenére is csak kegyes kegyetlenségnek tűnhetne fel, ha nem tudnánk, hogy ezt az ítéletet nem Jézus hozza meg, hanem mi magunk. A szeretetet csak mi magunk vagyunk képesek visszautasítani. És ha visszautasítottuk az emberrel szemben, akkor visszautasítjuk Istennel szemben is. Ez a tulajdonképpeni ítélet. Nem Jézus fogja eldörögni: távozzatok; hanem saját lelkiismeretünk szakít el minket a végtelen Szeretettől. Amikor Szt. János azt mondja: „*aki a szeretetben marad, Istenben marad; és Isten marad őbenne*" (1 Jn 4, 16), akkor tulajdonképpen az ellenkezőjét is állítja: aki nem marad a szeretetben, az Isten nélkül marad.

Keresztény embernek tudnia kell, hogy az üdvösség is meg a kárhozat is a magunk döntésétől függ. Attól, hogy befogadjuk, vagy elutasítjuk a Szeretet-Istent. Ezért írja *Karl Rahner:* „Kereszténynek lenni annyi, mint odaadás Istennek a felebaráti szeretet jegyében. Előbb vagy utóbb döntést kíván tőlünk ez: igent mondani az Atyának, és nemet a zsarnoki önszeretetnek." Ha ezt az igent és nemet így tudjuk kimondani, és nem fordítva, akkor nem lesz semmi

bajunk az ítélettel. Hiszen az utolsó ítélet lehet a mi győzelmünk is. Milyen megrendítően szép lesz, — a sok-sok földi szeretetlenség gyötrelmei után — a szeretet végleges győzelmében részesülni. Ezért lelkesedett Prohászka is:

„Hiszek Jézus szentséges szívében
és mindent átölelő nagy szeretetében.
Hiszek a lelkeknek szent közösségében,
Hiszek a szeretet végső győzelmében"

*

„De internis non iudicat praetor"
„Bensőnkről nem ítél a bíró" — mondja a római jog.

*

Az irgalmasság testi cselekedetei:
éhezőknek ételt adni,
szomjazóknak italt adni,
ruhátlanokat felruházni,
betegeket meglátogatni,
rabokat kiváltani,
holtakat eltemetni.

Az irgalmasság lelki cselekedetei:
tudatlanokat tanítani,
szomorúakat vigasztalni,
kételkedőnek jó tanácsot adni,
bűnösöket figyelmeztetni,
bántalmakat békével tűrni,
ellenünk vétkezőknek megbocsátani,
élőkért és holtakért imádkozni.

SZENTHÁROMSÁG VASÁRNAPJA

OLVASMÁNY (Kiv 34, 4b—6).
Mózes (az Úr parancsára) kifaragott két kőtáblát, amilyenek az elsők voltak. Másnap korán reggel elindult a Sinai hegyre, ahogy az Úr megparancsolta, és vitte magával a kőtáblát. Az Úr leereszkedett a felhőben, ő pedig eléje járult.
Segítségül hívta az Úr nevét. Az Úr elvonult előtte és ezt mondta: „Jahve, Jahve, irgalmas és könyörülő Isten, hosszantürő, gazdag kegyelemben és hűségben."

SZENTLECKE (2 Kor 13, 11—13).
Különben, testvérek, örüljetek, tökéletesedjetek, buzdítsátok egymást, éljetek egyetértésben és békében! Akkor veletek lesz a szeretet és a béke Istene. Köszöntsétek egymást szent csókkal! A szentek mind köszöntenek titeket.
Urunk, Jézus Krisztus kegyelme, Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen mindnyájatokkal!

EVANGÉLIUM (Jn 3, 16—18).
Jézus egy alkalommal így szólt Nikodémushoz.
„Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta oda, hogy aki hisz benne, az el ne vesszen, hanem örökké éljen. Nem azért küldte el Isten a Fiát a világba, hogy elítélje a világot, hanem hogy üdvösséget szerezzen a világnak. Aki hisz benne, az nem esik ítélet alá, aki azonban nem hisz, már ítéletet vont magára, mert nem hitt az Isten egyszülött Fiában."

"Szentháromságnak életem, halálom...„

Ozanám Frigyes, a Szent Vince Konferenciák szentség hírében álló alapítója, gyakran hajolt gyermeke bölcsője fölé, hogy megcsókolhassa a kicsikét a szíve felett. Ilyenkor nagy tisztelettel ismételgette:

„dícsértessék ezen angyalian tiszta trónusán a teljes Szentháromság". Valóban, ha mi a kegyelem állapotában vagyunk, akkor saját lelkünkben imádhatjuk a három külön álló és mégis egyenlő személyben: az Atyában, a Fiúban és a Szentlélekben az Istent; aki Jézus szavai szerint „nála fogunk lakni" (Jn 14, 24—25) bennünk él, nálunk tartózkodik.

Hitünknek erről az alapvető titkáról elmélkedjünk czen az ünnepen, továbbá arról, hogy az Úr nem elégszik meg azzal, hogy szentélye legyünk, hanem azt kéri, sőt parancsolja, hogy ebben a kivételes kegyben — éppen általunk — mindenki részesülhessen: „Én kaptam minden hatalmat égen és földön. Menjetek tehát, tegyétek tanítványommá mind a népeket. Kereszteljétek meg őket az Atya és a Fiú és a Szentlélek nevére, és tanítsátok meg őket mindannak a megtartására, amit parancsoltam nektek" (Mt 28, 19—20).

Megváltónk kívánságának megfelelően mi is az Atya-Fiú-Szentlélek nevében kereszteltettünk meg, s nyertük el lelki karakterünket: Az ATYAISTEN akkor leoldotta rólunk az ősbűn béklyóit, és szeretett gyermekeinek ismert el bennünket. Felettünk is elhangzott a szó, mint egykor Jézus felett a Jordán partján: „Ez az én szeretett Fiam, akiben kedvem telik" (Mt 3, 17).

A FIÚISTEN megosztotta velünk a nevét, és azzal, hogy mi „christiani"-k, keresztények lettünk, Jézus testvéreivé fogadtattunk és a Misztikus Test részeseivé váltunk.

A SZENTLÉLEKISTEN pedig elhalmozott bennünket szeretetének gazdag ajándékaival, melyek közt legnagyobb a Kegyelem. Így ír erről Szent Pál apostol a Tituszhoz intézett levélben: „... Üdvözítő Istenünk kinyilvánította jóságát és emberszeretetét, megmentett minket. Nem azért, mert igazak voltak tetteink, hanem irgalmasságból, s *a Szentlélekben való újjászületés és megigazulás fürdőjében*, akit Üdvözítőnk, Jézus Krisztus által bőven árasztott ránk..." (Tit 3, 4—7).

Mennyire átérezhette ezt az igazságot a *Szentháromságról nevezett Erzsébet nővér*, aki így imádkozott a keresztelőkút előtt: „Ó, én Hármam, ó enyémeim, boldogságom és végtelen nyugalmam, ó, én mérhetetlen terem, melyben elveszek, mint önmagát ajánló préda; temetkezzetek el kérlek bennem, és merüljek el bennetek egészen én, várva-várván azt a pillanatot, amikor már a ti végtelen fényességetekben szemlélhetem mérhetetlen nagyságtokat..." (P.

Reginaldo F.: IL VANGELO DELLA GIOIA, p. 136 (ELLE DI CI).

Ha nem vagyunk abban a helyzetben, hogy az elmélyedés csendjében élvezzük a mai ünnep misztériumát, a lehetőség azért, hogy kiaknázzuk azt magunk és mások hasznára, nekünk is adott.

Ma már ott tartunk, hogy nem kell távoli missziókba utaznunk azért, hogy a keresztelés apostolai legyünk. Elég, ha körülnézünk a családunkban, a munkahelyünkön, a szomszédunkban, és máris találunk olyan közömbös, vagy ingadozó testvért, barátot, aki nem tudja eldönteni, hogy részesítse, vagy se a gyermekét az első és legszükségesebb szentségben. Az ilyeneknek ne „zónázzunk nekik" tüstént a régi sablonokkal: azt akarod, hogy pogány maradjon a fiad, hanem beszélgessünk el velük arról, hogy milyen nagy kitüntetés az: kereszténynek lenni!

Sajnos, hogy a katolikus fiatalok is — mivel a családban és a társadalomban is csak a közönyt tapasztalják — sokan *elbizonytalanodnak, sőt hitetlenné válnak. Érdekes viszont, hogy még ebben az állapotukban is átsüt a gondolataikon a Szentháromságnak valami távoli megsejtése.* Ezt mutatják a legújabb statisztikai felmérések is.

A SZOLGÁLAT c. negyedévenként megjelenő *lelki folyóirat* 1982. évi nyári száma *a mai fiatalok Isten-képét kutatja* az egyik nagy osztrák város ifjúságánál tett megfigyelés alapján. Egy háztartási leány-középiskola és egy ipari fiú-szakközépiskola tanulóit kérve fel közreműködésre.

A kérdés részint személyes jellegű volt: *mit jelent nekem* az Isten; részint pedig általános: *mit jelent Isten a mai fiataloknak.* A 155 beérkezett feleletet (97 lány és 58 fiú) ugyanúgy hármas csoportba lehetett besorolni, mint a francia P. Babin szerkesztésében megjelent és klasszikusnak tekinthető „Dieu et l'adolescent" (Isten és a serdülő, Párizs, 1963) c. könyv válaszait. Abban a szerző 1800 fiatal gondolatait értékelte ki. Megállapította, hogy az Isten-képet három fő csoportba (kategóriába) lehet osztani:

1. A teremtő Isten (Babin 58%) (osztrák 55%)
2. Az „ember Istene" (Babin 31%) (osztrák 62%)
3. A „kinyilatkoztatás" Istene (17%) — különösen ott tűnik fel, ahol a nyilatkozók hittanra jártak v. járnak.

A TEREMTŐ megélésénél a *függés* áll a központban: függés az eredetben, a fenntartásban, az erkölcsnél, az ítélő Úrtól.

Az „ember" ISTENE kifejezés azokat a feleleteket foglalja össze, amelyeknél *az egyén* igénye a kiinduló pont: hiszek, mert különben nem tudom, hogy mit tegyek az életemmel; mert vigasztalóra és segítőre van szükségem örömben és bánatban egyaránt;

A KINYILATKOZTATÓ ISTEN már *a hit által kapott* igazságokon közelíthető meg, és Jézuson, a Szentháromságon át jutunk elé.

Kikristályosodik a mai fiatal Isten-modelljében így a Teremtő ATYA, az Alfa és az Ómega, a Kezdet és a Vég; valamint a *FIÚ*, a testvér és a jóbarát, akit igényelek, s aki meg is ígérte, hogy „veletek vagyok mindennap, a világ végéig" (Mt 28, 20) és a

SZENTLÉLEK, akiről azt mondotta Jézus, hogy kinyilatkoztatja, eszünkbe juttatja, amit Ő mondott nekünk.

Íme a ma ifjúsága a szakadék széléről kúszik vissza arra a partra, mely atyáinak szilárd bázisa volt, s melyet így vallottak meg az ősök templomi énekük nagy Credo-jában:

„Szentháromságnak életem, halálom,
s testemmel együtt lelkemet ajánlom.
Tégedet imádlak, mindörökké áldlak:
oszthatatlan Istenség, háromságban egy Fölség".

Hogy milyen nehéz, sőt szinte lehetetlen *kivonni magát az embernek a Szentháromság vonzásából, arra* a magyar irodalomban a legtalálóbban a kortárs erdélyi költő, *Kányádi Sándor mutat rá* 1967-ben kelt versében:

Isten sírján

Ültem az Isten sírján
megkönnyebbülten:
enyém a lelkem s irhám,
megmenekültem.

Fölálltam, s visszarogytam,
nem volt hová mennem,
erőm se volt, a harcban
megöregedtem.

A Korán elmondja, hogy a pátriárka kint állt a sátora előtt. Feljött a Hajnalcsillag, s az öreg így kiáltott: Ez az én Uram! Feljött azután a Hold, és fehérbe öltöztette a sivatagot; mire az öreg már a Holdra esküdött.

A Nap bíbora viszont hajnalra már felszippantotta az éj ezüstjét

is; mire az agg ember kijelentette: ez a tűzgömb lesz az én Uram! Napnyugtakor azonban a pátriárka már így okoskodott: nem lehet Irányítóm az, ami maga is lenyugszik. Én népem — mondotta — fordítsd a te arcodat Arra, aki az eget és a földet teremtette és „nem ismer naplementét". Őneki szolgálj, mert Ő örök!

A bibliai Bölcs is örömmel „elmélkedik az Isten törvénye fölött" és megállapítja: „Istenünk jóságos vagy és hűséges: türelemmel kormányozod a világmindenséget. Tudjuk, hogy hozzád tartozunk" (Bölcs 15, 1). Másutt így folytatja: „Ostobák azok az emberek, akik nem akarják megismerni az Istent, hanem tárgyakban és dolgokban reménykednek. Engedik félrevezetni magukat ezeknek a nagyságától és szépségétől; nem gondolva arra, hogy sokkal szebb és nagyobb Az, aki azokat teremtette".

Imádkozzunk azért a mai ünnepen, hogy a teremtett dolgok ne takarják el előlünk a Teremtőt, sőt igyekezzünk felfedezni Őt mindabban, amit Ő alkotott. Úgy mint a mai kortárs papköltő, Csanád Béla kéri Minden szem c. költeményében:

Minden szem szép arcod tükrözi,
minden pilla szemed sátora,
minden hajnal remek mosolyod,
sötét hajad minden éjszaka.

Légy még jobban, mindig énvelem,
meg ne rontson száz hasonlatod,
meg ne szédítsenek részletek,
ezer tárgyban ezer alakod.

Te az Egyedüli légy velem,
Te az egyszeri, Te az Örök,
kábíts el, hogy érdektelenül
éljek itt a változók között.

Ne lehessek hűtlen soha már,
kényszeríts a jóra, Hatalom!
Tétova lábam és szívem,
jaj, ne engedj mást választanom!

Amen.

Gárdonyi Géza

Isten rabjai

Tán a tizedik napon: vasárnap, mise után, a prior magához intette Jancsit:

— Lemégy Szikardusz fráterrel anyádhoz.

A tót fráter már ott állt botra támaszkodva, köpönyegesen az udvaron. A prior áldást vetett rájuk. Megindultak.

Szeles májusi nap volt az, s bizony hidegecske. A templomból kiözönlő nép felsőruháját oldalt kapkodta a szél, s a budai úton is fehér porfelhőket emelgetett.

Jancsi mégis boldog volt, hogy lemehetett a Szigetre. Mióta beöltözött, először engedték meg, hogy kilépjen a falak közül.

A szél nem bántotta őt, hiszen a fején volt a csuklya; az meg, hogy a szél lebegteti a kápáját, tetszett is neki. Egyáltalán tetszett neki a szerzetesruha a csuklyától a saruig: puha volt és meleg, hiszen gyapjúból készült.

Szikardusz szótlanul ballagott a hegyről lefelé. Csak akkor szólalt meg, amikor Jancsi visszapillantott:

— Mért nézted hátra?

— Azért, — felelt Jancsi nyílt szívvel, — hogy néznek-e utánam?

— Nem szabad, nem szabad. Jelenteni megfogsz mester fráternek.

Jancsi megszeppent. Elszontyolodva lépegetett tovább Szikardusz mellett, s még arra is alig pillanatot fel, hogy két gyerek sárkányt eregetve száguldott el mellettük le a hegyen.

Csak arra vidámult meg, mikor azt látta, hogy egy potrohos részeg nemes tántorog előttük. Veres nadrág van rajta és fehér posztó dolmány. A süvegét már lefújta valahol a szél. A kardjának is csak a hüvelye van meg. Szüntelen botladozik benne; de azért hujángat. Végre el is bukik egy házikó előtt, mintha csak kiválasztotta volna az egyetlen sáros helyet az utcában: cssővíz felfogására volt ott egy lepedőnyi széles ásott gödör. Bizonyára kacsák kedvéért ásták. Térdig süppedt belé.

Jancsi röhögött. Szikardusz fráter megállt és hátratekintett. Bizonyára azt nézte: van-e valaki, aki az emberen segítsen? De csak egy nyolcéves forma leánygyermek futott elő az udvarból cseresz-

nyeszínű szoknyában egy nagy cirokseprűvel. Szikardusznak a kezét rohanta meg egy csókkal, s bámulva meresztette a szemét Jancsira.

A részeg jókedvét nem zavarta az esés.

— Kik vagytok? — kiáltotta vígan Szikardusznak.

— Barátok vagytok? Bolondok vagytok! Nem tudjátok, mi a jó;

— Hogyne, — felelte nyugodtan Szikardusz, — hiszen látjuk: sarban heverni az jó!

S odább lépett.

— Látod, — mondta Jancsinak, — ez az ember latszik neked, hogy úr, pedig nem úr. Rab. Testnek rabja.

Egy csoport fekete-köpönyeges ember állt az utcán egy olyan ház előtt, amely beljebb épült, mint a többi. Hegyes hosszú posztósüveget viseltek, feketét, olyat, mint a fordított tölcsér. Többnyire göndörszakállú s hajlott hátú emberek voltak. A köpönyegükön elölhátul tenyérnyi piros posztószelet virított. Csaknem mindenkinek a kezében volt valami ruhaféle: selyemszoknya, dali-saru, sarkantyús sárgacsizma, kard, süveg, rámáskép, a hátukon is kinek zsák, kinek zacskó, kinek nadrág. S valamennyinek hevesen mozgott a szája s a jobbkeze. Lármásan fecsegtek, vállukat rángatták, kezöket terjegették.

A csoport közepén egy asztalka állott. Az asztalkánál egy agg zsidó ezüst denárokat olvasott három fiatal elé. A negyedik a fejét a jobb vállára hajlítva írt ironnal sebesen.

— Látod: a pénz rabjai.

És szótlanul haladt tovább.

Lenn a hévízi malomnál három bársonydolmányos, bársonysüveges úr lovagolt el. A szél a lovak sörényét balról jobbra borzolta. Ragyogott rajtok a sok aranylánc, süvegükön a boglár, kardjukon az ékes kövek. A lovak csótára is csillogott a kövektől.

— Látod, — mondotta Szikardusz, — pompa rabjai.

Jancsi utánok bámult.

— Mindenki rab-e? — kérdezte félénken.

— Mindenki, bólintott Szikardusz.

— A király is?

— A király is.

— Kinek rabja a király?

— A nemzet rabja.

— Mink is rabok vagyunk-e?

— Mink is.

— Mink kinek a rabjai vagyunk?

— Isten rabjai, fráterkám.

Szótlanul mentek tovább. A révhez értek. Szikardusz ott — váratlanul rámosolygott a fiúra:

— Vajon mit gondolsz tied feje: kinek jobb rabja lenni? úrnak-e? földbirtokosnak-e? pénznek-e? asszonynak-e? vagy jóságos Istennek?

A hidas átvitte őket a Szigetre.

ÚRNAPJA: KRISZTUS TESTÉNEK ÉS VÉRÉNEK ÜNNEPE

OLVASMÁNY (M Törv 8, 2—3, 14b, 16a).
A negyvenéves pusztai vándorlás után Mózes így beszélt a néphez: „Gondolj az egész útra, amelyen az Úr, a te Istened negyven éven át vezetett a pusztában, hogy megalázzon, próbára tegyen. Megalázott és hagyta, hogy éhezz, aztán mannával táplált, amelyet nem ismertél és atyáid sem ismertek, hogy megtudd: nemcsak kenyérrel él az ember, sokkal inkább azzal él az ember, ami az Úr szájából jön.

SZENTLECKE (1 Kor 10, 16—17).
Az áldás kelyhe, amelyet megáldunk, nemde a Krisztus vérében való részesülés? S a kenyér, amelyet megtörünk, nemde a Krisztus testében való részesedés?

EVANGÉLIUM (Jn 6, 51—59 görög 51—58).
Én vagyok a mennyből alászállott élő kenyér. Aki e kenyérből eszik, örökké él. A kenyér, amelyet adok, a testem a világ életéért.
Erre vita támadt a zsidók közt: „Hogy adhatja ez a testét eledelül?" Jézus ezt mondta rá: „Bizony, bizony, mondom nektek, ha nem eszitek az Emberfia testét és nem isszátok a vérét, nem lesz élet bennetek. De aki eszi az én testemet és issza az én véremet, annak örök élete van, s feltámasztom az utolsó napon. A testem ugyanis valóságos étel, s vérem valóságos ital. Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, az bennem marad, én meg benne. Engem az élő Atya küldött, s általa élek. Így az is élni fog általam, aki engem eszik. Ez a mennyből alászállott kenyér nem olyan, mint az, amelyet atyáitok ettek és meghaltak. Aki ezt a kenyeret eszi, az örökké él."

Az Élet Kenyere

Durva érzéketlenségnek és barbárságnak minősülne, ha egy háziasszony sáros kézzel vagy egy pék kormozásban kezére tapadt szutyokkal nyúlna hozzá a gyönyörű fehér liszthez, hogy kenyeret dagasszon belőle. Nem is vetemedik ilyesmire az, aki a kenyeret és az embereket szereti. Ezzel a példázattal szeretnénk érzékeltetni azokat az érzéketlenségeket és durva szeretetlenségeket, amelyek századokon át kísérték az Eucharisztiáról szóló tanítás témájában lezajlott vitákat. Ez a vita már a zsidók értetlenségével megkezdődött, amikor Jézus a kafarnaumi beszédben kifejtette, hogy az ő testét és vérét akarja eledelül adni az embereknek. Itt és később is mindig a szeretetlenség nyilatkozott meg e vitákban; mégpedig Jézussal szemben éppúgy, mint egymással szemben.

Hogyan is lehetett volna gyűlölködés, és az önigazgatás keresés emberi eszközeivel felfogni és megérteni az isteni végtelen Szeretet legszebb megnyilatkozását? Szeretet és alázat nélkül nem érthették meg, hogy az Eucharisztiában a szerető Istennek olyan csodálatos ajándékával állunk szemben, amihez nem nyúlhatunk a vitázó emberi értelemmel, az igazságot hajkurászó szeretetlenséggel, mert abban a pillanatban méltatlanokká válunk a titok megközelítésére. Elsötétül bennünk az a világosság, ami a benső szemlélés örömével tölthetné el az isteni szeretet ezen csodáját. „*Ízleljétek, lássátok, hogy mily édes az Úr*" (Zsolt 33, 9). Igen, de csak a szerető szív számára! A szeretet nem akad fenn Jézus isteni szándékán, hogy egészen ideadja önmagát nekünk embereknek. Sőt! Ha szeretni annyit tesz, mind adni, akkor Jézus a szeretetnek törvénye szerint nem állhat meg az adásban, amíg csak önmagát oda nem ajándékozza. A végtelen Szeretet ugyanis Mindent oda akar adni. A teljes szeretetnek végső gesztusa a teljes önátadás. Miért akadnánk fenn Istennek nagylelkűségén, ha még az embert is hasonló vágy töltheti el: „Ó ti mindnyájan hát egyetek belőlem; hordjatok szét, mint kévék magvait" — kívánja a költő, *Váci Mihály is*. Csakhogy, amíg az ember képtelen mindenkinek és teljesen odaadni magát; addig ezt megteheti a végtelen szeretet, az Isten.

Hogyan? Az emberhez legközelebb álló módon: étel alakjában. Ez szinte magától értetődik, ha meggondoljuk, hogy Isten életre

teremtett bennünket, és örök életet akar biztosítani számunkra. *Én azért jöttem, hogy életük legyen, és bőségben legyen* (Jn 10, 10).

1. Aligha van bűvösebb szó az emberi szótárban, mint ez: *élet.* Annak ellenére is, hogy talán sok ember csak akkor érzi meg e szó súlyát, amikor az élet elvesztésétől retteg. Talán akkor, amikor halálos golyók csapkodnak körülötte; vagy amikor látja, hogy az orvosok tehetetlenül és bizonytalankodva súgnak össze ágya mellett; vagy egy szerencsétlenségben érzi meg a halál szelének legyintését. Hiába minden erőlködés, *ezt* az életet nem tudjuk véglegessé tenni. Nincs hozzá „életadó" kenyerünk. A pogányok is csak megálmodták az istenek eledelét az ambróziát, és italukat, a nektárt; de hozzá nem juthattak és ezért nem lehetett örök életük. Pedig az élet csak akkor tarthatja meg igazi értékét és értelmét, ha örök. E nélkül minden itt a földön „értéktelen talmi", hisz semmit sem ér, „ha egyszer meg kell halni" (Juhász Gy.). Ennek az igazi Életnek zálogául Jézus az ő testét és vérét adja nekünk: „*Én vagyok a mennyből alászállott élő kenyér. Aki e kenyérből eszik, örökké él. A kenyér, melyet adok, testem a világ életéért*" (Jn 6, 50—51). Hogy miért a Jézus testéből való táplálkozás jelenti az örök életet? Azért, mert Jézussal egy vérkeringésbe kerül életünk. A földi élet akkor lesz a miénk, amikor elszakadunk egy másik élettől, az édesanya testéből. Az örök élet viszont akkor lesz számunkra biztosított, ha beleoltódunk az egyetlen igazi örök életbe: Jézus életébe. Ezt szemlélteti Jézus a szőlőtőről és szőlővesszőről vett hasonlattal: „*Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki bennem marad, és én őbenne, az bő termést hoz*" (Jn 15, 5).

Babits Mihály Eucharistia c. versében így érzékelteti ezt:

Az Úr nem ment el, itt maradt
Őbelőle táplálkozunk.
Ó, különös, nagy, szent titok.
Az Istent esszük.

Hogyan? Valahogy úgy — mint írja — ahogy a régi pogány népek hőseik, nagy királyaik tetemét ették, hogy azok bátorsága és hősiessége beléjük szálljon. A mi isteni táplálékunk mégis egészen más.

A Megváltó nem törzsvezér,
Ereje több, ereje más.
Ő óriásabb óriás...

Hiszen:

A mi királyunk, Krisztus nem halott:
A mi királyunk eleven!
A gyenge bárány nem totem.

Földi életünk is csak annyiban hitelesen emberi, amennyiben a Jézusba való kapcsolódás által beletorkollik az örök életbe. Jézus nem véletlenül kapcsolja össze az Eukarisztia megígérését a csodálatos kenyérszaporítás eseményével, mint előzménnyel. Így akarta érzékeltetni, hogy amilyen különbség van a földi élet és az örök élet között, ugyanúgy különbség van a földi kenyér és az égi kenyér között. Tegnap *ettetek a kenyérből és jóllaktatok. Dolgozzatok olyan kenyérért, amely örök életre megmarad* (Jn 6, 27). Itt Jézus egyúttal arra is utal, hogy az örök élet nem úgy jön számunkra, mint valami terülj asztal a nemdolgozóknak hanem úgy, mint amiért munkálkodni kell. Szeretetünkkel, és erőfeszítésünkkel hozzá kell járulnunk az Isten örök éltető szeretetéhez. Jézus az Ő végtelen szeretetét sűríti bele az Eukarisztia ajándékába. Nekünk ezzel a szeretettel úgy kell közreműködnünk, hogy életté váljon bennünk. Babits így mondja:

„Áradj belénk hát, ó örök
igazság és szent szeretet!
Oldozd meg a bilincseket"
...

Gertrud von Lafort szerint „Századunk embere a hidegszívűség tragédiáját éli át". Ennek a tragédiának egyetlen gyógyszere a szentáldozás. Ha már magunktól nem tudunk mit kezdeni önmagunkkal, tegyen velünk csodát az Isten!

2. A másik bűvös szava a mai embernek: *a közösség*. Milyen sokan keresik a módot és eszközt, hogyan lehetne az emberszíveket közelebb hozni egymáshoz. Érezzük, hogy minél jobban összehoz ben-

KÖRMENET

nünket a fizikai tér, annál távolabb taszít egymástól az önzés és szeretetlenség, amit sokszor szeretünk önvédelemre magyarázni. Elviselhetetlenné lesz számunkra a tömegesedés.

> *Oszaka japán világváros* egyik legforgalmasabb pontján világos nappal három 18 éves leány feküdt vérbefagyva az aszfalton. Mellettük egy fiatal férfi állt, s mielőtt eltűnt volna a tömegben, pár pillanatra megállt, gyönyörködni a maga okozta szörnyű látványban: éles papírvágó késsel ölte meg mind a hármat. „Vajon nem úgy járunk-e, mint amikor a forróvizes boylerek nem bírják a feszültséget és felrobbannak?" — teszi fel a kérdést egy japán tudós.

Sejthető, hogy az emberek fokozódó agresszivitásának *lélektani okai vannak*. Ezért sokan nemcsak az ellenségre emelnek fegyvert, hanem akárkire, aki útjukba akad, tehát végül is mindenkit ellenségüknek tekintenek. A nagyvárosokat elárasztó ember- és gépkocsi

áradat nyomasztó légköre a hőségnél is fullasztóbban nehezedik az emberekre. Elég, ha valaki véletlenül meglök egy másik járókelőt a zsúfolt utcán; vagy kerékpárcsengőjével kér magának utat, hogy már ezért is kést vágjanak belé. Egyik *japán újságíró* szerint: „Az új japán embertípus nem saját magára, hanem a többiekre vetíti ki saját személyes problémáit". Mi lesz, ha ez a szomorú barbarizmus ráragad az embertömegekre?

Érezzük a mai tömegember félelmetes megbomlását? Látjuk, hogy sehol sincs erőforrás? Hová küldhetnénk lelkierőért, hacsak nem ahhoz a Jézushoz, aki így hívott magához: „*Jöjjetek hozzám, akik terhet hordoztok, én megkönnyítelek titeket*" (Mt 11, 28). Ez a megerősítés a szeretet „vérátömlesztésében" indul el. Jézus kelyhéből árad belénk a szeretet, hiszen szeretetből vállalt halálát hirdetjük a szentmisével. — Jézus mindnyájunkért kiontott vérében testvérekké kell lennünk. A vérrokonokat mindig szorosabb kötelék fűzi egybe. Jézus vérében vérrokonokká leszünk a szeretet testvériségében.

A másik összefogó erő az „egy kenyér", ami a családokat is összeköti, amelyeknek tagjai egy kenyéren élnek. „Vegyétek és egyetek ebből mindnyájan", hogy az egy kenyérben eggyé legyetek. Nemcsak úgy, mint családtagok, hanem még szorosabban, miként az egy test tagjai, melyeken átáramlik ugyanannak a Krisztusnak ereje.

Szt. Ágoston megérezte az Oltáriszentség hatalmas erejét, amikor így sóhajtott fel: O signum unitatis, o vinculum caritatis!" Egység szent jele, szeretet szent köteléke! Az 1934-es magyar Eukarisztikus kongresszus jelvénye egy folyó két partját átkötő hidat ábrázol, középen az Oltáriszentséggel. Milyen nagyszerű lenne, ha a szentségi Jézus *nemcsak a partokat, hanem a pártokat is* összekötné. Elsősorban azokat a keresztényeket, akik az évszázadok alatt elszakadtak egymástól. Napjaink örvendetes ténye, hogy az elszakadt felekezetek figyelmüket újra az Oltáriszentség felé fordítják, de nem a viták, hanem a megegyezés jegyében. Hallottam protestáns professzortól, hogy szerintük Jézus istensége és az Eukarisztikus lakoma, az a két szilárd pillér, amelyre az egység hídját lehet építeni. Ezt valósítják már évtizedek óta *Taizé*ben a protestáns és katólikus szerzetes közösségben. Nemrég olvashattuk, hogy „1978-ban a katólikus és luteránus ökumenikus vegyes bizottság az Eukaristia kérdésével foglalkozott. Végkövetkeztetésük: közben

akkora közeledés ment végbe, az egyházak között, vezetőink és közösségeink annyira vágyódnak az Eukarisztia közös ünneplésére, hogy hamarosan meg lehetne valósulnia a papi szolgálat kölcsönös elismerésének is" (MK 1982. febr. 6.). Bárcsak mielőbb töltené be ezt a vágyat Jézus kegyelme.

*

A tarka mezőbe
Háromféle virág,
A legelső virág
A szép búzavirág.

A második virág
A szép szőlővirág,
A harmadik virág
A szép szegfűvirág.

Szóval felfelele
A szép búzavirág:
„Szebb vagyok, jobb vagyok
Az egész virágnál,

Mert engemet tesznek
Oltári szenthelyre,
Engemet neveznek
Jézus szent testének".

Felele nekije
A szép szőlővirág
„Szebb vagyok, jobb vagyok
Az egész virágnál,

Mert engemet tesznek
Oltári szent helyre,
Engemet neveznek
Jézus szent vérének."

(Krizba — Barcaság)

JÉZUS SZENT SZÍVÉNEK ÜNNEPE

OLVASMÁNY (MTörv 7, 6—116).
Nem azért hajolt le hozzátok és választott ki benneteket az Úr, mert számban fölötte álltok az összes népnek, hiszen a legkisebb vagytok minden nép között, hanem mert szeretett benneteket az Úr és megtartja esküjét, amelyet atyáitoknak tett.

SZENTLECKE (1 Jn 4, 7—16).
Szeretteim, szeressük egymást, mert a szeretet Istentől van, és mindenki, aki szeret Istentől való és ismeri Istent. Aki nem szeret, nem ismeri az Istent, mert az Isten szeretet. Az Isten szeretete abban nyilvánul meg, hogy az Isten elküldte a világba egyszülött Fiát, hogy általa éljünk. A szeretetnek nem az a lényege, hogy mi szeretjük Istent, hanem hogy ő szeret minket és elküldte a Fiát bűneinkért engesztelésül.

EVANGÉLIUM (Mt 11, 25—30).

Abban az időben Jézus ezeket mondta:
„Dicsőítelek, Atyám, ég és föld Ura,
hogy az okosok és a bölcsek elől elrejtetted ezeket
és a kicsinyeknek kinyilatkoztattad.
Igen, Atyám így tetszett neked.
Atyám mindent átadott nekem,
és senki sem ismeri a Fiút, csak az Atya,
s az Atyát sem ismeri senki, csak a Fiú,
és az akinek a Fiú kinyilatkoztatja.
Gyertek hozzám mindnyájan,
akik elfáradtatok, s akik terhet hordoztok,
— én megkönnyítelek titeket.
Vegyétek magatokra igámat
és tanuljatok tőlem,
mert szelid vagyok és alázatos szívű,
s megtaláljátok lelketek nyugalmát.
Az én igám vonzó,
és az én terhem könnyű."

Térjünk vissza a Szívhez

Pár évvel ezelőtt egy mai orosz drámaíró rádiójátékát közvetítették az elvesztett szívről. Egy nagy vállalat igazgatója veszítette el a szívét. Kibírhatatlan volt beosztottjaival, a dolgozókkal. Senkit sem fogadott; senkinek ügyével nem foglalkozott. Igazgatói szobája előtt a titkárság dolgozóinak az volt fő feladata, hogy az igazgatóhoz senkit be ne engedjenek. Egyszer két fehérköpenyes ember lépett be a titkársági szobába minden kopogás nélkül, egy orvos és egy asszisztensnő. Senkihez nem szóltak, semmit nem kérdeztek, hanem egyenesen tartottak az igazgatói szoba felé. Hiába igyekeztek föltartóztatni őket, ők pillanatok alatt már az igazgatói ajtó mögött voltak, amit gondosan becsuktak. Az igazgató dermedt ijedtséggel nézett rájuk, s az orvos ezt a meglepetést használta ki hogy erős öleléssel lefogja az igazgató két kezét, mígnem az asszisztensnő vaktában kloroformot tartott orra alá. Percek alatt végigfektették az íróasztalon, és megkezdték a műtétet. Az ügyes sebész pillanatok alatt felvágta a férfi mellét... Megdöbbenve észlelte, hogy hiányzik a szíve. Mit kezdjen most már vele? Vajon hol lehet a szíve? Magához kellett téríteni, hogy saját maga adjon rá választ. Amint kezdett magához térni, az orvos a fülébe harsogta:

— Hol van a szíve?

Mire a félig öntudatlan ember nyögdécselve válaszolt:

— A kalucsniban.

Valóban ott találták a sarokban a szívet. Gyorsan visszaoperálták, és alvó állapotban hagyták a megoperált beteget. Mikor magához tért, egészen más embernek érezte magát. Mintha a világ is megváltozott volna és megszépült volna körülötte. Csodálatos kedvességgel és mosollyal kérdi a titkárnőjét:

— Senki sem keresett?

— De igen, egy néni. Éppen most ment el.

— Azonnal szóljanak utána és küldjék be hozzám.

Vajon mi történhetett, hogy az igazgató ennyire megváltozott? Semmi az egész. Csak végre helyére került a szíve.

A szívátültetést már felfedezte a tudomány, de arra még képtelen, hogy kinek-kinek *a saját szívét*, az igazit, tudná helyére tenni, hogy az ember arra a feladatra alkalmazza, amire Isten szánta: lüktesse bele a szeretetet az egész emberbe és az emberi közösségbe.

Jézus a mai evangéliumban, — ami szárnyalásában és stílusában nagyon hasonlít János evangéliumához, — a szívet állítja az ésszel, a bölcsességgel, és az okossággal szembe. Hálát ad a mennyei Atyának, amiért a kicsinyeket, a tudatlan embereket a szív gazdagságában részesíti. Ez bizonyosan többet ér minden tudásnál. De egyúttal az adott helyzetre is utal Jézus, és a maga mindenki által könnyen érthető erkölcsi törvényét, a szeretetet szembeállítja az ószövetségi törvénnyel, az elviselhetetlen teherrel, amit — a maga 246 parancsoló és 367 tiltó törvényével — sem megérteni, sem megtartani nem tudtak az emberek. Jézus nem mondja itt, hogy az élet nehézségeit mindenestül leveszi az ember válláról, hiszen ez a jelen üdvrendben nem is lehetséges. De könnyűvé teszi az életterhet, ha az ő „igájának" segítségével kötjük magunkhoz ezt a terhet: vagyis a szeretettel. Ezzel az igával hordani az élet terheit valóban könnyebb lesz, sőt boldogító is lehet. Nem véletlen mondja Jézus a szeretet igáját édes igának. A szeretettel ugyanis magából a végtelen Istenből merítünk erőt, akiről János mondja a mai leckében: „*Az Isten szeretet*" (1 Jn 4, 8).

Ezt a nagy igazságot felejti el a jó és gonosz a tudással megrontott földhöztapadt ember. Belehabarodva a tudás mákonyába, az ember teljesen elveszíti a szívét. De ezzel elveszíti erkölcsi tartását is. A kőszívű embernek nemcsak fiai, hanem áldozatai is vannak. Az erőszak fegyverek tömkelegével tűzdeli tele a történelem útját; tankjaival és bombáival laposssá tiporja milliók lüktető emberszívét. Igaza van *Radnótinak*:

„Oly korban éltem én e földön,
Amikor az ember úgy elaljasult,
Hogy önként kéjjel ölt, nem csak parancsra,
Amíg *balhitekben* hitt, s tajtékozott téveteg,
Befonták életét vad *kényszerképzetek*."

Mintha csak erre a szomorú korra akart volna bennünket felkészíteni az Úr Jézus, amikor 1673-ban *Alacoque Szt. Margit* közve-

títésével szent Szívére mutatott, mint az éltető szeretet forrására. A Szent Szív akkori jelenségeiből indult el a Jézus Szíve-mozgalom. Ez a tisztelet az utóbbi időben ugyan kezdett ellanyhulni, de nem azért, mert felesleges, vagy idejét múlta. Hanem azért, hogy tovább lépjen és a Jézus Szíve *tisztelet* Jézus Szíve *követésévé* érjen be. Ma erre van szükség! Nem elég Jézus Szíve litániákat mondani, hanem jézusi cselekedetekből kell áldozatfüzért fonni. Nem elég ünnepi felajánlásokat végezni, hanem a hétköznapi élet szürkeségében kell szívünket újra és újra tettekkel a szeretet oltárára helyezni. *Követnünk kell Jézust:*

1. *a szelídségben.* Ő mondta magáról: „*Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű*" (Mt 11, 29). Figyeljük meg, amikor egy ünnepi étkezés után a nagy mosogatásban kristálypoharakra kerül a sor. Milyen óvatosan, milyen puha ruhával nyúlnak ezeknek a törölgetéséhez. Igen, mert *törékenyek*, és *értékesek*. De vajon nem vagyunk-e mi emberek sokkal értékesebbek és törékenyebbek? Nem kellene-e egymáshoz puha szavak símogatásával szólnunk a sok durva, meggondolatlan, vagy esetleg szinte külön fegyverré hegyezett és sebet ütő szavak helyett? Nem kellene-e a segítés és jóakarat meleg kézfogásával nyúlnunk felebarátunk kezéért ahelyett, hogy sündisznó módra begubózunk, és tüskéket meresztünk embertársaink felé? Nem kellene-e a sokszor szükséges igazmondás fájdalmas szúrásait hegyvédővel tompítanunk? Egy kedves ügyvéd barátom szokta mondani: az igazat még bíróságon is csak hegyvédővel szabad kimondani... Bizony, törékeny cserépedények vagyunk. Csak ezzel a tudattal szabad embertársainkhoz közelednünk. Legyen elég már az embertelenségből!

> Amikor a II. világháború végén a szovjet csapatok körülvették *Berlint*, a német vezérbunkerban *Hitler reszketve* vette tudomásul, hogy az oroszok a földalatti vasút egyik aknájába is betörtek, és közelednek.
> — El kell árasztani az aknát! Nyissák ki a zsilipeket! — adta ki Hitler a parancsot.
> — Nem lehet, — válaszolt Krepsz tábornok, — hiszen ott német sebesültek vannak elhelyezve.
> — Mit számít az? Azt akarja, hogy az ellenség kezébe kerüljek? — mondta szinte önmagából kikelve a Führer.

Krepsz tábornok megvető undorral hagyta ott ezt a teljesen szívtelenné vált embert, aki tébolyában milliókat küldött halálba. — Ezzel az embertelenséggel szemben idézi egy német tudós, a nagy közgazdász *F. Baade* a Szentírást: „Ha az emberiség meg akarja érni a kétezredik esztendőt, komolyan kell vennie Jézus szavait: Csak a szelídek bírják a földet" (Mt 5, 5).

2. Jézust kell követnünk *az alázatban.* Jézus alázatosságára nem találunk szavakat. Pál apostol szavai szerint: *„Kiüresítette önmagát és szolga alakját vette fel"* (Fil 2, 7). Láttunk királyokat megalázva, börtönben, vagy vérpadon, de aligha találunk olyanokra, akik a szolgálat életét élték volna. Jézus nem volt sztár, de *ha csak ruháját érintették is, meggyógyultak* (vö. Mk 5, 30). Ő tehát királyságában és istenségében egyaránt a szolgálat útját járta. Meg kell tanulnunk lemondani az uralomvágyról családban, közösségben, házban és egyházban egyaránt. Nem az a fontos, hogy ki alakítja a király, vagy kiskirály úrhatnám szerepét, hanem az, hogy ki tud szolgálni, a többiek javára lenni. A szolgáló szeretetnek sok tanuságtevője van de nem elég! Vannak Teréz anyák, Chiara Lubich-ok, Helder Camarák... de ők nem *itt* vannak. *Itt mi vagyunk a keresztények.* Nekünk kell tanuságot tenni. Nincsenek utcán haldokló emberroncsok, mint Indiában, de vannak haldokló lelkűek, akik jó szóra és vigasztalásra szorulnak. Nincsenek éhségtől szenvedők, vagy bádoglakók, mint Dél-Amerikában, de vannak rideg falak és rideg szívek közé zárt didergő betegek, öregek és gyerekek. Ezekhez nekünk van küldetésünk. Alázattal és Jézus meleg szeretetével kell lehajolnunk hozzájuk.

Kőszívű korunkban újra fel kell fedeznünk és újra az életbe állítanunk a meleg, érző emberszíveket. Sokan szemére vetik az iskolának, hogy *az ész kiművelése mellett elhanyagolják a szív nevelését.* Márpedig az élet boldogsága, szépsége a szíven fordul meg. Nem a békekonferenciák döntik el az emberiség sorsát, hanem csak a szerető embertestvéri egymásratalálás. — 430-ban a vandálok pusztították Észak-Afrikát. Ott akkor már haldoklott *a nagy hippói püspök, Szt. Ágoston.* A menekültek hozzászaladtak vigasztalásáért. Ő végső kimerülésében ezt az egy mondatot ismételgette: „Redeamus in cor." „Térjünk vissza a szívhez". Forduljunk befelé. A mi korunk-

nak sem lehet ennél bölcsebb jelszava. Amikor a mindent elpusztító vandalizmus leselkedik ránk: térjünk vissza a szívhez! Forduljunk Jézus Szívéhez, a minden szeretet forrásához. Azután pedig újítsuk meg a magunk szívét, hogy sikerrel állítsa emberi képességeinket a szeretet útjára. Így óhajtja a költő is:

„Új szívünk nőjjön, égi.
Szelíd szív és nem a régi.
Ne lásson kínt és lázat,
Ne érje több gyalázat."

*

Auer professzor: Az emberi szív krízise

A gazdagság és technika területén kialakult fejlődés gyors és egyre gyorsuló üteme kríziseket is hozott magával. Hogy ezt a válságot emberhez méltóan éljc át és oldja meg az emberiség, ahhoz nem elégségesek a pénzügyi, mezőgazdasági és nyersanyag problémák megoldása érdekében tett erőfeszítések. Ha valami igazán jót akarunk elérni, akkor magának az embernek is meg kell változnia.

Az emberi szív krízisét csak úgy oldhatja meg az ember, ha megszerzi azt az erényt, hogy örömet szerez számára, ha jobb emberi társadalomért dolgozik. Ez azonban azt a bátorságot követeli, hogy belássuk az ember lehetőségének korlátozott voltát. Új életstílust kell kialakítanunk. Téved az, aki a három alapvető keresztény erényt, a hitet, a reményt és a szeretetet túlhaladott fogalomnak tartja. Nem öregedtek el, sőt ma új aktualitást kapnak. A hit azt jelentse számunkra, hogy az ember értelmére van utalva. A szeretet alakítsa ki bennünk azt a vágyat, hogy minden ember minden emberrel szolidaritásban éljen. A remény segítse az embert annak megértésére, hogy egy szebb jövőért élni és dolgozni: ERÉNY. Erény, amelynek birtokában az ember úrrá lehet a krízis felett és szép és emberhez méltó jövőt alakíthat ki.

Az ember formálása terén nagy segítséget adhat az egyház a keresztény ember egyéniségének kialakítása által az egész emberiségnek (Hitélet, 1980. febr. 15).

SZŰZ MÁRIA SZEPLŐTELEN FOGANTATÁSA

(december 8)

OLVASMÁNY (Ter 3, 9—15, 20).
Az Úristen így szólt a kígyóhoz:
Ellenkezést vetek közéd és az asszony közé, a te ivadékod és az ő ivadéka közé. Ő szétlyuporja fejedet, te meg a sarkát veszed célba.

SZENTLECKE (Ef 1, 3—6 11—12).
Áldott legyen az Isten, Urunk, Jézus Krisztus Atyja, aki Krisztusban minden lelki áldással megáldott minket fönn az égben. Mert őbenne választott ki bennünket a világ teremtése előtt, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk előtte.

EVANGÉLIUM (Lk 1, 26—38).
Isten elküldte Gábor angyalt Galilea Názáret nevű városába egy szűzhöz, aki egy Dávid házából való férfinak, Józsefnek volt a jegyese, és Máriának hívták. Az angyal belépett hozzá és megszólította „Üdvözlégy kegyelemmel teljes ! Veled van az Úr ! Áldottabb vagy minden asszonynál."
E szavak hallatára Mária meghökkent, és gondolkozni kezdett rajta, miféle köszöntés ez. Az angyal így folytatta: „Ne félj, Mária ! Kegyelmet találtál Istennél. Gyermeket fogansz, fiút szülsz, és Jézusnak fogod elnevezni. Fiad nagy lesz és a Magasságbeli Fiának fogják hívni. Az Úr Isten neki adja atyjának, Dávidnak trónját és uralkodni fog Jákob házán örökké, s országának nem lesz vége.
Mária megkérdezte az angyalt: „Hogyan válik ez valóra, amikor férfit nem ismerek?" Az angyal ezt válaszolta: „A Szentlélek száll rád s a Magasságbeli ereje borít be árnyékával. Ezért a születendő Szentet is az Isten Fiának fogják hívni. Lásd, rokonod, Erzsébet is fogant öregségében, s már a hatodik hónapban van, noha meddőnek mondták, mert Istennél semmi sem lehetetlen." Mária így válaszolt: „Az Úr szolgálója vagyok, teljesedjenek hát be rajtam szavaid."

A Napba öltözött Asszony

A jónevű egyháztörténész, *Galla Ferenc*, azt állította, hogy a történelmet az alábbi tényezők alakítják:

a) *a híres emberek*, akik váltókezelőként állnak a Historia száguldó szerelvénye mellett, hogy egyéniségük hatalmas súlyával új sínpárokra helyezzék azt át (lásd: Nagy Sándor, Cézár, Szt. István király),

b) *a tömegeket megmozgató eszmék* (kereszténység, szocializmus),

c) és a sorsdöntő tengeri, vagy szárazföldi *csaták* (Lepantó, Trafalgár, Sztálingrád), amelyek új térképeket rajzolnak ki öreg földgolyónk hátára.

Ha elfogadjuk ezt a nézetet, akkor azt kell mondanunk, hogy a zsidóság életében volt egy idő: a *Bírák kora*, amikor teljes egészében a kiváló egyéniségek: Sámuel, a szolgálat embere; Sámson, a nazír, a vad erő embere és Gedeon, az Istennel mindent megtárgyaló népvezér alakították a választott nép sorsát.

A földműves *Gedeont az Úr angyala által hívja meg* a sereg élére. Az egyszerű parasztfiú készségesen engedelmeskedik, de jelet kér: „Báránygyapjút teszek le a szérűre — mondja — és ha a gyapjú harmatos lesz, de a föld száraz marad, akkor fogom tudni, hogy kezem által szabadítja meg Isten Izraelt". A csoda megtörtént, mert reggel ő a kiszikkadt földön állva egy nagy csésze harmatot csavarhatott ki a nedves gyapjúból (Bír 6, 36—38).

A XV. század közepe előtt készült „*Biblia pauperum*" (Szegények bibliája) első képcsoportja a Szeplőtelen Fogantatás titkával kapcsolatban ezt a jelenetet örökíti meg, ami kettős dolgot bizonyít: először is, hogy már Mátyás király korában virágzik hazánkban az Immaculata kultusza és másodszor, hogy az 500 évvel ezelőtti kódexfestő (művész is használja már a hasonlatot, Szűz Mária lelke kegyelemmel teljes volt,) míg a többi ember nélkülözte a malasztot és Szűz Mária „Áldottabb minden asszonynál", mert fogantatása első pillanatától kezdve kedves volt az Isten előtt. A Biblia szerint azután Gedeon még egy jelet kér: a következő éjjel az általa kihelyezett gyapjú maradjon száraz. De mellette a földet nedvesség borítsa. Ez a csoda is megtörtént, de ez már nem a Szent Szűz kegyelemteljességére utal, hanem bűn-nélküliségét, szeplőtelen fogantatását hangsúlyozza ki. Szűz Mária lelkét nem piszkította be a bűn

sara, mentes maradt az ősszülők vétkétől és a személyes bűnöktől is. Győzött tehát az őskígyó fölött. De személyén keresztül győzött az Isten elgondolása és terve is az emberrel kapcsolatban: egyedül Ő maradt meg ugyanis olyannak az emberek közül, amilyennek Isten az embert eredetileg elképzelte.

Gedeon és báránygyapjúja az Ősatyák tanításában a Szűz Máriával aratott lelki győzelmeknek szimbóluma is lett. A bölcs népbíró 22 000 harcossal rendelkezett. Az éjszakai ütközetre viszont csak azt a 300-at hívta meg, akik az ivásnál mértékletességet tanúsítottak. Tüzet és harsonákat adott kezükbe és így futamította meg a sokszoros túlerőben levő ellenséget.

A XVI. században, amikor a török- és protestáns-ellenes küzdelmeknek válik színterévé az ország, II. Ferdinánd király a „Napba öltözött Asszony" képét vereti a magyar pénzekre. Azon felül fogadalmat tesz a király, hogy ha a fenyegető svéd veszélytől a birodalma megszabadul, emlékművet állít a Szeplőtelen Fogantatás tiszteletére. A Szeplőtelen Szűz az emlékoszlopon — nyilván spanyol ösztönzésre —, újszerű ikonográfiai megfogalmazásban jelenik meg: 12 csillagú koronával a fején, egymagában lebeg a kígyótól befont földgömb fölött. Az uralkodónak ez a fogadalma nem első hazánkban, mert Bálint Sándor szerint, már 1526. előtt csak a Felvidéken 21 helység ajánlotta magát a Napba öltözött Asszony oltalmába, amiről még a mohácsi vész előtti, itt található képzőművészeti emlékek tanúskodnak.

A Szeplőtelen Fogantatás tisztelete a dogmai rangra való emeléssel (1854) majd a Lourdes-i jelenésekkel válik teljesebbé. A pesti Rókus kápolna fölé emelkedik 1867-ben az új emlékoszlop, hogy a modern főváros is az Immaculata oltalma alatt virágozzék. Részlet a magyarra fordított feliratból:

ÜDVÖZLÉGY MÁRIA, MALASZTTAL TELJES, NINCS BŰN BENNED. MAGYARORSZÁG NAGYASSZONYA IMÁDKOZZÁL ÉRETTÜNK...

Itt most már eljutunk a mába, és feltesszük a kérdést, *mennyiben védelem, mennyiben oltalom a ma emberének a Szeplőtelen?!*

1. Bizonyára te is érezted már Testvérem, hogy a Boldogságos Szűz eszménye mennyire felemel, mennyire megtisztít, mennyire köve-

tésre buzdít? Példa Ő mindazoknak, akik szeretnék letiporni magukban a bűnt és a szenvedélyt, és akik nem a test kívánságainak, nem a vad ösztönöknek, nem az élet kevélységének, hanem az alázatos szelíd Jézusnak adták oda az életüket. Ez a gondolat vezérelte Dantét, amikor Vergiliussal érkezik el a Paradicsomban a Szent Szűz elé, s ott a nagy olasz költő ezekre a szavakra fakad. „Természetünket a Te tiszta lényed nemesítő meg."

A mai kultúra szerfölött kedvez az emberi test és az ösztönök ajnározásának, és ezáltal ellentétbe kerül az örök erkölcsi értékekkel. Csak egyet hadd említsünk meg itt. Az 1981-es londoni női világ-szépségversenyt megnyert venezuelai leány 26 000 fontot = 2 000 000 forintot érdemelt a zsűri döntése értelmében csak azért, mert neki volt a legnagyobb a mell- és a csípőbősége és a legkarcsúbb a derékmérete. Arra kell gondolnunk, hogy ez a testi szenvedélyeket felkorbácsoló testkultúra hovatovább már Sodomává és Gomorrává alakítja át a földünket.

2. De még ebben az esetben is *fennállhat a megmenekülés reménye, ha az Úristen talál tíz igazat, azaz szenteket*, akik ma is meghallják és követik Jézus tanítását: „A lélek az, ami éltet, a test nem használ semmit" (Jn 6, 63). Értettük az Úristen ma is hajlandó megbocsátani a világnak.

A bűn és a szenvedélyek elleni küzdelmeket elsősorban nekünk önmagunknak egyénenként kell megvívnunk, mert mindnyájan érezzük a szentpáli igazságot, hogy *más törvényt látunk tagjainkban, és mást az elménkben.* Amint a Napba öltözött Asszony képe rákerül a magyar vitézek fegyvereire és zászlóira, úgy helyezzük magunk elé Szűz Mária eszményét, kísértések idején, és akkor győzelemre segít bennünket ellenségeink fölött. Naponta kérjük öt küzdelmeinkben, mint kérte századokkal ezelőtt *Zrínyi Miklós* eposzának invokációjában:

Musa, te, ki nem rothadó laurusból
Viseled koszorudat, sem gyönge ágból
Hanem fényes mennyei szent csillagokból
Van kötve koronád holdból és szép napból;

Te, ki szűz anya vagy és szülted Uradat,
Az, aki örökkön volt, s imádod fiadat
Úgy mint Istenedet és nagy monarchádat:
Szentséges királyné! hívom irgalmadat...

SZENT ISTVÁN ELSŐ VÉRTANÚ

(december 26)

OLVASMÁNY (ApCsel 6, 8—10 7, 54—59).
István kegyelemmel és erővel eltelve csodákat és jeleket művelt a nép körében. Erre a libertinusok, cireneiek, alexandriaiak, kilikiaiak és ázsiaiak zsinagógájából némelyek ellene támadtak, és vitatkozni kezdtek Istvánnal, de bölcsességével és a Lélekkel szemben amellyel beszélt, nem tudtak helytállni.
Amikor ezt hallották, haragra gyulladtak és fogukat vicsorgatták ellene. Ő azonban a Szentlélektől eltelve fölnézett az égre, és látta az Isten dicsőségét és Jézust az Isten jobbján. Felkiáltott: „Látom, hogy nyitva az ég és az Emberfia ott áll az Isten jobbján." Erre ordítozni kezdtek, befogták fülüket, s egy akarattal rárontottak, kivonszolták a városból és megkövezték. A tanúk egy Saul nevű ifjú lábához rakták le ruhájukat. Míg kövezték Istvánt, így imádkozott: „Uram, Jézus, vedd magadhoz lelkemet!" Majd térdre esett és hangosan felkiáltott: „Uram ne ródd fel nekik bűnül!" Ezekkel a szavakkal elszenderült.

EVANGÉLIUM (Mt 10, 17—22).
Jézus egy alkalommal így szólt tanítványaihoz:
„Legyetek tehát okosak, mint a kígyók és egyszerűek, mint a galambok. Az emberekkel szemben legyetek óvatosak, mert bíróság elé állítanak, zsinagógáikban pedig megostoroznak benneteket. Miattam helytartók és királyok elé hurcolnak, hogy tegyetek előttük és a pogányok előtt tanúságot. Amikor átadnak benneteket a bíróságnak, ne töprengjetek, hogyan és mit mondjatok. Abban az órában megadatik nektek, hogyan beszéljetek. Mert hisz nem ti fogtok beszélni, hanem majd Atyátok Lelke szól belőletek. Halálra adja majd a testvér a testvért, az apa a gyermekét, a gyermekek meg szüleik ellen támadnak és vesztüket okozzák. Mindenki szemében gyűlöletesek lesztek a nevemért. Aki azonban mind kitart, az üdvözül.

A szeretet erős, mint a halál

Johann Sebestian Bach két estét betöltő csodálatos remekművében a „*Karácsonyi oratórium*"-ban Szt. Lukács evangélista elbeszélése alapján eleveníti meg előttünk Jézus születésének történetét. Angyali énekek, és pásztordalok kristálytiszta melódiái ivódnak a hallgatók lelkébe és ragadják vissza a közönséget abba az első betlehemi éjbe, amelyben „az Ige testté lett és közöttünk élt" (Jn 1). Ami azután utolérhetetlenné teszi Bachnak ezt a vallásos művét, az a következő: fiatal emberek és gyermekek ajkán szólaltatja meg az Evangéliumot. S mivel kizárja az előadók közel a „beérkezett" saját egyéniségüket adó férfiak koloratúráját, s kirekeszti a sokszor raffinált alapossággal kidolgozott női áriákat, eléri, hogy a mű „igazsága" — mondhatjuk szavahihetősége, — az őszinte gyermekajk közvetítésével, teljessé lesz.

Lelkesedni és eggyé lenni az igazsággal igazán csak az ifjú képes. Ezt a tényt már jóval a nagy mester, Bach előtt felfedezte *az Egyház*, és *ezért állította oda Jézus barlangja mellé az ő kiváló heroldját, hírnökét* és egyben első vértanuját is: *Szt. István diakónust.*

Ismerjük a történetét: a gyorsan terjedő fiatal jeruzsálemi egyházban az apostolok már nem győzik az igehirdetés mellett a „szolgálat" feladatát is, és hét diakónust bíznak meg azzal, hogy az árvák, az öregek és az özvegyek pártfogói legyenek. Köztük van a fiatal István is, akinek még az ellenségei is „olyannak látják orcáját, mint egy angyalét" (ApCsel 6, 15). A negyedik századból származó hagyomány szerint egyike volt az Úr 72 tanítványának, és beszédéből az derült ki, hogy szellemi műveltsége az alexandriai zsidók tudományosságával volt rokon. A Szentlélek kedveltje lett az ifjú szerpap, mert az ő erejével „csodákat és jeleket művel a nép között" (ApCsel 6, 8). S ugyancsak a Lélek indítására vitába száll különféle zsinagógák növendékeivel, és amikor a többiek szellemi párbajban alulmaradtak, akkor az akkoriban legsúlyosabb vádat hozták fel ellene, amiért azután biztos halálbüntetés járt: „Káromkodott!" Mesterét, Jézust is ezzel vádolta annak idején a főtanács előtt Kaifás, és ezzel a váddal állították őt a nép elé.

Ha megfigyeljük a történelem folyamán elitélt kereszténveket, sohasem az a vád ellenük, hogy Jézust követik, hanem hogy istentelenek, hatalomra törnek, államellenesek stb. Már Tacitus római törté-

netítő is ezt említi róluk vádként az Annalesekben, amikor Róma felgyújtását Néró császár azokra fogta rá, „akiket a sokaság bűneik miatt gyűlölt és Christianusoknak nevezett. Christust, akitől ez a név származik, Tibérius uralkodása alatt Poncius Pilátus procurator kivégeztette..." (Tacitus összes művei II. 44. fej.).

Az alaptalan vád alatt álló fiatal szerpap azután a főtanács előtt hatalmas erővel bizonyítja be, hogy Jézus Krisztus az igért Megváltó. S *mivel ellenfelei azt állítják róla, hogy „az Úristen és Mózes ellen, szórt káromló szavakat,"* valamint azt hangoztatta, hogy „ez a názáreti Jézus majd megmásítja a hagyományokat, amelyeket Mózes hagyott reánk" (ApCsel 6, 11, 14) ő az egész addigi üdvtörténeteket összegző *beszédében éppen Mózes történetét hozza fel bizonyítékként Jézus mellett.*

Mózes életét tette kockára népéért akkor, amikor megölte népének sanyargatóját, az egyik kegyetlen rabszolgahajcsárt. Emiatt menekülnie kellett a fáraó palotájából, ott kellett hagynia biztos állását, és üldözött vadként bolyongott kint a sivatagban, Mádián földjén. Azt vélte ugyanis, hogy testvérei megértik, hogy az Isten az ő keze által ad nekik szabadulást: ám azok nem értették meg. Másnap megjelent közöttük, amikor éppen perlekedtek, és békítette őket, mondván: Férfiak, ti testvérek vagytok, mit bántjátok egymást? De az, aki bántalmazta felebarátját, eltaszítá őt, mondván: Ki tett téged föllebbvalóvá és bíróvá fölénk? Csak nem akarsz megölni, mint ahogy megölted tegnap az egyiptomit? Mózes erre a beszédre elmenekült... (vö.ApCsel 25—29).

Szt. István elmondatta azután, hogy mégis ennek a Mózesnek jelent meg az Úr Sina hegyének pusztájában, és ez a Mózes ígérte meg, hogy „Prófétát támaszt nektek az Isten testvéreitek közül, mint engem is" (ApCsel 7, 37). A zsidóság azonban mindenkor ellenállt a Szentléleknek. „Megölte a prófétákat, akik az igaznak eljöveteléről jövendölének, akinek most ti árulói és gyilkosai lettetek, ti akik angyalok szolgálatával vettétek a törvényt, de meg nem tartottátok (ApCsel 7, 51 - 53).

Az ifjú beszédje a múltból a jelenbe vált most át, és feltekintve az égre „látá az Isten dicsőségét és Jézust Istennek jobbja felől állani". S míg ő szent elragadtatásában a mennyben jár, nem veszi észre, hogy körülötte elszabadult a pokol. Kihurcolják a városon kívülre, és megkövezik. Rajta kívül még egy ifjú van jelen a véres tettnél:

Saul, aki a kőhajigáló férfiak ruháját őrzi. István először lelki üdvére gondol, és a saját lelkét Jézus kezébe helyezi. Azután térdre rogy és úgy kéri Istent az ő ellenségeiért: „Uram, ne tulajdonítsd ezt nekik bűnül!"

Szent István diakónust *protomártírnak* (azaz első vértanúnak) nevezi a breviárium, a papi imádságoskönyv, azaz a vértanúk prototípusának. Mert „Utánam!" jelszót kiált példája, amelyet később a ruháját őrző Saul is követ, s rajta kívül milliók és milliók századokon át. Ámde: Sanguis martirum est semen christianorum! A vértanúk vére a kereszténység vetése. Ma sem szűnt meg az igazság elleni tusakodásnak furkósbot politikája; példák erre a legújabb pápák elleni merényletek is.

Szt. István életéből hadd emeljünk ki még két mozzanatot: *a szolgálatot és a hivatást.* Higgyétek el nekem, hogy ezek ma is aktuális problémák.

A Budapesten 1957-ben alakult és jelenleg is 720 személlyel működő tehertaxikkal felszerelt „*Boy-szolgálat*" is figyelmeztet arra, hogy ma is van alkalmunk segíteni rászoruló embertársainknak: nekivetni egy-egy szekrénynek a vállunkat, felhozni egy idős néninek a Közértből a tejet, tanácsot adni új munkatársnak, meglátogatni egy öreget, beteget. Vigyázni a fiatalok csemetéire, ha azok el szeretnének jutni egy kis kikapcsolódást jelentő előadásra stb. stb. Követhetjük tehát életünkkel az ifjú Diakónus — azaz szolgálatot tevő — példáját, akinek ünnepe annak a Jézusnak ünnepét, születésnapját követi, aki kijelentette, hogy „az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem, hogy ő szolgáljon, és életét adja sokakért" (Mt 20, 28).

A hivatást István fiatalon kapta, Mózes viszont már negyven éves volt, amikor szólt hozzá az Úr. Akármelyik korosztályhoz tartozunk, még mindig kaphatunk elhivatást valami nemes és szép ügy érdekében. Hallgassunk lelkünk mélyén az Úr szavára, s talán mi is halljuk majd a Szót, mint Madách drámájában hallja *Mózes Mádiánnal:*

Jehova szava: Mózes kelj fel, s kövesd testvéredet.
Szabadítóját várja Izrael.
S bilincseit letörni vagy hivatva.

Mózes szava: S hogy bírom én ez óriási művet?
Karom lelankad, és gyarló szavamnak
Ki ád hitelt, ha mondom, hogy te küldtél?
Válassz magadnak népem Istene
Erősebb eszközt, — és hagyj engemet
Őrizni nyájamat, neved dicsérni,
S hű nő ölében távolról örülni
a nép javának, — melyhez tartozom. —

Jehova szava: Karod erős lesz és nyelved hatalmas,
Ha én leszek veled meg az igazság.
Te győzni fogsz ármány- s erőszakon,
Ha a hit nem hagy el, meg a kitartás.
A szellem az csak, ami győzhetetlen.
Előtte minden más a porba dűl.
Fel hát! — kit az Úr választ eszközévé,
Az megszűnt lenni többé önmagáé.
S a nép szívében ver csak élete.

Mózes: Uram legyen, amint parancsolod.
Megyek, megyek, hová szavad vezet.
Széttépek minden drága kötelet,
Mi életemhez vonz, gyöngévé tehet.

(Madách I.: Mózes II. felv)

GYERTYASZENTELŐ: URUNK BEMUTATÁSA

(Február 2)

OLVASMÁNY (Mal 3, 1—4).
Azt mondja az Úr, a mi Istenünk:
Nézzétek, elküldöm hírnökömet, hogy elkészítse előttem az utat. Hamarosan belép szentélyébe az Úr, akit kerestek, és a szövetség angyala, aki után vágyakoztok.

SZENTLECKE (Zsid 2, 14—18).
Minthogy a gyermekeknek közös a testük és a vérük, ő is részt kapott belőle, hogy így halálával legyőzze azt, aki a halálon uralkodott, tudniillik a sátánt, és felszabadítsa azokat, akiket a haláltól való félelem egész életükre rabszolgává tett.

EVANGÉLIUM (Lk 2, 22—40).
Amikor elteltek a Mózes törvényében megszabott tisztulás napjai, felvitték Jeruzsálembe, hogy bemutassák az Úrnak, ahogy az Úr törvényében elő volt írva:
Minden elsőszülött fiút az Úrnak kell szentelni, s az áldozatot is be akarták mutatni, ahogy az Úr törvénye előírta: egy pár gerlicét vagy két galamfiókát.
Élt Jeruzsálemben egy Simeon nevű igaz és istenfélő ember. Várta Izrael vígaszát és a Szentlélek töltötte el. Kinyilatkoztatást kapott a Szentlélektől, hogy addig nem hal meg, amíg meg nem látja az Úr Fölkentjét. A Lélek indítására a templomba ment. Amikor a szülők a gyermek Jézust bevitték, hogy a törvény előírásának eleget tegyenek, karjába vette és áldotta az Istent ezekkel a szavakkal:

„Bocsásd el, Uram, szolgádat,
szavaid szerint békében,
mert látta szemem üdvösségedet,
melyet minden népnek megadtál,
világosságul a pogányok megvilágosítására,
és dicsőségül népednek, Izraelnek."

Apja és anyja csodálkoztak azon, amit fiúkról mondott. Simeon megáldotta őket, és így szólt anyjához, Máriához: „Ez sokak romlására és sokak feltámadására lesz Izraelben, jel lesz, amelynek ellene mondanak — a te lelkedet is tőr járja át —, hogy sokaknak kiderüljenek a titkos gondolatai."
Volt egy Áser törzséből való, Anna nevű prófétaasszony, Fánuel leánya, aki már igen öreg volt. Hét évig élt férjével lánysága után, aztán özvegyen maradt. Már nyolcvannégy esztendős volt. Nem hagyta el a templomot soha, éjjel-nappal böjtölt és imádkozott az Isten szolgálatában. Ebben az órában is odajött, dicsőítette az Istent, és beszélt róla mindenkinek, aki csak várta Jeruzsálemben a megváltását.
Miután így eleget tettek az Úr törvényének, visszatértek galileai városukba, Názáretbe. A gyermek pedig nőtt és erősödött, bölcsesség töltötte be, és az Istennek kedve telt benne.

Boldogasszonyunk
Gyertyaszentelő Boldogasszonyunk példáját követve...

Feledésbe merülő vallásos népi szertartásaink egyik legszebbike az *egyházkelő*, vagy szokottabb néven *avatás*. A gyermek születése után 40 napra — avagy a keresztelő alkalmából — a boldog kismama gyermekével együtt kezében égő gyertyával járja körül az oltárt, majd a pap megáldja, *beavatja* őt. A szülés és a beavatás közötti időben a fiatal anya nem mehetett nyilvános összejövetelekre és sok helyen égő szentelt gyertya világított éjjel-nappal abban a szobában, ahol a gyermekágyas asszony kisdedével feküdt.

Ugyancsak kevés helyen dívik ma már a „halálravártak gyertyája" című családi liturgia, ti. hogy a haldokló kezébe égő gyertyát tesznek.

Telek József egyik Gyertyaszentelőkor elmondott beszédéből hadd idézzem a következőket: „Azért mikor a szentelt gyertyát kezetekben tartjátok, és a szokott búcsút járjátok, arra emlékeztetlek benneteket, hogy talán ma vagy holnap, mint Simeon, Ti is e halandó élettől búcsúzni fogtok. Talán ma vagy holnap szükségtek lészen a halálraváltak gyertyájára. Óh mely boldogok volnátok, ha akkor,

mint Simeon mellett, Ti mellettetek is jelen lenne az a halál setétségét szélleszto tiszta gyertya, a Szeplőtelen Szűz Mária..."

Padányi Bíró Márton püspök pedig így beszél a gyertyáról, veszprémi híveinek: „Mi keresztény katolikusok a haldokló embereknek kezébe égő gyertyát szoktunk adni és égettetni. Akarván ezzel jelenteni, s egyszersmind kívánni is, hogy az égő lámpájuk olajjal, avagy hitük jóságos cselekedetekkel legyen felékesítve. Így már kiköltözvén ez árnyékvilágbul, mintegy égő lámpással... menjenek bé az örök életnek menyegzőjébe... (Bálint Sándor: Ünnepi kalendárium I. 197. old.).

Ha a ma emberének fülében furcsának hangzanának ezek a tanácsok, egy igazság azonban ma is felénk sugárzik belőlük: az ember mindig szomjúhozta a fényt: azaz *a létnek az értelmét!* Az élet keletkezésekor éppúgy, mint amikor ez a földi lét már kihunyóban volt számára. Ezt a vágyát a gyertya fogalmával szimbolizálta, amelynek a tulajdonságait így foglalhatnánk egybe:

1. A mécs, vagy a gyertya korunk villamosított és elektronikai masinákkal telített világában is a legbiztonságosabb fényforrás, mert *önmagában hordja energiáját*, és független a hálózati tényezőktől. (Gondoljunk vissza a pár évvel ezelőtti 36 órás New York-i áramszünetre, amikor azok a családok érezhették magukat biztonságban, amelyeknek valamelyik fiókjában ott lapult szerényen a biztonságot jelentő gyertya.)

Azok az emberek, akik önmagukban hordják a *hit által* az emberi élet végső célját, a legkritikusabb helyzetekben is bölcsen ismerik fel helyzetüket és a tennivalókat, sőt az elbizonytalanodó többség számára is fényforrássá válnak.

2. A gyertya olyan mécses, amely *míg másoknak világít*, önmaga közben *elfogy*. (Gárdonyi Géza a tanítót jelöli meg ilyen mécsesnek.) Minden igaz és jó szándékú ember, de különösen a szülők életére alkalmazható a gyertya-szimbólum. Talán ezért is helyezi a házasságkötés szertartásának befejezéseként a leendő édesanya kezébe a gyertyát egyházunk, hogy figyelmeztesse őt, hogy életeket adva, hogy szeretetet sugározva, a hit első csillagaként járjon leendő gyermekei előtt.

Fények lobognak tehát a keresztelésekkor, gyertyák az elsőáldozók kezében, kik Urunk érkezését várják, gyertyák az Úr asztalán minden szentmisében, gyertyák a haldokló ágyánál és mécsesek

Mindenszentek ünnepén abban a gondolatban, amit szintén Gárdonyi vésetett sírkövére: „Csak a teste"; ti. a lelke tovább lobog, a lelke halhatatlan, a lélek él.

Hadd idézzünk itt a „V Moto-Rock "együttes dalából, mert ők is gyertyát gyújtanak mindenkiért: „Mindazokért, akiket nem láttunk már régen, akik velünk együtt ünnepelnek az égben, akiknek őrízgettük szellemét, mindazokért egy-egy gyertya égjen..."

De a távollevőkre is gondolnak. Azokra, akik nem kérnek a jóság üzenetéből, akik elzárkóznak tőle, akik akkor sem értenének a szóból, ha eljönnének hozzánk, akik talán barátnak tűnnek, de oly hamar Júdássá válhatnak: értük is égjen a gyertya... Itt nincs, nem lehet méricskélés, itt a „Takarékosság" megszűnt. (Katolikus Szó, 1982. febr. 7—14. 2. old. L. K. A V. Moto-Rock gyertyái.).

3. A gyertya *magát Jézus Krisztust is szimbolizálja*, aki többször is a világ világosságának vallotta magát, s kijelentette, hogy aki utána jár, az nem halad sötétségben. Ebben a gondolatban fogant egy ma élő magyar költőnő lelkéből a következő fohász:

„Ma gyertyaszentelő van, Mária,
és azt a Krisztust, aki bennem él,
aki növekszik
s még olyan kicsi,
mutasd be, kérlek,
az Atyának.

Ma gyertyaszentelő van, Mária,
és azt a szívet, mely alig remél,
csak tépelődik
s a felét hiszi,
tedd ki a Fénynek,
gyógyulásnak.

(Szent-Gály Kata: Gyertyaszentelő Boldogasszony)

Ünnepi elmélkedésünk végén hadd pendítsünk meg még egy gondolatot, az öregség problémáját.

A fiatal édesanya és a kisded Jézus alakja mellett elénk állítja az evangélium az agg Simeonnak és az idős prófétaasszonynak, Anná-

nak alakját is. Az Isten érkezését váró, akaratában megnyugvó tisztes emberek ők. Ma, amikor odáig jutottunk, hogy az életkor kitolódásával egyes megyéinkben minden ötödik ember túl van már a 60-on, példájuk szintén fényként világít, és eligazítást ad. Nagyon okosan mutat rá erre az igazságra Gyűrű Géza Simeon, könyörögj az öregekért című imájában.

„Az öregek esztendejében kérünk, Simeon, imádkozz az öregekért. Igaz és istenfélő ember voltál életedben. S mennyi ilyen öreg jár ma közöttünk! Igaz, istenfélő édasapák, édesanyák, nagyapák, nagyanyák. S mennyi olyan, aki botladozott egész életén át; nem volt igaz ember és nem volt istenfélő... Könyörögj értük!

Téged a Szentlélek töltött el. Milyen tartalmas lehetett az életed! Öreg korodban is telve Szentlélekkel... Sok ember öregségére kiüresedik. Te megőrízted a Szentlelket. Könyörögj, hogy az öregek is Őt, a Szentlelket hordozzák!

Te a Lélek indítására a templomba mentél. Hány öreg járja ugyanezt az utat? Ott keresi a vigasztalást, ott tölti idejét. Számára már nincs semmi érdekes sem moziban, sem televízióban. Ott, ott a templomban mindig új a gyermek Jézus megjelenése: s hány olyan öreg van, aki elbotorkál a templom mellett? Társakat keres, akik magányosak vele együtt. S ha sokan vannak, akkor is magányosak maradnak Jézus nélkül. Könyörögj érettük!

Te Izrael vigaszát vártad, a Megváltó eljövetelét. S Veled együtt hány öreg várja, hogy eljőjjön érte Jézus. Hogy áldozatos, imádságos élet után meglássa Istent úgy, ahogy van. S hány öreg meredezik az öröklét hite nélkül a halál rejtélye felé? Könyörögj értük!

Te megáldottad a Szentcsaládot. Milyen szépek az áldó öregek! Nem az átkozódók, a nyugtalanok, hanem akik áldást mondanak.

Könyörögj értük...
Az öregekért...

(Új Ember 1982. márc. 7. 3. old.)

TUDOD-E, hogy korunkban több idős ember él a földön, mint bármikor. Számarányuk állandóan emelkedik. A születések ará-

nyának csökkenésével — előrejelzések szerint — 2000-ben 600 millió 60 éven felüli ember él majd, vagyis kétszer annyi, mint 1970-ben. Az elöregedés legerősebben a fejlődő országokban észlelhető, ahol a gyors gazdasági átalakulás kikezdte a hagyományos családi kereteket. Az ENSZ voltaképp azért hívta össze a bécsi világkonferenciát 1982. július 26—augusztus 8. között, hogy nemzetközi tevékenységre késztessen és ily módon szavatolja az idősebb korosztály számára a társadalmi és gazdasági biztonságot, valamint azt a lehetőséget, hogy hozzájáruljanak társadalmunk építéséhez.

MÁRCIUS 25. GYÜMÖLCSOLTÓ: AZ ANGYALI ÜDVÖZLET

OLVASMÁNY (Iz 7, 14).
Az Úr maga ad nektek jelet:
Íme, a szűz fogan, fiút szül,
és Immánuelnek nevezi el.
(Immánuel = Velünk az Isten.)

SZENTLECKE (Zsid 10, 4—10).
Lehetetlen ugyanis, hogy a bikák és bakok vére bűnöket töröljön el. Ezért nyilatkozik így, amikor a világba lép:

Áldozatot és ajándékot nem kívántál,
de emberi testet alkottál nekem.
Nem kedves előtted az engesztelő áldozat és égőáldozat.
Ezért így szóltam: Nézd, megyek Istenem,
hogy teljesítsem akaratodat,
amint a könyvtekercsben rólam írva van.

EVANGÉLIUM (Lk 1, 26—38).
A hatodik hónapban az Isten elküldte Gábor angyalt Galilea Názáret nevű városába egy szűzhöz, aki egy Dávid házából való férfinak, Józsefnek volt a jegyese és Máriának hívták. Az angyal belépett hozzá és megszólította: „Üdvözlégy, kegyelemmel teljes ! Veled van az Úr ! Áldottabb vagy minden asszonynál." E szavak hallatára Mária meghökkent és gondolkozni kezdett rajta, miféle köszöntés ez. Az angyal így folytatta: „Ne félj Mária ! Kegyelmet találtál Istennél. Gyermeket fogansz, fiút szülsz és Jézusnak fogod elnevezni. Fiad nagy lesz és a Magasságbeli Fiának fogják hívni. Az Úr Isten neki adja atyjának, Dávidnak trónját és uralkodni fog Jákob házán örökké, s országának nem lesz vége."
Mária megkérdezte az angyalt: „Hogyan válik ez valóra, amikor férfit nem ismerek?" Az angyal ezt válaszolta: A Szentlélek száll rád s a Magasságbeli ereje borít be árnyé-

kával. Ezért a születendő Szentet is az Isten Fiának fogják hívni. Látod, rokonod, Erzsébet is fogant öregségében, s már a hatodik hónapban van, noha meddőnek mondták, mert Istennél semmi sem lehetetlen. Mária így válaszolt: „Az Úr szolgálója vagyok, teljesedjenek hát be rajtam szavaid."

Üdvözlégy Mária...

Magyar Nyelvemléktárunk középkori kincsesbányájában, az Érdy-kódexben Gyümölcsoltó Boldogasszony napja az év összes dátuma közt, mint a legkiváltságosabb nap szerepel, amelyet „nagy lelki eremmel és szerelmes ajotatossággal kell ülleni és tisztelni." „Mert ez mai napon vonyá le ő szent méhében az szeplétlen Szűz Mária Atya minden ható Úristennek Szent Fiát, az édes Jézust. Ez mai napon mézillatot mutatának az kemény egek, mert az Atyaisten levetvén ő hozzánk való keménységes haragját, irgalmasságot hinte az szegény világra. Ez mai napon egyesülteték egybe a kijelenthetetlen isteni természet emberi természettel az édes Szűznek szeplétlen méhében..."

Padányi Bíró Márton följegyzése szerint pedig ehhez az ünnephez régi hagyomány fűződik: „a misemondó pap az isteni szolgálatban levő több társával együtt az oltár elibe mégyen. Ott a legelső legalsó grádicson éppen a földig leborul, úgy imádja a megtestesült Igét..."

Már Temesvári Pelbártnál olvassuk azt a jellegzetesen franciskánus—népies hagyományt, hogy Gyümölcsoltó napján *ezer üdvözlégyet* imádkoznak el, hogy teljesüljék az emberek jóravaló kívánsága.

Amint ez a szép szokás máig is fennmaradt a Kiskunfélegyháza közelében fekvő Szentkút tanyavilágában, úgy máig is aktuális az *Üdvözlégy Mária* mondanivalója a XX. század embere számára. Éppen ezért ma erről az imádságról kívánunk veletek elmélkedni.

Ma a nők egyenjogúságának a korában élünk. Az egész világot áthatja, az egész modern életet fémjelzi a nő jelenvalósága. Ott találjuk a gyárakban és az irodákban, a katedrákon és a színpadon, az autókormánynál, sőt a parlamentekben is! A kérdés: gazdagodott a nők helyzete ezáltal az előretörés által? Nem kellett-e feladni legnagyobb kincsüket: nőiességüket, lelki gazdagságukat?! S nem ott nyújta-

nak-e ma a legkevesebbet, ahol a legnagyobb szükség lenne rájuk: a családban?! Nem tűnt-e el az életből az anyaság, a belső báj és kellem, a női tisztaság?!

Mária kétszeresen is időszerű lett napjainkban. Időszerű, mint anya, és időszerű, mint szűz. De időszerű azért is, mert neki valóban *fontos szerep jutott* abban *a világban*, amely addig kizárólag a férfi előjogának számított (Istenen kívül) ti. az üdvösség munkálásában. Egy férfinak sem adatott meg — az ember Jézust kivéve, — hogy olyan kitüntető helyet kapjon Isten terveiben, mint Máriának!

De hallgassuk meg ezt a tervet Gábor arkangyal tolmácsolásában:

„*Üdvözlégy, kegyelemmel teljes*"; a görög szövegben több van a puszta üdvözletnél: „kecharitomené", örülj, Te Isten választottja, Te boldog Leány! Az „Öröm" ősi bibliai téma már az ószövetségi könyvekben is. Isten öröme hatja át az egész teremtést. Ebből az örömből születettek a csillagok. Ez az öröm lebeg a szélben; ez az öröm érleli a gyümölcsöt, teszi sikeressé a búzát, s ad illatot a virágoknak. Isten öröme ujjong a fiatalok boldogságában, és ez az öröm az igazságosság palástja! Mert az igazság is akkor jelent üdvösséget, ha örömben teljesedik be.

„*Kegyelemmel teljes*"; nem nevén szólítja az isteni küldött a názáreti szüzet, hanem ezzel a nem mindennapi jelzővel lepi meg. E név viselője tehát Isten választottja, a kegyelem birtokosa. Enélkül mit sem ér semmiféle nagy vagy előkelő név. Akinek azonban megadatik hogy így szólítsák, annak a neve örökre be van írva az élet könyvében: „Lám, mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék" (Lk 1, 48). Kevés jövendölés teljesült be olyan tökéletesen a történelemben, mint Máriának ez a felujjongása.

„*Veled az Úr!*" Ennél nagyobbat nem ígérhet halandó ember embertársának. Azaz: ennyit egyedül csak Isten képes ígérni és megadni azt, amit ígért. "Emmánuel": veled az Úr, ez az ószövetségi ígéretek legnagyobbika. És ez az ősi jövendölés most az Újszövetség hajnalán Máriában ölt testet, mint a megtestesült Ige, aki maga a „Velünk lakó Isten."

„*Szűz — jegyes — anya*": így szerepel Mária az Angyali üdvözlet szövegében. „*Szűz*": a szó hétköznapi jelentésében mindössze egy kedves, tiszta, fiatal leány; vőlegényre váró ártatlan teremtés. A je-

len esetben azonban már benne csillog ebben a szóban az Újszövetségben Jézus által felmagasztalt tisztaságnak eddig ismeretlen szépsége. Annyira nagyszerű adomány a szüzesség kegyelme, hogy „csak az fogja fel, akinek megadatott" (Mt 19, 11).

„*Jegyes*": a fiatalság jelképe; a remény, a szeretet, a tiszta vágyak eszményképe. Jézus azt mondta egyszer, hogy a mennyországban már nem házasodnak az emberek. Ám a szeretet nem hogy nem vész el, hanem akkor fognak majd igazán szeretni tudni azzal a szeretettel, amellyel Isten szereti teremtményeit, főleg, minket, gyermekeit.

Nem véletlen hogy Isten nem a férj és feleség testi-lelki szeretetével, hanem a menyasszony és vőlegény tiszta kapcsolatával ábrázolja irántunk érzett szeretetét. A mindent átkaroló, mély jegyesi szeretet az örök életben is működő, élő szeretetnek biblikus jelképe. Sajnos, hogy manapság ez az ártatlan, tiszta, mély lelki szeretet hiányzik a fiataloknál, fiúknál és lányoknál egyaránt.

„*Anya*": Jézusé, az Úré, Isten Anyja! Kevés olyan szívhez szóló szót ismer az emberiség és egyben annyira szentet, mint ezt a rövid, két szótagból álló szavacskát! Micsoda mellékzöngéi vannak ennek az igénytelen szónak!

A mai női ideálból talán ez hiányzik a legjobban. A modern élet nem igen kedvez az anyaság kialakulásának, teljes kibontakozásának. A „gyermek nélküli társadalom" egyúttal az önzés melegágya is lesz. A magányos emberek elhidegülnek a többiektől, durvák és végzetesen bizalmatlanok lesznek.

Nem véletlen viszont, hogy az anya fogalma némely nyelvben pl. a régi orosz kifejezésben egyet jelentett a haza fogalmával. A haza náluk az „anyácska" volt. A mai költő Illyés Gyula így fejezi ki találóan ezt a gondolatot:

„Jár a szemem a kedves kis anyán,
s azt gondolom: itt megy a hazám"

Nos, Máriában minden idők eszményi édesanyja jelent meg a földön, karján az Örök Istengyermekkel. S azóta mintha könnyebb lenne a mosoly és a szeretet az emberek között. S azóta ezt a jóleső érzést ezrek és ezrek fejezték ki úgy, hogy vászonra festették, zenébe olvasztották, versbe faragták, vagy kőbe vésték az ANGYALI ÜDVÖZLETET...

A legalázatosabb leányka, Mária, aki így nevezte meg magát: „*Az Úr szolgálója vagyok*," így lett az egész művészettörténet legkiválóbb alanya. Nála viszont a „Szolgálat", a diakónia, mely annyira felkapott fogalom már manapság, nem maradt puszta szólam: az angyal távozása után örömmel megy szolgálni, segíteni nagynénjéhez Erzsébethez, és három hónapon át maradt mellette; egészen Keresztelő Szt. János megszületéséig.

Az angyal búcsúzásakor előbb még biztosítja őt és megbízóját: a Szentháromságú egy Istent: „Fiat!" — azaz Legyen az Ő akarata. Jézus az arám „ámen" használja inkább, bár a kettő ugyanazt jelenti: a teljes önátadást, a gyermeki ráhagyatkozást s a tökéletes bizalom szellemét. *Bárcsak a mi életünk is egy folytonos „IGEN" lehetne Isten felé*, mint Jézus és szent Anyjának élete volt az Atya minden kívánságára. Bármilyen hivatást és szerepet is szánt nekünk az Úr!

Ez a mai ünnep egyik nagy tanítása.

A másodikkal talán ünneprontónak tűnök most fel:

Amint *Bálint Sándor* írja *Ünnepi Kalendáriumában* (I. 271.) országszerte általános szokás, hogy ezen a napon kell oltani, szemezni a fákat, hiszen Szűz Mária is ezen a napon fogadta méhébe Jézust; ugyanígy a göcseji archaikus néphit szerint amelyik fát ezen a napon oltják be, azt nem szabad letörni, vagy levágni, mert vér folyik ki belőle. Így vélekednek Zagyvarékáson is: „Olyan mintha embert ölt volna" — mondják.

Mit mondanának ma őseink, ha eljönnének közénk és látnák egy-egy klinikán az abortuszra várakozók népes seregét. Ha ők egy rügy letörését is bűnnek tartották, minek mondanák ma a naponkénti 300-400 magzatelhajtást?! Imádkozzunk, hogy a magyar anyák, bár áldozatot kíván tőlük, mégis „Igent", „Ámen" tudjanak mondani a gyermekáldásra; hisz minden egyes édesanyai (a mai költőnő szavait idézve) szív alatt a Lét maga választja kezdetét:

Ancilla Domini

Ó, Máriácska! Ragyogó szemek,
finom vonások, hit és szeretet,
és annyi csend, de annyi, hogy a Lét
maga választja benned kezdetét,
gomolygó ősköd — születő világ —
Ó, Máriácska! nem mondom tovább
(Szent-Gály Kata: Gyümölcsoltó Boldogasszony)

(Béky Gellért: „Szép Szűz Mária" c. könyvének felhasználásával. 1981. Kóbe, Japán)

Te is Költemény vagy

Pythagoras számban sejt meg,
Pláton eszmékben kutat,
s a hippói Lángelmének+
Te mutatod az utat,
melyen egykor Hozzád fut át
— szánva vétkes életét —
s Celanói Tamás húrján
újjad veri a zenét.

Te magad is Költemény vagy:
hármas ritmus egybe cseng,
s egyetlen egy rímbe olvad
háromszori: Szent-Szent-Szent!
Versben szülted szép világod,
— lüktet benne völgy s a hegy —
szeleddel a tengert szántod,
s ringó hullám dalba megy...

* + Szt. Ágoston

Tavasszal a rózsák szirma
ütemesen fesledez
s édes örömkönnyet sírva
Hajnal tűzpírt permetez.
Kicsiny bimbók suttognak, mint
egykor zsúrlók, moszatok:
„Isten szellem-tengerén kit,
vajh, kit rejtenek a habok?!"

S az örök szent Óceánból
felmerül a „drágagyöngy."
Mélyén óh, Szentlélek játszol
s ihleted mámorba dönt
minden művész s költő lelket,
ki azóta született,
s milljók tüzes ajka zengett
Máriának éneket...

Benned, örök Költeményben
Mária a Szerelem,
s bár látni őt nem érdemlem,
csak sóváran epedem,
mégis, mint a hajnalvirág
felé tárom kelyhem én,
s lelkem szívja illat-hintán
Hozzád, örök Költemény.

S ha lezárul ez az élet
Benned zúg dalom tovább:
Része leszek az egésznek
— élvezve szent glóriát —
s ott már mindörökre árad
az angyali ária:
„Dicsőség Isten Fiának,
kit néktek szült Mária..."

Zsédely Gyula

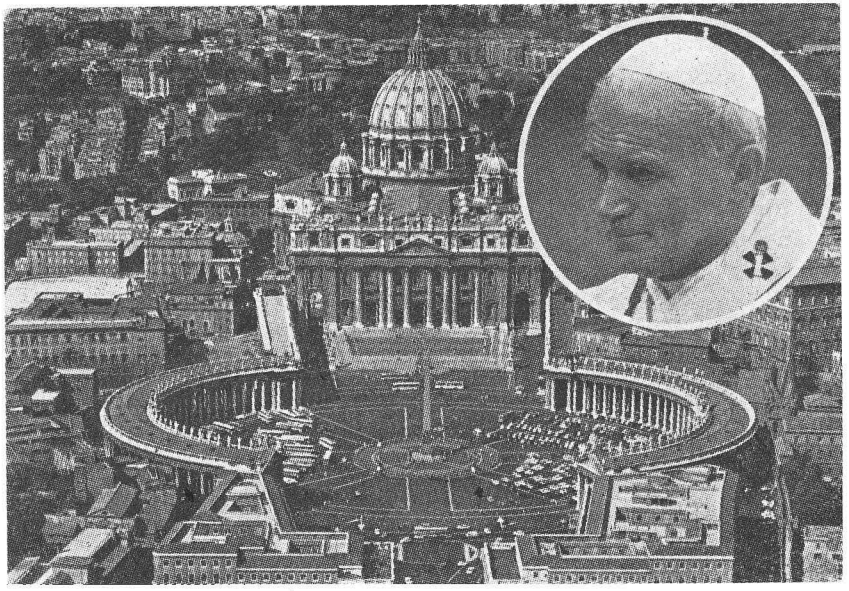
SZENT PÉTER ÉS PÁL APOSTOLOK ÜNNEPE

(június 29)

OLVASMÁNY (ApCsel 12, 1—11).
Az angyal oldalba lökte Pétert, s fölébresztette: „Kelj fel gyorsan! — mondta. Erre a láncok lehulltak a kezéről.
Aztán így folytatta az angyal: „Csatold fel övedet és vedd fel sarudat!" Amikor megtette, tovább sürgette: „Vedd magadra köntösödet és kövess!"
Amikor Péter föleszmélt, megszólalt: „Most már csakugyan tudom, hogy az Úr elküldte angyalát és kiszabadított Heródes kezéből, s abból, amire a zsidó nép számított."

SZENTLECKE (2 Tim 4, 6—8, 17—18).
Az Úr mellém állt és erőt öntött belém, hogy befejezzem az evangélium hírdetését, s tudomást szerezzen róla minden pogány.

EVANGÉLIUM (Mt 16, 13—19).
Amikor Jézus Fülöp Cezáreájának vidékére ért, megkérdezte tanítványaitól. „Kinek tartják az emberek az Emberfiát?" Így válaszoltak: „Van aki Keresztelő Jánosnak, van, aki Illésnek, Jeremiásnak vagy valamelyik más prófétának." Jézus most hozzájuk fordult: „Hát ti mit mondtok, ki vagyok?"
Simon Péter válaszolt: „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia". Erre Jézus azt mondta neki: „Boldog vagy, Simon, Jónás fia, mert nem a test és vér nyilatkoztatta ki ezt neked, hanem az én mennyei Atyám. Én is mondom neked: Péter vagy, erre a sziklára építem egyházamat, s az alvilág kapui sem vesznek rajta erőt. Neked adom a mennyek országa kulcsait. Amit megkötsz a földön, a mennyben is meg lesz kötve, s amit feloldasz a földön, a mennyben is fel lesz oldva."

SZENT PÉTER BAZILIKA RÓMÁBAN

Ki nekem a pápa?

Az 1971-es közvéleménykutatás során feltett „ki nekem Jézus" kérdésre adott válaszok — minden változatosságuk mellett — két lényegesen eltérő szemléletet tükröztek, attól függően, hogy Jézusban csak embert látnak, vagy pedig embernél többet: *Isten Fiát, a Megváltót.* A mai evangélium is ebből a kérdésből indul el: kinek tartják az emberek az ember Fiát? A Péter adta válasz helyesnek bizonyult: „te vagy Krisztus, az élő Isten Fia" (Mt 16, 16). Ezzel a nyilatkozatával Péter elszakadt a földi látszattól, tapasztalástól, az értelem béklyóitól, és fel tudott emelkedni a hit világába; a nem érthetők megértésébe, és a nem láthatók meglátásába. Meglátta, hogy Jézus egészen ember, de ugyanakkor Isten is. Erre a nyilatkozatra jött Jézus döntése: „Boldog vagy, Simon, Jónás fia... én is mondom neked: te szikla vagy...". Tehát olyan magasba emelte Jézus Pétert, ahol már nem emberi szerepet tölt be csupán, hanem Isten természetfeletti megbizatását hordozza; az Ő támogatását, és erejét élvezi.

Ha most a pápáról is lenne egy körkérdés: ki nekem a pápa? Úgy tűnik, hogy ismét két pólus köré lehetne gyűjteni a válaszokat: egyikhez azokat, akik *a pápában egyszerűen az embert* látják, aki önmagában lehet okos, képzett, szent, elszánt, bátor, józan; vagy akár ügyes politikus is, — és lehet mindennek ellenkezője is. A másik véleménycsoportba azokat sorolhatjuk, akik a pápában, függetlenül az emberi képességektől, adottságoktól vagy akár erényektől is, — mindenekelőtt a *krisztusi megbízottat látják, aki* valamiképpen *garancia arra,* hogy a mennyország nyitható; hogy kegyelem szüntelen kiárad; hogy az Isten igazsága nem merül el, és nem torzul el; hogy Istené az utolsó szó. Jézus sziklájánál minden emberi támadás összeomlik, de minden emberi jókarat menedéket talál. Nincs az életnek még egy olyan révpartja, ahol biztonságosabban köthetne ki a fáradt, agyonhajszolt, viharvert emberi lélek, mint Péter sziklája; mint az egyház a pápaság intézményével. Régi mondás: minden út Rómába vezet. Sohasem volt időszerűbb, mint most. Ennyi potyautat még sohasem tett meg az emberi szellem, mint most a világnézetek, a bölcseletek és az izmusok színes, de négis nagyon „alkalmi vásárában." Itt ugyanis minden *csak* emberi, *csak* ideiglenes, *csak* véges ész munkája.

Jézus tudta, hogy az Ő égi üzenetét, az üdvösség művét nem építheti *csak* emberi erőkre, és képességekre. *A mai divatos* — egyes költők és tudósok által hangoztatott — *mondás: „hiszek az emberben"* még addig sem megbízható, amíg kimondjuk. A nagy katolikus és pap-természettudós *Chardin* is csak így értelmezi az emberbe vetett hitet: *„az Emberiségnek, a maga szerves és szervezett totalitásában jövője van"* (Hit az emberben, 413. o.). Igen, addig az ideig, amíg az isteni örök terv nem látja jónak, hogy az emberiség megérkezzék az Ómegába. Sorsunkat tehát mégsem az emberbe vetett hitre, hanem az Istenre szabad építeni.

Ahhoz, hogy egyéni sorsom alakításában hihessek az emberben, tudnom kell, hogy *az az ember olyan kapcsolatban van Istennel, ami őt hitelesíti és minden tévedéstől megvédi* annak az igazságnak szolgálatában, amire alapozni akarok. Ha Jézust elfogadom az isteni igazság csalhatatlan hirdetőjének, akkor már csak egy kérdésem lehet: az, hogy amit Ő mondott, hirdetett, ígért, azt *most* kinél, hol s mi módon találom meg? Hitünk tanítása szerint annál, akire Jézus rábízta: Péter utódánál.

A mai evangélium szerint Jézus Péternek olyan kijelentést tesz, ami csak neki szól, jóllehet a többiek is hallják és tudomásul veszik: Simon, Jónás fiának Jézus a Péter nevet adta. Eddig azonban nem magyarázta meg, hogy miért. Most aztán világosságra hozta: „Te Péter vagy, (azaz Szikla) és

erre a *sziklára építem egyházamat,*
az alvilág kapui nem vesznek erőt rajta.
Neked adom a *mennyek országa kulcsait.*
(a te döntésed a földön érvényes lesz a mennyekben is).

Világos, hogy ha *akkor* szükség volt erre a hatalomra, erőre és lelki biztonságra az alvilág hatalmával szemben, úgy *ma* erre még nagyobb szükség van; és mind nagyobb szükség lesz rá, amint távolodunk a történelemben Jézus korától, mert mind vakmerőbben működnek az alvilág erői; a gőg, a félrevezetés, a hazugság, a hatalom és az élvezet erői; még ha a tudomány és szabadság öltönyében bújnak is meg. Ezekkel szemben Jézus nem alkalmazhat emberi erőket; a törékeny emberi akaratot és a minden rosszra kapható értelmet. A Péternek adott rendelkezésben kitűnik, hogy Péter egy másfajta, emberi erőn felüli forrásból merít: „nem a test és a vér szólt hozzád, hanem a mennyei Atya" tehát az ő eszköze vagy. Neki pedig nincs szüksége a te emberi erődre, bölcsességedre, tanultságodra, jámborságodra. Ő mindezt bőven pótolja számodra. Te csak légy hűséges! *Isten titkainak sáfárától azt várják el, hogy hűséges maradjon* (1 Kor 4, 2).

Jézus tehát Pétert — érdemeitől függetlenül — egy emberi erőket meghaladó hatalommal ruházta fel. Rábízta az isteni igazságoknak védelmét minden emberi tévedéssel és ördögi hatalommal szemben. Ezt az egyháztörténelem során általában úgy értelmezték, ahogy a chalcedoni zsinat atyái vallották: „Róma szólott, az ügy el van döntve" (451-ben) Ezt a tételt évszázadok során, — sokféle támadás ellenére — nagy öntudattal védelmezte a nyugati egyház, ami könnyen úgy tűnhetett föl, mintha egy evilági értelemben vett hatalmat védett volna. A pápa világi hatalmát valóban könnyen össze lehetett keverni a péteri lelki hatalommal. Amikor aztán a pápa teljesen *elvesztette evilági hatalmát*, az I. Vatikáni Zsinaton 1870-ben úgy látták jónak, hogy a *pápa lelki hatalmát szilárdíthatják meg a pápai*

tévedhetetlenség kihirdetésével. Jézus nem arról biztosította Pétert egykor, hogy a pogány hatalom, vagy a római erőszak, vagy a zsidó törvény fölényeskedő tudománya, vagy a barbár erőszak ellen védi meg. Ezek emberi erők, ezekkel szemben nem lehet a történelemben véglegesen csatát nyerni, viszont nem lehet lelkileg csatát veszíteni sem. A csatavesztés az lenne, ha Péter vagy utódai, a pápák hamisan hirdetnék Jézus igéjét. Ezt Jézus nem hagyhatta. *Szükségszerű tehát,* hogy a pápa, amikor *Jézus nevében hit és erkölcstan tárgyában tanít,* akkor ebben a tanításban *tévedésmentes* legyen. Ezt fejezi ki, — talán egy kicsit erős kifejezéssel — a „csalatkozhatatlanság" tantétele.

Lehet, hogy ez a kifejezés a mai fülnek erős és szokatlan. Félremagyarázva úgy tűnhet, mintha Istent csinálna a pápából. Pedig erről szó sincs. Csak azt a *garanciát* akarja kifejezni, amit Krisztus Péternek és utódainak nyújtani akar az isteni kinyilatkoztatás hiteles tanításában. Mert ugyan miféle isteni mű lenne az Egyház, ha emberi erővel kellene és lehetne megvédeni az összeomlástól? Miféle szikla lenne, ha nem hordaná magában a töretlenség igéretét? Milyen *isteni igazság* lenne az, amit nem hitelesítene egy isteni pecsét. Ha egyszer Isten az ő igazságait emberre bízta, akkor szükséges, hogy ezért az emberért ő maga vállaljon garanciát, s így az igazságot megmentse az emberi ízlés és földi érdek torzításaitól, csűrés-csavarástól.

Talán ezt a gondolatot tükrözi az *anglikán prímásnak, Dr. Róbert Runcie canterbury-i érseknek* történelmi jelentőségűnek mondható beszéde, ami az Anglikán-Tanács ülésén 55 millió anglikán hívő 61 küldötte előtt hangzott el (1982). „A nagy tekintélyű teológusokból álló anglikán-katolikus vegyes bizottság 12 esztendei komoly munkája után ez év elején felelősen megállapíthattuk, hogy a pápai tévedhetetlenség katolikus hittétele nem jelenthet döntő akadályt a két egyház egyesülésében" (Kat. Szó, 1982. febr. 21.).

Lehet, hogy a keresztény hit igazságainak kifejtésében egyes teológusok a mai emberekhez és korhoz jobban alkalmazkodó kifejezéseket, szavakat találnak. Ezeket fel is ajánlhatnák az egyház *tanítói hivatalának, ami a pápából és a püspökök testületéből áll.* Nem felejthetik azonban, hogy Krisztus garanciáját a tévedésmentes tanításhoz mégsem a hittudósok, hanem a szikla, Péter, és az ő utódai

kapták. Előfordulhat, hogy a pápa „nyelve" nem mindenkinek érthető. Ez mégsem azt jelenti, hogy ő téved.

> Igen sok ember — akár még az egyoldalúan szemlélő hittudósok is, — úgy vannak az egyházi tanítás egészével, mint a velencei cipész a művészi festményekkel. Sokáig nézegette a képet, amikor megkérdezte valaki tőle:
> — Tetszik a kép?
> — Hát bizony nem nagyon, — felelte a cipész száját elhúzva.
> — És miért nem?
> — Mert a festő az egyik lyukat rossz helyre tette a cipőfűző számára.
> — Milyen igaz a mondás — gondolta magában a kérdező „suszter, ne tovább a kaptafánál".

Ha a mi korunk embere nem is nevezi a pápát „a földön járó édes Jézusnak", mint egykor *Sziénai Szt. Katalin*, egy kis elfogulatlan történelmi tanulmányozással még a sok kritika ellenére is ráhangolódhat mindenki a pápaság tiszteletére. Bizonyára igaza van a német *történetírónak a protestáns Herdernek:* „Hogy Európát a hunok, szaracénok, tatárok, törökök, mongolok fel nem falták mindörökre, a pápaságnak köszönhető." Ehhez hasonló elismerést nyújtott az ugyancsak nem katolikus világhírű történetíró *Gregorovics* „A történelemnek nem áll elegendő kitüntető cím rendelkezésére, hogy csak megközelítőleg is jelezni tudja a pápák nagy tetteit, és nem múló dicsőségét".

Örülünk, hogy a pápa a mi egyházunk feje, de még nagyobb örömünk ma, hogy a pápa az egész emberiségé.

Az Egyház tanító hivatala:

A Pápa és a püspökök közössége.

A Pápa egyedül is

a püspökök közössége *egyetemes zsinaton* nyilatkozhat ünnepélyesen a keresztény tanításról. Ezt a tanítást mindkét esetben úgy kell fogadnunk, mint magának Jézusnak a szavát.

Nem árt, ha tudjuk, hogy

az Egyház tanításának tisztasága felett a Hittani *Kongregáció* őrködik.

*

Az Egyházban eddig 264 pápa uralkodott, akik közül 78-at szentként tisztelünk.

A Szent Péter templomot 1506-ban Bramante tervei szerint kezdték építeni. 1547-ig sem jutott tovább az alapozásnál. Ekkor III. Pál Pápa a 72 éves Michelangelora bízta az építést. 1564-ig, a művész haláláig, csak a kupola dobjáig jutott az építkezés. 1598-ban fejezték be. A bernini-oszlopsort 1655 után építették.

*

A legutóbbi — II. Vatikáni Zsinatot — XXIII. János pápa hívta össze 1961-ben. VI. Pál pápa 1964-ben zárta be.

AUGUSZTUS 15. NAGYBOLDOGASSZONY

OLVASMÁNY (Jel 11, 19a, 12, 1—6a, 10a—b).
Az égen nagy jel tűnt fel: egy asszony, öltözete a nap, lába alatt a hold, fején tizenkét csillagból korona. Áldott állapotban volt.

SZENTLECKE (1 Kor 15, 20—26).
Amint ugyanis Ádámban mindenki meghal, úgy Krisztusban mindenki életre is kel.

EVANGÉLIUM (Lk 1, 39—56).
Mária még ezekben a napokban, útnak indult, és a hegyekbe sietett, Juda városába. Zakariás házába tért be és üdvözölte Erzsébetet. Amikor Erzsébet meghallotta Mária köszöntését, örömében megmozdult méhében a gyermek, maga Erzsébet pedig eltelt Szentlélekkel. Hangosan felkiáltott. „Áldott vagy az asszonyok között és áldott a méhed gyümölcse! Hogy lehet az, hogy Uramnak anyja látogat el hozzám? Lásd, mihelyt meghallottam köszöntésed szavát, az örömtől megmozdult méhemben a gyermek. Boldog, aki hitt annak a beteljesedésében, amit az Úr mondott neki!" Mária megszólalt:

„Lelkem magasztalja az Urat, és szívem ujjong megváltó Istenemben, mert rátekintett alázatos szolgálójára.
Lám, mostantól fogva boldognak hirdet minden nemzedék, mert nagyot tett velem a Hatalmas és a Szent.
Irgalma nemzedékről nemzedékre az istenfélőkkel marad.
Karja bizonyságot tett hatalmáról: szétszórta a szívükben gőgösöket,
letaszította trónjukról a hatalmasokat, az alázatosakat pedig fölemelte.

Az éhezőket jóllakatta, de a gazdagokat üres kézzel küldte el.
Gondjába vette gyermekét, Izraelt, megemlékezve irgalmáról, amelyet atyáinknak, Ábrahámnak és utódainak örökre megígért."

Mária még ottmaradt három hónapig, azután hazatért.

„Felvitetett magas mennyországba"

A Boldogságos Szűz megdicsőülését a dicsőséges rózsafüzér két utolsó titkában így foglaljuk össze: „aki Téged szent Szűz a mennybe fölvett, — és a mennyben megkoronázott". A Szentírásban azonban nem találjuk meg kimondottan ezt a két titkot. Ezért lett vita tárgya a túlzottan észelvű, és a hagyományt kevésre értékelő keresztények között. A katolikus világ azonban egészen ősi hagyományra alapítva és hitére és szívére hallgatva mindig hitte és állította, hogy Máriát az Ő szent Fia Jézus kimentette a földi enyészetből, és egészen megdicsőítette. Ennek a hitnek megszámlálhatatlan bizonyítéka az a sok templom, amit Mária megdicsőülésének tiszteletére szenteltek. Csak *a veszprémi egyházmegyében ötven templom ünnepli Nagyboldogasszony napján búcsúját*, vagyis nevenapját. Szebbnél szebb festményeken vagy szoboralkotásokban vált láthatóvá mindaz, amit művészlelkek a mai nap eseményéről, Mária mennybemeneteléről és megdicsőüléséről elképzeltek. Ezrek hódolnak felemelő énekekkel a megdicsőült Istenanya előtt:

„Örülj vigadj, tisztaságban kivirágzott anyaság, kit körülvesz mennyországban az angyali sokaság."

Mi ennek a hitnek az alapja?

Mária nem egy emberi szerepet játszott el a történelemben, ahogyan sokan szeretnék Őt látni; nem egyszerűen belépett a történelem színpadára úgy ahogy mindenki más, élt, anya lett, mégpedig történetesen a Messiásnak az anyja, s végül lelépett a színpadról; meghalt, úgy mint a többi anya. Igaz, hogy Mária olyan mint a többi ember, de mégis *egészen más*. Miben más?

1. Elsősorban abban, hogy *egészen szép, egészen tiszta.* Az angyal így mondta: kegyelemmel teljes. Ezt mi magunktól nem mernénk senkiről állítani, még a legnagyobb szentekről sem. Milyen szerencse, hogy Máriáról maga az Úr angyala mondta el. *Tota pulchrának nevezi az egyház* (Én 4, 7), de igazában alig tudjuk lelkünk elé állítani Mária teljes lelki szépségét, tökéletes tisztaságát, pedig valamiképpen minden emberben benne van a tiszta szépség iránti vágy. Elfogadjuk tehát az angyal állítását. Mária az a szépség, akinek lelkét a bűnnek árnyéka sem érte.

Olyan Királynő Ő, aki jobb minden édesanyánál, ezért mindig ad. Van hozzá szíve és van miből adnia, hiszen az Ő szépsége egyúttal hatalom is. Olyan hatalom, amely szelíd és ezért nem sújt, hanem fölmel; nem vár, hanem ad. Erős, de nem erőszakos. Olyan mint a tavaszi napsugár, mely megolvasztja a jeget és életet fakaszt a tegnap még csonttá fagyott földeken. Olyan hatalom ez, hogy aki a sugárzásába kerül, az megtelik egy csodás érzéssel: a szív belső örömével.

Ismerjük a Szentírásból *Judit történetét.* Három napi imádság és böjt után az Istentől kapott szépséggel lépett az ellenséges hadvezér táborába. A szépség hatalma nézett farkasszemet a fegyvereken nyugvó nyers erővel. Melyik győzött? „Et captus est Holofernes", vagyis Holofernes, a hadvezér, a szépség foglya lett.

És milyen lehet Mária szépsége? Olyan, hogy *a kis látnokot, Bernadettet* semmiféle erőszak nem tudta leállítani, hogy a kitűzött időben a találkozás helyére ne menjen. S amikor a kislány elbeszélése után egy szobrászművész márványból elkészítette a Szent Szűz szobrát, annak szépsége olyan messze esett Máriáétól, hogy Bernadette csak ezt hajtogatta: *nem nézhetem. Ez nem Ő.* A szépség a szeretet tükre. Aki nagyon szeret, az nagyon szép.

> Talán ezt érezte meg a 60-as évek egyik szépségkirálynője a finn leány *Armi Kuselaa,* amikor a Miss Univers cím elnyerésével adódó sokféle érvényesülési lehetőség közül az egyszerű családanyai hivatást választotta. Protestáns létére rózsafüzért akasztott a nyakába, katolikus férjet választott magának, majd katolizált és népes család édesanyjává lett. Legfőbb vágya volt, hogy 7 gyermekéből legalább egy pappá, egy pedig apácává legyen. Vallotta, hogy az igazi szépség nem az, amit

a földi tekintetek zsürije állapít meg, hanem amibe a szeretetteljes szív öltözteti az embert.

Mária szeretetének nem volt árnyéka, ezért maradt Ő mindvégig a legszebb földi lény.

2. *De egyúttal a leghűségesebb is.* És ez volt az Ő földi érdeme: *a tökéletes odaadás.* „Legyen nekem a Te igéd szerint" (Lk 1, 38). Minden jó keresztény igyekszik őszintén imádkozni a Miatyánkban, legyen meg a Te akaratod. De vajon tudjuk-e mindenkor és mindenben Isten akaratát követni? Akkor soha nem követnénk el bűnt, soha nem lenne bennünk a legkisebb önzés; akkor mindig keresnénk és vállalnánk a nagyobb áldozatot;... Mária érdeme éppen ez volt, Ő mindig mindenben vállalta Isten akaratának teljesítését. Ezért neki még fokozottabban meg kellett hoznia az édesanyák áldozatát. Minden édesanyának a legkedvesebb és legértékesebb a saját gyermeke. De lehet-e Jézusnál kedvesebbet, csodálatosabbat elképzelni? És ezt a Fiút 33 évesen gonosztevők sorsára jutva kellett Máriának látnia. A miértre Ő sem tudott válaszolni, de elfogadta, mint Isten akaratát.

Ez volt Mária hűségének tetőfoka. És ez volt kegyelemmel-teljességének biztosítéka.

Mert, ha a szépség hatalom, akkor a hűség maga az élet, a lélek lüktető ereje. A család igazi élete is ezen áll, vagy bukik. Lehet egy családban nézeteltérés, vagy összeszólalkodás, de ez csak annyit jelent, mint a vasúti kocsik egymásnak ütközése, vagy csikorgása a váltókon át, amíg azonban a kerekek a síneken maradnak szépen, egymás mellett párhuamosan futnak, addig nincs baj. Amíg a hűség megmarad egy családban, addig nem lehet tragikus karambol.

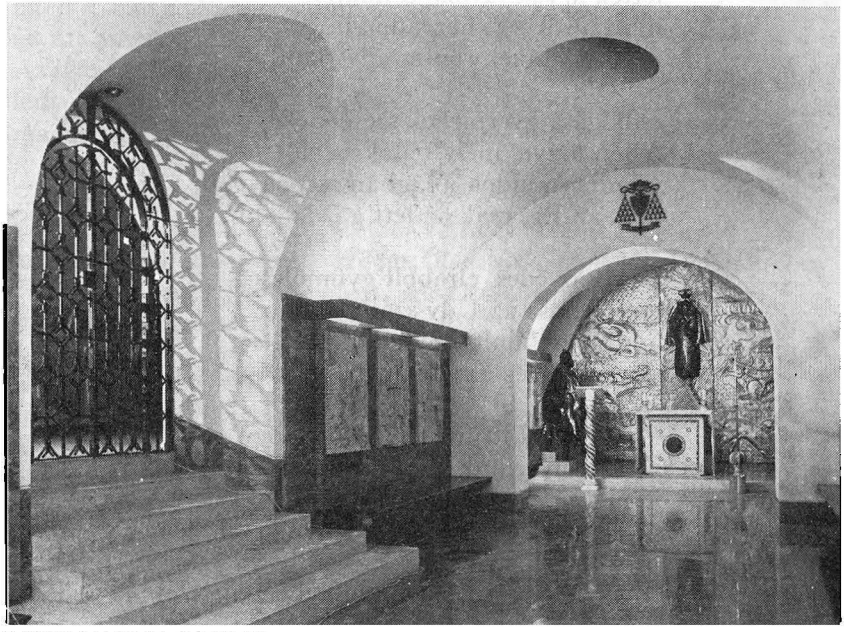
A hűség elsősorban az Istennek szól: „legyen meg a Te akaratod". Ez a készség elsősorban az Istentől adott hivatás elvállalásában érvényesül. Máriához így szólt: a Megváltó anyja leszel... Másokhoz így: Te négy gyermek anyja leszel; te egy nehéz természetű férj hitvese leszel; te nyomorék gyermekek ápolója leszel... Legyen meg a Te akaratod, — mondták erre mély hittel anyáink. Bolondok voltak? Dehogy! Ellenkezőleg: boldogabbak, mint a mai nők. Boldogabbak a kapa, az ásó, a fejkosár súlya alatt, és a naphosszat való görnyedezés verejtékében, mint a mai nők a kozmetikai szereket rejtő divattáskával, és a cigarettafüst bódító árnyékában. Azok lelkét

betöltötte a hivatástudat, a gyermekért, hitvesért vállalt küzdelem, Isten akaratának teljesítése. Tudták, miért élnek. Ha ma feltesszük a kérdést: miért élsz? Sok asszony részéről legfeljebb ez lehetne a válasz: azt nem tudom, kiért és miért, de *talán* a magam akarata szerint. De mi ennek az életnek az értéke? Igazi értékes nő csak a hűségből bontakozhat ki. Emberekhez pedig csak az lehet hűséges, aki hűséges maradt Istenéhez is.

3. Ha Mária teljes volt a tisztaságban és a hűségben, akkor úgy érzzük: teljesnek kell lennie a *dicsőségben is*. Ez a mai ünnep igazi értelme. *Mária* — várakozás nélkül — *annnak a dicsőségnek részese lett, amit a jók a világ végi feltámadáskor nyernek el.* Ő közvetlen halála után jutott be abba a végleges boldogságba, ami reánk a világ végén vár. Máriának ez a kitüntetése olyan, amit a régiek a legnagyobb földi méltóság elnyeréséhez a királynői ranghoz tudtak csak hasonlítani. Ezért mondták Mária megdicsőülését megkoronázásnak. Világos, hogy nem valami földi drágakövekkel kirakott és színaranyból készült koronával dicsőült meg Mária, hanem a lelki szépség, és *az a szentség jelentette számára a koronát*, ami földi értékekkel nem mérhető, s amely az angyalok és szentek vég nélküli tiszteletét váltja ki.

Nagyon színes középkori legendáink elmondják, *miként temették el az apostolok Máriát*; hogy kik voltak ott jelen; miként jöttek az angyalok, és milyen dicsőség ruhájába öltözött Mária. Amikor Jézus Őt a mennybe vitte: „a mennyei kapuhoz közeledvén angyali trombitazengés között bevivé a mennyei városba, annak dicsőséges utcáin általmenvén minden angyali karok rendben állottak, s királynéjokat üdvözölték" (Bálint S.: Ünn. kal. II. 181.). Nyilván ez a leírás emberi elképzelésből fakad. És mi a valóság? Az, hogy Mária a földi életének megszűnésekor mindjárt teljes boldogságba, égi megdicsőülésbe került testével együtt. Nála a test többet jelentett, mint a többi embernél. Nálunk a test az emberi lélek hordozója. Ezért a lélek a test halálakor kényszerhelyzetbe kerül. Maguk a hittudósok sem tudják eldönteni, milyen anyagi hordozókhoz kössék hozzá a halott testből elszakadó lelket, hogy megmaradjon az ember *egysége*. Hogy ne kelljen *„szegény léleknek" Kharon ladikja körül bolyongnia — ahogyan a görögök hitték —. A Szűzanya teste Jézus Krisztus isteni lelkének is hordozója volt*, amíg emberi életet adott neki. Ez elég ok arra, hogy ez az isteni tabernákulum *ne legyen a halál pusztításának martaléka.*

A Szeged környéki Szőreg községben a Mária-tisztelő magyar nép ajkán járja egy találós kérdés: hol magasabb a föld az égnél? És a válasz: ott, ahol Máriát eltemették. Ott ugyanis láthatatlanul egy kis mennyország rejtőzött el, hogy befogadja a megdicsőült Istenanyát. Sok helyen pl. Tápén ezért ilyenkor *virágokból megszövik Mária koporsóját* mintegy jelezve a mennyei szépséget és illatot. Mi hitünk-

RÓMAI MAGYAR KÁPOLNA

ből és jócselekedeteinkből fonjuk meg hódolatunk koszorúját a megdicsőült Szűzanyának, hogy osztozkodhassunk egykor az Ő dicsőségében is.

*

„A szakadatlan, ősegyházig visszanyúló hagyomány szerint a Megváltó édesanyjának, Máriának holttestét nem engedte át a földi enyészetnek, hanem röviddel halála után föltámasztotta, és magához emelte a mennyei dicsőségbe. Ezt a népi jámborságban is évszá-

zadokon át öröklődő nézetet XII. Pius a Fulgens korona kezdetű bullájában hittétel rangjára emelte (1951). Ezzel voltaképpen elismerte a szakrális folklórhagyomány élőszavas tanúságtételét is" (Bálint S. Ünnepi kal. II. 177.).

*

Nem csupán a síró tanítványok
lettek árvák távoztod miatt:
nézd a sok-sok hervadó virágot,
nézd, a cinkék röpte mily riadt,

csillogása gyermekek szemének,
tehén tőgye, mely tejtől dagadt; —
minden-minden jóságban szegényebb,
csak az Ég, csak az lett gazdagabb.

Kertünk édes, elrabolt gyümölcse,
szétolvadsz az Üdv szájába' már,
add, hogy ájult lényünket betöltse
ez az íz és ez az illatár.

Tőled távol itt maradtunk, s hogy mi
vigaszt nyerjünk kissé legalább,
nyújtsd az enyhületnek italát,
végleg úgyse tudnánk megnyugodni.

(Rilke: Mária mennybemenetele)

SZENT ISTVÁN KIRÁLY ÜNNEPE

(augusztus 20)

OLVASMÁNY (Péld 4, 10—15, 18—20).
Hallgasd hát meg, fiam, fogadd el szavaimat, akkor nagy lesz száma élted éveinek. Megmutatom neked a bölcsesség útját, egyenes lesz az út, amelyen járatlak.
Az igaz ember útja, mint a hajnal pirkadása, egyre világosabb, míg fényes nap nem lesz. A gonoszok útja olyan, mint a sötét éjszaka, maguk sem tudják, miben botlanak meg.

SZENTLECKE (Ef 4, 17—24).
Korábbi életmódotokkal ellentétben vessétek le tehát a régi embert, akit a megtévesztő kívánság romlásba dönt. Újuljatok meg lélekben és érzületben, s öltsétek magatokra az új embert, aki az Istenhez hasonlóvá alkotott, megigazult és valóban szent teremtmény.

EVANGÉLIUM (Mt 7, 24—29).
Jézus így tanított a hegyi beszédben:
Aki hallgatja szavamat és tettekre is váltja, az okos emberhez hasonlít, aki sziklára építette a házat. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvített a szél és nekizúdult a háznak, de nem dőlt össze, mert szikla volt az alapja. Aki hallgatja ugyan tanításomat, de nem váltja tettekre, a balga emberhez hasonlít, aki házát homokra építette. Szakadt a zápor, ömlött az ár, süvített a szél és nekizúdult a háznak. Az összedőlt és romhalmazzá vált."
Ezzel, Jézus befejezte ezeket a beszédeket. A nép ámult tanításán, mert úgy tanított, mint akinek hatalma van, s nem úgy, mint az írástudók.

Krisztus atlétája

Egyik katolikus hetilapunk címoldalán hozta annak a XII. századból való kőszobornak fényképét, amely Szent István királyt ábrázolja. A művész ugyan csak kb. 100 évvel a király halála után örökítette meg alakját, de az arc mégis kifejező, mégis valóban Szent Istváné. A hosszúkás arcon az ajkak mereven záródnak, a szinte eltűnő száj a lemondás, kemény önfegyelem, és a befeléfordulás kifejezése. A szigor merevsége ül rajta. Ugyanakkor a szemek szinte gyermeki érdeklődéssel tágulnak kerekre: messzenézők és tiszták, mintha egy régi mondást akarnának kifejezni: „Non est mortale, quod opto". Vagyis: Nem halandó dolgokra vágyom.

Nemcsak a kőszobor szemeiből, hanem a király István egész művéből is ez tükröződik vissza: amit ő tesz, azt elsősorban Istenért és a lelkekért teszi; a mulandó dolgokat pedig csak eszköznek tekinti Isten szolgálatában. Szent István nagy művét olyan hatalmas emberi lélek munkálta ki; olyan gyémántkemény akarat valósította meg, amelynek határai túllépték az emberi mércét. Messze előretekintettek a századokba, sőt túl a századokon egészen az örökkévalóságig. Ezért *amit* Szent István alkotott, az földi, de *amiért* alkotta, az égi. Akit szolgált, az emberi: maga a magyar nép. De *akinek szolgált* az isteni: Jézus Krisztus. Nem véletlen, hogy már kortársai az „athleta Christi", a Krisztus atlétája címmel tüntették ki.

A történetíró ezt írja róla: „Szent István olyan örökséget hagyott ránk, hogy nélküle megmagyarázhatatlan lenne életünk, létünk és történelmünk". Vagyis, neki köszönhetjük, hogy élünk és magyarok vagyunk. Ebben a megállapításban általában egyetértenek mindazok, akik ismerik történelmünket. A vita azon kérdés körül van: hogy melyik Szent Istvánnak kell köszönni létünket? A zseniális politikusnak? A szerencsés kezű kezdeményezőnek? A céltudatos és egyesek szerint kegyetlenségig kemény akaratembernek? Vagy mindezek felett valami másnak, valami lelkibb erőforrásnak? Tárgyilagos történelemszemlélettel megállapíthatjuk, hogy bár mindezek a tulajdonságai megvoltak, Szent István igazi erőforrása mégis elsősorban keresztény hite volt.

A messzenéző szemek, az *örökkévalóságba* fúródó tekintet, amelyet a Krisztus mellett való visszavonhatatlan döntés adott neki, erről tanúskodnak. Szent István nem paktumot kötött a kereszténységgel,

nem egy enyém-tied szerződést hozott létre, hanem átadta magát a krisztusi tanításnak és az Egyház közösségének. Ettől a tanítástól és közösségtől várta egész népének átállítását egy új, magasabb erkölcsi síkra. Olyanra, amelyik a pillanatot mindig a jövő felelősségének tudatában éli át; olyanra, amelyik az embert nem harcostársnak, és ellenségnek könyveli el, hanem embertársnak.

Szent István a pápában nem politikai partnert látott, hanem Krisztus helyettesét. Krisztust nem valami szellemi segítőtársnak tekintette, hanem *teljes szívvel szerette*, mint Isten fiát. Ezért akarta önmagát és népét örökre Krisztusnak átadni. *Szabó Magda* történelmi drámájában jól érzékelteti: Géza, az apa, csak két nemzedékkel gondolkozott előbbre. Akarta a békét, hogy abban felerősödve a magyarság megtarthassa a „német felett" az utolsó ítéletet. A békét a nemzeti bosszú szolgálatába akarta állítani. Szent István békéje egészen más. Azon a krisztusi erkölcsi alapon nyugszik, aki el tudja felejteni a megbántásokat. Csak a szeretetre épített béke tudja igazán szolgálni az emberiség felemelkedését és lelki szabadságát.

Szent István éppen ezért hosszú uralkodása alatt alig viselt háborút, akkor is csupán a krisztusi hit és *a nemzeti önállóság védelmében*. Népét nem az enyészetnek, a háborúnak, hanem az életnek és Krisztusnak akarta átadni. Krisztus világosságában látta, hogy az ember nem a mának teremtetett, s ezért nem is élhet a mulandó dicsőségnek, a hatalomnak, vagy az anyagnak. Ha egy nép elkezd a mának élni és az isteni törvényeket felcseréli az önzés rövid életű szabályaival, akkor életét is nagyon rövidre szabja. Mindig meghökkentő, amikor olyan erkölcsi szemlélet akar tért nyerni, amelyik a közösség helyett az önző én, és a holnap távlatai helyett a pillanatnyi jó jogait hangoztatja.

> Nemrégiben népesedési gondjainkról folytatott vitában olvashattuk: „Furcsa népesedés politikai érvelés az, amelynek állandó témája, hogy ne 9 millióan legyünk, hanem 10 vagy 11 millióan. Közben senki sem beszél arról, hogy ettől jobb, vagy rosszabb lesz-e ebben az országban élni? Magas termelékenységű társadalomban 9 millió ember jobban élhet, mint egy olyan 11 milliós országban, amelyben az emberek közötti viszonyok rosszak" (ÉS, 1982. febr. 5. 7. o.).

Úgy tűnik e szavakból, hogy az erkölcsi követelmények igazán másodrangúak a jólét biztosítása mögött. Ez a tekintet valóban nem néz az örökkévalóságba, de még a harmadik évezredbe sem. Ezért hirdeti meg azt a háborút, *a jólét farizeusi törvénye értelmében*, amelyet egy nép vív meg az anyaméhben megfogamzott védtelen „honfitársakkal" saját gyermekeivel szemben.

Szent István nagy érdeme, hogy önmagát és népét az örök törvények útjára tudta állítani. Ezért értük meg az első évezred éveit. Nagy kérdés, rátalálunk-e újra az isteni törvények útjára, hogy megérhessük a második évezredet is? Ezt csak a hit világossága biztosíthatja nekünk.

Szent István király azonban nemcsak népét, hanem mindenekelőtt önmagát jegyezte el tökéletes következetességgel Jézus Krisztussal. Végső soron ez volt az ő művének igazi fundamentuma. „Várak megvívójánál nagyobb hős az, aki önmagát legyőzi." — állapította meg a régi bölcs. Ilyen volt Szent István. Ezért tudott egy pogány nép fölé emelkedni, hallatlan tekintélyt szerezni, mert elsősorban tudott önmaga fölé emelkedni. Napjainkban, amikor szülők és nevelők képtelenek szilaj gyermekeket fegyelemre szoktatni, szinte csodának látszik, hogyan volt képes Szent István a szilaj felnőtt pogány tízezreket „megnevelni", de legalábbis megfékezni? Egyetlen válasz: *a példa erejével.* A történetíró — *Győrffy György* — írja róla: „A kortársak egy gyakorló keresztény uralkodót mutatnak be Istvánban, aki *politikai és hadi tevékenységében is érvényesítette az erkölcsi normákat*". Ez volt az évszázadokra szóló siker titka. Régebbi időkben kialakultak ,— s talán ma is sokakat kísértenek — olyan nézetek, hogy a politikai életben nincs erkölcs (Machiavelli.). Pedig minden nap rá kell jönnünk, hogy az erkölcstelenség még a politikában sem jelenthet sikert, csak gyalázatot. Minél magasabb szintű az erkölcs éppen a vezetők életében, annál biztosabb a jövő a nemzetek életében. A legmagasabb erkölcsi szint a szeretet. Szent István éppen ebben szárnyalta túl kortársait. A *merseburgi püspök*, aki a többi uralkodókat zsarnoknak nevezte, Szent Istvánról így írt: „Sohasem hallottam, hogy valaki a *legyőzöttet így kímélte volna, mint István király*".

Azokat, akik szellemükkel belevilágítanak egy nép történelmébe, üstökösnek szokás nevezni. Ilyennek mondták Petőfit... Bizonyára nem véletlen, hogy Szent Istvánt nem üstökösnek nevezzük, — mely

— „jött, s távozék" ahogy a költő írta, — hanem *tündöklő csillagnak*. Az egyház ezért emelte szentjei sorába. Nem azért volt szent, mert királyi korona díszlett a fején, hanem mert *Krisztus töviskoronáját* viselte szívén. Nem azért lett tiszteletreméltó, mert a hatalom jogarát szorította vasmarkában, hanem mert *lágy marokkal tudta osztogatni a vagyont Jézus szegényei között*. Nem azért lett krisztusi hős, mert kard díszítette oldalát, hanem azért, mert az *alázat ékesítette lelkét*. Amikor álruhában koldusok között alamizsnát osztott, gyalázattal illették, szakállát tépték, ő pedig imádkozott értük. Nem azért volt Krisztus apostola, mert kettős keresztet hordtak előtte, hanem azért, mert munkája nyomán *templomok keresztjei emelkedtek* a vadon fölé országszerte. István király szent volt, de nem azért, mert prédikálta az evangéliumot, hanem azért, mert *élte azt szívvel-lélekkel*. Magyaroknak tündöklő csillaga ő, aki évszázadokon át világított és ma is világít, úgy mint eligazító hajnalcsillag. Nézzünk fel rá, hogy magyarságunk jövő útját el ne tévesszük.

*

...„Parancsainkban a szent hitet tesszük első helyre... legelőször azt hagyom meg, tanácsolom, illetve javaslom és sugallom kedves fiam, hogy a katolikus és apostoli hitet akkora buzgalommal és éberséggel őrizd, hogy minden Istentől rendelt alattvalónak példát mutass, s valamennyi egyházi személy méltán nevezzen igaz keresztény hitvallású férfinak.

Az erények mértéke teszi teljessé a királyok koronáját, és a parancsok közt a tizedik. Mert az erények ura a királyok királya, miként égi serege áll kereken tíz karból, úgy életed vitele kerekedjék ki tíz parancsból. Kell, hogy a királyt kegyesség s irgalmasság díszítse, de a többi erény is hassa át és ékesítse, mert ha a királyt istentelenség és kegyetlenség szennyezi, hiába tart igényt a király névre, zsarnoknak kell nevezni. Ennek okából hát, szerelmetes fiam, szívem édessége, sarjam jövő reménysége, kérlek, megparancsolom, hogy mindenütt és mindenekben a szeretetre támaszkodva ne csak atyafiságodhoz és a rokonságodhoz, vagy a főemberekhez, avagy a gazdagokhoz, a szomszédhoz és az itt lakóhoz légy kegyes, hanem még a külföldiekhez is, sőt mindenkihez, aki hozzád járul. Mert a szeretet gyakorlása vezet el a legfőbb boldogsághoz. Légy irgalmas minden erőszakot szenvedőhöz, őrizd szívedben mindig az isteni intést:

„Irgalmasságot akarok és nem áldozatot". Légy türelmes mindenekhez, nemcsak a hatalmasokhoz, hanem azokhoz, akik nem férnek a hatalomhoz. Azután légy erős, nehogy a szerencse túlságosan felvessen, vagy a balsors letaszítson. Légy alázatos is, hogy Isten felmagasztaljon most és a jövőben. Légy majd mértékletes, hogy mértéken túl senkit se büntess vagy kárhoztass. Légy szelíd, hogy sohase harcolj az igazság ellen. Légy becsületes, hogy szándékosan soha senkit gyalázattal ne illess. Légy szemérmes, hogy elkerüld a bujaság minden bűzét, valamint a halál ösztönzőjét.

Mindez, amit fentebb érintettünk, alkotja a királyi koronát, nélkülük sem itt nem tud senki uralkodni, sem az örök uradalomba bejutni. Ámen."

(Részlet Szent István király Intelmeiből)

*

Talán nem gondolunk rá, hogy a jelenleg is működő püspökségek közül Szent István alapította:
Veszprémben
Esztergomban
Győrben
Pécsett
Kalocsán
Vácon
Egerben
Csanádban (Szeged) — Biharban (Nagyváradon) és
Erdélyben (Gyulafehérvár)

Székesfehérváron és Szombathelyen Mária Terézia alapított püspökséget.

KISBOLDOGASSZONY

(szeptember 8)

OLVASMÁNY (Mik 5, 2—5a, Héb 1—4a).
De te, (Betlehem) Efrata, bár a legkisebb vagy Juda nemzetségei között, mégis belőled születik majd nekem, aki uralkodni fog Izrael felett.

SZENTLECKE (Róm 8, 28—30).
Tudjuk azt is, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra válik, hiszen ő saját elhatározásából választotta ki őket.

EVANGÉLIUM (Mt 1, 19—23).
Jézus Krisztus születésének ez a története: Anyja, Mária, Józsefnek a jegyese, még mielőtt egybekeltek volna, gyermeket fogant a Szentlélek erejéből. Férje, József igaz ember volt, nem akarta meghurcolni, ezért úgy határozott, hogy titokban bocsátja el. Míg ezen töprengett, megjelent neki álmában az Úr angyala és így szólt hozzá: „József, Dávid fia, ne félj attól, hogy feleségül vedd Máriát, hiszen a benne fogant élet a Szentlélektől van. Fiút szül, akit Jézusnak nevezel el, mert ő szabadítja meg népét bűneitől".
Ezek azért történtek, hogy beteljesedjék, amit az Úr a próféta szavaival mondott:

Anya lesz a szűz és fiút szül,
Emmánuel lesz a neve,
Ez azt jelenti: Velünk az Isten.

Mária, jó Anyánk!

A boldogságos Szűz születésnapjára szeretnénk valami méltó ajándékot hozni. Sok mindenre gondolhatunk, de talán legszebb, ha szívünkben felgerjesztjük a nagy tiszteletet, szeretetet és ragaszkodást, amivel *az édesanyai hivatás előtt hódolunk*. Mária minden kitünte-

tése mellett anyasága áll a legközelebb hozzánk, és ez hangol igazi gyermeki bizalomra bennünket.

Mécs Lászlónak a papköltőnek van egy megható verse. Címe: *Anya kell!* A vers születésének éveiben még azt gondoltuk, hogy csupán az elkorcsosodott úri köröket akarja pellengérre állítani a költő, de ma már szomorúan látjuk, hogy kevés kivétellel minden családról megírhatná e versét. — *Valahol egy előkelő családban* házi bálban szórakoznak. Szól a zene, járják a táncot, s a háziasszony csinosan kiöltözve üres bókoktól kísérve nagyon derűsen szórakozik. Egyszer csak odajön hozzá a dajka, és jelenti, hogy kisgyermeke sír és anyja után kiált. Kiáltásának foszlányai áthallatszanak a nyitott ajtón: Anya kell! Anya kell! A nevelőnő hiába erőlködik, hogy megbékítse. Hiába kínálgatja neki a játékszereket, a kóchuszárt, a babákat, a bohócot; ezek nem kellenek neki, mert ezeknek nincs szívük. Kóc, fűrészpor és vatta van a helyén. Márpedig a kisgyermeknek most meleg szeretetre, anyai szívre volna szüksége; csak ez tudná elbékíteni. Ezért kiált.

Azóta évtizedek teltek el, a világ még gazdagabb lett játékban, pompában, jólétben. A gyermekek a játékok özönét kapják, és mégis boldogtalanok maradnak. „A csecsemők kara sír: Anya kell!" A felnőttek életének középpontjába a TV, az autó, a villa és az érvényesülés kerül; *az édesanya* pedig az élet peremére sodródik, és hamar a feledésbe ejtik. Aztán az ember nem tudja, miért, de olyan üresnek érzi az életet. Mi hiányzik? Az anyai szív! A régi kérdés mindjobban időszerűvé lesz: mikor öregszik meg az ember? Amikor évei elmúlnak? Ha munkaképtelenné válik? Ha beteg lesz? Ha megőszül? Nem! Hanem akkor, amikor elveszti az édesanyját.

Bizonyosan nem véletlen, hogy a mi Urunk Jézus Krisztus, az Istenember édesanyát választott magának. Egészen ember akart lenni, méghozzá Istenhez illően, csodálatosan: emberi atya nélkül, de *földi édesanyától.* Miért? Mert Isten megtiszteltetéssel akarta koronázni az édesanyák hivatását. Meg akarta mutatni a világnak, hogy a nő sokkal több, mint nő. *A férfi*világ tervez, szervez, épít, harcol, rombol, — a saját emberi felelősségére, *és ember marad. A nő Isten választott edénye lesz:* benne és általa adja Isten a világnak a három legnagyobb ajándékot: az életforrást, az örömforrást, és az üdvösségforrást.

1. *Az édesanya életforrás.* Isten neki adta ajándékba az életadás

csodás hivatását. A Szűzanyáról hangzik el, hogy ő a Szentlélek Mátkája. A teremtő Isten közvetlen isteni erővel tette őt édesanyává, az Isten Fia anyjává. De ugyanígy Isten teremtő életadó ereje nyilatkozik meg minden anyaságban, s ezért minden édesanya a teremtő Istennel van eljegyezve: hiszen csak Isten lehet az élet végső forrása.

Hiába erőlködik az ember, hogy kémiai kotyvasztással hozzon létre életet; a lombikbébi kísérlete mindig kudarcot vall. De ha egyszer mégis sikerülne létrehozni vegyi úton életet, sőt emberi életet, vajon mit nyernénk vele? Kinek jutna eszébe az, hogy a holdra költözik, mivel ott „könnyebb az anyag"? Ettől még kivetett, szenvedő, sorvadó nyomorékká lenne az ember a kopár hold elhagyatottságában. De ugyanilyen lenne a lombik ember is, *anyai szeretet nélkül.* Hiszen már a mai gyermekek is, alig tudják kiheverni azt a szeretethiányt, amivel gyermekkorukban megcsalja őket az anya önzése, szórakozása, vagy családon kívüli foglalkozása. Az emberélet nem a lombikban forrásozik, hanem *Isten erejével az édesanyák szívében.*

De ha az édesanyák az életforrások, ebből az következik, hogy ennek a forrásnak tisztának és szentnek kell lennie. Régen minden forrást szentnek tartottak az emberek. Ma már legfeljebb itt-ott akadnak szent források, de annál bővebben buzognak a mérgező, gyilkos, szennyforrások — a halál forrásai. Ezek az önzés, a hiúság, az érzékiség, a gyűlölködés, a felelőtlenség sokszor mérges, gázos, véres kútjai. — Életforrásnak lenni nagy méltóság, de nagy *boldogság* is. A Szűzanya is remegő hangon mondta ki a szót az angyalnak: legyen a te igéd szerint! Erzsébet házánál azonban már a boldogság himnusza tör ki lelkéből: „*Ím boldognak hirdet engem minden nemzedék*" (Lk 1, 38 és 48). Igen, minden nemzedék, mert a Szűzanya Jézus Krisztus által mindenki számára a lelki élet forrásává lett. Ezt érezte meg *Ady* is, amikor *A pócsi Mária* c. költeményével hódol a Szűzanya előtt:

Ó Mária,...
Regina vitae, és maga az Élet,
Ma csúf napomon veled hadd beszélek...
Ó Mária, Élet, giling-galang,
áldassál, hogy ma találkoztam véled.

2. *Az édesanya örömforrás.* Isten a férfi által munkást és küzdőt, az asszonyon keresztül pedig mosolyt és meleget akart hozni a földre. A boldogítás szerepét juttatta neki. *Madách* is megállapította:

„S ha tettdús életed
zajában elnémul az égi szó,
E gyönge nő tisztább lelkülete
meghallja azt, és szíverén keresztül
költészetté fog és dallá szűrődni".

(Az ember tragédiája, 15. szín)

Sajnos, a mi modern nyelvünkben már ritkán fordul elő az édesanya, a hitves, a feleség szó — annál gyakrabban így: a nő, az asszonytárs, a csaj, az öreglány. Miért szerettük meg annyira ezeket a semmitmondó kifejezéseket: *nő*nap, *nő*kongresszus, *női* egyenjogúság? Nem vesszük észre, hogy ezek leépítik a női méltóságot? Hiszen ezek a legalacsonyabb kifejezések, ahogy a női nemről beszélni lehet. Ennyit még az állatvilágban is megkapnak a nőstény szóban, ahol pedig az élet valóban nem több, mint biológia. Az emberi világban a nő *hivatás* hordozója, a hitvesi édesanyai hivatásé. A kérdés tehát ez: boldogít-e valakit? Örömet sugároz-e az emberek életében? Hoz-e jóságot, szeretetet, vigaszt a világba? Ez volna a hivatás. Vagy talán csak dolgozó gép, beszélő hangszóró, kirakatbáb, vagy elromlott automata, amely elnyeli a pénzt, de nem nyújt érte semmit? Vagy valóban az, akin keresztül az Isten az ő szeretetét sugározza a földre?

A Szűzanya valóban *az isteni szeretet eszköze.* Ő általa jött a tökéletes öröm a földre: a felszabadulás, az örök élet öröme. De őáltala jön a lelkesítő szépség, a vigasztaló erő is évszázadokon át. Igaza van az éneknek: „Boldogságot harmatoztál, — drága bokor, édes bimbót virágoztál".

A híres francia katolikus költő *Paul Claudel* írja:

„Dél van. A templom nyitva áll. Belépek.
Nincs, amiért könyörögjek, vagy amit felajánljak néked.
Csak azért jöttem, Szűzanya, hogy nézzelek,
Mert te vagy a szép, mert te vagy a szeplőtelen.
Te vagy az asszony, akit *fölmagasztalt végre a kegyelem.*

(Délben a Szűzanyánál)

3. Végül az *édesanya üdvösségforrás.* A Szűzanya közreműködött Jézussal a megváltás művében. Egy kis jogászi okoskodással következtetünk: Mária a megváltó édesanyja, tehát az üdvösség forrása. Mária hajnalcsillag, — mondjuk szép költői kifejezéssel, — mert Jézus az üdvösség napja. Csak egyről nem szabad elfeledkeznünk. Arról, hogy *megváltani annyi, mint szenvedni.* Tehát, ha a Szűzanya a Megváltó édesanyja, akkor nem lehet más, mint *fájdalmas Anya.* Édesanya csak az lehet, aki tudja vállalni a fájdalmas anya áldozatát. A mi világunknak is kell a megváltás, hogy fiataljaink lelkileg szabadok legyenek, hogy lelkesedni tudjanak; hogy életüknek értelmét megtalálják; hogy a szeretetben boldogok legyenek. Ehhez elsősorban nem az „édesanyám sok szép szava" kell, hanem a könnyek, lemondások, csalódások és fájdalmak anyja. Az édesanyák öle *forrás,* hogy benépesedjék a föld. A fájdalmas anyák szíve az *oltár,* amelyen az örök élet fénye ragyog fel, hogy benépesedjék a menny. Mert „szenvedni annyi, mint diadalt aratni" — mint *Babits írja.*

> *Axel Munthe svéd orvos* írónak van egy szép könyve: San Michele regénye. Ebben leírja a messzinai földrengést, amely pillanatok alatt 30 ezer ember életáldozatát követelte. A város rombadőlt. A szörnyű pusztulás után egy lezuhant gerendán ülve édesanyát pillantott meg: „Homlokán végig csúnya seb, de a gyermek sértetlen maradt. Most mellére teszi a kicsit. Pompás kis fickó... Mellette egy kosárban egy másik csecsemő. Nyilván a pusztulásban anyja nélkül maradt. Ezt is ő táplálja. Ránéztem erre a derék, keményvágású kalábriai asszonyra, és a két szopó gyermekre. Akkor egyszerre megvilágosodott előttem: Halál, hol a te fullánkod? Hol a te győzelmed?"

Bizony nem ott, ahol a sebesült és rongyokba takart anya a magáé mellett az idegen gyermeket is táplálja, hanem ott, ahol a jólétben tobzódók saját gyermeküktől is megtagadják az életadó szeretetet. A halállal csak az édesanyák tudnak szembenézni. A kezek, melyek a bölcsőt ringatják, kormányozzák a történelmet is. Szűzanyánk, adj nekünk bölcsőt ringató édesanyákat!

*

Köszönöm, Édes, a szép eget,
hogy láthatom...
Köszönöm, Édes, a fű neszét,
hogy hallhatom...
Köszönöm, hogy illatát
ezer virág ontja felém
Köszönöm, Édes, a csókodat,
amelyben lettem én.

Köszönöm a kezemet:
olyan, mint a tiéd;
Téged őriz a mozdulat,
ahogy megyek feléd;
Hangod kél az ajkamon,
szavam téged idéz;
Benned fogant a fénysugár,
amely szívembe néz.

Köszönöm, Édes, hogy jó szavad
pólyázta szívemet...
Szerelmes szép meleg szemed
vigyázta léptemet.
Köszönöm a Mennyeit,
hogy mutattad nekem
Nyerj, Édes, boldog életet
Tőle odafenn!

MAGYAROK NAGYASSZONYA

(szeptember 12)

OLVASMÁNY (Sir 24, 23—31).
Anyja vagyok én a szép szeretetnek,
az istenfélelemnek, a hitnek és a szent reménynek.
Bennem megtaláljátok bőségesen
az igaz élet és a helyes életút kegyelmét.

SZENTLECKE (Gal 4, 4—7).
Mivel az Isten fiai vagytok, a Fia Lelkét árasztotta szívünkbe az Isten, aki őt így szólítja: Abba Atya! Tehát nem vagy többé szolga, hanem fiú, s ha fiú, akkor Isten kegyelméből örökös is.

EVANGÉLIUM (Lk 1, 26—28).
A hatodik hónapban Isten elküldte Gábor angyalt Galilea Názáret nevű városába egy szűzhöz, aki egy Dávid házából való férfinak, Józsefnek volt a jegyese, és Máriának hívták. Az angyal belépett hozzá és megszólította: „Üdvözlégy kegyelemmel teljes! Veled van az Úr! Áldottabb vagy minden asszonynál".

Küzdelmeink Égi Társa

Egy erjedésben, forrongásban kínlódó ország szentéletű királya, István, halálos ágyán fekszik 1038 augusztusában. A munkában, az önmegtagadó életben és a betegségben csonttá-bőrré soványodott haldokló király körülhordozza fáradt tekintetét a betegágyát körülálló ország-nagyokon: vajon kivel oszthatná meg igazán őrlő gondját, amellyel a trónörökös nélkül maradt ország sorsa nehezedik szívére. Az egész életében lelkében hordozott magányosság érzése most szinte bénító erővel nehezedik rá a halál közelségében. Családottság és reménytelenség sötétje veszi körül. Emberi erőkben nem találhat kiutat. Nincs földi hatalom, akiben megbízhatna; nincs egy rokon vagy testvér, aki garanciát nyújthatna arra, hogy az első

király megkezdett munkája a kitűzött úton halad tovább. S most ez a férfias, és mélyen hivő lélek az *emberfeletti erőknél keres menedéket.* Nem kisebbre, mint az Ég Királynőjére, a Boldogságos Szűzre, a szentek legerősebbikére bízza rá országát és népét. Az esztergomi királyi palota hálócellájában a halállal küszködő szent király a Hartwik-legenda elbeszélése szerint így tett végrendeletet: „A szent király szemét és kezét a csillagok felé emelve így kiáltott fel: Mennyek Királynéja, a világ dicsőséges megújítója, a Te oltalmadba, a Te legmagasabb könyörgésedbe ajánlom a szentegyházat püspökeivel és papságával; az országot előkelőivel és népével és mindnyájuknak búcsút mondva a Te kezeidbe ajánlom lelkemet".

Talán meglepő, hogy a kemény és férfias szent király nem patrónust, hanem patrónát keresett népének. Ha azonban meggondoljuk, hogy a magyarság testvértelenül állt itt a népek tengerében: de azt is, hogy rajtunk keresztül vezet a „hadak útja"; és ha számításba vesszük nemzeti hibáinkat: a széthúzást és szalmaláng-lelkületet, akkor belátjuk, hogy ennek a népnek nem védőszentre, hanem védőanyára van szüksége. Ezt érezte meg István király, amikor a Szent Szűz oltalmába ajánlotta népét. Az Ő hivő lelkének csak ez az égi pártfogás jelenthetett garanciát népe jövőjét illetően.

Vajon mit jelentett a magyarság számára ez a királyi végrendelet? Mi hasznunk volt abból, hogy Mária népének és országának nevezhettük magunkat? Valóban éreztük-e a történelemben az égi Patróna segítségét? A válaszadás szemlélet kérdése. A hivő keresztény rátalál Mária pártfogói szerepére: csak őszinte lélekkel bele kell tekinteni népünk történelmébe.

Egy nép történelmében nem könnyű felismerni az „égi beavatkozást". Talán nem is fontos ezt a beavatkozást csodák formájában elvárnunk. Lehet, hogy minden harcunk és szenvedésünk éppen olyan fájdalmas volt, mintha nem lett volna Égi Patrónánk. Lehet, hogy éppen annyi vért és verejtéket hullatott népünk. *Csak* az eredmény lett más: *halál helyett az élet!* Az életben maradásért magával a *kiapadhatatlan életforrással* kellett szövetségre lépnünk. Ezt jelentette az Ég Királynője, Mária. Ő nem az ellenséget segítette legyőzni, hanem magát a halált. Nem úgy patronált bennünket, hogy palástja alá bújtatott, amikor jött a török—tatár. Nem úgy védett, hogy sebezhetetlenné tette vitézeinket, vagy villámmal sújtotta ellenségeinket. Segítsége mégis életet jelentett nekünk. Máriába vetett

bizalommal tudtunk küzdeni, harcolni, győzni vagy csatákat veszteni is, és mindennek ellenére tudtunk minden veszteséget túlélni. Ehhez a túléléshez kevés lett volna az, amit a kar és a kard tehet egy nép életében. Ide lelki erőre, a végzetes veszteségek ellenére is erős élni akarásra, az újrakezdésre, a reménység erejére volt újra és újra szükség.

Allan Bombard francia hajóorvos, — aki egyetlen gumicsónakkal és egészen primitív felszereléssel egyedül áthajózott az óceánon, — megállapította, hogy a hajótöröttek 60%-nak nem a levegője, hanem *a lelki ereje fogy el* és ezért fulladnak a vízbe. Hányszor szenvedett hajótörtést ez a magyar nép? Hányszor fuldokolt vad keleti betörők pusztító tüzében, füstjében? Hányszor a „két pogány közt egy hazáért" kiontott vérében? „Hányszor támadt tenfiad szép hazám kebledre, / S lettél magzatod miatt magzatod hamvedre" (Kölcsey: Himnusz). Ezek a szörnyű történelmi látomások csalták *Petőfi* lantjára is az elragadtatás szavát: „Isten csodája, hogy még áll hazánk" (Isten csodája).

Mi nyugodtan hozzátehetjük: *és Mária csodája.* Ő állott mellettünk élet-halál harcainkban, hogy

1. *vigasztalásában felemelje nemzetünk kétségbeesett lelkét.* A lelki sötétségbe zuhant embernek, akinek lelkét a bánat marja, a reménytelenség sorvasztja, mindenekelőtt vigasztalóra van szüksége. Ez a nép bizony sokszor rászorult a vigasztalásra. Mert sokszor szenvedett oktalanul, becsapottan, kifosztottan — másokért. Történelmünk tele van csalódásokkal. Kihez menekülhetett volna népünk; kitől várhatott volna segítséget? Hiszen a költő is megállapította: „Szétszórt hajával, véres homlokával : áll a viharban *maga* a magyar. (Petőfi: Élet vagy halál.) Kihez mehettünk volna vigasztalásért? Ahhoz, akiről az ének mondja:

„Gyászbaborult egek, háborgó tengerek,
csillaga Mária,
Hozzád fohászkodunk, feléd sóhajtozunk,
Szeplőtlen Szűzanya".

Népünk, amikor csak tehette, *a Mária kegyhelyekre menekült*, s ott talált vigasztalást. Ott könyörgött rabszíjra fűzött gyermekeiért. Ott merített erőt a félelmek és szenvedések elviseléséhez. Ott érezte meg

az egyetlen hűséges segítőnek, Máriának pártfogását. Sokszoros napi imánkban az Üdvözlégyben mi nem Sancta Mariának, hanem egyszerűen *Asszonyunknak* nevezzük Őt, amely szóban benne van a patróna is, meg az Édesanya is.

ESZTERGOMI BAZILIKA

2. Mária egyúttal *erőforrásunk* is lett. Nemcsak vigaszra, hanem mindig új erőre volt szükségünk a felemelkedéshez. Mária ereje nyilvánult meg az Őt különösen tisztelő nagyjaink: Hunyadi, Rákóczi, Apponyi harcaiban, de talán még inkább IV. Béla, Nagy Lajos, Pázmány, Prohászka és más nagyjaink romokat takarító, *új*

reményeket keltő, újjáépítő munkáiban. Ez a nép Mária segítségével ismételten feltámadt halottaiból. E feltámadásnak legsúlyosabb részét ugyanis nem a férfiak munkája, hanem az édesanyák áldozatai tették. Kihalt országot kellett szüntelenül életre kelteniük a magyar édesanyáknak. Ne feledjük, hogy Mátyás király korában kétszer annyi magyar élt, mint angol. A török hódoltság 150 esztendeje után pedig felére csökkent a magyarság lélekszáma. És mégis vagyunk, mert voltak Máriás-lelkű családok, gyermeket szerető, áldozatos édesanyáink és szorgalmas, küzdeni tudó, hivő apáink.

3. Mária végül *eszményképünk* is volt történelmünkben. Bárcsak mindig felnéztünk volna rá! Sajnos, sokszor megfeledkeztünk magunkról, és mindenféle jött-ment eszmeáramlatnak bedőltünk. Eszményképeket sokszor tőlünk idegen szerencsefiakban kerestünk. Szerencsére, hogy legalább a szenvedések súlya alatt magához tért népünk, és újra meg újra vissza tudott kanyarodni az igazi eszményhez Máriához.

Ma különösen szükség van erre. Mindenki előtt világossá válik, hogy *nemzetünk jövője családjaink erkölcsi magatartására, erejére épül.* Jelenleg a magyar családok élete, a meg nem született, és a szeretetlenség hidegjébe született gyermekek sokaságának tragikus sorsát mutatja. „Népesedési gondok" címén vitaáradatot közölt le egyik folyóiratunk. A vitatkozók állandóan visszatérő témája *az anyagiak* biztosítása körül forgott. Az élet pedig azt bizonyítja, hogy éppen a legnagyobb jólétben és komfortban élő családok a legingatagabbak és legterméketlenebbek. Miért nem merjük keresni, és megtalálni népesedési gondjaink gyökerét a keresztény házaseszmény, a szeretetre épülő erkölcs meglazulásában? Csak nem azért, mert akkor újra az Égi Patrónát kellene eszményképül állítani? Pedig nincs más kiút!

> Mikor 1906-ban kitört a Vezúv-tűzhányó, a forró lávafolyam elnyeléssel fenyegette az egyik kis közeli falut. A kétségbeesett emberek a templomba menekültek, és a Madonnához könyörögtek. A plébános pedig megragadta Szűz Máriának a templomban elhelyezett képét, és híveitől követve a lávafolyam elé vonult könyörgő énekszóval. A falu végén megálltak és a plébános így imádkozott: Szűz Anyám! Állítsd meg a halált hozó lávát, mert ha nem, a Te képed is elpuszul. — Naiv,

gyermekes imádságnak érezzük ezeket a szavakat, de gondoljuk meg, mekkora bizalomból fakadtak. A Szűzanya éppen ezt jutalmazta azzal, hogy a lávafolyam a falu végénél megállt.

Bízzunk benne, hogy ő, a mi patrónánk elég hatalmas, és képes lesz megállítani a mi bűneink lávafolyamát is. Ha ő nem teszi, más erőben hiába bizakodunk

*

Tengernek csillaga, Isten édesanyja,
Üdvözlégy mindig Szűz menny boldog kapuja!

Te, kinek Gábriel ajka mondott ÁVÉ-t
tégy közöttünk békét, fordíts ÉVA nevét.

Szabadíts rabokat, adj fényt a vakoknak,
űzd el bajainkat, igényeld javunkat.

Mutasd, hogy anyánk vagy, hallja meg imánkat,
ki értünk Fiaddá születni nem átalt.

Kiváltságos szent Szűz mindenek közt enyhe
oldd föl bűneinket, enyhíts, tisztíts minket!

Mosd meg életünket, készítsd el útunkat,
hogy örök örömben lássuk Jézusunkat!

Istennek dicséret, Krisztusnak dicsőség,
Szentlélekkel együtt hármas-egy tisztesség. Ámen.

(Ave Maria Stella. Ford. Babits Mihály)

Hazánk Mária-kegyhelyeit Berecz Sándor foglalja össze 1977-ben kiadott Kegyhelyeink története c. kis könyvében.

A felsorolt 67 kegyhely mindmegannyi bizonyítéka népünk Mária-tiszteletének. Kisebb-nagyobb vonzóerővel ma is mindegyik rendelkezik. A népszerűbb helyek évről évre tízezreket gyűjtenek

össze egy-egy búcsúnapon. Ezek a napok ma is a kegyelem kiáradásának bő alkalmai.

Legismertebb kegyhelyeink:

Andocs Somogy m. 1520-tól, ferences gondozásban.
Bélapátfalva Heves m. 1232-től ciszterci kolostor.
Bodajk Fejér m. már Szt. László korában kegyhely.
Búcsúszentlászló Zala m. kegykápolna a XIII. sz.-ból, ferences kolostor 1714—24-ig épült).
Celldömölk Vas m. 1729-től. Bencés.
Csatka Komárom m. 1357-től, pálos kolostor.
Csobánka a budai hegyek között, német eredetű kegyhely.
Győr 1697-től a könnyező kép kegyhelye.
Makkos Mária Budakeszi határában 1762-től.
Máriabesnyő Gödöllő mellett 1759-től.
Máriagyüd legrégibb kegyhelyünk a XII. sz.-ból, bencés gondozásban.
Márianosztra 1354-től a pálosok kolostorával.
Máriapócs a könnyező Madonna kegyhelye 1696-tól. Görög-katolikusoké.
Máriaremete 1800-tól kegyhely. Mai temploma 1898-ból.
Mátraverebély Nógrád m. Első temploma 1370-ből.
Segesd Somogy m. Első temploma 1290-ből, a mostani 1755-ből. Ferences.
Szeged-alsóváros Mai templomát Mátyás király kezdte építtetni, 1503-ban fejezték be. Ferences.
Sümeg Veszprém m. 1699 óta kegyhely.
Vasvár Vas m. 1241 óta domonkos kolostor. Mai temploma 1758-ból.

*

Mária jó Anyánk, kérünk, hogy nézz le ránk!

MINDENSZENTEK ÜNNEPE

(november 1)

OLVASMÁNY (Jel 7, 2—4, 9—14).
„Amen, áldás, dicsőség, bölcsesség, hála, tisztelet, hatalom és erő a mi Istenünknek örökkön örökké! Amen."

SZENTLECKE (1 Jn 3, 1—3).
Szeretteim, most Isten gyermekei vagyunk, de még nem nyilvánvaló, hogy mik leszünk. Azt tudjuk, hogy ha megjelenik, hozzá leszünk hasonlók, mert látni fogjuk amint van. És mindenki, aki így remél benne, megszentelődik, ahogy szent ő is.

EVANGÉLIUM (Mt 5, 1—12a).
Jézus a tömeg láttára fölment a hegyre és leült. Tanítványai köréje gyűltek, ő pedig szólásra nyitotta ajkát. Így tanította őket:
„Boldogok a lélekben szegények, mert övék a mennyek országa.
Boldogok, akik szomorúak, mert majd megvigasztalják őket.
Boldogok a szelídek, mert övék lesz a föld.
Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot, mert majd eltelnek vele.
Boldogok az irgalmasok, mert majd nekik is irgalmaznak.
Boldogok a tiszta szívűek, mert meglátják az Istent.
Boldogok a békességben élők, mert Isten fiainak hívják majd őket.
Boldogok, akik üldözést szenvednek az igazságért, mert övék a mennyek országa. Boldogok vagytok, ha miattam gyaláznak és üldöznek benneteket és minden rosszat rátok fognak. Örüljetek és ujjongjatok, mert nagy lesz a mennyben a jutalmatok.

A szeretet hősei

Bernanos, a híres francia katolikus író szerette hangsúlyozni az egyházról: „A mi egyházunk a szentek egyháza." Miért? Mert egyházunkat a szentek teszik *hitelessé*. Lehet egy irat bármily szépen fogalmazott, ha nincs rajta pecsét, nem hiteles. Mondhatunk mi is akármilyen szépet Jézusról és az evangéliumról, ha nem tudunk rámutatni az élő modellekre, a Krisztust követő szentekre, szavunk elveszti hitelességét. Az Egyház szentjeiben él, lüktet, ifjodik. Ők a szüntelen tavasz. De vajon tudnánk-e mégis pontos választ adni erre a kérdésre: kik a szentek? Egyik hittankönyvünk így fogalmazta meg: szentek azok az emberek, akik már a mennyországban vannak. Ez a válasz magában keveset mond. Senki sem a mennyországban lesz szent, hanem éppen azért jutott oda, mert már a földi életben szent volt. Az ember tehát a földi, a küzdő egyház porondján lesz szentté, és esetleg a tisztítótűz csiszolójában fényesedik tovább. A mennyországba már mint kész, érett szent jut csak be. Nem lehet közömbös számunkra, kik ezek, és miként éltek a földön.

Ha szentekről beszélünk, általában arra gondolunk, hogy ők rendkívüli emberek voltak. Pedig éppen az ellenkezője az igaz: *a szentek rendes emberek voltak*. Csak a másik oldalról, a rendetlenségben és bűnben megragadt emberek szemléletében látszottak rendkívülieknek. — Filmen láthattunk, de esetleg gyakorlatban is elénk került már olyan kép, hogy egy nagyon szegény városnegyed, szutykos, sovány, rongyos gyermekei, vagy lompos rendetlen asszonyai között megjelenik egy jól öltözött nő vagy gyermek. Ezeket biztosan rendkívüli embereknek tartják a teleplakók.

Ha végignézhetnénk egyszer a szentek dicső seregén, tapasztalnánk, hogy talán kettő sem volt közöttük teljesen egyforma. És mégis volt egy közös nevező, amelyet mindegyikben megtalálhatnánk: mindnyájan a *szeretet hősei* voltak. Annak a harcnak hősei, ami a jó és a rossz között folyik. A hitetlenségben ők a hit hősei, a szeretetlenségben a szeretet hősei. A hit - Szent Pál szava szerint — a szentek védőfegyvere, pajzsa; a szeretet pedig az egyetlen „támadófegyver".

A szeretetnek két iránya van, de ez a kettő úgy tartozik össze, mint Jézus keresztjének két gerendája. A felfeszített Jézus adta meg a tanítást a szeretet két irányáról. *Engedelmes volt Atyjának* a halálig,

éspedig a kereszthalálig (Fil 2, 8.). Így kifeszített *testével* Atyja felé mutat és összeköti az eget a földdel: „*Atyám, ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied*" (Lk 22, 42). Ugyanakkor *két karját* kitárja vízszintesen az emberek felé, hogy szeretetét mindenkire kiárassza. „*Én meg, ha majd fölemelnek a földről, mindenkit magamhoz vonzok*" (Jn 12, 32).

A szentségnek is kettős útja van tehát: egyik az Istennek adott engedelmességben, a másik az emberek felé nyújtott áldozatokban nyilvánul meg.

1. A szeretetnek van egy *alapfoka*, amely nélkül nem lehet istenszeretetünk, s ez a *halálos bűntől való tartózkodás*. Ezen a fokon sokkal több szent van a világban, mint gondolnánk. Ahhoz mindenképpen elég ez a kegyelmi állapot, hogy a szentek közösségébe kapcsoljon bennünket. Ezt éljük át okvetlen akkor, amikor a szentgyónás után tiszta lélekkel élünk.

Nem nehéz azonban belátnunk hogy ez az alapfok csak plusz 1-et jelent a 0 fok felett. Csaknem olyan, mintha borotvaélen járnánk; minden pillanatban a lebillenés, a bűnös állapotba jutás veszedelmével fenyeget bennünket. Ez a „semmivel többet, mint amit muszáj" állapot azonban nagyon bizonytalan. A szentek éppen abban voltak többek, hogy a szeretetből többet akartak nyújtani, sőt mindig többet, egészen a hősiességig. Az Atya iránti szeretetben túlmentek a bűn elkerülésén. Önmagukról teljesen lemondva szerették az Istent. Az élet megengedett örömeitől is tartózkodtak; böjtöltek, imádkoztak, sokszor szerzetesi közösségekben, vagy remeteségben elvonulva éltek, hogy így Isten szeretetében merülhessenek el.

2. Mások viszont az élet számtalan veszedelmében a *felebaráti szeretetre tárták ki karjukat;* szegényeket, betegeket ápoltak; tudatlanokat tanítottak, foglyokat váltottak ki, vagy egyszerűen az élet adta rendkívüli alkalmakban gyakorolták a rendkívüli szeretetet.

Vajon hányan tudnánk megtenni, amit a mi korunk kis szentjének *Goretti Máriának* példájában látunk. A halálos késszúrás után utolsó suttogásában ezt a mondatot ismételte: „Azt akarom, hogy ő közvetlenül mellettem legyen a mennyországban". Ki az az ő? A gyilkos Alessandro. Jézus utolsó szavait halljuk visszacsengeni: Atyám bocsáss meg nekik. Ez a hősies szeretet szava. — A vértanúk hatalmas sorozatában nem találunk egyet sem, aki hóhéraira átkot, vagy fenyegetést szórt volna. Ellenkezőleg. *Ciprián*, Afrika prímása 25

arannyal jutalmazta a hóhért, aki fejét vette. *Mórus Tamás* a nagy műveltségű angol lordkancellár megölelte hóhérát és megköszönte fáradságát. Ez a szeretet hősiessége. Nem mások vérén, nem másokon győzedelmeskedve, hanem saját magát feláldozva győz. Ezeket a szenteket nem eszmék, vagy képzelgések hajtják, hanem egyedül a szeretet. Krisztus szavát élik: *Nagyobb szeretete senkinek sincs, mint aki odaajándékozza életét* (vö. Jn 15, 13.).

A szentek azonban a szeretet hősiességét nemcsak az élet egyszeri feláldozásában, a halálban, hanem az egész élet megélésében, lassú és apró áldozataiban is megvalósítják. Napról napra találkozunk most is példákkal, miként tudják emberek — egyháziak és világiak, orvosok és mérnökök, idősek és fiatalok, — feltenni életüket, munkájukat a szeretet oltárára. Csak egy baj van, hogy ezek a szentek nem tesznek ki hadseregnyi tömegeket.

A szeretet hadseregében a szentek magas tiszti rangra emelkedtek. Erre talán nem mindenki juthat el. Közlegények is kellenek a szeretet szolgálatában, s talán ezek vagyunk mi. De amint egy hadseregben minden katonának éreznie kell a maga fontosságát és felelősségét, úgy nekünk is át kell éreznünk a magunkét a szeretet szolgálatában.

Bernanosnak egy másik súlyos megállapításával fejezzük be: „Ha követtétek volna a szenteket ahelyett, hogy tapsoltatok nekik, Európa nem látott volna reformációt, sem vallásháborúkat, de szörnyű spanyol elnyomást sem." — Nem elég tapsolnunk és büszkélkednünk szentjeikkel, hanem el kell tanulnunk tőlük a hősies szeretetet. Kis áldozatokkal kell kezdenünk, és nem szabad az áldozatokat sohasem abbahagyni. Szemünk előtt tarthatjuk az egyik német író jelszavát, amit asztala fölé helyezett: „Alles etwas besser machen". Tegyünk mindennap egy kicsit többet a szeretetért.

*

Keresztényi halál, légy százszor áldva!
Szomorú gyászod nekünk kincset ér.
El nem múló álom te, szívek álma,
Bús büszkeségünk, mennyei kenyér.

Tied a hódolat és a dicsőség,
Komor halál, mely pihenésre hí,
Sötét oltárod felpirosló gőzét
A sápadó égboltba keveri.

Túl az időn, örökre rendületlen,
Bús sír! Halál! Fekete szerelem!
A végzetet tartod sovány kezedben
S fényt gyújtasz a kialvó szemeken.

Dicsőség neked! Bármikor ad Isten!
Szomorú vagy, mint az est szomorú.
És aratásod minden tiszta szívben
Egy fekete liliom-koszorú.

Te vágya szüzeknek, szelíd papoknak,
Égigható zengő hozsanna-szó,
Ha jössz, imák zengenek, gyertyák lobognak,
Ó, szent halál! Te életet adó!

A jámbor és igaz nem fél tetőled,
Mert néki ott fönn nyílik az öröm;
S hullámai a vágtató időnek
Eltűnnek a dalmahodó ködön.

(Emile Verharen: Keresztény halál)

HALOTTAK NAPJA

(november 2)

OLVASMÁNY (2 Mak 12, 43—46).
A nemeslelkű Júdás gyűjtést rendezett a katonák között és mintegy 2000 ezüst drachmát küldött Jeruzsálembe engesztelő áldozat bemutatására. Ilyen szépen és nemesen viselkedett, mivel gondolt a feltámadásra.
Azért mutatott be engesztelő áldozatot, hogy megszabaduljanak bűneiktől.

SZENTLECKE (1 Kor 15, 51—57).
Amikor a romlandó magára ölti a romlatlanságot, a halandó a halhatatlanságot, akkor teljesedik az Írás szava:

A győzelem elnyelte a halált.
Halál, hol a te győzelmed?
Halál, hol a te fullánkod?

De legyen hála Istennek, mert ő győzelemre segít minket, Jézus Krisztus, a mi Urunk által.

EVANGÉLIUM (Jn 17, 24—26).
Jézus így imádkozott: „Atyám, azt akarom, hogy akiket nekem adtál, ott legyenek velem, ahol vagyok, s lássák dicsőségemet, amelyben részesítettél, mivel már a világ teremtése előtt szerettél. Én igazságos Atyám ! A világ nem ismert meg, de én ismerlek, s ők is felismerték, hogy te küldtél. Megismertettem velük nevedet és ezután is megismertetem, hogy a szeretet, amellyel szeretsz, bennük legyen s én is bennük legyek."

HALOTTAK ESTÉJÉRE

Legyetek irántunk irgalommal (Jób 19, 21)

Ezekben a napokban virágpompába és szépségbe öltöznek a temetők; fellobbannak a sírokon a gyertyák; az élők pedig részben a megemlékezés fájdalmával, részben pedig az életérzés megnyugvásával állnak ott a lobogó gyertyák és mohosodó keresztek, síremlékek mellett. Van abban valami megrendítő, hogy a gyásznak, a pusztulásnak ezt a helyét szinte kivétel nélkül felkeresik az emberek és egy bizonyos belső megbékéléssel mondják ki: szép a temető. Mi teszi széppé a temetőt? Talán az a kegyelet, amivel az emberek elhalt szeretteik emlékének áldoznak? Bizonyára az is. Vagy inkább a gyertyák imbolygó fénye? Az is. A sok-sok élő virág, amely friss szépségével eltakarja a pusztulást rejtő sírhalmokat? Az is. A művészien készített koszorúk zöldje? Talán az is. De mindez nagyon mesterségesnek hat, és benső értékelésükben nagyon silánynak tűnne, ha Jézus és az ő Egyháza nem irányítaná figyelmünket egy másik élet, egy más világ felé. Mit ér a gyertyák halvány fénye, ha nem mutat egy örökkévalóság ki nem alvó fénye felé? Ha hitünk nem nyithat rá egy olyan világosságra, ahol nem mesterséges fényforrások, hanem maga Jézus nyújtja a szeretet fényét és az örök világosságot. Ezt a hitet támasztja alá Szt. Pál az 1 Tesz levelében: „*Testvérek, nem akarunk benneteket bizonytalanságban hagyni az elhunytak sorsa felől, hogy ne szomorkodjatok úgy, mint a többiek, akiknek nincs reménységük... Az Úr harsonájának zengésére a halottak feltámadnak*" (1 Tesz 4, 16.).

Sovány vigasz lenne számunkra, ha a sokszor költséges mindenszenteki megemlékezés és a temetők pompája nem lenne több, mint a szokás hatalma által diktált formaság, aminek nincs már tartalma; ami ellobban a gyertyák utolsó sercenésével és elmúlik a virágokat fagyasztó dérrel. Mit érhet az az áldozat, amit nem a hivő lélek és a szerető szív diktál? Nem többet, mint *Szokrátész utolsó intézkedése.* Ez a méregpohárra ítélt nagy ókori bölcselő, — amikor már erősen érezte a tagjait lebénító méreg hatását, — így szólt az őt körülvevő tanítványokhoz: El ne felejtsétek Aszklépiosznak bemutatni halálom után a kakasáldozatot. (Aszklépiosz a gyógyítás istene volt.) Pedig akkor már Szokrátész régen nem hitt a pogány istenekben,

sőt a börtönben talán megízlelte már a szeretetben kigyulladó örök világosság fényét is.

A keresztény ember temetőjárásának ennél sokkal több értelme van: *hit az örök szeretetben,* — és ennek a szeretetnek oltárára helyezett áldozat bemutatása.

1. Mit ünnepelnénk akkor, ha ez a hit hiányozna? Az elmúlást? A szétszakított embersorsokat? Az élet szomorú értelmetlenségét? A föld alatt elporladt vagy a föld felett sajgó, vérző emberi szíveket? Volna-e értelme a temetőjárásnak, a koszorúk és virágok özönének, ha azok csak a hervadásra, csak a romlásba hulló életre emlékeztetnének? Bizony, mindez értelmetlen volna egy másik életnek reménye nélkül. Erről akarnak megnyugtatni bennünket Jézus bizonyságot nyújtó szavai: „Aki bennem hisz, annak örök élete van, és én feltámasztom őt az utolsó napon" (Jn 6, 40). Az újszövetségben kb. 100-szor fordul elő a feltámadás kifejezése, s ebből Szt. Pál 36-szor említi valamilyen formában. Ez a tény magában is bizonyítja, hogy *a halhatatlanság ígéretét Jézus nem a földi életnek egy halál nélküli folytatásában gondolta és ígérte, hanem egy teljesen más életben,* amelyhez a halálváltó billenti át sorsunkat, életünket.

Hajlamosak vagyunk a feltámadást az isteni mindenhatóság „termékének" tartani; és ezért halványodik el olyan sok emberi szívben a feltámadás hite. Statisztikai adatok mutatják, hogy az Istenben hivő embereknek kb. 30%-a nem hisz a feltámadásban. Miért? Elsősorban talán azért, mert a feltámadást meglehetősen anyagi mechanizmus és *a jelen világrend szabályai szerint képzelik el.* Pedig ez magától értetődően nem így történik. Másrészt pedig sokan nem gondolnak arra, hogy a föltámadás a *végtelen isteni szeretet ajándéka számunkra.* Ez a szeretet pedig módot talál arra, hogy az embert — anélkül hogy személyiségét megváltoztatnái — egy egészen más, új és boldog életállapotba helyezze át.

Mi Jézusban találkozunk a megtestesült isteni szeretettel. *Jézusban hinni annyi, mint hinni a véget nem érő, eleven és éltető szeretetben.* Aki igazán él, az csakis a szeretet által él. Ebből következik, hogy aki nem a szeretetben él, az legfeljebb haldoklik, ha ugyan nem halott még. Miért nevezzük a holtak házát sírnak? Talán azért, mert sírást vált ki bennünk? Ez volna a legjellemzőbb kapcsolat közöttünk, és a sírok között? A hivő ember számára semmiesetre. Sokkal

inkább mondhatnánk a temetőt veteményeskertnek, ahonnan az új emberi életek sarjadnak egykor. Így mondja a költő is:

„És tudod-e, hogy a sír öle termő,
Hogy a halál a nagy, bús magvető lenn,
hogy lépte nyomán sarjad a jövendő
új életünk virul a temetőkben?"

(Juhász Gyula: Credo)

Miért halványodik el sok emberben ez a felemelő hit? Azért, mert kevés bennük a szeretet. — *Egy kislány nagymamájával* többször kint járt a temetőben a nagypapa sírjánál. Egyik napon eltemették a másik nagyapát is. Eszterke most így vígasztalta sirdogáló édesanyját: ne sírj anyu! Hiszen most biztosan örül egymásnak a két nagypapa, mert legalább tudnak kártyázni, ahogy itt szoktak. — A gyermekben *töretlen a szeretet, s ezért töretlen maga a világ is.* Mindent egészen egyben lát. Nem ismeri a halál félelmetességét, hiszen számára a halál nem több, mint szeretteinknek elutazása. Neki a másik világ semmivel nincs messzebb, mint egy másik város; és semmivel sem létezik kevésbé számára, mint az őt körülvevő kis világ. Az álom teljes valóság, mert *mindent életté varázsol a szeretet.*

Ebben a szeretetben élhetjük át mi is az emberiség és a krisztusi közösség, az Egyház nagy egységét. A küzdő, a szenvedő és a győzedelmes egyház: egy közösség. Testileg nem lehetünk egy helyen, de lélekben igen. Amint szerethetem *a másik világrészen* élő embertársaimat úgy azokat is, akik egy *másik világban* élnek. A szeretetnek nincsenek határai. Nem porlad el, nem semmisül meg rajtunk kívül. Isten örök szeretetében nincsen halál, őbenne mindenki él. Ez nem naivság, de igazi megértéséhez szeretet kell. Minél kevesebb szeretetet nyújt valaki földi életében, annál messzebb érzi magától a mindent egybefoglaló isteni (szeretetet) világot. A túlvilági életet azok tagadják, akik nem tudnak igazán szeretni. Önzésükből nem futja többre, csak egy sír méreteire. Ezért nem tudott sok „ész ember", bölcselő vagy költő mit kezdeni az örök élettel, a feltámadással.

2. Pedig *ez a szeretet a záloga* elköltözött szeretteinkhez kötődő *kapcsolatunknak is.* A szeretet mindig feltételezi az adás és kapás kapcsolatát. Ennek meg kell lennie akkor is, ha a sírhalmok elválaszta-

nak bennünket szeretteinktől. Hogyan? Magunk elé kell sokszor idézni a *bibliai Jób* keserves könyörgését. Amikor felesége és barátai vádakkal, és gyanúsításokkal illették így nyögött fel fájdalmában: „*Legyetek könyörülettel irántam, legyetek könyörülettel, legalább ti barátaim*" (Jób 19, 21). Így száll felénk azoknak sóhaja is, akik hittel költöztek el közülünk, de még a megtisztulás szenvedései között élnek. Nem kérnek ők sem koszorút, sem gyertyákat, de díszes síremléket sem. Valljuk be: ezeket tulajdonképpen nem is nekik adjuk, hanem önmagunknak. A *magunk számára* akarjuk széppé tenni emlékük et; a magunk számára díszítjük fel sírjaikat; a magunk számára borítjuk el az élet színeivel a mulandóság hantjait. *De mit adunk a szenvedőknek?*

Az egyik *óceánjáró hajó* Afrikába indult. Az amerikai kikötőben az éj leple alatt egy szegény néger lopakodott fel és búvt el a csomagraktárban a ládák és kosarak közé. Napok múlva nagyon megéhezett. Azt gondolta, hogy a kosarakban banánt szállítanak. A sötétben felbontott egy kosarat, s nagy meglepetésére csörgőkígyók és viperák másztak ki abból, fel a testére. Moccanni sem mert, s csak visszafojtott kiáltásokkal adott jelt magáról, hiszen tudta, hogy egyetlen mozdulatára halálra marják a kígyók. Így hajós felfigyelt a kiáltásra. Amint a raktárt felnyitották, ott ült a néger a ládán mozdulatlanul. A sötétben a viperák szemei villogtak rajta, mint valami tüzes szikrák. A matrózok csalétket helyeztek el a viperák számára, majd néhány matróz ügyesen köteleket akasztott a néger hóna alá és mint valami merev szobrot emelték ki a kígyók közül.

Jézus a túlvilági szenvedést tűzhöz és férgek marásaihoz hasonlítja. Világos, hogy nem fizikai értelemben kell ezt vennünk, hiszen az elkárhozott léleknek sem a földi tűz, sem a viperamarás nem árthat. A néger helyzete mégis némileg fogalmat ad arról, hogy mit jelent a tisztítóhely magányos és félelemmel teli szenvedése.

Ha valaki súlyos beteg szeretteink közül, mindent felajánlanánk érte az orvosnak: kerüljön bármibe, csak mentse meg életét. Pedig tudjuk, hogy legjobb esetben is csupán meghosszabbítani tudjuk ezt a földi életet, de megmenteni nem. A szeretetnek azonban el kell kísérnie őket a másik életbe is. Emlékezzünk a bibliai jelenetre, amikor a dúsgazdag a kárhozat szenvedései között így könyörgött: „*Atyám Ábrahám! Könyörülj rajtam! Küldd el Lázárt, hogy ujja hegyét vízbe mártva hűsítse nyelvemet. Iszonyúan gyötrődöm ezekben a lángokban*"

(Lk 16, 24). Ez reménytelen kiáltás volt. A tisztulás helyéről segélyt kérő szeretteink számára azonban eljuthat a mi segítségünk. Ne sajnáljuk tehát az imádság, a szentmiseáldozat, a szentáldozás, a lemondás és búcsú áldozatait. Ha mi most meghozzuk szeretetünk ajándékait halottainkért, bízhatunk hogy lesznek majd, akik egykor rajtunk is könyörülnek.

Milyen a meghalás?

„Minden fájdalom eltűnt."
„Rendkívül nehezen haladtam át egy sötét fekete űrön."
„Teljes békesség és nyugalom érzése volt bennem és semmi félelem."
„Nagyon sötét és nagyon mély völgyben voltam. Később azt gondoltam: nos, most már tudom, mit ért a Biblia azon, hogy a „halál árnyékának völgye", — mert én már voltam ott."
„Miután visszajöttem, egy hétig folyton-folyvást sírtam, mert ebben a világban kellett élnem, miután már láttam amazt."
„Teljesen új világ tárult fel előttem... folyton arra gondoltam, hogy milyen sok felfedni valóm van még."
„Hangot hallottam, mely megmondta nekem, mit kell tennem: vissza kell mennem. És nem éreztem félelmet."

*

„Egy kanyarban elvesztettem az uralmat a kocsim felett és a kocsi elhagyta az úttestet és a levegőbe emelkedett. Emlékszem, hogy láttam a kék eget és azt is láttam, hogy az autóm belezuhant egy csatornába. Abban a pillanatban, amikor a kocsi elhagyta az úttestet, azt mondtam magamban: baleset ért. Ezen a ponton elvesztettem időérzékemet és a fizikai valóságot is a testemmel kapcsolatosan."

„Amikor kijutottam a fizikai testemből, olyan volt, mintha kijöttem volna abból és bementem volna egy másikba. Ez egy másik test volt, de nem egy másik szabályos emberi test, hanem attól valahogy eltérő. Nem volt valami anyagból kialakult sem. Volt alakja, de nem volt színe. Tudom, hogy volt valami olyasmim, amit kéznek nevezhetnénk. Nem tudom elképzeltetni. Annyira elbűvölt mindaz, ami körülöttem volt. Az, hogy láthattam saját testemet, hogy nem

is gondolkodtam azon, milyen típusú testben vagyok. És mindez oly gyorsan ment végbe. Az idő nem volt eleme az életnek, — de valahogy mégis az volt. Úgy látszik, a dolgok gyorsabban történnek, mihelyt az ember kiszáll a testéből."

„Emlékszem, hogy tolókocsin begördítettek a műtőbe és az utána következő néhány óra volt a kritikus időszak. Ez alatt az idő alatt kijutottam fizikai testemből és azt felülről láthattam. De amíg néztem, még mindig valamilyen tstben voltam, — nem fizikai testben, hanem valamilyenben, amit úgy jellemezhetnék legjobban, hogy egy energiarendszer. Ha szavakba kellene öntenem, azt mondhatnám, hogy átlátszó volt oly szellemi léttel, amely ellentétes az anyagi léttel. De határozottan voltak különféle részei."

(Dr. Raymond A. Moody: Élet az élet után)

CSAK MÁR A PESTA JÖNNE!

Gárdonyi Géza

A falu közepén leégett egy ház. Az emberek nem oltották. Ki is oltana szélbe szalmatetőt! A szomszéd házakra kell ilyenkor a víz, meg a vizes ponyva.

Hát biz a Bozókiné háza leégett. Özvegy asszony és szegény. A húgával lakik, akinek az ura tömlöcben ül. (Verekedés miatt ül ottan.) Két kis gyerek is van a háznál.

A tető jól be volt sározva: nem égett le. A szomszéd házakba se kapott bele a tűz. Az arasznyi kis hó, amely a minap esett, beázalódott a szalmatetőkbe, s megmentette a falut.

Az emberek másnap összegyűlnek a háznál. Ki zsúpot hoz, ki fát. Szekercét mindnyájan hoznak. Kifaragják a szelemenfát, a tetővázat és újra zsúpolják.

A leégettnek mindössze két-három hatosába kerül ez: körülbelül ennyi pálinkát reggeliznek el az emberek.

Az öreg Kerülő-Szabó is ott zsúpol. Hetvenöt esztendős ember pedig. Haja, bajusza fehér. De éppen beleillik a télbe.

Mikor már a tetejére jutottak, az öreg megcsúszott a síkos szalmán

s lezuhant. A gerendák közé esett, amelyek ott hevertek az udvaron, s fehérlettek reggel a zúzmarától.

Az emberek lenéztek a tetőről, hogy fölkel-e?

Nem kelt föl. Ott maradt azonképp, ahogy a hátára esett. A bekecse szétnyílt az esésben, s a mellén kilátszott az Sz. M. betű is. Még katona korában íratta oda azt a két betűt kék és piros betűvel.

Hát abbahagyják hárman a munkát. Kiemelik az öreget a gerendák közül.

– Megütődött kend?

Az öreg csak néz elkékülten. Percekig nem tud szólni. Végre megmozdul a szája. Azt mondja susogva:

— Küldjetek a Pestáért.

Voltaképpen orvosért kellett volna küldeni, de nálunk eszébe se jut az orvos senkinek. Az orvos pénzbe kerül. Nem igen gondolunk semmire se, ami pénzbe kerül.

Egy ember megfogja válltól, egy lábtól. A harmadik a dereka alatt emeli. Beviszik a pitvarba, a saját subájára. Bozókiné párnát hoz ki, indigószín fehérkockás párnát, és a feje alá igazítja. Oh, oh, szegény Máté bácsi!

Az öreg fekszik, mint a holt.

– Hol ütötte meg magát kend? kérdezi az asszony.

– Belől, rebegi az öreg. Csak már a Pesta jönne.

A konyhán bableves főtt. Az asszony könnyezve keverte. A világosság a nyitva-hagyott ajtón áramlott be. Az emberek mind abbahagyták a munkát.

— Csak nálam ne esett volna! — szólt az asszony. Szegény Máté bácsi! De vajon nem iszik-e egy kis pálinkát? Talán helyrehozná.

— Nem — felelte az öreg.

Feküdt hanyatt, mozdulatlanul. Tekintete a napsugaras kék téli égen.

— Csak már a Pesta jönne! rebegte olykor nyugtalanul.

Pesta az ő egyetlen fia. Béres az uraságnál. Vállas barna legény. Ő is volt katona. Neki is vannak betűk a karján. Csakhogy ő B.P. betűt íratott a karjára. Az a Balogh Panni neve. Azt vette el, mikor megjött, feleségül. A farsangra várja az első gyereket.

Az emberek elmentek már Pestáért is, a papért is.

A faluban gyorsan híre száll a szerencsétlenségnek. Az utcán asszonyok sietnek mindenfelől a házhoz. Az udvar megtelik asz-

szonyokkal, emberekkel, gyermekekkel. Egy gyermek felmászik a kerítésre: onnan néz be. A haldokló körül a misejáró öreg asszonyok térdelnek.

A ház végén Nagy János magyarázza a szerencsétlenséget: — Mondtam neki, hogy ne gyűjjön fel. Megcsúszik, leesik. Ej, aszongya: ne tanítsd te a macskát kapaszkodni! Még ilyen vígan felelt! — Talán sok pálinkát ivott? — véli egy vastag, komoly hang.

Aztán arról beszéltek, hogy az öreg micsoda érdemes ember volt. Négy esztendeig katonáskodott. Pádovában is járt. Bíró kétszer is volt, esküdt harminc esztendőn át. Neki is érdeme, hogy fölépült az új iskola.

Az emberek pipáznak. Komolyan pipáznak. A cigány is ott ül nagy meghatottan. Csak akkor elevenül meg egy pillanatra, mikor Nagy János előveszi a pipáját. A cigány kinyújtja tenyerét. Nagy János a bagót abba veri.

A pap közelget. Bunda van rajta. A kezében szentség. Előtte egy fiúcska rázza a csengőt, a templomatya fia, a Gergő.

Az emberek kikullognak a pitvarból. Az asszonyok a szobába vonulnak. A nyitvahagyott ajtón át lehet látni, hogyan gyónik meg a beteg, s hogyan áldoztatja meg a pap.

Aztán az asszonyok visszatérhetnek.

Az öreg arca sárga, de nyugodt. A szeme félig be van húnyva. Már ő ezzel a világgal nem foglalkozik többet. Ki tudja mire gondol? Ki tudja mit lát a haldokló? Mert néz valamit, néz nyugodtan, mereven. A levegőben talán árnyékok jelennek meg. Úsznak ide-oda, mint a jég a vízben. Talán már szólnak is hozzá s az öreg kezdi hallani.

De ím az öreg egyet pillant, és az asszonyokra fordítja a szemét:

Csak már a Pesta jönne!

Jön már, felelik. Az erdőn dolgozott. Fát hordanak.

A nap kisüt a felhőkből, s harmattá változtatja a zúzmarát a fákon. Besüt a pitvarba is. Az öreg nézi a napfényes eget nyugodtan mozdulatlanul, míg mellette az asszonyok ajkán susog a miatyánk.

Csak már a Pesta jönne!

Végre lódobogás hallatszik, s a ló megáll a kapu előtt. Pesta jött meg. Csak úgy jött, ahogy a munkában volt; kurta, avult, rongyos szűrben, kopott fekete bárányból süvegben. Barna zömök ember. A bajusza most is egyenesre van húzva, mintha vasból volna. Az

öreg is ilyen barna, erős bajuszú ember volt valamikor. Pesta is ilyen fehér, lógóbajszú öreg lesz valamikor.

Pesta leszáll. Nem szól senkinek. Neki se szólnak. Belép a pitvarba. Leveszi a süvegét, s az apjához térdel.

— Hát így van kend, édesapám.

— Így, — feleli bágyadtan az öreg.

Nézik egymást szótlanul.

Aztán az öreg fölemeli lassan és nehezen a jobb kezét és a fiának nyújtja.

— Isten áldjon meg Pesta!

— Isten áldja meg édesapám! — feleli a fiú, az öreg kezét a magáéba véve.

Mennyi munkáról beszél az a két kemény kéz! Az egyik félszázad munkájáról, amely már elmúlt. A másik is talán félszázad munkájáról, amely még ezután következik.

Akar-e még mondani valamit az öreg?

Nem.

A fiú se mond neki semmit. Csak néz rá nedves szemmel.

És így nézik egymást, mígnem az öreg szeme elhomályosodik.

S a nagy csöndességben, a miatyánk susogása között elballag az öreg lélek a másik világra.

PAPI HIVATÁSOK VASÁRNAPJA

Alter Christus

Az ötvenes években történt, hogy turini zarándokcsoport kereste fel szentföldi látogatása során Jeruzsálemben a Cenakulumot. Az emeleti teremben azután, ahol Jézus annak idején az Eucharistiát alapította, ahol a kenyeret Testévé, a bort pedig Vérévé változtatta át, és ahol meghagyta apostolainak, hogy ők is hasonlóképpen ezt cselekedjék az ő emlékezetére, az embereket olyan áhítat töltötte el, hogy többen letérdeltek, s a vezetőjük, Borghezio érsek pedig imádkozni kezdett.

— Itt nem lehet imádkozni! — csattant fel a mohamedán teremőr szava. — Tilos!

A zarándokok elhallgattak, és szomorúan néztek maguk elé; miközben valamelyik közeli utcából katolikus istentiszteletre szólító harangocskának hangját hozta be az ablakokon át a szél. Ott van most az igazi Cenakulum, — mondotta egyikük — itt csak az emléke él, mert itt csak járt a Jézus, de ott megjelenik ma is. A többiek igazat adtak neki, és átvonultak a szentmisére.

Ha még pontosabbak akarunk lenni ennek a titoknak megértésénél, úgy azt kell mondanunk, hogy *Jézus ma ott van, ahol az ő papja*, az ő alteregója. Pap nélkül nincsen szentmise; pap nélkül nincsen feloldozás; pap nélkül nincsen hiteles igehirdetés. Az Egyház érzi ezt, és ezért minden évben külön vasárnapon könyörög Istenhez, hogy adjon neki minél több jó, áldozatos ifjút, akiket felkészíthet a legszebb hivatásra, arra hogy Alter Christus-ok legyenek.

Ezen a napon az Egyház odalép a szülők elé is, és kéri őket: a Mester követségében járunk; „Az aratás ugyan sok, de a munkás kevés" mondotta ő. A ti munkátok, életetek, fáradozástok eredménye majd százaké lesz! S milyen boldogok lesznek azok az édesapák és édesanyák, akik meghallják a kérést, és teljesítik is azt.

X. Szent Pius érseki gyűrűjét kitüntetése után hazaviszi falujába, és megmutatja édesanyjának. Nézze, anyám, milyen szép ez a gyűrű, amit most érseki kinevezésemkor kaptam. — Az édesanyja

a jegygyűrűjére mutat, — nézd fiam ezt a gyűrűt; enélkül a gyűrű nélkül a te kezeden sem lenne most ott az az érseki jelvény.

Minden szülőnek nehéz lemondania gyermekéről: akár házasságba, akár katonának, akár papnak megy el. De az áldozat végül is meghozza az öröm gyümölcsét. A házasságban az unokákat, a katonaságnál a kitüntetéseket, az egyházi rendben pedig az öt évi tanulás és imádság után elérkezik a papszentelés és az új mise ideje.

A primiciás pap hazatér városába, községébe és elmondhatja Petőfivel:

„Úgy mentem el innen, mint kis gyermek,
És mint meglett ember úgy jöttem meg.
Hejh azóta húsz esztendő telt el
Megrakodva búval és örömmel..."

„Hol vagytok, ti régi játszótársak?
Közületek csak egyet is lássak!
Foglaljatok helyet itt mellettem,
Hadd felejtsem el, hogy férfi lettem.
Hogy vállamon huszonöt év van már...
„Cserebogár, sárga cserebogár."

(Szülőföldemen)

Amikor azután megérkeznek a régi játszótársak, rokonok, és bekopogtatva szívélyes hangon érdeklődnek még a szomszédok is, akkor a baráti vonzalmakon túl, akarva-nem-akarva észre kell vennie az ifjú levitának, hogy bizonyos tisztelet övezi, de ez már nem neki X. Y.-nak szól, hanem annak, akit ő megszemélyesít egy életen keresztül: Jézusnak.

Elérkezik végül a nagy nap. Az újmisés kézvezetője és szónoka társaságában az oltárhoz lép. És fent a karzaton felbúg az orgona s felcsendül az ének:

Az ezüstékszer: anyám búcsúcsókja,
A földről csupán ezt hoztam magammal
E hegyre, mely az öröklét küszöbje,
Melyen úgy állok, mint nagy, fényes angyal.

Engem az Úr ragadott el magához.
Ő tette szent palástját vállaimra.
Azóta látok minden égi titkot
S enyém az arany, tömjén és a mirha.

Nem értitek, mivé lettem e percben,
Mily szédületes magasokban állok!
Hogy milyen kicsinyek hozzám a hegyek mind
S az űrben szárnyaló csillagvirágok.

Az ő hatalmas, szent aranykeze most,
Miként örök tűz pihen áldva rajtam.
Én választottam a legszebb világot,
A legbölcsebb igéket mondja ajkam.

És fönt a halmon minden, aki tiszta,
A szent, a szép: az én dalom dalolja.
És inkább meghalok, semhogy valaki
A dicsőségem egyszer megrabolja!

(Harsányi Lajos: Hagia Sophia)
A Diakónus éneke (részlet).

Majd felmegy a szószékre az újmisés szónoka, és megtöri az ige ízes kenyerét:

„Két gyöngye volt a falunak két virága,
mind a kettő úgy vágyott a boldogságra.
Az egyiket most kísérik esküvőre,
a másikat szép csöndesen kivitték a temetőbe".

Minden primicia esküvő és temetés is egyben. Az újmisés a legszentebb nászra lép Jézus jegyesével: az Egyházzal. Minden képességét neki szenteli, akaratát a püspök kezébe helyezi le, és egyetlen kérése van csupán az Istentől: „Da mihi animas, cetera tolle!" — azaz: Adj nekem lelkeket, a többit elveheted! Cserébe az Úr megmagyarázhatatlan erőt ad neki, mely megsokszorozza emberi képességeit, és ha teljesen hivatásának él, szinte csodákat művel általa. Megvigasz-

talja a szomorúakat, bátorítja a csüggedőket, összebékíti a haragosokat, biztos irányt ad a tévelygőknek, és Don Bosco szerint tömegeket vezethet el az üdvösségre. A szent nevelő így fejezte ezt ki kispapjai előtt: egy pap sohasem megy egyedül sem a mennyországba, sem a kárhozatba. Ha jó pap volt, sokan kísérik őt az üdvösségre; ha rossz volt, sokakat ránt a kárhozatba.

Mi kell ahhoz, hogy valaki jó pap maradhasson? Meg kell halnia a világ számára. Ezért temetés is a primicia napja. *De ez a halál már itt a földön szabadságot hoz* a papi léleknek.

Franz Werfel ezt a gondolatot *Halljátok az igét* c. regényében Jeremiás próféta sorsában mutatta be.

Nebukadnezár babiloni király két évi ostrom után elfoglalta Jeruzsálemet. A foglyul ejtett zsidó uralkodót, Cidkijah-ot megvakíttatta, de előbb végig kellett néznie gyermekeinek kivégzését. A próféta, Jirmijah, az (Egyetlen) nevében így szólt a a népek urához:

— Alapkő és szegletkő lehettél volna... De most halott tömb vagy csupán és útban heversz...

Mindenki megdermedt e szavak hallatára. Nebukadnezár azonban megmutatta most, hogy a magasba nőtt nagyok közül való s nem a magasba nyújtózó kicsinyek közül. Megsértett hatalmának teljességével minden időre biztosította a sértő életét és szabadságát:

— A hirdető tetszése szerint maradhat, és szabadon járhat-kelhet. *Mert nagyon erős benne az Istene...*

Amikor Jézus útnak indította az ő „újmiséseit", azt mondotta: Küldelek titeket, mint bárányokat a farkasok közé; de megígérte nekik azt is, hogy velük lesz a világ végezetéig. Szükség van erre az ígéretre ma is. Mert sokak szemében szálka a pap. Ha megjelenik az utcán fekete reverendájában, rögtön felébreszti az emberek lelkiismeretét, és Istenre irányítja gondolataikat. Ha vele találkoznak, lelkükben hallják Rilke figyelmeztetését, amit az Archaikus Apolló láttán írt:

„Mert nincs egy helye sem, amely rád ne nézne:
Változtasd meg életed!"

Az újmisés szónoka imádsággal fejezi be elmélkedését, ott az oltár ambójánál, és *mi sem tehetünk mást a papi hivatások vasárnapján, minthogy imádkozunk új papi hivatásokért s a már működő Alter Christus-*

okra pedig a Szentlélek Isten erejét kérjük, hogy ment maradjanak a világ szellemétől és imádságos, áldozatos életük folyamán sok-sok lélek-vadócba oltsanak rózsát, hogy szebb legyen a föld! Mert a papi feladatok közé nemcsak az tartozik, hogy a népet elvezessék az Ígéret földjére, hanem a Mécs László-i rokkant szent programja is: boldogabbá és szebbé tenni az emberek sorsát itt a földön, azáltal, hogy beoltjuk ezt az életet az Evangéliumból:

„...Az Élet mosolyogva száguldott hajnal-hintón,
harmatja, csókja égett minden új ember-bimbón:

s diplomaták, bitangok öt évig kaszabolták
ágyékok szép vetését... a földet letarolták...
fiam, szemem kilőtték... s mit elrontottak ők;
vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld!

Most konferenciáznak a nagy szélhámosok,
hogy csírában megöljék, mi újra él, mozog...
S míg lakomákon dőzsöl, ki milliókat ölt:
vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld!"

Testvéri szánalomból a szívem rádorombol:
Bátyám, én lelket oltok az evangéliumból,
midőn kobzom jóságos zenéjű verset költ:
vadócba rózsát oltok, hogy szebb legyen a föld!

(Mécs László: Vadócba rózsát oltok,
hogy szebb legyen a föld!) (részlet)

ANYÁK NAPJA (MÁJUS 1. VASÁRNAPJÁN)

„Ékes termő ág"

Szeretettel köszöntjük ezen a napon lelkünk Anyját, a Boldogságos Szűz Máriát, majd

szólunk azokhoz, akiknek még él az édesanyjuk,
azokhoz, *akiknek már nincsen édesanyjuk*
és azokhoz, *akik maguk is édesanyák;*

végül imádkozunk azért, hogy „tudja látni, egymást a sok ember, a sok-sok királyfi, úgy ahogy az anyjuk tudja őket látni!" — azaz a békéért a családokban és a népek közt.

Szűz Mária hónapjának első vasárnapjához érkeztünk. Isten Máriában, Szent Fia szülőjének személyében az anyai hivatást a legmagasabb piedesztálra emelte azáltal, hogy Jézus, a második isteni Személy „édesanyától született!" (Gal 4, 4).

Május hava pedig Mária által, a Szépszeretet Anyja által, az édesanyáké.

Most felhők nyitnak nekik rózsát; évezredek állnak őrséget, és ők, *az anyák tartják kezükben a világot.* Aki teremtetett, maga is teremtő lett az anyaság által — állapíthatjuk meg minden egyes édesanyáról. S az anyák a teremtéssel együtt vér- és lélekközösséget vállalnak gyermekeikkel. „Ékes termő ág", énekli róluk a költő, de védőlombok is ők az életben, úgy mint a középkori festményeken Mária égszínű palástja. Kívánjuk ma, hogy legyenek az anyák palást; — meg ne dermedjen a világ szíve. Legyenek gyöngéd simogatás; — meg ne kérgesedjék az emberiség lelke, és legyenek továbbsugárzó jóság; — hogy a hálás gyermekek visszasimogathassák majd őket öreg korukban.

Szóljunk először most azokhoz, *akiknek még él az édesanyjuk.* Soha senki nem olyan szükséges itt a földön, mint az édesanyánk. Ezt az igazságot legjobban a kis gyermek érzi meg. Nagy Frigyes német császár összeszedette birodalmában az árvákat, és gondoztatta őket. Az ápolóknak azonban megtiltotta, hogy szóba álljanak velük.

A csecsemők nem sokáig bírták ki a kísérletezést. Rövidesen jelentették Frigyesnek: Uram, már nincsenek árvái.

Szépen fejezi ki a kicsinyek anyjuk utáni sóvárgását Weöres Sándor, Ó, ha cinke volnék c. versében:

Ó, ha cinke volnék
útra kelnék
hömpölygő sugárban
énekelnék
minden este
morzsára, búzára
visszaszállnék
anyám ablakára.

Ó, ha csillag volnék
kerek égen,
csorogna a földre
sárga fényem
jaj de onnan
vissza sohse járnék,
anyám nélkül
mindig sirdogálnék.

(részlet)

Az Anyák napja viszont arra is felhívja a figyelmet, hogy *nemcsak a gyermekeknek van szükségük édesanyákra, hanem az anyáknak is a gyermekeikre.* Ahhoz, hogy helyt tudjanak továbbra is állni övéik mellett, kell egy-két biztató szó feléjük: „Édesanya, Te nagyon sokat jelentesz nekünk, s mi nagyon szeretünk téged. Hálásak akarunk lenni, s vissza akarjuk szolgálni jóságodat".

Nem is olyan régen olvastam az egyik katolikus folyóiratunkban, hogy egy elkeseredett asszony, akinek soha nem köszönték meg a főztjét férje és gyermekei, húsvétkor szalmát tett az ünnepi asztal tányérjaira. És amikor ezért felelősségre vonta őt ura, csak ennyit kérdezett: mi az, ezt észrevettétek? És a sok száz finom ebédet azt nem?! Ezért szóltok. Azokért soha?!

Hány és hány olyan anyuka van azután az életben, aki sok fáradság után, talán özvegyi sorsban élve, útjára engedte felcseperedett gyermekeit; de a fiókák hamar elfelejtették a puha, meleg anyai fészket. Karácsonykor bement dolgozni munkahelyére, a ceglédi kórházba, az egyik takarító asszony, bár azon a napon szabadnapja volt. Amikor megkérdezték őt tette felől, úgy nyilatkozott, hogy nyolc gyermeket nevelt fel özvegyen, de ezek közül egy sem ment haza karácsonykor hozzá, és egy sem hívta meg asztalához. Nekem is kell tartoznom valahová. Ezért inkább bejöttem közétek, mert tudom, hogy ti velem éreztek, — mondotta a szegény nő.

Én nem csak vendég voltam. Vándoroltam,
akár a víz, mely tisztít, malmokat hajt,
akár a vér, mely meseálmokat hajt,
akár a szél, mely bárha halkan sóhajt,
máris felhőt hajt: könnyet tisztuláshoz,
termékenyítő áldást a vetéshez
és harmatot a szivárvány-varázshoz...

(M. L.: Vendég és vándor voltam)

A következő strófa már egybecseng a napi evangéliumi rész Noé-hasonlatával: „Én vándor voltam: rész az élet-ábrán..." Valóban mindnyájan sodródunk tovább az áradással, az egyetlen igazán létező: Isten felé.

És Ő lesz a mi nagy jutalmunk! De csak abban az esetben, ha elvégeztük itt a földön a Tőle kapott feladatunkat: ha szebbé tettük ezt az életet. Ezért fohászkodik költőnk Mécs László is:

Fényt hagyni magunk után!

Az élet örök búcsúzás.
Ó bárcsak tudnánk távozáskor
fényt hagyni, mint a Messiás,
belészeretni a szívekbe
apostolokba, mártirokba,
hogy átadják a századoknak
a századok az ezredeknek!
Fényt hagyni, mint a Messiás!

Vagy legalább, mint az anyák,
Kik egyre jobban megragyognak,
minél sötétebb lesz az éj
és minél jobban porlanak
a bánat-barna hant alatt.
Fényt hagyni, mint a jó anyák!

Vagy legalábbis mint a Nyár,
mely almákba és diókba
szerette édes álmait
és édességével világít
a hosszú, hosszú tél alatt.
Fényt hagyni, mint a drága Nyár!

Vagy legalábbis mint a Nap,
melyet elnyelt az alkonyat,
de a legbúsabb éjben is
világít még a gyöngyvirágban,
a liliomban, mécsvirágban.
Az életünk oly tűnékeny,
Ó szent fényt hagyni volna jó!

Én nem vagyok beszédes viszonyban ezzel az asszonykával, de tudom, hogy ha valamelyik gyermeke bajba kerül, elsőnek az anyjához fog fordulni és az ő segítségét kéri. És tudom azt is, hogy nem hiába. Mert mint a költő, Ratkó József írja *Zsoltár* c. művében

Az anyák halhatatlanok.
Csak testet, arcot, alakot
váltanak; egyetlen halott
nincs közülük; fiatalok,
mint az idő. Újra születnek
minden gyerekkel; megöletnek
minden halottal — harmadnapra
föltámadnak, mire virradna.

Adassék nekik gyönyörűség,
szerelmükért örökös hűség,
s adassék könny is, hogy kibírják
a világ összegyűjtött kínját.

Sajnos azonban, ha a lélek halhatatlan is, a test halandó. És ezért *sok ember csak* úgy *emlékezhet* vissza *az édesanyjára*, mint a költő, Reviczky Gyula:

Aranykötésű imakönyvet
Hagyott rám örökül anyám.
Kis Jézus ingben, glóriában
Van a könyv első oldalán.

Sok év előtt egyik sarokba
Beírta jó anyám nevét,
Lehajtom a betűkre főmet,
Hogy felidézzem szellemét.

Nekem úgy tetszik, hogy csak egyszer
Fehér ruhában láttam őt
Tavasz volt ép, a kedves ákác
Virágzott a ház előtt.

A lemenő nap fénysugára
Reszketett ajkán, zárt szemén,
Apám ott állt a ravatalnál
És velem együtt sírt szegény...

R. Gy.: Imakönyvem

Valaki azt mondotta egyszer nekem, hogy az édesanyai szívnek soha nem szabadna megszűnnie dobogni. Hadd állítsam azt, hogy

az anyai szív csak egy pillanatra áll le, mert mihelyt Isten elé kerül, rögtön közbenjár övéiért. Ezt a gondolatot fejezi ki Gyulai Pál: *Éji látogatás* c. versében:

Három árva sír magában,
Elhagyott sötét szobában;
Zivataros hideg éj van,
Édesanyjuk künn a sírban.

„Édesanyám, édesanyám!
Altass el már, úgy alhatnám!"
Mond az egyik s el nem alszik,
Sóhajtása föl-fölhallszik.

„Beteg vagyok, édesanyám!
Hol maradtál? Nem gondolsz rám!"
Mond a másik s jajjal végzi,
A fájdalmat kétszer érzi.

„Édesanyám, gyújts világot!
Nem tudom én, jaj mit látok!"
Harmadik mond, mindenik sír
Temetőben mozdul egy sír.

Megnyílnak a nehéz hantok,
Kilép sírból édesanyjok.
S tova lebben a vak éjben,
Hazafelé az ösvényen.

Arca halvány, hangj' a régi,
Fia, lánya megösméri;
Immár tőle hogyan félne?
Megcsókolják, mintha élne.

Az egyiket betakarja;
Másikat felfogja karja,
Elringatja, elaltatja;
Harmadikat ápolgatja.

És ott virraszt a kis ágyon,
Míg elalszik mind a három;
Majd megindul, széttekinget,
Keresi a régi rendet.

Rendbehozza a szobácskát,
Helyreteszi a ruhácskát;
Az alvókat hosszan nézi,
Csókját százszor megtetézi.

Kakas szólal, üt az óra,
El kell válni virradóra!
Visszanéz a véghatárrul...
Sír megnyílik, sír bezárul.

Oh, a sír sok mindent elfed:
Bút, örömet, fényt, szerelmet;
De ki gyermekét szerette,
Gondját sír el nem temette.

A keresztény ember hisz a szentek közösségében. És abban is, hogy az elköltözöttek — Istenben, mint a mindentudás Tükrében — tudnak rólunk és közbenjárnak értünk. Ezért az árvák és az özvegy férj biza-

lommal kérheti a jó Istent, hogy az elhunyt édesanya közbenjárására segítse őket. Ugyanakkor pedig az elhúnyt szülőért bemutatott szentmiséken könyörgünk az elköltözött anya, vagy apa lelki üdvéért.

Igyekezzünk azon lenni, hogy már itt a földön visszafizethessük szüleink jóságát. Petőfi Sándor egyszer akart gazdag lenni, akkor is azért, hogy már itt a földön is boldoggá tehesse szüleit.

Szülőimhez

Lesz csinos ház, amiben
Megvonulnak szépen;
Pince lesz a ház alatt,
Jó bor a pincében.

Meghíhatja éd's apám
Minden jó barátját;
Borozás közt lelköket
A jó kedvbe mártják.

Szép kocsit csináltatok
Éd's anyám számára;
Nem kell, hogy a templomot
Gyalogosan járja.

Lesz aranyszegélyzetű
Imádságos könyve.
Krisztus urunk képe lesz
Szépen metszve benne.

(részlet)

Lin Yutang, kínai író így nyilatkozik a szülői tiszteletről *Bölcs mosoly* c. művében:

„A természetes ember szereti gyermekeit, de a kulturált ember a szüleit szereti. Egy kínai legnagyobb bánata, ha örökre elvesztette az alkalmat, hogy öreg szüleit orvossággal és levessel szolgálhassa ki halálos ágyukon, vagy nem lehetett jelen haláluk pillanatában. Egy ötven-hatvan esztendős magas rangú hivatalnok szemében az, hogy nem hívhatja fel szüleit falujukból, hogy családjánál lakjanak a fővárosban, és nem tudja őket „minden este ágyukhoz kísérni és minden reggel üdvözölni" — olyan erkölcsi bűn, amiért szégyenkeznie kell s örökösen mentegetőzni és magyarázkodni barátai és kollégái előtt. Ezt a fájdalmat fejezte ki két verssorban valaki, aki későn tért vissza otthonába, amikor szülei meghaltak már:

„A fa nyugodni vágy, de a szél nem akar elállni;
A fiú szolgálni vágyik, de szülei elmentek már." (195. old.)

Végezetül *szóljunk most magukhoz az édesanyákhoz*:
Bármennyire is magasztos az anyai hivatás, egyet nem szabad elfelednetek, drága Édesanyák. Azt, hogy a ti hivatásotokkal szent kötelezettségek járnak együtt. Szűz Mária példájára nektek is úgy kell ápolnotok, gondoznotok, irányítanotok gyermeketeket, hogy róluk is el lehessen mondani azt, amit Jézus Édesanyjának magzatáról írt az Evangélista: „Jézus meg gyarapodott bölcsességben, korban s Isten és emberek előtti kedvességben!" (Lk 2, 52). Ha Ti is ilyen eredményt szeretnétek felmutatni a nevelésben, akkor soha ne tévesszétek szem elől a Példabeszédek könyvének megállapítását:
„A bölcsesség kezdete az Úr félelme" (1, 7) és a következő tényt: „Istenünk jóságos vagy és hűséges; türelemmel kormányozod a világmindenséget. Tudjuk, hogy hozzád tartozunk" (Bölcs 15, 1).

Bár a Tarzan filmek már a múlté, a Tarzanként felnövő gyermekek vadállatias ösztöneikkel ma is kísértenek az élet dzsungelében. Vigyázzatok, hogy az Utca, a Mozi, a TV, a galerik vad liánjai meg ne fojtsák fiaitokban és leányaitokban a lelket. Tanítsátok őket Isten- és emberszeretetre, s oltsátok lelkükbe a béke utáni vágyat, hogy ember ne váljék embernek farkasává, és ne kísértsen felettünk az atomháború réme. Imádkozzatok, hogy minden emberben Testvért lássunk és lássanak ők is úgy, ahogyan az édesanya látja mindegyik a saját gyermekét: királyfinak és testvérnek is egyben:

Mécs László:

A királyfi három bánata

Amikor születtem, nem jeleztek nagyot
messiás-mutató különös csillagok,
csak az anyám tudta, hogy királyfi vagyok.

A többiek láttak egy síró porontyot,
de anyám úgy rakta rám a pólyarongyot
mintha babusgatná a szép napkorongot.

Maga adta nekem édessége teljét,
úgy ajándékozta anyasága tejét,
hogy egyszer a földnek bennem kedve teljék.

Isten tudja honnan, palástot kerített,
aranyos palástot vállamra terített,
fejem fölé égszín mosolygást derített.

Ma is úgy foltozza ingemet, ruhámat,
ma is úgy szolgál ki, főzi vacsorámat,
mint királyi ember királyi urának.

Amerre én jártam, kövek énekeltek,
mert az édesanyám izent a köveknek,
szíve ment előttem előre követnek.

Amíg ő van, vígan élném a világom,
nem hiányzik nekem semmi a világon,
három bánat teszi boldogtalanságom.—

Az egyik bánatom: mért nem tudja látni
egymást a sok ember, a sok-sok királyfi,
úgy, ahogy az anyjuk tudja őket látni?

A másik bánatom: hogyha ő majd holtan
fekszik a föld alatt virággá foszoltan,
senki se tudja majd, hogy királyfi voltam.

Hogyha minden csillag csupa gyémánt volna,
minden tavaszi rügy legtisztább gyöngy volna:
kamatnak is kevés, nagyon kevés volna.

Hogyha minden folyó lelkemen átfolyna
Ezer hála-malom csak zsoltárt mormolna,
az én köszönetem így is kevés volna.

Hogyha a föld minden színmézét átadom,
az ő édességét meg nem hálálhatom,
ez az én bánatom, harmadik bánatom.

KÖNYVÜNKBEN A KÖVETKEZŐ KATEKIZMUSI KÉRDÉSEKRE TALÁLUNK UTALÁST:

1. Gazdag hivatásunk és feladatunk a világban A/Ádv 1; A/Vízkereszt
2. Az Egyház hitünk őrzője és tanítója A/Húsv 5
3. Isten országának örömhíre A/Húsv 3
4. Isten szól hozzánk B/Ádv 1; C/Évk 5
5. Isten igaz és hűséges, örök és változatlan A/Szilv; C/Évk 5; C/Nb 5
6. Isten megismerhető a teremtett világból is A/Nb 2; B/Évk 30
7. Isten gondoskodik rólunk A/Évk 8; B/Ádv 2; B/Évk 17; C/Szilv
8. Isten mindenütt jelen van és mindent tud C/Évk 2
9. Isten szent és igazságos és végtelenül jó C/Újév; C/Virágv; C/Évk 10
10. Isten a rosszat jóra fordítja A/Évk 6; C/Évk 10
11. Isten a szenvedés által vezet minket az üdvösségre B/Évk 6; B/Évk 23; B/Évk 29; C/Évk 5, 12, 21
12. Isten végtelenül bölcs és mindenható A/Évk 9 vas.
13. Isten irgalmaz a bűnösnek C/Ádv 4; C/Évk 7
14. Isten a szeretet C/Évk 4; C/Jézus Szíve
15. Isten végtelenül tökéletes A/Évk 8
16. Isten teremtette a világot A/Évk 29
17. Isten teremtette az angyalokat A/A Szentcsalád
18. Isten teremtette az embert és az asszonyt C/Szeplőtelen Fogantatás
19. Az első emberek bűnbe estek A/Szepl. Fog.
20. Az áteredő bűn következményei az emberiségre A/Ádv 2; C/Nb 3
21. Isten megígérte a megváltást A/Ádv 3
22. Jézus Krisztus meghirdette az Isten országát A/Évk 3, 17
23. Jézus Krisztus tanította az embereket A/Évk 23; B/Évk 14; C/Húsv II.
24. Jézus Krisztus egészen Atyjának élt A/Nb 1; B/Évk 9
25. Jézus Krisztus megkönyörült az embereken A/Évk 2

26. Jézus Krisztus Isten Fia és igaz Isten B/Évk 21
27. Az Isten Fia emberré lett A/Kar; C/Kar
28. A Megváltó Anyja a Boldogságos Szűz Mária A/Ádv 4; C/Nagy-, Kis B. A.
29. Isten Fiát a választott nép vezetői nem fogadták el A/Nab 4; A/Kar II; B/Évk 24
30. Jézus Krisztus magára vállalta a kereszthalált A/Nagypé; A/Évk 14; C/Nagypé
31. Jézus Krisztus halála által megváltott minket A/Virágv
32. Jézus a kereszten végtelen értékű áldozatot hozott A/Húsv
33. Jézus Krisztus leszállott a halottak közé A/Húsvét
34. Jézus Krisztus feltámadt a halálból A/Húsv; C/Nagyszo
35. Jézus feltámadása kétségtelenül bizonyítva van C/Húsv
36. Jézus Krisztus a mi Urunk A/Évk 12; B/Évk 34; C/Évk 20
37. Jézus Krisztus felment a mennybe A B C/Mennybemen
38. Jézus Krisztus ismét el fog jönni A/Húsv 2; B/Évk 33
39. A Szentlélek leszállott az apostolokra A B C/Pünk
40. Isten a Szentlélek, mint az Atya és Fiú A B C/Pünk
41. A Szentlélek sokféle módon működik az Egyházban C/Húsv 5
42. A Szentlélek megvilágosít és megerősít minket C/Húsv 6
43. A Szentlélek megszentel minket A/Pünk; A/Évk 28
44. A Szentháromság A B C/Szenthár; C/Évk 4
45. Jézus Krisztus Egyházat alapított B/Évk 11
46. Jézus Krisztus halálával adott életet Egyházának A/Húsv 3; C/Húsv 2
47. Jézus Krisztus feltámadásakor gondoskodott Egyházáról C/Húsv 3
48. Az Egyház Krisztus titokzatos teste A/Húsv 5; A/Évk 21 A/Évk 18
49. Az Egyház szervezete A/Húsv 5; B C/Péter-Pál
50. Az Egyház tanít A/Évk 15; B/Húsv 4
51. A Szentírás és a Hagyomány a tanítás alapja A/Húsv 6; B/Szentírás v; C/Évk 26
52. A világ térítése A/Évk 3, 15; B/Évk 5; C/Kar II.
53. Az Egyház liturgiája A/Nb 3; B/Ádv 3
54. Az Egyház Krisztus szentségeit osztja B/Sztcsalád
55. Az Egyház áld és megszentel A/Évk 11
56. Az Egyház kormányzó feladata A/Húsv 6

57. A szórványban élő katolikusok gondozása
58. Az egy igaz Egyház B/Évk 2
59. A szentek egyessége B/Évk 10
60. Mária a mi anyánk és királynőnk A/Ádv 4; A/Gyümölcso. C/Magy Nagy
61. A megtérés A/Évk 10; C/Évk 24
62. A keresztség kiszolgáltatása A/Évk 1; B/Évk 1
63. A keresztség az új élet forrása A/Évk 1; A/Nb 3; B/Húsv; C/Évk 1
64. A hit A/Újév; A/Évk 19; B/Évk 19; C/Évk 9.
65. Életünk a hitben A/Évk 32; C/Ádv 1
66. A remény A/Évk 8; A/Húsv 3; B/Évk 12; C/Ádv 1; C/Évk 6 A/Húsv 5v
67. Az Istenszeretet A/Évk 8; A/Évk 13; C/Ádv 1
68. A felebaráti szeretet A/Évk 7; A/Kar II; A/Évk 30; C/Évk 7
69. Krisztus követése A/Évk 18; C/Nagypé; C/Évk 27
70. Jézus imádkozni tanít C/Nagycsüt; C/Évk 17
71. Hogyan kell imádkoznunk? A/Évk 29
72. Az imádság rendje A/Szentcsalád
73. A bérmálás kiszolgáltatása B/Húsv 2
74. A bérmálás kegyelme B/Húsv 3
75. Az Oltárszentséget Jézus Krisztus rendelte B/Nagycsüt; B/Évk 18
76. Az Egyház ünnepli az Eucharistiát B/Évk 3, 20
77. A szentmisében megújul a keresztáldozat A/Húsv 2; B/Nb 2; C/Urn
78. A szentmisén az örök élet kenyerét vesszük B/Nb 4; B C/Urn
79. Az Oltáriszentség őrzése és imádása B/Ádv 4
80. A kisértés A/Nb 1; B/Évk 26; C/Nb 1
81. A halálos bűn A/Évk 10; B/Nb 4
82. A bocsánatos bűn
83. A bűnbánat A/Nb4; C/Ádv 2; C/Szepl Fog; C/Évk 11
84. A bűnbánat szentsége C/Nb 4; C/Évk 31
85. A gyónás módja B/Nb 3
86. A búcsú
87. A betegek kenete B/Nb 5; B/Évk 15
88. Az egyházi rend B/Évk 4; C/Húsv 4
89. A házasság szentsége A/Évk 6; B/Évk 27

90. A szerzetesi állapot A/Szentcsal
91. A teremtés isteni rendje A/Évk 9; C/Évk 23
92. Isten parancsai C/Évk 3
93. A lelkiismeret A/Évk 34; C/Szent István kir
94. Isten imádása A/Vízker
95. Isten akaratának teljesítése A/Újév; A/Évk 31, 33
96. A jó szándék C/Évk 14
97. A szentek tisztelete A/Évk 5; A B C/Mindensz
98. Mária tisztelete A/Évk 22; A/Szepl. Fog; B/Nagy-, Kis B. A.
99. Isten nevének tisztelete A/Évk 29
100. Az Istennek szentelt személyek és dolgok A/Évk 5
101. Az eskü A/Évk
102. A fogadalom A/Évk 5
103. Vasárnapi és ünnepi szentmise B/Vízker
104. A vasárnapi munkaszünet B/Nb 1; B/Évk 16; C/Évk 16
105. Szent napok és szent idők B/Kar
106. Az egyházi böjt B/Évk 8
107. Az ember társas élete A/Évk 24; B/Évk 25
108. Szüleink A/Anyák napja
109. Testvérek, rokonok és barátok A/Évk 25
110. Tisztelet az elöljárók és öregek iránt A/Gyertyaszent
111. A szülők és elöljárók kötelességei B/Évk 13; C/Szentcsal
112. Az állam és a népek közössége A/Húsv 4; B/Szt. István kir
113. Az egyházi elöljárók A/Évk Húsv 6
114. Testünk C/Évk 13
115. Szellemi értékeink és képességeink A/Virágv
116. Munka és hivatás B/Évk 32; C/Évk 25
117. Gondoskodás örök üdvösségünkről A/Évk 23; B/Évk 28; C/Ádv 1; C/Nb 2
118. Felebarátunk teste és élete C/Évk 15
119. Gondoskodás embertársaink üdvösségéről A/Évk 20; C/Ádv 3 —Vízk
120. A férfi és a nő C/Szepl. Fog.
121. Tisztaság, szemérmesség A/Évk 4
122. A magántulajdon A/Évk 27; C/Évk 18
123. Mások tulajdona A/Évk 27; C/Évk 18
124. Az igazmondás C/Évk 8
125. Mások becsülete C/Évk 8

126. A halál és külön ítélet A B C/Halottak n
127. A mennyország C/Évk 19
128. A pokol A/Húsv
129. A keresztény temetés A/Nb 5
130. A világ vége és a halottak feltámadása C/Évk 32
131. Az utolsó ítélet B/Évk 33; C/Évk 33
132. Néhány szabály a keresztény életre A/Évk 4
133. Szeretet—hála B/Évk 31

ISBN 963 360 312 9 sorozat
963 360 320 X 1. kötet

A KIADÁSÉRT FELEL: DR. ÁKOS GÉZA IGAZGATÓ
SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
1053 BUDAPEST, KOSSUTH L. U. 1.
85/2076 FRANKLIN NYOMDA, BUDAPEST
FELELŐS VEZETŐ: MÁTYÁS MIKLÓS IGAZGATÓ